

3 1761 07747278 5

Presented to the
LIBRARY *of the*
UNIVERSITY OF TORONTO
by
Estate of the late
JOHN B. C. WATKINS

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

HERMAN BANG

VÆRKER
I MINDEUDGAVE

HERMAN BANG

VÆRKER
I MINDEUDGAVE

FEMTE BIND

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK
FORLAG - KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCXXI

PT
S123
B3
1920
Bind 5

ANDET OPLAG

998652

GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KJØBENHAVN

MIKAËL

Nu kan jeg dø roligt: jeg har set en stor Lidenskab.

MESTEREN aabnede Døren til Balkonen og traadte ud. Hans Øjne var let knebne sammen, enten fordi de endnu søgte at se Værket, hans Tanker endelig vilde forlade, eller maaske blot fordi de blændedes af Dagens Lys.

Han satte sig i den vante Stol, hvor det mægtige Skæg, hvis hvide Striber randt som sære Bølger gennem det Sorte, naaede næsten lige til Rækværket, og han trykkede, efter det endte Dagværk, et Øjeblik sine Hænder mod Gelænderets Jern, som vilde han stemme dem mod en urokkelig Sten.

Mikaël sad som altid, med den slanke Hage støttet mod Balustren, og stirrede ud i Luften. Der laa et Par Skitser i hans Skød, som var de glemte.

Tjeneren kom frem i Døren med Dagens Post og Visitkort, som han rakte Mesteren paa en Bakke. Mesteren læste Kortene og lod dem falde tilbage paa Bakken, som om intet af dem havde baaret noget Navn. Han beholdt et eneste, som han skød ind oppe tilvenstre bag sin Vest.

Saa tog han Bladene. De fleste var i Korsbaand, og Spalterne var indrammet med Blaat.

— Hvad skriver de om? spurgte Mikaël og løftede Hovedet.

— Om Udstillingen i Melbourne.

— Hvad? sagde Mikaël og saå Claude Zoret ind i Ansigtet.

— Hvad de altid skriver, sagde Mesteren, der kun aabnede Læberne ganske lidt, naar han talte, og han skød Avispapiret bort.

Mikaël satte sig højere op i sin halvlave Stol og bredte Aviserne ud paa Gelænderet, mens han hvert Øjeblik, i sin Iver, slog det lange og mørke Haar bort fra sin Pande, som om det hindrede hans Øjne i at se.

Mesteren rørte sig ikke. I Hvile laa hans Blik paa Tuileriernes Have, hvor den begyndende Aften allerede sænkede sine rindende Slør ned over Statuernes Skuldre og øgede Laurbærtræernes Mørke, og der var i hans Blik noget af det Udtryk, som hans Bondeforfædre havde haft, naar de, mod Aftenstid, sad foran deres Agre.

— Claude Zoret vendte sit Hoved.

— Du kan jo slet ikke læse Engelsk, sagde han.

— Lidt, lidt, sagde Mikaël og blev ved at sidde bøjet over Bladene fra Melbourne.

Mesteren tog Skitserne op, der var faldet ned fra Mikaëls Skød, og han betragtede dem: Det var igen et Par udstrakte Kvindelegemer. Paa det ene var Hovedet ikke fuldført eller blevet glemt. Det andet var ikke stort mere end en Lænd.

— Aldrig kom dog Mikaël længere. Give et Bryst, en Lænd, en Nakke, en Hals og aldrig gribe det hele Legeme.

— Men — og Mesteren holdt Skitsen frem i sin Haand — de Linjer var gode.

— Ja, de var gode.

Mesteren smilte:

— Naturligvis, Skitsen var allerede signeret. Under hvert et Rids stod altid, med hans underligt henflydende eller maaske snarere indfildrede Skrift, thi hvert Bogstav holdt tæt fast i det andet: Eugène Mikaël, og Stregen under Navnet var som baldyret med sine tre Prikker.

Claude Zoret løftede atter Hovedet og, uden at han selv vidste det, indsugede hans Øjne Himlens Farve,

der blev bleg og mere bleg under den skridende Aften, af et sært og hvidligt Blaaf, næsten lige det allerførste Skær af en Sommermorgens allerførste Lys.

Ogsaa Mikaël havde rejst sit Hoved og betragtede Himlen. Naar han sad saadan rank, løftede hans mørke Haar sig over Hovedet næsten som en Hjelm.

— Hvor underlige Farver der er paa Himlen, sagde han og han forsøgte at læse igen, mens Rivoligadens Støj steg op imod dem som en fremvældende Strøm af Lyd, hvori man intet skelnede.

Nogle Øjeblikke talte ingen, til Mikaël slog Øjnene op paany og saá langt ind i Himlen:

— Véd Du, sagde han, er det ikke mærkeligt? Jeg har set de Farver hjemme, paa Majmorgener, hjemme over Hradschin.

Mesteren lo kort:

— Var Du oppe saa tidligt?

— Ja, den Gang, sagde Mikaël og læste igen.

Mesteren rullede, uden at vide det, Mikaëls Skitser sammen og holdt dem i sin lukkede Haand, mens han betragtede ham, der læste:

— Saa stærk af Lemmer han var blevet. Hans Legeme fik Muskulatur. Det voksede sig færdigt. De Linjer dér — og uvilkaarligt førte Claude Zoret Skitserullen gennem Luften — var andre, da han malede ham, som Alkibiades eller som „Sejren“.

— Men det var ogsaa fem Aar siden — og Mesterens Øjne fik et Udtryk, som læste han de skridende Signaturer paa sine egne Lærreder — ja, virkelig fem Aar, siden han malede Sejren. Og over fem Aar, siden han havde taget de Studier i Hradschin.

— Hvor godt han altid huskede den Tid. Luften over Prag, hvor besynderligt den lignede Luften over Montmartre, alle dens Farvetoner, hele dens Stemning — — Og saa var det jo i Prag, Mikaël var kommen til ham.

— Hver Aften, naar han var vendt hjem fra Hradschin, sagde Portieren i Hotellet til ham: „Det unge

Menneske er der“, og hver Aften svarede han: „Imorgen“. Til han endelig en Aften, halvt i Raseri, havde sagt: „Igen, naa, lad ham saa komme da“. Og ind i hans Stue var Mikaël kommen og havde staaet henne ved Døren, lidt bøjet i Knæene, helt hvid i sit ganske lige Ansigt, med Svedperlerne, Perle ved Perle, over den hele Pande. „Naa, hvad er det saa, De vil?“ — „Vise Mesteren noget“. — „Hvad?“ — „Nogle Tegninger, Mester“. — „Saa. Tegner man i Deres Alder? Lad mig se dem.“

— Og han havde faaet dem, det Makværk, de Streger, som det var. Men der var det Par Kvindeskitser iblandt, som alligevel . . . .

— Sæt Dem, havde han sagt: Ja, bliver De Maler, kommer De da aldrig til at gøre andet end Kvinder.

— Han havde set hen paa Mikaël, der ikke havde sat sig og ikke rørt sig. Stadig bleg, med Sveden over Ansigtet næsten som et Slør, stod han — og der maatte vel have været noget over denne Statue af Angsten, noget, som greb hans Øjne, for han havde pludselig sagt, som man siger et Farvel, man vil gøre venligt — :

— Naa, De, naar De inden et Aar bringer mig et Billede, en Kvinde, der er malet, rigtig malet — — saa kan vi jo tales ved.

— Forresten er jeg ingen Hr. Bonnat og jeg tager ikke mod Elever.

— Og han spurgte endnu, da Mikaël allerede havde aabnet Døren, stadig bleg og med vidt opspilede Øjne: „Hvor gammel er De?“ — „Syttten Aar, Mester“. — „Og hvad hedder De?“ — „Mikaël“, havde han svaret og bøjet sit Hoved.

— Nej, han havde aldrig set et Menneske, der saa ganske og aldeles, lige ud til sine Fingerspidser, var Udtrykket for én Følelse: Angsten. Han havde rakt ham Haanden: „Farvel“, havde han sagt og følt Mikaëls Haand, der var iskold som hele hans Legeme var.

— Farvel, Mester, havde Mikaël svaret og havde atter bøjet sit Hoved, før Døren faldt til.

Claude Zoret blev ved at betragte den blegnende Himmel:

— Hvor mon de Studier fra Hradschin egentlig var? For han havde aldrig faaet dem brugt. Da han kom hjem fra Prag, var han pludselig, han huskede det, uden Grund, uden tænkelig Aarsag falden hen i et af de urimelige, sindstomme Anfald af Vanmægtighed, hvor han lange Maaneder igennem Dag efter Dag flakkede rundt i sin egen Vanmagt som en virrende Bjørn i sit Bur, eller hvor han kastede sig hen i en uhyre Bedøvelse, der slettede Ugerne ud til en eneste Nat, hvorfra han intet mindedes uden sin dumpe Trang til Bevidstløshed eller til Søvn.

— Ja, han havde netop haft et saadant Anfald, et forbandet Anfald den Gang. Et halvt Aar næsten havde det varet. Mikaël var jo kommen imens med sin Kvinde, nøgen og henstrakt i noget Græs. Mange Maaneder havde Anfaldet varet, indtil han pludselig uden at tænke næsten, uden at veje, uden at vide, han, i hvis Hjerne Tanker og Skikkelser ellers laa Halvaar, Helaar, mange Aar, indsigende alle hans Forestillinger, som en Svamp opsuger Blod, pinende ham, til han slyngede dem fra sig som Møllesten — var slaaet ned over det Lærred: „Athenerne venter Oraklets Svar“, hvor han endelig en Gang havde naaet at male Menneskers elendige Dødsangst, og hvor han havde stillet Mikaël dér, bagest, just saadan bøjet lidt i Knæene, som han havde staaet i Prag, ved Døren.

— Og efter „Angsten“ havde han malet „Sejren“. Mikaël havde løftet sit Ansigt:

— Véd Du, hvad her staar? spurgte han.

Mesteren svarede ikke.

Gennem den blege Luft faldt den vestlige Himmels Rødme som Gensker af en Flamme over Louvres Tage.

— Véd Du, hvad der staar? gentog Mikaël.

Og som havde han lært det udenad, sagde han ud i Luften:

— Der staar: „Men det Indtryk bliver tilbage, at

højt over alle løfter sig Frankrigs Navn, som et Banner, baaret af Claude Zorets vældige Hænder“.

Mesteren forandrede ikke sit Ansigt, men Mikaël støttede Hovedet i sine Hænder, medens han sagde ud i Aftnen:

— At være den, om hvem det skrives.

Mesteren smilede:

— Ja, Mikaël, Manden maa jo kunne male, sagde han og udslyngede Sætningens sidste Ord som i en vred Haan.

Pludselig skiftede han^e Tone:

— Men Du skulde springe ud over dette Gitter, sagde han og slog sine Hænder mod Gelænderet.

— Hvorfor?

Cyklernes Klokker lød op imod dem, mens de begge tav.

— Hvorfor — spurgte Mikaël, og han talte sagte — siger Du mig altid det samme?

Mesteren svarede ikke.

Men Mikaël sagde og blev ved at tale sagte, mens en pludselig Rødme brød ud over det sænkede Ansigt:

— Maa jeg sige Dig noget?

— Hvad Du vil.

— Forstaar Du ikke . . . kan Du slet ikke forstaa, at jeg . . . at naar jeg læser som nu her, at dine Billeder, at de er som de store Mestres, der vil vare de hundrede Aar, og Mennesker vil se paa dem om saa lange Tider, som vi slet ikke kan tænke . . .

Claude Zoret rystede paa sit Hoved:

— Ingen, sagde han, véd, hvor længe noget varer.

Op idet han løftede sin haarede Haand over mod Louvre, sagde han, og hans Stemme fik samme Tonefald som før:

— Gaa over at se, hvor mange af de Udødelige der allerede er døde.

Mikaël løftede Ansigtet:

— Du véd, at Du lever. Naar jeg ser paa Dig, mens

Du maler, ser jeg det paa dit Ansigt, Du véd, Du maler ikke for dem, som nu er.

Mesteren lo:

— Hvordan ser jeg da ud i Ansigtet, naar jeg maler?

— Du smiler, sagde Mikaël.

Claude Zoret lo paany med den Bondens stærke Latter, han pludselig kunde faa:

— Ja, fordi jeg véd, de Folk vil intet forstaa.

— Nej, sagde Mikaël og virrede med sit Hoved: Du smiler, fordi Du véd, at der vil komme dem, som forstaa.

— Men, og han sænkede sin Stemme, kan Du saa ikke begribe, at jeg — jeg siger til mig selv . . .

— Hvad? spurgte Mesteren.

At jeg siger til mig selv — og pludselig talte Mikaël meget hurtigt, næsten som En, der skammer sig — det er dit Legeme, han maler.

Han rejste sig i et Sæt som den, der maa have Plads for sin egen Sindsbevægelse:

— Det er Dig, han gør evig, sagde han.

Han tav et Øjeblik, og mens han satte sig paany, sagde han:

— Men saa maa Du ogsaa, ja, forstaa, at med mit Legeme (han søgte om et Ord og faldt over det underligste) tør der heller ikke fares som med de andres.

Mikaël tav og heller ikke Mesteren talte. De elektriske Vognes tunge Duven trængte op imod dem som Lyden af vældige Plovjern, der vilde spalte Jorden.

Saa sagde Mesteren ud gennem Halvmørket:

— Du vil en Dag give mer end dit Legeme.

— Hvad?

— Alt, lød Mesterens Stemme gennem Mørket.

De tav igen, til Mikaël sagde og havde bøjet sit Hoved næsten helt ned mod Balkonens Gelænder, mens han hviskede:

— Sig mig, hvordan var hun?

— Hvem?

Mikaël tøvede et Nu, før han sagde og talte som før:

— Din Hustru.

Mesterens Udtryk forandredes ikke.

— Du har jo set hende, sagde han og rørte sig ikke.

Mikaël stirrede ud i Skumringen:

— Ja, sagde han og bevægede Hovedet ganske lidt, han havde ikke turdet vende det. Og han følte paany den samme Sky eller næsten Angst, han havde følt, og ikke vidst hvorfor, den Gang, da Mesteren havde ført ham ud paa Kirkegaarden i Montreuil, og han havde staaet der foran Mindesmærket, Statuen, der var den eneste, Mesteren i hele sit Liv havde skabt: Kvinden, der, bøjet og stirrende sad med et sønderbrudt Kar i sin Haand. Ved hendes Fod — hvor var den træt — var der ridset et „Maria“.

— Men, sagde Mikaël, og hans Stemme sitrede ganske lidt, mens han bestandig saá den hvide Kvindes Ansigt foran sine Øjne: hvordan var hun?

Claude Zoret rørte sig ikke og hans Stemme lød som før:

— Hun var fra min Hjemstavn, sagde han og tav igen.

Mikaël vidste ikke selv, hvor hvidt hans Ansigt var eller at hans Hænder sitrede.

— Men, blev Mesteren ved og talte stadig med den samme Stemme: her tales ikke om mig.

Claude Zoret rejste sig og gik forbi sin Plejesøn, der ved en Tankeforbindelse sagde og atter sagte:

— Hvem mon der egentlig er lykkelig?

Mesteren svarede:

— Ja, hvem? Den, der faar, fordi han giver.

Mikaël saá op paa Mesteren.

— Du gav jo alt, sagde han.

Mesteren blev staaende. Vinden, der kom frem over Tuileriernes Have, bevægede hans bølgende Skæg.

— Jeg gav intet til Livet, sagde han.

Mikaël hørte ikke. Hele Tiden saá han Gravmælet for sig, Kvinden og hendes Stirren frem mod det søndrede Kar og hendes dødtrætte Arme.

Men Mesteren gentog Ordene, og pludselig naaede det sidste Ord Mikaëls Øre.

Og aandende langt ud — han vidste ikke, hvorfor eller hvilken Byrde han hemmeligt kastede — sagde han og smilte, saa man saá hans hvide og stærke Tænder: — Ja. Livet.

Mesteren havde paa én Gang drejet Hovedet ved Lyden af Mikaëls Ord, Klangens derover, og han blev staaende, mens paa én Gang hele Udtrykket i hans Ansigt skiftede og han blev ved at betragte Plejesønnen med et Par Øjne, der næsten blev større. Han saá ham fra højre Side: Profilens Læber var aabnede begærligt eller som han endnu aandede stærkt, og Panden — Mesteren saá det for første Gang — traadte opefter sært brat tilbage.

— Mikaël, sagde han — og det var ikke at se, om det var Mennesket eller Maleren, som undredes —: — Du har jo to Ansigter.

Der fløj en blodig Rødme over Mikaëls Ansigt:

— Det véd jeg nok, sagde han og lo som En, der forvirres eller bliver forlegen.

— Nej, bliv siddende, sagde Claude Zoret, og der kom, mens han blev ved at stirre paa Mikaël, pludselig den Skarphed i hans Blik, som lyste i det, naar han stod, mest anspændt, foran sine Lærreder:

— Det har jeg aldrig set, sagde han.

Og lidt efter:

— Det er besynderligt.

Mikaël havde vendt sit Hoved bort og ingen af dem talte.

De elektriske Lys tændtes rundt over den vide Plads. Det saá ud, som hoppede der Lygtemænd frem, naar de tændtes. Gadens Støj skød op imod dem som en Flod, der løfter sig mod en Strandbred.

Mesteren stod endnu ved Gelænderet med det samme Udtryk i sit Ansigt.

Tjeneren traadte frem i Døren:

— Der er i Orden, sagde han.

— Tak.

Claude Zoret gik forbi Mikaël for at gaa ind:

— Kast Berømmelsen paa Ilden, sagde han, idet han pegede paa Bladene, og selv bøjedede han sig for at tage det ene op.

— Du tabte et Kort, sagde Mikaël og tog det Visitkort op fra Jorden, som Mesteren havde haft stukket ind bag sin Vest.

— Ja, sagde Tjeneren, som ventede ved Døren: Madame vilde hente Besked.

— Aa, sagde Mesteren: det er hende. Sig, jeg er hjemme i Aften.

Tjeneren gik.

Mikaël holdt Kortet op i Lyset fra Døren:

— Fyrstinde Lucia Zamikof.

— Ja, sagde Mesteren: det er et Fruentimmer, der vil males.

Mikaël lo, mens han endnu en Gang vrængende gentog det fremmede Navn. Med Bladene i Lommen gik han, foran Mesteren, ned ad Trappen til Atelieret, hvor han kastede Bladbunken ind i den store Kamin, mens han selv satte sig paa en Skammel. Flammerne af det brændende Papir lyste rødt mod hans Ansigt.

Mesteren stod et Øjeblik:

— Kommer Du saa? sagde han: Adelsskjolds spiser her i Dag.

Mesteren gik.

Mikaël sad endnu paa sin Skammel. Over Kullene i Kaminen laa der af det brændte Papir som et graat Slør af Aske eller af Støv.

Claude Zoret førte Fru Adelsskjold ned ad Spisesalens tre hvidtlakerede Trin.

Bagefter fulgte Adelsskjold og Hr. de Monthieu.

Charles Schwitt, der kom sammen med Mikaël, sagde, idet han saá en Ring paa Mikaëls Finger:

— Hvad er det for en Ring?

— Den er ægyptisk, svarede Mikaël og løftede Haanden.

Den var en Gave fra Mesteren.

— Naturligvis, sagde Schwitt: han forærer Dem vel snart et Par Ankelringe.

De tog alle Plads, mens de to Stuepiger med hvide Huer ombar Suppen, og de talte atter om Smykker, antikke Smykker, et syrisk Kar, der var købt af Hertugen af Rochefoucauld, og om et Par Erhvervelser af Louvre, ad hvilke de alle lo.

Fru Adelsskjold løftede sine Hænder, som var tunge af Diamanter, en Smule fra Bordet og sagde:

— Jeg holder ikke af antikke Ringe. Man véd aldrig, paa hvis Hænder de har siddet. Jeg tror, de bringer Ulykke.

Charles Schwitt lo og sagde:

— Tror De, at saadan en Ring i to tusind Aar har ligget i Jorden og indsuget Ulykker?

Fru Adelsskjold svarede:

— Jeg véd ikke. Det er en Idé. Og desuden er jeg angst for Lig.

Adelsskjold, som, trods sit femten Aars Ophold i Paris, talte Sproget møjsomt og som noget, der var vanskeligt at haandtere, sagde:

— Alice er overtroisk som Værtinden i „Den graa Bjørn“.

Mesteren lo ved Tanken om den gamle Værtinde fra Bjørnen i St. Malo, hvor han, der ellers altid arbejdede alene, skyende Kunstner-Kolonierne og altid kun ledsaget af Mikaël, en eneste Sommer havde slaaet sig ned sammen med Adelsskjolds — indtil Udtrykket i hans Ansigt paa én Gang skiftede og han sagde:

— Ja, hun var saa overtroisk som min gamle Mo'er.

Den unge Hertug bøjede sit Ansigt, som havde den sarte Lød, der frembringes af Creamer og Essenser, og sagde:

— I vor Familie tror vi nu alle paa Spaadomme.

— Ja, er det ikke utroligt, sagde Hr. Schwitt, der altid talte mærkværdigt stødvist og med mange særegne Bevægelser med Hænderne som de fleste Mænd af jødisk Afstamning: Men Overtroen breder sig bogstavelig i hele Paris og stærkest i vore Kredse.

Hertugen vendte sit Ansigt og sagde ned mod Hr. Schwitt, mens hans Stemme lød meget ærbødigt:

— Er det ikke ret naturligt? Jeg mener, at de, som overhovedet søger en Sammenhæng, dumper ud i det Urimelige?

Mesteren drejede sit Ansigt og saá paa den unge Mand:

— De har Ret, Monthieu, sagde han brat: for at forklare det Urimelige opsøger man det Urimelige.

— Men det er dog for galt, sagde Hr. Schwitt og slog ud med Haanden i Højde med sit Ansigt: Du ender vel ogsaa med at blive Stjernelæser? Man kommer i hele Paris snart ikke et Sted, hvor de ikke læser enten i Stjerner eller i Hænder.

— Jeg har ikke sagt, man burde søge nogen Sammenhæng, sagde Mesteren.

Men Fru Adelsskjold bøjede hastigt Brystet frem over Bordet og sagde:

— De kalder da vel ikke Kiromanti for Overtro?

Alle lo af Iveren eller næsten Forargelsen i hendes Stemme (undtagen Hertugen, hvis blaa Øjne mindre end et Sekund hvilede paa Fru Adelsskjolds nøgne Buste), mens Hr. Schwitt sagde:

— Hvad skulde jeg dog ellers kalde den?

Fru Adelsskjold sagde med samme Stemme som før:

— De tror jo ikke paa nogen Ting, saa med Dem kan man ikke disputere. Men at man kan læse i Hænderne er dog virkelig noget, som er bevist.

Og hun gav sig til at fortælle en Mængde Historier om Mennesker, Mennesker af mine Venner, sagde hun, som havde faaet læst i deres Hænder:

— De har læst Hemmeligheder, som de umuligt kun-

de vide, sagde hun: De har læst, hvad der var sket, og hvad der skulde ske — alting, og det er truffet ind.

— Har de ogsaa læst Fremtiden, sagde Hr. de Monthieu og løftede et Nu sine Øjne.

— Ja, alting i Fremtiden . . . og det er hændet.

Mesteren smilede lidt:

— Jeg vilde nu aldrig bryde mig om at blive læst i Haanden, selv om jeg ogsaa troede paa det.

— Hvorfor?

— Aa, sagde Mesteren: i min Alder er Hemmeligheden ved hvad der hænder kun den, at der ingenting hænder.

Hr. de Monthieu bøjede Hovedet:

— Der skabes dog.

— Ja, svarede Claude Zoret, hvis Stemme lød lidt højere eller utaalmodigt: der males en Del.

— Jeg, sagde Mikaël, hvis Ord ofte kom saadan plumpende: vilde nu umaadelig gerne læses i Haanden.

— For at faa hvad at vide, spurgte Hr. Schwitt.

Mikaëls Kinder blev røde:

— For at faa at vide, hvad der kommer.

Hr. Schwitt lo ad Tonen i hans Ord, men Adelsskjold løftede sit store Hoved:

— Alice er forresten aldrig blevet spaaet.

— Ikke? kom det fra Hertugen.

— Nej, sagde Fru Adelsskjold: jeg tør ikke.

Og med en lille Latter, der pludselig viste de allerførste Rynker af de Par og tredive Aar om hendes Mund, sagde hun:

— Jeg er bange for, de skulde læse noget om min Død.

— De? sagde Hr. Schwitt og lod paa én Gang sine Øjne hvile paa hendes stærke Skikkelse, hvor det skønne og hvide Bryst var gennemvævet af Aarerne som af et halvt usynligt Kniplingsnet.

— Ja, sagde Fru Adelsskjold og talte maaske i en uvilkaarlig Sindsbevægelse mere end hun vilde: Er det ikke besynderligt, men jeg kan pludselig gribes af en

Dødsangst, saa jeg véd ikke, hvor jeg skal flygte hen af Rædsel. Jeg kan — og hun lo halvt — vække Alexander midt om Natten, Stakkel, og vi tænder Lamperne i hele Huset, mens han spiller for mig . . . for jeg tør ligefrem ikke være i min Seng.

Alle havde set paa Fru Alice: en mat Hvidhed havde gydt sig ned fra hendes Ansigt over hendes Bryst lige til Kanten af hendes rødbrune Kjole:

— Ja, sagde hun og førte Haanden over sin Pande, mens hun skiftede Tone:

— Det er ganske latterligt.

Hr. Schwitt, der blev ved at se paa hende, sagde med et Smil, man næppe saá:

— Det er kun, fordi De er saa stærk.

Hr. de Monthieu, der var saa hvid som om Fru Alices Bleghed havde smittet ham, sagde halvsagte, mens han saá ind i Kandelabrene:

— Jeg véd egentlig ikke, om det vilde være saa svært at dø en Aften efter en Dag, hvor man havde levet.

Fru Alice saá pludselig paa ham og slog atter Øjnene ned.

— Eller, Monthieu, sagde Mesteren: en Aften, hvor man blot havde set de andre leve.

Adelsskjold sad som den, der intet hører. Alt hans Liv var samlet i hans Øjne, der hvilede paa Fru Alice. Saa sagde han:

— Men nu rejser vi snart til Normandiet.

Hr. de Monthieu vendte hastigt Hovedet mod Adelsskjold:

— Gør De? sagde han.

— Ja, sagde Adelsskjold: dér er godt for alle Nerver.

Men Hr. Schwitt, der endnu var ved Emnet Døden, sagde:

— For mig er Døden simpelthen den sidste Del af Livet; mens Mikaël, der stadig saá paa Fru Adelsskjold, sagde til hende:

— Jeg har aldrig været bange for at dø — ikke en Gang da jeg havde Tyfus og alle troede, jeg skulde det.

— Hvorfor ikke, Mikaël, spurgte Hertugen, hvis Øjne ofte ligesom vaagnede af deres Sørgmodighed, naar Mikaël pludselig talte.

Mikaël slog Hovedet tilbage, saa det rige Haar højnede sig over hans Hoved som en Krone:

— For jeg vidste da godt, jeg vilde ikke dø, sagde han.

Hr. de Monthieu lo, men Fru Alice, der vilde dreje Samtalen, sagde, mens hun løftede Ansigtet og betragtede Loftet, hvor hvide Fajanceliljer gød sig frem over et eneste mægtigt Spejlglas:

— Hvor de Liljer dog er dejlige.

Mesteren, der endnu bestandig, efter tyve Aars Verdensberømmelse, følte sig smigret, naar nogen beundrede det Hus, han havde rejst for et Par Millioner for at ha'e det som „de andre“, pegede paa Glasset, Stuepigen netop fyldte med Champagne:

— De er kønne, sagde han og løftede Glasset, hvor den gule Vin funkede i en engelsk Slibning. Han holdt et Øjeblik Glasset i sin Haand. Han ejede endnu, til Tider, sine Fædres Trang til at fremvise sit Eje.

Stuepigerne blev ved at iskænke Champagne, som Hr. Schwitt drak blandet med Selters, og Mikaël sagde rapt og højt om Glassene:

— De er fra London efter en Tegning af Jones.

Fru Adelsskjold løftede Glasset i sin Arm, hvis Albue var sløret af et blodrødt Chiffon, for at betragte dets Slibning mod Kandelabrens Lys, da hun, efter et Blik paa Mikaël, leende sagde til Mesteren:

— Mikaël begynder at faa Øjne.

— Hvordan? spurgte Mikaël, mens alle lo, og Hr. Schwitt sagde:

— Ja, han vokser til.

Mesteren smilte og sagde:

— Kvinder har han altid kunnet se.

Og vendende tilbage til den samme Tankegang, der før havde fulgt ham paa Balkonen, sagde han:

— Har De aldrig set hans Skitser?

— Nej, nej, raabte Mikaël og sprang op fra Stolen.

Men Mesteren sagde, vendt mod Majordomus, der bred og som en Støtte stod foran den hvide og vældige Buffet:

— Hent dem.

— Nej, nej, raabte Mikaël igen.

— Hent dem.

De lo alle af Mikaël, som var blussende af Forfærdelse.

— Aa, Mikaël, nu skal vi se Deres Værker, sagde Fru Adelskjold, mens alle blev ved at le. Adelskjold lo altid, som lo hele hans store Krop, saa rungende — hvad der pludselig standsede Fru Adelskjolds Latter.

— Vi faar maaske mere at se, sagde Schwitt.

Majordomus vendte tilbage med Mikaëls Mappe under sin Arm:

— Nej, det nytter ikke, det nytter ikke, sagde Hr. de Monthieu: nu vil vi se dem.

Mikaël vilde rive Skitserne fra ham, men Monthieu holdt paa Mappen.

Bladene begyndte at gaa fra Haand til Haand, mens alle, medens de betragtede dem, fik et andet Udtryk i deres Øjne. Adelskjold trak uvilkaarligt Kjøleærmet op over sin Manchet. Han maatte bestandig, naar han foretog sig noget, ligesom befri sin svære Krop for Klæder, og han malede altid halvt paaklædt.

— Hvor Satan har Drengen set alt det? sagde han og saá paa Mikaël.

Han førte sine store Hænder i en Bue over en ny Skitse:

— Hvor Satan har han set det, sagde han igen op til Mesteren, der sad, rank i sin Støl, med det mægtige Skæg ned imod Bordet:

— I Bøhmen vel, sagde Mesteren, mens hans Øjne

hvilede paa Mikaël, i hvis smalle Ansigt de mørkeblaa Øjne var duggede af Bevægelse.

— Han har i det mindste ikke set det i Drømme, sagde Hr. Schwitt, der holdt en Skitse frem for sig, mens Hertugen hastigt havde løftet Blikket fra det Blad, han holdt i sin Haand, og betragtede Fru Adelsskjold, der en Smule hastigt lod Bladene glide ned paa Dugen.

— Jeg har altid tænkt, Mikaël, sagde Hr. Schwitt og løftede fra sin Skitse det Blik imod ham, som har gjort hans Race til Verdens store Kritikere:

— At De blev farlig for Kvinderne.

— Hvorfor? sagde Mikaël og halvlo i sin Forvirring.

Hr. Schwitt lagde Bladet og sagde med den Klang af Kynisme, med hvilken han slog Menneskene i Ansigtet:

— Fordi Kvinderne altid véd, hvem der er beredt til at give dem det Hele.

— Og, blev han ved: der bliver færre og færre Mænd til at give det Hele.

Hertugen vendte langsomt sit Hoved:

— Tror De? sagde han.

— Jeg véd det. Og Grunden er meget simpel. Mændene nutildags, sagde Hr. Schwitt, maa først og fremmest tænke paa Pengene. Saa faar Kvinderne Resten.

— Det tror jeg ikke, sagde Adelsskjold, som løftede Hovedet, idet han saá paa sin Hustru.

— Saa? sagde Hr. Schwitt og hans Øjne gled let forbi Adelsskjold: Men sandt er det alligevel. Ja, nogle Mænd bliver naturligvis Slidere, fordi de elsker, og mens de saa slider, ophører de med at være elskede, fordi de har slidt. Det har de for det.

Der blev et Nu stille ved Bordet, mens Adelsskjold uvilkaarlig førte Servietten hen over sin Pande, som var den fugtig, før Fru Alice sagde og halvlo:

— Hvor mange Paradokser, sagde hun, mon De, Hr. Schwitt, til daglig udslynger i Timen?

Enten hørte Hr. Schwitt ikke, eller han vilde ikke fortsætte, for han vendte sig mod Mikaël og sagde:

— Mikaël, hvad mener De?

Mikaël lo, mens han svarede:

— Jeg forstaar mig ikke paa det.

Hr. de Monthieu havde hastigt vendt sig mod Adelskjold og talte om en Bog af Anatole France, medens Mesteren, der havde taget en af Mikaëls Skitser op fra Bordet, sagde til Fru Adelskjold:

— Se en Gang paa Mikaël, — — nu . . . som han sidder. Drengen har to Ansigter.

— Ja, et i højre Profil og et i venstre, svarede Fru Adelskjold, som atter drejede Hovedet: det har jeg altid vidst. Har egentlig ikke alle Mennesker det?

— To Udtryk, jo — og Mesteren betragtede sin Plejesøn paany med det samme Blik som paa Balkonen — men ikke to Ansigter.

Han trillede noget Brød med sine Fingre, saa det faldt ned over Dugen som Krummer eller Sand, mens han talte:

— Men det er sandt, vi ser alle kun et Menneskes Ansigt hvert femte Aar, og saa ser vi, det er blevet et andet Ansigt.

— Ja, sagde Fru Adelskjold, som pludselig saá paa Mesteren: det er sandt.

Og lidt efter gentog hun og nikkede med Hovedet, mens hun saá ind i Lysene:

— Det er sandt.

Mesteren havde ikke hørt det. Han havde skudt Servietten bort og støttede Hovedet i sin Haand, da han paa én Gang sagde ned til Hr. Schwitt:

— Charles, véd Du, jeg har faaet Idéen til et Billede — — idag — nu før — —

Alle tav langs Bordet. Det hændte ellers aldrig, at Claude Zoret talte om sine Billeder til andre end til Mikaël — aldrig, ikke en Gang til Charles Schwitt, den første Kritiker, som havde skimtet hans Geni.

Claude Zoret tog, halvt uden at vide det, Sømandspiben som laa ved Siden af hans Kuvert og som han altid røg ved Bordet, ogsaa naar han havde Gæster:

— Véd Du, jeg vil male Cæsar — — jeg har altid

villet male den Mand. Men nu — og han betragtede Røgen af Piben, han havde tændt — nu véd jeg, hvordan . . . Jeg vil ta'e ham i det Øjeblik, hvor han saares — — af en germansk Soldat — en uvidende, menig, barbarisk ung Soldat.

Han sad et Nu, før han lagde til:

— I Ankelen skal han saare ham.

De betragtede alle Claude Zoret. Hans diamantlignende Øjne lyste ud i Rummet, som saá de allerede Skikkelsernes Form og Rejsning.

Mikaël stirrede paa Mesteren med et Blik, som sad han ved hans Fødder:

— Hvordan skal han se ud? sagde han, saa sagte, som var de to alene.

Men Mesteren brød pludselig af og sagde muntert til Fru Adelskjold:

— Det er den Tankes Skyld, at jeg er saa daarlig en Vært.

Og brat forladende sin Tankegang, greben af den Trang til at skabe Glæde, som kunde komme over ham — maaske ogsaa, fordi han selv udhvilede i den — gav han sig til at tale om Republikkens Præsident, som han havde set ved en Havefest i Elyséet, og kaldte paa Majordomus, hvem han hviskede en Besked.

De talte alle om Præsidenten, lystigt, med lyse Stemmer, som Folk, hvis Tanker hviler:

— Præsidentens Frue var i sit Ansigt som et gloende Strygejern, saadan var hun snøret.

— Men latterligst er hendes Hatte, sagde Fru Adelskjold.

— De vajer som Halen paa den galliske Hane, sagde Hr. de Monthieu.

Hr. Schwitt sagde:

— Jeg har set hende uddele Præmierne til franske Mødre, der havde faaet syv Børn. Det er hun født til.

Majordomus vendte tilbage med to Kurve, hvori han bar et Par støvede Flasker, hvoraf han selv skænkede

Vinen i de fremsatte Pokaler, en Gave fra Prinsen af Wales.

— Det er Burgunderen, sagde Adelsskjold og løftede Pokalen, mens hans smaa lyseblaa Øjne blev større af Glæden over Vinens Farve.

— Ja, den er gammel, sagde Mesteren: og ægte. Den Drue randt af Jorden.

Glas og Tallerkener havde han skubbet fra sig, og han sad for sin Bordende, med Albuerne støttede paa Bordet, bred som en af sine Bondefædre ved Gæstebudet, paa Navnedagen:

— Skaal da, sagde han og løftede sit Glas.

De drak.

Fru Adelsskjold havde bøjet sit Hoved let tilbage, mens hun beholdt den duftende Vin paa sin Tunge, til Charles Schwitt sprang op og sagde:

— Saa drikker vi for Cæsar, der saares af Germaneren.

Alle stod op og vendte sig mod Mesteren, mens Adelsskjold, hilsende, slog Kniven mod sin Tallerken, og Monthieu, med bøjet Hoved, raabte:

— *Cæsar vivat!*

— *Cæsar vivat*, raabte de andre, mens Mikaël lod Vinens fulde Strøm glide gennem sin svulmende Strube:

— *Cæsar vivat*, raabte han og svingede sit Glas: *Vivat Cæsar.*

— Mikaël, Du bli'er fuld, raabte Mesteren.

Og de lo alle, mens alle begyndte at tale. Fru Adelsskjold spurgte — ved en Tankeforbindelse — Hr. de Monthieu om en Luksusudgave af Paul Bourgets Bøger om Italien, og Adelsskjold talte om en Udstilling, der skulde aabnes hos Georges Petit.

— Er det ikke Hr. Leblanc, der arrangerer den? spurgte Schwitt.

— Jo, jeg tror det, sagde Adelsskjold.

— Jeg kender ingen lumpnere Person end Leblanc, sagde Schwitt: det skulde da være Mr. George Pinero.

Mesteren sad et Øjeblik. Saa sagde han, med Haanden stemt mod Bordkanten:

— Er de to mer gemene end alle de andre, som flad-træder Jorden?

— Leblanc, blev han ved, er kun Billedet af Mængden, og vi betjener os af ham, fordi han betjener os vel.

— Ja, sagde Adelskjold, der maaske ikke havde fattet Mesteren helt: jeg har staaet mig ved mit Arrangement med Hr. Leblanc.

Hr. de Monthieu talte om „Le Disciple“. Men Fru Adelskjold sagde:

— Af alle Bøger elsker jeg „Le Mensonge“ højest.

Hr. de Monthieu løftede Blikket:

— „Le Mensonge“? Det kom lidt for hastigt eller maaske forbavset, for Fru Adelskjold sagde, mens en næsten usynlig Rødme var fløjet op i hendes Kinder:

— Af alle nye Bøger.

— Jeg, sagde Hertugen, læser oftest *Peints par eux-mêmes*.

Og sagttere lagde han til:

— Jeg forstaar saa godt „Helten“s Indsats.

Fru Adelskjold svarede ikke. Men forbi Mesteren saá hun hurtigt over paa Hr. de Monthieus Ansigt, mens Claude Zoret sagde:

— Jeg læser aldrig mer.

— Vi læser Biblen, raabte Mikaël.

— Ja, sagde Mesteren: de Mennesker ser man.

— Men, blev han ved og vendte sig til Hertugen: jeg har læst. Jeg har læst og læst, naar jeg ikke kunde male, for at se noget, forstaar De, for at se Billeder med mine to Øjne. Men de viser os ingenting — de Folk laver hverken Mennesker eller Rødt.

— Vi Bøhmerinder, sagde Fru Adelskjold og lo — hun var født Rohan af den østrigske Linje —: er nu altid forfaldne til Læsning.

Claude Zoret tog et Drag af sin Pibe:

— Læsning fortynder Blodet, sagde han.

— Ja, sagde Hertugen og beholdt et Øjeblik Øjnene vidt aabnede.

— Hvad taler I om? sagde Claude Zoret ned til Hr. Schwitt.

De talte atter om Udstillinger.

Hr. Schwitt sagde:

— Om Melbourne.

— Ja, sagde Mesteren, nu skal man ogsaa sælges i Australien.

Mikaël sagde over til Hr. Adelskjold:

— Kritikerne er kommen. Vi fik dem i Dag.

— Fra Melbourne? Er de kommen? — Adelskjolds Ord snublede næsten over hinanden —: jeg har ikke faaet dem.

Og næsten med Sved paa sin Pande, febrilsk, sagde han, som Timer af sin Dag sad bøjet over Reklameudklip fra to Verdensdele, (pint af Angsten for at det skulde være sagt, som var hans eneste Tanke, at han gik tilbage, at han gentog sig selv, at han var paa Retur):

— Hvad stod der?

Og Mikaël, der blev rød, fordi han knap havde læst det, sagde:

— Der stod en hel Mængde. Men tilsidst saa stod der: Der gives ingen større Virtuos i Skildringen af Frankrigs Landskab end denne Mand fra Norden.

Adelskjold havde krammet om sin Serviet:

— Virtuos, Virtuos, sagde han, for hvem der ikke var noget Ord, der stak ham som dette ene, Kritikerne havde begyndt at gentage og som lød for ham som Tilbagegangens første Fugleskrig: Teknik bliver snart en Forbrydelse.

— Hvor er de? sagde han til Mikaël, og, vendt til Schwitt, blev han ved:

— Naar man læser de Folk, skulde man tro, Talentet var intet at kunne.

— Hvor de er, sagde Mesteren ned over Bordet: de er brændt. Jeg vil ikke ha'e de Papirer flydende i

Huset. Jeg læser dem dog aldrig. Mikaël propper mig nok.

Adelsskjold sagde:

— Man maa dog vide . . .

Mesteren stoppede med Tommelen langsomt Tobakken fastere:

— Vide hva' for no'et? De Gamle har man og dem kender man. Den Lire er godt nok smurt.

Pludselig lo han og med den Haan, der paa én Gang kunde ramme hans Nærmeste som et Piskeslag, sagde han:

— Jeg véd meget godt, Schwitt mener, jeg har Geni.

Og lidt lavere sagde han:

— Det er saagar en Del af hans Levebrød at mene det.

Schwitt var blevet hvid under Skægget og bøjede Mennuen, saa den knækkede:

— Ja, jeg skrev om Dig, da de andre haanede Dig, sagde han.

Et Øjeblik blussede Mesterens Ansigt, men Adelskjold sagde, uden at tænke paa Hr. Schwitts Alder:

— Det er vel ogsaa de Yngre, man læser.

— Af de Unge, svarede Mesteren, og hans Stemme lød igen som sædvanlig: lærer man heller ikke noget. De siger heller ikke Sandheden. Og det kan vi heller ikke forlange. De skal jo ha'e Plads for dem og deres.

Han lo paa én Gang igen, bredt og af sit hele Hjerte:

— De Unge maa se vort Blod, for at Publikum kan se dem.

— Naa, sagde han og hans Stemme skiftede, mens Mikaël betragtede ham med sine store Øjne:

— Naar man ikke kan male mere, er man vel hørt op at male.

Hr. Schwitt stødte sit Glas mod Mikaëls, mens ogsaa han fæstede sine Øjne paa Claude Zoret.

Men Fru Adelsskjold sagde til Mesteren:

— Men er det sandt, Fru Simpson sagde, at De i Aar endelig vilde udstille?

— Hvor? sagde Mesteren.

— Her, i Deres Atelier.

— Nej, sagde Claude Zoret, der aldrig havde udstillet i Paris siden Forsmædelsen, som Pariserne havde tilføjet ham i hans Ungdom, og han lagde Piben ned mod Bordet: det faar De ikke at se.

Et Øjeblik efter sagde han:

— Det er galt nok, man skal sælge.

— Tak, raabte Adelsskjold: det forstaar jeg s'gu ikke.

Og mens han rankede sin store Krop og hans Ansigt blev næsten ungt, sagde han:

— Jeg synes, at saadan en Check — og han førte Hænderne mod hinanden med et Smæld — den er som det visse Segl paa, at man er til og duer endnu.

— Ja, sagde Mikaël, som saá han efter en Sæbeboble, han havde pustet: Penge.

Schwitt drejede Ansigtet mod ham, næsten forbavset:

— Bryder De Dem om Penge? sagde han og saá paa hans Ansigt.

— Ja, svarede Mikaël lidt hastigt: for jeg har jo aldrig haft no'en.

— Men Mesteren sagde ved Bordenden:

— Hm, jeg kan forsikre, at naar de Amerikanere — og det var, som et pludseligt Oprør kogte i ham — kommer her for at købe, kunde jeg tit have Lyst at slaa dem lige i Ansigtet og piske dem med deres egne Dollars langs ned ad deres Ryg.

— Aa jo, sagde han og slog med den flade Haand ned mod Bordet: det er muntert at hænge paa Muséet i St. Louis og blive begloet af nogle Kvæghyrder i Illinois.

Adelsskjold sagde og slog ud med Haanden:

— Men det er dog dem, der lader os leve — leve som vi gør. Det er Køberne. Det er Markedet — derovre.

— Ja, sagde Mesteren: og vi er Gøglerne, der trækker det malede Lærred ud af vores Munde.

Schwitt lo:

— Nu er Du oppe, sagde han og opnoterede i sin Tanke Talens Gang for de Dagbøger, han førte om Mesteren og som skulde blive hans Livs Hovedværk: Nu falder Seglene fra din Mund.

Mesteren hørte ham ikke:

— Nej, det var andre Tider, sagde han: da man kunde sælge et Billede for to hundrede Francs til en Ven, der forstod det.

Han tav, mens Hr. de Monthieu sagde meget sagte:

— Hvor jeg forstaa Dem.

Fru Adelsskjold bøjede Hovedet:

— Jeg ogsaa, hviskede hun.

Mesteren havde paa én Gang skiftet Tanke, og vendt mod Mikaël sagde han:

— Hvad stod der om Ulpiano Checa?

— Hvor?

— I de Aviser.

— Jeg véd ikke, svarede Mikaël: jeg saá det ikke.

Schwitt havde løftet sine Øjne og saá paa Mesteren.

— Ellers ser Du alting, sagde Claude Zoret og skød Røgen fra sin Pibe ind i Duften af Violerne, der laa over Bordet næsten som en Sky.

Hr. de Monthieu sagde:

— Ja, hans „Vædekørsel“ glemmer man ikke.

— Men han behersker aldrig sin Farve, sagde Mesteren, hvem Schwitt bestandig betragtede.

— Endnu ikke, sagde Kritikerens brat og bøjede sig for at dyppe de afrikanske Druer i sin Vin.

Majordomus iskænkede Madeiraen, der lyste i Glasene som en gul Flamme.

Adelsskjold sagde:

— Disse Spaniere faar altid Manér, mens Fru Adelskjold sagde til Mesteren:

— Er det sandt, De skal male Prinsesse Lucia Zamikof?

Man hørte ikke Mesterens Svar, mens Adelsskjold blev ved at tale højt, og med lidt røde Pletter paa sine

Kinder, om Benlliure y Gill og Spanierne, og Hr. Schwitt greb Navnet Zamikof og sagde:

— Ja, hvordan er hun egentlig? Jeg hørte i St. Petersborg saa mange Historier.

Fru Adelskjold svarede:

— Jeg kender hende saa lidt.

Mikaël, som havde taget en Bunke Violer i Hænderne for at køle sit Ansigt, snærrede Ordet Zamikof over til Hr. de Monthieu, mens Hr. Schwitt, der bøjede Hovedet virrende frem over Bordet, sagde:

— Men hun er dog umaadelig rig.

— Maaske, sagde Fru Adelskjold lige med det yderste af sine Læber.

Men Hr. Schwitt begyndte, tilbagelænet, at tale om Petersborg og Eremitagen og de slaviske Kvinder. Der var overhovedet kun de slaviske Kvinder. Blot at se deres Stilling i en Vogn, kun at se deres Armes Bevægelser, kun Rejsningen af deres Nakker . . .

De tav alle, mens Hr. Schwitt blev ved at tale med Øjne, som saå han Kvinderne for sig, og han førte sin Haand gennem Luften, som vilde han tegne deres Linjer:

— Og som de gaar, sagde han: de gaar som Perserinder.

Han talte endnu om Fyrstinde Ruschewkin:

— Har De set hende? sagde han til Hr. de Monthieu, der ikke svarede, men kun, under de halvtsænkede Laag, stirrede paa Rubinbroderiet paa Fru Adelskjolds Bryst. Charles Schwitt blev ved at tale om Prinsesse Demidoff, om Hoffets Skønheder, som lyste deres Legemer foran hans Øjne — medens Mikaël, der stadig sad og halvlo, trykkede Violerne ind mod sine Kinder, og Adelskjold, med sin store Haand støttet mod en af Sølvjardinièrernes høje Karyatider, betragtede sin Hustru uophørligt med Øjne, der intet saå uden hendes dejlige Ansigt, som hun pludselig havde bøjet under Hr. de Monthieus Blik.

Mesteren sad kun ubevægelig og pustede Røgskyer

fra sin Pibe ud i Luften som store Ringe, der løste sig til blaalige Slinger og flød bort.

Majordomus havde aabnet den store Dør, og Claude Zoret stod op, mens Hr. Schwitt tav og Mesteren sagde:

— Skal vi saa rejse os.

Og med en gammel Gæstebudsformel fra sin Hjemstavn lagde han til:

— Og takke, fordi vi lever.

Han tømte sit Glas.

Men idet han bød Fru Adelsskjold Armen, sagde han ned mod Hr. Schwitt:

— Han dér bli'er dog aldrig gammel.

Og han gav sig til at le:

— Min Fred skal Fru Lucia idetmindste ikke forstyrre.

Men Adelsskjold standsede pludselig paa Trappens midterste Trin og sagde til Hr. de Monthieu, mens han så ham lige ind i Ansigtet:

— Gud hjælpe mig, hvor er min Kone dejlig.

Hr. de Monthieu så, ved Siden af Mikaël, fra Trappens Afsats, der førte til Atelieret, udover Dagligstuen: Fru Adelsskjolds Slæb var næsten af Farve som Tæppets. Nu tog hun Plads ved Siden af Mesteren. Og Hr. de Monthieu flyttede Blikket over mod Hr. Schwitt, som lænet til Fodstykket af „Damen med Masken“, der rejste sin Broncekrop under to Palmer, talte med Hr. Adelsskjold næsten saa højt, at det hørtes herop.

Hr. de Monthieu sagde:

— Hvorfor vil Mesteren egentlig male Prinsesse Zamikof?

Mikaël, der sad og slog Benene mod Trappens gyldne Gelænder, sagde:

— Der er ingen, som har sagt, han vil male hende. Hun kommer her bare i Aften.

Og idet han blev ved at slaa sine Ben mod Gelænderet, sagde han:

— Vi har jo aldrig set hende.

Hr. de Monthieu smilede:

— De har mødt hende hundrede Gange, Mikaël, sagde han, og han føjede til, mens Smilet forsvandt fra hans Læber, der var lidt for svulmende som hos alle Monthieu'er:

— Men vi ser vel alle kun én Ting — —

Mikaël havde vist slet ikke hørt det. Han sagde, mens han stadig sad og dinglede paa Gelænderet som en stor og lang Dreng:

— Hvor Fru Adelsskjold er smuk.

— Ja, sagde Hr. de Monthieu og vidste ikke selv, at han havde sagt det.

— Mikaël, kaldte Mesteren op mod Trappen: Véd Du, hvor mine Studier fra Hradschin er henne?

— Ja, svarede Mikaël og sprang ned fra Gelænderet.

Han var blevet blodrød i sit Ansigt som en Tyv, der gribes under Gerningen: han havde fundet dem en Dag, mellem nogle andre Studier og havde gemt dem.

— Hvor er de da? spurgte Mesteren.

— Jeg skal hente dem, svarede Mikaël og løb op ad Trappen ind i Atelieret, hvor han af et Skab, i en Krog, tog en Mappe frem af en halvskjult Skuffe.

— Han gemmer tilsidst ogsaa hans Malerklude, sagde Hr. Schwitt halvhøjt til Adelsskjold.

Mikaël vendte tilbage med Mappen, og Mesteren løste den op. De samledes alle om Bordet, hvor Claude Zoret lagde Studierne frem, pludselig genkendende dem, Studie efter Studie:

— Ja, det var det, sagde han og erindrede paa én Gang sit eget Værk, som han mer end halvt havde glemt:

— Men der var et — og han søgte mellem Skitserne -- fra Sarkofagerne.

— Det kommer nu, sagde Mikaël og tog mellem

Studierne som den, der tager med hjemmevante Hænder:

— Men der er et andet fra Koret, sagde han og søgte det.

Mesteren tog det frem for sig, og som var det malet af en Fremmed, af en anden, sagde han:

— Ja det er godt — det er godt; og han skød det hen til Fru Adelsskjold, der længe beholdt hver Studie i sin Haand, før hun langsomt rakte den til Hr. de Monthieu:

— Ja, sagde hun: det er Sarkofagerne.

— Hvor — og hendes Stemme havde en Klang som den, hvis Tanker gaar langt op mod noget, der længst er forbi —: der dog er skønt.

— Men der er det andet, sagde Mikaël og fremviste et nyt Blad.

Mesteren så pludselig op og sagde:

— Hvor har Du haft de Blade henne i Aar og Dag?

— Jeg, sagde Mikaël, og med et lille Ryk skjulte han sit Ansigt med Studierne, før han fortsatte: jeg har ikke haft dem.

— Jeg, sagde han og løj for Mesteren, vist for første Gang: jeg fandt dem først forleden.

— Ja saa, sagde Mesteren og blev ved at se paa ham.

Schwitt, der stod op og betragtede Skitserne med et eget Blik som Gerard Dow's Læge betragter Vædsken i det løftede Glas, sagde, mens han holdt „Sarkofagerne“ i sin Haand:

— De Svenskere har alligevel gjort Menneskeheden en Tjeneste.

Og da Adelsskjold lo, sagde han:

— Jo, Deres kære Landsmænds Lemlæstelser har gjort dem meget skønnere.

Og han begyndte, medens han stadig så paa Studierne, der hos ham, i selve Nuet og uvilkaarligt, afsatte egne og langt rækkende Tanker, at tale om historiske

Lemslæstelser, hvor Barbariet uvidende havde skabt ny Skønhed.

Men Mikaël havde grebet en ny Studie :

— Det er „Muren“, sagde han og beholdt Studien et Øjeblik i sin Haand, før han rakte den til Fru Adels-skjold.

Det var det Billede af „Muren“, han i de tre Aar, siden han fandt Studierne fra Hradschin, oftest havde siddet bøjet over, naar han i skjulte Timer blev overfalden af, hvad han troede var Hjemvé.

— Kender De „Muren“ igen? spurgte han.

Fru Adelsskjold tog Studien med sin lange og smalle Haand, der, naar hun løftede den, syntes underlig trætt af dens egen Diamantbyrde :

— Ja, sagde hun, og hendes Stemme lød som lignede den paa én Gang ganske Mikaëls: det er Muren paa Hradschin.

Adelsskjold havde nærmet sig — uvilkaarligt og med to Skridt — og berørte hendes Skulder med sin varme Haand, meget blødt, men lidt hastigt. Men Fru Adels-skjold førte, uden at vide det, Skuldren et Haarsbred bort, mens hun rakte Studien videre til Hr. de Monthieu :

— Er det ikke smukt, sagde hun.

— Dejligt, sagde Hertugen, og han tog Studien, mens hans og Fru Adelsskjolds Haand et Sekund holdt om det samme Billede.

Fru Adelsskjold blev siddende med Hovedet bøjet tilbage. Saa sagde hun, med den samme Stemme som før, vendt mod Mesteren :

— Har De aldrig set Rohanernes Slot i Bøhmen?

— Nej, svarede Claude Zoret, der ikke mer betragtede Studierne, som var han allerede trættet af dette her, som forlængst var gjort: jeg har aldrig haft Lejlighed til at komme der.

Fru Adelsskjold sad i den samme Stilling :

— Jeg tror, det er Bøhmens dejligste Plet.

Og lidt efter lagde hun til, i en skiftet Tone :

— En Fløj af Huset er bygget af Bøhmens gamle Konger.

— Jeg har hørt saa meget om Riddersalen, sagde Hr. de Monthieu.

— Har De? sagde Fru Adelsskjold, og saá paa ham, glad, som naar man træffer et Menneske, der kender noget, man elsker.

Men Mesteren sagde med en Stemme, som spændte Ordene over en hemmelig og uvilkaarlig Vrede:

— Ja, de gamle Sten, der blev slæbt sammen, pyn-ter i et Landskab.

Fru Adelsskjold havde næppe hørt det. Hun vendte Hovedet op mod sin Mand og sagde, meget blidt:

— Alexander, Du skulde en Sommer male ved Moldauen.

— Ja, sagde Adelsskjold, i hvis Ansigt det pludselig lyste ved Klangen over hans Hustrus Ord: Du véd, det har jeg længe villet. I Virkeligheden havde han aldrig villet det, af en dulgt Skinsyge eller maaske Angst for sin Hustrus Hjemstavn.

Hertugen havde vendt sig bort og hørte paa Hr. Schwitt, der talte om Domkirken i Agram.

Der var ingen mer, der betragtede Skitserne, undtagen Mikaël, der, ved en Standlampes Lys, holdt Billederne op foran sine Øjne, mens i det blege Ansigt hans Mund, hvis Form bestandig skiftede, blev buet under et Smil, som dvælede han i lykkelige og forbigangne Erindringer.

Mesteren havde rejst sig og saá paa Mikaël:

— Læg dem til Side, sagde han, og der lød paa ny som en pludselig Harm i hans Stemme.

— Jo, sagde Mikaël, hvis Ansigt forandredes, som var alle Træk trukne tilrette af en usynlig Snor.

Men Adelsskjold, der altid hurtig blev træt af at betragte Andres Arbejde, greben af Utaalmodighed for sit eget, sagde, og havde ganske skiftet Stemning, til Mikaël:

— Har De brændt dem alle?

— Hvad? spurgte Mikaël.

— De Blade? fra Melbourne?

— Ja, sagde Mikaël og lo (han havde den Vane ofte at le Adelsskjold ind i Ansigtet, hvad maaske skyldtes Mesteren, hvis inderste Mening om „Adelsskjolds Kulører“ han kendte): de er skam brændte.

— Men hvad stod der da? sagde Adelsskjold igen.

Og paa Mikaëls Svar begyndte han atter at tale om Teknikken:

— Hvorfor kalder de os ikke ligesaa godt for Haandværkere? sagde han: Rent ud Haandværkere — hvorfor ikke? Det er jo dog deres Mening om alle dem, der kan noget.

Fru Adelsskjold, der hørte sin Mands Ord, og som maaske vilde afbryde ham, sagde til Hr. de Monthieu og en Smule højt:

— Vi ta'er virkelig til Normandiet i Sommer.

Hr. de Monthieu bøjede Hovedet og sagde halvhøjt:

— Jeg troede det ikke.

— Hvorfor? spurgte Fru Adelsskjold som En, der ikke begriber.

Hr. de Monthieu sagde forvirret:

— Jeg véd det ikke.

Og med en Anstrengelse lagde han til et Øjeblik efter, som den, der konverserer:

— Vi har et Gods dér.

— Saa? sagde Fru Adelsskjold:

— Ja, rigtigt, det har De jo. Jeg véd det.

Og som for at bøde paa LigeGYldigheden, med hvilken hun følte, hun havde talt, sagde hun:

— Hvad er der egentlig spaaet Dem, Hertug?

Hr. de Monthieu saá ud i Stuen og sagde, mens hans Læber krusedes:

— Noget meget lykkeligt.

— Ja saa . . .

— Og, blev den unge Hertug ved, med den samme Stemme: noget, der aldrig vil hænde.

Fru Adelsskjold saá, som en Gang før ved Bordet,

paa Hertugens sænkede Ansigt — maaske var det Stemmens Lyd, der fik hende til det — og sagde:

— Hvorfor skulde det dog ikke ske? De, som tror paa Spaadomme.

Hertugens Læber sitrede, saa lidt, at man næppe kunde se det:

— Fordi der er Ting, man véd aldrig kunde hænde.

Og næsten som for at trøste for noget, hun ikke vidste, hvad var, sagde Fru Alice, drejende Samtalen:

— Hvor ligger egentlig Deres normanniske Gods?

Hr. de Monthieu, der satte sig, nævnede Stedet.

Han havde efter sin Faders Død tilbragt sin meste Barndom der, alene sammen med sin Moder og sin Søster. Der var Ege dér i Parken, næsten det eneste Sted i Frankrig. Der gik det Sagn, de skulde gaa ud, naar den sidste Monthieu døde. Det var besynderligt, Lynet havde spaltet ikke mindre end fem af Egene den Sommer, hans eneste Søster døde, Markisen af Beaupaire.

— Er det ikke fem Aar siden Deres Søster døde? sagde Fru Adelsskjold.

— Jo, fem Aar.

— Og hun var dog saa ung . . .

Fru Adelsskjold havde løftet sine Skuldre, som om Trækken fra en aaben Dør havde strejft dem.

— Ja, saa ung, sagde Hertugen, og, med det meget slanke Legeme bøjet ærbødigt frem i Stolen, fortalte han igen om Slottet derhjemme. Ingen Træer var ham saa kære som Ege. De var saa stærke, Ege. Og med et Smil, saa sørgmodigt, som det kun kan findes hos Mennesker af de gamle Racer, der synes at have set og at bære alt, hvad her i Verden deres atten Aner tilsammen saá og bar, sagde han pludselig med en Tankeforbindelse, som Fru Adelsskjold forstod:

— Som Barn har man saa mange Drømme.

— Ja.

Fru Adelsskjold havde bøjet sit Hoved tilbage, saa Ansigtet laa i Skygge af de store Palmer bag hendes

Sæde, og paa det ene Ord havde hendes Stemme skælvet ganske lidt.

— Men min Moders Stolthed, blev Hertugen ved, er en Allé af Akacier. Den blev plantet paa hendes Bryllupsdag.

Fru Adelsskjold sad et Øjeblik. Saa sagde hun, og stadig med opadvendt Ansigt:

— Der er intet Sted, hvor Akacierne er saa dejlige som i Bøhmen.

Mesteren og Schwitt, der i tredive Aar aldrig havde kunnet undvære hinanden, og som sjældent havde noget at sige hinanden, havde vekslet fem Ord og var blevet staaende foran en Konsol, bedækket med Porcelæn fra Sèvres; medens Adelsskjold, der i Selskaber, hvor det ikke kunde dreje sig om mulige Forretninger, let blev søvrig, sad i en Stol, hvor hans Kæmpekrop tungt var falden sammen i Sædet.

Hr. de Monthieu talte om Klosterskolen for Forældreløse, hans Moder havde oprettet derhjemme, og han sagde efter at have tiet lidt:

— Hvor dog alle saadanne Minder binder et Menneske fast.

Fru Adelsskjold bøjede sit Hoved som til et stumt Ja, og paa én Gang sagde hun uden at forandre Stilling:

— Det er besynderligt. At skifte Samfund er næsten som at skifte Fædreland to Gange.

Det var, som hun vilde standse sine egne Ord, da de allerede var sagt, mens en hurtig Rødmæbrød frem over Hr. de Monthieus Ansigt, der som med et Stød havde løftet Hovedet.

— Ja, lød det brat bag ved dem.

Det var Mikaël, og de to fo'r begge sammen. De vidste ikke, nogen stod dem saa nær. Men Mikaël sagde forvirret og maaske for at finde en Udvej:

— Kan De, Fru Adelsskjold, ikke ogsaa læse i Hænderne?

— Ganske lidt, svarede Fru Adelsskjold, der allerede havde ladet et Smil forandre sit Ansigt.

— Læs saa i min, sagde Mikaël og strakte Haanden frem.

Fru Adelsskjold tog den og betragtede et Øjeblik dens Flade i Lyset af Lampen.

Saa slap hun den saa pludseligt, at hele Armen faldt tilbage mod Mikaëls Legeme.

— Hvor Deres Haand er brutal, Mikaël, sagde hun.

Og idet hun fornåm Ubehaget, der havde lydt gennem hendes Ord, føjede hun til og lo:

— Jeg forstaar slet ikke at læse i Hænder, Mikaël.

Mikaël havde aabnet sin Mund, men lukkede den igen: det syntes som om alt hans Ansigts Blod havde samlet sig i hans dybtrøde Læber.

— Hvad læste hun? spurgte pludseligt Mesteren.

Men Mikaël svarede ikke.

Han gik bort.

Fru Adelsskjold sagde, maaske for at komme bort fra det ubestemte Mishag, hun endnu følte:

— Men hvad er der saa spaaet Dem, Hr. de Monthieu?

Den unge Hertug løftede sin Øjne næsten umærkeligt.

— At den sidste Monthieu, sagde han og saá paa hendes Ansigt: dyrt skal betale en stor Lykke.

Fru Adelsskjold lo et Nu, før hun slog sin Vifte sammen:

— Men er det ikke en skøn Spaadom, sagde hun og talte paa én Gang saa koldt, som naar hun modtog en stenrig Amerikanerinde i sin Salon.

De sad tavse, indtil Hertugen sagde — maaske havde han ikke lagt Mærke til Fru Adelsskjolds forandrede Tone eller muligvis havde han frygtsomt vovet at gætte, hvad den kunde gemme —:

— Hvis De kommer til Normandiet, vilde det glæde min Moder at se Dem og Hr. Adelsskjold.

Fru Adelsskjold sagde og syntes distræt:

— Vi kommer der maaske slet ikke. Vi kommer aldrig, hvor vi bestemmer.

Og i et paany ændret Tonefald, der hartad forekom irriteret, lagde hun til:

— Vi falder hen, hvor min Mand finder et Motiv. Vort Liv er en Jernbanefærd, hvor Alexanders Motiver er Holdepladserne.

Hr. Schwitt gik hen over Gulvet imod dem:

— Jeg har staaet og set paa Dem, sagde han, og der kom et Glimt i hans Øjne ligesom i en Gnavers, mens han saå ind i Hr. Monthieus Ansigt: De er virkelig et skønt Værk af seks Aarhundreder.

Hr. de Monthieu, der undertiden blev ligesom ganske forstumlet over Hr. Schwitts selskabelige Frimodigheder, sagde, efter et Sekunds Pause:

— Aarhundrederne, Hr. Schwitt, forskønner ikke altid Racerne.

Og efter at have sagt endnu nogle Ord gik han, mens Hr. Schwitt, hvis Ansigt havde dirret et Øjeblik under Skægget, satte sig og sagde:

— Jeg kan ikke glemme, Frue, at De skulde være saa angst for Døden.

Fru Adelsskjold sagde og bevægede Viften:

— Hvorfor netop — at jeg?

— Fordi, sagde Hr. Schwitt (og der lyste i hans Øjne noget af den paagaende Haan, som i fyrretyve Aar havde gjort ham uimodstaaelig for saa mange Kvinder) —: Fordi Dødsangsten plejer at være et Symptom hos dem, der endnu ikke er mætte . . . af Livet.

Fru Adelsskjolds Neglespidser havde boret sig gennem hendes Handsker. Men hun svarede, mens hendes Stemme lød ganske roligt:

— De skulde egentlig slet ikke have Lov til at komme inden for vore Døre, Hr. Schwitt. De gør sandelig altfor mange Iagttagelser.

Tjeneren meldte Hertugens Vogn, og Hr. de Monthieu tog Afsked, bøjende sig for Mesteren.

— Vil De ikke vente, Hertug, og se, hvordan hun tér sig? spurgte Claude Zoret.

— Hvem?

— Hun, Russerinden. Hun bryder jo ind her i Aften.

— Jeg har set Fystinde Zamikof før, sagde Hr. de Monthieu og bukkede igen.

Schwitt, der talte med Adelsskjold, vendte sig og, bevægende Læberne paa en besynderlig Maade, sagde han:

— Kommer Fyrstinde Zamikof nu?

— Ja, svarte Mesteren, hun vilde det.

Hr. de Monthieu bukkede for Fru Adelsskjold, der sagde, maaske halvt mod sin Vilje:

— Hvorfor holder De ikke af Fyrstinde Zamikof?

Hr. de Monthieu stod endnu i samme Stilling.

— Holder af? sagde han, og en Smule sagttere, med Øjnene fæstede paa Tæppet, lagde han til:

— Den sidste af Slægten maa vel stoltest bære sit Valgsprog.

Hr. de Monthieu gik, da Adelsskjold kom hen til sin Hustru:

— Du véd, vi skal til Davis. Det er paa Tiden.

— Ja, svarede Fru Alice, der var blevet staaende et Øjeblik:

— Ja, min Ven, sagde hun og lagde hastigt og fast Armen ind i sin Mands.

Mesteren beholdt Fru Adelsskjolds fremrakte Haand i sin, mens hans klare Øjne saå lige ind i hendes Ansigt:

— Jeg véd, sagde han: De bryder Dem ikke om det. Men saa smuk som iaften har jeg aldrig set Dem.

— Ikke sandt, sagde Adelsskjold, hvis Ansigt lyste.

— Har De virkelig set mig, sagde Fru Alice og lo.

— Ogsaa jeg ser undertiden, sagde Claude Zoret og slap hendes Haand.

— Hvor skal De hen? spurgte Schwitt.

— Mrs. Davis har Modtagelsesaften, svarede Adelsskjold, og det var, som blev hans Bryst endnu bredere, mens han nævnede „Sølvdronningen“s Navn — altid imponeret af den uhyre Rigdom, som han var, han, der var kommen fra et Land af Sær og Sten.

Dørene lukkedes bag Adelskjold, da Hr. Schwitt leende sagde, hen mod Døren:

— God Handsel.

Og pludselig greben halvt af Kritikerens besynderlige og skinsyge Harme over et Ry, han selv har skabt, halvt af Parisernes altid levende og dulgte Vrede mod alle Fremmede, sagde han:

— Hvor vi Franskmænd er dumme.

Han slog Benene over hinanden og blev ved:

— Vi skaber af Forfængelighed de Barbarers Ry og de ler af os — og fortrænger os.

Mesteren lo med sin brede Latter.

— Charles, sagde han: lad os kun blive ved at være gæstmilde.

Men Schwitt, der endnu var Bytte for sin egen Irritation, greb en Pil, han hemmeligt vidste vilde ramme, og sagde:

— Ulpiano Checa har faaet Hundredetusind Francs for sin „Maurer“.

Det varede maaske et Sekund, før Mesteren svarede fra sin Plads bag en Lampe:

— Det er godt, Du; Spanien er fattigt.

Schwitt sad et Øjeblik:

— Og Frankrig bliver det, sagde han pludselig i en helt forandret Tone.

Der blev stille i den høje og skønne Stue. Mesteren havde lukket sine Øjne:

— Vi, Charles, sagde han saa, og hans Stemmes Klang kendte kun Mikaël: faar vel Lov at dø først.

Der blev atter tyst, mens Mikaël under Lampen, hvor han sad, løftede sit Hoved mod Mesteren. Over det hvide Ansigt laa et Udtryk som hos den hellige Johannes.

Efter en Stunds Forløb sagde Schwitt, der altid maatte ligesom fastslaa hver Stemning i nogle udtalte Ord:

— Hvor her er stille.

Mesteren, der atter havde taget sin Pibe og som sad

i sin Stol med det hvidnende Skæg ned over sit Bryst, sagde:

— Vi bliver gamle, Charles, sagde han, og glædes ved Fred.

Men Schwitt, hvis Skræk var de rindende Aar, svarede og skiftede Stilling:

— Du taler, som Du var tusinde Aar.

Mesteren svarede og rørte sig ikke:

— Undertiden synes man, man er hundrede.

Men Hr. Schwitt sagde pludselig og lo:

— Stakkels Adelsskjold.

— Hvorfor? spurgte Mikaël, der sad lænet til Trap-pens Gelænder, som var han i et Sæt bleven vækket.

Hr. Schwitt blev ved at le:

— Fordi Skæbnen hænger lige over hans Hoved, sagde han.

Og han begyndte at tale om nogle Raderinger, som han nylig havde erhvervet og indlemmet i sin Samling. Han havde erhvervet dem billigt. Han havde tusket med et Par Raffaelli'er, som var lidt „farlige“.

Tjeneren aabnede Døren og gik tre Skridt frem mod Mesteren:

— Prinsesse Zamikof.

— Lad hende komme, svarede Mesteren og rørte sig ikke.

Heller ikke Mikaël stod op, mens Hr. Schwitt allerede var halvt henne ved Døren.

Prinsesse Zamikof var kommen ind og var, som blev hun forlegen, standset tæt ved Tærskelen under en Lampe, hvis Skær gød en Rødme over hendes meget blonde Haar.

Mesteren havde endelig rejst sig og ogsaa Mikaël stod op, paa Trappens nederste Trin.

— Jeg takker Dem, Mester, sagde Lucia, hvis Hænder, der var uden Handsker, krammede let om den sølvglitrende Boa, som gled ned fra hendes spinkle og jomfruagtige Hals: fordi De har tilladt mig at komme.

Mesteren svarede:

— Tilsidst tillader man, Frue.

Og med en meget lille Haandbevægelse lagde han til:

— Vil De ikke tage Plads?

— Hr. Charles Schwitt, sagde han og stod bestandig op: Eugène Mikaël.

Fyrstinden bøjede Hovedet for Hr. Schwitt og for Mikaël uden at se paa dem, mens Hr. Schwitt sagde, at han vidste ikke, om Prinsesse Zamikof erindrede ham. Og lidt for hastigt begyndte han, mens han satte sig ved Siden af hende, at opremse de Steder, hvor de havde mødtes.

— Jeg elsker det store Rusland, sagde han.

Fyrstinden, der holdt Hovedet bøjet og som, naar hun overhovedet saá, kun fæstede Øjnene paa Mesteren, sagde med en Stemme, der lød meget ung:

— Jeg færdes i Paris saa lidt mellem Landsmænd.

— Men Schwitt, hvem Synet af en ny Kvinde altid hensatte i en hastig Beruselse, talte om Kreml og fæstede Billedet af dets Kupler og Moskvas Skønhed i ti farvedejlige Sætninger, mens hans fremspringende Næsebor syntes at inddrikke Kvindeduften af Fru de Zamikofs Legeme.

Fyrstinde Lucia, der stadig ikke saá paa ham, løftede sin Arm, fra hvilken Perleraderne gød sig, og sagde, mens hun atter lod Armen falde tilbage i sit Skød mod Kjolens tætte Glitter, der indhyllede hende som i en tindrende Regn af Sølv:

— Alle Russere maa være Dem taknemmelige for Deres „Dagbøger fra Rusland“.

Hverken Mesteren eller Mikaël havde talt. Mikaël stod saa nær ved Trappens gyldne Kumme, at Springvandets yderste Draaber, som en Dugg, naaede at strejfe hans Kind.

Hr. Schwitt sagde i en Tone, der lød kortere:

— Jeg skrev, hvad jeg saá.

Men han begyndte paany at tale, til han pludselig standsede, maaske i et Mandfolks Vrede, som ikke bliver hørt af en Kvinde, og han sagde:

— Men jeg glemmer aldeles, jeg skal i Operaen.

Fyrstinden sagde, med den samme unge Stemme:

— Og jeg, svarede hun, der kom lige hjemmefra, men maaske vilde forklare sit Toilette, kommer lige derfra.

Hr. Schwitt bøjede sig hastigt:

— Farvel, Claude, sagde han.

Og da han kom ud i Vestibulen, sagde han med krængede Læber til Mikaël, der havde fulgt ham:

— Hvad vil hun her? Hun er højst ubehagelig.

Mikaël, som stadig lo, med en Drengs Latter, sagde:

— Jeg vilde bare ønske, hun snart vilde gaa, for jeg er umaadelig søvnig.

Men Majordomus, der havde gjort Tjeneste i Huset i elleve Aar, rakte Hr. Schwitt hans Hat og sagde — han var inde i alle Hemmeligheder, som løb rundt i Tjenerskabets faste Ring i alle de store Huse —:

— Det vilde maaske styrke Madames Kredit, hvis hun blev malet af Mesteren.

Mikaël var vendt tilbage, mens Hr. Schwitt endnu stod hos Majordomus.

Da Mikaël aabnede Døren, hørte han Mesteren sige:

— Og hvad er det saa, De ønsker, Frue?

Fyrstinde Zamikof svarede med en Stemme, som maaske var forskræmt:

— Mesteren véd det, tror jeg, og hun løftede de ganske sorte Øjne mod ham.

— Ja, svarede Claude Zoret og saá hende lige ind i hendes Ansigt, mens Mikaël vendte tilbage til Trappen.

— Men, blev Mesteren ved, og han talte, som han talte til Amerikanerne, som kom for at købe hans Billeder: jeg maler nu én Gang ikke Portrætter. Jeg giver mig ikke af med at klistre fremmede Ansigter op paa et Lærred.

Fru de Zamikof var bleven bleg, men hun smilede alligevel, med et Smil, som pludselig viste, at hendes Underlæbe var lidt fyldig:

— Mesteren har dog før malet Portrætter.

— Ja, og Claude Zoret forandrede ikke sit Ansigt: af Fru Carnot, som var min Ven.

Der var stille et Øjeblik, før Mesteren lagde til:

— Og af Fru Sarah Bernhardt, der er et Geni.

Mesteren slog sine Øjne ind i hendes, mens Mikaël, der atter stod lænet til Kummen, følte en næsten drengeagtig Glæde, og Fyrstinden sagde, idet hun rejste sig, med en Stemme, der bevarede sin unge Ærbødighed:

— Saa beder jeg Mesteren undskylde, jeg er kommen.

Claude Zoret stod et Øjeblik, til han sagde med en af de Overgange, der var hans Vane og som maaske bundede i hans selskabelige Usikkerhed:

— Naa, lad mig saa male Dem da, naar De nu én Gang er kommen her.

Mindre end et Nu fløj en Rødme over Prinsessens Kinder, før hun bøjede sig lidt for dybt, foran Claude Zoret:

— Takke kan man jo ikke, sagde hun.

Mesteren lo:

— Jo, det skal De faa Lov til, sagde han: naar De en Gang er blevet malet.

Og med én Gang munter, maaske ved Tanken om det Portræt, han allerede skimtede, gav han sig til at spørge om et Par af Wereschtschagins Værker, og mens han skød sine Læber frem, sagde han:

— Deres Hr. Landsmand, Fyrstinde, var en stor Kultegner af Rædselen.

Og idet han pegede paa en af Væggene, sagde han:

— Den Kosak er af ham.

— Mikaël, blev han ved, tænd Lyskasteren.

Mikaël løb ned og vendte en Lyskaster mod Wereschtschagins Lærred:

— Ja, sagde Fru de Zamikof: mig har hans megen Sne nu egentlig aldrig begejstret.

Mesteren lo paany:

— Han og Hr. Munkaczy burde have illustreret Cantu, sagde han.

Fru de Zamikof lo og sagde:

— Det er en Meissonnier.

Men idet Mikaël, der stod hende ganske nær, vilde flytte Lampen, faldt dens Skær pludselig hen over „Sejren“, der hang paa Væggens Midte, saa Straalerne lyste over Athenereens palmebærende Legeme.

— Det er Dem, sagde Prinsessen, og hun vendte sig brat mod Mikaël.

Mikaëls Haand slap Lampen. Det var, som alt hans Blod pludselig farvede hans hvide Ansigt, hans, hvis Nøgenhed dog var kendt af de Titusinder.

— Ja, det er Atheneren, sagde Mesteren.

Mens Mikaël i sin Forvirring stadig ikke flyttede Lampen, der lyste mod Sejrsbringerens skinnende Legeme, betragtede Fru de Zamikof Atheneren, og der viste sig paa én Gang to Smilehuller i hendes Kinder.

Hun vendte sig igen til Mikaël og sagde, mens det hastige Glimt af hendes Øjne ramte hans:

— Det minder mig om et russisk Digt.

— Hvilket?

Men Fru Zamikof lo:

— Det vilde smigre Dem for meget, sagde hun og vendte sig mod Mesteren for at tale om Meissonnier.

Mikaël drejede, maaske af Drengkaadhed, et hurtigt Nu Lyskasteren mod hendes Ryg: Perlerne faldt tindrende fra de buede Skuldre som et Sølvvæld.

— Hvor kaster Du Lyset hen? sagde Mesteren.

— Ja, sagde Mikaël og vendte rapt Lampens Skær ind mod Meissonniers Billede.

Fru de Zamikof spurgte, mens hun bøjede Hovedet, maaske med et Spørgsmaal, hun havde læst i en Bog, og som Instinkt lod hende gribe:

— Men kan man, Mester . . . kan man i Grunden skabe (og hun søgte, eller lod som hun søgte, efter Ordet) — det „afgørende“ indenfor saa lille en Ramme?

Mesteren løftede brat sine Øjne:

— Man har jo ment det, sagde han.

Og enten hemmelig smigret eller fordi han tænkte,

hun var af dem, der virkelig forstod, viste han hende, paa én Gang muntert og meget talende, Billede efter Billede: Corot'erne, Manet'erne, Besnard'erne — alle sine Skatte, mens Fru de Zamikof, der havde et besynderligt Udtryk i sit Ansigt, som var hun pludselig standset foran en ganske ny og forvirrende Tanke, uden at se lod sine Øjne glide hen over Lærrederne.

— Lys, sagde Mesteren.

— Ja, svarede Mikaël og var aandsfraværende som før.

Mens Fyrstinden pludselig igen begyndte at tale, meget nær ved Mesteren, med sin ganske unge Stemme, ærbødigt, som smøg hendes Ord sig om Claude Zoret, der talte glad, tyve Aar forynget:

— Lys dog, raabte han igen, mens han førte de straalende Øjne fra de malede Lærreder hen mod Fru de Zamikofs Skikkelse, han skulde male.

Mikaël, hvis Blegthed var som underlagt af en lysrød Strøm af Blodet, førte bestandig, halvt sky og halvt hidsig, Lampen ind mod Mesterens egne Lærreder: „Alkibiades paa Athens Torv“ og „den unge Brutus“.

Mens Fru de Zamikof stadig gik forbi dem, som i en Beskedenhed, der forbød hende at tale om Mesterens egne Værker.

Paa én Gang standsede hun:

— Dér er Eros, sagde hun, og hun blev staaende, mens Kasteren, ført af Mikaëls Haand, gød alt sit Lys ud over Billedet, hvor Eros, støttet til sit Jernsværd, nøgen, rank, med Hovedet løftet paa den kongelige Hals, vogtede de Saliges Have.

— Ja, det er Eros, sagde Mesteren ligegyldigt, som var Talen om Værket af en anden.

Fru de Zamikof havde vendt sig halvt mod Mikaël, som vilde hun tale. Nu strejfede hendes Blik kun Rundingen af hans Kind.

Men Mesteren, der bestandig betragtede hende, indføjede i sin Erindring, der allerede indsugede hendes Væsen, som han skulde fæste paa sit Lærred, det nye

og sitrende Udtryk i hendes Ansigt, mens Prinsessen drejede sig halvt og sagde:

— Hvor skønne, Mester, maa saa ikke de Salige være, som han vogter.

Mesteren sagde:

— Dem har jeg ikke malet.

Og et Nu efter lagde han til og haardt:

— For jeg har aldrig set dem.

Mindre end et Sekund havde Mikaël — og vidste det knap — vendt sit lysende Ansigt mod Fru de Zamikofs, der straaledede som hans.

Saa sænkede hun sine Øjenlaag, og det var, som gled der et Slør af Sorg over hendes hele Ansigt ved den ene Bevægelse:

— Hvem har vel set dem? sagde hun, og de tav et Øjeblik.

— Saa sender jeg Fyrstinden Bud, sagde Mesteren, der altid selv afskedigede sine Gæster.

Fru de Zamikof bøjede sig dybt, mens hun løftede sine Øjne imod ham:

— Man tør altsaa ikke takke Dem, sagde hun.

— Mikaël, sagde Mesteren: følg Fyrstinden ud.

Majordomus ventede i Vestibulen.

Men Mikaël lagde selv (mens det var, som om Fru de Zamikof i et eneste Blik omfattede og maalte hele Søjlehallens Rigdom) Kaaben om hendes Skuldre.

— Tak, sagde hun uden at se paa ham, og hun gik, fulgt af Majordomus, ned til sin Vogn.

Porten sloges op og Vognen kørte bort.

Fru de Zamikof slog Gardinerne for, som vilde hun ikke ses, men være helt alene.

. . . . . Mikaël vendte tilbage til Dagligstuen.

Mesteren sad paa sin Yndlingsplads under en af de gyldne Kummer. Mikaël gik rundt og rundt i Stuen og standsede bestandig foran „Sejren“.

— Sæt Dig ned, sagde Mesteren.

— Ja.

Og Mikaël satte sig.

De sad begge tavse, mens Vandet faldt rislende i sine Kummer.

Mesteren strakte sit stærke Legeme og sagde inde i en ukendt Tankegang:

— Mikaël, man er dog ikke gammel. Jeg kan endnu se.

Mikaël hørte det ikke. Han sad bestandig med Hovedet vendt mod sig selv, mod Athenerens palmebærende Legeme.

Mesteren havde rejst sig og slog Armen ned om Mikaëls Skulder:

— Jeg gi'er Dig det, sagde han. Det har jeg dog længe villet.

— Det maa Du ikke, sagde Mikaël og næsten heftigt:

— Det skal Du ikke. Det har jeg ikke fortjent.

Mesteren førte mildt sin Bondehaand ned over Mikaëls Haar:

— Det skal jo dog en Gang, sagde han, og hans Stemme klang blødt: altsammen være dit.

Taarerne var kommet frem i Mikaëls Øjne, og han holdt fast om Mesterens Haand med begge sine:

— Hvor Du er god, sagde han:

— Tak.

— Hent mig en Pensel, sagde Mesteren: jeg skal skrive dit Navn.

— Tak, hviskede Mikaël igen og kunde næppe tale.

Han gik op i Atelieret. Han vidste, nej, han vidste ikke, hvad Fyrstindens Øjne var af for en Farve.

Han vendte tilbage med den fugtige Pensel, og, staaende op paa en Stol, skrev Mesteren paa „Sejrbringeren“s Fod: „Til Mikaël“.

De stod begge et Øjeblik foran det dejlige Lærred:

— Nu er det dit, sagde Mesteren.

Og der var stille igen.

Men paa én Gang løftede Claude Zoret sine Øjne og saå sig rundt i Salen, fra Lærred til Lærred:

— Og hvem véd saa, sagde han: hvad det altsammen er værd?

Han stod lidt, og det var, som om hans Skuldre sank sammen :

— Sommetider synes jeg, at det eneste, der er værd at male, det fik jeg aldrig malt.

— Hvad eneste? spurgte Mikaël.

— Livet, svarede Mesteren og de sidste Ord forsvandt under Støjen af den tunge Stol, som han pludselig flyttede :

— Livet, som jeg aldrig har levet.

Og med fremskudte Læber sagde han :

— Jeg vil en Gang faa min Væg ved Siden af David.

Mikaël havde ikke rørt sig. Kun hans Øjne var lynsnart faret hen over Væggenes Billeder — med et mærkeligt Blink.

Saa sagde han i et Udraab :

— Claude, „Sejrbringeren“ kan aldrig dø.

Mesteren smilte :

— Nej, sagde han : den er jo din.

De tav igen.

Saa sagde Mikaël og sært brat :

— Farvel.

— Gaar Du? spurgte Mesteren og vendte Hovedet.

Mikaël plejede altid at sove herhjemme, naar der havde været Selskab.

— Ja, jeg gaar hjem til mig selv, svarede Mikaël : Godnat.

— Lev vel, svarede Mesteren og satte sig atter under sin Kumme.

Mikaël gik.

— Gaar Hr. Mikaël? spurgte Majordomus.

— Ja, sagde Mikaël og blev pludselig halvt forvirret :

— Jeg gaar hjem . . . til mig selv.

Paa én Gang udspilede han sine Næsebor : Jo, det var Duften af Fru de Zamikofs Kaabe.

— Godnat, Du gamle Jacques, sagde han og lo, idet han gik.

. . . Mikaël kom ind i Tuileriernes Gaard. Natten laa

sølvhvid under den glidende Maane og Gitrenes gyldne Spidser lyste som smaa og nysantændte Lys.

Mikaël gik videre. Under ham gød Seinen sit mørkeblaa Vand gennem Broens Buer. Strømmens Kølighed slog op imod ham og mødte hans hede Kinder.

Da han naaede Kajen, standsede han under Træerne pludselig foran Hr. de Monthieu:

— Gaar De her? sagde han.

— Ja, svarede Hertugen, der syntes forvirret: Nat-ten var saa smuk.

— Ja, vidunderlig smuk, sagde Mikaël, der aandede langt med sine aabnede Læber.

Og de skiltes som to, der ikke har noget at sige hinanden.

Mikaël gik over sin Gaard, ind gennem sit Havehus' Have.

Tjeneren, der ventede i Vestibulen, tændte de elektriske Blus.

— De kan gaa til Ro, sagde Mikaël og gik op.

Han aabnede i Dagligstuen Altanens Døre, og, lænet til Muren, sad han, over Havens Træer, i den hvide Nat. Violernes Duft blandede sig tæt med de nylig udfoldede Akaçiers.

Mikaël rørte sig ikke.

Maanen gled frem og gled bort.

II

MESTEREN gik i Arbejdsbluse frem og tilbage over sit Gulv. Øjnene holdt han halvlukkede, mens Læberne under det mægtige Skæg var aabnede, som kostede det ham under Anspændelsen næsten Møje at aande:

— Han fik det ikke, nej, han fik det ikke fat, Skæret over hendes Haar.

— Tre Dage — tre Dage og Nætter, og han fik det ikke, fik det ikke fat.

— Tre Døgn — og han sa á det ikke. Det levede ikke under hans Pensel.

Charles Schwitt, der, foruden Mikaël, var den eneste, som turde komme uanmeldt, løftede Tæppet til Atelieret:

— Godmorgen, sagde han:

Mesteren vendte Hovedet og aabnede Øjnene, hvis Udtryk var saa træt, som var det dødt eller var Blikkets Lys vendt indad mod Hjernens Billede, mod det, han vilde se:

— Hvad vil Du? sagde han.

— Se Dig, svarte Schwitt.

— Jeg arbejder, sagde Mesteren og fortsatte sin Vej.

— Jeg véd det. Og Du har ikke været i Seng i tre Nætter?

— Nej.

Charles Schwitt satte sig:

— Jacques fortalte det, sagde han: Mon det er fornuftigt?

Mesteren gik op og ned, mens han sagde, i haardt afskaarne Ord:

— Fru Adelsskjold har læst for mig.

Undertiden, naar hans Hjernes Arbejde ikke vilde standse og Hjernen dog kæmpede forgæves, lod Mesteren læse højt for sig for at dulme sine Tankers Virke.

— Hvad har hun læst? spurgte Schwitt.

— Britten, svarede Mesteren i samme Tone som før.

Han satte sig i en Stol, uden at aabne sine Øjne, fortabt i den frygtelige Stirren, hvorunder han vilde tvinge sig selv til at se hver Linje og hver en Skygge, saa den talte fra Lærredet og var Liv.

— Hvor er da Mikaël? spurgte Hr. Schwitt.

— Jeg véd ikke, svarede Mesteren uden at aabne sine Øjne.

— Hm, sagde Schwitt, han render hver Aften rundt i Opera-Foyeren og lader Øjnene lyne mod hver Ballettøs.

Mesteren blev siddende som før.

— Det er jo godt, sagde han.

— Men det koster, sagde Schwitt og saá paa Claude Zoret.

Mesteren svarede ikke.

Men maaske for at slippe bort fra Tankerne, som ikke vilde forlade ham, sagde han lidt efter, mens han rejste sig igen:

— Hvad Nyt er der i Byen?

Charles Schwitt fortalte et Par Skandaler fra Kammeret, til Mesteren pludselig sagde, og hans aabnede Øjne havde paa én Gang faaet al deres Glans tilbage:

— Men Charles, jeg maa kunne, ser Du; jeg maa kunne male hende.

Mesteren gik paany op og ned gennem Rummet, mens han sagde:

— Jeg ser det godt, Portrættet fornyer sin Mand. Man har det Levende lige for sig, klods for sig, lige for sine Øjne — dette hersens Levende, Du, som man ikke kommer forbi, som man maa gribe og som vil males. Det Levende, Charles, der ikke giver Pardon.

Han stoppede Piben med Tommelen:

— Man gaar i Skole, naar man maler Portrætter, og man vokser aldrig fra Skolen.

Han lo.

— Den store Skole, Charles, sagde han: den, hvor man maa vende Bindet og læse i Livets den aabnede Bog.

Han blev ved at tale varm og spændstig, som i Quartier Latin, da han var syvogtyve Aar og han kunde maale sit Gulv med seks af sine mægtige Skridt:

— Maaske jeg burde ha'e malet flere Portrætter. Portrætter med sit „Enten-Eller“, Portrættet er Liv eller Død. De Hollænder-Bæster vidste det, naar de malede deres Kællinger.

Charles Schwitt lo:

— Du er tyve Aar idag.

— Nej — og Mesteren traadte pludselig haardere — jeg er gammel, gammel og graa som en Israels Profet, og hvad er det saa, jeg har faaet klistret? Undertiden synes jeg, alle de Rammer er tomme og jeg selv staar gammel foran alt det, jeg aldrig fik malet.

— Du har malet Mikaël, sagde Hr. Schwitt.

— Ja, raabte Mesteren kort, mens Charles Schwitt pludselig betragtede ham:

— Og naar jeg er død, kan man hænge mig op ved Siden af Napoleon-Smøreren, og Hr. Rafaëlli vil med sine Gadedrenge leve længere end jeg.

Han blev ved at ryge, mens han pludselig skød Stafeliet med Fru de Zamikofs Billede frem i Lyset:

— Og jeg har hende, sagde han: Linjerne er der. Det er godt — det er godt og godt nok til at ophænge i en Kramkiste.

— Og naar jeg er alene, saa har jeg hende for mig, hele Kvinden som hun er og staar og gaar, har jeg. Men naar hun saa sidder her, er det borte, borte det Hele og altsammen.

Charles Schwitt blev ved at betragte ham:

— Det er saa længe siden, Du malede Kvinder, sagde han.

Mesteren svarede ham ikke.

Maaske med et nyt Forsøg paa at rive sig løs fra sin evindelige Tanke sagde han:

— Hvor Fru Adelskjold læser smukt.

— Hvad har hun læst? spurgte Schwitt, der altid holdt Øje med alle Mesterens Paavirkninger under Arbejdet — vistnok af Hensyn til „Erindringerne“.

Mesteren svarede ikke straks. Saa sagde han som En, der tænker paa noget andet:

— Romeo og Julie.

Hr. Schwitt smilte pludselig, saa lidt, at det næppe saas:

— Ja saa, Romeo og Julie.

Mesteren havde sat sig, og, med Tanken paa Shakespeare, sagde han langsomt:

— Om ham taler man ikke, og illustrere ham tør man ikke.

Men lidt efter sagde han, med en helt anden Stemme:

— Du, Charles, burde Julie ikke være blond?

Charles Schwitt, der havde tænkt paa Fru Adelskjold, hvem han iforgaars havde set i Hertuginde af Monthieus Loge i Operaen, sagde, uden egentlig at vide, hvad han svarede paa:

— Det kan gerne være.

Der var, som han sad, kommet et pludseligt Skær, et Lys over Mesterens Ansigt:

— Jo, jo, sagde han og det var, som om ganske andre Tanker var fødte i ham: hun skulde være blond . . . askeblond.

— Nu maa Du gaa, sagde han hastigt og rejste sig.

— Du maa gaa — og hans Stemme havde en ganske anden Klang —: jeg skal arbejde.

Hr. Schwitt stod op, da Mesteren vendte sig imod ham:

— Charles, sagde han: det er dog det eneste i Verden.

— Hvad for no'et? sagde Hr. Schwitt.

Mesteren slog sin Næve ned mod Vennens Skulder:

— At ville det Fuldkomne, sagde han. Han stod et Øjeblik og havde atter skiftet Tone, da han sagde:

— Hvor det vilde være smukt Du, at dø, foran sit Lærred efter et sidste Penselstrøg, der var lykkedes.

— Farvel.

Hr. Schwitt gik ud i Hallen, hvor Majordomus ventede:

— Bliver Hr. Schwitt her ikke til Frokost? spurgte Jacques.

— Nej, sagde Schwitt, jeg er sendt væk.

— Hm, sagde Jacques, Zamikof'en kommer her.

— Skal hun sidde i Formiddag? spurgte Hr. Schwitt.

Jacques fortrak et Øjeblik sit Gummiansigt:

— Det véd jeg ikke, sagde han og rakte Hr. Charles Schwitt hans Hat: naar der ikke bli'r malet, bli'r der snakket.

Charles Schwitt gik langsomt ned ad Vestibulens fem Trin.

Mesteren havde hastigt drejet sit Staffeli. Saa blandede han sin Farve, som skete det i Sekunder:

— Ja, aa ja, dér var det, Skæret — endelig —

— Endelig.

Jacques traadte ind:

— Gaa, raabte Mesteren.

Og han blev ved at arbejde:

— Endelig.

Og, med de straalende Øjne fæstede paa Lærredet, lagde han den graa Glans, den fundne Glans over Fru de Zamikofs dejlige Haar.

Han havde arbejdet en Time, lukkede Øjnene for at tvinge sit Syn, og atter arbejdende for at fæstne det Sete — da han vendte sit Hoved:

— Hvem er det? spurgte han.

— Kun mig.

Det var Fru de Zamikof, der stod foran Dørtæppet og gik frem over Gulvet med den Bøjning af Overkroppen, som er høje Kvinder egen, naar de gaar.

Der gik et Lyn over Mesterens Ansigt:

— Jeg arbejder, sagde han. Gør, hvad De vil.

Som hun plejede begyndte Prinsesse Zamikof at vandre rundt i Rummet, hvor hun standsede og betragtede Vaser og Skaaler og Krystaller med Kenderens Øjne — maaske ogsaa med lidt af det vejende Blik, hun til Tider kunde faa, og som hun havde arvet fra sine Købmandsforfædre i Odessas Boder. Det Blik var fra Dagene, før den gamle Fyrst Zamikof ægtede hende, som en Sultan, der udtager en Kvinde til sit Harem.

Mesteren blev ved at arbejde, mens Fru de Zamikof, med Ryggen til ham, stod længe foran den Ynglinge-Torso, der var et Fund fra Sicilien, og som Dronning Margherita, næsten som et Rov, havde skænket til Mesteren.

Claude Zoret vendte sit Hoved:

— Den ligner Mikaël, sagde han: Har De aldrig lagt Mærke til det?

Fyrstinden lo, som vilde hun gemme en dulgt Misfornøjelse i sin Latter, og sagde:

— Mon der overhovedet er nogen Skønhed, der ikke ligner Hr. Mikaël?

— Sæt Dem, sæt Dem, sagde pludselig Mesteren og, mens han lo og hans straalende Blik gød sig ud over hendes Skikkelse, sagde han:

— De skulde virkelig klage.

Fru de Zamikof havde aabnet Læberne, som vilde hun tale. Men kun hendes Øjne hvilede store og helt aabnede paa Mesteren, der arbejdede, mens hun satte sig.

— Godt, godt, sagde han, og han gik frem og tilbage foran sit Lærred.

— Godt, sagde han igen.

Der var i hans Øjne kommet næsten en lys Flamme, som hos Stordyret, hvis Kreds bliver snævrere om dets Bytte, mens Brillanterne glimtede paa Fru de Zamikofs foldede Hænder, som straaledede de af en hemmelig Triumf.

Men pludselig brød Mesteren af og kastede sin Palet:

— Nej, sagde han: nu spiser vi.

Prinsessen lo.

— Ja, sagde Mesteren: jeg er sulten.

Og han ringede.

Fru de Zamikof sagde og rejste sig endnu ikke:

— Men Hr. Mikaël er endnu ikke kommen.

— Ham om det, svarede Mesteren og strakte sine Arme: vi spiser.

Der var fløjet et pludseligt Smil over Fru de Zamikofs Ansigt, mens Tjeneren viste sig i Døren:

— Ret an, sagde Mesteren.

Jules tøvede et Nu:

— Hr. Mikaël er ikke kommen, sagde han.

— Ret an.

Tjeneren gik og Mesteren sagde:

— Tilgiv et Øjeblik.

Fru de Zamikof var langsomt gaet ned ad de gyldne Trapper. Med bøjet Hoved maalte hun Dagligstuens Gulv, mens hun under sin Gang betragtede sine egne Fødder. Hun standsede nu og da. Hun blev, uden at vide det, staaende ved Søjlen, der bar Krystalskaalen med de uslebne Rubiner, som i deres matte Glans lignede Kapsler fyldte med Blod.

Halvt i Tanker tog hun nogle af Stenene op i sin Haand og lod dem falde tilbage i deres Skaal, til hun pludselig vakttes ved den klirrende Lyd og saå paa Ædelstenene, hun endnu havde tilbage i Haanden — med et pludseligt Glimt i sine Øjne. Paa én Gang hørte hun Mesteren le henne fra Døren og hun lod Stenene falde, mens Claude Zoret blev ved at le:

— Fru de Zamikof, sagde han og lo og lo: Fru de Zamikof, De ser paa Ædelstene som Tyve ser paa Guld.

Og mens han blev ved at le og slog sig paa sine Ben som en Bondekarl slaar sig paa sine Laar, sagde han:

— Men jeg skal male Dem, Prinsesse. Jeg skal male Dem for Louvre. De har mit Ord paa det.

— Men nu skal vi spise, sagde han og bød hende brat sin Arm.

De gik ind i den lille Spisestue, hvor Tjeneren ventede bag den læderbetrukne Armstol — mens Mesteren vedblev at tale, overstadig, greben af en ukendt og urimelig Glæde, talende om alt, om Dagene, da han ikke havde Brødet, om Tiderne paa den anden Bred, om Malerierne, han solgte for hundrede Sous . . .

— Og Trappegangen, han havde malet for en Spækhøker.

Han tegnede en Guirlande i Luften med det lange Brød, han altid selv vilde knække til sin Frokost:

— Guirlander skulde der være og røde skulde de være, røde Roser, sagde han: Og røde blev de s'gu, med lyseblaa Baand.

Mesteren lo:

— Der, sagde han og rakte pludselig Fru de Zamikof Brødet at knække af som paa en Knejpe, mens Prinsessen lo:

— Tak, sagde hun og greb om Brødet.

Han blev ved at fortælle, bestandig betragtede hende, med et Par sejrige Øjne, reven hen af en gnistrende Fryd — den Glæde som ellers ingen kendte uden Mikaël og som kunde komme over ham enten Sommerdage, naar de helt alene strejfede gennem Skoven, eller i de Skaberens Øjeblikke, hvor hans Tanke eller Syn havde vundet pludselig Jord:

— Ja, det var den Gang, sagde han, den Gang i vor Ungdom.

Der blev tiet et Øjeblik, til Fru de Zamikof sagde, og i en anden Tone:

— Da Fru Zoret levede.

Mesteren rankede sit Hoved:

— Ja, sagde han kort.

Men Fru de Zamikof, der aldrig havde sat sine Fødder i Montreuil, sagde:

— Jeg glemmer aldrig hendes Billede.

Mesteren svarede ikke.

Og hastigt, næsten som havde hun forløbet sig, begyndte Fru de Zamikof at tale om Rusland, om Odessa og Sletterne ved Wolga — uvilkaarligt og med Kvindens Instinkt seende som Mesteren, omskabende alt til Farver, malende de gule Hvedemarkers Bølger Gult i Gult, saa langt som Øjet saá.

Mens Mesteren, med de brede Arme langt frem paa Bordet, stadig saá hende ind i hendes Ansigt med det samme Blik.

Mikaël sprang op ad Vestibulens fem Marmortrin :

— Maler Mesteren? spurgte han.

Majordomus blev siddende i sin gotiske Stol :

— Hun er her, sagde han.

Der gik en Sitren over Mikaëls Ansigt, mens han smed sin Hat :

— Kommer hun her nu, før Hanen galer, sagde han.

Jacques fortrak sit Ansigt, der blev en eneste Rynke :

— Hun ender med at blive her om Natten.

Og han lagde til :

— De spiser.

Mikaël havde vendt sig :

Mesteren havde i fem Aar aldrig sat sig til Bords, før han var kommen.

— De har vel været sultne, sagde han, men hans Mundvige skælvede.

— Det har de vel sagtens, svarede Jacques og viste begge sine Gummer, som var uden Tænder. Og Mikaël og han mødtes i en pludselig Strøm af Skældsord, hvormed de, naar de var ene, tildængede „Russerinden“.

— Naa, sagde Mikaël: jeg skal derind.

— Du er gaaet til Bords, sagde han til Mesteren, da han kom ind.

— Fordi Du kommer for silde, svarede Mesteren.

Mikaël svarede ikke straks, men saá hen paa Kami-nens Uhr, som endnu ikke viste ét.

— Maaske, sagde han, mens hans Øjne fløj over til Mesteren.

Paa Fyrstinden, der havde bøjet sit Hoved til Goddag netop en Streg mindre end venligt, havde han næppe hilst.

Mens Tjeneren bød Mikaël af de halvkolde Retter, blev Fru de Zamikof ved at tale om Rusland, om en Rejse i Kaukasus, hvor hun havde været med Fyrsten: Lavinerne styrtede ned foran deres Vogn som splintrede Verdener af Hvidt, og strømmende Floder var piskede ned over Bjergene som det tindrende Skum af det lysende Platina.

Fru de Zamikof fandt, under en halvt ubevidst Anspændelse, endnu stærkere Farver og de mangfoldige Billeder — medens Mesteren lyttede, uden at tænke paa Mikaël med et Blik, og Mikaël den hele Tid kun sad bøjet og spiste.

— Ja, sagde Mesteren: Rusland er stort.

Pludselig løftede Mikaël Hovedet og sagde med en Stemme, der lød raat som et Slag:

— Dets Horder maa have Plads.

Fru de Zamikof sagde, med et Smil, der mødte Mikaëls blussende Ansigt:

— Hvor kan egentlig De — og Fyrstinden dvælede lidt paa Ordene — Hr. Mikaël, som er Czecher, have saa brændende et Had til Rusland? De forraader virkelig Deres egen Race, for vi to er dog . . . Slægtninge.

Mesteren havde set ud for sig, og i en anden Tone sagde han:

— Maaske burde vi alle hade det.

— Og pludselig vendt mod hvad der maaske altid var hans inderste Tanke, sagde han:

— Hvor Historiens lange Veje er besynderlige.

Han talte dæmpet og meget langsomt:

— Frankrig skulde have Geni i Hundreder af Aar for tilsidst at skænke sine Milliarder til den, som skal bruge os alle.

Der var gaaet en Skælven over hans Ansigt.

Men han forlod sin egen Tanke og saá brat frem mod

Fru de Zamikof, hvis Øjne et Nu havde hvilet i Mikaëls, der pludselig lyste.

Fru de Zamikof, som maaske kun halvt havde hørt, sagde hastigt med den meget blide Klang i Stemmen:

— Hvorfor, Mester, skal Menneskene dog se saa langt?

— Nej, sagde Claude Zoret og blev ved at le: det er sandt. Lad os lukke vore Øjne.

Men Fru de Zamikof begyndte, stadig lidt hastigt, at spørge om Servicet, paa hvilket de spiste Desserten, nogle sjældne Tallerkener med et kronet og fyrsteligt Navnetræk.

— Porcelænet sorterer under Mikaël, sagde Claude Zoret: det er ham, der samler Skaarene her i Huset.

Mikaël havde løftet Hovedet for at besvare Fru de Zamikofs Spørgsmaal. Men Prinsessen var, uden at vente paa noget Svar, allerede begyndt at fortælle en Historie fra det rumænske Hof. Det var en Anekdote, der gjorde en Monark meget latterlig, og som Mesteren lo af — mens Mikaël hurtigt havde bøjet sit Ansigt og knugede sin venstre Haand om det Egetræs Bordben.

Fru de Zamikof vedblev at tale om Hofferne med Ansigtet vendt mod Mesteren, mens hun, med sin Haand, der var skøn af Form men lidt for fyldig, førte de hvide Nøddekærner ind mod sine Læber og Tænderne greb dem som i et Sæt — til Mesteren sagde, og hans Ansigt havde skiftet:

— Forresten indgyder — og han talte om Fyrsterne — de Mennesker mig kun Medlidenhed.

— Medlidenhed?

— De har jo, sagde Mesteren: ikke bedt om at komme til Verden for at sidde i Bur paa en rødtttrukket Stol.

Fyrstindens Stemme, der havde saa let ved at blive sørgmodig, svarede:

— Sidder ikke alle Mennesker i Bur, i det ene Bur ved Siden af det andet?

— Jo, svarede Claude Zoret: men de fleste tømrer sig dem selv.

Som et Lyn fløj Mikaëls Blik mod Mesteren, der ikke såå det, mens Fru de Zamikof havde grebet dets Glimt.

— Er vi færdige? sagde Mesteren over mod Prinsessen: Velbekomme.

Og vendt mod Mikaël sagde han:

— Du kommer vel op — siden?

Mikaël havde løftet sit Ansigt, der var hvidt som hans hvide Hals:

— Jeg venter Adelsskjolds hjemme, sagde han og rejste sig halvt for Fru de Zamikof, der gik ved Mesterens Arm.

Da de gik op ad Trappen til Atelieret, sagde Prinsessen og smilede:

— Hr. Mikaël var i daarligt Humør.

Mesteren halvlo:

— Var han? sagde han: Naa, naar unge Mænd begynder at leve, er de altid saa lunefulde som Børn, der faar Tænder.

I Atelieret begyndte Mesteren paany at arbejde. Men pludselig holdt han op:

— Nej, nej, ikke idag, sagde han: vi maa bie paa „Tidens Fylde“.

Og med de straalende Øjne fra før, af Sejr eller Lykke, sagde han:

— Men kom, Prinsesse, idag følger jeg Dem selv til Dørs.

Han bød hende sin Arm og førte hende ud i Vestibulen.

Majordomus havde rejst sig, med Læberne sammenknebne som en Syl, og vilde række Fru de Zamikof hendes Cape. Men Mesteren tog den selv og lagde den om hendes Skuldre:

— Tak for idag, sagde han med sin brede Stemme.

— Hvorfor takker De? spurgte Fru de Zamikof.

Mesteren smilte og sagde:

— Fordi jeg idag har set Dem, Frue, og han bød Prinsessen Farvel ved Trappens øverste Trin.

Mikaël havde aabnet en af Vestibulens Døre. Med opskudte Læber var han et Nu standset paa Tærskelen:

— Er Du her endnu? sagde Mesteren, der gik forbi ham.

— Ja, endnu, svarede Mikaël.

Mesteren gik op.

Timevis kæmpede han med Fru de Zamikofs Billede, med det Ansigt, han havde set, da Prinsesse Zamikof betragtede Rubinerne — med det Udtryk . . . det Udtryk af Begær.

. . . . Fru de Zamikof kørte, efter sin Omklædning, til Boulogneskoven. Da hendes Vogn var ved at svinge om ved Triumfbuen, lod hun Kusken standse: Hun havde set Hr. Schwitt og vinkede til ham.

Og straalende som den, der er meget lykkelig, eller maaske som den, der vil sikre sig Venner — bøjede hun sig frem og sagde:

— Hvor Vejret dog er smukt. Vil De ikke køre med?

Hr. Schwitt stod paa Vogntrinnet og så ind i hendes Ansigt:

— Naar man ikke kan fare med Ridderen, sagde han, farer man med hans Svend.

Fru de Zamikof tøvede et Øjeblik, før hun sagde i samme Tone, mens hendes Øjne lyste lige mod ham:

— Det var slet ikke faldet mig ind. Men De har ganske Ret.

De kørte og talte om alt muligt.

Paa én Gang sagde Fru de Zamikof:

— Finder De ogsaa Mikaël saa „uendelig“ smuk? Mesteren driver jo et sandt Afguderi med ham.

Charles Schwitt så, lidt fra Siden, hen paa hende:

— Ja, sagde han, han er vel Paris' smukkeste Fænomener for en Maler.

Prinsessen lo og sagde saa, lidt efter og langsommere:

— Naturligvis har han andre Farver i sit Ansigt end alle andre.

Hun hilste paa den russiske Militær-Attaché, der red forbi Vognen, og begyndte at tale om Storfyrst Wladimir, der lige var kommen til Paris.

. . . . Mikaël gik hastigt gennem sin hvide Dagligstue og slog Rygeværrelsets persiske Forhæng ned. Han naaede ikke længer: lænet til Stolpen og skælvende over det hele Legeme, begyndte han at græde, hulkende ustandseligt, mens han tørrede de strømmende Taarer i Forhænget som i et Klæde.

Saa løftede han sit Ansigt, der var hærget som af et Barne-Uvejr:

— Han var aldrig blevet saadan behandlet, aldrig saadan behandlet af Claude. Og det var hendes Skyld — „Russerinden“.

— Som mod en Fremmed var de mod ham — ja, begge to — og saá paa ham som et Slags Dyr, der ikke kunde tale eller sige et Ord.

— Saadan saá Claude paa ham — og hun.

Han hulkede igen og blev ved at hulke.

Saa gik han hen til det lille Skrivebord. Han vilde skrive . . . hjem, hjem til Prag.

— Ja, han vilde skrive. Han vilde skrive til sin Søster. Han havde saa længe sendt sin Søster Pengene uden at skrive et Ord.

Han tog Papiret frem og han skrev paa sit Modersmaal: „Kære Søster“, til han græd igen og blev siddende, stirrende, foran det blanke og tomme Papir . . .

Han tænkte paa derhjemme. Han vilde huske dem allesammen, sin Mo'er og sin Søsters smaa Børn og alle sine Kammerater . . .

Men det var, som kunde han ingenting mindes, og han saá ikke andet end Husdøren — kun den lave, graa Dør med sin Klokke . . . .

Men maaske var Claude vred over noget. Maaske havde han været uhøflig mod Prinsesse Zamikof. Ja, han havde været uhøflig imod hende. Han vidste det godt, men . . .

— Det var jo saa stygt mod ham, at de var gaaet til Bords.

— Men nu — og pludselig smilede han — nu vilde han gaa derover igen og lade som ingenting. Eller bede Claude undskyldte. Ja, det vilde han.

Hans Øjne faldt paa Papiret med et Blik, som havde han glemt det, og han skrev hastigt: Jeg har det godt og ønsker Jer leve vel. Din Broder Eugène Mikaël.

Han lagde to Sedler ved.

— Rekommandér det, sagde han til Tjeneren, som stod ved Trappen.

Og han gik.

Da han kom ind i Atelieret, stod Mesteren endnu foran Fru de Zamikofs Billede:

— Er Du dér? sagde han og vendte Hovedet, mens det lyste op i Mikaëls Ansigt, blot ved Lyden af Claude Zorets Stemme.

— Du skulde jo ha'e Fremmede.

— Ja, siden, sagde Mikaël og satte sig hastigt i Stolen, den Stol, hvor han plejede at sidde, naar Mesteren arbejdede.

Claude Zoret blev ved at male, til han pludselig saå hen paa Mikaël, der hele Tiden førte de klare Øjne fra Mesteren rundt i Rummet, som om det var længe siden han havde siddet her, i sin egen Stol:

— Hvor Du ser glad ud, sagde Mesteren.

— Ja, svarede Mikaël og smilte.

Der gik en Stund, mens Mesteren malede igen. Saa sagde han, og hans Stemme lød lige saa ungt som Mikaëls:

— Du, nu faar jeg hende.

— Er det sandt? sagde Mikaël og havde rejst sig.

— Nej, sagde Mesteren: Du skal ikke se det nu.

Og Mikaël var standset ved en Stol, hvorpaa der laa en russisk Handske:

— Ja, sagde Mesteren: hun maa ha'e glemt den. Jeg saå den ligge der før.

Mikaël havde grebet den graablaa Handske og holdt den i sin Haand:

— Véd Du hvad, sagde han og smilede med et lykkeligt Ansigt hen mod Claude Zoret: jeg troede egentlig, Du var vred.

— Hvorfor skulde jeg være vred? spurgte Mesteren.

— Jo, sagde Mikaël, der stadig stod med Fyrstindens Handske i sin lukkede Haand, og han gav sig til at le:

— Men saa er Du det jo ikke.

— Du er et Barn, sagde Mesteren.

— Ja.

— Men nu maa jeg gaa, sagde han, og langsomt aabnede hans Haand sig, mens han lod Fru de Zamikofs Handske glide tilbage paa Stolen.

— Hils dem derovre, sagde Mesteren: Og mor Jer godt.

Mikaël løb ned ad Trappen, mens han sang.

— — —

Tjeneren meldte foran den hvide Dør Hertugen af Monthieu, mens Mikaël stod op:

— Jeg er nok den første, sagde Hr. de Monthieu: Jeg kommer vist for tidlig.

Hertugen havde bestilt sin Vogn en halv Time før Tiden, havde saa ladet den vente et Kvartér og var saa pludselig kørt.

— Det er de andre, der kommer for sent, sagde Mikaël, der, meget slank, ligesom Hr. de Monthieu, bar sin Eftermiddagsdress som en Uniform.

Mikaël spurgte, om der havde været mange Mennesker i Boulogneskoven, og Hr. de Monthieu, der først vilde have sagt: „Jeg har ikke været der“, svarede:

— Ja, der var mange.

Og vidste bagefter ikke selv hvorfor han ikke havde talt sandt. Han vendte Hovedet, og idet han pludselig saá over paa Væggen ligeoverfor Altandøren, sagde han:

— Men Mikaël, hvor er „Sejren“?

Mikaël havde rejst sig og lænede sig til det hvide Flygel:

— Jeg syntes, Lyset var for skarpt hernede, sagde han: Jeg har flyttet det. Det hænger deroppe.

— I Atelieret?

Mikaël svarede ikke, men sagde ligesom hastigere:

— Og saa er det ikke . . . ganske behageligt at hæn-ge saadan her hos sig selv i sin „Nøgenhed“ — naar alle Mennesker kommer.

Hr. de Monthieu havde set paa Mikaël et Nu. Men han spurgte kun, mens Tjeneren meldte Grev Toll, en Sekretær ved Gesandtskabet for Hr. Adelskjolds Fædreland, hvorledes Mesteren befandt sig.

— Han maler Fru de Zamikof, sagde Mikaël, og han lagde sin vanlige Vrængen paa Navnet.

Grev Toll, der var lille, meget blond og havde en Krop som en Dreng, greb straks Navnet Zamikof og sagde, at han netop havde set hende ved Søerne med en Jøde.

Han tøg Plads i en Lænestol og begyndte med en Stemme, der var underligt klinger, at opremse en Mængde Damer, han lige havde set. Han talte altid om Damer og altid mærkeligt hæsblesende, som omtumledes han mellem deres Kniplinger i en Cotillon.

Grev Toll blev ved at tale, mens Mikaël, lænet til Flygelet, hele Tiden førte sin venstre Pegefingre frem og tilbage over sit Øjenbryn. Hr. de Monthieu bladede i en Luksusudgave af „Fort comme la mort“, som var Mikaëls Yndlingsbog.

Pludselig sagde Grev Toll:

— Men De, Hertug, er nu en Portugiser i Kærlighed.

Mikaël gav sig til at le:

— Hvorfor det? sagde han.

— Jo, sagde Grev Toll, mens Hertugen uvilkaarligt støttede Bogen mod sit Ben ligesom en Klaphat: For jeg har læst i en Bog, jeg tror, den var af Fyrstinde Rattazzi, hvad er det, hun hedder nu? — at Portugiserne de tier og dræber.

Der blev et Øjeblik Stilhed, før Hr. de Monthieu sagde om „Fort comme la mort“ :

— Nu maa De snart kunne den udenad, Mikaël.

Grev Toll sagde, at han læste s'gu aldrig en Bog to Gange. For naar man kendte den, saa kendte man den.

Men Mikaël sagde :

— Jo, i „Stærk som Døden“ læser jeg altid. For den forstaar jeg.

— Hvordan mener De, Mikaël?

— Jo, sagde Mikaël, for dér skilles de uden at skændes.

Grev Toll lo højt. Men Mikaël sagde :

— Ja, er Kærligheden da ikke noget, som, naar det er forbi, saa er det forbi? Og saa bagefter er der ingen Jammer.

— Men en Omnibus, sagde Grev Toll, der lo.

Hr. de Monthieu havde rejst sig og stirrede ud i Haven.

Men Grev Toll, hvis vimse Hjerne pludselig igen var falden over Navnet Zamikof, sagde :

— Ah, la Zamikof a bien appris beaucoup de choses.

Og idet han lo, blev han ved :

— *Mais, oui en parcourant tant de pays elle a bien appris la connaissance de trics.*

Mikaël havde vendt sit Ansigt, og Hertugen drejede sig pludselig: Tjeneren aabnede Døren for Fru Adelskjold, som var ledsaget af Fru Morgenstjerne, en norsk Malerfrue, der var stor som en Valkyrie :

— Ja, sagde Fru Adelskjold: Adelskjold maler og kunde ikke komme. Men saa var Fru Morgenstjerne saa elskværdig at følge med.

— For, lagde hun til og smilede, mens hun hilste: hvis vi ikke var kommet, Mikaël, vilde De dog være blevet bedrøvet.

— Og desuden, sagde Fru Morgenstjerne, der lo, saa man saá alle hendes dejlige Tænder: vilde jeg saa umaadelig gerne se, hvordan De boede.

Fru Adelskjold sagde :

— Mikaël har det dejligt. Han bliver i det Hele græsselig forkælet.

— Men, sagde hun og rakte Hr. de Monthieu Haanden: det er kun godt.

— Mon? sagde Fru Morgensterne.

— Ja, jeg tror kun, sagde Fru Adelsskjold, og hendes Ansigt ændrede pludselig Udtryk: at Menneskene trives i Solen.

— Det er sandt, sagde Fru Morgenstjerne og satte sig bredt i en Stol, mens Tjeneren ombød Malvoisier paa en Bakke, og hun lagde til:

— Her er henrivende. Det er det med de Havehuse her i Paris, som ligger og skjuler sig — de er som Røder, ligefrem.

Og de begyndte at tale om Havehuse, Atelierer, Sidegader ved Triumfbuen og Boliger.

Grev Toll talte med Fru Morgenstjerne sit skandinaviske Tungemaal, og Mikaël vrængede efter dem, mens de lo:

— *La langue d'Ibsen ... n'est-ce-pas?* raabte Mikaël.

Og Fru Morgenstjerne, der blev patriotisk berørt, sagde:

— Netop. Men De foretrækker naturligvis Deres Hr. de Curel.

— Det er slet ikke min Hr. de Curel, svarede Mikaël: For jeg er Czecher.

Og han lagde til, lidt lavere:

— Men der skrives ikke saa mange Bøger paa Czechisk.

Der gik en Engel gennem Stuen et Nu.

Men pludselig vilde Mikaël lære tre Ord paa Norsk, rigtig Norsk.

— Hvad for tre Ord? sagde Fru Morgenstjerne, der, glad og stærk, fyldte sin hvide Stol.

— Jeg elsker Dig, lo Grev Toll.

— Ja, sagde Fru Morgenstjerne og tog endnu en Slurk Malvoisier: lad ham lære dem: „jeg elsker Dig“.

Og hun begyndte med vidtaaben Mund, mens de dejlige Tænder straaledede, at foredrage de tre Ord, som Mikaël ikke kunde sige, mens Hr. v. Toll lo og sagde dem med:

— Jeg, raabte Toll.

— Jeg, begyndte Fru Morgenstjerne igen.

— Jai, sagde Mikaël.

— Elsker Dig, blev Fru Morgenstjerne ved.

Men Mikaël snublede paa „elsker“ og Toll tog paa igen:

— Elsker Dig . . . for Fanden.

— Elskar dai.

Fru Adelsskjold havde nærmet sig til Flygelet, hvor Hr. de Monthieu havde lagt Guy de Maupassants Roman.

— De var en Ven af Guy de Maupassant, ikke? sagde hun til Hr. de Monthieu.

— Jeg tror nok, jeg tør kalde mig det, men jeg var jo saa meget yngre end han.

— Hvorledes var han egentlig, jeg mener som Menneske? spurgte Fru Adelsskjold halvt sagte, mens de andre stadig lo bagved dem.

— Jeg elsker Dig, raabte Fru Morgenstjerne endnu en Gang.

Hr. de Monthieu fortalte om sin døde Ven og talte dæmpet ligesom Fru Adelsskjold, til han tilsidst sagde:

— Han var det stolteste Hjerter, jeg har kendt.

De tav et Øjeblik, til Fru Adelsskjold sagde:

— Hvor De dog holder meget af Deres Venner.

Og de tav igen et Nu, indtil Fru Adelsskjold vendte sig om:

— Hvad er det dog, I gør for et Spektakel?

Fru Morgenstjerne lo af aaben Hals:

— Han vil jo lære at sige: „jeg elsker Dig“ . . .

— Men, og hun løftede sine Arme, saa Armbaandene klirrede: han lærer det jamæn aldrig.

— Nej, sagde Toll, der opgav Undervisningen.

— Jeg har lært det af Alexander, sagde Fru Adels-

skjold, der lo, og hun sagde paa Svensk, møjsomt og med en stærk Akcent:

— Hør nu Mikaël: jeg elsker Dig.

Men Grev Toll og Fru Morgenstjerne druknede i Latter over hendes Udtale.

Paa én Gang var Fru Morgenstjerne træt af det og hun begyndte igen at tale om Stuerne — snakkende om alting: hvad det var og hvor Mikaël havde det fra:

— Det er et vidunderligt Uhr, sagde hun og standsede foran Kaminen, der bar et Empire-Uhr i Hvidt og Guld.

— Ja, det havde tilhørt Joseph Bonaparte. Mesteren havde faaet det af Prinsesse Mathilde.

— Alt faar han af Mesteren, sagde Fru Morgenstjerne med oprakte Arme.

Men Hr. de Monthieu beundrede Uhrets gyldne Statuette, der var en Amor, som tændte sin Fakkell.

— Jo, sagde Toll, de Bonaparte'r var s'gu Folk, der forstod at holde Luerne vedlige — og det paa alle Maader.

Fru Morgenstjerne var ovre ved Flygelet, hvor hun pegede paa nogle Orkidéer, som i en graablaa dansk Vase stod paa Laaget:

— Kære Ven, sagde hun til Mikaël: de er fra Stedet ligeved Operaen.

Alle betragtede Blomsterne, der var næsten af samme Farve som Vasen, og Fru Adelskjold krængede Kanten af sin russiske Handske, som hun holdt hen mod Orkidéerne:

— Se blot, sagde hun: hvor nøje de passer i Farven.

— Ja, sagde Mikaël hastigt og tog om Buketten med sin fulde Haand: saa det var mærkeligt.

Og han blev ved at staa og smile ned mod Buketten, mens de andre talte om en Rosenudstilling, Aristokratiet havde foranstaltet i Versailles.

Det var, som Tjeneren næsten maatte vække Mikaël, da han hviskede en Besked, og Mikaël sagde:

— Det er Hr. Ducal. Jeg har bedt ham synge lidt i Eftermiddag.

— Skal vi høre ham? raabte Fru Morgenstjerne: De er storartet.

— Ja, De har jo aldrig hørt ham, sagde Mikaël og vendte sig til Fru Adelsskjold, mens Hr. von Toll klappe i sine Hænder.

Sangeren kom ind, og Mikaël rakte ham Haanden, uden at forestille ham, medens de andre uvilkaarligt og kortere end et Nu førte deres Øjne fra den Fremmedes Støvlespids op til hans engelske Haar.

De blev ved at tale mens Hr. Ducal satte sig i en Lænestol og begyndte at stemme sin Luth — lidt for længe.

— Skal vi ikke sætte os, sagde Mikaël.

Og alle satte sig rundt om Sangeren, der endnu stemte sine Streng, som lyste.

Kun Fru Adelsskjold sad i Rygeværelsets Dør, hvor de sølvindvævede Tæpper skjulte hende halvt. Men Fru Morgenstjerne, der havde anbragt sig lige midt foran Hr. Ducal, sagde paa sit Modersmaal til Grev v. Toll:

— Det er dejligt, De, en Gang at være ham rigtig nær. Saa kan man da faa Greb i hans Fingersætning.

Hr. Ducal talte nogle Øjeblikke med lidt for lange Fauser, om de gamle Visers Melodier, indtil han begyndte at synge halvt dæmpet, mens Hr. de Monthieu gik nogle Skridt over Gulvet og standsede foran den hvide Kamin.

Sangeren sang med bøjet Ansigt, saa kun de blanke Øjne saås:

A l'ombre d'un ormeau
 Filait du lin tranquillement,
 Son berger la trouvant seulette
 S'en vient lui dire tendrement:
 „Brunette, mes Amours,
 Languirai-je toujours?“

Hr. de Monthieu støttede sin Arm mod Kaminens Plade. De lange Øjenhaar paa de sænkede Laag lagde som en Skygge over hans smalle Kind.

Le berger, de si bonne grâce,
 Contait son amoureux tourment;
 Qu'un jeune coeur, fût-il de glace,
 Se fût rendu dans le moment.
 Chacun doit à son tour
 Un tribut à l'Amour.

Fru Morgenstjerne lo med en sagte Latter, der næsten faldt som i Takt med Musikken, mens Grev Toll sad med fremstrakte Ben og spidsede Læberne, som om han uhørligt fløjtede.

Hr. de Monthieu havde hævet sine Øjne.

Men Mikaël greb i en Krog sin Luth, og, svingende sig op paa Flygelet, ved Siden af den danske Vase, stemte han i med Hr. Ducal — mens hans Øjne lyste:

Lisette, sentant sa défaite,
 Peut-être ne l'eut jamais dit,
 Sans que la tendre Lisette
 Fit un soupir qui la trahit.
 Chacun doit à son tour
 Un tribut à l'Amour.

Mikaëls Stemme klang over Hr. Ducals. I Leg fløj hans Hænder over hans Luth, mens et straalende Smilehul viste sig i hans Hage, og han blev ved at synge:

Ils etoient seuls dans ce boccage,
 On ne sait ce qui s'y passa.

Hr. Ducal holdt pludselig op at synge, mens Mikaël blev ved, med det sorte Haar kastet tilbage, jublende over den hvide Luth:

Mais Thircis eût été peu sage
 S'il en étoit demeuré — là:
 Chacun doit à son tour
 Un tribut à l'Amour.

Hr. Ducal slog, til Bifald, Knoerne mod Bagsiden af sin Luth og Fru Morgenstjerne raabte sammen med Grev Toll:

— *Bis, bis*, Mikaël.

— *Bis, bis*.

— Se, saadan skulde han s'gu males, sagde Toll og

slugte Mikaël med Øjnene, greben af Mandfolke-Beundring for et andet rigtigt Mandfolk.

Men Mikaël sang endnu en Gang, med en næsten forvoven Glæde, højt paa sit Flygel — mens Hr. de Monthieus Læber sitrede let:

Mais Thircis eut été peu sage,
S'il en etoit demeuré — là:
Chacun doit à son tour
Un tribut à l'Amour.

— Men De er jo Kunstner, Mikaël, raabte Fru Morgenstjerne, og Toll lagde til:

— Ja gu' er han Kunstner.

— Man er da Czecher, svarede Mikaël og slyngede Luthen fra sig, der klirrende faldt ned paa Tæppet.

Men pludselig saå han hen mod Fru Adelskjold, som havde ført sit Ansigt helt tilbage bag Portièrens Tæpper:

— Men De, Prinsesse Rohan, sagde han, og der kom over Ordet „Prinsesse“ en hemmelig Klang næsten som en Fanfare: De holder ikke af, at jeg ikke repræsenterer Nationen.

De lo allesammen, mens han sprang ned fra Flygelet:

— Men nu, De, Hr. Ducal, sagde han og blev staaende ved Siden af Flygelet, mens han lo.

Hr. Ducals Luth lød paany og hans Øjne, der syntes at søge et Hvilepunkt under Sangen, fæstede sig ved Kniplingsbræmmen af Fru Adelskjolds Kjole.

— Det er Sangen om „Kongens Datter“, sagde han uden at løfte sit Ansigt.

• Og han sang Kongedatterens Klage:

Las! il n'a nul mal,
Qui n'a le mal d'amour!
La fille du Roy
Est au pied de la tour.

Luthen lød et Øjeblik alene.

Ingen havde rørt sig. Mikaël stod bestandig ved

Flygelet ved Siden af de graa Orkidéer. Fru Adelskjold havde gemt sit Ansigt, mens Hr. de Monthieu uafladelig betragtede hendes sammenfoldede Hænder.

Sangeren blev ved at synge, mens han slørede sin egen Røst:

Qui pleure et soupire
Et mêne grand douleur.
Il n'a nul mal,
Qui n'a le mal d'Amour.

Fru Adelsskjold havde fattet med Hænderne om et Pragtværk og lagde det ned i sit Skød, hvor hun langsomt vendte de tunge Blade — maaske uden at se.

Sangerens Haand gled nænsomt over Luthen, saa dens Streng næppe klang:

Las! il n'a nul mal
Qui n'a le mal d'amour.
Le bon Roy lui dit:
„Ma fille . . . .“

Fru Adelsskjold havde bøjet Hovedet over Bogen. Ja, nu saá hun det: det var den franske Adels Vaaben. Der var Rochefoucauld'ernes Skjold. Og dér var Montesquieu'ernes. Hvor det var længe siden, hun havde set alle de gamle Vaabenmærker. Hun syntes næsten ikke siden sin Barndom. Da havde hendes Fader altid vist hende dem og forklaret hende alle deres Valgprog.

„ . . . voulez Vous un mari?“
„„Hélas! oui, mon Seigneur““.
Las! il n'a nul mal,
Qui n'a le mal d'Amour.

— Der var Monthieu'ernes Skjold med Jernsværdet gennem det luende Hjerte. Og nedenunder Sølvbaandet med deres Valgprog. Ja, dér stod det: „Giv Alt og forraad Ingen“ . . .

— „Giv Alt . . . og forraad Ingen“ . . .

Sangen holdt inde og der blev stille i Stuerne.

Men Mikaël sagde frem mod Hr. Ducal:

— Syng endnu en Gang.

Og mens Sangeren atter bøjede sig over sin Luth, satte Mikaël sig stille foran Flygelet og lod nogle mørke Akkorder dæmpet følge Sangen som et Svar:

Las! il n'a nul mal,
 Qui n'a le mal d'amour.
 La fille du Roy
 Est au pied de la tour . . . .

Akkorderne klang, som steg de dybt op fra Sangens og Melodiens Bund, mens Fru Adelskjold langsomt vendte Vaaben-Værkets Blad med sin Haand, som Hr. de Monthieu saá rystede let:

Qui pleure et soupire
 Et mêne grand doulour.
 Las! il n'a nul mal,
 Qui n'a le mal d'amour.

Sangen var forbi.

Da Hr. Ducal rejste sig til Afsked, bøjede de alle deres Hoveder. Men Mikaël glemte at staa op. Han blev siddende foran Flygelet med opadvendte Øjne, som betragtede han et usynligt Billede. Alle tav, indtil Fru Morgenstjerne, der sad med fremstrakt Hoved og Hænderne i sit Skød, sagde ud i Rummet:

— Er det ikke forunderligt, men naar jeg hører Musik, synes jeg altid, det er, som Luften var fuld af Hemmeligheder.

Ingen svarede hende og alle sad som før, til Toll sagde paa sit Modersmaal med sin sære Barnetrompet-Stemme:

— Ja, det er besynderligt, naar man hører Musik, er det som man ser saa mange Ting.

— Hvad ser De? sagde Fru Morgenstjerne, som brast i Latter.

— Ja, det er det sære ved det, sagde Hr. v. Toll: man véd det ikke.

Mikaël spurgte:

— Hvad er det, han siger?

Men Fru Morgenstjerne blev ved at le og sagde:

— Han siger, vi skal se Deres Hus nu — da jeg er her.

De brød alle op fra deres Pladser, mens Fru Adels-skjold, der allerede var gaaet nogle Skridt, pludselig standsede igen og sagde:

— Ja, Mikaël, jeg bliver hernede. Jeg har jo set Deres Herligheder før.

Hr. de Monthieu blev staaende et Nu paa Vindeltrappens Trin. Saa fulgte han de andre, som gik op i Atelieret.

Fru Morgenstjerne blev staaende i den portbrede Aabning, der var Atelierets Dør:

— Nej, raabte hun og hun talte Norsk: Du min anden Verden, hvør her er dejligt!

I et Nu havde hendes Øjne overfløjet det hele Rum med den gamle Kardinalstol under Baldakinen og Bronceafstøbningerne af Rodin paa afhugne gyldne Kapitæler og Væggenes Silketæpper, hvis stærke Farver stod saa godt som i en Arabers Telt, og Hynderne med Guldbroderi, som var spredte overalt.

— Nej, Du min anden Verden, raabte hun igen:

— Menneske, hvad maler De her?

Og hun begyndte at løbe rundt som den, der er vant til at færdes mellem Lærreder og Staffelier og Klatter, mens hun tog Skitser ned fra Væggen og rumsterede med Studierne.

— Nej, nej, sagde Mikaël og rev en Studie ud af hendes Haand: jeg maler ingenting, der er værd at se.

— Saa skulde De ske en Skam, sagde Fru Morgenstjerne og satte sig i en Stol: saa himmelskønt her er.

Men Mikaël gav sig til at fortælle om Hynderne. Han holdt dem op i sine Hænder og talte hurtigt, næsten som en Dreng, der forklarer sit Legetøj: de var en Gave fra Shahen, som Mesteren ikke vilde ha'e: „Jeg

vil intet ha'e i mit Hus fra det persiske Rundhoved“, havde Mesteren sagt, fortalte Mikaël . . .

— Men det Tæppe er det smukkeste af det altsammen, sagde han og pegede paa et Silkedraperi, som hang paa Væggen.

Fru Morgenstjerne, der var Kenderske, maatte op for at føle paa det. Men Mikaël sagde:

— Ja, her er dejligt ved Lys; naar her er tændt om Aftenen.

— Men nu, Børnlille, sagde han og løftede Armene: vil jeg ogsaa ha'e Fest. Hva', Fru Morgenstjerne? Fest i hele Huset og med hundrede Mennesker op og ned ad Trappen. Vi ta'er et spansk Orkester, det fra „Grand Cafe“. De er gule i Klæderne — de Spaniere, Monthieu, hænger Kulører paa sig, saa de skriger i Øjnene. Og saa danser vi her og spiser nedenunder.

— Aa, der er nok af Plads, der er jo Masser af Plads.

Mikaël blev ved at tale, straalende i det hvide Ansigt, mens Fru Morgenstjerne og Grev Toll talte med, smittede af hans Glæde.

— Der skulde der stilles Blomster og der kunde man hænge Lamper.

— Men, sagde Mikaël pludseligt: Orkestret skal ikke være spansk. Russerne vil vi ha'e, for de, de spiller dejligst.

Han lo med sit lysende Ansigt:

— Og saa, sagde han: er de af min Familie.

Fru Morgenstjerne lo.

Men Mikaël sagde:

— Jo, for jeg er Czecher . . . og Russere og Czechere, de er Slægtinge.

Han tav et Øjeblik, før han sagde med en besynderlig Overgang og med en helt anden Stemme:

— Men jeg kender jo egentlig slet ingen Mennesker.

— Hvad! brød Fru Morgenstjerne ind: De kender da Hundreder.

— Nej, svarede Mikaël: jeg kender ingen. Det er bare Claude, som kender dem.

Der blev stille et Øjeblik, til Grev Toll sagde, uvilkaarligt i en Tone, som nu var det begravet:

— Ja, det vilde blive storartet.

Men Hr. de Monthieu, der ikke havde talt, stod foran „Florentineren“, der løftede sig paa sit Fodstykke, medens han ud i Rummet sang sin stumme Sang.

Fru Morgenstjerne var begyndt at vandre rundt i Atelieret igen, da hun pludselig blev staaende foran et Staffeli:

— Ja, men dette er godt, sagde hun, og hun gik et Skridt bort fra Lærredet, hvor hun saá et kvindeligt Bryst, en Hals og et Ansigt, der halvt var slettet ud.

Hr. de Monthieu havde vendt sig.

— Hertug, de Linjer er gode, sagde Fru Morgenstjerne og førte sin Haand ud i Luften.

— Ja, sagde Hr. de Monthieu næsten i et Udbrud.

Mikaël havde hørt op at tale, men ogsaa Hr. von Toll var gaaet hen foran Maleriet:

— Ja, sagde han: den er brillant — lige akkurat Prinsesse Zamikofs Hals.

Mikaël gjorde to Skridt som for at se selv, og Hr. de Monthieu havde vendt sit Ansigt. Men Fru Morgenstjerne blev bare staaende foran Studien, som den Studie den var:

— Ja, sagde hun igen: pragtfuld er den Linje. Og saa si'er de, han har intet Talent.

— Hvem si'er det? spurgte Mikaël, der, forvirret, greb Lejligheden til at le.

— Sludder, svarede Fru Morgenstjerne, og hun vendte sig om og spurgte:

— Skal vi saa se mer?

— Ja, sagde Mikaël brat og førte dem over Gangen for at aabne til sit Soveværelse.

— Hænger „Sejren“ her, raabte Fru Morgenstjerne midt i Døren: Det var osse en Idé.

Men Grev Toll sagde halvhøjt:

— Det er vel til behagelig Sammenligning.

. . . Hertugen var steget ned ad Vindeltrappen. Fru Adelsskjold var fra Dagligstuen gaaet ud paa Altanen. Med Hænderne støttede mod Gelænderet saá hun ud over den lille Plet af Have.

Hr. de Monthieu gik langsomt gennem Stuen og stod i Døren. Langs Havens Mure hang de gule Roser saa tæt som Frugt i Klaser og de to Violbede bredte sig over Jorden som et mørkeblaat Klæde. Oppe fra, fra de aabnede Vinduer, lød de andres Stemmer — og højest Mikaëls — som en ung og lykkelig Pludren.

Hr. de Monthieu stirrede ud i Haven og sagde pludseligt:

— Stakkels Mikaël.

Fru Adelsskjold vendte Hovedet, som om hun ikke havde forstaaet ham. Men lidt efter sagde hun, mens hun betragtede Palmegruppen, der rejste sine Blade midt i den indelukkede Have som i et Drivhus:

— Ja, den stakkels Mikaël.

De tav et Øjeblik, til Fru Adelsskjold sagde, som fortsatte hun en Tankegang:

— Men hvor Huset her er smukt.

— Ja. Jeg har altid haft det kært.

Hr. de Monthieu var traadt hen til Gelænderet:

— Vi har derhjemme, hjemme i Normandiet, et Havehus, der minder mig saa meget om dette.

Fru Adelsskjold strøg Haanden hen ad Altanens Gelænder og saá bestandig ud mod den lyse Have:

— Hvor De dog elsker Deres Normandi, sagde hun.

De stod tavse, til Hr. de Monthieu sagde og havde besværligt ved at fremføre Ordene:

— Kommer saa . . . De og Deres Mand derop i Aar?

Støjen fra den fjerne Kaj flød ind mellem deres Ord som en stille Brusen.

— Det bliver i hvert Fald langt fra Deres Ege, lød Fru Adelsskjolds Stemme: Normandiet er stort.

Hr. de Monthieu tav et Nu.

— Verden er større, sagde han saa og det var, som hans aandeløse Ord fløj som en pludselig Pil mod en Rustning:

— Og dog har vi to mødtes.

Fru Adelsskjold hvidnede i sit Ansigt og hun aabnede Læberne til Ord, hun ikke fandt, mens Hr. de Monthieu, hvis Tale lød som trængte den gennem en uheldig Hulken, sagde:

— Men véd De da ikke, véd De da slet ikke? Ser De da slet ingen Ting?

Fru Adelsskjold hørte Fru Morgenstjerne tale bag sig og hun talte selv og hun hørte Mikaëls Stemme. Se gjorde hun kun Tjeneren, der, bøgende sig, meldte hendes Vogn.

Fru Morgenstjerne snakkede i Vognen uafslædigt.

Paa én Gang sagde hun:

— Hvor Hertugen dog var bleg.

— Ja, sagde Fru Adelsskjold og saå pludselig Hr. de Monthieu, der bøjede sig til Afsked, og syntes slet ikke, at hun den Gang havde set ham.

Men Fru Morgenstjerne blev ved at tale, til hun sagde:

— Det er lige meget, det er nu Synd.

— Hvilket?

— Det er Synd for den unge Mand, sagde Fru Morgenstjerne: For véd De hvad, han er og bliver dog aldrig andet end en Model sat i Bur — som han er meget for god til. For han er rigtig et prægtigt Menneske, som tilmed har Talent. Og hvad nytter det ham, at han hænger paa Museer, signeret Claude Zoret, om tre hundrede Aar.

Fru Adelsskjold sad et Øjeblik. Saa sagde hun:

— Men maaske bryder han ud.

Og hun tav saa mærkeligt i et Sæt, at Fru Morgenstjerne vendte sig i Vognen.

— — Mikaël laa i Sovekammeret, hvor de mørkt-røde Stores var slaaet for, udstrakt paa sin Seng og stir-

rede op mod sit Loft, hvis Hvidhed glødede som belyst af en sær og dunkel Flamme.

— — —

Mesteren kom ud fra sit Badeværelse. Men Badet havde ikke hjulpet ham. Hans Øjne var trætte som dens, der altfor længe har anstrengt sig med at læse.

Prinsesse Zamikof skulde idag sidde for ham for sidste Gang.

— Og dog — og dog —

— Dog var det ikke hendes Ansigt.

— Saa fangede han aldrig hendes Ansigt.

Han gik op i sit Atelier og han vandrede frem og tilbage med Hænderne foran sig i en besynderlig Stilling, som knugede han dem om et Plovgreb:

— Altsaa kunde han ikke. Altsaa kunde han ikke.

Hans Underlæbe faldt slapt ned og gjorde i et Sekund hans Træk til en Oldings, hvad han selv mærkede, og hastigt rettede han sit eget Udtryk:

— Og Billedet skulde males, skulde males og signeres med hans Navn.

— Aa, om nogen vidste, hvor træt han var og hvor gerne han var flygtet bort fra sit eget Navn.

— Hans Navn . . . og hans Berømmelse.

Hans Ansigt havde skiftet Udtryk og viste kun en forbitret Haan:

— Hans Berømmelse og hans Navn: Claude Zoret. Elleve Bogstaver. Et Navn. Jernrustningen om hans Liv — Bæltet snøret under hans Hjerte.

— Hvad er det? han vendte sig.

Det var Majordomus, der havde slaaet Forhænget til Side:

— Fyrstinde Zamikof.

— Lad hende komme.

— De skaffer mig søvnløse Nætter, sagde Mesteren højt hen mod Fru de Zamikof, der kom ind.

— Da er det mod min Vilje, svarede Fru de Zamikof og vendte det blide Ansigt mod ham.

Og lidt efter lagde hun til:

— Og i Dag er jo desuden alt forbi.

— Ja, svarede Mesteren.

Hans højre Øjenlaag faldt halvt til under hans Anspændelse for at se, mens han gik roligt frem og tilbage foran sit Lærred:

— Nej, det var ikke hendes Øjne.

Aarerne i hans Pande svulmede, mens han blev ved med at arbejde:

— Fortæl mig noget, sagde han.

Fru de Zamikof smilede op mod hans Ansigt:

— Hvad skal jeg fortælle Dem? spurgte hun. Har jeg ikke saa tit sagt, De hører jo dog ikke efter.

Mesteren svarede:

— Og har jeg ikke saa svaret, at, naar De taler, ser jeg Dem?

Hun begyndte at tale om Løbene, hvor hun, sagde hun, havde mødt Hr. Mikaël.

— Ja, svarte Mesteren: han løber rundt, som havde han Bisælæder i Saalerne, i den sidste Tid.

Og han spurgte om en Nyhed fra Rusland, drivende hende til at tale om det uhyre Hjemland, som troede han ubevidst, at hendes Billede endelig kunde vokse op af hendes Ord — op af Hjemstavnens Jord.

Fru de Zamikof talte, ved en Tankeforbindelse fra Væddeløbene, om Ridtene derhjemme paa de store Godser, Ridt over Mark og Stok og Sten; og hun fortalte om et Marked, hvorhen de var redet i Kohorte, et af de russiske Markeder med tusinde Barakker og smudsige Penge og brogede Farver og Stank af Løg og Støv.

Og Mesteren slog sig ned paa en Stol, pludselig munter, endnu en Gang haabende at gribe hendes Ansigt, ind i hvilket han saá — til han atter stod op og arbejdede paany.

Mikaël kom ind, flygtig hilst af Prinsessen, og han satte sig i en Krog. Det hvide Ansigt støttede han i sine Hænder, mens han — med et Blik, der maaske

var nyt i hans Øjne — uafslædig betragtede Fru de Zamikofs Buste, uden at løfte Øjnene højere.

Ingen talte, mens Mesteren bestandig arbejdede med nedtrukne Bryn, med Underlæben falden ned som før, da han var ene — under en afmægtig Slappelse, som Fru de Zamikof saá. Og paa én Gang følte hun den Unges uvilkaarlige Ubehag ved at være nær det Ældede — en Ældet, som hun maaske i Tanker havde vænnet sig til at være meget nær.

Mesteren vendte sig i et Ryk:

— Nej, sagde han: det er der ikke.

Og idet han med sin højre Haand skød til Staffeliet, sagde han:

— Kom herhen, Mikaël.

— Ligner det?

Mikaël havde rejst sig. Maaske et halvt Minut stod han foran Lærredet, uden et Ord, mens Mesteren betragtede hans Ansigt.

— Nej, sagde Claude Zoret: Du har Ret. Det er der ikke.

Og pludselig atter rank, i en halv Ironi, med en Haandbevægelse som en Kæmpes, der rækker sin Fostersøn sit Sværd, sagde han:

— Prøv Du.

Mikaël blev staaende et Nu, mens det hvide Ansigt blev hvidere, til han, med et Greb, fattede om Palet og Pensel, og sitrende som et Dyr over det ganske Legeme undtagen i Arm og Haand, der førte Penselen, ændrede han i fire Strøg, i fem Strøg Portrættets Øjne — og traadte bort:

— Ja, raabte Mesteren og hans Øjne lyste:

— Hun er der.

Fru de Zamikof havde rejst sig, mens hun som om-tindrede Mikaël i et eneste Blik.

— Ja, raabte Mesteren, atter bred i sin Bluse, mens han lo: Det er, hvad jeg altid har sagt: Mikaël har malet mer af Claude Zorets Billeder end hvad Verden véd af.

Mesteren blev staaende foran Lærredet, betragtede det med et nyt Udtryk i de skinnende Øjne:

— Ja, sagde han og smilte besynderligt:

— Det gætter kun Ungdommen.

Fyrstinden vilde se. Men Mesteren standsede hende:

— Det venter, sagde han.

— Om otte Dage kan De hente Deres Portræt.

Og som han sluttede en Audiens, sagde han:

— Farvel, Madame.

Fru de Zamikof gik.

Mikaël fulgte hende ikke. Sitrende endnu stod han lænet til Fodstykket, der bar den hvide Torso.

Mesteren gik op og ned med Piben i sin Mund, da Hr. Schwitt kom ind.

— Charles, raabte Mesteren: jeg er færdig med Mænaden.

Og idet han drejede Staffeliet, sagde han:

— Mikaël gav hende Øjne.

Charles Schwitt var traadt hen foran Billedet, som han betrågtede længe:

— Men Du malede hende, sagde han med en underlig lav eller hæs Stemme.

... Det var Dagen efter, at Portrættet var tilsendt Fyrstinde Zamikof.

Mesteren arbejdede, medens Mikaël læste.

Majordomus aabnede Forhænget og meldte:

— Fyrstinde Zamikof.

— Hvad vil hun her, raabte Mesteren, mens Mikaël lukkede Beaudelaire som i et Sæt:

— Lad hende komme.

Fyrstinden var allerede gaaet nogle Skridt hen over Gulvet:

— Godmorgen, sagde Mesteren.

Fru de Zamikof bøjede sit Hoved, saa Atelierets Lys lagde som en Glorie over det askegraa Haar:

— Jeg kommer, sagde hun og smilte: for at takke Dem. Nu havde De givet mig Lov dertil.

— Og, sagde Mesteren og talte til hende, han h a v-

de malet, som til en Person, han knap nogensinde havde set:

— For at spørge mig om Prisen.

Fyrstinden var standset, med et stirrende Udtryk, og Mikaël havde rejst sig, med hver Fiber dirrende i sit Ansigt.

— Der er ingen Pris, sagde Mesteren: Jeg maler ikke Portrætter. Og en Gave fra mig kan ikke fornærme Dem.

Mesterens Stemme var bleven godmodig og han bød hende tage Plads.

Fru de Zamikof takkede ikke. Medens nogle Øjeblikke den samme Stirren sad fast i hendes Blik (en Stirren som mod noget, der pludselig var knust), talte hun om Dagen og Vejen, indtil hun rejste sig:

— Farvel, Mester, sagde hun og løftede paa én Gang sine Øjne mod Mikaëls skælvende Ansigt:

— Farvel, Hr. Mikaël, sagde hun og slyngede ham atter ind i sit Blik.

Mesteren rakte hende sin Haand til Afsked:

— Mikaël, sagde han: følg Fyrstinden ud.

Ingen af dem talte, mens de gik ned ad den gyldne Trappe. De hørte begge Springvandenens Fald. Mikaël skjalv, som skulde hans Tænder slaa sammen.

Vestibulen var tom.

Haanden, hvormed Mikaël tog hendes Kaabe, var iskold. Hans Læber var opskudt i en Bue. Saa lagde han Kaaben om hende, mens han traadte hende lidt for nær. Og pludseligt, mens det var, som selve hendes Klædning var blevet ét med hendes Legeme og fornam som det, sagde hun:

— Hvor vidste Du, det var mit Ansigt?

Og de mødtes i et Kys saa tæt, som skulde deres Læber og Aande aldrig skilles mer.

Mesteren var allerede paa Vejen til Spisestuen, da Mikaël kom løbende, udraabende, næsten forpustet:

— Undskyld, jeg kommer saa sent, sagde han: Men jeg kommer lige fra Badet.

— Saa silde? sagde Mesteren.

— Ja, for jeg havde først fægtet med Monthieu.

De satte sig og begyndte at spise. Mesteren spiste langsomt, som den, der vil fordøje vel, mens Mikaël slugte Maden med en glubende Appetit, alt mens han talte med Maden i Munden:

Om Fru Adelsskjold, som han lige havde set i en Vogn.

— Hvor hun saá daarlig ud, sagde han. Hun er blevet ganske mager.

Og om Versailles fortalte han.

— Har Du været derude igen? spurgte Mesteren.

— Ja, jeg malede derude, sagde Mikaël, det var derfor, jeg ikke kom igaar. Det blev saa sent og Slottet var saa smukt.

— Ja, sagde Mesteren: det Bygningsværk er kun skønt om Natten.

Mikaëls Øjne tindrede og blev violfarvede i deres Glans:

— Ja, sagde han og hans Stemme blev en anden: der er skønt om Natten.

Og med en skiftende Røst blev han ved:

— Jeg spiste til Middag i Hotel Vatel . . . ligeoverfor Theatret. Kender Du ikke det?

— Jeg har vist spist der med Schwitt, sagde Mesteren og lo: det er et af hans Gemmesteder, tror jeg. Han har sine Reder saadan her i Omegnen.

Men Mikaël fortalte som den, der ma a fortælle, om den lille Forgaard hos Vatel og Springvandet, der var, og Haven med det rene Væld af Reseda; og Restaurationen, den ganske stille Restaurant:

— Aa, den er saa lukket, sagde han: som var man hjemme hos sig selv, saa dejlig.

— Men, blev han ved, man skal forresten altid være saa klog at ta'e ind paa engelske Hoteller.

— Naar kom Du hjem? sagde Mesteren, som bestandig kom til at smile, naar Mikaël talte i den overlegne Tone, der mindede lidt om hans bratte Vej fra Smøgen i Prag og opad.

— Ja, sagde Mikaël, som pludselig blev en bitte forvirret: jeg blev der jo inat.

Majordomus meldte Hr. de Monthieu. Hertugen bad om, blot i to Ord, at maatte sige Hr. Claude Zoret Farvel.

— Skal han da rejse? vendte Mesteren sig til Mikaël.

Mikaël var allerede staaet op fra sin Stol, mens han sagde, meget hurtigt:

— Jeg skal ta'e imod ham. Ja, jeg havde glemt at sige det.

— Nej, sagde Mesteren: lad kun Hertugen komme.

Hr. de Monthieu stod allerede i Døren, og Mesteren sagde:

— Men skal De rejse, Monthieu? Og Mikaël har ikke talt et Ord om det, skønt han lige har fægtet med Dem i Badet.

Hr. de Monthieu saá et Nu over paa Mikaël. Men Mesteren sagde:

— Sæt Dem ned, Mand. Lidt Frugt kan man altid spise, selv om man ikke er sulten.

Mikaël, som var blevet rød som et Blod, begyndte igen at spise, medens Mesteren spurgte:

— Hvorhen rejser De saa?

— Jeg ta'er hjem — til Normandiet, svarede Hr. de Monthieu.

— Saa pludseligt, sagde Mesteren.

Hr. de Monthieu sagde, bøjet over sit Glas:

— Det er ikke saa pludseligt. Det har været bestemt i otte Dage.

— Ja saa? kom det fra Mikaël, der med et Ryk løftede Hovedet: han havde sidst været sammen med Hr.

de Monthieu for tre Dage siden hos Adelsskjolds, og da havde der slet ikke været Tale om nogen Rejse.

Lidt hurtigt sagde Hr. de Monthieu:

— Og hvorhen tænker Mesteren paa at rejse i Sommer?

— Jeg véd ikke, sagde han. Nu maser jeg jo med Cæsar. Og Mikaël tager Studier i Versailles. Han er der den hele Dag, saa flittig er han blevet.

Hr. de Monthieu saá lynsnart over paa Mikaël, som bestandig spiste — under Huden var der to lysrøde Pletter paa hans Kinder — mens Claude Zoret, hvis Lyst det var at se Mikaël spise, sagde:

— Se, Monthieu, hvor Mikaël ta'er til sig, han ta'er til sig som et Rovdyr.

— Men, blev han ved, Dem vil vi savne, Hertug. De lange Aarhundreder skaber desværre som oftest kun Døgenigter. Men en Gang imellem, Monthieu, laves der ogsaa et Menneske, og saa er han udmærket . . . Naar rejser De?

Hr. de Monthieu, hvis Ansigt nu, det saás i Lyset, sitrede svagt, svarede:

— Jeg rejser iaften.

De stod op og Mesteren rakte Haanden frem:

— Saa ønsker jeg Dem en lykkelig Sommer.

Der gled et skælvende Smil hen over Hr. de Monthieus Ansigt, mens han bøjede sig:

— Mester, sagde han: jeg vil tage Deres Hilsen som et Varsel.

Men Mesteren tog igen hans Haand:

— Menneske, De har jo Feber, sagde han.

Hr. de Monthieu smilte:

— Det er kun vor Families Puls, som er upaalidelig, sagde han: Det har den altid været. Enten slaar den altfor hastigt eller slet ikke.

Mikaël fulgte Hr. de Monthieu ud. Han greb lidt usikkert, hvad Emne han fandt, og talte om en ung Bekendt, der pludselig var død. De sagde jo, han havde skudt sig.

— Men hvorfor skulde han dog have skudt sig? sagde Mikaël.

— Hvem véd, sagde Hr. de Monthieu: han har været klog nok til ikke at sige det.

De tav et Øjeblik. De var begge en Smule forvirrede. Saa smilede Mikaël, mens han saá ind i Lyset, der som en gylden Strøm gød sig gennem Vestibulens brogede og mægtige Vindu, og han sagde:

— Hvor han var dum at dø — nu, hvor det er Sommer.

Hertugen stod i Skyggen:

— Maaske, sagde han og stirrede frem mod Solen.

— Farvel, Mikaël, sagde han saa og greb mærkelig fast om hans Haand.

— Farvel, Monthieu, og en lykkelig Rejse.

Hertugen gik.

Men Mikaël slog syngende de store Ruder op, da Majordomus kom ind:

— Jeg slaar op for Solen, sagde Mikaël.

Men Majordomus satte sig i sin Stol med „*Petit Journal*“.

— Hr. Mikaël, sagde han: er det virkelig sandt, at Hr. d'Harcourt har skudt sig?

— Det siger de, sagde Mikaël ud i Solen.

— Men saa har han vel været — forvirret?

— Ja, sagde Mikaël og lo: det maa han vel, at skyde sig — og der fløj som en Flig af en Skygge over hans leende Ansigt — det var ogsaa en Idé, naar man har Millioner.

Majordomus sad med sin Avis:

— Men der kan nu, sagde han, være mange Sorger uden Pengene.

— Ja, sagde Mikaël og saá stadig frem i Solen: Hva' for nogen egentlig? Men Penge, Jacques, mange Penge, de gør Lykken lykkeligere.

Han greb sin Hat:

— Sig, jeg kommer til Middag, sagde han.

Og han gik.

Jules aabnede en af Vestibulens Døre :

— Mesteren havde en Besked til Hr. Mikaël.

— Hr. Mikaël er gaaet, svarede Majordomus og loftede ikke Øjnene fra sin Avis.

Bag sin *Petit Journal* mumlede Majordomus et Par stille Bønner for Hr. Louis d'Harcourt.

— Han havde dog været saa smuk og altid saa venlig af sig. Men de var nu saa sære, d'Harcourterne. Onklen, der var lige saa køn, han havde ogsaa gjort en Ende paa det — og ligesaa pludseligt.

— Og det var ligesaadan med de Monthieu'er. Det var, ligesom de ogsaa altid skulde rammes af Ulykker — lige til saa langt man kunde huske tilbage . . . .

. . . . . Mikaël saá Fru de Zamikof i Perronens Vrimmel og han smuttede ind i hendes Kupé.

— Tak, at Du kom. Kys mig.

Han dækkede hende med sin Ryg mod Perronens Mængde og kyssede hendes opadvendte Mund.

— Der var Fremmede, sagde han, forpustet af Lykke.

— Hvem? spurgte Lucia.

— Monthieu.

— Hvad vilde han?

— Sige Farvel.

— Hvor rejser han hen?

— Hjem.

Mikaël gav sig til at le, lykkelig, ind i hendes Ansigt:

— Vi løj omkaps, Du, sagde han.

— Hvem? spurgte Lucia.

— Monthieu og jeg, naturligtvis.

Lucia vendte sit Hoved:

— Hvorfor løj han? spurgte hun.

— Kys mig, sagde Mikaël og svarede: Jeg véd det ikke. Men han løj — græsseligt.

Togets Pibe lød, og de fløj forbi Gader og Villaer og Marker.

Som en Vaarregn brast Mikaëls Kys ned over Lucias Ansigt, Klæder og Haar:

- Jeg elsker Dig.
- Jeg elsker Dig.
- Jeg elsker Dig, sagde han.
- Ja.
- Hvor jeg elsker Dig, hviskede han.
- Ja.

Som de, der kommer hjem, fløj hans Læber ned om hendes Øre, rundt om hendes Nakke, op om hendes Øre:

- Hvor jeg elsker Dig, hviskede han.
- Du kvæler mig, sagde hun.
- Nej.
- Du kvæler mig.
- Ja, sagde han:
- Hvor jeg dog elsker Dig.
- Ja.

Pludselig slap han hende og han greb hendes Haand, som han kyssede der, lige ved Fingrenes Rand:

— Lucia, Lucia, Du, hviskede han, mens hans Stemme skjalv.

Og i ét Sæt satte han sig, næsten med et Plump, midt i Sædet, ligeoverfor hende:

- Og saa sidder vi stille, sagde han.
- Toget skød videre, mens de pludrede.
- Hvad sagde han til Dig? spurgte pludselig Lucia.
- Hvem?
- Hr. Zoret, sagde hun, der aldrig mere sagde

„Mesteren“ . . .

— Ingenting — Mikaëls Tone blev ligesom en Kende knappere —: Han tror jo, jeg maler herude.

Han så ud ad Vinduet:

- Se, sagde han, han stod der ogsaa igaar.
- Der stod en ung Mand ved et Led, og Mikaël lo.
- Han ligner sin Bedstemoder i Ansigtet, sagde han.
- Lucia sprang op. Hun var af Væsen, af Skikkelse, af Stemme som omgydt af Mikaëls Ungdom:

- Nu kommer de Nygifte, sagde hun.
- Ja, ja.

— Vift, vift, raabte Mikaël.

Og de viftede begge, ud af Vinduet, med begge deres Hænder, ud til to unge Folk, der stod paa en Villas Altan, som var fuld af Blomster. De saá de to hver Dag. Mikaël havde fundet paa, de var nygifte.

De Unge svarede og lo og viftede igen.

— Maaske har de været gifte i tyve Aar, sagde Mikaël.

De unge Folk saás ikke mer.

— Saa blev de da gift, da de blev født, sagde Lucia og lo.

— Ja, lo Mikaël, vi skulde alle giftes, naar vi blev født.

Han svingede hende rundt i Kupéens smalle Rum:

— Vi skulde alle giftes i Vuggen.

De var i Versailles og søgte hver sin Vogn og kørte til Hotellet til hver sin Indgang.

Mikaël kom først. Han saá sig om i den lystbetrukne Stue:

— Ja, ja, Bordet var dækket ... Og jo — han bøjede sig over dem et Nu — Roserne var friske i Kummerne paa Verandaen.

Lucia kom ind.

— Velkommen, sagde Mikaël og bukkede.

— Velkommen hjem, sagde han og trykkede hende, i Storm, ind mod sin Skulder.

— Nu spiser vi, sagde han, og de satte sig til Bords.

Mikaël spiste, som spiste han af Lykke, til alle Dagens Tider og i alle Døgnets Timer.

— Hvor Du spiser, sagde Lucia.

— Jeg er sulten, lo Mikaël.

— Det ser jeg.

— Er Du ikke?

— Nej, sagde hun.

De talte dumme Ord og de lo ad ingenting, og naar Tjeneren var ude, kastede Mikaël hende Nøddekerner i Hovedet.

— Hold op, sagde Lucia.

— Nej, sagde han og han blev ved.

Kernerne fløj fra Mikaëls Haand mod hendes Pande og mod hendes Kinder og mod hendes Hage.

— Av, sagde hun: Du kaster til Skive mod min Næse.

— Ja, lo han.

— Nu kommer Tjeneren, sagde hun, og de runde Kerner fløj endnu.

— Ja, svarede han og spiste igen, mens Solen faldt ind over Gulvet og Verandaens Roser.

— Se, hvor den funkler, sagde Mikaël og løftede Glasset med Vin.

— Ikke som i de engelske Glas, sagde Lucia.

— Nej, det er sandt.

Mikaël lo:

— Du, jeg stjæler dem.

Lucia lo med:

— Ja, jeg laaner dem, sagde Mikaël og slog med sit Hoved:

— Jeg laaner saa tit — hvad jeg vil.

— Det tror jeg saa gerne, lo Lucia.

Hun blev ved at le, mens hun sagde:

— Hvad gi'er Du for disse Stuer?

Ogsaa Mikaël lo:

— Halvtreds Francs i Døgnet.

— Og Du har?

— To Tusind Francs om Maaneden.

— Du er fornuftig, sagde Lucia.

— Og Du bruger? sagde Mikaël — Ordene kom som spillede de Fjerbold, mens de lo.

— Trehundred Tusind om Aaret.

— Og Du har?

Ordene fløj:

— Hundrede og halvtreds.

— Der blev stille — mindre end et Sekund.

— Tak, sagde Mikaël og slog Fødderne ned imod Rørtæppet: Vi hører skam til det rige Folk i Frankrig.

Han lo mens han brystede sig:

— Velbekomme, og han greb om hendes Liv, mens de gik ud paa Verandaen.

— Hvor her er dejligt, sagde hun og saá ud over alle Kummernes Roser og Havens Roser, der udenfor stod som et eneste Bed.

— Ja, her er dejligt.

De satte sig begge og tav længe, mens Sommerens Sol strømede ud over deres Legemer:

— Mikaël, Mikaël, hviskede Lucia, lænet til hans Skulder.

Hans Ansigt var hvidt, og under de sænkede Laag syntes hans Øjne sorte:

— Ja, min Elskede, hviskede han tilbage, ud mod Himlens Lys.

De sad igen, til Mikaël langsomt strakte Haanden ud mod Likøren, der lyste som en gylden Iris i det fyldte Glas:

— Vi maa drikke, sagde han, og paa én Gang drak de begge af det samme snævre Glas, som af en Blomsterkalk, midt i Solen.

Og som helt beruset, ude af al Fornuft, lykkefunklende, skød Mikaël Lucia fra sig og greb Servicets Glas, dets Kopper, Kar og Kummer, og én efter én, ét efter ét, under de samme Ord, slyngede han dem ned mod Verandaens Gulv i en lysende Bue:

— Jeg elsker Dig,

— Jeg elsker Dig.

— Jeg elsker Dig, raabte han, til hvert et Glas var splintret.

Og som han vilde plyndre det altsammen og hæрге hele Rummet, rev han Roserne op af alle de store Vaser og dyngede dem hen og ned over Gulvet som et Væld af Hvidt:

— Gaa nu over dem, raabte Mikaël.

Lucia, hvis vidtopspilede Øjne hvilede paa ham, sagde, mens hendes Stemme lød saa mærkelig stille eller ydmygt:

— Jeg vilde saare mine Fødder.

Men Mikaël løb, i to Spring, hen over Roser og Skaar, og løftede hende op i sin Arm:

— Saarer Du Foden nu, sagde han og han bar hende ind.

Ellevildt fo'r han rundt om Bordet, mens Lucia sad paa hans Skulder og langsomt førte sine Hænder ned i hans sorte Haar, som dyppede hun sine Hænder i et Vievandskar.

— Buk Dig, raabte Mikaël, og Lucia bøjede sit Hoved undér Sovekammerets Forhæng.

— — —

Mikaël havde paa Slaget været ved Mesterens Middag, hvor Hr. Schwitt spiste med.

— Tak for Mad, sagde Mikaël og løftede den tunge Egetræsstol i sin Arm.

Mesteren lo:

— Det ender med, at han løfter Huset.

— Eller knuser Taget, sagde Hr. Schwitt.

— Kan gerne hænde, sagde Mikaël, der ved Døren til Dagligstuen slog Hælene sammen.

Hr. Schwitt fortsatte Bordets Samtale om Penge og Anbringelse af Penge: der var dem — man sagde ogsaa Rothschilderne — som nu anbragte Kapitaler i Galizien. Der skulde være utroligt med Petroleum i visse galiziske Egne.

— Jeg gemmer mit Guld i Frankrigs Bank, sagde Mesteren.

— Du gemte det vist helst i dine Strømpeskafter, sagde Hr. Schwitt.

— Ja, sagde Mesteren, som lo: da Strømpeskafterne var fulde, var Frankrig rigt.

Mikaël, der sad paa Trappen og førte Hænderne op og ned, som legede han med Kugler, sagde:

— Jeg tænker saamæn aldrig paa at gemme Penge.

— Men paa at øde dem, sagde Mesteren:

— Mikaël, Du spiser Penge.

Mikaël sad lidt. Saa sagde han ud i Luften i saadan en selvfølgelig Tone:

— Penge er jo nødvendige.

Og mens hans Øjne straaledede, lagde han til som i ét Aandedrag:

— Naar man er lykkelig.

Mesteren betragtede ham et Nu:

— Ja, sagde han: det er sandt.

Mikaël havde rejst sig.

— Gaar Du? spurgte Mesteren, lidt brat.

— Ja. Jeg skal i Vaudeville.

— Hvad spiller de?

— „*L'Amoureuse*“, sagde Mikaël.

— Farvel.

Claude Zoret og Charles Schwitt sad en Stund tavse, før Mesteren sagde:

— Jeg vilde egentlig gerne selv være gaaet derhen. „*L'Amoureuse*“, det er da endelig et Skuespil. Men hvorfor mon Réjane forresten har taget det op igen?

Charles Schwitt lo:

— Det gør hun jo, sagde han, hver Gang hun har Raad til det.

— Ja, det er sandt, sagde Mesteren.

Og lidt efter lagde han til:

— Hr. Portoriche er klog. Han skriver Stykker, som Folk ikke tør se. Jeg tænker undertiden, jeg kunde have Lyst til at male Billeder, som Menneskene ikke turde se paa.

Han tav, indtil han fortsatte sin forrige Tankegang og sagde:

— Men nu kommer jeg sjældent i Theatret.

Charles Schwitt løftede Hovedet:

— Ja, hvorfor? Man ser Dig aldrig mer noget Sted.

Claude Zoret svarede og tændte sin Pibe:

— Jeg gik der jo altid med Mikaël.

— Ja, svarede Charles Schwitt, og de to Bogstaver lød lidt kort og højt i Rummet.

Mesteren drejede Hovedet ved Lyden, næsten for-
bavset. Men Charles Schwitt sagde:

— Du er snart den eneste, som ingenting véd.

— Om hvad? spurgte Mesteren.

— Om Mikaël og Fru de Zamikof.

Mesteren havde vendt sit Ansigt mod Charles
Schwitt:

— Er det blevet hende? sagde han saa og tav igen.

— Ja, og, sagde Charles Schwitt og gjorde en Be-
vægelse med sin Haand: hun er næppe den bedste.

Mesteren sad et Nu:

— Hvem er den bedste? Den, man trænger til, er
bedst.

Og lidt efter sagde han:

— Og Mikaël er stærk.

Hr. Schwitt lo:

— Ja, sagde han.

Lidt efter var han gaaet.

Tjeneren kom ind og stillede Skakbordet frem.

Mesteren sad paa samme Plads.

— Hr. Mikaël er gaaet, sagde han.

— Er Hr. Mikaël . . . .

— Ja, sagde Mesteren.

Tjeneren slog atter Pladerne sammen og stillede Bor-
det hen.

Mesteren var alene. Vandet randt langsomt i de gyld-
ne Kummer, mens Lampernes Lys faldt stille over
Væggenes Lærreder.

— — —

Fru de Zamikof gled ind i Logens hede Luft forbi
den ventende Mikaël.

— Er Du her?

— Ja.

— Har Du været her længe?

— Ja.

— Har Du længtes?

Mikaëls Læber gled, bag hans løftede Klaphat, hen
over Lucias Skulder:

— Ja.

Parkettets Hede og Duften af det krydrede Pudder steg op imod dem, mens Lucia skjulte sig bag sin store Vifte og Mikaël holdt Overkroppen fremstrakt, saa de sad saa tæt ved hinanden, at Skulder stemte mod Skulder.

— Hvor er vi i Stykket? hviskede hun og betragtede Réjane i sin Kikkert.

— Hun har faaet Smykket, hviskede han tilbage.

Men tyssende Hys lød allerede fra Logerne, mens alles Øjne fulgte Fru Réjane, Germaine, der borgerligt kysk, sneg sig rundt om sin Mand, om Etienne:

— Nu kommer Bogpakken, hviskede Mikaël.

— Ja.

Stuepigen paa Scenen bragte Bogpakken, som Réjane løste, før hun tog den første Bog og læste Titlen:

— „En Kvindes Hjerte“.

— Mens Hr. Guitry, Etienne, hendes Mand, ironisk læste paa det næste Bind:

— „Vort Hjerte“.

Og Husvennen, Pascal, der tog den tredje Bog, leende sagde:

— „Deres Hjerte“ — mens Parkettets Herrer lo.

Men Fru Réjane sagde roligt, med en Haandbevægelse, som slog hun Kreds eller en Slynge om de tvende Mænd og sig selv:

— „Tre Hjerter“. Og hun blev, med den sidste Bog i sin Haand, smilende staaende mellem sin Mand og hans Ven.

Der gik en Mumlen gennem Huset, og Parkettets Hoveder bøjede sig som en Bølge.

Men Pascal, Husvennen, sagde og lagde Bogen bort, mens han trak paa sin Skulder:

— Kærlighedshistorier.

— Ægteskabsbrudsromaner, sagde Etienne og løftede sine Øjne mod sin Hustru.

— „Bøger om Kvindens Sorger“, svarede hun og Réjanes Stemme lød næsten bedrøvet.

Men Etienne henskastede barsk til sin Ven:

— Ja, der ser Du, hvad hun læser.

Pludselig skiftede Fru Réjanes Ansigt og fuldkommen troskyldig sagde hun:

— Jeg læser, hvad jeg forstaar.

Et Par sagte Udbrud steg op fra Parkettets Vrimmel, mødens Mikaël, i Logen, førte sine Læber næsten ned til Lucias Øren og hviskede — og der lød som en Jubel i hans Hvisken:

— Hvad læser Du?

Lucia smilte kun, mens hendes Aande hastigt gled hen over hendes Vifte, som bortvejrede den de tusinde trykte og døde Ord — og Mikaël smilede som hun.

— Lucia, Du, hviskede han.

Han vendte sig pludselig og greb sin Kikkert:

— Men dér er Adelsskjold, sagde han.

— Hvor? spurgte Fyrstinden og drejede sit Hoved.

— Dér, sagde Mikaël og pegede ned mod Gitterlogen, allernærmest Scenen.

— Og Monthieu, lagde han til i samme Øjeblik, saa forbavset, at han strakte hele Kroppen tilbage i sin Stol.

Fru de Zamikof lo sagte:

— Saa rejste Hr. de Monthieu altsaa ikke længer . .

— Lucia . .

Adelsskjold sad forrest i Logen. Han holdt det store Hoved frem i Aabningen som et Dyr, der strækker Hovedet ud af et Bur, mens han ufravendt betragtede Réjane:

Hun gled forbi sin Mand, Etienne, og slog ham saa ganske let paa Skulderen — og dog fattede hendes Haand om hans Skulderblad som en Krampe — mens hun halvlo og sagde:

— „Forlade Dig . . . nej, min Ven, aldrig . . .“

Og skiftende Stemmen, som en skæmtende Trusel, blev hun ved:

— „Tro ikke paa det, min Ven, regn ikke paa det — aldrig. Det er ikke Umagen værd, det skal Du ikke haabe.“

Hendes Øjne skød Besidderindens Lyn frem under de halvlukkede Laag, og Røsten lød næsten som dens, der dikterer en Dom:

— „Hvad jeg saa gør og hvad Du saa gør — jeg bliver.“

I Salen var der tyst. Men det var, som gik der under de elektriske Lamper, der brændte medvidende og stille, sitrende Strømme gennem Luften.

Fru Morgenstjerne, der ved Siden af sin lille Mand sad midt i Parkettet, havde vendt sit Hoved mod Adels-skjolds Loge, i hvis Halvmørke hun skimtede Alices hvide Ansigt.

Men Fru Réjane talte endnu:

— „Jeg bliver her i din Tilværelse, under dit Tag, i dit Hus, ved din Side, altid, alle Dage, paa Trods af alt, som en Hage.“

Réjane talte roligt, og Etienne hviskede med et Blik, der flakkede sky:

— „Du er forfærdende.“

Men Réjane lo:

— „Vi to,“ sagde hun, „vil blive sammen i alle Evigheder.“

— Uh Du, sagde Fru Morgenstjerne til sin Mand og tog ikke Øjnene fra Adelskjolds Loge: Det er, som jeg havde Gaasekød paa Kroppen.

Men en ung Bergenser, der sad bag ved dem og svedte en ond Sved, sagde til sin Ven:

— Det er s'gu ikke kækt at komme ud for et Fruentimmer.

Adelskjold havde drejet sit Ansigt om mod sin Hustru, mens Hr. de Monthieu, der sad imellem dem, bøjede Overkroppen frem næsten som vilde han skærme Fru Alice mod Hr. Adelskjolds Blik.

Men Mikaël havde stemmet sine Ben om Lucias Stol:

— Du, Du, hviskede han og halvt løftede hendes Sæde, som vilde han skyde hende foran sig, i en Tri-

umfvogn, mens Vennen Pascal sagde til Etienne deroppe paa Scenen:

„Ja, min Dreng, de vil en Gang begrave Dig sammen med din elskede Hustru.“

Etienne havde tæt ved Rampen støttet sig til et Bord. Han talte om Lykkens befriende Tid, der kom, om Freden, naar man endelig blev gammel og Ens Haar blev hvidt og man ikke følte mer og Drifterne var endelig døde:

— „Saa vil jeg være tresindstyve Aar og have Fred.“

Der gled en Mumlen hen over Rækkerne gennem Salen som en Mumlen i en Skriftestols Lukke.

Men Pascal sagde til Etienne og lo:

— „Tres — men Du er kun tre og fyrre.“

Mens Réjanes Ansigt lyste under Bølgekammen af det blonde Haar og hun raabte, jubelsikker:

— „Ja, kun tre og fyrre.“

Toll, der sad i Balkonen ved Siden af Grev Hamilton, Gesandtskabets første Attaché, holdt ufravendt sin Kikkert mod Fru Adelsskjolds Ansigt:

— Du, sagde han, ta'e mig Fa'en, hun har aldrig været saa smuk.

— Nej, svarede Hamilton: Hva' gaar der af hende?

Fra Scenen talte Réjane:

— „Tyve Aar tilbage at leve — tyve Aar tilbage at elske.“

Fru Adelsskjolds Hoved var faldet tilbage mod Logens Væg, mens Adelsskjold blev ved at sige ud i Luften:

— Ja, er det ikke det, jeg siger, der er dog Digtere til.

Mens Réjane hviskede til Etienne:

— „Tyve Aar . . . Mod, min Elskede.“

Mikaël havde i sin Loge løftet det skinnende Ansigt og straalende saá han ud over det store Parket, hvor Kvindernes Nakkekamme lyste over deres opredte Haar:

— Se, sagde han, se — og selve hans Malerøje glædedes —: se, hvor Kammene straalere som Kroner.

Og i samme Øjeblik havde han bøjet sig ned og kysset Lucias Kam af Diamanter.

Men Fru de Zamikof bøjede sig, pludselig angst for at nogen skulde have set dem, tilbage i Logen og sagde:

— Se, dernede sidder Hr. Schwitt.

— Ja, lo Mikaël: dér har vi hans Næse.

Hr. Schwitt hilste netop til Hr. de Monthieu med et Par Øjne, der glimtede bag hans Lorgnetter; og Hertugen sagde pludselig til den sammensunkne Fru Adelskjold med en Stemme, som kaldte han paa En, der sov:

— Hvor Guitry dog er fortræffelig.

Fru Réjane gik.

Og paa én Gang steg der fra hele Rummet en halv-høj Summen op gennem Huset som af en Sværm af Bier, mens Herrerne i Logerne hviskende bøjede sig frem over Damernes Skuldre, hvis farvede Boer flød langs de fløjlsbetrukne Brystninger — som Slinger, der legede og parrede sig.

Adelsskjold var flyttet tilbage i Logen. Med Overkroppen støttet mod Væggen sad han, som var han træt, mens Sveden piblede ned over hans Flip.

Pludselig sagde han til Hr. de Monthieu:

— Hvad har han skrevet mer?

Hr. de Monthieu vendte Hovedet:

— Hr. de Portoriche? Hans Skuespil staar i et Bind: „Kærlighedens Theater“.

— Men hvad hedder de? spurgte Adelsskjold, der stadig sad i samme Stilling.

Hr. de Monthieu havde maaske ikke hørt Adelsskjolds Spørgsmaal, men Hr. Adelsskjold gentog Orde- ne og Hertugen sagde hastigt:

— „Den Utro“,

og lidt efter lagde han til, mens der fløj et Glimt over hans Ansigt:

— Og „Fortiden“.

— Jeg vil læse dem, jeg vil virkelig læse dem, sagde Adelsskjold og tog ikke de hungrige Øjne fra sin Kones Hals.

Hr. de Monthieu havde vendt sig mod Fru Adelskjold, der bestandig ikke rørte sig, og han sagde:

— Deres Veninde Fru Morgenstjerne er her.

— Ja, jeg har set hende, sagde Fru Adelskjold og rankede pludselig sin Skikkelse foran Grev Hamiltons Kikkert.

— Se paa hende, se paa hende, sagde Toll og skubbede til Hamiltons Albue.

Germaine og hendes Mand var blevet ene og Réjane løftede sine Arme:

— „Endelig, endelig er vi ene.“

Og med en næsten drengagtig Kaadhed løb hun hen mod sin Mand og raabte:

— „Lad mig kysse Dig . . . aa, ikke stærkt . . . bare saa blødt, ganske blødt“

mens alle Salens Kikkerter knitrende vendtes imod hende med en Lyd næsten som af en fjern Geværild.

Men Etienne, hvis Øjne pludselig flammede, svarede:

— „Kys mig, som Du vil . . .“

— „Som jeg vil,“ svarede Réjane og hun vuggede hans Hoved i sine Hænder, med Ansigtet ind mod hans:

— „Som jeg vil?“

— „Ja,“ hviskede Etienne, „din Elsker giver Dig Lov.“

— „Men min Mand forbyder mig det.“

Hun kyssede ham, mens hun blev ved at holde hans Hoved fast.

— „Det er nok,“ hviskede Etienne.

— „Et endnu . . .“

— „Jeg har travlt.“

— „Et endnu . . . kun ét endnu.“

Hun holdt bestandig hans Hoved fast, som lagde hun al sin Kvindemagt ind i sine dejlige Hænder:

— „Et endnu.“

— „Ja, det sidste,“ hviskede Manden.

— „Paa min Ære,“ mumlede Réjane: „det sidste.“
Og hun kyssede ham igen.

I Salen var der tyst og blevet saa stille — som var alle de Hundreder kun de fire Sekundanter, der paa Valpladsen, stumme, vaager ved en Duel.

Mikaël havde bøjet sit Hoved og inddrak med sine Læber Duften af Fru de Zamikofs Haar.

Fru Réjane havde sat sig. Paa Kanten af en Stol sad hun med lukkede Øjne og vuggede sine Fødder, mens hun talte om Nattens Lykke . . .

Adelsskjold havde igen flyttet sig frem i Logen. Pustende og forvirret sad han og klappede uafsladelig sin Kones behandskede Arm, mens han stirrede Fru Réjane lige op i hendes Ansigt — mens Hr. de Monthieu havde rejst sig og stod lænet til Logens Væg og Fru Adelskjold skærmede sit Ansigt med Viften som med en Maske, der intet kunde skjule.

Men Fru Réjane havde rejst sig. Hun fo'r med Hænderne gennem det røde Haar og rejste dets gyldne Kam som en Stridshjelm over sin Pande:

— „Dagen, aa, Dagen er min Fjende. Naar den kommer, tager Du din Fornuft tilbage. Du bliver forstandig igen. Du bliver klarhovedet igen. Du bliver grusom. Aa, kun Natten er min. Min Magt hører op med Dagen, min Overmagt dør med Mørket. Og jeg har kun en Fremmed for mig, en Mand, jeg skal generobre og jeg véd ikke en Gang om jeg kan . . .“

Mændene i Parkettet havde strakt deres Halse frem og stirrede mod Scenen med Øjne, der glimtede af Nysgerrighed eller maaske af Had. Rundt om i Balkonen sad der Kvinder med nedslagne Laag som Elskere af Musik, der lytter i en Koncertsal.

Fru Morgenstjerne havde igen vendt Hovedet mod Adelsskjolds Loge: Viften var faldet ud af Fru Alices Haand, og i Rampelyset, der gød sig ud over Logen, sad hun ubevægelig som den, hvis Liv er slukket ud.

Men Fru Réjane blev ved at tale med Germaines Ord. Højere, med en Bevægelse af Hænderne ned over sine Hofter, sagde hun:

— „Aah, hvorfor svinder det Minut, hvor jeg saa helt er din og dit halve Jeg, saa hastigt? Hvorfor har to Væsener forskellige Tanker, naar to Legemer har Nydelser, der er saa ens? Men det er saadan og vil altid være: efter det Øjeblik er man to igen, to Væsener, to adskilte Væsener — to Fjender . . . . . Hvor er det dumt, hvor er det dog ikke vanvittigt . . .“

Nogle Kvinder havde bøjet sig frem over Logebrystningen, mens deres Buster skinnede som Brystet paa hvide Fugle.

Bergenseren bed i sin guldknappede Stok, saa hans norske Tænder satte Mærker ved Siden af hans Navnetræk.

Men Schwitt havde vendt sit Ansigt mod Logernes Rækker af Kvinder, hvis Diamanter lyste paa deres aandende Halse:

— Se, sagde han til sin Nabo, og han lo: Se, hvor mange der forraader sig.

Mens Mikaël hastig havde berørt Lucias ene Skulder med sine Læber:

— Germaine, Germaine, Germaine

hviskede han og lod Skuespilletts fremmede Navn, som han gentog og gentog, glide ned ad den Elskedes Hud som en Strøm af rislende Kys.

Men Fru Réjane blev ved, overskyllende Etienne med sine Ord som med en stigende Bølge:

„Du er ingen Mand. Du er kun den evige Elsker. Saa længe Du er til og Du lever, vil Du blive elsket og vil Du elske —“

Lucia havde løftet sit Ansigt og mens hendes Øjne fik Portrættets Blik, hviskede hun:

— Mikaël, Eros, min Elskede . . . . .

Tæppet faldt.

Kvinder slog Logernes Forhæng for, saa de raslede paa deres Hængsler, og Mænd, der var sprungne op i

Parkettet, fremkaldte Réjane med rasende Haandklap, hvor de førte den højre Haand mod den venstre, som var den venstre et hemmeligt og et hadet Ansigt, som de slog i dets Syn:

— Réjane, Réjane, Réjane

lød det, oppe og nede, fra alle Kanter og fra alle Kroge som et Skrig:

— Réjane.

Mikaël havde rejst sig:

— Kom, sagde han.

— Jeg kan ikke.

— Kom, gentog han og fra Baggrunden af Logen lyste hans Øjne.

— Jeg kan ikke. Folk maa først se mig sammen med Fru Simon.

— Naar kan Du komme? spurgte Mikaël, og Réjane stod atter paa Scenen.

— Snart.

— Saasnart Du kan? hans Øjne mødte hende som Lyn.

— Ja. Farvel.

Og han sprang bort som et Føl.

Folk brød op og der var Trængsel i alle Gange. Fru Morgenstjerne, der gik med Bergenseren, som var purpurfarvet lige til Haarrødderne, trængte sig frem til Fru Adelskjold og hendes Mand og sagde:

— Men, kære I, det er hendes Hænder, som er saa rent uanstændige.

— Ja, hvorfor? spurgte Nordmanden paa sit Drævemaal.

— Fordi, fordi, sagde Fru Morgenstjerne: de fortæller Resten.

Adelskjold sagde kun fuldkommen forvirret og ganske dryppende:

— Ja, kære Ven, Alice vil hjem . . . det er dog ganske urimeligt.

Fru Morgenstjerne saá pludseligt paa Fru Adels-

skjold. Hun lignede i sin hvide og lange Kaabe Ridderfruen paa en Sarkofag, der havde rejst sig for at strække sine Ben.

Og Fru Morgenstjerne sagde:

— Men, kære Alice, De er jo syg.

Og idet hun traadte frem foran Fru Adelsskjold, næsten som vilde hun skjule hende, lagde hun til:

— Kære Adelsskjold, lad dog Deres Kone køre hjem.

— Ja, Alice, hvis Du vil . . .

— Det er dog nødvendigt, sagde Fru Morgenstjerne, der allerede begyndte at trænge sig gennem Vrimlen, mens Fru Adelsskjold fulgte hende og sagde med en Stemme, der næppe hørtes:

— Det gaar jo over, saa snart jeg kommer hjem.

Men paa én Gang greb hun Fru Morgenstjernes Haand saa fast, som vilde hun ikke slippe den:

— Godnat, sagde hun.

Fru Morgenstjerne, der var blevet ganske bleg, sagde halvhøjt og som det syntes ret meningsløst:

— Ja, det er hvad jeg har sagt, De skulde være rejst paa Landet for længe siden.

Fru Adelsskjold gik og vidste ikke selv, det var Toll og Hamilton, hun hilste.

Lidt efter stødte de to Svenskere paa Monthieu, der borede sig Vej, med Frakkekraven op om sine Øren.

— God Aften, hilste de.

Men Hr. de Monthieu hørte det ikke og gik kun videre.

— Han saá underlig ud, sagde Hamilton, der saá efter ham.

— Ja, svarede Toll, der tyggede paa et Par Haar af sit Overskæg. Men der sker s'gu ogsaa mange underlige Ting.

Grev Toll afbrød sig selv og sagde:

— Skal vi gaa op til Fru de Zamikof? Har De lagt Mærke til, hvor hun er bleven fyldig?

... Adelsskjold havde fulgt Fru Alice ned paa Gaden, ud over Fortouget til en Vogn:

— Men kære Alice, sagde han: skal jeg dog ikke følge Dig?

Og han gentog med et pludseligt og hastigt Blik ned over hendes Nakke:

— Lad mig dog følge Dig.

Han rakte sine Hænder frem, som hun ikke saá. I sin hvide Kaabe steg hun ind i Vognen og var kørt bort.

En Herre, som kom løbende, standsede hendes Vogn, raabte, gav Kusken en Mønt og aabnede Vognens Dør:

— Alice, det er mig.

Knælende ned paa selve Vognens Gulv laa Hertugen af Monthieu foran hende:

— Alice, Alice, Alice,

blev han ved at sige og kyssede hendes Hænder.

Hans Frakke var slaaet op, saa den lignede en Korsriders Krave:

— Alice, Du véd jo, Du er min. Du véd, at Du elsker mig.

Mens Fru Adelsskjolds Hoved faldt ned mod hans Haar som noget, over hvilket man ikke mer har Magten.

— Min Ven, min Ven, sagde hun, og Taarerne løb ned ad hendes Kinder og lagde sig over Hr. de Monthieus lyse Haar som en Dugg: hvorfor skulde vi dog alle blive saa ulykkelige?

— — —

Mikaël havde ventet en Time. Han havde badet sit Ansigt. Han havde vandret over Gulvene. Han havde slukket og tændt. Han havde været i Sæt ved Dørene.

— Men nu — —

— Nu var det hende. Nu kom hun.

Han greb en Kandelaber i sin Haand og han bøjede sig foran Lucia, der i Døren stod i sin gyldne Kaabe:

— Der lyses for det kongelige Herskab, sagde han

og, foran hende, gik han op ad Vindeltrappen til Sovekammeret, hvor Junimaanen lyste:

— Sæt Dig nu, sagde han.

Og hun satte sig i Maanens Lys.

— Saadan, sagde han og rettede paa hendes Hoved.

Han bragte hende Druer og han bragte hende Vin og hun spiste og hun drak og han bragte Druer igen — mens der var tyst og de sad i Maanens Lys:

— Elskede, min, hviskede han.

— Ja, mumlede hun.

Men pludselig rejste han sig og han slog de klare Gardiner til Side, saa alt det skønne Sølvskær faldt ind over hende og ham, og uden et Ord, i en uendelig Jubel, løftede han det funklende Glas op imod Maanen — op til en Hilsen.

Lucia havde rejst sig. Ingen af dem talte. Kun deres Legemer skælvede ganske svagt.

— Lucia.

— Ja.

— Lucia — og Mikaëls hvide Ansigt stirrede frem i Lyset mens hans Stemme sitrede en umærkelig Smule —:

Lucia, hvis Evigheden er, er dette Evigheden . . .

. . . Lucia hvilede paa Mikaëls Seng og stirrede paa „Sejren“, der tegnede sig i Lyset:

— Mikaël, kaldte hun.

— Ja, svarede han fra Paaklædningsstuen.

— Hvad kan mon „Sejren“ være værd?

— „Sejren“, raabte Mikaël, der kom løbende ind.

— „Sejren“, gentog han, og gribende om Kanten af Sengens Fodstykke, løftede han i de strakte Arme det hvide Legeme op i Rummet, op imod Maanens Lys.

— „Sejren“, lo han endnu en Gang, mens han rullede sig frem over Sengen, som en Akrobat over Manegens Muld, til han sad paa Hovedgærdet:

— „Sejren“, den er en Formue værd, sagde han og lo igen:

— To hundrede Tusinde er den værd. Nu véd Du det.

Lucia laa stille. Hovedet havde hun støttet til hans Knæ.

— Hvad tænker Du paa? hviskede han.

Hendes Stemme kom som langt borte fra eller fra andre Egne, da hun talte:

— Jeg tænker paa Lykken, sagde hun.

— Lucia, hviskede han: kom med dine Øjne.

Mesteren vendte sig ikke, da Tjeneren meldte Bankier-Baronens Navn:

— Hvad vil han? spurgte han.

Tjeneren bukkede:

— Baron sagde det ikke.

— Det er ikke min Modtagelsestid, sagde Mesteren.

Tjeneren blev staaende:

— Baron vidste det.

Mesteren rejste sig:

— Lad ham komme, sagde han: Sig, han er velkommen.

Han stod foran et Bord, da Pengemanden kom ind.

— Jeg kommer paa en urimelig Tid, sagde Baron, der holdt sin høje Hat og Stokken paa en ganske egen Maade, ind til Figuren.

— Lidt urimelig, sagde Claude Zoret, og med en Haandbevægelse, der kun var kort, lagde han til: Vil De ikke tage Plads?

— Netop, kære Mester — og der gled et næsten usynligt Smil hen over Bankierens ubarberede og engelske Ansigt — fordi jeg véd, hvor kostbar Deres Tid er, skal jeg ikke spille den, men — — straks gaa til Sagen.

Claude Zoret havde ved den næsten uhorlige Understregning af Ordene løftet sit Hoved:

— Det drejer sig om Hr. Mikaël, sagde Baronen: Og det er jo i og for sig en ren Bagatel.

— Hvordan?

— Ja, kære Hr. Zoret, sagde Baronen, hvis Fader havde bestyret Mesterens Formue før han og som nu talte i en ganske anden Tone: det Hele er slet ingenting. Det er kun, hvad Folk, der sætter Pris paa hinanden, synes, det er en Slags Pligt at sige hinanden.

Mesteren rørte sig ikke. Haanden havde han lagt paa et Bord.

— Hr. Mikaël har i den sidste Tid . . . flere Gange laant nogle Penge af mig.

Mesteren saá paa ham.

— Hvad vil det sige? laant? sagde han (og han gjorde sig en pludselig Umage for at være ganske rolig): Hvad skal det betyde?

— Det Hele, sagde Baronen, er jo ganske ligegyldigt (han gjorde et ganske lille Ophold): men jeg havde nu besluttet at sige Dem det . . . af mange Grunde.

Mesteren hørte ham vistnok ikke. Han arbejdede i sin Hjerne med to Tanker: han opstabilede i en hastig Beregning alle de Summer, Mikaël i den sidste Tid havde faaet, og han tænkte den anden Tanke: Mikaël er gaaet uden om mig, Mikaël er gaaet bag min Ryg. Mikaël er gaaet til en Fremmed.

Men han sagde, og løftede Haanden, næsten muntert:

— Naa, Ungdommen raser, og skal vel rase.

Og uden at spørge om Laanenes Størrelse sagde han:

— Summerne vil jeg bede Dem bogføre.

Bankieren bøjede Hovedet, mens Mesteren stod op:

— Og for Fremtiden skal De ikke laane ham mere, sagde han: De véd — og Claude Zoret lo, skønt han i Virkeligheden udtrykte sin hemmeligste Tanke — at os Bønder er der ingenting, der gør saa bange som Laan. Det er dem, der tilsidst berøver os Jorden.

Finansmanden lo, da Mesteren pludselig greb hans Haand:

— Og for Resten . . . Tak, sagde han.

Og han fulgte Bankieren til Dørtærskelen.

Mesteren vilde gaa op i sit Atelier, men han holdt nu og da inde paa sin Vej, som standsedes hans Gang af en Tanke eller maaske af en legemlig Smerte. Hans Læge havde i den sidste Tid igen et Par Gange villet undersøge hans Hjerter.

Oppe i Atelieret tog han Bluse paa. Modellen var ikke tilsagt. Men det var ogsaa med Germanerens Øjne, han stred: De skulde skinne, mens han huggede i Cæsar.

— Men det var jo kun rimeligt, at Mikaël brugte Penge. Glæden kostede Penge. Sol kostede Penge. Livets Lys kostede Penge.

Mesteren standsede og smilede: han huskede en Gang fra den Vinter, han med Mikaël tog Studier i det sydlige Algier, han havde set et Par unge Palmer paa en Skraaning og han havde tænkt, at saadan som de voksede, ranke og frie, bredende deres dejlige Blade i Lyset — — saadan vilde han lade et Menneske leve, saadan vilde han lade Mikaël vokse sig stærk i Solen.

Mesteren gik tilbage fra sit Lærred:

— De Øjne skulde skinne.

— Af Livets Uforstand skulde de skinne, mens han hug til Cæsar.

Mesteren slap sine Redskaber og gik med lukkede Øjne rundt i Atelieret, hvor han kunde færdes som den hjemmevante Blinde:

— Men det var kun det, at Mikaël var gaet til den fremmede Mand, havde foretrukket at gaa til det fremmede Menneske, skønt han dog vidste . . .

Pludselig aabnede Mesteren Øjnene og han lo:

— Men han havde jo rigtignok trukket rigeligt hos dem begge.

Claude Zoret stoppede sin Pibe fast med sin brede

Tommel, og med et plat forvandlet Ansigt, som mejslede hans Vilje pludselig hans Træk ud i Bronze, gav han sig i Kast med sin Germaner.

Men det var Haanden, han malede, efter Erindringen — hvilken, hvilken Erindring? — Haandens Greb om Vaabnet, der flækkede Cæsar.

... To Timer var gaaet, da Tjeneren meldte, at Frokosten var beredt:

— Vel, svarede Mesteren.

Han spurgte aldrig mer, om Mikaël var kommen, men han gik kun til Bords.

Han satte sig i den tomme Spisestue og han begyndte at spise. Man hørte ikke andet end den enlige Lyd af Mesterens Gaffel og hans Kniv.

Tjeneren bragte Maden ud og ind. Da han bragte den anden Ret, meldte han Hr. Adelsskjold.

— Lad ham dog komme, sagde Mesteren.

Hr. Adelsskjold kom ind — hans brede Arme hang saa underlig slapt ned, mens han gik hen over Gulvet —:

— Undskyld, sagde han, at jeg kommer, og netop ved Frokosttid ...

— Men, bedste Adelsskjold, sagde Mesteren, sæt Dem dog ned op spis med.

— Ja, sagde Adelsskjold, man driver saadan omkring og véd ikke af sig selv nu, hvor Alice er borte.

Han vilde allerede gribe Mikaëls ventende Serviet, der af Tjeneren var opdækket som et Spyd, da Mesteren vendte sig til Kammertjeneren:

— Sæt en Kuvert til, sagde han.

Kuverten blev sat frem, og de to Mænd spiste og begyndte at tale og holdt op igen og sad tavse, som Folk, der glemmer, at de skal sige noget til hinanden.

— Hvordan har hun det? spurgte Mesteren og hans Stemme lød besynderligt mild.

Og han tilføjede uden at vente paa Svaret:

— Spis dog, Mand.

— Man maa spise, naar Nerverne skal være i Orden.

Adelsskjold tog af Fadet:

— Der er jo dejligt i Normandiet, sagde han, som Svar paa Claude Zorets Spørgsmaal.

— Ja, sagde Mesteren, der sagtens kun halvt havde hørt: Der er dejligt hos Monthieus.

Mens han saá over paa Mikaëls Kuvert, kom han pludselig til at tænke paa en Dag ved Frokost som nu, en Dag det første Aar, Mikaël var kommen. Mikaël, som ellers altid pludrede op, naar de var alene, havde siddet ganske tavs ved Bordet, og da han havde mærket det og set over paa ham, havde Mennesket siddet med store Taarer i Øjnene: „Hvad er der med Dem, Mikaël?“ havde han spurgt. — „Der er Ingenting.“ — „Jo vist er der no’et. Naa!“ — „Det er min Navnedag,“ brast det saa ud af Mikaël. — „Er det Deres Navnedag, Herregud.“ — „Ja, det er idag.“ — „Hvad skete der da,“ havde han saa sagt, „hjemme i Prag paa Deres Navnedag?“ — Mikaël havde siddet lidt: „Der blev hængt Lamper over Døren,“ havde han sagt. — „Lamper? Vi kan ogsaa tænde Lamper, Mikaël,“ havde han svaret. Og om Aftenen havde alting været tændt i det hele Hus, og Mikaël havde siddet derinde paa Trappen og set paa det altsammen med sine straalende Øjne . . . .

Mesteren hørte pludselig Adelsskjold tale og sige:

— Og Breve fortæller saa lidt.

— Ja, svarede Mesteren og vidste ikke sely, at han svarede.

— Men naar Alice vil ha’e Ro og være ene, sagde Adelsskjold paa sit besværlige Fransk: saa skal hun have Ro.

De tav igen, mens de skrællede hver sin Frugt, til Adelsskjold sagde:

— Hvor er Mikaël?

Mesteren svarede:

— Han maler.

— Ja, sagde Adelsskjold og saá ud for sig: naar man blot er flittig.

De sad igen, til Mesteren rejste sig, og Stolene skubbedes tilbage i den stille Stue.

De to Mænd gik ind i Dagligstuen, hvor Vandet faldt i de Rodinske Kummer med Lyden som af en lang Regn.

— Farvel, sagde Adelsskjold og tog om Mesterens Haand.

— Farvel, min Ven, svarede Mesteren og gengældte pludselig hans Haandtryk.

Claude Zoret vendte tilbage til sit Atelier og iførte sig sin Arbejdsbluse. Han stod igen foran „Germaneren“.

Det var hans Ansigt, han vilde se, hans Ansigt — hans Øjne.

— Hans Øjne skulde lyse.

— Af Livslyst skulde de lyse.

Mesteren vandrede paany med lukkede Øjne og tvang sig til at se under den allersidste Anspændelse af sin Vilje:

— Hvis han dog kunde fange Ungdommens Livslyst i hans Øjne. Hvad angik Cæsar ham? hvad vedkom ham Cæsar? Han huggede til, fordi han var tyve Aar, fordi hans Blod var blankt og rødt, fordi hans Tænder var hvide, fordi hans Muskler var stærke og bar ham. Fordi han var — hug han til og flak han Cæsar.

— Ja, Ungdommen skulde straale i hans Øjne.

Men paa én Gang aabnede Mesteren sine Øjenlaag og der fløj et Smil over hans Ansigt:

— Hvor kunde man tage saadan fejl.

— Selve Kompositionen maatte han ændre. Soldaten var Midtpunktet og Skikkelsen. Enten det var Cæsar, Drengen saarede, eller det var en anden — hvor tilfældigt.

— Det var Hugget, det gjaldt. Hugget, som faldt, fordi det maatte falde.

Claude Zoret havde sat sig. Med de lukkede Hæn-

der stemte mod sine Knæ lignede han en Kæmpe i sit Sæde.

— Men Mikaël maatte alligevel lære, at der var Grænser. Tilsidst blev det Summer, han brugte, smaa Formuer, han købte „Lys“ for . . .

— Hm, han havde naturligvis Raad til det — og Mesteren smilte — vist havde han Raad. Og Mikaël brugte vel heller ikke mer end den unge Hertug af Ségonsac brugte for Eksempel.

Mesteren havde rejst sig, rank i Blusen :

— En Fyrstesøn kunde der vel ogsaa være blandt Kunstnersønner. En Hertug blandt (der kom i Claude Zorets Øjne et Glimt som af Bondens Had) disse Hertuger . . .

— Men alligevel, alligevel var der Grænser.

— Naa (det gav uventet et Ryk i Mesteren) dér var Mikaël . . . det var hans Trin paa Trappen.

Mesteren tog sin Palet, før Mikaël løftede Tæppet. Han tog i den sidste Tid saa uens om det Forhæng, snart meget rapt og snart lidt tøvende.

— Du maler, sagde han, da han kom ind.

— Ja, som jeg plejer, svarede Mesteren, hvis Ansigt, uden at han selv vidste det, pludselig syntes besynderlig træt:

— Og Du?

Mikaël havde sat sig og talte i en ligesom udslovende eller misfornøjet Tone:

— Man ender vel med ikke længer at vide, om man i det Hele kan noget.

— Hvorfor? sagde Mesteren. Men Sagen er blot, alt skal ha'e sin Tid.

Mikaël svarede underlig irriteret:

— Talentet kommer vel ikke ved, at man klistrer løs.

— Nej, det er sandt, svarede Mesteren, der aldrig mere modsagde Mikaël, som han, naar han var sammen med ham, ligesom ikke rigtig genkendte mer. Han søgte et Emne, der gik lige ud ad Vejen, og han sagde:

— Adelsskjold var her til Frokost.

Mikaël svarede, som var noget bebrejdet ham :

— Ja, jeg spiste hos Toll.

Men Mesteren, der arbejdede hastigt og havde fat paa Germanerens Ansigt, fortsatte kun sin Tale om Adelsskjold :

— Det er mærkeligt med den Mand. Han kan ikke haandtere nogen Ting her i Livet — hverken sin Glæde eller sin Bedrøvelse.

Mikaël løftede Ansigtet :

— Sin Sorg, sagde han : véd han da noget ?

Mesteren havde vendt sig :

— Hvad skulde han vide ? spurgte han.

Mikaël havde vendt sig bort :

— Maaske er det Pengene, der trykker ham igen, sagde han pludselig som den, hvis Tanker er ved den samme Ting . . .

Mesteren lo. Hans egne Tanker havde uafbrudt kredset om Mikaëls Penge. Men han havde ingen Vej fundet til at tale om dem. Han havde overhovedet altid haft Sky for at tale med Mikaël om de Penge, som han bestandig gav :

— Ja, sagde han og talte muntert : hvordan gaar det med dine Penge ?

— De springer, sagde Mikaël og vidste ikke selv, at han alligevel paa én Gang talte gladere, fordi der maaske var Udsigt til at faa.

Mesteren, der bestandig skjulte sig bag Latter, sagde :

— Gæld gør Du da ikke ?

Mikaël havde slaaet det ene Ben over det andet :

— Hvor mon jeg skulde kunne gøre den ?

Det var et Øjeblik, som sank Mesterens Hoved bort fra Lærredet, før han sagde :

— Nej, det var vel ikke let.

Og der blev stille i Atelieret.

— Men jeg har tænkt, sagde Mesteren, at vi ordnede det paa en anden Maade, saa at Du for Fremtiden fik din egen Konto hos min Bankier . . .

Og han lagde til:

— Hvor Du saa begyndte . . . paa en blank Side.

Der fløj en Rødme, som i Striber, over Mikaëls Ansigt, mens Mesteren forlod sit Lærred, og de to Mænd gik, tavse, forbi hinanden over Gulvet.

— Saa vidste Claude det. Saa havde Bankieren sagt det.

Mikaël havde, i sin Forskræmthed, nærmet sig Billedet. Men pludselig standsede han, som var han ramt af en Bajonetspids i sit Bryst, og han blev staaende, stirrende paa Germanerens Ansigt — staaende et halvt Minut maaske, hvid som Dronning Margheritas Mar-mortorso bag sig.

Til han paa én Gang vendte sig ved Lyden af Hr. Schwitts Stemme, der sagde, lige idet han kom ind, med Lyd som af et Stenkast:

— Er De her, Mikaël?

— Ja.

Mikaël gik bort fra Billedet.

Hr. Schwitt havde sat sig og han fyldte hele Atelieret med sin Tungefærdighed og sine Nyheder. Adels-skjold havde han mødt: Han ligner en af Isbjørnene i *Jardin des Plantes* nu i Sommerheden, sagde han. Han havde besøgt „Republikkens første Dame“: hun var snart saa støvet som Republikkens Valgsprog „Frihed, Lighed og Broderskab“ over Raadhuset.

Pludselig vendte han tilbage til Adels-skjold og sagde:

— Den Mand hører alligevel til dem, der er farlige. Han kunde en Dag gøre, hvad man ikke venter.

Mesteren, der, fraværende i sine Tanker, holdt Piben mellem sine Læber, sagde, mens Mikaël sad helt borte paa en Stol, hvorfra han bestandig stirrede paa Germaneren:

— Han var her til Frokost. Han saá bedrøvet ud.

Hr. Schwitt sagde og lo:

— Ja, det tror jeg.

— Giv mig Ild, Mikaël, sagde Mesteren.

— Ja.

Mikaël rejste sig fra sin Plads — der var i hans Øjne et Udtryk som i et Barns, for hvem noget er knust — og han rakte ham Ilden.

— Du ryster paa Haanden, sagde Mesteren.

— Det gør undertiden Ungdommen, sagde Hr. Schwitt, der udslyngede Ordene i samme Tone som før.

Mikaël vendte Hovedet halvt, men, uden at svare, gik han tilbage til sin Stol, hvorfra han kunde se den griske Germaner. Han følte, inde i Brystet, en svulmende Smerte, en sprængende Drengesmerte næsten, mens hans Hjerter hamrede, som vilde det slaa mod selve Stolens Ryg:

— Saadan tænkte han altsaa. Saadan tænkte Claude om ham. Saadan var han i hans Tanker.

Mikaël lukkede sine Øjne, som var han bange, Taaernerne skulde rinde frem under deres Vipper:

— Hvorfor? Og hvorfor? Det om de Penge havde han jo dog saa gerne sagt ham . . . Og Pengene var det heller ikke. Claude tænkte jo aldrig paa Penge . . .

— Men Adelsskjold havde, sagde Hr. Schwitt, solgt et Par Billeder.

Det var som vaagnede Mesteren, der denne Formiddag etsteds i sin Hjerne bestandig regnede, ved Ordet „solgt“:

— Maaske var det klogt at sælge, sagde han.

Hr. Schwitt saá ud over Rummet:

— Bruges der saa meget her i Huset? sagde han: Eller er det maaske hos Vatel, det gaar med?

Mikaël rørte sig ikke.

Men Mesteren begyndte paa én Gang at tale om det mulige, det kloge, det eneste rette i et Salg, et stort Bortsalg, et Under-Hammeren paa én Gang. Der var „Eros“ og der var „Alkibiades paa Torvet“. Der var „Athenerne“ og „Brutus, der læser Cæsars Skrifter“.

— Men i hvert Fald, sagde han: vil jeg sælge „Germaneren“.

Han nævnede alle sine Billeder og han paaheftede

dem Priser — han, som ellers aldrig talte om sit eget Værk og kun forraadte sig, naar han en Gang hvert femte Aar pludselig talte om sine Lærreders Værdier; kastende sig ud i Storsummer, opstablende Hundredetusinder, ladende Guldets glitre i overstore Værdsættelser, saadan som det i Strømme flimrede for Øjnene af hans Bondeforfædre, naar de dreves til Kanada.

Hr. Schwitt, der ikke tog Øjnene fra Claude Zoret, men bevogtede ham ustandseligt, som læste han i hans Ansigt gennem en Lupe, sagde:

— Ja, Du kan jo sælge „Germaneren“. Men „Sejren“ har størst Værdi.

Mikaël havde taget Øjnene bort fra „Germaneren“, som var han pludselig vækket ved Klangene af det meget Guld.

Hr. Schwitt, i hvis Blik det stadig glimtede næsten som i en Spillers, sagde:

— Der stikker mindst halvandet tusind i „Sejren“.

Mikaël havde, mens han lyttede, støttet Hovedet i sine Hænder og stirrede paa Claude Zoret i en pludselig Vrede, han ikke selv forstod — som om en Storm var skyllet op gennem alt hans Væsen, en vredagtig Forbitrelse mod Manden der, som raslede med sit Guld og kun svælgede i sit eget Geni med Geniets Overdrivelse.

Hans svimle Harmes, der kom han vidste ikke hvorfra, rejste sig i et Nu, som havde han Lyst til at rokke ved dette Menneske, der sad i sin Guldstol, saa stor og fjern som paa et Bjerg, mens Aarerne svulmede i de sitrende Hænder, med hvilke han støttede sit Hoved.

— Men „Germaneren“ sælger jeg straks, gentog Mesteren som et Omkvæd.

Da brast det ud af Mikaël, med et Tonefald, Mesteren aldrig havde hørt — en Fjendes eller en Dødssaarets —:

— Ja, det skulde Du gøre.

Et Nu var der stille, mens Hr. Schwitt stod op —

før Mesteren sagde, idet en Hvidhed gik over hans Ansigt:

— Ja, Mikaël, jeg maa gøre det.

Der var atter stille, saa tyst, at man fra Trappen hørte det rindende Vand i Dagligstuens Kummer — indtil Hr. Schwitt sagde med sin Stemme, der snerrede, mens han halvlo:

— Ja, Du kan jo ogsaa gerne holde Auktion. Der bliver i al Fald Auktion hos Zamikofs.

Han vendte sig mod Mikaël:

— Har De ikke læst det i „*Le Gaulois*“, at deres russiske Godser er sat under Administration? For Fyrstinden betyder det vel Fallit.

Mikaël rørte sig ikke, og kun Pupillerne udvidede sig i hans hvide Ansigt som af Angst, mens Sveden perlede frem paa Panden.

Mesteren betragtede ham et Øjeblik:

— Lad mig arbejde, sagde han og han rejste sig.

Mikaël hørte ikke selv, hvad han havde stammet, mens han naaede over Gulvet og kom ud. Han vidste knap, at han, nede paa Gaden, kastede sig op i en Vogn og raabte til Kusken:

— Hurtigt.

Som om han kunde køre til hendes Redning ved Hjælp af en Hest.

Han tænkte kun én Ting:

— Saa havde Folk talt sandt. Saa havde Monthieu haft Ret. Det stod altsaa saadan til.

— Saadan stod det til med hans arme, hans arme — hans elskede Lucia.

Og i samme Nu veg næsten Tanken om Ulykke og Krach, og den overskylledes af hans Længsel, en Længsel efter hende, selve hende, saa overmægtig og stærk, at den fyldte alt hans Væsen som en Drue kan fylde et næsten bristefærdigt Kar:

— Min Lucia — min elskede Lucia.

Mennesker kom ham forbi paa Broen, og han så

dem ikke. Dampernes Piber lød fra Seinen, og han hørte dem ikke:

— Kun se hende, eje hende i sin Arm, være hendes hos hende.

Og pludseligt raabte han til Kusken:

— Hvordan kører De? Kør til! Jeg har travlt.

— Ja, Herre, sagde Kusken, og idet han vendte sig om paa Bukken sagde han til Mikaël, som han kendte fra Rue de Rivolis Holdeplads:

— Man kører for saa mange Slags Folk, Herre, sagde han, og de har travlt allesammen.

Mikaël næsten lo:

— Ja, det er sandt, sagde han, og paa én Gang var han reven tilbage til Virkeligheden, til det som var sket, til Jorden og Stenene, over hvilke han kørte:

— Administrationen, Gælden, Fallitten — Skandalen over Lucia.

Og i mindre end et Øjeblik gennemløb hans Tanker, som var blevet hjemmevante paa den parisiske Jord, det allesammen, alt det, han kendte: Interviewerne, Reporterne, Bladene, Kaféernes Snak, Dagligstuenes Sladder, hele den halsende Boulevard, skrigende, skraalende, vrængende op omkring Lucia:

— Op imod Lucia.

— Men det kunde ikke ske. Det maatte ikke ske — det turde ikke.

— Han maatte hjælpe hende.

Midt i hans Smerte og Forvirring slog der en næsten drengagtig Fornemmelse af Stolthed op i ham:

— Han maatte værge og værne hende, som var hans.

Vognen rullede ind foran hans Havegitter, og han sprang ud:

— Fyrstinden er her, sagde Tjeneren i Vestibulen og rejste sig.

— Ja, svarede Mikaël og tvang sig, foran sin Tjeners Øjne, til at gaa meget langsomt op ad Trappen.

I Dagligstuen var hun ikke. I Kabinettet var hun ikke. Der var hun ikke.

Saa stormede han op ad Vindeltrappen og saá Lucia, der laa paa hans Seng og smilede til ham:

— Jeg har været her længe, sagde hun og rakte, som hun plejede, Haanden op imod hans Læber til et Kys.

Mens Mikaël forvirret, staaende foran Sengen, lynsnart tænkte, og den uhyre Lettelse virkede som et Tilbageslag, hvorunder hele hans Legeme skælvede:

— Saa er det Digt. Det er Opspind. Det er Løgn.

Og han begyndte med Læber, som endnu var kolde af Angsten, at kysse hende, hendes Haar, hendes Pande, hendes Kind, som var det deres første Møde — indtil han, som slaet lam af en pludselig Træthed, lod sig synke ned paa Gulvet, hvor han blev siddende paa Tæppet, med Hovedet støttet imod Sengens Kant.

Lucia laa stille en Stund og lyttede til Mikaëls Aandedrag, der var dybt, næsten som hos En, der sover.

Saa sagde hun:

— Hvad talte I om hos Mesteren?

Mikaël sad lidt:

— De talte om hans Malerier.

Mikaël tav igen og, idet det paa én Gang var, som hørte han Schwitts Stemme i sit Øre, løftede han uvilkaarligt Øjnene mod „Sejren“.

— De talte om deres Priser, sagde han.

Lucia sagde:

— Saa svælgede I i Penge?

— Ja, sagde Mikaël, der vedblev at stirre paa „Sejren“.

— Det er behageligt, sagde Lucia, hvis Øjne bestandig betragtede det rødmende Loft.

— Ja, lød det fra Mikaël.

— Og der blev stille igen, indtil Mikaël drejede Hovedet og sagde:

— Forresten fik jeg en frygtelig Skræk.

— Hvilken Skræk? spurgte Lucia og saá ned paa ham.

— Schwitt fortalte, sagde Mikaël og hans Angst steg frem paany ved Synet af hendes Ansigt: hvad der havde staaet i „*Le Gaulois*“.

— Ja, sagde Lucia uden at forandre Stilling: det er sandt nok.

Mikaël havde rejst sig paa sine Knæ og med begge de knyttede Hænder støttede han sig til Sengekanten:

— Hvad si'er Du?

— At det er sandt.

Og paa én Gang begyndte Lucia at græde, uden at forandre Stilling, med en stille og voldsom Graad, der bragte hele hendes Legeme til at skælve og næsten selve Sengen, hvor hun laa, til at ryste under hende.

— Lucia, hør dog, Lucia.

Mikaël havde rejst sig, men han rørte hende ikke.

— Hvorfor har Du ikke sagt det? hvorfor har Du aldrig sagt et Ord?

Og som om hele Ulykken og al dens Løsning rummedes meningsløst i det ene Spørgsmaal, blev han ved at gentage det, fortumlet og fortvivlet, mens han gik op og ned ad Gulvet, med Hænderne foran sine Øjne.

— Hvorfor skulde jeg tale om det? sagde Lucia og rejste sig halvt: hvad skulde det vel nytte?

Hun græd igen:

— Og tror Du ikke, jeg trængte til ét Sted, hvor ingen vidste noget, og hvor jeg havde Fred?

— Jo, jo . . .

Lucia satte Fødderne ned paa Gulvet og sad paa Sengens Kant:

— Hvad sagde Hr. Schwitt? spurgte hun og glattede Haaret bort fra sit Ansigt.

Mikaël standsede i et Hjørne.

— Schwitt? sagde han og ved Lyden af Navnet stirrede han atter paa „*Sejren*“:

— Schwitt, sagde han og blev staaende, mens hans Stemme lød saa besynderligt, som kom den langt borte fra:

— Schwitt sagde ingenting . . . andet end det, at det stod i „Gaulois“.

— Men, forstaar Du, sagde Lucia, der rejste sig og støttede sig til Sengens Fodende: det er jo kun den første Tid, som det gælder. Kejseren hjælper os naturligvis . . . naar kun det første Choc er ovre og alt er kommet i Gænge . . .

Mikaël stod paa samme Sted:

— Det gjaldt at have Penge paa Haanden, sagde han og saá mod samme Sted.

— Ja.

Mikaël rørte sig ikke:

— Penge nu, sagde han.

Og som Lyn skød Tankerne frem i hans Hjerne, ordnende sig, Led for Led, følgerigtigt, til en Plan — en udførlig Plan:

— „Sejren“. Han kunde pantsætte „Sejren“. Nej, ikke pantsætte den. Sælge den. Sælge den paa Sigt. Sælge den at magasineres i fem Aar. Sælge den til at magasineres i London i fem Aar.

— Ja, det kunde han.

— Skal vi gaa ned? sagde han.

— Ja, sagde Lucia: jeg maa hjem.

De gik ned ad Vindeltrappen ind i Dagligstuen.

— Farvel, hviskede Lucia.

— Farvel, svarede Mikaël.

Lucia var gaet. Mikaël stod stirrende foran sit Bord.

Der var ingen Tanke i ham uden Beslutningen:

— Saa tog han iaften til London. Med Nattog Calais —Dower. Ordnete Salget. Ordnete Salget med Hr. Pinero. Var hjemme iovermorgen.

Det var, som Beslutningen bedøvede ham, næsten, saa han handlede som en Søvnngænger.

Da han havde ringet, viste Tjeneren sig.

Mikaël sagde:

— Pak min lille Kuffert. Jeg rejser iaften.

Og efter et Nu lagde han til:

— Ingen behøver at vide det.

Tjeneren bukkede uden Ord.

— — —

Mikaël spiste til Middag hos Mesteren. Det var længe siden han havde været saa munter.

Efter Bordet spillede de Skak.

Mikaël sagde under Spillet:

— Jeg tager til Versailles imorgen og bliver der tre Dage.

Mikaël flyttede en Springer:

— Det er fornuftigt, sagde han: her er snart uudholdelig varmt.

... Om Aftenen rejste Mikaël til London.

III

MESTEREN sad i Biblioteket foran det grøntbeklædte Bord. Han læste i den opslagne Bog atter og atter den samme Side. Mens han sad, gik der Ryknin- ger gennem hans sammenknugede Hænder.

Da Charles Schwitt kom ind, løftede Claude Zoret sit Hoved, og i Lyset fra det store Vindu saá Charles Schwitt for første Gang, at de hvide Striber i Mesterens Skæg var blevet tættere.

— Hvem er det, som har skrevet det? spurgte Me- steren og løftede sin Haand.

Schwitt betragtede Claude Zorets sitrende Haand, hvis Aarer svulmede under Huden:

— Jeg véd det ikke, sagde han: Og jeg vil ikke vide det — hvis Du ikke selv har givet dine egne Selv- tvivl i Trykken.

Mesteren svarede ikke og tog sine Øjne bort, medens Charles Schwitt saá paa hans Ansigt, der med de ned- slagne Laag lignede en gul Maske, der skjulte hans Tanker eller hans Frygt.

Charles Schwitt sagde hen over Bordet:

— Der er kun én Ting, jeg ikke forstaar, at Hr. George Pinero har villet lade de Ting trykke i sit Tids- skrift.

Mesteren løftede sit Hoved.

— For det er jo, sagde Charles Schwitt, Hr. George Pinero, der er Udgiveren.

— Ja, svarede Claude Zoret og stirrede ud i Luften.

— Og, sagde Charles Schwitt og saá paa Mesteren med et pludseligt Blik: han . . . sælger jo dine Lærreder?

— Ja, svarede Mesteren, der sad som før.

De tav en Tid.

Claude Zoret fæstede igen sit Blik paa Bogen og læste atter det samme, mens Bogstaverne blev unaturligt store for hans Øjne og saa tydelige, som var Tegnene en Jernskrift mod Marmor:

— „Den, som formaar at se nøgternt gennem den Lystaage, som et Verdensry eller maaske snarere to Verdensdeles Reklame har spundet over Claude Zorets Lærreder, vil naa til den Sandheds Erkendelse, at ogsaa i Kunsten alt kun er en evig Gentagelse, og at ligesom Napoleon-Myten havde sin David, har nu Hellenismens Myte sin Claude Zoret, og de er hinanden forbløffende lige. Begges Maleri er Theater og Mr. Claude Zoret maa nøjes med en Alma Tademas Ry.“

Charles Schwitt betragtede Mesteren, mens han læste, men det voksagtige Ansigt bevægede sig ikke, og Øjnene hvilede bestandig paa Bogen:

— „Men vil man vide, hvor langt Mr. Claude Zoret er kommen bort fra Livet, behøver man kun at vende sig mod hans sidste Værk, der er et Portræt, et Billede af Fyrstinde Z. Portrættet er en sund Maalestok for en Kunstners Modtagelighed overfor Livet og hans Troskab mod Livet. Men i Mr. Claude Zorets sidste Værk er der ikke et ægte Penselstrøg og ikke en uforfalsket menneskelig Farve. Prinsesse Z. er kun en Theaterprinsesse til i hans lange og bestikkende Theatergalleri. Undtages kan kun Blikket og — saa usandt er det øvrige — man kunde næsten vædde paa, at disse Øjne var malede af en anden. De levende Øjne virker i dette malede Ansigt som et Menneskes livsfyldte Øjne virker bag en Maske.“

Claude Zoret løftede sit Blik, i en tom Stirren som deres, hvis Tanker er gaaet i Staa.

Kaminens Uhr faldt frem til Slag.

Og der blev stille igen, mens de begge sad tavse.

Saa sagde Charles Schwitt:

— Men hvem kender, Claude, Historien med Zamikofs Øjne?

— Hun.

Der blev tyst igen, til Schwitt slog sine Øjne over mod den tavse Mester og sagde frem i Stuen:

— Og han.

Der løb en Sitren over Mesterens Læber, men han rørte sig ikke.

Men Charles Schwitt sagde og rankede pludselig det endnu smidige Legeme i sin Stol:

— Han (han vilde have sagt „Mikaël“, men det blev til „han“) taler ikke godt om Dig mere, hverken om Dig eller om dine Billeder.

Mesteren svarede ikke.

Schwitt talte igen:

— Den, sagde han, som har saa megen Uret, vil altid gøre mere Uret.

Mesteren svarede endnu ikke.

Og begge hørte de lige tydeligt Uhrets Dikken, til Charles Schwitt sagde igen:

— En maa vel sige Dig Sandheden, og Sandheden er, at — —

Mesterens gule Hud blev hvid, mens han sagde, næsten som et Raab:

— Charles, hold op.

Schwitt svarede, mens han bed i sin skælvende Læbe:

— Jeg har holdt op.

Men Mesteren slog sit Ord ind i hans:

— Men, Sandheden er — og han lo — at Du har altid hadet Mikaël.

— Ja, saa.

— Ja, sagde Mesteren og talte heftigt som den, der vil dække sig mod de andre eller maaske mod sig selv: Du hader ham og Du har hadet ham fra den første Dag.

— Og hvorfor? spurgte Schwitt, der pludselig stod op.

Ogsaa Mesteren havde rejst sig.

— Hvorfor Du lægger ham for Had? sagde han, og de talte begge, som slog der gennem Ordene en Flamme fra en Ild, der havde ulmet i Aarevis:

— Hvorfor? Hvis Du spørger mig, skal jeg sige det. For jeg véd det lige saa godt som Du. Du har hadet ham alle disse Aar, fordi han slap ind, hvor han ikke skulde og maatte slippe ind — fordi han slap ind i mit Liv, hvor der ingen skulde findes og turde findes uden I eller uden Du.

Mesteren stod midt for Bordet, og Charles Schwitt bevægede Læberne til et Svar. Men Claude Zoret slog Haanden imod Bordet:

— Lad mig tale, sagde han: jeg taler ikke tit, og hvad jeg siger er sandt.

— Hør nu.

Og pludselig gav han sig til at tale som den, der fører Tal i Marken, Sum ved Sum, og Kolonne efter Kolonne, mens Charles Schwitt støttede sine Hænder mod Bordets yderste Kant som mod en Skranke:

— Da jeg var ung, tog I mig — fire, fem Stykker, som I den Gang var. I fandt mig og I tog mig i Besiddelse. Det var Jer, som havde opdaget mig. Det var Jer, der berømede mig. Det var Jer, som skabte mig, og I forpantede mig. Og da jeg var blevet „berømt“, stod I Vagt over mig, og I spærrede mig inde og I slog Kredsen om mig og Væg om mig, til Kredsen var blevet en Mur. Men inde bag Muren kunde jeg sidde og blande Kulører og male — som den Bondekarl, jeg var.

— Ja, Mesteren talte højere: Bondekarlen, som jeg var. For for Jer blev jeg aldrig andet end en Bondekarl, der kunde male . . .

Charles Schwitts Øjne slog Lyn:

— Og faa, hvad Du malede, solgt.

— Ja, Du har Ret, faa, hvad jeg malede, solgt, —

og Mesteren pressede Knoerne ind mod sit Bryst — for en Bonde er jeg.

— Men — og Claude Zoret talte atter langsomt som den, der lægger sammen —: I holdt mig i Fængsel, I, Parisere som I var, I, der kendte Livet, I, der havde Elskerinder, I, der var til i Verden, I, der levede i en Verden, mens jeg, Bondedrengen, Livsfjoget, kun malede — sad bag Laas og Slaa og Mur og Bjerg og havde kun Geni og huggede Jeres Bane og var en Fremmed og var alene.

— Med din Hustru, sagde Schwitt.

Mesteren tav et Øjeblik:

— Ja, sagde han: med min Hustru — — — som var blevet mig en Fremmed under Jeres Spot.

— Den Gang, den eneste Gang, da jeg huggede en Statue, huggede jeg noget, der var knust . . . Og det var Jer, som havde knust hende.

Charles Schwitt løftede Hovedet:

— Mon? sagde han —: Tror Du?

Der var stille nogle Øjeblikke, mens Claude Zoret gik hen over Gulvet, indtil Charles Schwitt sagde halv-sagte:

— Og hvorfor skulde vi egentlig have gjort alt det?

Mesteren vendte sig rank:

— Fordi I var en Flok, der vilde fremad. Ja, I vidste det vel ikke, men det var saadan. I skulde have Plads. Og en Flok, der vil have Rum, trænger til en Vimpel eller en Stump af en Fane. Saa var mit Navn Fanekluden for Jer. Og ingen andre maatte bære den og ingen andre faa Del i den. Og den skulde ikke vaje over andre end over Jer, som ejede den.

Charles Schwitt gik et Par Skridt og sagde kun:

— Du taler meget idag.

— Ja.

Mesteren nikkede to Gange. Men Charles Schwitt sagde og betragtede sine Hænder:

Og alt det lod Du Dig altsaa byde i tredive Aar, af os? Tror Du virkelig selv paa det?

Claude Zoret saá paa ham :

— Ja, jeg lod mig det byde.

Charles Schwitt løftede Øjnene.

— Du, energiske Person.

Claude Zoret bevægede sin Haand :

— Ja, jeg ventede det. Nu skulde Du møde frem med Bondesejgheden og med Jernviljen og med Rygraden, der ikke kan bøjes. Du, der dog bedst véd det, hvad min Energi er lavet af, og at den kun er Staalnettet over mit dødstrætte Ansigt. Dødstræt — for det er det, jeg har været i femten Aar. Dødstræt af at løbe omkap med mig selv. Ikke med de andre, for de kører paa andre Baner. Men træt til Døden af Kapløbet med mig selv for at skabe det Store og efter det Store det Større og efter det Større det Største — som jeg aldrig naa'r.

Claude Zoret stirrede ud i Luften :

— Men jeg havde drømt en stor Drøm. Hvad er det, de taler om Adel og om gammel Slægt? Bønderne fra Kilderne har i tre hundrede Aar pløjet de samme Agre i det samme Sogn. Jeg drømte en Gang noget om, at der efter Nederlaget, af selve Frankrigs Jord og Frankrigs Muld skulde være vokset en Mand, der evindeliggjorde Frankrigs Navn. Jeg drømte for højt.

Mesteren tav.

Men Charles Schwitt hviskede :

— Jeg kendte den Drøm.

Claude Zoret vendte sine Øjne imod ham :

— Ja, Du kendte den. Og Du var glad ved, at Du kendte den. For saa havde I mig d e r, hvor I vilde have mig: bastet, naglet — som han fra Golgatha var naglet — til det Uopnaaelige.

Claude Zoret holdt inde og han førte den venstre Haand hen over sine Øjne :

— Men saadan blev jeg Manden, der kun kunde male og som dog ikke kunde male det Højeste.

Der var tavst et Øjeblik, før Charles Schwitt sagde :

— Og hvorfor skulde Du ikke naa at male „det Højeste“ ?

Mesteren nikkede med sit Hoved:

— Fordi jeg aldrig havde oplevet det og ikke en Gang havde faaet Lov til at leve saa meget, at jeg havde set det.

Charles Schwitt svarede ikke. En Skælven gled over hans Ansigt.

— Saa, sagde Claude Zoret og drog Vejret dybt: nu har jeg talt . . .

Han tav et Nu:

— Men da jeg saa var blevet gammel, kom altsaa Mikaël ind i mit Liv.

Charles Schwitt løftede Hovedet:

— Det vil sige, Du tog ham ind i dit Liv.

— Tog?

Charles Schwitt saá Mesteren ind i hans Ansigt:

— Hvad jeg siger, har jeg sagt.

Men Mesteren gengældte hans Blik:

— Og Du hadede ham, fordi han kom.

Der faldt en pludselig Træthed over Mesterens Ansigt. Men paa én Gang saá han atter paa Schwitt og sagde brat:

— Hvad har Mikaël sagt?

Der fløj et besynderligt Smil over Schwitts Ansigt:

— Han har sagt adskillige Ting, sagde han: og alle-
vegne.

— H v a d har han sagt? spurgte Mesteren igen.

— Hvis Du spørger mig, saa sagde han forleden ved Festen i Poissy, sagde Schwitt, der saá paa det grønne Gulvtæppe: at det kunde vist ikke nytte at søge Dig i denne Tid, for Du havde været døddrukken i ti Døgn.

Det syntes, som Blod randt ned over Mesterens Ansigt, og hele hans Legeme skjælv som i et kæmpemæssigt Ryk. Men saa sagde han, roligt og blot lidt hæst:

— Maaske var det sandt.

Ogsaa Schwitt var blevet rød og atter bleg:

— Tilgiv mig, sagde han og formaaede ikke at løfte sine Øjne.

Mesteren svarede, bortvendt, ligesaa sagte som han :

— Jeg har intet at tilgive.

Og idet han pludselig gik hen mod Schwitt og greb hans Hænder med et Tryk, der smertede dem, sagde han og kunde knap fremføre Ordene :

— Det er Dig, der skal tilgive. Du er alligevel trofast — som dit Folk.

— Claude.

De stod begge tavse igen, bortvendte, hver paa sit Sted.

Saa sagde Charles Schwitt og kunde næsten ikke tale :

— Claude, Claude, jeg be'er Dig, lad den Dreng gaa.

Mesteren svarede ikke straks. Hans Ansigt kunde Schwitt ikke se.

— Nej, Charles, sagde han saa, og Vennen kendte ikke ret hans Stemme :

— En Bonde vil ikke dø barnløs.

De sad lang Tid, hver i sin Stol. Ord talte de ikke. To Taarer var faldet ned ad Charles Schwitts Kinder.

De rettede sig begge i Stolen, da Majordomus aabnede Døren og meldte Kunsthandleren, Hr. Leblanc.

— Lad ham komme, sagde Mesteren og stod op.

Da Jacques var gaaet, spurgte Hr. Schwitt :

— Vil Du modtage ham nu ?

— Ja, hvorfor ikke ? svarede Mesteren, og han fattede paany om Schwitts Haand med et heftigt Tryk : Farvel, Charles.

Da Hr. Schwitt var gaaet, slog Claude Zoret de tunge Gardiner halvt for det store Vindu og gik gennem Sidedøren ind i sit Paaklædningsværelse. Han vaskede, foran Spejlet, sit Ansigt i to Essenser, som han havde slaaet ud i en Kumme, og, mens han betragtede sig selv, børstede han langsomt sit Skæg, saa de hvide Striber syntes smallere.

Han vendte tilbage til Biblioteket, hvor Hr. Leblanc stod foran Stuens eneste Maleri, en Corot, hvor Efteraarets Storm røvede et Kæmpetræ dets sidste Løv.

— Mester, det er et herligt Billede, sagde han og

slog Hælene sammen til en Hilsen, mens han løftede Haanden op mod Corots Maleri.

— Men den Signatur kan ikke erhverves. En hæderlig Mand opdriver den ikke for Penge.

— Mr. Pintero (Hr. Leblanc saá et Nu paa Mesteren med sine Øjne, der var vandblaa, men som kunde synes hvert Øjeblik at skifte Kulør): Mr. Pintero har, siger man, for Øjeblikket ogsaa en Corot paa Haanden. Naa, ikke sandt, man erfarer, hvad en Mand har paa Haanden og véd derfor ikke, hvordan han har erhvervet det.

Hr. Leblanc havde flyttet sine Øjne og sagde pludselig uden nogensomhelst tilsyneladende Sammenhæng:

— Men det er kun Eftertiden, som er retfærdig.

Mesteren havde allerede sat sig, før han pegede paa en Stol:

— Det var om „Germaneren“, vi skulde tale, sagde han:

— Jeg ønsker at sælge den, Hr. Leblanc.

Et Sekund havde Hr. Leblanc, der endnu stod, slaaet sine Øjne ned mod Mesteren:

— De vil sælge „Germaneren“, kære Mester, sagde han: Hvad siger De? Det er udmærket. Det havde jeg slet ikke anet (Hr. Leblanc gled gennem alle Talens Tonefald som en Aal). Det havde jeg ikke troet . . . jeg har slet ikke ventet det i dette Øjeblik.

Mesteren svarede ikke, men Hr. Leblanc lod Øjnene løbe hen over Mr. Pinteros Tidsskrift og sagde:

— Kære Mester, det er udmærket. De véd, at for hele mit Firma er Claude Zoret Ønskekvisten, Hesteskoen over Døren. Og De vil sælge — en Gang igen og hos mig.

Hr. Leblanc strømmede over med Taksigelser, indtil han pludselig spurgte og med en ny Overgang:

— Og til hvilken Pris skal vi ansætte „Cæsar“?

Mesteren aabnede næppe Læberne:

— Jeg har kun én, sagde han.

— Naturligvis, jeg véd det, naturligvis, der er kun én, som det bør sig, sagde Hr. Leblanc.

Men pludselig løftede han Blikket, der syntes fuldt af Beundring, op paa Mesteren og sagde:

— Men, nej, for „Cæsar“ sætter vi Prisen højere. Ikke sandt, man bør altid være de klogeste. I dette Øjeblik sætter vi Prisen højere. „Cæsar“ har desuden . . .

— „Germaneren“, rettede Mesteren.

— „Germaneren“, ja . . . „Germaneren, der saarer Cæsar“ har desuden, kære Mester, en ganske særlig Interesse. Jeg mener, man kunde næsten sige, det Billede betyder et Vendepunkt, jeg mener . . . en Fase i Mesterens Produktion.

Hr. Leblanc bevægede sin Lillefinger hen over Bordets grønne Klæde med en ejendommelig Bevægelse, som stak han Knappenaale ind i et Bundt:

— Og desuden Geniet, sagde han i samme Tone som før, bør først og fremmest staa i sin Pris.

Mesteren sagde uden at røre sig:

— De forstaar Dem bedre paa Handel.

Hr. Leblanc løftede et Par troskyldigt beundrende Øjne og sagde:

— Kære Mester, man handler ikke med en „Claude Zoret“. Man meddeler Kunstverdenen Chancen, ikke sandt, og Køberen melder sig.

— Men, fortsætter han: vi sætter Prisen højere.

Og ligesom i et Sæt frem mod Claude Zoret lagde han til:

— Saa vil der ogsaa være noget at tinge om.

Mesteren saá paa ham, mens hans Bryn pludselig sitrede:

— De tager fejl, sagde han: min Pris er Prisen.

— Kære Mester, sagde Hr. Leblanc, der uophørligt blev ved at glide fra Tonefald til Tonefald: De forstaar dog Spøg. Naturligvis vil det være noget, der aldrig kunde ske. Kendere vil strømme til. Vi vilde ikke kunne rumme Publikum i Trocadéro, hvis vi udstillede „Germaneren“ til Salg — skønt Tiderne er ringe . . .

Claude Zoret havde knyttet Haanden paa sit Bord:

— „Germaneren“ kan gaa til England, sagde han.

— Naturligvis, svarede Hr. Leblanc og betragtede det grønne Bord: den kunde gaa til England . . . den kunde maaske gaa til England . . .

— Men? sagde Claude Zoret, og det ene Ord slog frem af hans Harm mod Kunsthandlerens Ansigt som en Ild.

— Ja, kære Mester, sagde Hr. Leblanc og holdt Hænderne med de udspilede Fingre frem paa Bordet: Jeg er ærlig, ikke sandt, det er min Vej at være ærlig . . . Jeg mener kun, Luften kan være hed, ikke sandt, og Luften kan være lunken. Jeg mener blot, at hvert Nu, om jeg saa maa sige, har sin Atmosfære omkring en Kunstner og et Navn. Et Øjeblik er belejligt, ikke sandt . . . og et andet . . .

Mesteren løftede Hovedet:

— Er Kræmmeren ubelejligt, ja. Men jeg tror ikke, at nogle Skriverier hos en Mr. Pinero rokker Claude Zoret . . .

Hr. Leblanc skød ind:

— Jeg har aldrig tænkt . . . Jeg har slet ikke læst . . .

— Det er muligt. Det véd jeg ikke. Men paa Grund af disse Skriverier, Hr. Leblanc, ønsker jeg „Germaneren“ stillet til Salg — og nu. Hvad Prisen angaar, er den den sædvanlige.

— Som Mesteren vil, svarede Hr. Leblanc.

— Vi plejer ellers ikke, sagde Claude Zoret, at forhandle med saa mange Ord.

Og han gjorde en Bevægelse med sin Haand, som afsluttede han en tilstaaet Sammenkomst.

Men Hr. Leblanc havde vistnok ikke set det. For Hr. Leblanc blev siddende og sagde kun efter en ganske lille Stilhed:

— Saa underretter vi altsaa vore Agenter — overalt. Der er dog fem Verdensdele, ikke sandt. Efter Sukces'en i Melbourne er der ogsaa Australien. Kære Mester, „Germaneren“ vil være solgt inden otte Dage — skønt vi nu har „Sejrbringeren“ til Konkurrent . . .

Mesteren forstod vistnok ikke straks.

Saa kom der, brat, et Nu i hans Øjne et Udtryk som i Hjulrytterens, der pludselig redningsløs ser sig foran en uanet Skrænt, mens hans Tanker standser :

— „Sejren“, „Sejren“ solgt — —

Men med en Kæmpeanstrengelse rakte han sin Arm, der syntes ham tung som af Jern og ikke nogen Del af hans egen Krop, ud efter sin Pibe paa det lille Bord. Men han tabte Piben, fordi han saá den dobbelt, og den faldt ned paa Gulvet.

Hr. Leblanc, hvis troskyldige Øjne pludselig var blevet blanke som Staalet, vilde bøje sig for at tage den op.

Men Mesteren havde allerede grebet den.

— Tak, sagde han og gik frem i Stuen, hvor han blev staaende, med Ansigtet vendt mod det fortrukne Gardin.

Hr. Leblanc, der talte, lod uafsladeligt sine Ertsojne hvile paa hans Ryg :

— „Sejren“ var jo, sagde han, og han syntes at tale forretningsmæssigt, mens han alligevel støbte hvert et Ord som en Kugle: af Ejermanen solgt paa Sigt . . . paa fem Aars Sigt, at magasineres i London. Men, kære Mester, ikke sandt, lad os være oprigtige — hvad er i vore Dage en Forpligtelse, ikke sandt . . . og hvad betyder fem Aar i en Kontrakt for en Mand, der vil gøre Penge, og som benytter sig af et Øjeblikks Forlegenhed hos et ungt Menneske? Mr. Pinero har kastet „Sejren“ paa Markedet straks.

Mesteren rørte sig ikke :

— „Sejren“, „Sejren“, hans Gave, solgt.

Stakaandet af Smerte havde han aabnet sine Læber og klemte atter Tandrækkerne sammen, saa den tomme Pibes Spids sønderbedes af hans Bondetænder :

— „Sejrbringeren“ solgt, „Sejren“, hans Gave solgt af Mikaël.

Men Hr. Leblanc blev ved :

— Og de Herrer véd, at de risikerer ingenting. Ingenting — ikke sandt? Der er intet Forhold i, hvad de risikerer, det er Ulykken. De Herrer bryder en Aftale,

og alt, hvad man, efter Loven, kære Mester, kan gøre dem til Gengæld, er at anlægge en Proces, en simpel Proces.

Mesteren svarede ikke. Maaske hørte han ikke.

Men Hr. Leblanc blev ved at tale, mens han såå, at Claude Zorets Skuldre sitrede under hans Klædning, besynderligt som et Dyr kan sitre under Huden, naar det piskes:

— Og, ikke sandt, hvad vindes der ved en Proces? Det véd de Herrer. Den blev maaske ovenikøbet ubehageligst for os, ikke sandt — og det véd de Herrer . . . i en Sag som denne.

Hr. Leblanc holdt inde.

Stilheden, da han tav, naaede pludselig ind til Mesterens Tanke, og han gjorde med sin Haand en Bevægelse som et Greb, der skulde kneble hans egen Smerte:

— Nej, for denne Slynge skulde han ikke forraade sig. Han idetmindste skulde aldrig se hans Ansigt.

Men alligevel vendte han sig endnu ikke. For han frygtede for sin Bleghed og han var bange for sin Stemme. Og han vidste ikke, om Manden vilde tale mer.

Men han talte ikke. Nej, der var vel ikke mer.

Claude Zoret knugede sine Hænder, som vilde han bære sig selv i sine egne sammenknyttede Næver, og pludselig vendte han sig, og hans Ansigt var roligt:

— Hvem havde sidst, sagde han — og hans Stemme lød, som naar han talte til sin Staldkarl — „Sejren“ paa Haanden i London?

— Kære Mester, det er Hr. George Pinero som har haft den — hele Tiden.

Hr. Leblanc tog ikke sine glimtende Metaløjne fra Mesteren:

— Derfor, ikke sandt, sagde han, er vel ogsaa „Sejren“ undgaaet Dadelen i Hr. Pineros Tidsskrift.

Og, citerende, hvad han ikke havde læst, sagde Hr. Leblanc, som om det var Mr. Pinero, han vilde haane:

— Derfor er vel „Sejren“ „det ene Værk af det be-

tydelige Talent, der et Øjeblik havde Geni“? Kære Mester, saaledes handler — en Englænder.

Et Øjeblik stirrede Claude Zoret paa den tomme Luft. Saa forstod han: Endelig, endelig begreb han (og han førte sin Haand op til et Slag og vidste ikke, om han vilde rette det mod den, der havde forraadt ham, eller mod ham, der fortalte det) at det var Mikaël . . . Mikaël, der havde ført hans hemmeligste Selvtvivl over Vandet og forraadt dem paa et fremmed Maal — som en Tilgift paa hans Handsel.

— Ja, sagde Hr. Leblanc, da Mesteren ikke talte, troskyldigt, som fortsatte han sin egen Tankegang fra før:

— Der er Forbrydelser, som ikke kan straffes.

Mesterens Læber var hvide, som havde pludselig hans Hjerte, i en eneste Trækning, opsuget alt hans Kæmpelegemes Blod.

Men paa én Gang sagde han og talte med ét kort og klart som en Feltherre, der under Faren udspørger en Adjudant og uddeler sine Befalinger:

— Hvor er „Sejren“ nu?

— Hr. Pinero har bragt den til Paris.

— Hvor er den?

— Hos Hr. Petit.

— I Rue Blanche?

— Ja.

— Vel.

Claude Zoret gik to Skridt.

— Saa køber De den tilbage.

— Tilbage?

Hr. Leblancs Øjne havde mistet deres staaagtige Farve og hans Blik gled ud, mens han pludselig stod op fra sin Stol.

Mesteren satte sig ved sit Bord:

— De har Ret, sagde han, jeg havde ikke tænkt derover, at „Sejrbringeren“ var paa Markedet. Men „Sejren“ og „Germaneren“ bør ikke udbydes paa den samme Tid.

Han lagde den flade Haand mod det grønne Bord saa

fast, som var hans voldsomt strakte Arm en Stiver, han rejste til Støtte for sit eget Legeme:

— Jeg vil, sagde han, „Germaneren“ skal sælges først, og dens Pris skal ikke trykkes.

Hr. Leblanc mumlede et Svar.

— Derfor køber vi „Sejren“ tilbage. De køber den for et fremmed Navn og straks.

Med sin tunge Haand udfyldte Claude Zoret en Anvisnings Tal:

— Prisen er ligegyldig.

— Dér, sagde han og skød Anvisningen frem over Bordet.

Hr. Leblanc tog den, med underlige, nervøse eller usikre Trækninger i sine Fingre:

— Naturligvis, sagde han ganske meningsløst.

Men Mesteren spurgte:

— Naar kan Handelen være sluttet?

Hr. Leblanc, der stod foran Bordet med Hovedet bøjet paa Skraa som en Kontorist, der venter, sagde:

— Om to Timer.

— Vel. Saa bringer De Billedet herhen.

— Ja, Mester.

— Farvel.

— Farvel, sagde Hr. Leblanc, der ligesom drejede sig to Gange foran Døren:

— Farvel.

Hr. Leblanc slap ud, og Døren blev lukket.

Da han var blevet ene, rejste Mesteren sig. Men pludselig faldt han forover, svajende to Gange, som et rodhugget Træ — over mod Bordet. Men, støttende sig mod Bordkanten, betvang han sig og rejste sig paany.

Han slæbte sig hen over Gulvet og henne i Krogen satte han sig ned, ned paa selve Gulvet med fremstrakte Fødder, saadan, som hans Bondefædre sad paa den nøgne Jord.

Hovedet faldt ned paa hans Bryst og hans Skuldre slappedes. Hænderne laa i hans Skød, som skulde de aldrig fatte om noget Redskab mer.

Han følte kun sit Hjerte, der som et blodrødt Jern brændte hans Bryst.

— Mester, Mester.

Majordomus slog paa den laasede Dør.

Mesteren havde rejst sig og aabnede for Jacques, der stod paa Tærskelen med forstyrret Ansigt.

— Hvad er der? spurgte Mesteren.

Majordomus stammede:

— Det er Hr. Leblanc . . . Hr. Leblanc, der er her igen — — — med et Billede.

— Det er godt.

Mesteren stod rank og midt i Stuen:

— Lad François faa det bragt over til Hr. Mikaël — men straks. Og lad spænde for om en halv Time.

— Ja, Mester, mumlede Majordomus.

— Og gør et Halvbad i Stand, sagde Mesteren og vendte sig bort.

Jacques' rystende Hænder fandt ikke Dørgrebet, da han lukkede.

Mesteren stod et Øjeblik, og der var i hans Øjne og over hans slappe Skuldre noget som hos en Vandrer, der foran en ny og en ubekendt Egn ikke mer véd, hvorhen han skal gaa og hvor han skal vende sine Fødder.

Saa tog han Tidsskriftet og lagde det bort uden at se paa det og med en underlig Bevægelse, som brændte Heftet hans store Hænder. Han lukkede Blækhuset og flyttede Pennen hen, som en Mand, der rydder op, eller som En, der vil slette noget ud, der aldrig vender tilbage.

Men paa én Gang saá han Mikaël foran sig igen — saadan som han havde siddet der foran det samme Bord saa mange Aftener i de første Aar, læsende, med bøjet Hoved under Lampen, Time efter Time i den samme Stilling.

— „Mikaël,“ havde han kaldt. Mikaël hørte knap:

„Ja.“ — „Du læser og læser.“ — „Ja.“ — „Men hvorfor?“ havde han spurgt igen. „Jo, jeg maa jo vide, alt det — alt det, hvad I taler om,“ havde han sagt; og han havde læst igen, med Hænderne op i Haaret; som en Dreng, der læste „De tre Musketerer“, havde han siddet og læst.

Mesterens Udtryk forandredes.

— Han havde egentlig været flittig de første Aar og havde lært sig meget . . . meget om mange Ting. Arbejdskraft var der i ham, det var det, Monthieu ogsaa altid havde sagt.

Mesteren drog Aanden dybt:

— Kraften, Kraften var i ham.

Men maaske arbejdede han nu, maaske maledede han. Man maatte først se, hvad han maledede.

Mesteren støttede sig til Bordets Kant, som var han træt af en lang Vandring.

Han satte sig i Stolen, og mens hans Arme faldt slappe ned over Stolen, tænkte han igen paa Aarene for saa langt tilbage: naar Mikaël havde siddet her og klippet al hans „Berømmelse“ ud af alle de Verdens Aviser og havde rodet med Saks og med Klister og havde læst højt og havde ordnet sine evige *Scrap-books* . . .

— Hvor mon de egentlig var? De var her vel endnu — etsteds paa Reolerne. De var i røde Bind, det huskede han.

Claude Zoret rejste sig og gik hen mod Boghylderne: Jo, dér stod de, en hel Række. Elleve var der . . . Mesteren tog et Bind ud og lukkede Bogen op: Hm, det var Kritikkerne fra den Sommer, han havde udstillet i London . . . Ja, hvor Mikaël havde været glad den Gang.

Mesteren begyndte at læse. Han havde aldrig selv læst det, alle de Lovsange.

— Men der var dog iblandt dem (Claude Zoret havde sat sig og blev ved at læse) ogsaa Folk, der begreb . . . Personer, der forstod, hvad de skrev om . . . Folk, der vidste, hvem han egentlig var . . . Mænd, som fattede, hvad det gjaldt . . .

Claude Zoret blev ved at vende Bindets Blade, Side efter Side, mens Taarerne kom frem i de underlig slukte Gammelmandsøjne, der hvilede paa Bogen: „Claude Zoret staar i Nutidskunsten stolt og ene. I Kampen for den store Skønhed har han kun én eneste Vaabenfælle: sit Geni.“

Taarerne gled ned over Mesterens gule Kind som Duggen over et visnet Blad, mens han blev ved at læse.

Men pludselig stod han op og skød Bogen bort. Det var Jacques, der meldte, Badet var færdigt.

— Tak, svarede Mesteren med bortvendt Ansigt, og, da Jacques igen var gaaet, satte han *Scrap-book'en* paa Plads.

Han gik ind og klædte sig af og han aabnede Døren til Badekammeret. Han gik ned ad de tre Trin og han lagde sig i Marmorkarret udstrakt i det lunkne Vand. Det var, som dulmede det en Smerte i hans Legeme, eller kun som det løste en Træthed, som sad ham i al hans Krop:

— Man skulde altid male — male og ikke andet indtil den Dag, da Penslen sank ned fra en død Haand.

Mesteren løftede sine Øjne og de faldt paa Marmorfriserne i Kammeret. Det var saa længe siden han havde set dem:

— De badende Romerkroppe var gode. Dubois skulde altid have holdt sig til Leret. Farven, den bestandig ligesom døde for ham under Strøget.

Claude Zoret blev ved at stirre paa Paul Dubois' Frise:

— De Romere, de havde altsaa kun overskaaret Aarerne, skaaret dem over med en Kniv, og Blodet var flydt ud i det lunkne Vand. Rundet ud. Saa langsomt rundet bort.

Mesteren lukkede sine Øjne. Hans Kæmpelegeme lignede en blundende Flodguds under Vandet:

— Og Blodet havde farvet Vandet lys-rødt og dunkel-rødt og blodig-rødt — ganske langsomt, lidt efter lidt.

Claude Zoret slog Blikket op. Det var, som hans Malerøje saá og glædedes ved den skridende Farve, den sælsomme og dejlige Blodets Farve.

— Men Mikaëls Arbejde maatte han se. Nu kunde han vel male den hele Kvinde.

Mesteren stod op af Vandet, og foran Spejlet aftørrede han sine Lemmer.

Han førte haardt de ru og varme Tæpper op og ned ad sin stærke Krop, og Blodet steg hastigt gennem hans Legeme:

— Nej, de skulde faa det at vide, at han var ikke død, men at han levede. Der var endnu en Væg i Luxembourg, og Hr. David kunde hænge ene i sit Louvre.

Han klædte sig paa og gik ind i Dagligstuen. Han standsede paa den gyldne Trappe til Atelieret og betragtede den vældige Sal, som vilde han veje og maale sit eget Eje saadan, som Bonden maaler sin Mark med Sædens mange Fold og Agren, han har dyrket op og pløjet.

Han vilde gaa videre, da Jules meldte Vognen.

— Godt, sagde han og han gik ud gennem Vestibulen forbi Majordomus, i hvis Ansigt alle Rynker sitrede, og han nikkede til sin Kusk, før han steg ind i sin Vogn.

Han kørte gennem Tuileriernes Gaard og over Broen. Han hilste roligt dem, der hilste ham. Han raabte paa Kajen sit høje „Goddag“ til en Boghøker, af hvem han til Tider købte gamle Stik, og han rullede videre, rank i sit Sæde.

Men da han saá Gitteret foran Mikaëls Hus, skjalv han over hele sin Krop, saa han maatte støtte sig, med et Greb, til Kalechens Rand for at stige ud.

Han gik gennem Haven og ringede paa det lukkede Hus.

Den unge Tjener kom løbende, hvid i sit Lakajansigt og saa forvirret, at han knap kunde lukke Døren op.

— Ja, sagde Mesteren: det er mig.

Han gik ind i Vestibulen, hvor han så „Sejren“ staa lænet til Væggen, indhyllet i et grønt Klæde, og en Blodstrøm skød op i hans Ansigt.

Tjeneren, der følte, at han rystede lige ned til sine Knæ, var løbet op ad Trappen.

— Bliv, sagde Mesteren og vendte Ansigtet mod ham. Aarerne i hans Pande svulmede som Skrifteegn.

Og Tjeneren blev staaende, støttende sig til Muren, mens Mesteren gik ham forbi, op mod Stuerne.

Han aabnede Døren til Dagligstuen og traadte ind. Han så sig om fra Væg til Væg, som søgte han dog paa de tomme Felter Billedet, som han vidste var der ikke. Han betragtede Shahens Stue og han løftede de tunge Guldbroderier, som vilde han veje dem i sin Næve. Han standsede foran Vindeltrappen et Nu. Hans stirrende Øjne faldt paa dens dansende Amoriner, der drev Leg med deres spæde Fakler, og han steg videre.

Han rev Atelierets Port op med et Ryk og et Sekund blev han, foran det pudsede, prydelige Rum, staaende paa Tærskelen.

Saa gik han ind, og rolig som en Vurderingsmand før Bortsalget ved en Auktion, tog han, langs med Væggen, mens kun nu og da hans Skulder sank hen mod Muren, Skitserne op, en efter en, alle de Skitser, han kendte.

Der var ingen andre.

Ingen.

Men han søgte igen.

Langs Væggene, bag Tæpperne, langs de normanniske Kister søgte han om en Studie, om et Rids fra Poissy, fra St. Germain, fra Versailles. En eneste Studie blot fra alle de Steder, hvor Mikaël havde sagt ham, at han havde malet.

Men der var intet.

Saa havde Mikaël kun talt Løgn.

Langsomt standsede Claude Zoret, mens han gik som en styrtet Ridder vilde vade i sin Rustning, foran

de tre Staffelier, der bar deres halvtomme Lærreder, hvorpaa der intet var arbejdet.

Men pludselig tog han den tørre Palet ned fra dens Søm og han vred sin Tommel rundt i dens Farvestøv, som førte han sin Finger rundt i et aabent Saar, der smertede hans eget Legeme.

Paa én Gang greb han med Haanden frem mod Kardinalstolens Arm og han satte sig. Hans højre Haand laa aaben paa hans Knæ, som var en Stav gledet ud af dens Tag.

Han løftede det sænkede Hoved og han maalte Rummet som en afbrændt Tomt, mens de brudte Klager brød frem af hans Bryst som af en Hunds, der piber.

Saa rejste han sig og hans stirrende Øjne betragtede Stolen, han havde forladt. Men pludselig saá han, der, i Stoleryggens gyldne Snitværk, nogle lange afrevne blonde Haar, og i en Harm, der overvældede ham som en Bølge, mens Kroernes Bonde-Eder presede sig frem af hans sammensnørede Strube, rev han Haarene ud, ét efter ét, dækkende dem, ét efter ét, med Bondelandets Værtshus-Bespottelser.

Og overmandet af et raadløst Raseri styrtede han sig pludselig frem mod Florentineren, den evige Sanger, og han greb om hans Strube med et Tag af sin Haand, som vilde han kværke hans syngende Broncehals.

Men paa én Gang bragt til Besindelse ved sin Haands Berøring af den kolde Bronze, rankede Mesteren sit Legeme, og han gik.

Han aabnede Døren til Soveværelset og han saá den silkedækkede Seng og i Toiletværelset Prinsesse Zamikofs Skørter, der hang paa en Stander, og han ringede.

Tjeneren kom ind, med underlig halvt dukket Ansigt som den, der venter et Slag i sit Syn.

— Bring „Sejren“ herop, sagde Mesteren, der stod ved Fodenden af Mikaëls Seng.

— Ja, Mester.

— Tag Kusken med.

— Ja, Mester.

— Og bring en Stige.

— Ja, Mester, svarede Lakajen, for hvis Øjne det flimrede.

Mesteren ventede paa samme Sted.

De to kom ind, slæbende det vældige Billede.

— Kom med Stigen, sagde Mesteren fra det samme Sted.

De bragte Stigen i Arme, der rystede.

— Dér skal det hænge, sagde Mesteren og løftede sin Haand, pegende mod Feltet over Sengen.

— Har I Kramper?

— Ja, Mester.

— Og Hammeren?

— Ja, Mester.

— Vel.

Mesteren stod paa samme Plads.

Tjeneren gik op ad Stigen. Men Hammeren i hans rystende Haand ramte ikke Krampen.

Mesteren stod paa samme Plads.

— Hvordan er det, Du bruger en Hammer, sagde han: Hug til.

Tjeneren slog til. Han var i Muren stødt paa Træ, der syntes hult, som slog han paa et Laag.

— Hug til, sagde Mesteren.

— Ja, Mester, svarede Tjeneren, og Hammeren faldt paany forkert.

— Lad mig selv, sagde Mesteren:

— Giv mig Hammeren.

Han steg op paa Stigen og slog Krampen ind, som huggede han den ind i en Bjælke.

— Saa, sagde han og gik ned.

— Hæng Billedet op.

De to hængte det op og steg atter ned, mens Mesteren ventede, ubevægelig, foran Fodenden.

— Godt, sagde han, nu er det paa Plads.

Og vendende sig til sin Kusk sagde han:

— Denis, vi skal hjem.

Mesteren vendte sig og gik gennem Huset ud til sin Vogn.

Han kørte paany over Kajen, høj i sit Sæde, med Armene stemmede mod Kalechens Sider. Eleverne, der kom fra Republikkens Kunstscoler, hilste ham og blottede deres Hoveder.

Saa naaede han Broen, og Claude Zoret drejede sit Ansigt: i en mødende Vogn saå han, bag Glasset, faa Alen fra sig, Hr. de Monthieu bøjet over mod Fru Adelskjold, med hendes Haand i sin.

Et Øjeblik forstod han ikke, han, som hørte og ikke hørte menneskelig Sladder.

Saa havde han rejst sig: staaende op i sin Vogn, med sammenknugede Hænder stirrede han efter Hr. de Monthieus Køretøj, med aabnede Læber, som vilde han udspy en Forbandelse.

Og mens han satte sig, talte han, som hans dumpe og utaaelige Smerte trængte til Lyd og til et Sted, hvorhen den kunde vende sig, ud i Luften, højt, saa Vognenes Larm næppe overdøvede hans Stemme — sendende en Flod af Skældsord ud over Monthieu og hans Elskede, Rakker og Bolerske.

Han kørte gennem Tuileriernes Gaard, og pludselig blev han atter rolig, som om selve Paladsernes Stenmasser betvang ham og bragte ham til Ro.

Han kom hjem og i Vestibulen hilste han Majordomus med et Nik:

— Lad rette an, sagde han og han gik op.

Majordomus meldte, at Middagen ventede, og Mesteren satte sig til Bords. Majordomus opvartede selv, bragte Retterne og tog dem bort. Mesteren spiste som den, der havde følt Døgn's Hunger.

— Bring mere Vin, sagde han.

— Vel, Mester.

Majordomus bragte endnu en Flaske, og Mesteren slog Vinen op i sit Glas og tømte Glasset som den, der ikke vil smage Vinen, men vil fyldes af Vin — mens Majordomus fra Krogen sky vogtede paa hans Ansigt.

Mesteren rejste sig. Han gik langsomt op ad Atelierets Trappe og højere op, til han aabnede Balkonens Dør.

Med løftet Hoved stirrede han frem mod Tuilerier-nes Have. Statuer, Træer og Lys blev sløret til af de tunge Dunster, som, efter den luende Dag, steg op af den brændende Jord og mødtes med Himlens Brand, der graatung sank ned fra Rummet og dovnede paa Louvres Tag.

Mesteren havde korslagt sine Arme.

Han betragtede Stenkolossernes Konturer, der sitrede i Hedens Skumring, saa de næsten slettedes ud, mens selve Louvres Linjer, der dirrede, syntes at vakle i Luftens Ild.

Mesteren stod der endnu. Gennem Halvmørket skin- nede hans hvidnende Skæg.

Saa gik han ind.

Men paa Trappen greb han for sig, som skulde han pludselig falde.

Det var, som alle hans Sener og alle hans Ledemods Led smertede ham og gjorde ondt. Han slæbte sig ned ad sine egne Trapper, som om han slæbte paa en Byrde. Og hans Hjerne var tom, som om alle Tanker havde forladt den, alle — undtagen én, at nu vilde han glemme det. Være død for sig selv og glemme det.

Han gik ind i sit Soveværelse og han klædte sig af. Han hældte den hvide Sovesaft ud i et Glas og drak den. Men Smerten, der brændte hans Hjerte, slog ud i Vabler over hans Kæmpekrop som paa en Spedalsk og pinte ham, som var det Naale, der blev stukket i en Pude.

Halvt i Søvn stod han op igen og fyldte Glasset paany og slugte Saften, som den, der tørster, i ét Drag.

Saa faldt han hen.

Majordomus listede frem over Tæppet og, tæt ved Sengen, betragtede han Mesteren.

Ansigtet var roligt. En let Fraade stod som Skum ud over de halvaabne Læber.

Majordomus gik tilbage. Han vaagede paa Sovebænken, til Morgenen kom.

Mesteren laa i sin Seng paa det ottende Døgn.

Han vaagnede og han forlangte at drikke, han blundede og han drak igen.

Der stod Slim fra hans stønnende Bryst ud af den aabne Mund og den rindende Sved laa under ham som en Sø.

Majordomus sad foran hans Seng.

Naar Mesteren vaagnede, bragte han ham Mad, som Mesteren slugte, raat og hurtigt, som havde han glemt Gaffelens og Knivens Brug.

Han lagde sig ned paany. Det hvidnende Skæg laa uredt over de plettede Puder, og de opspilede Øjne i det hovne Ansigt syntes af Glas, bag hvilket Lyset er slukket.

Naar Majordomus talte, svarede Mesteren ikke, og i hans Øjne kom der intet Liv — til han sov igen.

Ingen kom og gik paa de øde Trapper. Jules rejste sig fra sin Stol i Vestibulen og med et: „Mesteren er bortrejst“ modtog han de Besøgendes Kort.

Og der blev igen stille i Huset, hvor Majordomus havde lukket alle Døre.

Kun Charles Schwitt gik uhindret gennem Vestibulen.

Majordomus kom ind i Dagligstuen efter at have lukket alle Døre fra Stue til Stue:

— Hvordan er det? spurgte Charles Schwitt.

Majordomus svarede:

— Det samme.

Charles Schwitt spurgte, mens hans Læber krængedes af Væmmelsen ved en Last, hans Race ikke kender:

— Hvor længe kan det dog vare?

— Man véd det ikke, svarede Majordomus.

Charles Schwitt løftede pludselig Blikket mod Jacques' ubevægelige Ansigt:

— Men hvoraf kom det? spurgte han.

Majordomus rørte ikke en Nerve:

— Mesteren var vel træt, sagde han.

Men idet han vilde gaa, sagde Charles Schwitt, som vilde han overraske den, han spurgte:

— Hvor er Mikaël?

Majordomus svarede som før:

— Hr. Mikaël er paa Landet.

— Ja saa, kom det fra Schwitt, der gik.

Majordomus vendte tilbage, forsigtigt, gennem alle Døre.

Mesteren stønnede i sin Søvn, mens Sveden randt ned ad hans Kinder og fra hans Pande.

Om Natten vaagnede Jacques: Mesteren kastede sig i sin Seng:

— Jacques.

— Ja, Mester.

— Jacques, jeg kan ikke sove.

— Mesteren har sovet saa meget, sagde Jacques.

Claude Zoret svarede ikke.

Men lidt efter sagde han:

— Men læg Du Dig nu — han tog Majordomus' Haand —: Du har vist vaaget meget.

Han laa et Øjeblik. Saa sagde han:

— Hvad Dag er det?

— Lørdag, Mester.

Der gik en Skælven over Mesterens bulne Maske af et Ansigt, men han sagde kun:

— Sov Du nu.

Udstrakt i sin Seng hørte han lige til om Morgenens Majordomus' tunge Søvn.

Klokken ni ringede han med en Klokke ved Sengen for at vække Jacques. Tjeneren tumlede ud af sin Søvn og sagde forskrækket, mens hans Øjne løb hen over Glassene paa Mesterens Bord:

— Hvor Mesteren vækker mig sent.

— Du skulde jo sove, sagde Mesteren og rørte sig ikke.

Jacques gik og bragte ham Bladene, og Claude Zoret foldede dem ud. Han forsøgte at læse. Men det var, som om hans Tanker ikke kunde holde Bogstaverne sammen eller som om hans Øjne havde mistet deres Sekraft, saa de ikke saá.

— Lad mig staa op, sagde han.

Han fik nogle Klæder om sig, og skælvende i de usikre Knæ, der knap kunde bære ham, gik han ind i Toiletværelset. Han betragtede i Spejlet sit ophavnede Ansigt, hvor Poser laa under de døde Øjne, og han vaskede sig, kun sine Hænder. Han var endnu angst for Renselse og for Vand.

Han gik ud og han flakkede rundt i Huset, uden Ro, mens Klæderne, der syntes alt for store, slog om det sammensunkne Legeme. Tørsten plagede ham, og ikke det Sted var der paa hans Krop, som ikke smertede.

— Jeg vil i Seng, sagde han og Majordomus aftog hans Klæder, før han kuldegysende gemte sig under Tæpperne.

Den lange Dag gik han til Sengs og stod op, søgte paany til Sengen og stod op paany.

Han sov ikke fire Døgn. Han stirrede udstrakt paa sin Ryg blundforladt de lange Nætter paa Sengens Baldakin, mens hans Tanker langsomt vendte tilbage og hans Hjerne genvandt sin Magt.

Da Jacques den femte Aften rakte ham Sovesaften, skælvede Mesterens Hænder om Glasset:

— Nu, Jacques, sagde han, skulde Du bede til dine Helgene, for, hvis jeg ikke sover nu, mister Claude Zoret sin Forstand.

Men den Nat sov han, en pinefuld Søvn, i tolv Timer. Hans Legeme var som lamslaaet, da han vaagnede, men hans Tanke var klar.

— Gør Badet i Stand, sagde han, og medens Majordomus tilberedte Badet, læste han Bladene, oprejst i sin Seng.

Han gik ind og lagde sig i Bassinet. Da han igen var staaet op, satte han sig foran Spejlet og, med trøtte Hænder, begyndte han, fyldt af en besk Smerte, endnu en Gang at genfremstille Claude Zorets Maske.

Han kom ud fuldt paaklædt og gik op i sit Atelier. Han bladede i gamle Kobbere, mens Timerne gik.

Ved Middagen spurgte han:

— Har Charles Schwitt ikke været her i Dag?

— Jo, svarede Majordomus.

— Men, sagde Mesteren, Du lod ham ikke komme ind.

Majordomus svarede ikke.

— Hm, sagde Mesteren: det kan maaske være meget rigtigt. Hvad han ikke har set, kan han ikke skrive ned.

Han sov kun kort om Natten. Han laa vaagen indtil Morgen, med straalende Øjne. Som Stridsvogne rykkede Tankerne frem paany i hans mægtige Hjerne.

Han ringede tidligt:

— Jeg skal male, sagde han og han gik ind til Badet.

Jacques hjalp ham, da Claude Zoret pludselig, med lysende Øjne, slog sin Haand ned mod hans Skulder:

— Jacques, sagde han: maaske bliver jeg dog Maler.

— Det er da Mesteren, sagde Jacques.

— Nej, gamle Jacques, endnu ikke.

Claude Zoret vilde gaa. Men pludselig vendte han sig og tog Majordomus' Hænder:

— Tak, min Ven, sagde han og gik.

Og rank, saa spændstig som en af hans Bondeforfædre, der en Martsdag gik til Markens første Arbejde, gik han gennem sit Hus op i sit Værksted.

Men ved Trappens nederste Trin hørte den lyttende Majordomus, at Mesteren allerede fastspigrede sine Lærreder.

Ved Middag kom han ned. Han talte ikke, mens Jules bragte Retterne til og fra.

— Tænd i Biblioteket, sagde han, da han skød Stolen bort.

Majordomus saá ham, gennem Døren, læse i den store Bibel. Han sad der til ud paa Natten. Hans mægtige Skæg faldt ud over Bladene i Esaias' Bog.

Om Morgenen spurgte Jacques:

— Skal der nogen lukkes ind, Mester?

— Nej, ingen. Nu skal jeg have Fred, svarede Mesteren.

Majordomus aabnede Munden til et Spørgsmaal. Men han tav.

Mesteren vendte sit Hoved og spurgte brat:

— Er Mikaël paa Landet?

Det var første Gang, han nævnede hans Navn.

Majordomus svarede halvsagte:

— Jeg véd det ikke.

Mesteren gik mod Døren.

— Til Hr. Mikaël skal der dækkes, sagde han og gik til sit Værksted.

Dagene randt og blev til Uger. Mesteren kom og gik til sit ensomme Maaltid. Hans Ansigt var furet som en Ager, men hans Skuldre var ranke. Atelierets Skydedøre var lukkede, og der var ingen, som turde aabne dem.

Majordomus listede sig op til Trappens øverste Trin. Mesterens Skridt lød derinde. Nu talte han — talte han højt.

Majordomus listede sig op ad det sidste Trin.

— Ja, han talte, raabte højt.

Angst bøjede Jacques sit Øre frem mod Skydedørens Sprække, saa han kunde høre:

Nu tav han. Nu gik han derinde. Nu talte han igen:

„Gid Du vilde gemme mig i Graven, ja, skjule mig, indtil din Vrede vendte om. At Du vilde sætte mig den beskikkede Tid og komme mig ihu igen“.

Majordomus' Hoved faldt ned mod Døren uden at han mærkede det, mens Mesterens Stemme derinde lød paany.

— Saadan havde Mesteren aldrig talt, aldrig saadan.

„Men fortabt vorde den Dag, jeg blev født, og den Nat, der man sagde: en Dreng er undfanget. Den samme Dag skal være mørk. Gud fra oven skal ikke spørge efter den, og intet Skin skal skinne over den. Mørkets og Dødens Skygger skal besmitte den. En Sky skal bo over den.“

Mesteren talte højere, bestandig højere, som vilde han tvinge sin Haand og sit Syn og sin Hjerne under Bibelens mægtige Klager og fylde sin Sjæl og Nervernes Væv og sit Væsen med Testamentets Jammer, saa han saá den, saá den sidste Fortvivlelse foran sine to Øjne:

„Hvorfor døde jeg ikke fra Moders Liv af? Hvorfor udkom jeg af Livet og hvorfor blev jeg opfostret med Bryst? Thi da havde jeg nu ligget og været stille, jeg havde sovet og da havde jeg hvilet.“

Majordomus greb frem for sig mod Trappens Gelænder. Men gennem den lukkede Dør hørte han endnu, mens han gik ned ad Trinnene og ligesom sank i Knæ to Gange, Mesterens Røst, der lød igen, højt gennem den stængede Dør:

„Hvorfor giver han en Ussel Lyset og Livet, som er beskeligen bedrøvet i Sjælen? Thi før jeg æder mit Brød, kommer mit Suk, og mit Skrig udøses som Vandet.“

Majordomus lyttede endnu, støttet til Gelænderet, paa Trappens nederste Trin. Men pludselig løb han, løb hen over Gulvet og ud af Døren, ned i Vestibulen, ud, hvor Jules sad.

— Hvad er der, Gamle? sagde Jules, der rejste sig.

Majordomus svarede ikke. Han bed de falske Tandrækker sammen, mens han, skælvende, sad i sin Stol.

Det ringede paa Porten. Det var Charles Schwitt, og Majordomus rejste sig, da han kom ind i Vestibulen.

— Hvordan staar det til? spurgte han.

— Mesteren arbejder, svarede Jacques, mens hans Stemme rystede.

— Paa hvad? spurgte Schwitt.

— Jeg véd det ikke.

Schwitt stod et Øjeblik.

— Hvorfor ser De ikke efter om Morgenens?

— Døren er laaset, svarede Jacques, og mens han begyndte at skælve igen — angst for det, som han altid frygtede og som han aldrig turde sige, at nu var „det“ kommet — lagde han til:

— Men han taler . . . hele Tiden.

— Taler? sagde Schwitt: Hvad „taler“ han?

— Jeg véd det ikke, svarede Jacques. Men . . . men (og han sagde det ganske sagte) jeg tror, det er Bibelen.

Der gled et Skær over Charles Schwitts Ansigt.

— Det kan være, sagde han og pludselig lagde han til: Lad os gaa derop.

De gik begge to op ad Trappen, uvilkaarligt saa stille, som sov En, der ikke turde vækkes. Og Major-domus aabnede Dagligstuedøren:

— Hør, sagde han.

— Ja.

— Han taler igen, hviskede Jacques, der blev staaende paa Tærskelen, mens det rynkede Ansigt saá ud, som var det overgydt med Kalk.

Skydedørene var slaaede til Side og kun Forhængene dækkede Atelieret, hvor Mesterens Stemme lød med de samme Ord, bestandig:

„Fortabt vorde den Dag, paa hvilken jeg er født og den Nat, dér man sagde, en Dreng er undfanget. Stjerner i dens Tusmørke skulle slukkes, den skal vente paa Lys og det skal ikke komme; og den skal ikke se Morgenrødens Øjenlaag . . .“

— Hvad er det, han læser? hviskede Jacques, der støttede sig til Dørens Karm.

Charles Schwitt svarede ikke. Sveden randt ned ad hans Pande, som var det ham selv, der underkastede sig Mesterens Anspændelse.

— Hvad er det, han læser? hviskede Jacques igen

og han rakte de udspilede Hænder frem mod Charles Schwitt.

Mesteren talte paany, men det var, som Ordene kun med Møje pressesedes frem af hans anspændte Bryst:

„Thi da havde jeg hvilet og været stille, jeg havde sovet, og da havde jeg nu hvilet.“

Charles Schwitt havde ikke rørt sig.

Mesteren tav og de hørte kun hans Skridt over Gulvet og Vandet, der langsomt faldt i de gyldne Kummer.

Pludselig slog Claude Zoret Portièren bort og stod paa Afsatsen. Der var Furer som skaarne med Knive ned over hans Kinder.

— Er Du her? sagde han ned mod Charles Schwitt, og som om han allerede havde glempt ham, sagde han, vendt til Majordomus, og pegede paa Kummerne:

— Stands det Vand.

Majordomus gik hen over Gulvet og standsede Springvandet med sine rystende Hænder.

— Og lad spænde for, sagde Mesteren. Jeg vil køre ud.

Claude Zoret gik tilbage til sit Værksted.

Hr. Schwitt fulgte Majordomus.

— Nu skal han have Ro, sagde Charles Schwitt, og Jacques kendte næsten ikke hans Stemme.

Da Hr. Schwitt kom ned paa Trinnene til Vestibulen, kom Hr. Adelsskjold op imod ham. Han saá saa besynderlig ud, som om selve det blonde Skæg sad løst i hans Ansigt.

Charles Schwitt saá paa ham:

— Er det Dem? sagde han: Hvor har dog De været saa længe?

— I Finland, svarede Adelsskjold, der stadig stirrede ud for sig med det samme Blik, der flakkede.

— Det var langt, sagde Schwitt. Og Fru Adelsskjold har det godt?

Adelsskjold saá pludselig paa ham:

— Fru Adelsskjold er jo i Normandiet.

Og som en Mand, der maa udtale den eneste Tanke, hvorefter hans Hjerne kredser, lagde han til:

— Hun er i Besøg hos Enkehertuginde af Monthieu.

Charles Schwitt lod gaa maaske et halvt Minut, før han svarede:

— Men det er sandt, det har jeg jo hørt.

Han svippede et Øjeblik med sin Stok:

— Zoret tager ikke imod, sagde han saa, han arbejder.

Adelsskjold, der, naar han hørte en Sætning, fo'r op som en Mand, der bortjager en Flue fra sin Pande, sagde:

— Jeg vil kun lægge mit Kort.

Og de skiltes.

Hr. Adelsskjold gik op i Vestibulen og gav Jules sit Visitkort.

— Maaske kan jeg sidde et Øjeblik her, sagde han: jeg er lidt træt.

Og han satte sig mekanisk i en af de store Stole, stirrende ud i Luften, ubevægelig, som et Menneske, for hvem det er staaet stille.

Mesteren havde badet sit Ansigt og skiftet Dragt. Han kom rask gennem Forhallen.

— Men er det Dem? sagde han, da han saá Adelsskjold, der rejste sig. Og meget mildt lagde han til:

— Vil De ikke køre med? Frisk Luft gør godt.

Adelsskjold tog om Mesterens Haand:

— Tak, sagde han.

— Men tale kan jeg ikke, sagde Claude Zoret, da de steg ind i Vognen: jeg arbejder.

Laagene sitrede over Adelsskjolds tørre Øjne:

— Gør De? sagde han.

— Ja, svarede Mesteren, og Tankerne vil ikke hvile.

Adelsskjold sad et Nu, stirrende frem for sig som før i Vestibulen:

— Nej, sagde han, det er det med Tankerne, at de ikke vil hvile.

De to Mænd kørte frem over Boulevarden, Side om Side. Nu og da bevægedes Mesterens Læber, som om han hviskede uhørlige Ord. Adelsskjold faldt sammen i Sædet og rettede sig op paany. Ingen af dem talte — ikke et Ord.

— Levvel, min Ven, sagde Mesteren, da de atter skiltes.

Tonefaldet over Ordene naede ind til Adelsskjolds Sind, og der gik en Sitren over hans hærgede Ansigt.

— Tak, Claude Zoret, sagde han.

Og han gik.

Claude Zoret blev staaende et Øjeblik i Hallen. Hans Mundvige faldt ned som under en Træthed eller maa-ske under en Smerte . . .

Da Mesteren ved Middagstid gik ind i Spisestuen, kom Mikaël ind ad den modsatte Dør — maaske havde han ventet udenfor — og han gik med et „Goddag“, der lød halvforsorent, men knap kom frem over hans Læber, hen til sin Plads. Hans Øjne skinnede, som havde han lige nydt en hurtigt virkende Likør.

Mesteren havde ført sin venstre Haand op bag sin Ryg, som følte han et Stik under sit Skulderblad. Men han begyndte straks at tale muntert om Vinden og Døgnet og om, hvem der havde været i Trouville, hvorfra Mikaël sagde, at han kom.

— Vi ta'er en Flaske Bourgogne, sagde han, vendt til Majordomus, og som for at forklare Hidbringelsen af den sjældne Vin lagde han til over mod Mikaël:

— Jeg arbejder saa meget i denne Tid.

— Paa hvad? spurgte Mikaël, der aabnede Læberne meget lidt.

— Man tror vel altid, sagde Mesteren — der vistnok ikke havde hørt Mikaëls Tonefald — at man arbejder paa sit Største.

Mikaël svarede i samme Tonefald, men Sveden stod paa hans Pande:

— Det maa være dejligt, naar man kan tro det.

Der skød et Glimt frem fra Mesterens Øjne :

— Ja, sagde han og stemte sin Haand mod Bordet. Majordomus vendte tilbage med Vinen.

— Tag de engelske Glas, sagde Mesteren.

Majordomus blev staaende, ventende, et Nu, før Mikaël sagde og halvsnublede over Ordene :

— Jeg har laant dem.

Der lurede næsten som en Glæde i Mesterens Øjne — maaske for første Gang Glæden over at se og maale hvor langt Mikaël turde gaa — :

— Det var fornuftigt, sagde han og han lo : Saa ta'er vi no'en andre.

Majordomus skænkede i de bragte Glas og gik.

Mikaël spurgte, mens hans Stemme paa én Gang sitrede ganske svagt :

— Maler Du uden Model ?

— Ja, sagde Mesteren og han føjede til, underlig langsomt : Denne Gang maler jeg efter Erindringen.

Han drak et Glas :

— Men til Luften har jeg brugt Studierne fra Algier.

Mikaël løftede Hovedet :

— Ja, sagde han hastigt : de var gode.

Han blev siddende nogle Øjeblikke, som var han pludselig greben af en Tanke, han fulgte videre.

— De var gode, gentog han uvilkaarligt, i en Tone som en Auktionarius, der fastslaar en Pris.

Mesteren rørte sig ikke. Han talte atter muntert om Jacques' Gigt og alle de Løgnebøger, han døvede sig med at læse om Aftenen, saa muntert, som Mikaël havde siddet paa sin vante Bordplads igaar, eller han — aldrig havde set ham.

— Men, sagde han pludseligt, man trængte dog til at blive færdig nu og slippe en Smule ud igen.

Mikaël løftede sit Ansigt :

— Ja, sagde han og talte i den Tone fra Smøgen i Prag, som Claude Zoret kun havde hørt en eneste Gang, da de i Atelieret talte om „Germaneren“ : her er ikke morsomt.

Mesteren tav et Nu. Saa sagde han med et Smil:

— Derfor søger Du jo ogsaa dine Glæder uden for Huset.

Mikaël slog Hovedet tilbage, saa det sorte Haar stod som en Jernkam over hans Lig-hvide Pande:

— Ja, tror Du maaske — og Ordene fløj over hans dirrende Mund — at det er morsomt for mig at komme her, naar Du taler til mig, som Du taler til Hr. Leblanc, naar Du slaar ham din Haan som Strimer ind i hans Kræmmeransigt . . . ?

— Mikaël . . .

— Jo, jeg kender Dig — Mikaël blev ved, mens hans Øjne var grønne, og hans Ord fo'r som Slag mod Mesterens Ansigt — jeg kender Dig, Dig og din Munterhed, den, Du slaar om Dig som en Slaabrok, fordi Du ikke saa meget som gider vise en Anden din Foragt. Og saa var Piskeslag — og Du véd det — ikke saa grusomme som din Stenmunterhed er. Véd Du, hvad Du ligner, naar Du lér? En Granitgud, der vrænger ad os andre, os Stakler — det ligner Du. Og jeg skal taale det, for Du har jo Ret til at foragte. Uden at spørge, uden at tale, uden at forstaa, uden at forsøge at begribe, foragter Du fra Toppen af dit Geni.

Mesteren sagde og bevægede knap sine Læber:

— Hvem foragter jeg?

Mikaël lo:

— Aa, gaa op paa dit Tag og se, hvem Du ikke foragter. Men jeg kender Dig, Dig og dit Venskab. Du ta'er Dig Retten til at fornærme ved hvert eneste Ord, som Du behager at sige. Og fornærmer en Ven Dig saa meget som ved et Blik, saa hælder Du ham ud af dit Liv uden ét Ord, uden at fortrække en Mine, ud paa Gaden som den Las og Pjalt han er. Han har haft den Ære at være en Figur i dit Liv. Han har den ikke længer. Han kan gaa. For Dig brister der ingen Baand, for der var ingen.

— Men hvad er det ogsaa for Venner, Du har tilbage. Adelsskjold, hvem Du foragter som en Stud paa

Marken, og Schwitt, Hr. Charles Schwitt, til hvem Du taler som foran Evighedens Fonograf, der skal gemme dine udødelige Ord paa sine Valser. Aa, naar Du en Gang skal dø, vil Du diktere ham din sidste Vilje, og Du vil trykke hans Haand og ikke skænke ham en Tanke, men kun tænke paa én Ting, hvordan Claude Zoret skal dø. Det er dit Venskab — og dine Venner.

Mesteren havde lukket sine Øjne:

— Hvor længe har Du vidst alt det? sagde han, og hans Stemme hørtes knap.

— Jo, raabte Mikaël: om jeg har vidst det længe. Jeg kender Dig, Claude Zoret, Dig og dit Hjerte. Hr. Claude Zorets Hjerte (det var, som om en Hulken, man ikke hørte, genembævede hele Mikaëls Legeme). Du kunde slaa mig ihjel . . . og Du kan slaa ihjel, Liv og Sjæl, blot ved et Ord — Du kunde slaa mig ihjel og Du vilde ikke skænke mig to Tanker, men bare slaa Skodderne til for ét Lig endnu. Og Du vilde gaa videre og være elskværdig, fordi det er det nemmeste, og være medlidende af Ligegyldighed og være Kunstens store Hjerte, fordi Du hvert femte Aar lader bortlodde et af dine berømte Lærreder til Fordel for de Fattige.

— Men jeg havde aldrig været til uden som en Genstand, der kunde males — den Genstand jeg var.

Claude Zoret aabnede sine Øjne. Hans Hænder, der var blevet hvide, som om de frøs, fattede om Bordets Kant:

— Tror Du? sagde han, og Mikaël tog Øjnene bort fra hans Ansigt.

Men et Øjeblik efter lagde han til:

— Men, Mikaël, jeg skal aldrig svare Dig.

Majordomus bragte Efterretten ind, og de to spiste foran Jaques' Øjne, der dog vidste alt, saa roligt, som sad de i en Restaurant bag Operaen, der var fyldt af alle deres Bekendte.

De talte ikke, mens de drak Kaffen i den store Dagligstue.

Mikaël rejste sig:

— Farvel, sagde han.

— Farvel saa længe, svarede Mesteren og blev siddende i den store Stol.

Da Majordomus kom ind for at hente Kopperne, gik Mesteren rundt og standsede alle Uhre:

— Nu skal her være stille, sagde han, for nu skal her arbejdes.

Han satte sig ved Bordet foran den opslagne Bibel og paa én Gang løftede han Blikket op mod Jacques og sagde, mens Majordomus saå paa ham som den, der ikke forstaar:

— Maaske behøvedes ogsaa dette.

Han sænkede Hovedet paany og han læste i Jobs opslagne Bog:

„Da fo'r Satan ud fra Herrens Ansigt og slog Job med en ond Byld fra hans Fodsaal og ind til hans Isse. Og han tog sig et Potteskaar til at skrabe sig dermed og han sad midt i Asken.“

Klokken elleve ringede Mesteren og gik ind i sit Soveværelse. Majordomus kom og hjalp ham.

— Nu har jeg set ham, sagde Mesteren.

— Hvem har Mesteren set? spurgte Jacques.

— Job, svarede Mesteren, og Majordomus forstod ham ikke.

— — — Der gik tre Maaneder. Mesteren gik til og fra sit Værksted. Om Eftermiddagen kom Adelsskjold og ventede i Hallen som en Hund, der venter foran en Dør. Mesteren kom ned, og de kørte, Side om Side, langs de vinterlige Boulevarder, begge tavse, men dog sammen.

— Farvel, Zoret, sagde Adelsskjold, naar han steg ud og han gik, saadan ludende, som han nu plejede.

Mesteren fik Maaltiderne bragt op i sit Atelier.

Han spurgte:

— Er Hr. Mikaël her?

— Ja, Mester, svarede Majordomus.

— Hils ham, sagde Mesteren.

— Mesteren spiser ikke nok, sagde Majordomus.

Claude Zoret svarede:

— Jeg kan ikke. Jeg skal arbejde.

Og Majordomus bragte Maden bort.

... Charles Schwitt kom nu og da. Han gik op i den stille Dagligstue og han maalte Gulvet op og ned, til han gik igen.

En Dag, da han var der, aabnede Mesteren Døren til Atelieret:

— Er det Dig? sagde han og blev staaende i Aabningen:

— Nu er det gjort. Du kan se det.

Blegheden slog op om Charles Schwitts Ansigt som en hvid Flamme:

— Tak, sagde han.

Og han gik op ad Trappen, ind i Atelieret, foran tre Lærreder.

— Det er Job, sagde Mesteren.

Og Charles Schwitt saá paa en graagul Mark og under en graagul Himmel et knust Noget, noget som en søndret Krukke af Ler, dækket af et Klæde, et dødt Noget, som dog levede.

— Det er Esaias, sagde Mesteren og han pegede mod det næste Lærred.

Charles Schwitt blev staaende, bleg som før, foran Profeten, der, ene, med korslagte Arme, staaende paa en Klippe, forkyndte Folket Herrens Forbandelser, medens Hordernes Dunster syntes at stige op omkring ham og indhylede hans Kappe som i en dunkel Sky.

Men Mestren pegede paa det sidste Lærred:

— Og det er Sandheden, sagde han.

Charles Schwitt løftede sine Øjne mod det vældige Lærred:

Høj og sejrrig førte en Yngling, hvis mørke Haar knejste paa hans Hoved, med en lysende Kvinde uskil- leligt lænet til sin Side, Tøjlerne for en gylden Triumf- vogn, der drog frem over Skyer — Skyer, der lignede Slør, som var svøbt om mægtige Kroppe af lænkebundne Giganter, mørke Skyer og omrandede med Blod.

Charles Schwitt talte ikke. Han førte kun længe Blik-

ket fra Lærred til Lærred, bleg foran det Største eller maaske bleg af Smerte.

Saa sagde han, mens hans Gane var tør :

— Claude, nu har Du naaet det.

Mesteren svarede ikke straks. Saa sagde han :

— Man véd det ikke.

Men lidt efter sagde han med en Stemme, der brast som en Streng :

— Men, Charles, nu har jeg idetmindste levet.

Og han vendte sig bort.

Men lidt efter drejede han Hovedet igen :

— Disse Billeder vil jeg udstille, sagde han.

— Udstille? Hvor?

— Her, svarede Mesteren : her i Paris.

Og de gik ned ad Trappen og skiltes uden Ord.

IV

MESTEREN blev et Øjeblik staaende paa Kupéens Trin, som søgte han nogen blandt Perronens Vrimmel.

Men saa sænkede han atter Øjnene og han steg ned, mens den ventende Majordomus betragtede hans Ansigt: Jo, Mesteren var gul endnu ned over sine Kinder.

Hr. Adelsskjold fulgte efter, stigende ud af Kupéen, og foran Banegaarden stod de op i Vognen.

De havde kørt en Stund, da Adelsskjold sagde:

— De har dog haft godt af disse tre Uger i Versailles.

Mesteren nikkede:

— Nu gælder det blot, sagde han, om at holde sig disse Par Døgn hjemme og i Ro. Og saa tage Stødet.

— Ja, svarede Adelsskjold som den, der svarer paa noget, han allerede har glemt, hvad var.

Mesteren havde vendt sit Ansigt imod ham:

— Men De skulde have været der længere end de tre Dage.

Adelsskjold svarede ikke. I tavs Stirren hvilede hans Blik paa Mængden langs Boulevardens Fortove.

— Adelsskjold, fo'r det ud af Mesteren saa højt næsten, som om han kaldte paa Manden. Men pludselig brød han af og raabte til Majordomus:

— Vi kører til Adelsskjold.

Det var, som Adelsskjold vaagnede ved Kuskens Drejning af Vognen.

— Hvor vil De køre hen? spurgte han.

— Jeg vil køre Dem hjem, svarede Mesteren.

— Tak, sagde Adelsskjold. Hans trætte Tunge fandt næsten aldrig andet Ord end „Tak“.

Men Claude Zoret, der vilde tale til ham, strakte sig i Vognen og sagde:

— Hvor det er mildt idag. Man skulde tro, vi var inde i April. Man kan allerede mærke, hvordan Hækene dufter.

— Det er jo Marts, sagde Adelsskjold, der kun havde grebet Maanedsnavnet i hvad Claude Zoret havde sagt.

De kørte frem mod Triumfbuen, der løftede sin mægtige Port lige foran deres Øjne.

Claude Zoret betragtede dens Bue og paa én Gang gav han sig til at le:

— Ja, sagde han: man har sære Idéer, naar man er ung. Da jeg var fem og tyve Aar, gik jeg hver Aften eller hver Nat herhen, gik herhen lige fra *Quartier Latin* og vandrede tre Gange rundt om de Sten, før jeg travede hjem igen og krøb i Seng.

Adelsskjolds Ansigt lyste pludselig op og han løftede Hovedet:

— Det var ogsaa, sagde han, det første Sted, vi kørte hen, Alice og jeg, da vi kom her.

Han tav et Øjeblik og saa lagde han til med samme Stemme:

— Det var i Maj.

Og som altid i de sidste Maaneder begyndte han at tale om gamle Minder og saa mange Ting fra deres Ægteskabs første Aar.

— Det var den Tid, vi saadan købte alting sammen, sagde han: Hvor Alice forstod at købe billigt, hun, der dog havde været saa rig.

Mesteren havde vistnok ikke hørt, hvad Adelsskjold talte om, for han sagde paa én Gang — det gik dem forresten ofte saadan, at den ene var i Øst og den anden i Vest —:

— Men det er et daarligt Tegn, naar Foraaret først begynder at lade os føle Smerte.

Adelsskjold vendte Ansigtet imod ham :

— Ja, sagde han, og de tav.

De bøjede ned ad en Sideallé mod Adelsskjolds Hus og Adelsskjold blev urolig i Sædet og tog sin Vadsæk op paa sine Knæ. Han sprang ud, næsten før Vognen holdt :

— Hjemme er dog hjemme, sagde han og greb hurtigt Mesterens Haand :

— Farvel.

— Jeg venter, sagde Mesteren, for at høre, hvordan Deres Frue har det.

Adelsskjold gik ind gennem den lille Have, forbi Hovedindgangen og rundt om Huset — op ad Trappen til Verandaen.

De engelske Vinduer var slaaet op og kun Skodderne dækkede, saa han kunde høre dem tale derinde — ja, de talte derinde . . .

— Det var Monthieu, der talte . . .

— Monthieu, der talte, og Alice, der svarede.

— Monthieu, der talte med „Du“ og Alice . . . Alice, der svarede ham med „Du“ . . .

Adelsskjold havde grebet frem for sig mod Skodderne. Tremmerne slog, klaprende, ned og klemte hans Fingre som to Skruer, og han mærkede det ikke, men tumlede tilbage mod en af Verandaens Piller og ravede ned ad de fire Trin som en drukken Mand, der dingler ned fra et Værtshus, og kom ud gennem Haven og stirrede paa Mesterens Vogn og huskede akkurat, hvem det var, og sagde sagte :

— Hun har det godt.

Men Mesteren slog sin Haand som en Klo ned over Adelsskjolds Arm og sagde :

— Adelsskjold, køør hjem med mig.

Men som et spydstukket Dyr rev Adelsskjold sig løs :

— Hvad vil De mig, Menneske — køør.

— Adelsskjold, Adelsskjold, sagde Mesteren igen. Men pludselig holdt han inde — Majordomus havde vendt sit Ansigt :

— Køør, raabte han, og Vognen køørte bort.

Adelsskjold blev staaende, støttet til sit eget Gitter. Saa begyndte han at gaa og vidste ikke hvorhen. Men da han pludselig saá Triumfbuen, gik han over Pladsen og han satte sig paa en af de Sten, til hvilke Lænkerne er fæstede, og med sit forstyrrede Ansigt — Hatten havde han stillet paa Jorden — lignede han en forhutlet Tigger, der bad om en Skilling.

Men paa én Gang stod han op og som et Menneske, der gaar lige ud, som mod en nedrammet Pæl, gik han hjem.

Han ringede paa og, rød i sit Ansigt og atter bleg foran sit eget Tyende, spurgte han Tjeneren:

— Er Fruen hjemme?

— Ja, Herre, svarede Tjeneren, som ikke fortrak en Mine, Fruen er inde i Dagligstuen.

Adelsskjold gik hen gennem Forstuen, men foran Dagligstuedøren blev han staaende. Han turde ikke lukke den op.

Men saa aabnede han den og han saá Alice, der stod ved Vinduet med Ryggen mod ham og ikke vendte sig og ikke hilste. Og over selve hans egen Mund kom der ikke et Ord — før han brast i Graad.

Han begyndte at gaa op og ned ad Gulvet, paa samme Rum af Gulvet, op og ned, til han pludselig raabte til hende, der ikke vendte sig og ikke rørte sig, meningsløst og bare overmandet af en Smerte, der ikke fandt Udvej:

— Saa sæt Dig.

Og Alice satte sig, uden Ord, med slappe Hænder, hvid i Ansigtet, hvid som en Forfærdet.

Men Adelsskjold blev ved at vandre, ved at gaa, til han paa én Gang standsede foran hende, lige foran hendes Knæ og sagde med en Stemme, der dirrede:

— Tal dog, Menneske.

Og greben af Legemets frygtelige Skinsyge ved Nærheden af hendes Legeme, raabte han igen, mens hans Hænder skjalv:

— Sig dog noget.

Og gik bort igen, angst for, hvad hans Hænder kunde forøve.

Fru Alice rørte sig ikke.

— Hvad skal jeg sige? sagde hun.

Og endnu sagtere lagde hun til:

— Hvad skal jeg sige Dig nu . . . som ikke vilde smerte Dig?

Adelsskjold var standset ved Lyden af hendes Stemme. Kastet ned over en Stol, der var gemt bag et Par Palmer, hulkede han som den, der véd og som dog ikke begriber.

Men paa én Gang rejste han sig, og det var pludselig, som Soldaterblodet i hans Race rankede ham op eller i det mindste lod ham kunne tænke. Kun Synet af hendes Legeme smertede ham, saa han talte med Øjnene ud i Luften, da han sagde:

— Saa rejser jeg altsaa.

Han blev staaende, fortsættende sine hemmelige Tanker, ordnende alt, som det Soldaterbarn han var, til han talte igen:

— Og Du tager imod imorgen som sædvanlig.

Han tog efter Vejret, som om der ikke var mere Luft i hans Lunger:

— Og paa Fredag gaar Du til Claude Zorets Udstilling og beder mig undskyldt ved Sygdom.

Fru Adelsskjold sad med sine Arme trykkede mod Sofaens Kant som for at støtte det ranke Legeme. Med de lukkede Laag lignede hun en Død, der sad oprejst.

Adelsskjold sagde og talte som før:

— Til alle.

Fru Adelsskjold aabnede Læberne, og, mens hun førte de pludselig foldede Hænder op og ned foran sit Bryst, nævnede hun Adelsskjolds Navn to Gange:

— Alexander, Alexander — —

Uden Tone, næsten uden Lyd.

Men Adelsskjold, hvis Hjerne kun rummede den ene Tanke, han ikke turde slippe, gik hen mod Døren, der ligesom flyttede sig for hans Øjne — og var gaaet.

. . . . Da Mesteren var kommen op i Hallen, spurgte han og førte Haanden over Panden:

— Har Hr. Mikaël været her?

— Ja, svarede Majordomus, hver Dag.

Claude Zoret gik et Par Skridt.

— Var han oppe i Atelieret? spurgte han.

— Ja, Mester.

Og med bortvendt Ansigt, mens en Rødme slog op i hans Ansigt, sagde Claude Zoret:

— Talte han om mine Billeder?

Majordomus' Læber sitrede:

— Hr. Mikaël taler aldrig mere til os, sagde han.

Og Mesteren gik.

Mesteren, der, ved Foden af Dagligstuens Trappe, rakte Haanden til sine Gæster, traadte to Skridt frem og bød sin Arm til Enkehertuginde af Monthieu, som, idet hun lagde Armen i Claude Zorets, hastigt sagde:

— Har De set min Søn?

Og Mesteren svarede med noget af den samme Uro:

— Nej, endnu ikke.

Men i næste Nu lagde han til:

— Men han kommer vel straks.

De kom kun langsomt op ad Trappen, hvor Damerne Silkeslæb gled sammen som en broget Strøm, og Herrerne, der standsede for at give Plads, kun tættede Vrimlen, hvor ingen trængte frem. Alle talte, oppe og nede, med Nik og Hilsener; medens det franske Sprog som en høj Bølge syngende slog op over alle de blandede Tungemaal, og en susende Summen gød sig ud fra Atelierets Dør ned imod dem, næsten som Brusset af en Hymne.

Charles Schwitt kom imod dem paa Trappen oppe fra, hvid i sit Ansigt, med opspilede Næsebor, bevæget som paa en af sine egne store Forelæsningsdage i

Sorbonne, og han sagde, skubbende sig forbi alle de andre og glemmende Hertuginde:

— Claude, Claude, det er naaet, og han trykkede Mesterens Arm med sin venstre Haand som i en Skruestikke.

Fru Morgenstjerne, der altid talte en Tone højere end alle andre, raabte midt paa Trappen til en Sekretær ved det østrigske Gesandtskab:

— Men kan De begribe, hvor Toll er? Han skulde dog vente mig i Vestibulen præcis Klokken to.

Og idet hun pludselig saá Claude Zoret, der havde vendt sit Ansigt, sagde hun i et Sæt:

— Dér er Mesteren.

Alle vendte Hovederne imod Claude Zoret og trykkede sig sammen, saa der blev Vej for ham og Hertuginde ind til Atelierets Dør, hvor to Amerikanerinde, der bar Brillanter om Formiddagen, pludselig borede sig frem og spærrede, mens de „tog“ Claude Zoret og Hertuginde med et Par smaa Fotografiapparater, de holdt skjult bag Kniplingerne paa deres Kjoleliv.

Mesteren havde naaet sit Værksteds Tærskel og, mens han bøjede sig for Hertuginde af Monthieu og alle strakte og rakte sig for at se, blev der i Rummet tyst et Nu, før der, fra trehundrede Struber, løftede sig et eneste dirrende *Vivat*-Skrig som Gryet af Claude Zorets Triumf.

Mesteren havde bøjet sit Hoved, saa lidt, at det næppe saas. Kun hans Hjerter skjælv, uens og voldsomt, i hans Bryst.

Men Vivatraabet løftede sig paany, mens Sværmen atter trængte sig frem mod Tribunen, hvorfra Billederne skulde ses, og to Reportere, der holdt deres Notitsbøger ind mod Estradens Træværk, opnoterede Navne. Hr. Leblanc, der løb omkring med et Udtryk af næsten perpleks Underdanighed i sit Ansigt, halvt snublede over de Herrer af Pressen og sagde:

— Ikke sandt, ikke sandt, det er en Overraskelse. Det er en uhyre Overraskelse.

— Men, sagde han, Hr. Claude Zoret vil vedblive med at overraske — og hans Ansigt skiftede pludselig Udtryk — indtil den Dag, hvor han er bleven Idiot.

Claude Zoret gik frem forbi to belgiske Malere, der, seende frem mod „Job“, som stirrede de mod et Alter, ikke genkendte den, som havde malet ham, men kun blev ved at sige:

— Hvad er det, hvad er det for et Graagult, han har gjort det med?

Hertuginde af Monthieu var standset foran den østrigske Minister og efter en Hilsen spurgte hun, mens hendes Øjne bestandig løb rundt i Salen:

— Har De ikke set min Søn? Jeg forstaar slet ikke, hvor han er.

— Nej, jeg ser ham ikke, svarede Ministeren og bøjede sig for Fru de Monthieu, som han vilde have bøjet sig for en Kvinde, der herskede over Frankrig.

Og idet han vendte sig mod Mesterens Billeder, lagde Ministeren til:

— Hertuginde, Frankrigs Geni er dog altid uovervindeligt.

Fru de Monthieu vendte sine Øjne mod Job, der rokkede under sit Klæde, og hun sagde, som om hun næppe kunde faa Ordene frem:

— Ja, Windischgrätz, det er frygteligt.

Ministeren, der med sine egne Øjne havde set sin Slægt afmejet som grønt Korn, blev ved at betragte Billedet:

— Det Klæde, sagde han, dækker en Mand, som har mistet alt.

Fru de Monthieu følte et Gys af Iskulde gennem sit Legeme:

— Ja, sagde hun næsten uhørligt og hun blev staaende, ved Siden af Ministeren, med Øjnene løftede mod „Job“, indhyllet i sit Enkeslør næsten som i en Kaabe.

Alle talte rundt om, mens alle Sprog flød sammen. To Ungarere, der stod foran Esaias, slog ud med Hænderne og talte om Munkaszy og hans „Kristus for Pila-

tus“, mens Kvinderne, der var naaede op paa Balustraden, med halvaabnede Læber bag de pailletbesatte Slør betragtede „Sandheden“s dejlige Legemer.

Skandinaverne stod midt i Salen og Nordmændene talte højt, fyldende Rummet med deres rungende Røster mens Fru Morgenstjerne, der i guldbroderet Liv næsten ragede op over Herrerne, lo og sagde:

— Ja, Gutter, saa pakker vi andre sammen.

Og en Dansker, hvis tynde Spanierskæg lignede udrevne Nervetraade, sagde, mens han knugede sine Hænder, der var klamme af Betagethed:

— Den Mand har jo aldrig malet før idag.

Fru Morgenstjerne havde drejet sit Hoved og fik Øje paa Fru Adelsskjold, der kom ind ad Døren ved den østrigske Gesandtskabssekretærs Arm.

— Der er Fru Adelsskjold, sagde hun og gik et Par Skridt.

Fru Adelsskjold hilste paa Herrerne fra Norden ved at bøje sit Hoved besynderlig automatisk som kongelige Herskaber, der hilser fra deres Vogne, mens Fru Morgenstjerne spurgte hende:

— Har De ikke set Grev Toll?

— Nej, jeg har ikke set ham, svarede Fru Adelsskjold og rakte Fru Morgenstjerne en Haand, der var kold som Is, før hun gik videre ved Østrigerens Arm.

Da hun var gaaet, sagde en lille Dansker, som uafledelig slikkede sig om Munden:

— Men hvor er Adelsskjold idag?

— Ja, hvor Fa'en er Adelsskjold? sagde et Par andre, og de raabte hans Navn ganske højt.

— Saa skrig dog ikke saa højt, sagde Fru Morgenstjerne, og greb den Ene om Armen.

I samme Nu tænkte hun:

— Han var heller ikke hjemme igaar — heller ikke hjemme ved Modtagelsen.

Og hun gik et Par Skridt, som vilde hun følge Fru Alice, og — standsede igen, mens hun, med et Par aandsfraværende Øjne, sagde til den unge Bergenser:

— Naa, her kan De da faa set Paris?

Fru Adelsskjold var gaaet videre hen mod Prinsessen af Sagan, der, i Samtale med Gesandtskabssekretæren, pludselig sagde til Fru Adelsskjold, med et Smil, der lige strejfede hendes Læber:

— Men hvor er Hr. de Monthieu? Hans Moder har lige spurgt efter ham.

Prinsessen blev ved at se Fru Adelsskjold ind i hendes Ansigt, mens Fru Adelsskjold svarede med et Smil:

— Er Hertuginde virkelig kommen ind fra Versailles? Hvor det vil glæde Mesteren.

Og idet hun vendte Hovedet og betragtede „Job“ med Øjne, der saá akkurat lige saa meget som en Blinds, sagde hun:

— Hvor de Farver dog er vidunderlige.

Charles Schwitt kom hen imod dem, hilsende, trykkende Hænder allevegne, foraset, under Triumfen, som var det hans egen Sejr:

— Men skal De dog ikke op paa Tribunen? sagde han og førte Damerne frem gennem Stimmelen — mens Fru Morgenstjerne, ubevægelig, midt blandt Skandinaverne, ikke tog Øjnene fra Fru Adelsskjolds Nakke.

Trængslen blev tættere, mens alle Tungemaal mødtes og krydsede hinanden i Atelierets hede Luft. To Spaniere kyssede midt i Rummet Mesteren paa begge hans Kinder, mens de sagde:

— Benlliure y Gil er overvunden, Ulpiano Checa er død, raabte de og kyssede Claude Zoret igen, mens de talte om „Væddekrøslen i Rom“.

Charles Schwitt kunde ikke komme frem paa Tribunen, hvor alle stuvedes sammen, mens alle vilde se. Tre Amerikanerinder spærrede for Trappen, medens en Tegner fra Chicago stjal et Rids til sit Blad, skjult bag deres Ryg.

Hr. Schwitt naaede endelig frem og, midt paa Tribunen, forrest i Sværmen, sagde Charles Schwitt og standsede:

— Ja, derfra skal de ses.

Og, lænet til Gelænderet, sagde Fru Adelskjold, der bestandig smilede paa samme Maade, som om hun ikke mægtede at udslette sit eget Smil:

— Ja, derfra skal de ses; kun gentagende de Ord, hun næppe havde forstaaet.

Charles Schwitt havde drejet Hovedet ved den besynderlige Lyd i hendes Stemme:

— Kommer De, Frue? sagde han: her er ikke til at være.

Fru Adelskjold blev staaende. Hendes Hænder havde grebet om Gelænderet. Nede i Salen, midt i Sværmen saá hun Hertuginde af Monthieu, hvis Øjne bestandig og forgæves søgte angst gennem Rummet.

— Kommer De? gentog Schwitt.

Og Fru Adelskjold flyttede sine Fødder.

Charles Schwitt havde løftet Hovedet og saá ud over Salens Hundreder, hvor Claude Zoret ragede frem over alle, ubevægelig, med det hvide Skæg ned over det kæmpemæssige Bryst.

En ung Dame, der havde fulgt hans Blik, slog uvilkaarligt sin Haand ned mod Kritikerens Arm:

— Hvor han dog maa være lykkelig, hvor han dog maa være lykkelig, sagde hun og førte af Glæde sine Hænder sammen næsten som om hun klappede.

— Frankrig maa være lykkeligt, svarede Schwitt.

— Ja, det er sandt, sagde den unge Pige, og pludselig havde hun spilet Øjnene op.

En ung Englænderinde var traadt hen til Mesteren og, løftende sig paa sine Fødder, kyssede hun hastig som et Lyn en gylden Laurbærgren og fæstede den paa Mesterens Bryst:

— Se hende, se hende, raabte de fra Tribunen, og Bravoraabene slyngedes gennem Salen.

Men Charles Schwitt vendte sig igen mod Fru Adelskjold, og, da de var kommet ned ad Estradetrappen, sagde han og saá paa hende:

— Véd De, Fru Adelskjold, jeg kan aldrig tænke

paa Dem uden at komme til at mindes Deres Angst for Døden.

Fru Adelsskjold aabnede Læberne og fandt ikke straks Ord eller Lyd:

— Tænker De saa meget paa mig? sagde hun saa; og hun vendte sig til en russisk Diplomat, der just var kommen fra Wien og skulde hilse hende fra hendes Fætter, Fyrst-Biskoppen i Prag, saa mange, rigtig saa mange Gange.

— Ja, sagde Fru Adelsskjold, hvis Mundvige sitrede: vi har saa ofte leget sammen som Børn.

— Han er blevet en af Østrigs første Prælater, sagde den russiske Udsending.

— Ja, han har fundet Trøst i Troen, svarede Fru Adelsskjold, der et Nu lod Øjenlaagene lukke for sine Øjne.

Men paa én Gang havde de begge drejet Hovederne: alle Gæster hilste, som i et Stormkast, Mesteren med deres Raab, hvor Eljen blandedes med *E viva*, Hoch og Cheers og Hurra — men's Charles Schwitt løb frem mellem Damernes Slæb og stødte til Mændenes Albuer, hen mod Claude Zoret, hvis Haand han greb:

— Claude, Claude, sagde han.

Og han mægtede ikke at sige mere.

Men Mesteren løftede sit Blik fra Jorden, mens Hyldingsraabene slog mod Loft og Vægge:

— Hvor er Mikaël? spurgte han brat og saá atter mod Jorden.

Charles Schwitt slap hans Haand, mens en høj Englænder, i graa Dress, sagde med en tør Stemme, idet han traadte til og bøjede sig for Mesteren:

— Mr. Claude Zoret, idag skammer vi os over, at Mr. Pinero er en Englænder.

Claude Zorets Ansigt fortrak sig, som følte han sit Legem værke, og da han saá Fru Adelsskjold, der i det samme kom hen imod ham, sagde han med et Udtryk, der pludselig lod se, hvem han som Esaias havde malet.

— Er De her, *Madame* ?

En Blodstribе fo'r over Fru Adelsskjolds Kinder. Men idet hun bøjede sin Nakke, som Prinsessen af Rohan vilde have bøjet den paa et Bal i Hofburg foran Monarken, svarede hun roligt, og kun hendes Hænder skælvede :

— Ja, Hr. Zoret, for at bringe Mesterens min Mands Hilsener.

Men Fru Morgenstjerne, der i hele Trængslen ikke havde sluppet Fru Adelsskjold af Øje, skød pludselig frem og tog hendes Arm.

— Du, sagde hun — og for første Gang kaldte hun Alice Adelsskjold „Du“ — lad os to gaa sammen.

Paa én Gang trængte Majordomus sig frem, bred, med Huskæden over sit Bryst, hen mod Mesteren, til hvem han hviskede. Og Mesteren fulgte ham, rank, med ubevægeligt Ansigt, gennem Mængden, hen mod sin Dør, hvor Hans kejserlige Højhed allerede ventede paa Tærskelen.

Mesteren hilste ved at sænke sine Øjne og den unge Storfyrste sagde med et Smil, der næsten forjog Sørgmodigheden fra hans Ansigt :

— Tillader De mig, at jeg kommer ind, Mester, skønt jeg ikke er buden ? Ministeren — og han pegede paa Republikkens Minister for de skønne Kunster — var saa god at tro, det gik an.

Claude Zoret sænkede paany sine Øjenlaag for den unge Mand og sagde :

— Det glæder mig, Deres Højhed, at mine Billeder ses af alle, der forstaar dem.

Og mens alle, hilsende og nejende, trykkede sig sammen, saa der blev en snæver Vej gennem Salen, førte Claude Zoret den unge Mand og Ministeren op paa Forhøjningen — medens langsomt alle Stemmer døde hen, ud i Krogene, ganske hen.

Den unge Fyrste førte længe sine mørktblaa Øjne fra Job og Esaias og op mod Driftens gyldne Triumf-

vogn, mens hans hvide Tænder uvilkaarligt bed i hans stærktrøde Læber.

Saa sagde han, meget sagte :

— Mester, giver De mig Lov at tie?

Og pludselig bevæget ved noget i den unge Mands Stemme greb Claude Zoret hans Haand og sagde :

— Ja.

Men paa én Gang, mens alle Hoveder vendtes, gød sig, som et eneste Jubelskrik, alle Jordens Hurraer frem imod Mesteren, op mod Væggene, frem mod hans Værk — medens Esaias' forkyndende Mund fik Liv i den sitrende Luft og Driftens gyldne Vogn syntes at sprænge frem fra sit Lærred ud over de hyldende Hundreders Hoveder . . . mens Job havde dækket sin Spedalskhed.

Pludselig greben af en eneste Tanke, den, at Mikaël, Sønnen, skulde dele hans Sejr, bøjede Mesteren sig ned mod Charles Schwitt, der stod ved Forhøjningens Fod, og hviskede :

— Hent Mikaël.

Charles Schwitt raabte over til den unge Montequiou gennem Raabene :

— Hent Mikaël.

Og mens Hurraskrigene steg og sank, kaldte Husets Venner gennem Salen, ned ad Trapperne, højt og svagere :

— Mikaël, Mikaël,

saa den kaldende Lyd skar gennem Jubelen, som en Kniv kan skære, naar den hastigt føres, flængende, gennem et Lærred.

Mesteren holdt Øjnene fæstede mod Døren. Saa bøjede han, til en Hilsen, sit Legeme saa dybt, at ingen kunde se hans Ansigt.

I Salens bølgende Stimmel stod Fru Adelsskjold, der støttede sig til Fru Morgenstjernes Arm, paa én Gang foran Hertuginde af Monthieu.

Hertuginde berørte svagt Fru Adelsskjolds Haand.

— Véd De ikke, Frue, sagde hun og hun talte som en Morlille: hvor min Søn han er?

Fru Adelskjold tav et Nu, og bag hendes høje Knipplingsflip syntes hendes Strube at bevæge sig som hos En, der hulker. Saa sagde hun og sænkede sine Øjenlaag:

— Jeg véd det ikke.

Og mens Hurraraabene døde hen, stod de, Ansigt vendt mod Ansigt, midt i Sværmen som to Støtter.

Den unge Storfyrste var gaaet ned i Salen. Ved Siden af Ministeren talte han med et Medlem af Akademiet. Og med et Smil som den, der, altfor ung, har set altfor meget, sagde han:

— Har Verden ikke idag kronet Smerternes Maler? . . . Gæsterne var borte.

Mesteren steg, ene, op i sin Vogn.

— Ad Champs Elysées, sagde han.

Der tændtes under Rue de Rivolis Buer. Paa Concorde-Pladsen stod Frankrigs Stæder endnu i Skumringen som store Skygger.

Saa rullede Vognen frem ad Champs Elysées.

Fremme over Fortovene blev Lygterne tændte en efter en og paa begge Sider, som ilede Fakkelpærere hurtigt forud for den rullende Vogn.

Mesteren sad rank. Han havde aldrig følt sit Hjerte og sit Sind saa tomt.

Aftenens Rødt flammede bag Triumfbuen som et luende Ildhav og laa bag dens Port som et Væld af det blodige Guld.

Mesteren stirrede paa de gyldne Farver og hans Øjne saá dem ikke.

Saa vakttes han op af sit eget Navn:

— Claude Zoret — Smerternes Maler — Claude Zoret, Frankrigs Hæder . . .

— *Le Petit Parisien* — Smerternes Maler — Claude Zoret, Frankrigs Hæder.

Det var Avisdrene, som pilede langs de menneskefyldte Fortove, ud og ind, udskrigende hans Navn,

raabende til Mængden, højere og højere, kæpende med hinanden:

— Claude Zoret — Frankrigs Hæder — Claude Zoret, Smerternes Maler . . .

Ved Avenuens Hjørne kom flere til, hvinende, mens de svingede Bladene i de oprakte Hænder:

— *Les Débats* — Claude Zoret — *Les Débats* — Verdens Dom . . .

Majordomus' Ansigt skjælv og Denis strammede uvilkaarligt Hestenes Tøjler.

— *Les Débats*, Claude Zoret . . .

Drengenes Skingren lød som et eneste Skrig, hvor alle Tonarter blandedes.

— *Le Journal*, Claude Zoret, Frankrigs Geni, Claude Zoret . . .

Herrerne købte Bladene og læste dem under de elektriske Standere, mens Damerne læste med, lænede til deres Skuldre.

— *Le Petit Parisien* — Smerternes Maler — Claude Zoret . . .

Paa de svinglende Omnibussers Tag havde Passage-
rerne bredt Aviser ud over deres Knæ eller holdt dem i de løftede Hænder.

— Claude Zoret, Frankrigs Hæder . . .

Sælgerne svingede Bladene som Flag op over Fortovets vandrende Vrimmel:

— Claude Zoret . . .

Mesteren havde lukket sine Øjne. Han var i det blodløse Ansigt mere hvid under sin egen Sejrssang end Cæsar havde kunnet hvidne under Legionernes Skrig.

— *Le Journal*, Claude Zoret — Frankrigs Geni, Claude Zoret.

Mesteren rejste sig i sin Vogn.

— Kør hjem, raabte han højt til sin Kusk.

Da Vogen drejede, og mens en Avisdreng svang et Blad som en Fane frem imod ham: *Les Débats* — Claude Zoret . . . såå han i Hjørnehusets Restaurant,

bag den store Rude, Mikaël, der ved et Bord sad lige overfor Prinsesse Zamikof.

Hans Ansigt bevægede sig ikke, og hans Vogn var borte.

Men rundt om paa alle Fortove, over den hele Gade lød og lød det igen over Vognenes Støj, frem over Meneskenes Stimmel:

— Claude Zoret, Frankrigs Hæder. Claude Zoret
— Smerternes Maler — —

Mikaël havde fra sin Plads bag Restaurantens Rude set Mesteren:

— Dér var han, sagde han.

— Hvem? spurgte Fru de Zamikof.

— Claude Zoret, svarede Mikaël.

De tav et Øjeblik, mens de bestandig hørte Drengenes Raab. Saa sagde Fru Zamikof:

— Hvad tror Du, han siger til, at Du ikke var der oppe idag?

Mikaël skød Læberne frem:

— Han siger ingenting.

— Han slaar bedst ihjel, naar han tier.

De sad et Øjeblik igen, mens Drengene bestandig skreg.

— Hent mig de Aviser, sagde Mikaël og kaldte paa Tjeneren.

— Smerternes Maler, Claude Zoret, Claude Zoret, Smerternes Maler.

Mikaëls Ansigt var næsten fortrukket, uden at han selv vidste af det. Men Prinsessen betragtede ufravendt Furerne, der drog sig ned over hans Kinder.

Tjeneren bragte Bladene, og Mikaël foldede „*Les Débats*“ ud paa Bordet.

Han havde begyndt at læse — og en pludselig og rød Flamme var slaaet op over hans Ansigt:

— „Dette var endelig en Sejrsdag“, stod der:

— „Hvis Claude Zoret havde været død, er han idag igen opstanden“.

Fru de Zamikof betragtede ham uafsladeligt:

— Hvad staar der? spurgte hun.

— Du kan selv læse det, sagde Mikaël og skød Bladene over til hende uden at løfte Øjnene.

Prinsessen læste en Stund.

Saa sagde hun:

— Hvordan kan Du egentlig være misundelig paa den Mand?

Mikaëls Øjne fløj over paa hende:

— Misundelig? Jeg tror, Du er forrykt, sagde han: Hvordan skulde jeg være misundelig . . . jeg, som selv ingenting forsøger paa at lave.

Prinsessen saá ud i Luften:

— Og dog er Du ogsaa misundelig, sagde hun langsomt.

Udenfor raabte Drengene endnu: Claude Zoret, Frankrigs Hæder . . .

Paa én Gang lagde Fru de Zamikof Hænderne ned paa det opslaaede Blad:

— Véd Du, sagde hun og lo halvt: at der var en Tid, hvor jeg tænkte paa at gifte mig med ham?

Mikaël drejede Hovedet som i et Stød.

— Med hvem? spurgte han.

Lucia svarede saa ligefrem, som talte hun om Vejret:

— Med Claude Zoret.

Mikaël svarede ikke straks. Kun en Aare var sprunget frem, svulmende paa tværs over hans Pande:

— Ja saa, sagde han.

Fru de Zamikof sagde i samme Tone som før:

— Det var lige i Begyndelsen, da jeg kom og blev malet. Det første Krach hang jo lige over Hovedet. Saa tænkte jeg, at det Hele kunde maaske reddes, hvis jeg kunde gifte mig med Claude Zoret.

— Ja saa, sagde Mikaël igen.

Og Lucia spurgte, mens hun lo:

— Tror Du slet ikke, han var forelsket i mig?

Mikaël svarede ikke. Et lille Øjeblik efter sagde han

lige saa ligegyldigt som hun, men med de sorte opspilede Øjne fæstede lige paa hendes Ansigt:

— Har Du nogensinde haft andre Elskere, mens vi har kendt hinanden?

Fru de Zamikof tav et Øjeblik. Saa svarede hun:

— Ja, én — i Begyndelsen.

Og et Nu efter sagde hun og stadig, som talte hun om noget ganske ligegyldigt:

— Da elskede vi jo ikke hinanden.

Mikaël rørte sig ikke.

— Og siden? sagde han.

Udtrykket i Fyrstindens Ansigt forandredes:

— Det véd Du jo godt, sagde hun, og, idet hun lagde sin Haand over paa hans, sagde hun meget blidt:

— Eller véd Du det ikke?

— Jeg, Mikaël, lyver ikke mer. Saa meget har Du lært mig.

Mikaël svarede hende ikke.

Hans bestandig opspilede Øjne betragtede den tomme Luft.

— „Claude Zoret, Smerternes Maler — Claude Zoret, Frankrigs Hæder“ . . .

Fru de Zamikof sad en Stund, før hun sagde:

— Men Menneskene véd saa lidt om Kærligheden, og vi giver saa mange Følelser det samme Navn.

Hun løftede pludselig sit lysende Ansigt imod ham:

— Men Kærligheden, sagde hun og smilede: den er den store Guldrenser.

Mikaël havde bøjet sit Hoved over det opslagne Blad, mens det sorte Haar faldt ned over hans Pande som en dækkende Sky.

Al hans Forvirring og al hans hemmelige Anger, alt hans brunstige Nag til dem, der havde besiddet hende før ham og med ham — brød sig som en urimelig Storm af Had frem mod Mesteren, „den Genopstandne“, ham, Geniet, ham, hans „Velgører“, „Smerternes Maler“, ham, til hvem hun havde budt sig frem — Mesteren, *Mesteren*, Claude Zoret . . .

Han talte ikke. Han vidste ikke selv, han paany var begyndt at læse i det opslaaede Blad, hvis Bogstaver blev store som undertiden for den, der læser gennem Taarer:

— „Maaske er, teknisk set, intet saa beundringsværdigt som Luften i „Job“. Ingen Landskabsmaler er nogensinde naaet højere end her Claude Zoret.“

Mikaël flyttede halvt i Tanker sine Øjne og han læste alle de Besøgendes Navne:

— Jo, de var der alle — Hertugerne og Stormagts-Gesandterne — — og Hr. Leblanc . . .

Fru de Zamikof havde tiet en Stund, mens Mikaël læste. Saa sagde hun ud i Luften:

— Nu véd vi det da, at Kejseren hjælper os ikke.

Mikaël løftede Hovedet og sagde — han tænkte: det er Studierne fra Algier, han har brugt til Luften i „Job“ — aandsfraværende:

— Hjælper han ikke?

Og han gentog:

— Hjælper Kejseren ikke?

— Nej, sagde Lucia: jeg havde imorges Brev fra St. Petersborg.

Hun sad lidt:

— Saa er der altsaa (og hun lo) ikke andet at gøre end at gifte sig med Claude Zoret.

Der slog en Flamme ud af Mikaëls Øjne:

— Vi maa afsted, sagde han.

De fik Tøjet paa, og ude paa Fortovet fløjtede Mikaël paa en Vogn.

Men inde i Vognens Mørke tildængede han som den, der er bunden og aldrig skal løses, Lucia med sine Læbers Kys.

Pludselig løftede han Hovedet og sagde:

— Jeg gaar derover og spiser.

— Hvorfor?

— Jo, svarede Mikaël og hans Ansigt lyste gennem Vognens Mørke.

— Claude Zoret, Smerternes Maler — *Le Petit Parisien* — Claude Zoret . . .

skingrede det endnu omkring Vognen, mens de kørte.

. . . Mesteren var kommen hjem. Majordomus fulgte ham med Øjnene, mens han med tunge Fødder sled sig op ad den høje Trappe.

Claude Zoret var allerede ved Suppen, da Mikaël kom.

— Goddag, sagde han og rakte Mikaël sin Haand, og de spiste lidt i Tavshed, før Mesteren sagde:

— Du var her ikke idag?

— Nej, svarede Mikaël, jeg var paa Landet.

Og lidt efter lagde han til i samme Tone som af en besynderlig og dulgt Forbitrelse, der maaske kun var et Skjul for hans Forvirring:

— Og dine Billeder kendte jeg jo.

— Ja, svarede Mesteren.

— Men Bladene har jeg læst, sagde Mikaël, stadig i samme Tone.

— Jeg ikke, sagde Mesteren.

De tav igen en Stund, indtil Claude Zoret — det var, som vilde han ikke støde Mikaël eller ikke gøre hans Uret større, eller mulig trængte han ogsaa selv til at hvile ud i Tanker om fjerne Ting — med en Overgang gav sig til at tale om Rejser og fremmede Lande og Egne, hvor de havde været sammen: om Londons Broer og Westminster, hvor han en Gang havde taget Studier, og om de to Vintre i Rom:

— Den første Vinter i Rom, sagde Mesteren og lo, kom Du aldrig hjem om Aftenen. Men Du sad i Kolossæum lange Nætter, lige til Du fik Feber af Kulden paa Stenbænkene.

Mikaël begyndte at tale med:

— Men husker Du i Norge, sagde han, hvor Du blev syg, fordi Du havde staaet og malet otte Timer paa Isen paa Fjorden, og dine Ben var dog indvundne i hvide Sokker.

Mesteren lo:

— Ej, ej, for en Mad, man dog spiser i det Land, sagde han.

Han sad et Øjeblik. Saa sagde han:

— Da var det dog bedre at lave sin Føde selv — som i Algier, kan Du huske, naar vi stegte vort Kød ved et Baal — —

Mesteren tav igen, før han sagde og saá frem for sig:

— Der er dog ingenting, som er saa skønt som Ørkenen.

— Nej, sagde Mikaël, hvis Udtryk pludselig var forandret.

Mesteren saá paa én Gang, mens han var blevet ved at tale om Algier og Ægypten, at den lille Laurbærgren af Guld sad i hans Knaphul endnu, og han tog den af og rakte den frem mod Mikaël:

— Vil Du ikke have den? sagde han.

Men Mikaël, der paany saá ret ned for sig paa Dugen, sagde:

— Hvad skulde jeg med den? Den er jo til Dig.

— Ja, det er jo sandt, sagde Mesteren, og den gyldne Laurbærgren med sine Perler gled fra hans Haand lydløst ned paa Dugen.

Jacques bragte Kaffen.

— Stil min Kop hen ved Kaminen, sagde Mesteren: jeg fryser om mine Fødder.

— Du undskylder, sagde han til Mikaël, der endnu skrællede en Frugt, og han stod op fra sin Plads for at sætte sig hen ved Ilden.

— Mesteren skulde tage Støvlerne af, sagde Majordomus, saa henter jeg Mesterens Tøfler.

— Tak, sagde Claude Zoret, og Majordomus bragte Tøflerne og hjalp ham.

Ogsaa Mikaël havde rejst sig. Lænet til Kaminpladen saá han ud i Stuen, da hans Øjne faldt ned paa Mesteren. Hans Ansigt syntes saa gustent i Lyset af

Kandelabrene, mens han sad dér med Fødderne mod Kaminristen.

Og pludselig sagde Mikaël — som var han i Løbet af Minuttet Byttet for alle Stemninger —:

— Lad mig varme dem.

Og han bøjede sig ned og, knælende paa Gulvet, „trillede“ han Mesterens Fødder mellem begge sine Hænder, saadan som han før saa tit havde gjort det:

— Tak, min Ven, sagde Mesteren.

— Det gi'er Varme, sagde Mikaël, der blev ved.

— Ja, svarede Mesteren, og lidt efter sagde han:

— Nu kunde jeg trænge til at have Ørkenens Sand under mine Saaler.

— Ja, sagde Mikaël og slap paa én Gang Mesterens Fod.

— Men jeg vil hvile mig, sagde Mesteren: Jeg tror, jeg er bleven lidt for træt.

Og vendt til Majordomus sagde han:

— Tænd i Biblioteket.

— Farvel, min Ven, sagde han og gik med Majordomus.

Mikaël stod endnu i Spisestuen, da Jacques vendte tilbage.

— Fra hvem er den Laurbærgren? spurgte Mikaël.

— Jeg tror fra en Englænderinde, svarede Majordomus.

En hastig Rødme fløj over Mikaëls Ansigt:

— Hm, sagde han: Ja, smuk er den ikke.

Og han gik ind i Dagligstuen.

Han maalte Gulvet hastigt og hastigere:

— Nej, det nyttede ikke. Der maatte skaffes Penge. Nu, hvor alle Mennesker vilde faa at vide, at Kejseren han hjalp ikke. Og hvad skadede det desuden — eller hvem? Claude rodede aldrig i sine brugte Studier. Og Studierne fra Algier vilde staa i Pris nu — en vældig Pris. Det vidste Leblanc. Paa sine egne Øjne og Øren stolede den Karl og han havde jo været her idag, under „Jublen“. Og Leblanc var for klog. Leblanc gjorde in-

gen Dumheder. Leblanc vilde vente med at sælge, om han saa skulde vente lige til Claudes Død — lige til hans Død.

Mikaël var bleven staaende, ret op og ned, lige under den elektriske Krone:

— Ja, naar Claude døde — —

Mikaël løb op ad Trappen. Med et Tryk tændte han alle Atelierets Lamper.

— Jo, der var Studierne. Der laa Mappen. Og de var der alle. Han talte dem og han talte dem ikke . . . for, som altid, naar han gav hende noget eller hjalp hende med noget, var Begæret efter Lucia skyllet ned igennem ham som en Brand.

Saa slog han Mappen sammen og gik.

En Times Tid efter kom Charles Schwitt.

— Hvordan gaar det? spurgte han i Vestibulen Major-domus.

— Mesteren hviler, svarede Jacques.

— Men jeg skal melde Hr. Schwitt.

Charles Schwitt gik op i Dagligstuen, og Claude Zoret kom ind.

— Jeg vilde bare se Dig en Gang endnu — idag, sagde Schwitt og han tog hans Haand.

— Og Du er alene? sagde han og satte sig.

— Ja, sagde Mesteren og tændte i hele det store Rum: jeg er alene. Hvem skulde der vel være her?

Charles Schwitt fo'r med Haanden over sit Ansigt:

— Du er vel ogsaa træt? sagde han.

Men saa begyndte han at tale om Dagen idag, om hvad den havde sagt og hvad den havde ment og om alle dem, som havde været der. Der manglede jo ingen, slet ingen, det var da hele Paris, sagde han.

— Men hvor var Adelskjold? spurgte han pludselig.

— Jeg véd det ikke, svarede Mesteren.

— Og Englænderne, blev Charles Schwitt ved: de var de mest entusiastiske af dem alle. De var rent ude af sig selv, forsikrer jeg Dig, ganske vilde.

Charles Schwitt holdt inde et Øjeblik og sprang i Tanken :

— Men, teknisk, tror jeg aldrig, Du har gjort noget saa dejligt som Luften i „Job“.

— Jeg har brugt mine Studier fra Algier, sagde Mesteren.

— Ja, det har Du sagt, sagde Schwitt. Men den Luft var pragtfuld. Hvor er de Studier? Jeg har vist aldrig set dem.

— Vi kan jo finde dem, sagde Mesteren.

Og de gik op mod Atelieret.

— Her er Lys, sagde Mesteren. Alle de elektriske Lamper brændte endnu.

— Her skulde de være, sagde han og gik hen imod en Reol, hvor han søgte blandt nogle Mapper, mens Charles Schwitt havde fulgt efter ham.

— Nej, de er her ikke, sagde Claude Zoret, der vedblev at søge :

— Og heller ikke her . . .

— Nej, heller ikke . . .

Pludselig var Mesterens Hænder begyndt at skælve, mens han greb Mappede efter Mappede.

— Og heller ikke her, sagde han, og hans Hænder faldt ned fra Bindet, som han holdt.

— Men de maa jo være her, sagde Charles Schwitt, der søgte ligesom Mesteren.

Men Claude Zoret rørte sig ikke. Saa sagde han og talte, som om Tungen ikke rigtig vilde lyde ham :

— Jeg skal spørge Jacques.

Og han gik ned.

Det var Jules, der kom, da han ringede.

Mesteren spurgte :

— Naar gik Hr. Mikaël?

— Klokken var vel ni, sagde Jules, og han lagde til :

— Hr. Mikaël gik med en stor Mappede.

Mesteren støttede Haanden mod Ryggen af en Stol :

— Det er godt, sagde han, og Jules gik.

— De er der ikke, Claude, sagde Schwitt, der kom ned ad Trappen.

Mesteren stod paa samme Sted.

— Jeg skal, sagde han, en Dag lade Jacques søge efter dem.

— Men nu gaar jeg, sagde Schwitt, Du er træt.

— Ja, sagde Mesteren, der stirrede ind i Lampen: nu er jeg træt.

Charles Schwitt tog hans Haand.

— Farvel, sagde han:

— Men hvor dine Hænder er kolde.

— Det er de tit, sagde Mesteren: Farvel.

Da Charles Schwitt var gaaet, vendte Mesteren tilbage til sit Atelier og slukkede alle Lamper.

Majordomus vilde slukke i Vestibulen, da det ringede paa Porten, og Portneren lukkede op.

Det var Hr. Adelsskjold, som stod udenfor. Han havde saadan en underlig tyk Kappe paa, der var slaet op om Ørene, saa han lignede en sær Sæk med en høj Hat i Toppen.

— Det er mig, sagde han og holdt sig ved Porten.

Inde i Vestibulen sagde han igen med en Stemme, som slog Tungen mod hans Tænder:

— Det er kun mig, sagde han og satte sig i en Stol.

Majordomus bøjede sig helt forskrækket ned mod hans Ansigt, der stirrede frem af den opslagne Krave:

— Er Hr. Adelsskjold syg? sagde han.

Men Adelsskjold sagde blot som før:

— Sig, det er mig.

Og han blev siddende.

Da Majordomus kom ind i Dagligstuen, sad Mesteren ved Bordet. Det var, som blev han vækket af en Søvn og havde dog ikke sovet.

— Hvad vil Du? sagde han og vendte Hovedet brat.

— Det er Hr. Adelsskjold, sagde Majordomus, der rystede uden at vide hvorfor.

Mesteren havde rejst sig:

— Adelsskjold, sagde han: Lad ham komme.

Mesteren blev staaende, med Øjnene fæstede mod Døren, til han havde set Adelsskjold, der kom ind som en vaklende Bylt og løftede begge sine Arme og faldt som En, der ikke kan staa mere, ned over en Hvilebænk og hulkede — hulkede, som hulkede hele hans Legeme med, hele hans Sjæl og hele hans Legeme.

— Hvad er der sket, sagde Mesteren.

— Hvad er der sket, Mand, sagde Mesteren.

Men han fik til Svar kun den samme Hulken (som naar et Dyr kunde faa Lov til at græde), der fyldte hele Rummet og alle Kroge med sin hjælpeløse Lyd.

— Mand dog.

— Mand dog, sagde Mesteren og pludselig sagde han:

— Adelsskjold, Adelsskjold, tag Tøjet af, tag Deres Tøj af.

Og Claude Zoret begyndte at ruske i ham og fik ham halvt rejst op og tog Tøjet af ham, som han vilde have taget Tøjet af et lille Barn.

Saa stilnede Adelsskjolds Graad eller den blev lydløs, og han sad kun paa Kanten af Hvilebænken, besynderligt, bestandigt vrissende med sit Hoved som et Stykke Kvæg, hvis Hjerne Heden smerter.

Mesteren talte til ham og vidste ikke, hvad han selv sagde.

Saa spurgte han paa én Gang, og hans Stemme blev hæs:

— Hvem var med?

Han vilde have brugt et andet Ord, men han sagde „med“.

Adelsskjold saá op paa ham for første Gang:

— Toll, sagde han, Toll og Ehrensvärd.

— Men hvis De havde set ham, sagde han, og det var, som hans Ansigt igen forvildedes: Hvis De havde set ham —

Med ét holdt Adelsskjold Hovedet stille og Øjnene fæstede hen paa Mesteren.

— Han sænkede Armen — forstaar De — han sænkede Armen — saaledes (og Adelsskjold gjorde Bevægelsen) saadan, før jeg skød . . . før jeg skød, forstaar De — — og jeg skød . . . Jeg havde set det og skød — som ind i en Skive . . . ind mod hans Bryst.

Mesteren stirrede mod en Lampe. Det var et Nu, som flimrede dens Lys for hans Øjne.

— Ind i hans Bryst, gentog Adelsskjold ud i Luften.

Og paa Svensk, paa Tysk, paa Fransk, blandende alle de Landes Sprog, hvor han havde færdedes, begyndte han at tale igen, vise om igen, saadan, saadan havde han skudt og saadan faldt Monthieu — ja, næsegrus, plat ned, Ansigtet nedad, lige mod Jorden med Ansigtet — —

— Lige mod Jorden med Ansigtet — — Jorden, forstaar De, den frosne Jord.

Og han blev ved at gentage, ved at sige og sige:

— Forstaar De — mod den frosne Jord, forstaar De, den haardt frosne Jord.

Men Mesteren, der vilde flytte hans Tanke, som vilde han udrive et Søm af en Mur, sagde:

— Hvor er Fru Adelsskjold?

Det var, som Adelsskjold studsede.

— Hjemme, sagde han.

Pludselig stod han op og gik hen foran Mesteren.

— Og hvad nytter det saa, sagde han, sig mig, hvad nytter det?

Mens han stod foran Mesteren, løb Taarerne ned ad hans Kinder.

Lidt efter lidt blev han roligere. Han satte sig i Sofaen. Nu og da rystede hans Legeme.

Mesteren sad ubevægelig og tavs. Naar Adelsskjold begyndte at hulke igen, gik der en Sitren over Claude Zorets Ansigt.

Vandet rislede svagt i sine Kummer.

Saa sagde Adelsskjold sagte, som man siger det uhjælpelige:

— Jeg har ejet hende og kommer aldrig til at eje hende mer.

Mesteren talte ikke.

Men paa én Gang sagde Adelsskjold og saá frem over Bordet paa Claude Zoret:

— Har De nogensinde mistet nogen?

Mesteren svarede ikke. Sine tunge Øjenlaag holdt han sænket.

— For, sagde Adelsskjold og førte Haanden op til sin Pande: Ellers tror jeg ikke, at man rigtig begriber eller véd, hvad det er.

Lidt efter sagde han:

— Hvis jeg kunde faa lidt frisk Luft. Kan vi ikke gaa op paa Balkonen?

— Jo, sagde Mesteren, lad os gaa derop.

De gik op ad Trappen Side om Side, og Mesteren aabnede Balkonens Dør:

— Det er blevet Taage, sagde han.

— Ja, det er blevet Taage, gentog Adelsskjold i ganske samme Tone.

Og de stod begge lænede til Gelænderet.

Mesteren stirrede frem i Taagen. Pladsens Lys blev til matte Skær i Natten og Gadernes Lyd svandt hen, som aflivedes de i den tunge Luft.

Saa sagde Adelsskjold og hans Stemme lød, som gled den sammen med Taagen:

— Claude, sagde han: Og naar saa alt er forbi, kommer det værste —

— Hvad kommer? spurgte Mesteren.

— Tilsidst spørger man sig selv — og Adelsskjolds Stemme brast — om man virkelig ogsaa har elsket hende . . . Eller om hun kun var mig nødvendig.

— Nødvendig?

Claude Zoret havde grebet om Gelænderets Rand.

— Ja, hviskede Adelsskjold frem i Taagen.

Mesteren havde aabnet sine Øjne, næsten spilet dem op — som saá han forfærdet, i et eneste Lyn, hele sit Liv.

„Nødvendig — nødvendig.“

Men Adelsskjold sagde igen:

— Naar man ser ind i sig selv . . .

— Ja, svarede Mesteren og hans Tanke gentog:

„Nødvendig, kun nødvendig“ . . .

— Naar man ser langt ind i sig selv, sagde Adelskjold, der stirrede mod Taagen.

— Ja, svarede Mesteren og rørte sig ikke, mens hans Tanke saá:

„Nødvendig — kun nødvendig.“

„Nødvendig, saadan var det — nødvendig . . . hans Ungdoms Hustru, Kvinden fra Montreuil, hun havde været ham nødvendig — kun nødvendig til at bære Ulykkens Tid“ . . .

Adelsskjold talte ikke mere, mens Mesteren stod som en Støtte i Taagens Rand:

„Og Mikaël — — ja, Mikaël, ogsaa Mikaël“ . . .

Der gik en Skælven gennem Claude Zorets Legeme.

— Jo, ogsaa han havde været ham nødvendig, kun nødvendig for ham, da alt var forbi og ingenting mættede ham mer, nødvendig i hans Celle og hans Fængsel — nødvendig for at han kunde bære sin Berømmelses Jern.

— „Nødvendig, jo, ogsaa Mikaël . . . kun nødvendig. Ham nødvendig.“

Adelsskjold rørte sig ikke. En Trækning af en sidste Hulken gik igennem hans Legeme.

Men Mesteren sagde ud i Taagen:

— Og naar man har set sig selv . . .

— Ja — og Adelsskjold vendte sit sitrende Ansigt imod ham — ja, Mester, ja, hvad da?

Mesteren svarede ikke. Hans Stenansigt stirrede mod Taagen.

— Kom, lad os gaa ind, sagde han. Natten er kold. Og de steg ned.

. . . Mesteren var i sit Sovekammer. Majordomus hjalp ham:

— Dette, sagde Jacques, har dog været Mesterens største Dag.

Mesteren saá paa Majordomus' Ansigt:

— Maaske Du har Ret, sagde han.

Og med Albuerne støttet mod sine Knæ og Hænderne begravede i det hvide Skæg blev han siddende paa Kanten af sin Seng.

— Men Mesteren fryser, sagde Majordomus, der saá, at hans Legem skjalv.

— Ja, svarede Mesteren.

— Godnat.

Majordomus gik.

... Claude Zoret maatte atter rejse sig i sin Seng. Aandenøden var over ham.

Det var, som om hans Hjerte vilde standse, mens hans aabne Mund snappede efter Luft.

V

MAJORDOMUS aabnede Døren for de tre Læger, der traadte ind fra Soveværelset, mens Charles Schwitt rettede Blikket mod deres Ansigter.

De tre Herrer talte, i et Hjørne af Stuen, kort og sagte. Ranke, i de sorte Frakker, med deres glatte Ansigter, lignede de tre Nævninger i en Jurys Sal.

Da de to var gaaet, traadte Charles Schwitt frem i Stuen og spurgte, med Øjnene paa Lægens Ansigt:

— Hvordan er det?

Lægen svarede:

— Det er det samme.

Og lidt lavere lagde han til:

— Det samme og — Døden.

Et Nu var der stille, og de to Mænd var lige blege.

Saa sagde Charles Schwitt, dér støttede sig til Bordet, hvor han stod, og hans Stemme var næsten uhørlig:

— Vil det blive svært?

Hr. Brouart saá ikke paa ham.

— Vi véd det ikke, sagde han: men Claude Zoret er stærk.

Og i en lidt lavere Tone spurgte han:

— Naar kommer Notaren?

— Vi venter ham hvert Øjeblik.

— Det er godt.

Og lidt højere eller lidt haardere spurgte Lægen:

— Og hvor er Hr. Mikaël? Mesteren spørger efter ham. Det gør ham urolig.

Charles Schwitt svarede, med Øjnene mod Gulvet:
— Der er gaaet Bud — igen.

Der gik en Trækning over Hr. Brouarts Ansigt:

— Jeg kommer tilbage om to Timer, sagde han og gik.

Da Lægen kom ned i Vestibulen, ringede Telefonen paany — klingert op i Huset, der var saa tyst, som var det tomt.

— Her maa være stille, sagde han til Majordomus, der rakte ham hans Tøj.

— Ja, Hr. Doktor, sagde Majordomus. Men det er Bladene, der hele Tiden spørger i Telefonen . . .

— Hvilket Blad? spurgte Lægen Majordomus, der var gaaet hen til Høretragten.

— Det var *Le Temps*, svarede Jacques.

Og Hr. Brouart, i hvis Ansigt der var kommet et andet, et ligesom forretningsmæssigt Udtryk, gik, da han hørte Bladets Navn, selv til Telefonen, hvor han talte ind i Tragten, længe, distinkt som under en Forelæsning i Fakultetet — mens Majordomus, der hørte hans Ord, pludselig gav sig til at bevæge sine Læber, som om han mumlede en helt mekanisk Bøn.

Lægen talte stadig ind i Telefonen:

— Ja, Hjerteklapperne lammedes pludseligt, synes det. Jeg tilkaldtes Klokken to. Men Katastrofen havde jeg ventet og fraraadet Sindsbevægelserne igaar.

— Farvel, Dr. Brouart ringede af.

— Jeg er her tilbage om to Timer, sagde han og han steg i Porten ind i sin Vogn.

Denis kom ind i Vestibulen, listende op ad Trinnene.

— Hvordan er 'et? sagde han og saá paa Majordomus. Kuskemasken var ligesom gledet af ham, og han havde, i Angsten, faaet sit skræmte Bondeansigt igen:

— Hvordan er 'et? gentog han, da Majordomus ikke svarede:

— Hva' sa'e han?

Majordomus svarede endnu ikke. Han stod med sammenfoldede Hænder midt i Rummet.

Og Denis satte sig, uden at spørge mer, ned paa Trappens Trin, underligt frysende, i en sær Stilling, som sad han foran en Ild, der var gaaet ud — til han pludselig sagde op mod Majordomus, der havde sat sig i sin Stol med bestandig mumlende Læber:

— Bæsterne vil ikke æde, sagde Denis og han sad som før.

Det ringede hastigt paa Porten. Det var Jules, der kom løbende.

— Hr. Mikaël var ikke hjemme, sagde han.

Majordomus havde pludselig rejst sig. Et Øjeblik saå man, hvilken Kæmpekarl han var.

— Meld det, sagde han.

Og uden at han vidste det, havde han løftet den gotiske Stol op i dens Arme og lod den falde igen.

Jules gik op ad Trappen og ind, hvor Charles Schwitt sad foran Sovekammerdøren, sammenfalden, i en enlig Stol.

— Hr. Mikaël var ikke hjemme, sagde Jules midt i Stuen.

Charles Schwitt havde løftet sit Hoved. Jules vilde ikke have genkendt hans Ansigt.

— De kan gaa, sagde Schwitt.

Da Jules kom ud paa Trappen, mødte han den yngste Kok, der, i sit hvide Tøj, kom ud fra den store Spisesal.

— Hvordan er det? hviskede den unge Mand, hvis Ansigt var blegt under det nedkæmmede Haar.

— Nu er 'et vel snart, hviskede Jules, hvis Øjne skinnede af Angsten.

Og de blev begge staaende, tæt ved hinanden, paa den mørke Afsats, mens Telefonen dernede skingrede paany.

... Charles Schwitt aabnede sagte Soveværelsets Dør.

Dr. Brouarts Amanuensis rejste sig fra Halvmørket i Skyggen af den store Seng.

— Mesteren blunder, hviskede han.

Charles Schwitt talte ikke. De sad tavse, hver i sin Krog, og lyttede til Mesterens stødvise Aandedrag.

Pludselig aabnede Mesteren sine Øjne og han vilde vende Hovedet:

— Hvem er her? spurgte han.

— Det er mig, sagde Schwitt, der havde rejst sig.

Den Syge flyttede atter sit Ansigt.

— Tak, sagde han og lukkede sine Øjne igen.

De tav et Øjeblik. Saa hviskede Amanuensis:

— Mesteren venter.

Schwitt bøjede Hovedet.

— Men Notaren kommer vel snart, sagde Amanuensis igen.

Charles Schwitt havde rejst sig og stod ved Sengens Fodende med Blikket fæstet paa Mesterens Bryst.

En Dør gik i Stilheden, og Mesteren løftede brat sit Hoved igen:

— Hvem kom? sagde han og stirrede paa Charles Schwitt.

— Her er ingen.

— Ingen, sagde Mesteren og hans Ansigt faldt tilbage. Kun de lange Øjenlaag sitrede over hans gule Kind. Men pludselig slog han Øjnene op paany, og frygt-somt eller som Lyden smertede ham, sagde han:

— Kommer Mikaël?

— Ja, han kommer.

— Tak.

Der hørttes Trin gennem Huset, mange Trin op ad alle Trapper.

— Claude, sagde Schwitt, som vilde han kalde.

— Claude. Det er Notaren.

— Godt, hviskede Mesteren.

— Det er godt, sagde han.

Han vilde rejse sig, men hans Ansigt fortrak sig af Smerten.

— Lad Jacques komme, sagde han.

Majordomus rettede Puderne, saa Mesteren sad halvt oprejst.

— Tak, sagde han : Tænd saa.

Majordomus trykkede paa den elektriske, og alle Lamper tændtes.

— Saa lad dem komme, sagde Mesteren.

Hr. Roux kom ind. Bag ham fulgte to Herrer.

Mesteren bøjede sit Hoved, mens alle betragtede ham, hvid som han laa, i Lyset, under den mørkerøde Sengehimmel.

— Har De Dokumentet med? spurgte han, og hans Stemme var ganske klar.

— Ja, Mester, svarede den unge Advokat, der havde arvet Notariatet efter sin Fader og som var bleg under det friserede Haar.

Og han spurgte, mens hans Stemme rystede let:

— Skal jeg oplæse det for Mesteren?

— Nej, svarede Mesteren, lad mig læse det selv.

Den unge Mands Fingre fik ikke aabnet Mappens Laas.

— Her, Mester, sagde han og rakte Claude Zoret Dokumentet.

Mesteren tog det og pludselig rejste han sig helt i sin Seng, og siddende rank — hvad enten fordi det smertede ham mindre eller det skyldtes Bondens Ærbødighed under Udøvelsen af Lovens Handlinger — læste han Testamentets Ord. Alle havde bøjet deres Hoveder. Kun Charles Schwitt betragtede ham ufravendt.

— Jeg, Claude Zoret, hvis Hustru er død og som blev en ensom paa Jorden, bestemmer herved som min velovervejede og sidste Vilje, at ved min Død, da skal alt, hvad jeg maatte efterlade mig . . .

Mesterens Stemme blev tydeligere, som var hvert et Ord en Skrue, han borede ind i en Sten, mens Notarerne ventede med deres Hoveder bøjede og Charles Schwitt var hvid som det Lagen, om hvilket han krammede, uden at han vidste det.

Men Mesteren blev ved at læse:

— være sig rede Penge, faste Ejendomme, Effekter af alle Arter tilfalde og tilhøre min Plejesøn, Eugène

Mikaël, født i Prag den ottende Februar 1880, saa at den nævnte Eugène Mikaël overtager alt mit Bo efter mig . . .

Mesteren standsede et Sekund, og Charles Schwitt holdt Blikket fæstet mod hans Ansigt.

— Som min eneste Arving.

Mesteren holdt inde — alle tav.

— Ja, sagde Mesteren: Saaledes er det Ret.

Og vendt mod Majordomus sagde han:

— Ræk mig Pennen.

Majordomus tog den, og, med Dokumentet støttet mod Notarens Mappede, mens de to røde Segl laa paa Lagenet som to skinnende Pletter af Blod, skrev Claude Zoret paa Papiret sit Navnetræk — mens Notarerne havde løftet deres Ansigter.

— Det er godt, sagde Mesteren: Nu De.

Og hans Øjne fulgte hver, der, som Vidne, skrev under, med et Blik som Bondens, der mistænker til det Sidste.

— Nu kan der altsaa intet forandres? spurgte han og støttede sig pludselig til Sengekanten.

— Nej, Mester.

— Tak, sagde Mesteren.

Og han tog Afsked ved at løfte sin Haand.

Majordomus fulgte de trede Herrer, mens Charles Schwitt blev staaende ved Sengen.

Mesterens Øjne hvilede paa Lagenet:

— Nu er det skrevet, sagde han, og pludselig brød to Taarer frem fra hans Øjne, der i Livet saa sjældent kunde græde.

Han sank tilbage ned i sine Puder. Hans Øjenlaag var lukkede. Aanden drog han møjsomt. Kun naar en Dør gik eller Skridt lød, gled der en Trækning over hans Ansigt som hos den, der lytter og endnu venter.

Paa én Gang rejste han sig halvt i Sengen:

— Sluk de Lamper, hviskede han og faldt hen igen.

Charles Schwitt slukkede, og Mesteren laa i Mørket.

Da Notarerne kom ned, var Vestibulen fuld af Folk,

en Snes af Mennesker, der talte højt og imellem hverandre, mens de gik til og fra Telefonen. To Herrer, i aabentstaaende Overfrakker og med høje Hatte paa Hovedet, gik hen mod Hr. Roux og sagde:

— Saa kan man da endelig faa noget at vide. Kære Ven, her er jo ikke et Væsen til at give Bladene Oplysninger.

Tre Herrer, der var kommet fra et Theater og som var i Kjole, interviewede Hr. Brouarts Amanuensis, der røg en Cigaret og blev ved at sige:

— Det er meget interessant . . . Det er Hjerteklapperne, der ikke vil gøre Tjeneste. Vi blev tilkaldt Klokkeren to, tyve.

Og idet Amanuensis geskæftig vendte sig til en anden Herre af Pressen, sagde han:

— Mit Navn er Fabre, Fabre, gentog han og blev ved:

— Vi tilkaldtes Klokkeren to, tyve. Men Hr. Claude Zoret var allerede blevet syg inat.

En Tegner fra *Le Matin* havde Jules henne i en Krog og spurgte Gang paa Gang:

— Men hvor staar Sengen, hvor staar Sengen i Værelset?

Og vendt til en Kollega sagde han:

— Kære Ven, vi ætser vore Clichéer paa to Timer.

Det ringede paa Porten igen. Det var en Korrespondent fra „New York Herald“. Han var saa tynd som en Rosentræsstok og sagde til sin Kollega:

— Kablet venter til Midnat.

Majordomus havde fulgt Hr. Roux til Vogns. Notarens Vogn kom ikke frem paa Gaden for alle Journalisternes Køretøjer.

Da Jacques vendte tilbage, spurgte en Herre fra *Le Temps* ham, om Hr. Charles Schwitt ikke var til Stede.

Tegneren fra *Le Matin* lo højt gennem Rummet:

— Ja, spørg De ham, sagde han. Dér faar De nok noget at vide. Han plyndrer straks sine egne Erindringer.

Majordomus havde ikke svaret. Men da en af de Kjoleklædte, tæt ved Trappen, stod med Telefontragten ved sit Øre, greb Majordomus pludselig om den, saa Herren slap sit Tag.

... Jacques gik videre, lukkende alle Døre saa fast, som vilde han stænge dem.

Mesteren drejede møjsomt sit Hoved, da han kom ind:

— Hvem er det? spurgte han sagte.

— Det er kun mig, Mester, svarede Jacques.

— Er det Dig?

Mesteren førte Tænderne ned i sin Læbe:

— Løft mig, sagde han pludselig.

Aandenøden kom tilbage. Schwitt og Jacques løftede det stønnende Legeme, mens Mesteren blev blaa i det gule Ansigt.

— Doktoren, Doktoren, raabte Schwitt.

Jacques løb bort fra Sengen og raabte ud gennem Stuerne:

— Doktor, Doktor...

— Ja, ja, svarede Lægen dernede.

— Doktor... Doktor...

— Ja.

Lægen var løbet op ad Trinnene.

Men Raabet lød endnu, angstfuldt, gennem Dørene, ned over Trapperne, hvor Journalisterne stimlede sammen, mens Herren ved „Herald“ sindig gik hen mod Telefonen forat være Førstemand med Besidderens Ret.

Anfaldet var ovre.

Doktoren stod ved Mesterens Seng, da han aabnede sine Øjne.

— Luk op, hviskede han. Luk op — — Luk op til Badeværelset.

— Ja, Mester.

— Skaf mig mere Luft. Skaf mig mere Luft.

— Ja, Mester.

Majordomus aabnede Badeværelsets Dør, og Mesteren slog atter Blikket op mod Lægen:

— Hvem er her? spurgte han.

— Vi, svarede Lægen.

Claude Zorets Læber trak sig sammen:

— Hvor er Schwitt? sagde han.

— Jeg er her, sagde Schwitt, der stod lænet til Sengen.

Mesteren vendte Øjnene mod ham.

— Sæt dig dér, sagde han.

— Og lad de andre gaa.

Lægen og Majordomus gik, mens Charles Schwitt satte sig paa Sengekanten. Nær Mesteren som han sad, fornåm han hans Legeme skælve under Tæpperne.

Mesteren havde flyttet sine Øjne og han talte langsomt. Gennem Halvmørket skinnede hans Ansigt.

— Charles, sagde han, vil Du love mig, at naar jeg er død, vil Du føre mig hjem, hjem til „Kilderne“, der hvor jeg kom fra. Dér vil jeg hvile midt i Agrene der, hvor Sæden skyder og Græsset grønnes. Der vil jeg ligge ene. Og snart vil ingen vide, hvor det er gemt, som en Gang hed Claude Zoret.

Mesteren havde lukket sine Øjne. Fra Badstuen hørte man en enlig og langsom Draabes Fald.

— Lover Du mig det? sagde Mesteren.

— Ja, Claude, jeg lover Dig det.

Mesteren blev ved at se ind i hans Ansigt, fast, som vilde han tage ham i Ed:

— Og I vil begrave mig en Morgen, naar Solen staar op og ingen skal kende Stedet, hvor jeg blev lagt.

— Jeg lover Dig det.

— Og ingen skal rejse nogen Sten med mit Navn, saa længe dit Ord er til — lover Du mig det?

— Jeg lover Dig det.

En Hulken trængte sig frem over Charles Schwitts sammenpressede Læber. Men Mesteren sagde roligt:

— For Mennesker skal ikke rejse Mindesten for En, de ikke kendte.

Charles Schwitt havde dækket Ansigtet med sine Hænder, men Taarerne, der strømmede ud fra hans Øjne, piblede frem mellem hans Fingre:

— Claude, Du véd dog, hvem Du var.

Men Mesteren aabnede sine skælvende Læber og sagde:

— Jeg var intet. Hvem tæller, Charles? Ingen af os.

Og mens et frygteligt Ryk bragte hans Kæmpelegeme til at sitre, sagde han:

— Mit Liv var nogle Billeder . . . som jeg malede med nogle Hjerters Blod.

Døren gik, og Mesteren drejede hurtigt sit hvide Ansigt:

— Hvem er det? sagde han hastigt.

— Det er kun mig, svarede Jacques.

— Er det Dig, hviskede Mesteren og lukkede Øjnene til.

Men ude af sig selv, forpint af en Smerte, der fortrak hele hans Ansigt, havde Charles Schwitt rejst sig op fra Sengens Kant og gik.

Paa Dagligstuebordet greb han et Stykke Papir og med Blyant og med en Skrift, der næppe var til at læse, skrev han:

— Claude Zoret er døende. Charles Schwitt.

Han lagde det i Konvolut og skrev udenpaa, før han ringede.

— Til Hr. Mikaël, sagde han til Jules, der kom ind: Men straks.

Da Charles Schwitt var gaaet, havde Mesteren løftet sit Hoved,

— Jacques, kaldte han.

— Ja, Mester.

— Kom herhen.

Majordomus gik hen til Sengen.

— Her er jeg, Mester, sagde han.

Pludselig slog Claude Zoret sine Arme op om Majordomus' Hals:

— Jacques, sagde han og stirrede sin Tjener ind i

hans Ansigt, som vilde han vriste den sidste Sandhed ud af hans Mund: Er der gaaet Bud efter Mikaël?

— Ja, Mester.

Armene slap, og Mesteren sank tilbage paa sine Puder.

— Er det Charles? spurgte han, da Schwitt kom ind igen.

— Ja, Claude.

Mesteren laa en Stund med lukkede Laag.

Saa sagde han:

— Hvor er mit Uhr?

Schwitt tog det.

— Her er det, sagde han.

— Hæng det der, sagde Mesteren, der, hvor jeg kan se det.

— Ja.

Charles Schwitt hængte det, hvor han vilde.

— Tak, sagde Mesteren.

Han talte ikke mer. Hans Øjne fulgte ufravendt Uhrets glidende Viser.

Charles Schwitt havde knuget sin Haand om Stolens Kant.

Han læste hans Tanker.

Mikaëls Vogn rullede op foran Havegitret, og Mikaël sprang ned for at hjælpe Fru de Zamikof ud.

Den unge Tjener aabnede Døren og sagde:

— Der har været Bud fra Hr. Claude Zoret, og Jules har bragt et Brev.

Mikaël gjorde en Bevægelse, som var han utaalmodig:

— Hvor er det? spurgte han.

— Jeg har lagt det op, sagde han og bøjede sig.

Fru de Zamikof og Mikaël gik op. Brevet laa paa Toiletbordet.

— Det er fra Schwitt, sagde Mikaël, der havde læst Udskriften.

Og enten angst eller greben af en pludselig Uvilje, der gemte hans Angst, sagde han til Lucia:

— Luk det op!

... og aabnede det alligevel selv og læste det og blev staaende, mens Sveden som Smaadraaber laa paa hans Pande.

— Hvad er det? spurgte Lucia og hun skød hastigt sin Nakke frem mellem Mikaëls Ansigt og Brevet, han holdt i sin Haand.

Og foran Døden eller maaske dreven af Døden trykkede Mikaël sine Læber ned under Lucias opstrøgne Haar.

Men paany stirrende frem for sig og lyvende for sig selv — thi det var ikke det, han frygtede — sagde Mikaël:

— Lucia, jeg har aldrig set nogen, der skulde dø. Lucia havde allerede aabnet sin Kaabe.

— Skal jeg følge Dig? sagde hun og begyndte at lukke Kaabens Spænde igen:

— Jeg kan tage en Vogn i Rue de Rivoli og køre tilbage.

Hun var allerede gaaet nogle Skridt, og Mikaël fulgte hende.

De gik ned ad Trapperne og de traadte ud i Haven, tæt til hinanden.

— Hvor Violerne dufter, sagde Lucia.

— Ja.

— Saa tidligt paa Aaret.

— Ja.

De gik frem langs Kajen, hen over Broen.

— Se, det er Fuldmaane, sagde Lucia.

— Ja, sagde Mikaël, der løftede sit Ansigt:

— Saa dør han ved Fuldmaane.

De traadte ind i Louvre-Portens Mørke, da Mikaël pludselig spurgte:

— Lucia, hvad tror Du egentlig om Døden?

Lucia løftede brat sit lysende Ansigt imod ham:

— At vi lever, sagde hun.

Og som beruset af Lykkens Sejrsskær over hendes Ansigt, af hendes Stemmes Klang og hendes Skuldres Sitren, som han fornåm gennem hendes Kaabe, bøjede Mikaël sig over hende, hviskende hendes Navn:

— Lucia, Lucia, Lucia —

uden at kunne standse.

De gik ud i Tuileriernes Gaard. Hele den mægtige Plads laa hvid i Maanens Skin, hvor Statuerne løftede deres Sten. Der var ingen. De to var ene. Der hørtes ingen Lyd. De var helt alene.

— Hvor her er skønt, hviskede Lucia.

— Ja, her er skønt, svarede Mikaël, hviskende som hun.

De var standsede midt i Rummet.

Gitrenes gyldne Spidser lyste i Maanens Skær som Hundreder af Glædesblus, der tændtes, og Søjlernes gyldne Kugler syntes som nye Kloder at glide gennem Nattens Luft:

— Lucia, Lucia, min Elskede.

Midt i Maanens Lys, mens Gitrene tindrede som Flammer, slog Mikaël sine Arme ned om Lucias Hals:

— Lucia, Lucia, raabte han. Er jeg nu din Mand?

— Ja, min Elskede.

— Manden for Dig?

— Ja, min Elskede.

— Den eneste Mand for Dig?

— Du, Elskede.

— Jordens eneste Mand for Dig?

— Ja — saa længe jeg elsker Dig.

— Sanddru Du, sanddru Du, hviskede Mikaël ned over hendes Ansigt under Kyssenes Regn.

Og som i en Jubel, der vilde sprænge hans Væsen, stormede han frem over Pladsen, raabende hendes Navn, udslyngende hendes dejlige Navn, fangende Mure, Stenmasser, Tagene ind under Lyden af hendes elskede Navn:

— Lucia, Lucia.

Og pludselig rakte han sin Arm op i Maanens Lys — og det syntes, som bar han et skinnende Glavind i sin Haand —:

— Lucia, Lucia, se . . .

Han pegede paa Louvres Mur.

— Se, hvor Stenmændene spiller deres Øjne op.

— Lucia, og han løb tilbage og han dækkede hendes Ansigt med Kys:

— De har aldrig set — aldrig før, to Mennesker, der elskede.

De stod et Nu.

Saa kørte der en Vogn over Pladsen.

Og glemmende alt, alle, der levede, og alle dem, som skulde dø — raabte de paa Vognen og sprang ind.

— Hjem, raabte Mikaël: hjem.

Mesteren havde ikke talt.

Majordomus, der kom ind, aabnede Sovekammerets Dør. Men Mesteren rørte sig ikke.

Ufravendt betragtede han Uhrets glidende Viser, mens Charles Schwitt sad ved hans Seng.

De hørte længe Draabernes Fald og Uhrets Dikken, mens Mesterens Bryst arbejdede svagt.

Paa én Gang vilde Claude Zoret dreje sit Ansigt.

Men han mægtede det ikke mer.

— Hvad vil Du, Claude? hviskede Schwitt og bøjede sig ned over Mesterens Hoved.

— Tag Uhret bort, sagde Mesteren. Jeg ser det ikke mere.

Charles Schwitt stod op og vilde tage Uhret. Men det faldt fra ham, ned paa Sengetæppet.

— Hvor er det? spurgte Mesteren, og Charles lagde Uhret i Claude Zorets iskolde Haand.

— Lad det være dit, sagde Mesteren og trykkede Uhret ind i Vennens Haand.

Han laa en Stund.

Saa sagde han :

— Hvor er Du, Jacques? spurgte han.

— Her er jeg, Mester, svaredé Majordomus, der traadte hen til Sengen. Han kunde knap bære sit eget, store Legeme.

— Tak, min Ven, Tak for al Ting, sagde Mesteren og søgte om hans Haand, mens det var, som en stille og sidste Hulken trængte op i hans Hals :

— Og glem mig ikke.

Taarerne løb ned ad Majordomus' Kinder og faldt paa Mesterens Haand.

— Jacques, min Ven, sagde Mesteren, for mig skal Du ikke græde. Jeg gaar hen, hvor Hjertet bliver stille.

Han laa endnu med de brustne Øjne aabne. Hvid og ubevægelig under Tæppet lignede han Stenmanden paa en Sarkofag.

Pludselig gik der et Smil over hans Ansigt, et Smil af Vemod eller af en mild Smerte.

— Hvorfor smiler Du, Claude? spurgte Schwitt sagte.

— Jo, Charles, sagde Mesteren og han talte helt tydeligt :

— Nu kan jeg dø roligt, for jeg har set en stor Kærlighed.

Charles Schwitts Hoved sank ned paa hans Bryst.

Men Mesteren havde lukket sine Øjne og han talte ikke mer.

Døren gik. Det var Hr. Brouart. Ved Siden af Sengen betragtede han Mesterens Ansigt.

Han tog om Pulsen. Den føltes ikke længer.

— Spejlet, sagde han og vendte sig til Amanuensis.

Den unge Mand rakte ham Spejlet, og Lægen holdt det frem over den Døendes Mund.

Henne i en Krog var Majordomus sunken ned og bad sine lydløse Bønner. Charles Schwitt havde rejst sig. Udtryksløse stirrede hans Øjne frem i Rummet.

Lægen løftede Spejlet. Med et Silkeklæde afviskede han Taagen, der dækkede det, og han holdt det atter over Mesterens Mund.

Ingen Trækning gik mer gennem det stille Le-geme.

Jacques havde rejst sig, og Charles Schwitt drejede pludselig sit Ansigt, da Lægen hævede Spejlet paany:

Dets Flade bar ikke længer Mærke af nogen Aande.

— Det er forbi, sagde Lægen sagte og han lagde Spejlet bort.

Majordomus hulkede højt, mens Charles Schwitt med sammenknugede Hænder blev staaende, hvid, ved den Dødes Fødder.

Men Amanuensis var, med Uhret i Haanden, alle-rede gaaet for at underrette de Herrer Journalister.

... Da Charles Schwitt kom ned, var Vestibulen tom. Kun nogle glemte Aftenaviser og nogle Stumper af Cigaretter flød der hist og her.

Men da Charles Schwitt kom ud paa Gaden, holdt der en Droske foran Porten og en Herre sprang ud af Vognen:

— Kære Kollega, sagde han og rakte Charles Schwitt et Visitkort, De forstaar, en Gentleman vil ikke forstyrre Deres Sorg, Deres dybe Sorg . . . Men det er kun et Spørgsmaal, som ikke kan genere: Hvem, min Herre, tror De, skal tage Dødsmasken?

Charles Schwitt dirrede i sit Ansigt:

— Min Herre, nu skal her være Fred, sagde han og løftede Haanden, næsten som vilde han slaa.

Den pelsklædte Herre af Pressen blev forfjamsket og gik et Par Skridt.

Men midt paa Fortovet vendte han sig igen og sagde, idet han bukkede halvt:

— Men Dødsøjeblikket var jo Klokken tolv? sagde

han og han føjede til: De véd dog, kære Herre, at Publikum vil underrettes.

Journalisten sprang ind i sit Køretøj. Han var af Raseri helt fortrukken i sit Ansigt. Men han skulde huske det Reklame-Dyr, Hr. Charles Schwitt. Som om ikke Publikum havde Ret til at blive underrettet.

Da han kørte over *Place de la Comédie*, strakte Journalisten pludselig Hovedet ud ad Vinduet.

Han havde set Hr. Leblanc komme styrtende over Pladsen og han raabte Kunsthandleren an.

Hr. Leblanc løb hen til Vognen, med helt forstyrret Ansigt:

— Véd De det, kære Ven, sagde han: Véd De det . . .

— Ja, svarede Herren af Pressen: Jeg kommer lige derfra. Han døde Klokkeren tolv.

Hr. Leblanc var staaet op i Vognen:

— Klokkeren tolv, gentog han ganske forfjamsket.

Men den Herre af Pressen sagde i en Tone, som den, der spiller sin Del paa Børsen:

— Har De noget af ham paa Haanden?

Hr. Leblanc syntes ganske svimmel:

— Kære Ven, sagde han: kære Ven, jeg har jo netop idag erhvervet alle hans Studier fra Algier.

Journalisten så paa ham:

— Det er en Formue, sagde han.

Og idet han i Tankerne rapt opbyggede tre Reklame-Kroniker til sine Aviser, tilføjede han, som den, der allerede tager sin Part i Foretagendet:

— Naturligvis kan De stole ganske paa mig.

. . . Charles Schwitt gik gennem Louvres Gaard, over Broen, hen ad Kajen, ind i Mikaëls Have.

Alt var mørkt.

Et Øjeblik stod Charles Schwitt foran det tavse Hus. Saa raabte han op mod Balkonen:

— Hr. Mikaël, Mesteren er død.

Det lød som et Stenkast mod de lukkede Ruder.

Saa gik han.

Mikaël havde rejst sig op i sin Seng. Hele hans Legeme skælvede.

Men Lucia slog sine Arme op om hans Skuldre:

— Vær rolig, hviskede hun og førte hans Hoved ned imod Pudren:

— Vær stille. Jeg er hos Dig.

”— Vi lider og bereder Lidelser.
— Mere véd vi ikke.“

DE

UDEN FÆDRELAND —

I

JOÁN UJHÁZY saá ud ad Kupéens Vindu. Det var det samme Billede. Mens Toget igen gik skumplende i Gang, løftede Stationskarlen Spandene og flyttede de tunge Ben hen over den pjaskede Perron. Dér boede Skrædderen og Skomageren og en Uhrmager. Der hang et Uhr i hans Vindu: Hm, Lodderne gik, men den store Skive var tom og uden Visere. Og dér var Snedkeren. Hans Skilt var en sort Kiste. Men den ene Skorsten var Mejeriet.

Saa bøjede Telefonens Traade igen hen over Marken, hvis Jord var uden Farve. De hang saa slappe under Regnen, som havde de ikke ret meget at tale om fra Pæl til Pæl, Stang til Stang, henover Marken.

Joán Ujházy blev ved, som han plejede, for sig selv at sige Ordene for det, som han saá, paa sin Moders Sprog:

— Mark, Marker, lav Mark; et Hus, lavt Hus; to Fugle, to graa Fugle . . . og Regn.

Og pludselig søgende Tilflugt i et andet Sprog og strækkende begge Arme op i Luften sagde han:

— *Ah, la pluie, cette pluie morne.*

Da han drejede Hovedet, saá han kun Hans Hacke, der sad i det modsatte Hjørne med de hvide Klavérhænder foldede, stirrende med de runde Øjne ud for sig — hjem mod Brüx, mod Bagerdatteren, Kæresten, Naboens Datter i Brüx.

Joán Ujházy vendte igen det lidt for lille Hoved og stirrede ud paa de samme Marker:

— Mark, Marker, flad Mark. Tre Fugle — graa Fugle.

Han gentog endnu de danske Ord i sine Tanker — Ordene i hans Moders Sprog. Hvor det var underligt, han havde kunnet glemme det og først havde set det tilfældigt paa den Hotelregning imorges: $\frac{8}{3}$, den ottende Marts.

Nu var Ane derhjemme allerede kørt til Byen, som hun gjorde paa hver Moderens Fødselsdag, med alle sine Kranse. Hun bandt dem af Violer. De blomstrede saa tæt paa Engen under Skraaningen, hvor Dmeter havde sine Vinstokke. Og hun var, kroget og knækket, draget til Kirkegaarden og havde siddet paa den lille Jernbænk, opad Muren, under Vaabenet, og havde sunget sine Salmer udover Graven. Der var to, Ane kunde. Der var ingen Toner og ingen Melodi. Men Ane sad ret op og ned, uden at røre sig, opad Muren og blev ved at synge:

Julefryd, evige Fryd,
Hellig Sang med himmelsk Lyd.
Det er Englene, Hyrderne saa,
Dengang Herren i Krybben laa,
Evig er Englenes Sang,
Evig er Englenes Sang.

Da Joán var Barn, sad altid han ved Siden af Ane paa Bænken. Han syntes næsten det var, ligesom naar Nik gøede, den russiske Mynde, der var død, fordi den frøs saa meget om Vinteren.

De rutheniske Piger, der vaskede ved Bybrønden, kiggede ned til Ane, ind over den lave Mur, og Toldforvalterens rumænske Frue, der laa oppe i sit Vindu med de bare Arme paa de snavsede Karpuder, lo ned til de ungarske Gendarmer.

Men Ane blev ved at synge, mens hun knyttede Hænderne, den anden Salme eller det var jo ingen

Salme, den anden Sang, hun kunde og som hun sang
— frem over Graven:

Der er et yndigt Land,
det staar med brede Bøge
nær salten Østerstrand,
nær salten Østerstrand.
Det bugter sig i Bakke, Dal.
Det hedder gamle Danmark,
og det er Frejas Sal
og det er Frejas Sal.

De rutheniske Piger slog leende deres Vasketræer
klaprende mod Muren, men Ane hørte dem ikke.

Det bugter sig i Bakke, Dal,
dets Navn er gamle Danmark . . .

Pigerne jodlede og klappede med Træerne og tral-
lede og lo, mens de sang paa deres Maal:

Saa tog Fedor Susanna,
Susanna, Susanna,
Susanna med det hvide Bryst,
Susanna.

De klappede i Hænderne og de pegede Fingre:

Susanna, Susanna,
Susanna med det hvide Bryst,

— Stem i, stem i, skreg Pigerne fra Muren, hvor
de var halvt krøbne op, og de grinende Gendarmer
sang med, overdøvende Ane, mens de klaskede i deres
Næver:

Og de blev to
og de blev tre,
Susanna med sit Elskovsbryst,
Susanna.

Anes Haand laa paa Joáns Hoved. Taarerne smøg
saa tæt ned over hendes Kinder — det var ligesom der
var Render i Anes Ansigt for Taarer at løbe i — mens
hun kvædede:

Og det er Frejas Sal,
og det er Frejas Sal.

Ane tav, og pludrende var Pigerne gaaet tilbage til deres Brønd, medens Mørket kom saa pludseligt, som blev et dunkelt Vod draget op fra Floden.

— Nu ska' vi gaa, sagde Ane: for nu glemmer Fruen det ikke.

— Hvad glemmer Mo'r ikke? spurgte Joán.

Men Ane svarede ham ikke.

— Kom nu, sagde hun, hun førte ham hen mellem Gravene, hvor hans Fødder stødte mod de perlestukne Kranse.

De kørte hjem til „Slottet“. Ane talte ikke, og Joán maatte jo raabe saa højt, om han skulde snakke med hende. Det var som Hørelsen var gaaet af hende, og hun hørte ikke, hvad alle de fremmede Mennesker snakkede — siden hans Moder var død.

Men hjemme stod den engelske Gouvernante paa Stentrappen mellem Søjlerne og skændte, fordi de kom saa sent . . .

. . . Joán Ujházy havde atter drejet sit rumænske Hoved. Naar han sad saadan, med lukkede Øjne, kunde han saa tydeligt se sin Moder — som hun havde siddet i den lave Stol, dér paa Dmeters Skraaning i Solen mellem de glimtende Vinstokke. Hendes Ansigt var saa lille, og Haaret laa ned over hendes Tindinger ligesom paa de gamle Billeder, og Ane og Joán sad ved hendes Fødder.

Joán lænede sit Hoved til Moderens Stol, og hun klappede sagte hans Haar med sin Haand — hun havde saa mange Ringe paa sine Fingre, og hun saá aldrig paa dem —:

— Hvor hans Haar dog er tæt, sagde hun.

— Det er Ungarerhaar, sagde Ane.

— Ja, sagde Moderen, og hendes Haand blev stille over hans Haar.

Faderen kom frem mellem Vinstokkene. Han tog en Klase Druer i sin Haand.

— Se, hvor den er smuk, sagde han og lagde den gul og tung ned i Moderens Skød.

— Ja, den er køn.

Faderen stod og saá paa den gule Klase i Moderens Skød:

— Saadan er uslebne Topaser, sagde han.

— Ja, sagde hun og løftede Øjnene.

— Idag er her da varmt mellem Stokkene, sagde Faderen. Han talte til Moderen saadan tydeligt, som man taler til et Barn, eller højt som til En, der ikke hører rigtig.

Moderen nikkede, mens Faderen førte sin Haand ned over Kæden af Perler om hendes Hals — hun havde mange Kæder og fik bestandig nye:

— De er saa smukke, sagde hun med en Stemme, der altid var ligesom et andet Sted end hendes Ord, og hun følte selv om Perlerne om sin Haand.

Men Faderen bøjede sig og kyssede hende paa Haaret, saa hastigt.

— Har Du redet? sagde hun.

— Ja, sagde han og slog Pисken mod de ungarske Støvler, som han altid bar fra den Tid, han endnu i Budapest gjorde Tjeneste ved det andet Husarregiment.

— Saa hurtig Du er kommen hjem.

— Her kan man snart faa redet rundt, svarede Faderen, og hans Øjne havde skiftet Udtryk.

De tav alle, mens Faderen gik bort mellem Vinstokkene. Solen glitrede og lyste henover Moderens Kæde og i alle hendes Fingerringes Stene. Hun stirrede, med sine fjerne Øjne, saa længe ud over Flodens Vand.

— Ane, sagde hun og rørte sig ikke: Kan Du huske, hvor Fjorden den var blaa hjemme ved Vejle.

Ane havde drejet sit Hoved:

— Der gik den lille Damper, sagde hun, og der kom et pludseligt Lys i hendes Øjne.

— Aa ja, det var „Svalen“, sagde Moderen, saa tæt vi dog stod, tit, om Søndagen.

— Og saa krængede den, naar der var Sø, sagde Ane: men det var kun brat ud for Munkebjerg.

Moderen smilede ligesom Ane:

— Nej, der var ingen Fare, sagde hun.

Men Ane sagde:

— Og som de spillede, Musikken fra Frederits.

Moderen svarede ikke mer, men stirrede kun igen paa Floden, der gled ved hendes Fødder:

— Tag Sjalet, Ane, sagde hun.

— Fryser Mo'r? sagde Joán og løftede sine store Øjne.

— Ja, lidt . . .

Ane havde taget et Sjal og lagt det om Moderens Fødder:

— Men Ane, sagde hun: her er der heller ikke nogen rigtig Varme ved Solen.

— Nej, sagde Ane, her bare stikker 'en.

Joán stoppede ogsaa Tæppet ned om Moderen, mens han blev ved at se hende ind i Ansigtet — der kom altid saadan en stor og stiv Barneforskrækkelse i hans Øjne, naar Mo'r frøs og blev „hvid i Ansigtet“.

— Saa, saa, sagde han og blev ved at stoppe Tæppet ned, saa langt han kunde naa med sine Hænder.

— Tak, Tak, Tak, lille Josse, sagde Moderen: nu sidder jeg saa godt.

Joán havde sat sig igen, men han blev ved at skotte op til Moderen: for hun blev ved at være hvid i Ansigtet.

— Ane, sagde Moderen, imorgen vil vi køre ud til Møllen, hvis Solen skinner.

— Ja, Frue.

— Den Sommer var her rart, sagde Moderen, da Thomsen byggede Møllen.

— Det var her, sagde Ane. Thomsen var ved Humør. Men han var jo osse en Sjællænder.

— Ja, nikkede Moderen, han var fra Slagelse. Det er alle Thomsens.

De sad igen og saå mod Flodens Vand.

Ignaz og Dmeter gik forbi fra Vinstokkene og hilste med deres store Hatte.

— Lad os nu gaa op, sagde Moderen.

Hun støttede sig lidt til Ane, mens hun gik med Joán ved den ring-tunge Haand:

— Men Ane, sagde hun, og der gik et pludseligt Lys over hendes Ansigt: iaften lægger vi i — i vores egen Kakkellovn.

Gamle Ignaz og Dmeter slog Hvilestolen sammen efter Fruen.

— Hvordan mon det egentlig er? sagde Ignaz og saå efter dem, der gik.

— Ja, sagde Dmeter.

— Hun sidder saa stille, sagde Ignaz.

— Ja, sagde Dmeter.

— Hun sidder saa stille som de hellige Billeder, sagde Ignaz.

Tjeneren Ignaz talte tit om den Naadige og de hellige Billeder saadan ud i ét — maaske var det, fordi Veronika, den Hellige med Vunderne, hun havde ogsaa saa meget med Kæder om sin Hals og med Guld paa sine Voksfingre i Kirken.

— Men, sagde han og bed i Træpiben: det er nu, som jeg mener det, at et Fruentimmer sku' aldrig rejse saa langt.

— Næ, sagde Dmeter.

Ignaz bragte Hvilestolen op.

Om Aftenen blev der lagt i Kakkellovnen, den store sorte Kakkellovn paa Fødder. Moderen sad og stirrede ind i den gulrøde Ild. Joán var krøbet op paa hendes Skød.

Faderen kom ind og han satte sig ved Siden af dem.

— Nu har Du det rart, sagde han og lo: her foran din egen Kakkellovn.

Moderen lagde det lille Ansigt ind mod hans Skulder.

— Ja, nu er her dejligt, sagde hun: Nu er her ligesom hjemme.

— Ja, sagde han og drog sit Ansigt bort fra Ildens Skær, saa Mørket laa over det.

De sad længe, tæt ved hinanden. Joán var flyttet over paa Faderens Skød, hvor han sov med Ansigtet gemt under Frakkens Opslag.

— Joán, Joán, sagde Moderen og førte sin Haand ind under hans Nakke:

— Nu skal Du i Seng.

Joán var vaagnet i et Sæt og havde set ind i hendes Ansigt:

— Mo'r fryser, sagde han.

— Fryser Du? sagde Faderen, lige saa hastigt.

— Ja, Mo'r fryser, sagde Joán, der havde taget hendes Haand.

— Nej, nej, sagde Moderen og tog Hænderne til sig: Nu skal Joán i Seng.

— Godnat. Godnat.

Men ogsaa hendes Læber var kolde, da hun kysede ham, og Joán blev ved at se ind i hendes Ansigt:

— Godnat, sagde han og det var, ligesom det gylpede op i hans Hals.

— Nej, sagde Moderen, en artig Dreng græder ikke, naar han skal i Seng.

Men Joán bed kun Tænderne sammen og gik med Miss Teker.

Miss Teker klædte ham af og bad den engelske Aftenbøn, siddende ved Siden af hans Seng. Saa flyttede hun hen ved Lampen og broderede paa sit store Kanevas.

Joán blev liggende med store aabne Øjne og stirrede paa den vide, lyse Plet over Lampen. Miss Teker løftede Hovedet:

— Nu skal Joán sove.

— Ja.

Men han blev ved at ligge og stirre; Tæpperne gled af ham, fordi han laa uroligt, og Miss Teker lagde dem sammen om ham igen.

— Sov nu, sagde hun.

Men Joán sagde — og pludselig talte han Rumænsk — op til hende:

— Hvorfor fryser Mo'r?

— Joán véd, at Joán skal tale Engelsk.

— Yes.

Og Joán gentog, mekanisk og straks, i det samme Tonefald:

— *Why does mamma always feel cold?*

— Nu skal Joán sove, svarede Miss Teker.

Og lidt efter hørte hun, han sov, som var hans Øjenlaag dumpede i paa en eneste Gang.

Det var altid saadan med Joán, at han talte jo ikke meget, men sad mest sært stille enten med sit Legetøj eller med ingenting. Men paa én Gang stod der et Spørgsmaal ud af ham: „Hvorfor“, som han saa blev ved med og løb med til alle, gennem hele Huset; som om der ikke levede andet i hele Hjernen paa ham, løb han med det samme Spørgsmaal — til Faderen og til Moderen og til Gouvernanten og de to Staldkarle og dem i Køkkenet og til gamle Hana.

Gamle Hana var den serbiske Kartoffelskrællerske. Hun sad i Rummet foran Køkkenet. Hun var lidt tosset og Næsen løb paa hende. Hun sad altid og rokkede med Hovedet og smaasang. Det var nogle gamle Viser, serbiske Viser fra Floderne. Joán tog en Treben og satte sig hos Hana. Han kunde sidde der mange Timer, mens hun sang. Hans Hoved rokkede ligesom Hanas.

Men pludselig sagde han og saá paa Hana ligesom paa Miss Teker:

Hana.

— Ja.

— Hana, hvorfor pakker de Mo'r i Sjaler?

Hana saá paa ham og forstod ham ikke:

— Ja, her er Babylons Taarn, sagde hun og sang igen.

De to rumænske Kokke løb ud og ind. Mundene stod ikke paa dem, og de spiste altid Tomater, der var ligesaa

røde som deres Læber. Miss Teker drog gennem hele Huset og kunde ikke finde Joán. Tilsidst fandt hun ham hos Hana. Han maatte ikke være der, og Miss Teker sagde for at skræmme ham, at der var Rotter hos Hana. Rotter var det værste, Joán vidste. Ved Floden var der saa mange af dem, saa store og med lange, fede Haler.

Joán lærte at stave af Miss Teker. Men Ane kom tit og hentede ham — ned til Fruen.

Moderen kom ikke ud mere. For det var Vinter, og der var store Bølger paa Floden, naar Joán saá ud af Vinduet.

Moderen sad altid foran Kakkelovnen, og Ane maatte aldrig gaa fra hende.

— Du maa sidde stille, sagde Ane til Joán.

— Ja, hviskede Drengen.

Moderen krøb sammen under sit Tæppe :

— Bøgebrænde varmer mer, sagde hun.

— Ja, sagde Ane: der er ingen Ligning.

— Paa Munkebjerg, sagde Moderen, var Bøgene saa brede.

— Ja, de var, sagde Ane.

Joán løftede Hovedet fra Billedbogen :

— Hvorfor taler Mo'r altid om Danmark?

— Fordi, lille Josse — for derfra kom Mo'r.

Moderens Stemme lød saa sagte, og, mens hun saá ind i Ilden, førte hun Fingerspidserne mod hverandre ligesom Marinka, Kammerjomfruen, gjorde om Søndagen.

Men paa én Gang løftede hun Hovedet og sagde med en helt anden Stemme, en helt munter Stemme :

— Nu skal Du synge, Josse.

— Ja, sagde Joán. At synge for Moder var det bedste, Joán kendte.

Han begyndte at synge med en lille skær Røst, lige ind i Ilden sang han alle Hanas Viser — mens han slog Takt med Fødderne. Men Ord var der ikke til, for han forstod jo ikke Serbisk.

— Saadan synger Hana, sagde han, og højere og højere sang han ind i Ilden.

Moderen havde lukket Øjnene. Men en Gang imellem slog hun dem op igen og så paa alle sine Billeder, som hang saa tæt om hendes egen Kakkellovn — alle de fra Vejle og saa „Skumringen“.

— Nu kommer Mo'rs Sange, sagde Joán, og han tog fat med samme skære Røst paa alle Mørkningsssangene, som Moderen sang, mens han blev ved at trampe Takten med begge Fødder. Men Ord var der heller ikke i dem, for i Sange kunde han ikke holde paa de danske Ord, som var der.

Der kom et Smil over Moderens Ansigt:

— Ja, ja, det er den, sagde hun.

— Det er den.

Og næsten uden at hun vidste det, hviskede hun Ordene, mens Joán sang Melodien:

Det var Ridder Hr. Aage,
han red sig under Ø,
fæsted han Jomfru Else,
hun var saa væn en Mø.

— Hvordan er det, Du si'er? spurgte Joán, der pludselig holdt op at synge.

— Det er om Ridder Aage, sagde Moderen.

— Men hvordan? sagde Joán.

Moderen tog ham om hans Haar:

— Det forstaar Du ikke, sagde hun: Det var i Danmark.

Men Joán tog fat paa Melodien igen og sang — ind i Ilden.

Fæsted han Jomfru Else
alt med det røde Gu'd,
Månedsdagen derefter
laa han i sorten Muld.

— Hys, hviskede Ane: nu skal Josse være stille.

Moderens Øjne var faldne til. Hun blundede med Hænderne i sit Skød, det lyse Haar laa ned over hendes Tindinger.

— Kom nu. Nu sover Mo'r, sagde Ane.

Døren gik. Det var Faderen, der kom ind:

— Hys, tyssede Joán: nu sover Mo'r.

Joán blev staaende ved Døren og blev ved at tysse med Fingeren oprakt foran sin Næse, mens Faderen gik hen over Gulvet og betragtede Moderens Ansigt. Det saá ud, som var det af Voks — dér ved Ilden.

Saadan, som hun havde siddet den Dag, med Ringene i sit Skød, saadan ogsaa den Dag, da Ane paa en Gang var sprunget op og væltede sin Stol og rev i Moderens Arm og raabte:

— Frue, Frue!

og skreg og løb gennem Stuen og lod alle Døre staa og skreg:

— Herre, Herre!

Men Joán, han tog om Moderens Hænder:

— Sover Mo'r?

Og Hænderne rørte sig ikke:

— Sover Mo'r? sover Mo'r?

Og Ansigtet, det rørte sig ikke:

— Sover Mo'r?

Og pludselig slap han Hænderne og kunde ikke skrige, men løb, med Armene foran sig, efter Ane og faldt paa Trappen og blev liggende — mens Ane blev ved at løbe hen over Gaarden:

— Herre, Herre!

Hun svingede Armene som to svingende Hjul — forbi Hestene, der stejlede og rev sig løs fra Josef og løb:

— Herre, Herre! skreg hun ud over Markerne.

— Hvad er der, hvad er der! raabte Josef: Forbandede Ludder, hvad er der? raabte han; og han sendte en Strøm af ungarske Skældsord frem efter Ane, der skreg:

— Herre, Herre . . .

— Danskermær, skreg Josef, der kæmpede med Hestene, mens Halvaraberne satte ind gennem Stalden, sitrende over de skinnende Kroppe; og med Fraade om de skælvende Muler gemte de sig ind til hinanden, rystende i Baasens Mørke.

Miss Teker løb ned ad Trappen, ned i Hallen, Haaret var udslaaet, og Haarbørsten holdt hun i Haanden og kastede den og skreg:

— She is dead, she is dead; Mistress is dead! . . . mens Marinka med stive Øjne stod og rullede den Dødes hvide Hænder, som vilde hun varme dem — og vidste ikke, hvad hun gjorde, og sagde forvildet:

— Faa hende i Live, faa hende i Live, sagde hun og pludselig begyndte hun at hulke med Hovedet ned mod den væltede Stol.

Og rejste sig igen og løb gennem Hallen og tog Miss Tekers Børste op og løb forbi Hana og skreg som Ane:

— Herren . . . Herren!

— Hvad er der, hvad er der?

Det var Kokkene, der sprang frem fra deres Dør, halvvaagne, vækkede af Middagsblundet, nøgne:

— Hvad er der?

Men ud fra Vinduet, hvor Gardinerne flagrede, raabte Miss Teker ud over Gaarden og slog Hænderne op for sit Ansigt:

— She is dead — she is dead . . .

— Herren, Herren . . .

Joán var staaet op; uden Tanker, saa angst som om Natten, naar han vaagnede i Mørke, listede han ind og saå paa den døde Moder — gennem Sprækken.

Saa kom Faderen ind og skød Marinka bort og Gartneren, som var løbet ind, og Ignaz.

Han løftede Moderen op i sine Arme, højt op i sine Arme, og bar hende ind.

Der var blevet stille i Huset. Inde i Sovekammeret slog Ane hvide Lagener op paa alle Vægge. En Gang imellem stod hun ned af Stigen og saå paa den Døde. Øjenlaagene var gledet op over de brystne Øjne.

Ane gik op i sit Kammer og aabnede sin Kommode. Hun tog to gamle Skillinger. De var fra Frederik den Syvendes Tid. Der var et Hul i dem begge to.

Da Ane fik dem i Haanden, begyndte hun at snøfte.

Saa gik hun ned igen, ind til den Døde og laasede

Døren. Og mens hun græd, saa Taarerne faldt ned paa de hvide Hænder, lagde hun Skillingerne paa den Dødes nedtrukne Øjenlaag.

Joán, hvem ingen saá, sad hos Hana. Der var helt tyst i Køkkenet, som om ingen skulde spise.

— Hana, hviskede Joán.

— Lille Herre.

— Hana, hviskede han og saá op i hendes Ansigt: hvorfor er Mo'r død?

Og han sagde „død“ saadan som et fremmed Ord, en Lyd, man ikke forstaar.

— Lille Herre, svarede Hana kun og stirrede ud i Rummet med de halvblinde Øjne.

Men paa én Gang kom Marinka løbende.

Hun var helt sort.

— Nu kommer Pateren, raabte hun og løb videre ud i Hallen.

Joán fulgte efter. Han holdt Armene saa tæt ind til Kroppen. De to Kordrenge gik lige bag ved Præsten, i hvide Skjorter. Og Marinka lukkede alle Dørene op og bankede paa den øverste.

Hun bankede igen:

— Ana, Ana.

Men Døren var lukket:

— Ana, Ana, kaldte hun højere:

— Ana, det er Pateren.

Men pludselig havde Ane revet Døren op og, midt paa Tærskelen, som en forvildet, mens hun holdt i Karmene med begge sine Arme, som om al hendes Fortvivlelse udladede sig i Raseri mod den fremmede og kronragede Mand — skreg hun en Strøm af vildsomme Forbandelser paa Dansk og paa ungarske Brokker, Forbandelser frem imod Præsten — og slog Døren til, imens de tomme Røgelsekar sitrede i Drengenes Hænder.

Joán var løbet ud.

Skælvende over sit hele Legeme trykkede han sig ind mod Hanas Knæ:

— Hana, Hana, hvorfor gik Præsten?

— Lille Herre, lille Herre.

.....

Men saa rejste Fader, og Joán fik den franske Frøken. Men det var Ane, der bad med ham om Aftenen.

— Ane, hvor er Fa'r? spurgte Joán midt under „Fadervor“.

— Han fløjer, sagde Ane og blev ved i Bønnen:

— Forlad min Skyld, som jeg forlader mine Skyldnere.

— Hvorfor? spurgte Joán og tænkte paa Faderen.

— Led os ikke i Fristelse, men fri os fra det Onde, blev hun ved.

— Hvorfor? spurgte Joán igen og var med ét blundet ind. Joán forstod ikke mere rigtigt, hvad Ane talte, for han glemte Dansk nu, da Moder ikke var der. Sommetider vaagnede Joán igen og han hørte Ane, der sad og græd henne ved Lampen.

— Hvorfor græder Du? spurgte han og løftede Hovedet.

Det gav et Sæt i Ane:

— Josse skal sove, sagde hun.

— Men hvorfor græder Du?

Ane fik Taarerne væk med Bagen af sin Haand.

— Jeg græder ikke, lille Josse, sagde hun, jeg sitter bare og sør'er . . .

Om Dagen sad Joán mest hos Hana eller hos Josef i Stalden, for han spillede Violin.

Den Sommer kom Læreren. Han var en Græker og saa lang, at han maatte bøje Hovedet, naar han gik ind ad Døren til Skolestuen. Da Faderen var hjemme, skrev han en stor Timetabel over alt det, som Joán skulde lære. Men Hr. Christopulos glemte tit at læse. Han sad kun med Joán paa sit Skød og glattede og glattede hans Haar og stirrede frem i Luften. Joán havde aldrig set saadanne Øjne som Hr. Christopulos' — saa store og saa blaa og aldrig var de glade.

— Men vi skal læse, Joán, sagde han, og han fortalte igen om alle Stederne paa Kortet.

— Hvor boer Du? spurgte Joán.

— Jeg? jeg boer i Hellas.

— Hvor er det?

Hr. Christopulos førte sin smalle Haand ned over Grækenland:

— Dér er Hellas, sagde han.

— Hm. Og Joán saá paa Hellas.

— Og hvor boer jeg? spurgte han.

Hr. Christopulos sagde, at han havde søgt om „Øen“.

— Men hvor Du boer, staar ikke paa Kortet.

— Hvorfor?

Men Læreren svarede ikke. Han saá paa Grækenland, mens hans Haand gled hen over Joáns Haar.

— Nu skal Du spille, sagde Joán.

Hr. Christopulos gik hen til Klavéret og begyndte at spille. Tonerne steg op under hans lange og smalle Hænder, mens det var, som saá hans Øjne saa langt bort. Joán havde sat sig med Hovedet lænet til Pianoet. Men snart laa han helt strakt ud paa Gulvet, saadan som han laa om Sommeren paa Jorden foran Vinstokkene, i Solen.

— Spil mer, sagde han.

I Stalden, hos Josef, spillede han selv. Hans Arme var for smaa til Josefs store Violin. Men Melodierne, de piblede frem, lidt efter lidt. Hanas Sange og Modereens Sange, han skilte dem ikke ad, men de flød sammen, mens han blev saa rød og hed som naar han red paa „Caprice“ med sin Fader. Naar Fader var hjemme, red de hver Dag. Ponyen kunde ikke strække ud, men den løb med Joán som en stor Hund ved Siden af „Amour“. De red langs Floden forbi Træhuse og over Marker. Bønderne hilste og Faderen kaldte dem ved Navn og Joán nikkede.

Carol, Sognefogden, der stod foran sin rødmalede Gavl, tog Hatten af:

— Hvordan gaar det, Carol? spurgte Faderen.

— Det gaar blot daarligt, Herre, sagde Carol og stod med Hatten i Haanden: nu er hele Livet svullent.

Carol talte om sin Kone, der var syg.

— Du skulde hente Lægen, sagde Faderen.

Carol drejede paa Huen:

— Det koster tyve Gylden at faa ham over Floden, Herre, sagde han.

— Ja, det gør det jo. Naa, hvad der kan linde, kan Du hente oppe hos os.

De red videre langs med Floden.

— Fa'r, sagde Joán: hvorfor har Carol saa store Sølvknapper i sin Frakke?

— Fordi han er en Rumæner, sagde Faderen.

Iwo stod paa Toften uden for sin graa Længe, midt mellem sine Svin:

— Nu er dine Svin nok snart tjenlige, sagde Faderen.

— Ja, de er, svarede Iwo.

— Saa skal Du vel til Marked?

— Floden er for strid, Herre, sagde Iwo og saá hen over Svinene: En tør ikke føre dem over.

— Det kan være sandt, sagde Faderen.

Vingaardskarlen Dmeters Moder stod lidt derfra ved sin Grøftekant, i sit brogede Skørt.

— Hvor den lille Herre vokser, naadige Herre, sagde hun.

— Ja, sagde Faderen og saá over paa Joán, der sad helt rankrygget paa sin Pony: men nu er han jo ogsaa otte Aar . . .

— Og han faar Fædreneres Ansigt, Herre, sagde den Gamle: Nej, fremmed Blod synes aldrig i den Slægt.

Der fløj som en Trækning over Faderens Ansigt:

— Det kan være, sagde han, og de red igen, mens Dmeters Moder nejede.

Vejen løb saa tæt ved Floden, der gik saa stærk og mørk. De red til Øens Østspids, der var tynd som et Rev. Paa begge Sider skred Flodens Strøm.

Faderen holdt længe og stirrede ud over Vandet.

— Fa'r, sagde Joán:

— Fa'r, hvorfor er Vandet saa sort?

— Fordi Floden er dyb, sagde Faderen.

Men da de begyndte at ride igen, så Joán Simon Bissekræmmeren, der kom gaaende med den store Kasse paa sin Ryg, og han raabte — for Bissekræmmeren med alle hans Sager, Uhre og Tørklæder og Piber og Huer og Kæder, var det morsomste, han vidste —:

— Fa'r, Fa'r, dér er Simon.

Simon var standset helt inde paa Marken og han gik i Jorden saa dybt, saa hans lange Frakke laa helt hen ad Græsset. Men Faderen red ham forbi.

— Fa'r, Fa'r, blev Joán ved: det var Simon. Det var Simon fra Orsówa.

Men Faderen så ikke til Simon.

Joán blev ved at dreje sig paa Hesten, mens Simon fra Orsówa var gaet videre.

De bøjede bort fra Floden og red, ind over Markerne, helt ud til bag Krattet, hvor Josef sagde, at dér huserte de, alt det Pak der var og Smuglerne. Da de kom til „Borgen“, stod Faderen af Hesten og bandt Amour og Caprice. Joán tog Faderen i Haanden, da de gik ind i Ruinen. Det gjorde han altid. Der var blot de tre tykke Mure tilbage. Den fjerde var kun nogle Grusdynger ligesom Bjerge. Faderen gik op ad de smuldrende Stentrin og lænede Armene mod Murens Kant.

— Maa jeg sidde hos Dig? sagde Joán, og Faderen løftede ham op, saa han sad paa Murranden.

Joán sad og drejede Hovedet: dér laa Carols Gaard og dér i det skidne Hus boede Josefs Kæreste og dér hjemme var Hr. Christopulos' Vinduer. Her så man hele Øen og alle Huse, helt forbi „Moders Mølle“.

Faderen stirrede længe paa de langsomme Vinger.

— Dér sad Mo'r, sagde Joán og pegede ud paa den lille Bænk foran Møllehuset.

— Ja, hviskede Faderen.

Men nederst, lige dernede, laa Byen med Kirken midt i. Dér ved Døren var Moders Grav.

Joán så altid ned til Moders Grav.

— Fa'r, sagde han: skal Du ogsaa ligge, hvor Mo'r ligger?

— Ja.

— Skal jeg ogsaa ligge, hvor I ligger?

— Ja — en Gang.

— Hvorfor? spurgte Joán.

Faderen stirrede ud over Floden.

— For dér, sagde han, ligger alle Ujházy'er.

Og lidt efter sagde han — og vidste maaske ikke selv, at han talte —:

— Hvor man er født, dér maa man bēgraves.

Joán hørte ikke mer. Hans Drengehjerne var pludselig igen sprungen over til Simon — at Faderen havde ikke sagt Goddag til Simon.

Men han drejede Hovedet igen. Dér alleryderst, bag Krattet, var Smuglernes Huse. Der var saa smaa Vinduer i alle de Huse.

— Hvorfor rider vi aldrig forbi Smuglernes Huse? spurgte Joán.

Faderen svarede ikke.

Og paa én Gang plumpede det ud af Joán:

— Josef si'er, Smuglerne ta'er de smukkeste Kærestes.

Faderen vendte sig:

— Jeg har jo sagt Dig, Du maa ikke være i Stalden.

— Ja, sagde Joán spagfærdigt.

Men lidt efter sagde han, maaske for at komme bort fra Josef og Smuglerkæresterne:

— Peter Georgewitschs Hus er stort. Og han saá ned paa Peter Georgewitschs Hus, der laa bredt og langt, med sine to hvide Søjler lige overfor Kirken.

— Ja, det er stort.

— Er det større end „Slottet“? spurgte Joán.

— Nej, Slottet er det største.

— Naa.

Joán sad lidt. Saa sagde han:

— Men den Gang, da Tyrkerne kom, var Borgen den største.

— Ja, da var Borgen størst, svarede Faderen.

Men Joán spurgte om Tyrkerne og om Paschaen, som de havde hængt, for han var bleven overvundet, og alle hans Folk, de maatte flygte, alle Tyrkerne.

— Hvor flygtede de da saa hen? spurgte Joán.

— Over Floden, sagde Faderen.

— Hvem slog Tyrkerne?

— Joán Ujházy slog dem.

— Joán Ujházy, gentog Drengen ganske sagte. Han var helt hvid i sit Ansigt.

— Og hængte han Paschaen? spurgte han igen, som før.

— Ja.

Solen stod lavt paa Himlen. Over den graa Ø kastede Husene deres lange Skygger. Joán frøs paa sin Murkant, og han sagde, som én Gang før:

— Fa'r, hvor Floden er sort.

— Ja.

— Og den løber helt omkring.

— Ja, sagde Faderen og knyttede begge sine Hænder mod Ujházy'ernes Mur.

Joán blev ved at stirre paa den sorte Flod med sine store Øjne. Saa sagde han pludseligt:

— Fa'er, Floden ligner Klædet paa Loftet.

— Hvad for et Klæde? sagde Faderen.

Men Joán svarede ikke. Det var ligesom han pludselig var bleven bange eller var bleven kyst. For Klædet paa Loftet, det var de store Ruller, som de havde rullet ud over Gulvet og alle Trapper den Dag, da Mo'r var død og de bar hende ud — Ignaz gik forrest, da de bar hende ud, i den hvide Kiste.

— Kom, sagde Faderen, nu skal vi hjem.

De gik bort fra Borgen. Men Joán tænkte igen paa Simon fra Orsówa, som Faderen ikke havde set paa.

Da de kom hjem, fik Joán to Stykker Sukker til Caprice af den yngste Kok. Han sneg sig hen under Vinduerne over Stalden, hvor Caprice fik Sukkeret.

— Vi mødte Simon, sagde Joán.

— Naa, sagde Josef, render han her nu igen med sit brogede Stads. Naa, her paa Øen trænger Pigerne, det Skidt, forresten nok til Forklæder over deres Maver.

Joán stod lidt.

— Josef, sagde han: hvorfor si'er Fa'r ikke Goddag til Simon fra Orsówa?

— Nej, sagde Josef, det gør Herren ikke. For Simon er en Jøde. Og der er ingen kristent Mandfolk, der hilser paa Jøderak.

Joán stod lidt, til han sagde og talte sagtere:

— Josef, véd Du, han, der hængte Paschaen, han hed Joán.

Der lød et vældigt Skrig i Gaarden, og Josef løb hen i Stalddøren. Det var de to rumænske Kokke, som sloges med Vogterdrengene. Blodet løb Serberne ud af Næsen. Alle Vaskepigerne kom ud med opkitlede Skørter og skreg, mens Dampen fra Gruben stod ud i Gaarden.

Rumænerne fløj ind paa de serbiske Drengene som et Par Katte, mens de rutheniske Vaskepiger hylede.

— Hold Kæft, I rutheniske Mære, raabte Josef.

— Paa'en, paa'en, raabte Dmeter og sprang Kokkene til Hjælp.

— Klø dem, klø dem, raabte Josef med Hænderne begravet i sine ungarske Bukser: Klø dem, de serbiske Svin.

Serberne hvinede, for Rumænerne havde bidt dem i deres nøgne Arme.

— Klø dem, klø dem . . .

— Hjælp, Hjælp.

Det var Pigerne, der hvinede.

— Stille.

— Er I gale?

Det var Faderens Stemme, der lød fra et Vindu — højt over Støjen.

Og pludselig hørte de Ane, der raabte fra et andet Vindu, ud i Halvmørket, gennem Skrigene:

— Josse, Josse.

— Hvor er Hr. Joán? spurgte Faderen.

Der var blevet stille. Som Skygger sneg de sig alle væk — bort i Mørket. Men Joán løb, angst, op ad Trappen ind i Hr. Christopulos' Stue.

— Josse, Josse. Det var Ane, som slog paa Døren.

Da hun havde aabnet den, tog hun Joán i Armen og næsten rev ham med sig, gennem den lange Gang, ind i hans Kammer:

— Men hva' er 'et, jeg har sagt, at Du ikke maa føjte og rend', saa En sitter med Livet i Hændern'. Men Knubs sku Du ha', saa Du fløjer med det Helvedes Rak, som er til Gud Faders Forbandelse . . . Ta' Strømperne a', har jeg sagt. Men Fruen sku' se for en Pøl, som vi vandrer i med vores Fødder . . . Ta' Strømperne a' Dig, har jeg sagt, men Fruen tog hjem til Gud Fader og det var saamæn oss' det klogest . . . for her er Forbandelsens Land og Pestens Dal, som det skrevet staar. Men Fruen gik hjem til sin Fred i Jesus, ta' Strømperne a'.

Pludselig begyndte hun at græde og lagde sig ned foran Sengen:

— Og en anden ku' sitt' her tilbage. Og hva' ka' man? Man ka' ingenting og man er et Kræ paa Guds Jord og man ka' ikke andet end bede . . . Josse, lille Josse, forstaar Du, hva' jeg si'er . . .

— Ja, hviskede Joán, ja . . .

Han græd selv, af Skræmthed og Angst, saa Taarerne løb ned ad hans Kinder.

— Næ, næ, Du forstaar 'et ikke — og Ane græd højere — han forstaar ikke Moderens Maal —

— Moderens Maal, Moderens Maal, blev hun ved at gentage.

Og hun talte til ham med de fremmede Brokker, blandede Serbisk og Ungarsk og Rumænsk og Ruthenisk fra Vaskekælderens Skændsmaal. Og igen talte hun Dansk, forbandede dem, baade Hedninger og Jøder og Græker, som tog ham, som tog hendes Josse.

— Og hva' ka' man, hva' ka' man, et enligen Kræ, som er ladet tilbage paa Jorden.

Hun talte som en Bog, hun, der aldrig talte, og hun blandede sine Ord med Bibelens Sprog, Bibelen, der var det eneste, hun læste.

Hun vikledede Joán ind og hun dækkede ham til og vikledede ham ind og hun græd igen over Fruen i sin Himmel.

— Og vi, vi, som er udi Udlændighed, sagde hun.

Joán sov ikke. Gennem de sitrende Øjenvipper stirrede han hen paa Ane, der sad under Lampen, foran den store Bibel. Hun tog Brillerne af og paa, og Ordene blev borte foran hendes Øjne, som blændedes:

— Se, jeg sender Sværdet, Hungeren og Pesten over dem, og jeg vil gøre dem som de modbydelige Figener, som ikke kunde ædes, fordi de vare saa slette. Og jeg vil forfølge dem med Hungeren og med Pesten og gøre dem til en Gru for alle Riger paa Jorden, til Forbandede og til Forfærdelse og til Spot og til Forhaanelse ...

Ane læste højere og bladede i den store Bog, hvor der laa saa mange Mærker af røde og hvide Baand:

— Frygt da ikke, Du min Tjener Jakob, siger Herren, og vær ikke forfærdet, Israel, thi se, jeg frier Dig ud fra et langt fra liggende Land og din Sæd ud fra din Fangenskabs Land og Jakob skal komme tilbage og bo rolig og tryk og ingen skal forfærde ham.

Anes Graad stilnede, og hun havde foldet sine Hænder.

— Aa, Herre, min Gud, aa, Herre, min Gud, sagde hun.

Joán sov ind. Men der kom som Smaaryk i hans Legeme, endnu i Søvn.

... Men naar Faderen var rejst igen, tog Frøkenen over Floden til Orsówa, og Joán var med, og de besøgte alle Frøkenens Veninder. Men de kom mest hos Kommandantens Frue, hvis Kjoler laa saa langt hen ad Gulvet, og som havde gult Haar og store røde Pletter paa Kinderne. Joán sad ved Vinduet, med Hovedet i sine Hænder, og saá ned paa alle Soldaterne, der var hvide og gule og røde og med saa meget Guld.

Kommandantens Søn, der var rødpurret, stod ved Siden af ham. Han havde saadanne hvasse Negle, som han, fordækt, satte tæt ind i Joáns Lægge.

Fruen og Frøkenen sad bagved i de store Stole — men Betrækket var laset — og lo og hviskede og drak af smaa Glas og sad saa nær ved Ilden, at den brændte dem. De fik ogsaa Kager med mange Korinther og Fruen kaldte paa Joán, at han skulde spise med:

— *C'est bon ça, c'est bon*, sagde hun og stoppede ham Kagen i Munden.

— *Ah, qu'il est beau le petit Sans-patrie*, sagde hun og tog paa ham med sine bare Arme, som Joán var bange for.

Og Joán vendte tilbage til Vinduet og saá paa Soldaterne, der stadig gik op og ned.

— Uh, sagde Kommandantens Frue til sit eget opløbne Afkom: flyt dit fregnede Fjæs væk.

Og Drengen vendte tilbage til Vinduet.

Men sommetider var de ovre hos Marinka, som boede paa den anden Side Torvet. Hendes Vinduer var de største i hele Orsówa, og der stod Ananas med grønne Toppe og Glasskaale og hvide Flasker. Men inde var der fuldt af Officérer, som drak The og som Mademoiselle snakkede med. Og Theen blev bragt rundt af to Frøkenner, som var helt hvide i Ansigterne, og som Officererne kyssede. Men Marinka havde faaet sorte Øjenbryn og stod selv bag en hvid Disk med Sølvskaale og smaa Tønder, der var paa Sølvfødder, og alting skinnede.

Frøkenen gik tit ind i en lille Stue, hvor der var Dør for, og Joán gik alene rundt og saá paa Officérerne, som spillede Kort.

Men der var én, som aldrig snakkede, men kun sad lige i Hjørnet ved Disken og kyssede Marinka paa alle hendes Fingre, hver Gang hun gik forbi. Joán stillede sig op ved hans Bord og saá paa ham — fordi han aldrig sagde noget.

— Har De været i Krig? sagde Joán.

— Ja, svarede den unge Mand, jeg har været i Krig.

— Naa.

— Med hvem? spurgte Joán saa igen.

— Med Tyrkerne, svarede Officéren.

— Naa.

Lidt efter sagde Joán og stemmede Hænderne om Læderbæltet om den gendarmblaa Bluse:

— Jeg vil ogsaa være Soldat.

Den unge Mand saá paa ham med sine aflange Øjne:

— Men Du er ingen Serber, sagde han.

Den franske Frøken kom ud af den lille Stue. Hun var helt rød i Hovedet:

— *Depêche-toi*, sagde hun.

— *Depêche-toi — nous sommes pressés.*

Det var mørkt over Floden, inden de kom hjem.

Joán listede over i Stalden. Han krøb op paa Havrekassen foran Amours Baas.

— Josef, sagde han.

— Ja.

— Har Marinka en Mand? spurgte Joán.

— Hun har s'gu mange Mænd, sagde Josef og spyttede ud mellem sine spidse Tænder.

Joán sad lidt. Og i Børns besynderlige Tankegang sagde han:

— Men Marinka har været hos os.

— Ja, det er rigtigt, sagde Josef, for her lander ja Gu' alle Tøse og alle de Tøjter, som maa rakke fra deres Land.

— Hvorfor? sagde Joán.

— For saadan er 'et, sagde Josef og satte sig paa Havrekassen.

. . .

— *Depêche-toi . . . Allons, nous sommes pressés. . .*

Mademoiselle var vred. Det var blevet altfor sent, og hun næsten løb over Torvet for at naa hjem, inden det blev helt mørkt.

— Skynd Dig, skynd Dig, hun knubsede Joán i Tindingen.

Men pludselig løb der en Flok Drengene op, mange Drengene, hundrede Drengene, op imod dem og skreg og hujede og forrest løb David, Simons Søn, og alt hans Tøj var i Stykker:

— Jøden, Jøden, skreg de.

— Jøden, Jøden, skreg de og peb i Fingrene.

Men David vendte sig om, lige foran Joán, og knyttede sine løftede Hænder foran dem alle, foran alle de hundrede.

— Jøden, Jøden, pisk ham, Jøden.

— Pisk ham, Jøden, skreg de.

Og pludselig sang de det som et Omkvæd, alle Drengene:

— Pisk ham, pisk ham, pisk ham, Jøden.

Og David løb igen, med løftede Hænder, og klamrede sig til Frøkenen, der skreg, mens Drengene hvi-nede:

— Op med Tomaterne, pisk ham, Jøden. Op med Tomaterne. Pisk ham, Jøden.

David var snublet, mens Tomaterne fløj; de knustes mod hans blottede Krop, ind mod hans Ansigt, ned mod hans Haar, saa det syntes, som Blodet randt:

— Pisk ham, pisk ham, pisk ham, Jøden.

— Kom, kom, skreg Frøkenen og snublede igen, skubbet og trykket og puffet — af Drengene, der trængtes ind paa hende:

— Kom, kom!

— Pisk ham, pisk ham, slaa ham, Jøden.

David laa paa Jorden; hans Hænder var oprakte med de udspilede Fingre.

— Spark ham, spark ham, Æsels-Jøden.

De sparkede ham, de trampede ham, de stampede ham.

— Kom, kom, skreg Mademoiselle.

Men pludselig borede Joán sig frem — ind mellem Drengenes Ben, frem under deres løftede Hænder, frem til David:

— Løb, løb, skreg han.

— Løb, skreg han, mens alting sitrede paa ham, Ansigt og de knyttede Hænder og Benene under ham sitrede:

— Løb.

Og David slap bort, som en Aal, som en Slange mellem deres Ben, henover Jordan, mens Drengene hujede og skreg igen og Mademoiselle satte i Løb, op mod Marinkas Trappe, og han, den hvide Officér, der aldrig talte, greb Joán i sine Arme og bar ham ind:

— *Il est fou.*

— *Il est fou, le Sans-patrie,* raabte Mademoiselle, der var rasende, for alle hendes Klæder var sølet til.

Joán talte ikke i Baaden. Den hvide Officér havde fulgt dem derved og havde dækket Joán med et stort Tæppe. Under det laa han og rystede endnu. Hjemme paa Stranden stod Josef og Hr. Christopulos og Ignaz og raabte i Mørket ud over Floden, frem imod Baaden.

Men Mademoiselle sagde kun:

— Her er vi jo.

Og hun lod en pludselig Syndflod af Boulevardernes Skældsord regne ned over de Ventende.

. . .

Der var vist gaet en Uge.

Da de om Eftermiddagen kom ind med Baaden til Orsówa og nærmede sig Molen, hvor Drengene laa med deres Snører, raabte et Par af Drengene:

— Dér er de . . .

— Dér er de, dér er de fra Øen.

Bødkerens lange Søn sprang op fra sin Snøre:

— Ja, dér er de sgu, Rakket fra Øen.

Og han løb foran de andre hen til Stentrappen, hvor alle Drengene stod samlede i en Klump, da Joán kom op ad Trappen. Bødkerens Søn kom til at skubbe til Joáns Skulder og saa traadte Skrædderens Dreng ham op ad Benene. Joán gik kun videre, bag Frøkenen, med Hænderne knyttede om sit Læderbælte. Hans Øjne var halvlukkede.

Da Joán var kommen et Stykke væk, begyndte

Skrædderdrengen at pibe i Fingrene, og de andre hujede. Men Bødkersønnen var helt som skoldet i sit flade Ansigt og raabte:

— Hvad bilder han sig ind, hvad Fa'en bilder han sig ind med sine lukkede Øjne.

De blev ved at raabe, lige til Joán var bøjet om Hjørnet.

Fra den Dag passede Drengene Baaden op, og naar de saá den, begyndte de at pibe i Fingrene:

— *Dér er de, dér er han* —

Og de slog Grus og Sten mod Baaden.

Mademoiselle var bleg under det meget Pudder, men Joán stod oprejst midt i Baaden:

— *Læg til, sagde han og gik forbi de skraalende Dreng med sine halvt tillukkede Laag.*

De hujede bag dem. Mademoiselle var, saa hun ry-stede i sine Knæ. Hun næsten løb over Torvet.

— *Rakkerprins, Rakkerprins, skreg Drengene hen-over Torvet.*

— *Viens, viens*, raabte Mademoiselle til Joán.

— *Ham fra Øen, ham fra Øen.*

— *Viens, viens.*

— *Rakkerprins, Rakker.*

— *Viens, parbleu, viens, Sans-patrie*, raabte Frøkenen og løb op ad Marinkas Trappe, hvor Kommandantens røde Søn svang sig op paa Gitret:

— *Paa ham, paa ham* — ham uden Fædreland.

Kommandantspirens Fistel lød over Pladsen:

— *Paa ham, paa ham, ham uden Fædreland.*

Og som var Ordet fundet og Navnet givet og Skændselen stemplet, raabte de alle skingrende op mod Joán:

— *Paa ham, paa ham, ham uden Fædreland.*

Forrest var Bødkerens Søn.

— *Kan Du saa faa Øjnene op*, raabte han og jog sine Bødkernæver ind i Joáns Nakke.

— *Krum hans Ryg, hvinede Kommandantens Søn:*

— *Prins uden Fædreland.*

— Han uden Fædreland, han uden Fædreland.

De stormede op ad Trappen og de sprang over Gelænderet, mens de peb og de skreg. Bødkerens Søn laa over den snublede Joán. Marinka kom løbende til Ruden:

— Hjælp ham, hjælp ham, hjælp Hr. Joán.

Men Officéerne derinde svingede hende rundt, mens de lo:

— Paa 'en, paa 'en, I Serbere, raabte de og lo og lo.

— Paa ham, paa ham, ham uden Fædreland.

Joán blev borte under de snublende Drenges Vægt, og de slog ham og trampede ham og de slog ham.

Oberstens Frue havde revet sit Vindu op og fægtede med begge de bare Arme:

— *Sans-patrie, pauvre Sans-patrie*, raabte hun frem over Pladsen.

— Skam Dem, skam Dem, raabte Marinka, og hun var løbet ud af Døren og frem paa Trappen.

— Hr. Joán, Hr. Joán,

raabte hun og slog Hænderne ud mod de tumlende Dreng.

— Han uden Fædreland, han uden Fædreland.

Men paa én Gang havde Joán vredet sig ud under Bødkerdrengens Krop og svunget sig op og kilet sig ind mellem det hujende Pak — saa han stod paa det øverste Trin. Blodet rendte ham fra hans blottede Bryst over hans Livrem ned paa Armene.

Saa greb Marinka ham og løftede ham op i begge sine Arme, der skjalv, og bar ham ind.

Da Joán vaagnede, sad den hvide Officer ved hans Seng.

— Lig stille, sagde han, lig stille.

Joán bed sine Læber sammen.

— Jeg vil hjem, sagde han, og pludselig begyndte han at hulke, som skulde hans hele Drengelageme sprænges.

— Ja, Du skal komme hjem, sagde den hvide Officer.

Mademoiselle var gaaet til Sengs og vilde blive der. Marinka og den hvide Løjtnant kørte Joán ned til Baaden. Han laa i dens Bund, dækket af Tæpper, medens Dmeter og Ignaz roede. Da de naaede hjem, bar de Joán paa en Baare op til Slottet.

Ane kom hjem fra Fruens Grav:

— Hvad er der sket af Himlens Forfærdelse? hvad er der sket? Aa, bitte Jesus, de har slaet ham ihjel, de har slaet ham ihjel. Josse, Josse, de har slaet ham ihjel . . .

Og hun kastede sig ned over Sengen, hylende som en Hund over et Lig.

Joán talte ikke, han førte kun sin hede Haand op og ned over sit venstre Bryst, der sved under det kølige Lærred, som var det hans bankende Hjerter, der brændte.

— Lad ham ligge, sagde Hr. Christopulos.

— Han skal ligge stille.

Om Natten havde Joán Feber. Han blundede og han vaagnede. Ane sad ved Lampen foran sin store Bibel. Hun læste saa højt, at Profeternes Forbandelser blandede sig med den halvvaagnes Feber.

— Og det skal være saa, at der skal være Stank i Stedet for Vellugt og et Reb i Stedet for Bælte og et skaldet Hoved i Stedet for Haarfletninger og trang Sæk i Stedet for vid Kaabe, Brændemærke i Stedet for Skønhedsplet. Dine Folk skulle falde ved Sværdet og din Styrke i Krigen . . .

— Hva' er der, Josse? Josse, gør'et ondt?

— Nej, ikke saameget.

Ane lagde Hovedet ned paa Joáns Pude:

— Det gør godt, naar jeg græder, sagde han og slog Armene op om hendes Hals.

Da Joán vaagnede igen, var det Formiddag. Ane sad endnu ved Sengen. Joán laa stille, med store og stirrende Øjne. Men saa blev han urolig.

— Ane, jeg vil op, sagde han og vilde ud af sin Seng.

— Men det ka' Du ikke, Josse, Du maa ligge stille.

— Nej, jeg vil op.

Ane hjalp ham med at klæde sig paa. Han var saa urolig, men Øjnene var runde og helt spilede op.

— Jeg vil læse, sagde han.

Han læste altid om de store Musikere i røde Bind, der kom fra Budapest.

Men han slap Bogen med aandsfraværende Hænder:

— Jeg vil gaa op, sagde han.

— Hvor vil Du hen? sagde Ane og rejste sig. Hun var ganske angst, for Joán var stiv i sit Ansigt.

— Jeg gaar op, sagde han.

Joán bankede sagte paa Hr. Christopulos' Dør.

— Er det Dig? sagde Hr. Christopulos, og hastigt lagde han til — for Joáns Øjne var saa underlige, ligesom saá de ingenting, og det var, som han var saa lille indenfor sine Klæder:

— Hvordan er det, Joán?

— Mange Tak, sagde Joán.

Han satte sig paa Gulvet og støttede sit Hoved — det var saa tungt — til Klavérets Fod.

— Vil De spille? sagde han.

— Det vil jeg saa gerne, sagde Hr. Christopulos. Og han begyndte at spille, mens Joán saá op paa ham for ligesom at tvinge sig til at høre.

— Men nej. Der var kun det. Kun det der gjorde saa ondt inden i hans Hoved, ondt i alting inden i ham — der var kun det:

De havde hujet af ham, som de hujede af David. De havde revet hans Klæder af ham som de havde revet dem af Kroppen paa Simons Søn, paa David.

— Han uden Fædreland.

— Han uden Fædreland.

— Ja — ligesom af David — —

Det var, som han ikke kunde tænke, som hans Hoved var blevet saa stort, at han ikke kunde tænke. Men naar han støttede Panden mod Klavérbenet, som var koldt, saa var det, som han huskede:

— For Josef havde sagt, Josef i Stalden: Her løber

alt det Pak, som er uden Fædreland. Det havde Josef sagt. Og Frøkenen sagt. Og Ane havde sagt det. Og Kommandantens Frue havde sagt det.

— *Petit Sans-Patrie.*

— Hvad er der, spurgte Hr. Christopulos, der holdt op at spille:

— Hvad er der, Joán?

— Ingenting, sagde Joán og saá paa ham med Øjne, der ikke saá.

— Hvorfor sukker Du da?

Joán virrede lidt med Hovedet.

— Er det dit Bryst, som gør ondt?

— Nej.

— Men hvad er det da?

Hr. Christopulos klappede hans Haar. Men Joán skød Haanden bort, som gjorde hans Hoved ondt:

— Uden Fædreland.

— Ja, det havde Kommandantens Frue sagt. Og Frøkenen sagt. Og Josef sagt.

— Saa var det — det var sandt.

— Men hvorfor — hvorfor?

— De havde raabt det. De havde hujet af ham som af David, Simons Søn. De havde revet Klæderne af ham som af Simons Søn, af David. Men Ane havde sagt det, hvorfor de havde skreget ad David. For han er Jødens Dreng, og det er en Skændsel. Og Frøkenen havde sagt det og krænget med Munden: *Ah, pjui, le juif.* Og Josef havde sagt det i Stalden og Drengene havde pebet, alle Drengene i Orsówa: Jøden — Jøden . . . .

— Fordi det var en Skændsel.

— Joán, hvorfor græder Du?

— Jeg græder ikke.

Joán rørte sig ikke. Det var som sad der, bag Taa-erne, en stor, en forfærdelig Angst i hans Øjne.

— Gør det saa ondt i dit Bryst?

— Ja, nu gør det ondt i mit Bryst.

Joán blev siddende, stirrende med de samme Øjne:

— Men Kommandantens Søn havde ikke hujet af Simon. Men Kommandantens Søn, han havde begyndt at skrigte mod ham: *Sans-Patrie* — *Sans-Patrie* . . . Og Officéerne — alle de, der spillede Kort hos Marinka — — de havde raabt mod ham: *Sans-Patrie* — *Sans-Patrie* . . . og lét — lét som Karlene — — som Karlene lo ad den Puklede, som ad Peter, Peter med Pukkelen, som de tre Kærester var løbet fra, fordi han var et Kræ.

— Som af David, Jødens Dreng, og af den Puklede, af Peter, havde de hujet af ham . . .

— Joán, Du skal i Seng. Du har jo Feber. Du maa i Seng.

Joán fo'r sammen.

— Nej, nej, og han rystede paa Hovedet: jeg vil ikke i Seng.

— Saa skulde vi gaa lidt, sagde Hr. Christopulos.

— Ja, saa kan vi jo gaa lidt.

Ane stod nede i Hallen ved Trappen:

— Hvor vil han hen? hvor vil han hen? klynkede hun, ligesom før.

— Vi gaar lidt ud, sagde Hr. Christopulos.

— Men, men gaa ikke for langt, bad Ane:

— Aa, gaa ikke for langt med ham, for han taaler 'et ikke.

— Vi gaar kun lidt, sagde Hr. Christopulos.

De gik tavse, langs med Slottet, frem og tilbage. Paa en Gang spurgte Joán og saá op paa Læreren:

— Staar alting paa Kortet?

Det gav næsten et Sæt i Grækeren.

— Ja, sagde han: alt staar paa Kortet.

— Alt Land? spurgte Joán igen.

— Ja, alt Land staar paa Kortet.

Joán tav paany:

— Saa var det sandt. For Hr. Christopulos havde sagt, det vidste han, Hr. Christopulos havde sagt — tre Gange: Hvor Du bo'r, Joán, staar ikke paa Kortet.

— Uden Land — uden Fædreland . . .

— *Sans-Patrie.*

Der kom nogen forbi dem, og Hr. Christopulos nikkede:

— Det var Peter, sagde han.

Men Hr. Christopulos greb om Joán, der var hvid som Muren.

— Nej, kom Joán, sagde han og førte ham ind: Du bliver syg.

De spiste i den store Spisestue, de to alene, og de talte ikke.

— Hvor er Mademoiselle? spurgte Joán.

— Hun er i Orsówa, svarede Hr. Christopulos.

Der gik en Trækning over Joáns Ansigt.

De gik op ad Trappen igen, ind i Hr. Christopulos' Stue. Joán satte sig paa samme Sted som før. Det begyndte at mørkne, og Skygger laa over Stuen. Hr. Christopulos rejste sig og lagde Bogen fra sig.

Saa sagde Joán inde fra Mørket:

— Hr. Christopulos.

— Ja.

Der var stille et Øjeblik, men saa kom det meget hastigt:

— Har Rumænerne et Fædreland?

— Ja, de har jo Rumænien.

— Og Serberne — de har Serbien?

— Ja, de har Serbien.

Der blev stille igen, til Joán spurgte paany — og Hr. Christopulos syntes næsten, Drengen talte som de, der taler i Søvn, eller som den, der taler til En i en Telefon:

— Og Mo'r havde Danmark?

— Ja, hun havde Danmark. Men hun rejste jo bort.

Joán sad lidt. Og pludselig spurgte han, brat — greben af en af de sære Tanker, der var yngre og ældre end hans Aar —:

— Var det derfor hun døde?

— Din Moder blev jo syg, sagde Hr. Christopulos.

— Naa.

Og lidt efter sagde han og løftede Hovedet:

— Jøderne — har Jøderne ogsaa et Fædreland?

— Nej, svarede Grækeren: Jøderne har intet Fædreland.

— Hvorfor?

Hr. Christopulos sagde:

— Det véd Du jo, at Jøderne, de blev forbandede af Gud.

— Ja, sagde Joán, ganske stille og næsten uden Lyd.

— Nu tænder jeg Lampen, sagde Hr. Christopulos, som med ét blev helt ængstelig over Ja'et og alle de Spørgsmaal. Og mens han tændte den, sagde han:

— Joán, hvorover kom Du egentlig i Klammeri med de Drengene i Orsówa?

Men Joán svarede ikke.

— „De blev forbandede af Gud.“

Hans Ansigt var helt ubevægeligt, som han sad:

— „De blev forbandede af Gud.“

— Nu skal Du til Ro, Joán, sagde Hr. Christopulos og lagde Haanden ned paa hans Skulder.

— Vil De sidde hos mig ved Sengen? bad Joán.

— Ja, jeg skal sidde hos Dig.

De gik ind i Joáns Stue. Da Joán laa i sin Seng, faldt han i Søvn, pludselig, i et Nu som En, der har faaet et Slag.

Men da han vaagnede om Morgenens, satte han sig op i et Sæt, som om nogen sagde lige ved hans Kind, lige ind i hans Øre:

— „Forbandede af Gud“.

— Det véd Du jo, de blev forbandede af Gud.

— Ja, det vidste han — og Joán nikkede, angstfuld, ud i Luften — at de var: Forbandede. Det var om dem, Ane læste højt om Natten i den store Bibel, alle Straffe. Og det var over dem, hun græd, Jøderne, fordi de var forbandede, og Gud havde taget deres Fædreland.

— Taget deres Fædreland.

— Dem Gud forbandede, fra dem tog han deres Fædreland. Dem, Gud forbandede, dem gav han intet

Fædreland . . . . men de blev hujet af og de blev traadt paa deres Fødder og knebet i deres Sider og trampet paa deres Knæ og flænget i deres Bryst — som han, som han af alle de Drengene i Orsówa.

Forbandet af Gud. Af Gud forbandet.

Og pludselig rejste han sig op og kastede sig ned paa Knæ; mens alle Taarer strømmede ud af hans opspilede Øjne, krøb han og trissede rundt i sin Seng og bad og bad og vidste ingen Bønner og blandede alle Sprog og bad:

— Aa, lille Gud og din Helgen . . . og Josef og Maria og Stefan . . . Stefan og Maria og Josef . . . for jeg vil ikke være forbandet, jeg vil ikke være forbandet . . .

Og paa én Gang stod han ud af sin Seng og han lagde sig ned paa det bare Gulv, saadan som Ane gjorde, og han bad med foldede Hænder, saadan som Ane gjorde.

Han bad, som Ane bad til Gud og Fader vor, Du, som er i Himlen, og Josef og den hellige Iwo og Barbará, som sidder i Kirken, og Gud — at de vilde give ham et Fædreland, og at han ikke skulde være forbandet.

Han græd igen og bad igen:

— Aa, lille Gud, lille Gud og den hellige Jomfru med Barnet — kan Du ikke hjælpe mig, Fader vor og Du, som er i Himlen . . . . kan Du ikke hjælpe mig, Fader vor, Fader vor . . . . kan Du ikke hjælpe mig.

Til sidst stod han op og han tørrede sine Taarer af. Hans Knæ gjorde ondt, og han var saa træt:

— Men dem, Gud forbandede, fra dem tog han deres Fædreland.

. . . . Det var Skoletid nu, og han samlede sine Bøger.

— Hvor hurtigt Du sov iaftes, sagde Hr. Christopulos, da Joán kom derind.

— Ja, sagde Joán og satte sig hen til Bordet.

Hr. Christopulos drejede Globen med sine slanke Hænder, og han fortalte om Oceanerne, hvis Dybder in-

gen kendte, og om Jorden, som var fuld af Ild, og om Polerne, hvor de store Have stivnede og blev til Is.

— Og Gud skabte alt? sagde Joán sagte.

— Ja, sagde Hr. Christopulos og saá bort over Globen: den store Gud lod alle Verdener skabes.

Joán sad lidt, mens Hr. Christopulos blev ved at tale. Saa sagde han pludselig og saá paa Grækeren:

— Kan da Gud alt?

— Ja.

— Kan han give os alting? sagde Joán og blev ved at se paa Grækeren.

Hr. Christopulos svarede ikke. Men Joán sagde:

— Ane siger, han kan, hvis vi beder.

Hr. Christopulos saá paa ham — der var som en Pine eller en altfor stor Anstrengelse i Joáns Øjne —:

— Ja, Joán, sagde han: den store Gud kan alting.

Det var, som Joán blev roligere. Men mens han læste og skrev og bøjede alle de Verber, tænkte han kun, at saa vilde han bede, bede altid til Gud og til alle de Hellige og til den hellige Jomfru og til Barbará, der sad i Kirken, og til den hellige Anne, som Ignaz bad til, og til Josef. Men Mademoiselle havde en Rosenkrans, der laa i Skrinet mellem hendes Lugteflasker. Mademoiselle bad saa tit, naar de kom hjem, naar de havde været i Orsówa, og græd og bad for alle Perler. Men bag efter blev hun glad igen og lo med de rumænske Kokke. Joán vilde laane Mademoiselles Rosenkrans og han vilde bede paa alle Perler, saadan som Mademoiselle bad, naar hun kom hjem fra Orsówa.

For han vilde, han vilde ha'e et Fædreland — som alle Serberne havde, og Rumænerne havde et, og Hans havde Siebenbürgen, og hans Moder havde Danmark og kunde ikke være forbandet.

Og han bad om Morgenen og han bad om Aftenen, naar Ane laa bedende ved hans Seng:

— Fader vor, Du som er i Himlen.

— Sig det igen, sagde Joán og holdt om hendes foldede Hænder.

- Fader vor, Du som er i Himmelen.
 — Fader vor, Du, som er i Himlen, gentog Joán, og anspændt sagde han de halvglemte danske Ord.
 — Helliget vorde dit Navn, sagde Ane.
 — Vorde dit Navn, hviskede Joán.
 — I Evighed, Amen, sluttede Ane.
 Joán laa stille. Saa vendte han sit Hoved:
 — Ane, sagde han: Be'er Jøderne?
 Ane stod et Øjeblik. Saa sagde hun:
 — Det nytter dem ikke.
 — Hvorfor? sagde Joán, med sine Øjne op i hendes.

— Fordi Gud har forbandet dem til evig Tid.

Joán vaagnede af et korteligt Blund, og Lampen var slukket. Der brændte kun den lille Natlampe. Joán sad op i sin Seng, sammenkrøben, med Hovedet ned mod Knæene; det var, som al hans Krop kviedes og stønnede, saa han skjalv:

- Det nyttede dem ikke. Og han løftede sit Hoved og han virrede med det over Linningen:
 — Det nyttede ikke, det nyttede ikke.
 — For de var af Gud forbandet — til evig Tid.

Pludselig stod han ud af sin Seng, og han tændte Lampen med sitrende Hænder, og han satte Kuplen paa og tog den store Bibel og slog den op og læste, hvor Anes Mærker laa, de røde og hvide Mærker.

Han læste og han forstod det ikke og han læste højt som Ane læste, og han fangede Ordenes kendte Lyd — alle Guds Forbandelser, og hvordan Herren tog Jødernes Fædreland . . . .

Joán gik tilbage. Biblen laa opslaaet med de røde og hvide Mærker.

Men paa én Gang sagde han, højt og skingert og fortvivlet, ud i den tomme Stue:

— Mo'r, Mo'r, Mo'r dog . . . .

og hulkede med Hovedet ind mod den kolde Væg.

. . . Nogle Dage efter sagde Hr. Christopulos i Timen:

— Jeg skal til Orsówa. Vil Du med?

Joán bøjede hastigt Hovedet, og det skjælv i hans Ansigt.

— Ja, sagde han:

— Ja, Tak.

— Vi ta'r afsted Klokken to.

— Ja Tak, gentog Joán.

Joán var ganske rolig — saa stille og rolig som den Gang, da han var i Budapest hos Lægen, der skulde snitte i hans Øjne. Han sad i Baaden og hørte hvert et Aareslag. Nu saá han Bøjen og nu saá han Molen.

— Fryser Du, Joán? spurgte Hr. Christopulos.

— Nej, sagde Joán.

Nu saá han Drengene, der laa med deres Snører.

— Du er saa bleg, Joán.

— Ja.

Men Drengene rejste sig ikke og de blev ved deres Snører.

— Sid stille, Joán.

— Ja.

— Dér var Bødkerens Søn.

— Hvad vil Du, Joán?

— Jeg flyttede kun.

Nu roede de forbi og lagde til.

— Kommer Du, Joán?

— Ja.

Joán gik ud af Baaden og stod paa Trappens Trin.

Saa kom det. Det var Skrædderens Søn, der raabte det, og det ramte i Joáns Ryg som en slynget Sten — mens den skingre Latter slog frem imod ham.

Joán havde i et Nu ført sine Hænders Fingerspidser ind mod hinanden, men saa samlede han begge sine Hænder.

— Hvad er det, de Drengene raaber, spurgte Hr. Christopulos, som ikke forstod Serbisk.

— Jeg véd det ikke, sagde Joán, og de gik videre.

De kom over Torvet. Men der var ingen, der raabte mere.

Men paa Fortovet, udfor Marinka, kom der to Smaapiger, som havde Blomster i deres Fletninger. Og den ene skubbede pludselig til den anden:

— Se dér, se dér, det er ham, det er ham „Uden Fædreland“.

Joán gik saa tæt ind under Murene.

Der kom Officéer forbi og der kom Fruer forbi. De bøjede Hovederne mod hverandre.

— Hvorfor mon Folk gloer saadan paa os, sagde Hr. Christopulos og lo.

— Det véd jeg ikke, svarede Joán. Han løftede ikke sine Øjne.

... Maaneder gik. Hr. Christopulos saá hver Eftermiddag Joán gaa over Gaarden med en Buket Blomster i Hænderne, som han havde hentet i Drivhusene.

En Dag aabnede Grækeren sit Vindu:

— Hvor gaar Du hen, Joán?

— Jeg skal paa Kirkegaarden.

Joán gik hen over Markerne mod Byen. Hen over Kirkegaarden næsten løb han, ind i Kirken. Der var halvmørkt derinde, hvor alle de mange Hellige sad paa deres Altre.

Joán gik sagte paa sine Fødder og lagde Blomsterne op hos den hellige Anna. Der var Blomster paa alle Altre. Nogle var lidt visnede. Joán havde bragt dem alle.

Joán havde bøjet Hovedet over en Bedepult. Han bad ikke højt mere. Han hviskede kun sine Bønner.

Naar Joán kom hjem, spillede han med Hr. Christopulos. Han havde fundet en gammel Violin i en af de Stuer, hvor der aldrig var rullet op, siden Moder døde.

Hr. Christopulos spillede med ham mange Timer.

Hr. Christopulos saá paa Joán. Han stod op, mens han spillede, men hans Hoved var bøjet.

— Man skulde tro, Du bar en Sorg i dit Hjerte, sagde Hr. Christopulos.

Joán svarede ikke. Det sitrede altid saadan om hans Mund, naar han spillede.

Naar Joán gik til Drivhusene, kom han forbi Huggehuset.

Der var saa stille derinde, og Saven gik ikke. En Dag listede Joán sig derind.

— Peter, kaldte han: Peter, er Du her?

Der var ingen, der svarede.

— Peter, sagde Joán, der blev bange; henne fra Høvlspaanbunken var det, som noget jamrede eller peb — som en Hund eller noget peb, ikke et Menneske.

— Peter, hviskede Joán, og Navnet blev i hans Strube.

For det var Peter, som laa dér paa Ryggen, boret ned i alle Spaaner, med Hovedet ned under alle Spaaner, saa der dukkede ikke andet op end den puklede Ryg . . .

— Peter, gentog Joán.

Men Spaanerne blev kun ved at skælve under Pukkelens Hulken.

Joán havde vendt sig og gik. Blomsterne til Kirken var falden ham ud af Haanden.

Han gik over i Stalden, hvor Josef stod og striglede „Amour“.

— Men det behøvede han snart ikke mere, naar Herren aldrig er hjemme, sagde Josef: Men her sku' da ogsaa Fanden være. Hvor er mon Herren nu?

— Fa'r er i London, sagde Joán.

— London? sagde Josef: det er langt borte. Og lidt efter lagde han til, mens han striglede:

— Ja, Verden er stor, og i Graven skal vi dog alle.

Joán sad paa Havrekassen:

— Josef, sagde han: Hvad er der med Peter?

— Der er vel, hvad der altid er, sagde Josef og striglede videre . . .

— Nu er det Iwona.

— Iwona er smuk, sagde Joán.

— Ja, sagde Josef, dejlig er hun s'gu — og han førte langsomt Striglen ned ad sit velskabte ungarske Ben — naar man har set hende.

Han striglede igen paa „Amour“s skinnende Krop, til han sagde:

— Men man ka' vel ikke fortænke et Fruentimmer i, at hun ikke holder til med saadan et Jammerskræ og saadan som Gud har mærket ham.

Joán steg ned fra Havrekassen.

— Hr. Joán rider heller aldrig mer, sagde Josef. Han havde uvilkaarligt sagt „Hr.“ Joán ved at se hen paa hans Ansigt.

Men Joán var allerede gaaet hen over Gaarden og op ad Trappen ind i Stuerne med de blændede Vinduer.

En Dag, da Joán sad over sine Bøger, bankede det paa Døren:

— Kom ind, raabte han.

— Kom ind.

Da Døren gik op, var det Peter, som stod der. Han havde taget sine Støvler af, og de altfor lange Arme hang slappe ned foran ham, lige til hans Knæ.

— Hvad vil Du, Peter, spurgte Joán.

Peter gik to Skridt frem paa sine Sokker:

— Jeg vilde gerne . . . vilde gerne si'e Hr. Joán, for Herren, da han ikke er tilstede . . . vilde jeg si'e, at . . .

Peter løftede sine Øjne — han talte saa sært, med en Stemme ligesom fra en Valse —

— Si'e, at nu maa jeg rejse.

— Vil Peter rejse?

Den Puklede blev staaende i den samme Stilling, men det var, som de skæve Skuldre faldt længere ned:

— Ja, nu maa jeg rejse.

Han talte med den samme Stemme, og paa hans Kinder brændte der to Pletter.

— Hvor skal Du saa hen? sagde Joán, der var gaaet tre Skridt frem og spurgte ganske sagte:

— Hvor?

Peter havde drejet sit Hoved som et Dyr ved en pludselig Lyd, som det ikke har ventet.

— Ja, sagde Joán, hvor vil Du saa være?

Den puklede Peter stod et Øjeblik:

— En rejser hjem.

— Hjem til sit Land.

Joán havde lukket sine Øjne fuldt op — et Nu.

— Jeg rejser herfra, sagde Peter ud i Luften.

Men paa én Gang havde Peter kastet sig ned paa Gulvet og rettede sig halvt op igen og sad paa Hug med Hagen ned paa de spidse Knæ og Armene slaaet op i det ukæmmede Haar og hulkede og hulkede, som om han rallede.

Og han mumlede gennem sin Hulken en Strøm af Ord:

— Ak, hjælp mig, lille Herre, hjælp mig, lille Herre, hjælp mig.

Joán vidste ikke selv, hvad han sagde:

— Du maa staa op — Du maa staa op.

— Peter Brændehugger, Peter Brændehugger, staa dog op.

Han vilde gaa hen imod ham og tage om ham, men, paa én Gang greben af de ganske Unges Angst eller Væmmelse for alt, hvad der er vanført, blev han staaende igen og sagde kun, forskrækket i Stemmen:

— Staa op, staa op.

Forvildet, men som den, der er vant til at lyde, rejste Peter sig op fra Gulvet:

— Ja, ja, sagde han tungt, og de lange Arme faldt ind foran ham, slapt ligesom før.

Og med ét huskende, hvorfor han egentlig var kommen, begyndte han at klynke — med de Fattiges ligesom faglærte Klyngen:

— Aa, han havde ingen Ting, aa, min lille Herre, og han var som den nøgne paa Marken . . . Herre, som en nøgen paa Marken . . . Men hvis den lille Herre vilde være saa naadig og god, saa god og naadig og kunde give mig bare til Kofte og en Vams — en Vams til naar jeg maa rejse . . .

Men som om det ene udtalte Ord igen lod alle hans forrige Tanker vende tilbage, begyndte han at hulke

som før, mens Øjnene stod frem af hans Hoved, som dreves de af selve hans Hjertes Slag ud af deres Huler:

— Aa, hjælp mig, lille Herre, hjælp mig, lille Herre, hjælp mig.

Hán greb med sine vanføre Hænder om Joáns Albu — mens Joán sagde og kunde næsten ikke tale:

— Vi skal nok hjælpe Dig, vi skal nok hjælpe Dig.

Og da Peter blev ved at græde, sagde han og vilde trøste ham og stod dog endnu tre Skridt fra ham:

— Hører Du, hører Du, vi skal købe det altsammen i Orsówa.

Pludselig, greben af dette at trøste, blev han ved at tale:

— Vi skal købe Dig en Vams og vi skal købe en Trøje — idag i Orsówa — vi skal ta'e over og købe Dig alting.

— Nu i Eftermiddag, i Orsówa.

Peter stod kun og ludede med Hovedet:

— I Eftermiddag, sagde Joán, skal vi ta'e til Orsówa.

Den Puklede var gaaet. Han havde næsten ingenting sagt. Han havde bare holdt sig et Øjeblik ved Dørkarmen.

Men Joán kaldte paa Josef og raabte paa Dmeter og sagde til om Baaden, paa én Gang greben af en Slags Iver efter at kunne ordne som en Voksen og faa i Stand.

— Hvor skal Du hen? sagde Ane, der kom løbende ned i Hallen.

— Vi skal til Orsówa, sagde Joán.

— Hvem — hva' for no'en? Hva' for? Ane saá ham selv tage sit Tøj, og pludselig sagde han:

— Peter og jeg.

— Saa vil jeg med. Jeg vil med. Du faar ikke Lov at rejse alene.

— Saa ta'er jeg med, sagde hun og løb op ad Trappen, mens Joán gik ud i Gaarden. Peter stod der allerede. Han havde en skiden Pels paa, der var ombunden med et Reb. Han lignede en Savsmuldsæk, som han stod dér.

— Strømmen er stærk, Hr. Joán, sagde Josef, der ventede i Baaden.

— Pas paa, Herre, sagde Dmeter og hjalp Joán.

Oppe paa Vejen kom Ane løbende. Hun var udstaf-feret som til Altergang i Vejle Kirke.

— Skal hun med? spurgte Josef.

— Ja, svarede Joán.

De kom alle i Baaden. Strømmen var saa stærk, at Baaden var ved at dreje med dem. Ane sad med foldede Hænder i de sorte Handsker. Vinden havde sat hendes Hat paa Skæv. Peter rørte sig ikke. Det brede Ansigt dukkede frem af Pelsens skidne Uld, saa ubevægeligt, som var det dødt.

Paa Molen sad der kun to gamle Mænd og saá paa deres egne spidse Knæ. Men Skildvagterne paa Bastionen vendte sig og saá efter dem. Joán gik ved Siden af den Puklede, bagved dem kom Ane. Vinden paa Floden havde revet hendes Haar op, saa det stod som Totter paa hende over Panden, under den Vejle-Hat.

Peter rokkede et Par Skridt bag Joán. Han gik saa underligt, som et virrende Dyr, der bliver trukket i en Snor.

Der var ingen i Smøgen.

Men pludselig røg Skrædderens Dreng ud af en Gadedør og blev staaende foran Joán og foran Peter, med aaben Mund, før han løb igen, frem imod Torvet, over mod Vagten:

— Hej, hej, nu kommer han uden Fædreland.

Skrædderens Søn skreg det:

— Halløj, halløj, han er rykket ud med Befolkningen.

Et Par Sergeanter kom til Vinduerne i Vagten og begyndte at le, mens Soldaterne løb ud, med Hænderne i deres Lommer, og lo. Den ene Sergeant havde lukket Vinduet op og lo, saa han duvede ud over Karmen:

— Han rykker ud, han rykker ud med Garden, raabte han.

Og Soldaterne, der lo, saa de holdt sig i Siderne, raabte Befalingsmandens Ord:

— Se Garden fra Øen, se Garden fra Øen.

Bødkerens Søn var kommen ud paa Trappen og skingrede ud over Fortovet:

— Se, se, det er den gale Jomfru — se, se, den Gale og den Puklede.

— Hurra, Hurra for Uden Fædrelands Garde.

Soldaterne skreg det først — saa raabte Bødkerens Søn det:

— Hurra, Hurra for Uden Fædrelands Garde.

Joáns Fødder vilde ikke ret finde Jorden. Men han gik videre.

Saa pilede Skrædderens Søn lige frem imod ham, og svingende sin Hue, som svang han en Fane, raabte han, lukt ind i Joáns Ansigt:

— Hurra for Uden Fædrelands Garde.

Ane var bleven staaende: med Hatten paa Skæv og alle Haartotter strittende stod hun som en Forvildet, til hun løb frem mod Skrædderens Søn med løftet Haand og skreg:

— For den skidte Knægt.

Men Joán havde grebet hendes Haand:

— Ane, la' være,

og Ane lod Haanden falde og havde fornummet, at Joán han skjalv som den, der skælver lige ind i sit Hjerte.

— Hurra for Garden.

De peb og de sang.

— Josse, Josse, sagde Ane. Hun var paa én Gang blevet ganske stille:

— Josse, lad os gaa.

— La' os gaa.

Men de skreg og raabte foran og bagved og fra Trapperne:

— Se den gale Jomfru. Det er hans Amme, det er Uden Fædrelands Amme.

Joán havde paany grebet om Anes Haand:

— Kom, sagde han.

Han vidste ikke, at Taarerne rullede ud af hans Øjne og stivnede, for saa kolde var hans Kinder.

— Josse, lille Josse.

— Hurra for Garden.

Saa begyndte han at se paa Jordens Stene og paa sine egne Fødder. Han maatte gaa frem over Stenene. Men alligevel saá han — og vidste ikke hvordan — alle Vinduer, Oberstens Vinduer og Kommandantens Vinduer og Marinkas Vindu, hvor alle Ansigter lo.

Og pludselig drejede han sit Hoved, og i et eneste Nu saá han i Vindu ved Siden af Vindu, i Dørene, Dør ved Dør, alle de leende Menneskeansigter — som en Ring, mens den Puklede gik saa langsomt bag ham.

Men paa én Gang blev Joán staaende og aabnede sin Mund som den, der vil skrige, og skreg ikke, eller skreg kun et Skrig, som aldrig fik Lyd:

— Dér paa Hjørnet, paa Simons Hjørne, dér paa Trappen stod Madam Simon, tykke Fru Simon og David og alle Simons, Jødesimons Børn — — og de raabte — og den mindste peb — og de skreg:

— Se ham, se ham, ham uden Fædreland.

De raabte højest.

— Se ham, se ham, Uden Fædreland med sin Garde.

Jøden, Simon, David og alle de Jødens Børn.

Det var, som Joán ikke saá mere og hørte ikke. Jo, Ane, der græd saa sagte, hørte han.

Saa var han paa Beklædningsmagasinets Trappe.

De to unge Mænd bag Disken lo til hinanden i et Spejl, mens de høfligt handlede. Joán gik med dem rundt mellem Stativerne, hvor de færdige Klæder hang i lange Rækker.

Ane greb om hans Hænder:

— Josse, Josse, sagde hun: Ka' vi ikke bli'e her, til det bli'r mørkt.

Men Joán rev sig løs.

Butiksdøren gik, det var den hvide Officér, der kom.

— Goddag, Grev Joán, sagde han og gav Joán sin smalle Haand med et Tryk.

Da Joán rørte Officérens Haand, sitrede hans Skuldre som i et Ryk, og, et Nu, faldt hans Hoved ind mod hans Arm — saa tungt som noget Dødt.

Men Officéren slap Joáns Haand — maaske fordi han var bange for, at Joán ellers skulde komme til at græde — og sagde:

— Jeg skulde ha'e et Par Handsker, og han prøvede længe Handskernes Skind.

— Skal De ned til Baaden, Grev Joán, spurgte han, da alt var købt til den Puklede.

— Ja, sagde Joán, og paa én Gang holdt hans Hænder saa fast om Diskens Kant som før om selve Baadens Ræling.

— Saa kan vi følges, sagde Officéren: jeg skal samme Vej.

De gik ud.

Joán vidste ikke selv, at han gik ved Siden af den hvide Officér, selv saa rank som Soldaten i et Geled — over Torvet. Peter gik bagved, med sin store Bylt med alle de nye Klæder. Ane holdt Øjnene saa stift paa Joáns Ryg.

Midt paa Torvet standsede Joán:

— Farvel saa, Peter, sagde han med saadan en tydelig, tillært Stemme.

Den hvide Officér havde set paa Joán. (Hvem er det, han minder om? fløj det gennem hans Hoved, og i samme Nu havde han tænkt paa den unge Majestæt: Ja, det var ham.)

— Saa rejs Du nu, Farvel, sagde Joán og tog den Pukledes Haand, som han altid havde været bange for:

— Farvel.

Peter vilde tale, men Joán havde vendt sig, og de gik videre — mens den Puklede, midt paa Torvet, pludselig gav sig til at svinge sin Bylt, enten i en Slags Fortvivlelse eller maaske i en endeløs Glæde.

Soldaterne ved Vagten havde rettet sig og hilste den hvide Officér, der var standset ved Smøgen, mens han førte sine Øjne henover Kæden af alle Ruders maa-bende Hoveder.

— Farvel, Grev Joán, sagde han:

— Nu rejser jeg.

— Hvorhen skal De rejse?

— Bort.

Og lidt efter sagde den hvide Løjtnant:

— Min Fa'r er død, saa nu er jeg saa rig, at jeg kan flygte — —

— Flygte? sagde Joán og forstod ham slet ikke.

— Ja, sagde Løjtnanten og løftede sit Hoved mod Pladsens leende Ansigts-Lænke, der var spændt fra Hus til Hus:

— Flygte for de Dyr, som kalder sig selv for Mennesker.

— Farvel, Grev Joán, sagde han og gav uvilkaarligt Joán Ujházy et Haandslag som til en Kammerat i Majestætens Livkorps.

Joán havde lukket Øjnene sammen som i en Anstrengelse for at forstaa.

— Farvel, sagde han saa.

— Farvel til Dem.

Og skønt han ikke vilde løbe, løb han dog — ned ad Smøgen, de første Skridt:

— Kom, Ane.

— Ja, Josse, ja, Josse.

De var i Baaden.

Men saa rapt, som var de skudt op af Jorden, løb pludselig alle Drengene, hele Sværmen og alle Knægte, sammen paa Molen og sendte i Kor en eneste hvislende Piben ud mod Baaden, ud imod dem — som om Kugler peb i Vandet.

Joán sad midt i Baaden. Hans Ansigt var løftet, mens de knyttede Hænder laa paa hans Knæ.

— Leve den gale Amme, leve den gale Amme.

Og de peb igen, mens Josef og Dmeter løftede deres Aarer, som kunde de naa at slaa.

— Ro, sagde Joán.

— Vel, Grev Joán, sagde Josef, og de roede. Saa-dan havde Josef aldrig set den unge Herre se ud i sit Ansigt.

Joán rørte sig ikke. Han holdt bestandig sit Ansigt opad, og hans Øjne var aabnede saa stort, som vilde han stirre ind i selve Himlens Hjerter.

— Ro til Byen, sagde han og flyttede ikke sine Øjne.

— Vel, Grev Joán, sagde Josef.

Raabene døde hen over Vandet.

— Hvor ska' vi hen? klynkede Ane, hvis Ansigt var opsvulmet af Skrækken og af Kulde, som havde hun Tandpine:

— Hvor ska' vi hen?

— Du skal gaa hjem, sagde Joán.

De lagde til ved Byens Bro.

— Gaa saa hjem, sagde Joán til Ane.

Hun turde ikke svare.

Joán gik saa fast med højtbaaren Nakke.

Han gik hen over Pladsen og aabnede Kirkegaardens Laage. Der var mørkt i Kirken, men han saá det ikke og Vejen kendte han. Én efter én tog han, med kolde Hænder og mens han saá de Hellige ind i de maledes Ansigter, Blomsterkostene bort fra de døde Altre.

Saa gik han hjem.

— Hvor længe I blev borte, sagde Hr. Christopulos, der vilde se, om Joán vilde tale om alt det, som Ane allerede havde fortalt.

— Ja, sagde Joán blot og satte sig hen.

Han sagde ikke mer. Men paa én Gang løftede han Ansigtet og saá over paa Hr. Christopulos:

— Er vi egentlig rige, sagde han.

Hr. Christopulos blev helt forbavset:

— Ja, sagde han: I er rige.

— Meget rige? spurgte Joán igen.

— Ja, I er meget rige.

— Naa, sagde Joán og talte ikke mer.

— — —

Men det blev snart Sommer. Hr. Christopulos rejste, og om Efteraaret skulde Joán til Kostskolen, til Hr. Dupierres Kostskole i Paris.

Joán red ved Siden af sin Fader. De red Øen rundt. Aftenen begyndte at falde paa, og Floden blev mørk. Bønderne, der sad med deres Piber udenfor deres Gavle, rejste sig til Hilsen, saa deres Kofter rørte Jorden.

Det var Sognefogden, som tog sin Hue af:

— Farvel, Herre.

— Farvel, Carol.

Joán hilste dem alle.

Men gamle Maria steg over sit Gærde og kyskede Joán paa Haanden.

— Lev vel, Maria.

To Piger vaskede ved Floden, mens deres Vaske-træer klang. Yderst paa Pynten førte „Moders Mølle“ langsomt sine sejlbehængte Vinger gennem Aftenens mørknende Luft.

Joán havde løftet sit Ansigt: Akazierne over hans Hoved duftede saa sødt. Inde i Skyggen af Træerne brød Taarerne stille ned ad hans Kinder.

De red op mod Borgen og de bandt deres Heste. Joán gik op paa Grusbunken nær ved Muren, og han førte sine Øjne fra Smuglernes Huse frem over Vejen og hen over Byen og Kirken og „Slottet“ — op imod Møllen.

— Hvad er det? sagde Joán og havde drejet sit Hoved, mens Faderen bøjede sig frem, ud over Muren:

— Stille, raabte han.

— Stille — er her da aldrig Fred!

medens skingrende Stemmer blev ved at raabe:

— Paa ham, paa ham, det serbiske Svin — og en Flok af de rumænske Karle stormede frem over Vejen, bag efter Ignaz, efter ham, alle.

— Stille, raabte Faderen igen, og Karlene løftede deres Hoveder og dukkede dem igen, som havde de faaet et Nakkedrag, og tav og sneg sig videre, en efter en, forbi Muren, hvor Faderen stod.

— Fa'r, sagde Joán: Ignaz var blodig i Ansigtet.

— Ja, svarede Faderen og knyttede sin Haand: her kradser vi Øjnene ud paa hinanden, til vi alle bli'r blinde.

Han vendte sig om:

— Kom, vi skal hjem.

De stod op paa deres Heste og red tavse, indtil Faderen sagde, som sluttede han en lang og hemmelig Tankegang:

— Men nu skal Du jo herfra.

Joán svarede ikke. Hans Strube skjalv, i Ryk, bag den høje Flip.

Faderen talte igen og sagde, mens han saá frem over Hestens Hoved:

— Og i Frankrig er man venlig mod de Fremmede.

Joán holdt saa fast om Tømmerne, og sagte sagde han:

— Fa'r, hvor rejser Du hen — i Vinter?

Det var, som Faderen ikke havde hørt det. Han tav et Nu. Men saa sagde han:

— Nu bli'er jeg; nu er jeg vendt tilbage — tilbage her, sagde han.

Joán havde aldrig hørt sin Fader stamme saadan, og han vilde gribe om hans Arm og gjorde det ikke, og hans Haand faldt ned.

Men paa én Gang, mens pludselig en Flod af Blod flød op mod hans Hals, sagde han — og hans Stemme klang, som udpressede han Ordene:

— Fa'r, hvorfor har vi intet Fædreland?

Faderen havde svaret:

— Ujházy'erne fik intet.

De talte ikke mere. Paa Trappen mellem Søjlerne skiltes de.

Joán gik ind i sin Stue. Maanen var kommen frem,

og dens Lys faldt ind i Rummet. Joán stod med Ryggen mod Vinduet. Det gamle Chatol fra Vejle og Munkebjerg paa Væggen og den hvide Lampe og „Skumringen“ og Anes Skriftsprog over Sengen — alting blev saa tydeligt, i Maanens Skær, som det meget fjerne kan blive det, eller ogsaa ofte det, som man ser gennem Taarer.

Joán saá hver en Ting og hvert et Billede: Saa høje Parthenons Søjler var. Dér var Hr. Christopulos nu — i sit Land.

Joán vendte sig, om mod Vinduet.

Saa klart Lyset dog var. Kun Poplernes Skygger laa frem over Gaarden mod Huset som to mørke og udstrakte Arme.

Joán gik i Seng, men han sov ikke. Var det Tømmerflaaderne, han hørte? Ja, nu gled de ned ad Floden, da det var maanelyst. Hvor Chatollet blev stort, naar Maanen skinnede — som det blev dobbelt saa stort. Da hans Mo'r levede, laa der smaa, visne Kranse i alle Skuffer, smaa visne Kranse mellem hendes Klæder. . Hun græd saa tit, naar hun sad under Møllevingerne og saá efter Tømmerflaaderne — Flaaderne, naar de drev med Floden . . .

Døren gik saa sagte.

Det var Ane.

Hun listede, paa Sokker, ind ad den halvaabne Dør, frem over Gulvet.

Men Joán — og han vidste ikke selv, hvorfor han gjorde det — havde lukket sine Øjne.

Han hørte hende gaa tilbage over Gulvet, og han aabnede sine Øjenlaag.

Ane havde sat sig ned, ned paa Gulvet med Ryggen til Chatollet. Med de sammenfaldne Skuldre, ubevægelig, lige i Maaneskæret — lignede hun et søndret Ler.

Luxembourg's Have var deres Have hos Hr. Dupierre.

Joán gik derind i Middagsstunden og satte sig under Træerne. Der var stille endnu og Duerne kurrede paa Dronningernes Stenkroner, mens hvide Børn fra Basinsernes Kant satte Skibe ud at sejle under Solen og Bonnerne sad, ranke, med deres stille Ansigter, rundt i Skyggen. Men lidt efter lidt brød Studenterne ind i Flokke, der pludrede og snakkede og blandede deres Maal — og de fra den engelske Skole kom og de fra Akademierne. De var i Uniform.

Joán sad ene. Men Menneskenes Ansigter kendte han fra Dag til Dag.

De skilte sig ud fra hverandre, og to og to gik de og talte under Træerne.

De to var Grækere, jo, Joán havde hørt det, at de talte Hr. Christopulos' Sprog. Nu var han død, Hr. Christopulos. Han sagde saa tit derhjemme:

— Joán, Grækerblodet er rødest i Verden. Nu havde de dræbt ham dér i Makedonien og han havde givet sit Blod . . .

Der var død saa mange derhjemme — ogsaa Josef i Stalden var død. Hvem mon der nu skulde have hans Penge, som han altid samlede, nu, hvor han aldrig kom hjem at gifte sig i Ungarn.

Dér gik de to Japanere. Men Prins Chira var ikke med dem. Hm, ja, alle Japanere gik med Brillen. Hr. Lemaistre sagde, det var for at skjule deres Øjne.

Alle talte rundt om. Strygejomfruerne fra Rue de L'Abbé de L'Epée drog forbi som en hvid Sværm. De havde Violer i deres Bryst. Hvor de slog og virrede med Hovederne, mens de gik. Hjemme var Violerne allerede visnede under Vinstokken.

— Joán.

Joán Ujházy vendte sit Ansigt. Det var Harald Nissen, der raabte:

— Flaget er kommet. Her er det.

Harald Nissen svingede en Pakke i sin Haand:

— Kom hjem, sagde han: saa hænger vi det op.

— Ja, straks, sagde Joán, men Harald løb videre, svingende sin hvide Pakke og raabende til alle, han kendte — og Harald Nissen kendte de hundrede —:

— Nu har jeg faaet Flaget — nu har jeg faaet Flaget . . .

— *Oui, oui le drapeau de la Norvège.*

Der kom tre, fire Studenter, som hørte det. De raabte og lo:

— Hej, hej, lad os se det.

Og nogle flere lo:

— Ja, lad os se det.

— Det skal I, raabte Harald. Vaskepigerne var løbet til og nogle Studenter, mange Studenter:

— Vi vil se det, raabte de.

— Det skal I, raabte Harald, det skal I —

Han havde revet Flaget ud af Pakken og sprang op paa en Bænk. Flaget holdt han frem for sig, i begge Arme, og svingede det, over dem, i Solen:

— Det er Norges Flag, raabte han og knejste med sit Hoved, der var lyst som et Aks: Her er Norges Flag.

Studenter og Damer og Piger lo og skreg:

— *Leve Norges Flag — — Vive la Norvège.*

— Ja, Leve, Leve, raabte Harald, saa han skreg, til fire unge Mænd rev ham ned af Bænken og satte ham op paa deres Skuldre og bar ham hen under Kastanjerne, mens de sang og hele Flokken lo.

— *Vive le drapeau de la Norvège.*

Men Harald sprang ned og løb med sit Flag.

Joán havde rejst sig og stirret paa det udfoldede Banner. Saa bøjede han Hovedet og gik — lukt ind paa et Par Mennesker.

— Er De blind? sagde den ene.

Men Joán hørte det ikke og gik blot videre. Han bøjede ind i Gange, hvor der ingen var — kun nogle Arbejdere, der paa Bænkene blæste deres Cigaretters

blaa Røg ud i den blaa Luft. Paa de lystgrønne Plæner havde Gartnerne forladt deres Arbejde, og et Par Palmer ventede endnu i deres hvide Kæmpebaljer paa at blive indlemmede i Foraarets Jord.

Kun en enkelt Gartner gik endnu, maabende, rundt om en Palmegruppe — saa nærmere og saa fjernere, drømmende om Træernes Lys og deres Skygge. Han hilste Joán. Joán var kommen til at elske alle Træer. De stod saa stille. De modtog Sol og modtog Slud og var stille. Joán talte med deres Gartnere og kendte dem alle.

— Hvor her er smukt, sagde Joán.

— Ja, sagde den unge Mand: her er kønt. Men Parkerne er dog meget dejligere i London. Ja, En skulde være blevet i England. Dér tjente jeg det dobbelte om Ugen . . .

— Hvorfor blev De saa ikke i England?

Den unge Gartner stod et Øjeblik:

— Jeg véd ikke, hvordan det er, sagde han, og paa én Gang smilede han op i den lyse Luft: Men en Franskmand trives dog kun i Frankrig.

De tav et Nu. Saa sagde Joán:

— Nu skal de Palmer i Jorden.

— Det skal de. De er osse kønne, og alligevel, hvad er det for Træer . . . Nej, i Algier er der Palmer.

— Har De ogsaa været i Algier, sagde Joán.

— Om jeg har — og den unge Mand talte pludseligt ligesom med et Smæld, stolt som alle Parisere, der har set et Fremmedland —: jeg var der i otte Maaneder.

— Det var længe.

Gartneren stod og saá paa sine Palmer:

— Men, sagde han: Man skulde nu aldrig flytte saadanne Træer fra den Jord, hvor de hører til. Alting skulde blive, hvor det hører hjemme.

— Det er sandt, sagde Joán, og den unge Gartner flyttede pludselig sine Øjne ved noget i hans Stemme og sagde:

— Hva' for Træer vokser der i Herrens Fædreland?

— Mit Land, sagde Joán, mit Land det er saa langt herfra.

Og Gartneren hilste ham igen:

— Farvel, monsieur, sagde han.

Joán gik ud af Porten og over Gaden ind i Kostskolens Hus. Klasseværelserne var tomme, og Stentrapperne frøs endnu af Vinterens lange Kulde.

Døren til Taleværelset stod aaben, og han saá Josef Aponyi sidde foran en Dame, hvis graa Slæb laa langt hen ad Gulvet.

Harald Nissen stod paa den næste Trappeafsats:

— Hvor bli'r Du af? sagde han. Vi skal ha'e Flaget hængt op. Det skal hænge over min Seng.

— Det maa det ikke, sagde Joán.

— For hvem?

Joán løb forbi Elevernes Stuer:

— For Hr. Dupierre.

— Pyh, sagde Harald: Dér skal vi ha'e det.

Han rev en Stuedør op:

— Holstein, Holstein, raabte han: nu skal Flaget hænges op.

— Hva' for et Flag, sagde Holstein, der kom frem i Døren. Han havde nogle Bevægelser med Kroppen, som om han altid strakte sig.

— Det norske.

— Er det rent?

— Hold Kæft. Harald Nissen var inde paa Sovestuen sprunget op paa sin Seng:

— Her skal det hænge, sagde han og foldede med begge sine Arme Flagdugen ud paa den hvide Væg.

— Du har jo ingen Søm, drillede Holstein, der balancerede sin Krop paa en Sengestolpe som paa Spidsen af en Pæl. Men Søm havde Joán hentet:

— Her er, sagde han og talte saa sagte.

— Tak.

— Hjælp mig, sagde Harald, der hamrede Sømmene i Flaget: Hold det.

Joán stod op paa Sengen. Han tog om Flaget saa fast som med en Klo.

— Flaget er nu kønt, sagde Holstein fra Pælen, hvor han gyngede sig.

— Flaget, sagde Harald og hamrede: det er det dejligste paa Jorden.

— Saa, nu hænger det. Harald sprang ned og saá paa den udspændte Dug:

— Vores Digtere, de har alle Flaget slaæet op over deres Seng.

— Naa, Jeres Digtere, sagde Holstein og svang sig i et Sæt fra Stolpen ind over Sengen, hvor han faldt ned med et Plump og blev liggende paa sin Ryg:

— De er mig sgu for indviklede.

— Norges Digtere er de største i Verden, sagde Harald og slog sine Hæle mod Sengen, hvor han sad.

— Hm, sagde Holstein, der laa ret ud: Vi Danske, Joán, skræpper nu ikke saa højt . . .

Hidsigt, halvt af den ubevidste Jalousi, de alle følte i deres Forhold til Joán, raabte Harald:

— Joán er ikke dansk.

— Hans Mo'r var 'et da, svarte Holstein.

— Man har ikke et halvt Fædreland, sagde Harald og lagde sig paa Sengen ligesom Holstein.

Joán havde ikke talt og ikke rørt sig — der ved Fodenden af Haralds Seng, hvor han sad, mens Skæret fra den fremmede Flagdug faldt over hans Ansigt som en dunkel Rødme.

Saa sagde han, som havde han ikke hørt, hvad der sidst var blevet talt:

— Men hvorfor lever de ikke i deres Fædreland?

— Hvem? sagde Harald.

— Digterne.

Harald spidsede sin Mund som altid, naar han talte om sin Fader, den store Maler:

— Fa'r si'er, man laver bedst Kunst, naar man læn-
ges. Derfor bo'r vi, der betyder noget, alle i Udlandet.

Joán stemte de foldede Hænder ind mod sit Knæ,
og Holstein, der pludselig drejede sit Hoved (naar han
var vaagen, drejede han uafsladelig sit Ansigt saa til
Højre og saa til Venstre, som gjaldt det om at se ethun-
drede og tyve Ting i Minuttet), sagde:

— Hvor Joáns Hænder er smukke.

Harald vrængede:

— Fanden véd, hvad Du ikke finder dejligt paa
Joán.

— Sludder, sagde Holstein.

Men Harald sagde langsommere:

— Forresten si'er Fa'r osse, at Joán har no'en un-
derlige Hænder. Han presser dem sammen, sier han,
med ét, li'esom han fik ondt et Sted.

Holstein vendte rapt sit Ansigt:

— Det er sgu sandt, og atter drejende sit Ansigt og
rækkende sine egne Labber, der var hvide, men altfor
svære, op i Vejret, sagde han:

— Alle vi fra Gaardene hjemme, vi har nu Bonde-
hænder.

Han laa lidt og pludseligt vendende tilbage til Dig-
terne — Tankerne sprang altid i hans Hjerne, frem og
tilbage som Græshopper — sagde han:

— Naa, naar de ikke bo'r der, saa er 'et nu mest,
fordi Kristiania er et skrækkeligt Hul.

— Tøv, Du har aldrig været der . . .

— Nej, Gud ske Lov.

Joán sagde og saá ud i Luften:

— Om Vintren, saa er jo hele Landet hvidt.

Holstein laa lidt og vippede sine strammede og lige
Ben. Saa sagde han:

— Ja, hver holder vel mest af sit Land.

— Ja da, sagde Harald i en Tone, som sluttede han
Fred.

De tav alle. Harald og Erik laa og stirrede op i Lof-
tet. Skæret fra Avenuens store Træer fyldte Stuen med

en grønlig Skumring, hvor kun Flagets Farver lyste, og Ansigterne blev ganske blege.

Harald sagde og talte halvsagte:

— Men der er nu ingen Steder saa mange Flag som i Bergen — den syttende Maj.

Eriks Øjne syntes større og violblaa i det let opadvendte hvide Ansigt, mens han sagde:

— Det er osse pænt om Sommeren hjemme paa Gaarden, naar vi er ude med Yachten, og Matrosen sænker Flaget, lige naar Solen gaar ned, og vi maa ta' Huerne af, for det vil „Grevén“ ha'e . . Saa har man Taasinge lige for sig, og der er saa stille, mens Flaget falder . . . . Det er nydeligt . . .

Erik tav og der blev stille igen, mens Joán havde sænket sit Hoved.

Der lød en skingrende Klokke gennem Huset, og med et „Saa“ røg Harald op fra Sengen:

— Der er Straffetime i Tysk, sagde han.

— Naar det? spurgte Holstein, der endnu laa paa Sengen.

— Otte og tre Kvart — med Stile, sagde Harald, der var ved Døren. Men der vendte han sig.

— Jo, det hænger bra', sagde han og vinkede til sit Flag, før han løb.

— Skal Du til Spil? spurgte Holstein, der stod og rystede sine Ben til Rette.

— Først imorgen, svarede Joán.

Holstein stod med begge Hænderne i Lommerne:

— Naa, flagede vi alle over Sengestederne, hver med sin Klud, saa blev 'et nu et broget Telt.

— Revoir, sagde han.

Og han gik.

Joán stod midt i det tomme Rum. Og paa én Gang løftede han begge sine Arme op mod det tavse Rum, til Armene faldt igen, ned mod hans Krop — som med et Slag.

Han gik ud paa Gangen. Prins Chiras Dør stod aaben. Med Nakken støttet mod Muren sad den unge

Inder og stirrede med ubevægelige Øjne paa de grønne Træer.

— Chira, sagde Joán, det har ringet.

Inderen flyttede sit Ansigt, hvori intet Træk forandredes.

— Det har ringet, Chira, sagde Joán og tog hans Hænder, der altid var kolde.

Og som om hans Sørgmodighed pludselig vilde bryde sine Bredder ved Berøringen af denne anden frysende Haand, bøjede Joán sig et Øjeblik ind mod Asiatens Skulder.

— Jeg takker Dig, sagde Chira og fæstede de dunkle Øjne paa ham.

Joán gik ned ad Trapperne til Klassen. I Vestibulen stod en ung Dame. Det var hende, som havde besøgt Josef Aponyi. Hun vendte sig om mod Joán og sagde paa Fransk:

— Nu begynder vel Timerne?

Og Joán, der hørte paa Udtalen, at hun var Magyar, svarede paa Ungarsk:

— Ja, Frue, nu begynder Timerne.

Den unge Dame smilede:

— De er Ungarer? sagde hun.

— Ja, Frue.

Hastigt sagde hun og gjorde et Par Skridt:

— Fra hvilken Egn i Ungarn?

Joán svarede, og Ordene snublede lidt:

— Fra den sydlige Del af Ungarn.

Josef Aponyi, der havde hentet Kusinens Vogn, kom frem i Døren og Joán bukkede, til Afsked.

— Farvel, Frue.

Han gik nogle Skridt, kun fem eller seks, og hørte Josef Aponyi sige højt:

— Talte han til Dig?

— Jeg spurgte den unge Mand om noget . . han er Ungarer.

Men Josef talte igen og endnu højere — og Joán greb for sig med sine Hænder —:

— Han er ingen Ungarer. Det er en Ujházy fra „De Forbandedes Ø“.

De to havde naaet Døren, og deres Stemmer døde.

Joán støttede sig med de udspilede Haandflader til den kolde Stenvæg som En, der svimler og skal falde, og Hjertet bankede i hans Bryst som en kold og tung Sten for atter at standse, som skulde det for al Tid standse.

— Ingen Ungarer — det er en Ujházy fra „De Forbandedes Ø“.

— En Ujházy — fra „De Forbandedes Ø“.

Joáns Øjne blev mørkere som under en Brynde af Smerte; saa døde, et Bundt af Sener, et dødt Senebundt, som hos en Blindet blev hans Øjne — mens han endnu en Gang tænkte, endnu, endnu en Gang paa den første Dag, da Aponyi kom til Kostskolen, og Hr. Dupierre, i sin sorte Frakke, sagde til ham og standsede foran Joán:

— Her har vi en Landsmand af Dem, Grev Aponyi — det er Joán Ujházy.

Og Josef Aponyi, der vidste, hvem han var, og at han var her, aabnede knap sine brede Læber, mens han svarede:

— Ujházy, De ta'er fejl, min Herre, han er ikke Magyar og ikke min Landsmand.

Der lød nogle Skridt. Det var Josef Aponyi, der kom tilbage. Og i et Sekund var Joán sprunget frem imod ham og førte sine Hænder, knyttede som Kugler, ind mod hans Ansigt, hans Hage, hans Nakke, igen mod hans Hage — i et ukueligt Raseri:

— Slyngel, Slyngel, Slyngel, raabte han og slog endnu — til han slap og gik ind. Og Josef Aponyi havde ikke saa meget som tænkt paa at værge sig.

— De kommer for silde, sagde Læreren, da Joán kom ind i Klassen.

— Ja, svarede Joán og satte sig hen paa sin Plads.

— Hvor er Aponyi? spurgte Læreren.

— Han har Besøg, sagde Harald.

Læreren sagde ned over sin Bog:

— Denne Skole er ikke til, for at Eleverne skal lære noget.

— Nej, mumlede Holstein, den er til, for at Hr. Dupierre skal tjene noget.

Josef Aponyi kom ikke . . . . .

— Hvorfor spiller Du ikke, sagde Holstein, da Timerne var endt og han kom ind i Musikstuen.

Joán, der stod ved Vinduet, vendte sig ikke.

— Spil noget, Du laver, blev Holstein ved, og han satte sig foran Flygelet.

Joán havde taget Violinen. Han vidste ikke selv, at det var Hanas Sange, han spillede, mens Holstein, med sine brede Hænder, fulgte ham med Akkorder, som han plejede.

— Hvor er Aponyi? sagde Holstein, mens han blev ved at følge.

— Jeg véd det ikke.

— Han har været oppe hos Kostholderen og saa er han gaaet, sagde Holstein og blev ved.

Joán svarede ikke. Melodien havde skiftet. Det var en af Moderens Sange, der kom — langt borte fra og tyst.

— Ja, spil den, sagde Holstein, og uden at han vidste, hvorfor hans Tanker blev ved Josef Aponyi, lagde han til:

— Aponyi er en Blære.

For tredie Gang hørte Joán Aponyis Navn og fornam det som en Naal under sine Negle. Han vidste ikke, at det bestandig var den samme Sang, han spillede, men vildere, med brattere Greb, som vilde Melodien sprænge sin egen Bred — under et Pres af Smerte eller et Jag af Trods.

Holstein løftede sine Øjne. Musik og Synet af Kvinder tændte helt inde i dem det samme Glimt næsten af Galskab.

Joán fo'r fort med at spille alle sin Moders Sange. Det var, som kastede han dem fra sig, som en Skipper kaster Ballasten over Bord fra sin Skude.

Holstein fulgte ham, mens Tonerne jog sitrende Trækninger hen over hans Ansigt, og han sagde med sin Stemme, der altid var underlig grødet, enten af Dovenskab eller af en bestandig og dulgt Ophidselse:

— Du spiller nok Dansk, men Du spiller det som en Zigeuner.

Joán holdt op med ét, med en Tone saa stejl, at det syntes, som sprængte han Strengene:

— Synes Du, sagde han og vendte sig bort.

Men Holstein, der stadig slog Akkorder an, sagde, med sine Tanker vendende tilbage til Haralds Flag og Sovestuen:

— Nordmændene, de raaber nu altid saa højt op med dette herre „Norge“.

Joán forblev tavs, og Holstein sagde:

— Du kunde egentlig faa Indfødsret i Danmark.

— Indfødsret?

— Ja, sagde Holstein, der bestandig spillede, det ka' man jo løse. Og det er jo dog næsten dit Fædreland.

Joán bøjede paa en Gang, med Ryggen til ham, sin Bue som en Vaand.

— Men „Greven“ fik Du vel ikke anerkendt. For Grevskabet er ungarsk.

Holstein tav igen, til han pludselig slog de svære Hænder ned i Tangenterne:

— Naa, man taler om det Fædreland. Men, Du, det er sgu ikke der, det kløer.

— Hvor gaar Du hen? sagde han og holdt næsten inde med Ordene, da han saá Joáns Ansigt.

— Ind, svarede Joán og gik.

Harald løb ham forbi i Gangen:

— Hvor Fanden er Aponyi?

raabte han og løb videre.

Joán gik ned gennem Vestibulen og ud paa Gaden og over Luxembourgs Have. Der var øde i dens Gange, og Frankrigs Stendronninger var ene. Joán gik under Kastanjerne hen mod Marie af Medicis Fontæne.

Da han løftede sine Øjne, saá han Chira sidde paa Stenkanten. Hans Hat laa foran ham paa Jorden.

Inderen bøjede det unge Hoved til sin altid langsomme Hilsen, langsom som hilste han en Undersaat. Og i den grønne Skumring over Fontænernes Vand sad de tavse.

— Hvorfor, Chira, sidder Du altid her? spurgte Joán og talte sagte.

Inderen svarede ikke straks. Saa sagde han:

— Her er mørkt, og Stedet er gammelt. Saadan er der i vore Skove.

Han tav igen, mens de hørte den strømmende Fontæne.

— Chira, sagde Joán, hvorfor drog Du saa langt bort, naar Du længes saa meget?

Inderen vendte sit Ansigt:

— Drog saa langt bort? sagde han:

— Fordi jeg maatte.

— Maatte?

— Ja.

De tav paany, til Joán bøjede sig frem paa Stenbænken:

— Chira, hvorfor taler Du aldrig? Du fortæres og brænder op, fordi Du ikke taler.

Inderen svarede ham ikke og stirrede kun paa det skummende Vand.

— Til mig kunde Du godt tale, hviskede Joán: jeg er mere fremmed end Du.

Inderens Øjne vendte sig mod ham, hastigere:

— Ja, sagde han: hvorfor er Du en Gul mellem de Hvide?

Joán havde opspærret sine Øjne og pludselig paany halvlukket dem.

— Ja, sagde han: det er jeg. En Gul mellem Hvide.

Den unge Fyrste betragtede Joán, mens han sagde:

— Hvorfor jeg maatte? . . . Vi gaar ikke. Broderskabet sender os. Der er ingen Plet og der er ingen Krog

paa Asiens Jord, hvorfra vi ikke kommer. Broderskabet sender os, og vi adlyder.

Joán rystede paa sit Hoved og han sagde:

— Jeg forstaar Dig ikke.

Pludselig lo Inderen — kort, som Europa havde lært ham at le:

— Nej, sagde han: I forstaar ikke.

— Men, sagde han, og hans Næsebor udvidedes og sitrede, Dagen vil komme, hvor I har forstaaet, og hvor det vil være for silde.

— Broderskabet? sagde Joán: hvad mener Du og hvor findes det?

— I vort Fædreland, sagde Inderen.

Fyrsten løftede sit Ansigt, og det syntes som præget af Bronze paa en ældgammel Mønt:

— Indien, sagde han: det er kun min Hjemstavn. Mit Fædreland er Asien.

— Asien?

Inderen hørte ikke. Mens han stirrede paa Fontænnens glødende Strøm, talte han langsomt, medens hans Læber buede sig om de hvide Tænder:

— Vi var gamle. Kun Guden er ældre. Ligegyldige, som de Gamle er, saá vi de hvide Myrer og rørte os ikke. Ti Aartusinderne er lange, og vor Dag, den var ikke kommen. Vore Marker tog de Hvide, og paa Tempelernes Tærskler haanede de Asiens langmodige Gud, og vore Skuldre bøjede de under Aag af Jern. Men vi rørte os ikke. Og Løverne jagede de i vore Skove og de udryddede vore Elefanter med Slynger; og deres Blod manede os ikke, skønt de var os hellige. Før Dagen kom.

— Dagen?

Inderen talte hurtigere, besynderligt gurglende, som om han udstødte undertrykte og stønnende Trusler:

— Og I har ikke Øjne til at se og ikke Øren til at høre. Men Cedrene taler og Broderskabet er samlet om deres Stammer og Millionerne knytter deres oprakte Hænder og løfter de sværgende Arme. Hvorfor jeg maatte? Broderskabet sender os, for at vi kan bestjæle

Jer. I stjal vore Riger med blodige Hænder og Markerne stjal I og Jorden. Og Floderne, som vi elskede, maatte stønne under Eders forfængelige Byrder. Nu stjæler vi Eders dryppende Haandværk, og Jeres slebne Glas sætter vi for vore Øjne, at I ikke skal se de Skævejedes Blik, som er over Jer.

— Hvorfor jeg maatte? Vi er tusinde og vi er titusinde og vi er Asiens Lærlinge. De Hvide stjal alt, kun Guden lod de sidde i sine Templer. Ti han var for gammel. Nu er Asien Tyven, der arbejder. Og de Hvide lader Solen staa op i Forfængelighed og de ser ikke Tegnene, som staa skrevet paa Murene.

Joán var bleven bleg:

— Chira, sagde han: hvad vil da dit Asien?

Inderen rystede sit Hoved, og det dunkle Haar stod over hans Pande som en Krone af Jern:

— Jeres Gud har set det. I Eders hellige Skrifter har jeg læst, han har vidst det. Elendigheden forkyndte han fra Bjergene, og de Tider, da Solen skulde slukkes. Men Øjnene randt paa Eders Gud, og han vidste dog ikke Dagens Forfærdelse. For Floderne vil bære Fraade af Blod, og Ligene vil svømme paa Eders Have, og Eders snakkesalige Gud vil i Rædsel lukke sin mimrende Mund. Men de hvide Fødder vil blive kolde paa den frysende Jord, og Eders Ovne vil vi slukke som smaa Lys, og al Eders Id vil brænde som Spaan over et Baal.

Inderen tav. En let Fraade stod ud over hans Tænder:

— Eders Gud vidste det. Men I hørte ham ikke. Men nu vil Ravnene være over Eders Marker, og Murene skal ikke staa, men være som Dynger af Grus.

Fyrst Chira tav, og Joán vovede ikke at tale. Men tilsidst sagde han:

— Véd Du da, I vil sejre?

Inderen sagde:

— Mænd sejrer. Er de Hvide Mænd? I har Kvindeerne i Eders Aarer til at udbrænde Eders Blod.

— Og I? sagde Joán.

Prins Chira svarede:

— Vi har mange Hustruer for ikke at lægges øde af én. Eders Hjerter hænger altfor lavt i Eders Legemer. Derfor vil vi sejre.

Joán spurgte, men ikke straks, og han sagde:

— Tror Du da, Du vil opleve det?

— Fædrelandet vil opleve det, svarede Chira.

— Asien, sagde Joán.

— Ja.

Joán følte det, som var han svimmel og havde Blodet forladt hans Hjernes Kar:

— Paa det tænker Du, Chira, sagde han.

— Ja, paa det tænker vi.

Joán havde rejst sig.

— Men hvorpaa tænker Du? spurgte Chira og løftede sine Øjne paa den Hvide.

Joán forvirredes ved det pludselige Spørgsmaal, og næsten uden at vide, hvad han svarede, sagde han:

— Jeg? paa de smaa Ting.

Den unge Inder smilte med et Smil, som Joán ikke saá.

Men Joán sagde og fandt i det nye Spørgsmaal ligesom en Støtte under sin Forvirring:

— Men naar I saa har sejret — hvad da?

Inderen betragtede det grønne Løvtag:

— Da vil der blive stille, sagde han: Og Guden vil have Fred i sine Templer. I forstyrrede vore Tanker. Da vil I ikke forstyrre dem mer.

Men Joán sagde:

— Men saa — hvad vil der ske?

Chira smilte:

— Hvor Hvid Du er, Joán. Der vil intet ske. Det Kortvarige er dødt.

— Gaar Du hjem, sagde han, da Joán havde vendt sig.

— Ja, sagde Joán og han gik, mens Inderen bøjede Hovedet som før.

Men pludselig kaldte Chira:

— Joán, Joán.

— Hvad vil Du?

Inderen havde rejst sig og tog Joán Ujházys Hænder:

— Jeg har talt. Hvorfor vil Du ikke tale? Maaske vilde Asiaten forstaa Dig.

Joán lukkede sine Øjenlaag over to Taarer og slap den unge Inders fine og gule Hænder:

— Nej, sagde han: heller ikke Du.

Og han gik bort.

Da Joán kom hjem og ind i Spisestuen, sad Kostgængerne allerede ved Middagsbordet. Joán satte sig paa sin Plads ved Siden af Erik Holstein. Erik sad og virrede med sit Hoved:

— Hvor er Aponyi? sagde han og saá over paa Josefs tomme Kuvert, mens han blev ved at virre med Hovedet, som var han stukken af en Brems.

— Og Chira, hvor er Chira? sagde han.

— Prins Chira kommer, svarede Joán og vidste ikke selv, at han satte „Prins“ foran Kammeratens Navn.

— De Asiater kommer altid forsilde, sagde Erik og spærrede Benene ud fra hinanden.

Pludselig lo Joán.

— Hva' Fanden ler Du af, fo'r det ud af Holstein.

— Af Dig, sagde Joán og blev med ét igen alvorlig.

— Sa a? Ka' Du si'e mig, sagde Erik, hvad Chira sidder og tænker paa, naar han saadan sidder og gloer?

— Han tænker maaske paa Fremtiden, sagde Joán, og mens han sagde det, blev han bleg som En, der fryser, ligesom ved Bassinet før.

— Naa, det gør vi vel alle, sagde Erik.

— Hvad tænker Du om Fremtiden? sagde Joán.

Erik Holstein sad lidt:

— Jeg tænker tit paa, med hvem mon jeg nu bli'er gift.

Joán lo igen og sagde:

— Hvor „hvid“ Du er.

— Jeg er en Dansker, sagde Holstein og spiste igen.

— Dér er Chira, sagde han, da Inderen kom ind.

— Men hvor er Aponyi, blev han ved igen og saá

atter over mod Josefs Plads, hvor Aponyis bøhmiske Bordglas prangede med sine indspændte Granater:

— Uh, sikket stort, smukt Glas, vrængede han.

Men de spiste tilsidst Tærten og Frugten, uden at Aponyi var kommen.

Da de kom op i Klassen til Straffetimen, stod han der. Han var i Smoking og saa indsnøret i sin sorte Silkevest som en Budapester Rytterløjtnant i sin Uniform. Hans Hage var svulmet op.

— Har Du stødt Dig? sagde Holstein, mens de satte sig.

Josef Aponyi svarede ham ikke.

Læreren kom ind, en Reserveløjtnant fra Rhinprovinserne, lang og blond, der lige var blevet ansat ved Skolen og som talte til Klassen som kommanderede han sin Deling.

De unge Herrer svarede med den yderste Spids af deres Mund.

— Tal højere, min Herre.

De unge Herrer talte endnu utydeligere.

— Grev Holstein har ikke forbedret sig.

— Nej, Gu' har han ej, sagde Holstein paa Dansk.

Læreren sprang med sine Spørgsmaal fra den ene til den anden. De svarede alle forkért med samme ubevægelige Ansigter.

— De Herrer vil altsaa ha' en Straffetime til, svarede Reserven ud over Delingen.

— Seks til, sagde Baron Albutieri meget højt, midt i Klassen.

Og alle lo.

Lærerens Øjne blev hvide:

— Stille, sagde han.

Der toges „Samtale“ i Sproget.

Han rettede sine Spørgsmaal til Joán:

— Hæ, sagde han: fortæl os noget . . .

Josef Aponyi rejste sig og gik ud paa Gulvet. Med Hænderne i Lommen stirrede han Joán lige ind i Ansigtet.

— Om . . . Om Befolkningsforholdene i Deres Fædreland? Tætheden f. Eks.?

Inderen havde løftet sine Øjne og saá fra Aponyi til Joán.

Joán havde aabnet Læberne for at svare.

Men Aponyi lo igen, foran ham, fem Skridt.

Og stammende, i sin dulgte Harm gribende fejl, sagde Joán:

— Ich habe die Kenntnisse nicht . . .

Og atter hørte han Aponyi le — se ham gjorde han ikke, for gule Kugler flimrede for hans Øjne.

— Kenntnissen, raabte Løjtnanten:

— Kender De ikke en Gang Deres eget Modersmaal?

Igen lo Aponyi, og pludselig sagde han, saa rapt som førte han en Klinge:

— Modersmaal? Tysk er heller ikke hans Modersmaal.

Og idet han pludselig rev begge Hænder op af Lommerne og løftede dem som Magnaterne under deres Eljen, sagde han:

— En Ujházy har ikke noget Modersmaal.

— Scheint so, sagde Løjtnanten.

Joán havde ikke fattet.

— Grev Aponyi, sagde Læreren: tag De Themaet.

Og Joán hørte Aponyi tale, og vækket, forstaaende, havende begrebet, saá han i et Nu, ramlende og tydelige, faldende over hinanden, flimrende, som var det Billeder, der gled paa et Tæppe og slyngedes sammen — saá han sit ganske Liv: Mo'er og Ane. De sad dér i Skumringen. Hva' si'er han, hva' si'er han? sagde Ane og forstod ham ikke. Og Hana, hvid, med sine underløbne Øjne, tog om hans Hoved og sagde: Jeg forstaar 'et ikke — naar han vilde tale paa hendes Serbisk. Og Mademoiselle raabte over sin Skulder, mens han løb langs Grøftekanten: Tal, saa man begriber. Og Hr. Christopulos løftede sine Øjne fra Bogen: Er det Ungarsk, Du taler. Tal Engelsk, saa jeg forstaar. Marinka,

hvor hun lo af ham : Nej, hvor han bryder paa Ruthenisk, havde hun sagt. Rumænerne lo, med hinanden om Halsen, mens Joán forklarede og forklarede, vilde forklare paa Rumænsk. Og Josef lo med Hænderne i sine Sider : Er Du en Ungarer, Du, saa Du snakker, sagde han. De i Butikkerne og alle i Orsówa lo og lo, naar han talte Serbisk . . . som en Kæde lo de, alle og alle, Ansigt ved Ansigt, Mund ved Mund, Tænder ved Tænder...

For han havde ikke deres Sprog.

De lo, Kokkene og Josef og Marinka, Serber og Rumæner og Ruthener og Sognefogeden med sin Hat.

Og Ane og hans Mo'er.

— For han kendte ikke deres Sprog.

— Han havde intet Sprog.

Han vidste ikke, at han stod op endnu. Han hørte ikke, at der tre Gange var sagt :

— Professor Dupierre vil tale med Grev Ujházy efter Timerne.

Men da han havde hørt det fjerde Gang, gik han henimod Døren, og Læreren raabte :

— Efter Timen. Er De bleven døv?

Og han vendte tilbage og der var i ham ikke mere Bevidsthed end i en Frø, der springer, efter at de har afhugget dens Hoved.

— Intet Sprog.

— Han havde intet Modersmaal.

Paa én Gang, mens han sad, foldede han sine Hænder og vidste det ikke. Og han vidste ikke, at han søgte, søgte, en Gud . . . en Gud — den Gud, han havde glemt . . .

Paa én Gang saá han Kirken — den derhjemme og sig selv. Den Gang. Den Gang, da de havde taget hans Fædreland. Han havde bedt og bedt og bedt igen — ja, paa alle de Sprog, han vidste . . .

Og Gud havde ikke hørt ham, fordi han var forbandet. Forbandet saa han var uden Fædreland.

Saa havde Gud vel ogsaa taget hans Sprog, saa ingen af hans Bønner kunde naa ham.

Han havde heller intet Modersmaal . . .

Erik havde taget i ham to Gange:

— Du skal jo op til Holderen, sagde han: Hvordan er 'et, Du sidder?

— Ja, sagde Joán og vidste ikke, hvad han skulde. Saa huskede han og gik.

Hr. Dupierre sad i sit Arbejdsværelse, hvor der var grønne Glas over de elektriske Blus.

Han pegede paa en Stol paa den anden Side af Skrivebordet og sagde, mens han saá paa sine Hænder, som han holdt udspilede foran sit Bryst:

— Grev Ujházy, jeg har maattet lade Dem kalde, og han lagde til, med Øjnene over paa Joán:

— De —

Hvorpaa han pludselig holdt inde:

— De forstaar mig.

Joán forstod ikke.

Hr. Dupierre flyttede sig i sin Stol og skiftede Benstilling („Dette var ubehageligt, meget . . . højst ubehageligt . . . men man maatte til Sagen . . . højst, særdeles ubehageligt“).

Han sagde:

— Der er forefaldet et Optrin — et meget ubehageligt Optrin.

Og tav igen, uden at Joán svarede.

Men pludselig fortørnet (fordi han følte, han „sad i det“), sagde han vredt og meget højt:

— Og De forstaar vel, at jeg ikke taaler Voldshandlinger i min Institution.

Joán svarede og rørte sig ikke.

— Jeg kan forlade Skolen straks.

Det gav næsten et Sæt i Hr. Dupierre — enten af ren Befippelse eller af Glæde — og han sagde:

— Kære, unge Mand . . . De maa forstaa, at . . .

Men under et hastigt Mylr af Beregninger (Slægten Aponyi var en af Institutionens Støtter, det skyldtes en Aponyi, at Hr. Dupierre var ungarsk dekoreret) sagde han:

— Hvor vil De ta'e hen?

Joán svarede ligesom før:

— Professor Legat har Kostgængere.

Han rejste sig — der var noget over ham som ved en Tinsoldat, der vilde bevæge sig:

— Saa ta'er jeg bort iaften.

Ogsaa Hr. Dupierre var staaet op. Han var nærmest fortunlet:

— Men kære unge Ven . . . man maa dog . . . Deres Hr. Fader . . .

Og i samme Øjeblik sagde han til sig selv, at han altsaa vilde tilskrive Comte d'Aponyi père: „Deres Excellence vil forstaa, at jeg fordrede den unge Persons Fjernelse uopholdeligt“.

Joán var gaaet hen over Gulvet:

— Farvel, sagde han.

Hr. Dupierre havde fremstrakt sin meget velplejede Haand. Men Joán saá det ikke. Han var allerede gaaet.

Han gik op paa sit Værelse og tog en lang Silkebung op af sin Pult. Han talte Pengene. Han kunde inat bo i Grand Hotel, hvor han var kendt. Og imorgen tage til Professor Legat, som altid havde tilbudt ham det. Saa var det ogsaa bestemt, at han blev helt uddannet.

Han blev staaende et Øjeblik — endnu med de mange Guldstykker i sin Haand.

— Ja, saa var det altsaa bestemt:

— At han blev helt u d d a n n e t.

Han tænkte kun rent praktisk. Pakkede nogle Sager sammen og tog sin Haandkuffert. Drikkepenge kunde han sende. Erik og Harald kunde han skrive til.

Han gik ud, med Haandkufferten i sin Haand, og mødte ingen.

I Vestibulen stod Inderen. Han vendte Hovedet:

— Hvor skal Du hen? spurgte han.

— Bort, sagde Joán, hvis Stemme pludselig skjalv paa det ene Ord.

Inderen sagde kun:

— Hvorom stredes I?

Joán betragtede hans skønne Ansigt:

— Du vilde ikke forstaa det.

Men pludselig sagde Fyrsten:

— Vent paa Gaden. Jeg vil følge Dig paa Vej.

Da Chira kom tilbage, stod de, omme paa Gadehjørnet, ind i en Vogn.

De kørte over Seinebroen ind gennem Louvres Gaard. De gyldne Kugler lyste stille paa deres Søjler. De havde ikke talt.

Saa sagde Joán:

— Naar rejser Du?

— Naar?

— Ja hjem. Hjem til Indien.

— Det er ikke sikkert, jeg rejser til Indien.

— Hvorhen da?

Inderen svarede:

— Derhen, hvor Asien sender mig.

Som noget der knækkes, knækkes af en Økse, faldt Joán over mod Inderens Legeme, og paa én Gang hulkede han — som skulde han udhulke alt sit Liv.

Inderen førte sine Hænder hen over hans Haar:

— Joán, hvorfor græder Du? sagde han: Alt dette skal en Gang lægges øde.

Joán hørte ham ikke. Om dem laa Boulevardernes Lys.

— — —

Joán havde Time med Professor Legat.

Den gamle Mand var sunken sammen i Lytten. Det tunge og graa Haar var faldet ned over hans Overansigt som en Skærm.

Saa løftede han Hovedet, saadan brat som han plejede:

— Du fortæller din Violin saa meget idag, Joán, sagde han.

— Hvorledes, Mester.

— Du betror den saa megen Smerte . . .

Hr. Legat saá paa ham:

— Men . . . jeg forstaar ikke rigtig din Smerte.

— Den er saa egen, din Smerte.

Hr. Legat rejste sig:

— Men det er vel, fordi jeg er Franskmand og Du er — og han lo lidt — saa fortvivlet som en Ungarer.

— Jeg er ingen Ungarer, sagde Joán.

Hr. Legat lo:

— Hvad er Du da?

— Naa, spil saa videre . . .

Men Joán blev staaende, ubevægelig, med den stumme Bue i sin Haand.

Tjeneren meldte Middagen for anden Gang, og Joán stod op fra sit Kammers' Sofa og gik hen gennem Ori-enttogets klaprende Vogne.

Hans Akkompagnatør, Henry Collyett, Australeren, stod henne ved Spisesalsdøren og ventede paa ham:

— Véd De det? sagde han: Jens Lund er med i To-get. Han stod ind i München.

Joán drejede over den meget høje Flip sit Hoved lidt for hastigt:

— Ja saa, sagde han, og lidt langsommere:

— Hvor spiller han?

— Jeg véd det ikke, svarede Australeren, og med de runde og blaa Øjne helt aabnede lagde han til:

— Hvor han saá mærkelig ud. Hans Ansigt er snittet som et Stykke Træværk paa en Kirkestol.

Aandsfraværende sagde Joán:

— Det er sandt.

Men pludselig sagde han med et Nik:

— Ja. Hans Vilje har snittet det.

Henry Collyett havde aabnet Døren til Spisesalen:

— Men han er altfor pyntet, sagde han. Men, idet hans Tanker atter skiftede, lagde han til — med Tone-faldet over Joáns sidste Ord i sine Øren:

— Hvor De dog beundrer ham.

— Der gled et Smil eller maaske kun en Sitren hen over Joáns Ansigt:

— Ja, sagde han. Og de satte sig.

Joán saá hen over de tomme Borde, og han bøjede sit Hoved for Hr. Bizot, der sad henne i Krogen ved Siden af sin Kone. Komponisten, der allerede i ti Minutter havde ventet paa Maden, sagde med en Stemme, der peb af Halskatarrh, som i en Menneskealder var sammensanket i tre Verdensdele:

— Ja, saa er vi der altsaa.

Han kastede det altfor store Hoved arrigt frem og tilbage over den lille Bylt af Klæder, der forestillede hans Krop:

— Og man skal atter gense det kære Publikum, sagde han.

Fru Bizot sagde med sit Smil, der mindede om en bekymret Husmoders — hun havde i syv og tyve Aar forestaaet den daglige Tillavning af Hr. Bizots Verdensry —:

— Min Ven, vi har dog saa mange Venner i Wien.

Hr. Bizot holdt sine altid hvidfrosne Hænder frem over Bordet, som varmede han dem forgæves ved Baalet af sin egen Berømmelse, der var ved at ulme ud:

— Venner, Venner, sagde han; ja, Fru Bizot gemmer med Omhu deres Ansigter i sine Albummer for at kende de Kære igen, naar hun har Brug for dem paany.

— Min kære Ven, sagde Fruen og holdt spøgende sin Haand ind mod Mandens Mund, mens hun smilte til Joán.

Men bistert — i det Tonefald, der var de udsmidte Intervieweres Henrykkelse og en Del af hans Verdensry — sagde Hr. Bizot:

— Spar dine Mundvige. Vi er der ikke endnu. Fru Bizot behøver først at smile til Drageren.

Da Døren gik op, afbrød Hr. Bizot sig selv og spurgte Tjeneren, der ventede midt i Vognen, om hvorfor man kaldtes til Bords, naar man dog ikke skulde spise.

Joán, der havde sat sig i det modsatte Hjørne, lige

overfor Australeren, rejste sig paany og bukkede for den meget slanke Dame, som var kommen ind, omslynget af saa lang en Boa, at dens Spidser naaede Gulvet.

— Men er det Dem, Grev Ujházy, sagde hun: Saa vi gør Rejsen sammen. Jeg steg ind i München. Vi har ligget paa Cap Martin.

— Prinsessen bor der hver Vinter, sagde Joán, der i sin Eftermiddagsdress holdt sig meget rank (maaske lidt for rank som altid, naar han mødte Mennesker fra Kredsen, hvori han var født og fra hvilken hans Stilling halvt havde fjernet ham): Cap Martin er ogsaa det roligste Sted paa Kysten.

Prinsessen svarede med nogle Ord og sagde, idet hun gik videre:

— Men jeg glæder mig til at komme hjem til Deres Koncerter. Jeg bestilte Billetter telegrafisk, saa snart jeg havde læst „*La Roumanie*“.

Joán sagde med en Hovedbøjning, der var saa umærkelig, at han ikke syntes at overkomme mere end netop at sænke Øjenlaagene:

— Prinsessen er altfor elskværdig.

Og Fvrstinden tog Plads ved et af Bordene tilligemed sine to Damer.

Salen var allerede fuld, og alle Tungemaal lød, mens Kelnerne ombød Bouillonon i Kopper.

Hr. Haagemester, der var fulgt af sin purunge nordtyske Cellist, hvis Mund lige akkurat var saa stor som et Kirsebær, fandt ingen Plads og bad, om han maatte dele Bord med Joán.

Han sagde, mens han tog det Raasilkelommetørklæde ud af sit Ærme:

— Naa, her er Buret fuldt af de ærede Kolleger (han udtalte Ordet, som var de Herrer Kolleger Genstande, der til hans Beskuelse var udstillede i Spirituosa), og han hilste paa den tyske Gesandt i Bukarest, der var en Bekendt fra Kronprinsens Hof i Potsdam — mens Ministerens Frue, der havde spurgt sin Mand om hans Navn, betragtede Hr. Haagemester i sin Lorgnon,

som om han allerede paa Tribunen havde slaaet an til Brahms Variationer over Händel.

Jean Roy fra l'Opéra hørtes over alle de andre. Han sov i en Sovevogn fuldkommen udmærket — brillant. Og han vidste s'gu ikke, hvorfor man ikke sov ganske saa godt i en Waggon-Lit som paa sit Hotel.

Men hvad der irriterede ham — og mer end man si'er, sagde han meget højt — var, at *Waggon-lits* ikke mere var fransk.

Mme de Stein, hans Akkompagnatrice, hvis Ansigt var dækket af Pudder, som endogsaa sad fast i hendes Øjenbryn, sagde:

— Selskabet bor dog i Brüssel.

Men Hr. Roy svarede:

— Nej, nej, det er netop Tingen — ganske stille, ganske stille er det flyttet til Berlin, som alting, alting flytter til Berlin.

Joán bøjede Hovedet over sin Tallerken, mens den tyske Minister, meget dæmpet, paa Tysk bad Kelneren om to Gafler endnu.

Samtalen bredte sig om Hoteller og Sovevogne, og Mme de Stein sagde:

— Det er mig ganske det samme, hvor jeg sover — og hun saá Hr. Roy lige ind i Ansigtet — man kan ha'e ganske de samme Behageligheder paa Jernbanen.

Men da Henry Collyett spurgte Cellisten om hans Sovesengsmening, sagde den unge Mand, der tidligere havde været Vidunderbarn:

— Jeg har været paa Tournée i to Aar.

Joán havde, maaske for at undgaa Sengene, rettet et Spørgsmaal til Hr. Haagemester, der med en Guldblyant tegnede Sirater paa sin Serviet. Siraterne gled ud i forborgne Talstørrelser og Engagementstilbud, som han hemmeligt lagde sammen.

Pianisten slap sit Regnestykke og svarede paa Joáns Spørgsmaal:

— Nej, jeg spiller aldrig i Jagtsæsonen.

Og han begyndte at fortælle — mens han over Stuen

forsøgte at inddrage Ministeren i Samtalen — om sin sidste Jagt i Galizien, hvor han havde været Gæst hos Storfyrst Paul.

Men Gesandten, der med et Smil veg uden om Hr. Haagemester, bøjede Hovedet hen i Retning af Joán og sagde:

— Det er Grev Ujházy. Jeg véd allerede, at vi skal have den Fornøjelse at høre Dem i Bukarest.

Men lidt efter hørte Joán, der sad yderst, Ministerens Frue sige til sin Mand:

— Er han ogsaa Virtuos? i en Tone, som om hun i Stilhed havde anslaaet ham til noget fordelagtigere.

Det var, som Joáns Fingerspidser gjorde ondt, naar de rørte Dugen.

Prinsessen sagde, oppe ved sit Bord, der stod mellem Ministerens og Hr. og Fru Bizots og hvor Samtalen endnu var ved Hotelsenge og Jernbanesenge:

— Ja, sove, Frue, gør jeg egentlig kun godt i Rumænien.

— Aa, ja, ja, sagde Fru Bizot, og der gled et pludseligt Smil over hendes Ansigt; der har De Ret: skal jeg sove rigtig ud, maa det ogsaa være i Le Bourg.

— Madame Bizot sover allevegne som en Kampesten, sagde Hr. Bizot.

— Ja ja, min Ven, sagde Fru Bizot som i et Ryk; og hun forsikrede Prinsessen for, at naar hun altid sov roligt, var det fordi hun bestandig medførte en Hovedpude, der var fyldt med Urter, hun selv plukkede udenfor deres Villa paa en Mark nede ved Seinen.

Haagemester, der havde rejst sig og havde bragt sig i Erindring hos Fyrstinden, hvem han havde kendt som Æresdame hos Dronning Elisabeth, vendte tilbage til sin Plads og sagde:

— Konen behøver sandelig ikke andet Sovepulver end sin Mands Musik; og han begyndte at tale om nyfransk Tonekunst, som overhovedet var ham Bevis paa den franske Dekadence:

— De mener da som jeg? sagde han særdeles højt til Joán.

Joán svarede:

— Jeg er opdraget i Frankrig.

Og maaske fortørnet over noget i Joáns Tone sagde Hr. Haagemester lige ind i hans Ansigt:

— Ja, det hører man.

Men Henry Collyett, der stadig havde et Øje ved Døren, sagde til Joán:

— Mon Mr. Jens Lund ikke spiser med?

Jean Roy, der havde hørt Haagemesters Ord og som var blussende rød i sit Ansigt, sagde meget højt:

— Den, Gud vil straffe, skaber han som en Hol­ lænder.

Og Mme de Stein lo, saa hun maatte skjule Guld­ et i sine Tænder med sin Serviet.

Hr. Haagemester, hvis Pande et Øjeblik trak sig sammen til en Fold, sagde til Joán:

— Og „Operaen“ er selve Gravmælet over Frank­ rigs Dekadence.

Joán svarede, med samme fjerne Høflighed:

— Den huser dog et Par af Tidens største Kunst­ nere.

— Som synger Mester Bizots Operaer, sagde Hr. Haagemester, der vedblev at tale ret højt, mens Jean Roy, med Servietten op om Halsen, trommede i sit Bord med begge Hænder, og den nordtyske Cellist gav sig til at le.

Fyrstinden, der vilde tale ligesom for at dæmpe Høj­ røstetheden, vendte sin Stol halvt om mod Ministeren og sagde:

— Hr. Ministeren kender mig vist ikke igen, og Fru von Benckendorf har jeg aldrig været saa lykkelig at træffe.

Ministeren rejste sig halvt: Han havde straks gen­ kendt Fyrstinden, sagde han og han forestillede sin Hustru, mens Jean Roy stod op af sin Stol og med sit Glas i Haanden gik hen imod Ægteparret Bizot.

— Paa Frankrigs Mesterskab, sagde han og stødte sit Glas mod Hr. Bizots, mens to unge Rumænere, der sad gemte i Hjørnet ligeoverfor, og som i deres Smokings virkede som var de afklædte, førte deres ringsmykkede Hænder sammen til et Slags Applaus.

Hr. Bizot havde rejst sig, og idet han inddrog de to Rumænere i sin Tak og talte, som besvarede han en Skaal ved en Banket, sagde han med en Haandbevægelse:

— Min kære Medarbejder, vi rejser alle de lange Veje for at hævde vort Førerskab.

Ministeren bøjede sig smilende frem mod Prinsessen og sagde:

— Man befinder sig her omtrent, som ved en Rout i et diplomatisk Korps.

— Dog afset fra Formerne, sagde hans Frue, og de lo alle tre, mens Prinsessen sagde:

— Aa, jeg kunde ikke tænke mig noget frygteligere, end om vi i Længden skulde have tilhørt Karrièren . . .

— Ikke sandt, blev hun ved: Hjemmet er dog Hjemmet.

— Og saa desuden, naar man saadan uafslædig rejser fra Sted til Sted og paa hvert nyt Sted møder nye Latterligheder, bliver tilsidst hele Menneskeheden En latterlig . . .

Joán, der hørte Prinsessens Ord, stirrede et Øjeblik paa hende, og Ministeren sagde, paa én Gang meget alvorligt:

— Det er meget sandt. Det er noget af „Forbandedsen“ ved vor Tilværelse.

— Men, fortsatte han i samme Tone, det Land, man efter Evne tjener, spørger ikke om Prisen, som dets Tjeneste koster os.

Joán sad endnu med sit Ansigt vendt mod Ministerens Bord, mens de fine Rynker om hans Øjne sitrede svagt.

— Det er sandt, svarede Prinsessen: Men jeg er

meget lykkelig ved, at Paul kan tjene Rumænien ved at oprette Roesukkerfabrikker.

— Aa, Fyrstinde, sagde Fru Benckendorf: Det er ikke saa slemt, som De tror. Og desuden vil vi da dø i Darmstadt. Naar min Mand er trésindstyre Aar, køber vi et Hus i „Prinsessens Allé“ og dyrker Asparges.

— Det er min Kones Drøm, sagde Ministeren.

— Aa, hvor jeg kan forstaa det, sagde Fru Bizot pludselig bag ved Fyrstinden: jeg har heller ingen Glæde saa stor som den, jeg har af mine Artiskokker i Le Bourg.

Ministerens Frue vendte sig, mens hun slap sin Lorgnon, pludselig om mod Fyrstinden og sagde sagte:

— Men véd De, Fyrstinde, af den unge Mand derhenne har jeg ondt.

Fyrstinden havde fulgt hendes Blik, og ogsaa hendes Øjne strejfede Joáns Ansigt, mens Fru Benckendorf sagde:

— Han er altsaa fattig?

Prinsessen svarede:

— Aa, paa ingen Maade. Men jeg tror, han bærer Sorg for sin Fader.

Joán havde hørt sit Navn og med en lidt for brat Bevægelse bøjede han sig mod Henry Collyett, der talte med Cellisten, og han spurgte:

— Hvad fortæller Mr. Collyett Dem?

Cellisten, hvis meget lille Ansigt uafsladeligt skiftede Farve, sagde:

— Mr. Collyett siger, at han ser alting, Museer og Ting, naar han rejser. Og jeg ser slet ikke noget . . . . for man skal jo dog øve sig, ikke sandt?

Joán smilede:

— Henry ser saamæn heller ikke noget. Han øver sig ti Timer, og naar han kommer ned paa en Gade, siger han, han længes efter Melbourne.

Hr. Haagemester, der spiste, sagde over Bordet:

— Og hvad kan man længes efter i Melbourne?

Henry løftede sit Ansigt:

— Efter Solen, sagde han og aabnede sin Mund saa vidt: Den skinner aldrig rigtigt undtagen i Melbourne.

— Saa skulde De blive i Solen, sagde Hollænderen, der talte til unge Kolleger som til en af sine Kronprinsers Jægere.

— Ja, sagde Collyett, det vil jeg ogsaa — naar jeg har sejret.

Hollænderen saá op ved Tonen i hans Ord:

— Og hvem vil De besejre?

— Hvorfor ikke Dem, sagde Joán, der atter stirrede ud for sig.

— Til Lykke, sagde Pianisten og flyttede sin Guld-blyant paa Bordet.

Men Henry Collyett sagde hurtigt — og man saá, at hans runde Øjne kunde faa Metallets Farve —:

— Men de, som har sejret, forstaar aldrig, at andre vil sejre.

Joán sagde, og hans Stemme lød sagte:

— De Besejrede forstaar det heller ikke, Henry, hverken, at de selv har kunnet ville, eller, at de andre vil.

Cellisten vendte brat sit unge Ansigt mod Joán:

— Sejren er dog Sejren, sagde han, og forskrækket over sit eget Tonefald rødmede han helt ned over Halsen.

— Og Penge, brast det ud af Henry, som rystede sit Haar.

Roy havde hørt det og han lo højt:

— Australeren er viis.

Og mens han blev ved at le, saa det lille Bord rystede, raabte han op gennem Vognen:

— Skaal, Hr. Bizot.

Han lo endnu og sagde frem til Mme de Stein:

— Mutter Bizots Artiskok har s'gu gyldne Blade og Frankrigs Bank har en dyb Kælder.

Men Mme de Stein vendte sin Stol halvt og sagde:

— Men Grev Ujházy, De, som er Ungarer, maa dog — det er sandt — vide Besked med de Papirer.

Og hun gav sig til at tale om nogle Aktier og Værdier i Galizien.

Paa én Gang talte alle de ærede Kolleger om Penge og Pengeanbringelser og Bonus og Papirer og Procent — mens alle Stemmer samledes om Børs og Transaktion og Joán forblev stum foran Ministerfruens Lognon, der forbavset var vendt fra den ene Børsjobber til den anden — hans Kolleger.

Mme de Stein havde drejet sin Stol helt om mod Hr. Haagemester, der anbefalede Montanpapirer eller Opkøb af Russere. Jean Roy skubbede sin Tallerken fra sig, langt ind paa Dugen, og sagde over til Joán, at intet, intet i Længden var saa fordelagtigt som Grundkøb i New York.

— Kære Ven, sagde han, Amerika er Fremtiden. Vi vil opleve den Dag, hvor New York er større end London.

Og han talte om Gader og om Avenuer og Tomter og Skyskrabere, som havde han et Kort over New York liggende udbredt foran sig paa Bordet.

Hr. Haagemester opremsede Kurser og tog en Kursliste, han havde liggende i sin Hendschel, frem og slog den op paa sin Tallerken. Mme de Stein troede ham ikke, og hun maatte rejse sig fra sin Plads for at overbevise sig. Hun bredte, mens hun flyttede sig, en ram Sky af Blossom-Duft i den ganske Sal og studerede Listen ved Siden af Hollænderen, der betragtede hendes lidt medtagne Bryst, som skinnede gennem Mellemværket paa hendes rosa Bluse.

Jean Roy blev ved at tale om Amerika. Der var ogsaa dem, der stolede paa New Orleans. Men man burde aldrig anlægge Penge paa et Terræn, hvor man ikke var kendt.

Hr. Haagemester blev ved at oplæse Kurser, mens Mme de Stein kom farende med sin egen Lommebog, der var indbunden i Guld:

— Kære Ven, sagde hun til Hollænderen: De er en Mand med Forstand.

Og hun gav sig til at opskrive Aktier efter Hr. Haagemesters Diktat.

Hele Vognen var fuld af Tal, der svirrede over Bordene som en Myggesværme, mens Hr. Bizot, med rok-kende Hoved, uafsladelig førte de blaa-frosne Hænders udspilede Fingre frem og tilbage paa Bordpladen, som sammenskrabede han usynlige Møntdynger — maaske Maanedsløjen af de offentlige Huse, som Komponisten af Cæcilia-Legenden ejede i Sydfrankrigs Smaabyer.

Hr. Haagemester slog Kurslisten sammen og sagde:

— Hele Kunsten at spekulere, Frue, er blot Kunsten at have virkelige politiske Forbindelser,

hvad Ministeren hørte, saa han ikke lagde Mærke til Prinsessen, der sagde til ham:

— Der er ingenting i Verden, som er mig skrækkeligere end Penge. Jeg kan ikke kende Forskel paa en Mark og paa en Franc.

— Grev Ujházy, dér er han.

Det var Australeren, som havde hvisket det og næsten havde rejst sig i det samme.

Joán havde drejet sit Hoved og set Jens Lund: han stod i den aabnede Dør. Hans Haand var stemt mod Karmen. Joán blev ved at se paa den Haand: den var af Form, som var den vant til at ligge om et Greb.

— Han har alligevel intet Ansigt, sagde Henry og bøjede sig helt frem over Bordet.

Joán, der havde flyttet sit Blik fra Haanden op mod Jens Lunds Hoved, betragtede hans Ansigt, som de bestandig voldsomt optagne Tanker efterlod i en ubevæget Stivnen, og han sagde:

— Hans Ansigt, Henry, vender indefter.

— Ja, svarede Australeren.

Og da Jens Lund gik forbi dem hen gennem Vognen — han gik med begge sine Hænder knyttede — sagde Joán:

— Han har Hænder ligesom en Rorgænger.

— Det er rigtigt, sagde Henry, og paany slaaet ved Klangen i Grev Ujházys Stemme sagde den unge Australer, ligesom før:

— Hvor De dog beundrer ham.

Og med en pludselig Overgang føjede han til:

— Jeg er glad, at der ikke er nogen Pianist, jeg beundrer — — — saadan.

— Hvorfor?

— Jo, sagde Australeren og lo og holdt op med at le: For saa vilde jeg vel holde op med at spille.

Joán saá paa Henry Collyett med et Glimt, før han slog sine Øjne ned og hørte Mme de Stein sige:

— De, Grev Ujházy, interesserer Dem ikke for Kurser.

Joán sagde og vendte sig imod hende:

— Nej, Frue, jeg har aldrig spekuleret . . . Og jeg har desuden set saa faa Kunstnere dø rige.

Der blev en pludselig Tavshed ved alle Borde. Mme de Stein gjorde en Bevægelse med sin Haand som for at slaa noget Haar bort fra sin Pande, skønt der intet Haar var — mens paa én Gang Togets hivende Larm slog op omkring dem, og de fornam Vognens og Dørenes og Gulvets klirrende Rysten.

Saa sagde Jean Roy, hvis store og aabne Ansigt, skønt lidt for fedt, spejlede alle Sindsbevægelser:

— Nej, det er sandt — og besynderligt.

Og ved en Tankeforbindelse gav han sig til at tale om en berømt Kammerat, en Sanger, der nylig var død.

— Ja, sagde han: det var et mærkeligt Menneske. Pludselig gik han. Midt under en Tournée i Amerika brød han af — — og satte sig hen. Han vilde ikke mere.

— Han var vel syg, sagde Haagemester.

— Ikke Spor. Han vilde bare ikke mere. Og saa sad han der i femten Aar i en lille By fem Timer fra New York . . . bare sad der og stod op og gik i Seng blandt Fremmede.

To Folder havde skaaret sig ned over Joáns Pande som hos den, der voldeligt vil følge en Tanke.

— Men naar han var død, sagde Jean Roy, vilde han føres til Frankrig . . . For vidt kommer man omkring, men paa Père Lachaise vil man s'gu hvile sig ud.

Mme de Stein sagde — med et Stænk af Følsomhed overfor Kirkegaarde —:

— Min Ven, Père Lachaise er det skønneste Sted paa Jorden. Aa, mit Yndlingsmonument er det med den sørgende Genius . . . det er en hel Tragedie . . . en ung Mand — en ung Mand fra Kejserdømmet — den eneste Søn . . . jeg har hørt, Faderen var Minister. Og en Dag skød han sig — uden Grund, kære Ven — der var ingen som kendte Grunden og han var tre og tyve Aar.

Joán havde drejet sit Hoved i de støttende Hænder:

— Véd De, hvad han hed? sagde han.

— Nej, men det er saadan en Mand, sagde Mme de Stein, som en Kvinde i sine Tanker længes efter at have kendt.

Jean Roy lo. Men Mme de Stein sagde:

— Aaja, det er saa smukt at turde dø ung.

Jean Roy sagde og blev ved at le:

— Chère, det kan De jo naa endnu.

Mme de Stein gjorde en Bevægelse med sine Skuldre:

— Uh, spot ikke. Jeg kan vaagne om Natten med en Rædsel — for at dø nu og paa et Hotel.

Fru von Benckendorf vendte sig halvt, saa hastigt, at hendes Arm rev hendes Serviet ned paa Gulvet.

— Frue, sagde Jean Roy og lagde den atter op paa Ministerens Bord.

— Skønne Veninde, sagde han til Mme de Stein: De dør som 80 Aar — om fem og halvtredsindstyve Aar.

Mme de Stein vendte sig igen til Joán og sagde:

— Grev Ujházy, naar vilde De helst dø?

Joán kunde, forbi alle de andre, se Jens Lund, der

sad og spiste ved de to Rumæneres Bord. Hr. Lund spiste som En, der gør sig Umage for at spise smukt og undertiden glemmer det.

— Jeg? sagde han:

— Paa en Dag, hvor jeg endnu havde min Fornuft.

Mme de Stein gjorde den samme bratte Bevægelse med Skuldrene som før:

— Grev Ujházy . . . jeg véd ikke . . . De siger Ting, som var De Spøgelset i en Komædie.

Hr. Haagemester havde pludselig gnedet sin venstre Haand tre Gange over sin Pande — mens Jean Roy saá lige ind i Joáns Ansigt:

— Véd De, sagde han og der kom i hans Øjne et Udtryk af Angst, som han i et Nu atter forjog: jeg var tilstede i det Londoner Theater, hvor Mr. Thomson pludselig blev gal. Han spillede, spillede meget fornøftigt, og pludselig midt i en Scene . . . midt i en Replik stod han op fra sin Stol og gik ud i Kulissen — — og var gal.

— Jeg vilde aldrig kunne glemme det, sagde Jean Roy.

Jens Lund havde hørt op med at spise. Han sad med fremstrakt Hoved og med et Udtryk i Øjnene som en vejrende Mynde.

Prinsessen sagde over til Jean Roy:

— Ja, det skal have været frygteligt. Min Kusine har fortalt mig om det . . . hun var der.

— Fyrstinde, sagde Sangeren: Det var forfærdeligt.

Og idet han skiftede Tone, næsten med Vold, sagde han, at han kendte meget godt Prinsesse Stourdza — fra Operaen, hvor vi kender alle vore Abonnenter.

— Operaen, sagde Prinsessen, var ikke det eneste Sted, hvor hun havde hørt Hr. Roy. Hun havde hørt hans „Lohengrin“ overalt, hvor det var hende muligt.

Jean Roy bukkede og paa én Gang gav han sig til at le saa hjerteligt, at ogsaa Ministeren kom til at smile. Sangeren sagde:

— De har i England tegnet en Karikatur af min „Lohengrin“. Det er det kosteligste, jeg har set.

Ogsaa Fru von Benckendorf havde set den engelske Karikatur, og hun kom uvilkaarligt til at le, mens Prinsessen sagde:

— Men min Kusine, Grevinde Greffulhe, har fortalt mig om Deres egne Tegninger, Hr. Roy.

— Aa ja, sagde Jean, jeg kradser jo selv paa Papir.

Fru Bizot, der bestandig sad og smilede til Prinsessen, hvis Navn hun havde hørt, sagde — og det kom lidt plumpende som fra den, hvem ingen har spurgt:

— Hr. Roys Albummer er berømte i hele Paris.

Mme de Stein sagde:

— Hr. Roy har dem i sine Kufferter.

— De maa saamæn gerne faa dem at se, sagde Hr. Roy uden Formaliteter, og han gik for at hente Album'erne, mens Hr. Haagemester sagde til Joán:

— Ja, Sangere kan altid faa Tid til saa mange Ting . . . hvis de da selv faar Tid til dem; medens Fru Bizot, der hele Tiden havde det samme lidt forvirrede Smil, begyndte at fortælle Fyrstinde Stourdza, at hendes Mand, Hr. Adolphe Bizot — og hun gjorde en Bevægelse, som forestillede hun sin Mand — hans Tid var nu optaget af at nedskrive Erindringer.

— Men det er det, sagde Fru Bizot: man lader os ikke i Ro. Men det er hvad jeg siger saa tit, man skulde aldrig have begyndt at dirigere . . .

Prinsessen, der ikke ret vidste, hvad hun skulde sige, svarede:

— Desværre har Rumænien endnu aldrig haft Æren af et Besøg af Hr. Bizot.

— Nej, sagde Fru Bizot, og hun gjorde en Bevægelse med sin bitte Overkrop som trak hun sin Søndagssnøre til sig paa Seinen: Det har vi ikke. Men vi har hørt saa meget, begge, om Deres skønne Land.

— Det dejlige Rumænien, sagde Fru Bizot.

Jean Roy vendte tilbage med alle sine Skitsebøger og rakte en af dem til Prinsessen.

Hun aabnede den:

— Oh, sagde hun: det er fra Rumæniën, og da hun havde slaaet et Par Blade frem, begyndte hun at le:

— Hr. Roy, det er udmærket, det er brillant. Just det Udtryk har Hendes Majestæt, naar hun læser en af sine Operatekster højt for sine Hofdamer.

Fru von Benckendorf vilde se med, og de lo begge, bøjede over Billedet, hvor Carmen Sylva, bag Gitret midt i den kongelige Slotsgaard, siddende paa en Tre-fod og i Toga, laurbærkranset, spillede paa Harmonika for Rumæniens Adel, der, henrykt og i Nationaldragter, svang sine Ben, saa den viste Bunden af de saaleløse Støvler.

— Hr. Roy, De burde udstille i Bukarest, sagde Prinsessen og lo endnu højere. Men da hun løftede Hovedet og saå sine to Smoking-Landsmænd, der vendte det lange Øre til — den ene kendte hun: han var Søn af en Brændevinsbrænder i Konstanza — sagde hun:

— De har ganske Ret, Hr. Roy, Hendes Majestæt er ualmindelig musikalsk.

Og hun og Fru von Benckendorf fik i samme Nu nøjagtigt samme Udtryk i deres Ansigter.

Skitsebøgerne blev spredte over Bordene, og alle lo ad alle Nationers Latterligheder.

— Aa ja, aa ja, raabte Collyett og slog sig af Latter paa sine Sportsben: om det Billede har jeg hørt ... Se, Grev Ujházy, se ...

Det var Mr. Shürmanns Karussel, hvor Hr. Schürmann var Janitschar og Hr. Strakosch blæste Trompet, mens Englændere og Yankeer og Spaniolere og Tyskere stormede Karussellen. Bagest kom der to Hollændere.

— Se Trommen, raabte Collyett, se Trommen er dansk.

Trommen blev trakteret af en lillebitte Mand, med Haaret ned i Panden og med Sveddraaber under sin Næse. Han trommede med selve sine tynde og halvskæve Ben. Paa Trommen stod: Den danske Presse.

Alle lo, seende hver i sin Bog. Kelnerne, som om-

bar Slikasparges, blev staaende, skelende ned paa Billederne over de Damers og de Herrers Skuldre.

— Jo, det er syndigt, sagde Mme de Stein, Danmark er charmant. Det er da endelig et Land, hvor Pressen véd at værdsætte Kunsten.

Jean Roy lo:

— Jeg tør sige, sagde han, det er det eneste Land, hvor man har taget Mme de Stein alvorligt.

— Jean . . .

Men Jean Roy blev ved:

— Saa lidt alvorligt har man at tænke paa dér i Landet . . .

Henry Collyett vendte Ansigtet mod Mme de Stein og var paa én Gang holdt op at le:

— Men er det sandt, sagde han: jeg har nu altid hørt, at man skal tage København lige før Amerika.

— Det er Prøjsere, sagde Ministeren og bøjede sig frem mod Jean Roy, pegende paa en Karikatur, hvor en Række Mandfolk i éns Trit og éns Skrud, med éns Ryg og éns Skæg marcherede efter Næsen som paa en uhørlig Tælling.

Cellisten fra Nordtyskland lo ad en Tegning, der hed Bachbegejstring, og hvor en Logerand af gabende Gentlemen applauderede Hr. Borwick, der spillede saa henaandet, at hans Fingre slet ikke berørte Tangenterne.

Men Jean Roy sagde:

— I Virkeligheden beundrer jeg Tyskerne.

— Uden Blindhed, sagde Ministeren med et Smil.

— Det er saa let at være seende, sagde Jean Roy, til en vis Grad seende, naar man ser alting fra et Hotelvindu.

— Er det ikke rigtigt, Ujházy, blev han ved og han vendte Ansigtet mod Joán: Vi, der altid drager rundt, ser altid Latterlighederne, fordi vi aldrig helt forstaar de andres Art af Følelser.

Joán bøjede Hovedet, og Fru Benckendorf sagde til Jean Roy:

— Jeg tror netop, det er saadan.

— Hr. Minister, sagde Jean Roy, og hans stærke og glade Ansigt syntes pludselig træt, mens han slog sin Haand ud mod alle de udslagne Skitsebøger: Det, at man kan se alt det — gør En hjemløs paa Jorden.

— Hver har sit Land, sagde Ministeren, til hvilket vi vender tilbage.

Joán lukkede Skitsebogen foran sig uden at vide det, og de var paa én Gang alle blevet tavse — da Jean Roy sagde:

— Ja, Mme de Stein er født i Rue de L'Abbé de L'Épée, og hun siger, at hun køber sig et Tag dér i Gaden for at dø dér.

— Kære Ven, svarede Mme de Stein: Det er aldeles ikke latterligt. Rue de L'Abbé de Épée ligger lige ved Luxembourg-Haven, og der legede jeg som lille Pige.

Joán havde lænet Hovedet mod Væggen og lukket sine Øjne. De lange Vipper laa under de hvide Øjenlaag som en bred og sort Rand.

— Naa, ja, Mme de Stein, sagde Jean Roy: mig kommer De nok en Dag og besøger ved Marseille. Der køber jeg mig et Hus — ved Havnen, paa en Skrænt til Højre, jeg véd godt hvor . . .

Han forandrede Tonen:

— Jeg er fra Marseille, Prinsesse, sagde han og bøjede Overkroppen: Og naar jeg synger bedst, er det alligevel, maa De tro mig, altid som jeg hørte en gammel sydfransk Vise . . . der souffleres mig inde i mit Bryst . . .

— Ogsaa i „Lohengrin“, sagde Prinsessen, der lo.

— Paa Ære, ja, sagde Jean Roy: og netop derfor holder jeg ogsaa mest af Don José.

Ministeren og Fruen havde rejst sig, og Hr. von Benckendorf rakte Jean Roy sin Haand:

— Paa Gensyn, sagde Hr. Benckendorf og smilede til Joán, der fo'r sammen, som blev han vækket.

Og Hr. og Fru von Benckendorf gik.

— Han er i Grunden meget indtagende, sagde Fruen om Hr. Jean Roy, da de gik hen gennem Gangen.

— Men af Grev Ujházy, blev hun ved, har jeg ondt. Man maatte jo dog blive ganske forstyrret i det Selskab i Længden.

Prinsessen havde rejst sig og hun hilste til begge Sider, paa én Gang (nu det Maaltid i en Jernbanevogn var forbi) ganske fremmed og som om hun med alle de Damer og Herrer ikke havde vekslet fem Ord. Men pludselig vendte hun sig, da hun allerede havde naaet Døren, til en af sine Damer og sagde :

— Aa, det var morsomt at tage en Plade.

Og i den samme muntre, frimodige Tone som under Middagen sagde hun :

— Mine Damer og Herrer, maa jeg hente mit Camera.

Det havde givet et Sæt i Joán.

— Det er saa sjældent, blev Fyrstinden ved, man er sammen med saa mange af Europas Berømtheder . . .

De svarede i Munden paa hinanden, mens en af Damerne hentede Fotografiapparatet, og Prinsessen sagde til Brændevinsbrænderens Søn, til hvem hun talte saa høfligt som til en Drager paa en Perron :

— Hr. Brazzi, naar De staar meget fast, kan jeg holde Apparatet paa Deres Ryg.

Fotografiapparatet kom, mens de alle vendte Ansigtet mod Rumæneren, hvem Prinsessen flyttede, og plantede, som var han et Stativ af Jern. Hr. og Fru Bizot maatte flytte sig og satte sig ved Prinsessens forladte Bord, hvor Fru Bizot sad tæt ved Mesteren, med begge sine Hænder op paa hans Skuldre.

— Det bliver udmærket, udmærket — højst interessant, sagde Fyrstinden, der saá gennem Apparatets lille Spejl, og vendte sig til den anden Smoking: De passer Lyset, sagde hun, De har vel gjort det før.

Den unge Mand skulde passe Magniumslyset og sitrede paa sine Fingre.

— Udmærket, udmærket, raabte Prinsessen igen.

De Damer og de Herrer var i Stilling.

Ved det øverste Bord havde den unge Cellist bøjet sit med Midterskilning velfriserede Hoved som en Magdalene, mens Mme de Stein aabnede Læberne i det opadvendte og buttede Ansigt som Munden i den tragiske Maske, og, med den venstre Haand, hun førte op til Skulderen, værgede sig som mod et usynligt Slør.

Men Jens Lund, der ikke var færdig med at spise, var, som tilfældig, standset midt i Billedet med Hænderne i de udspilede Lommer, som bar han en Todtenshläger i dem begge.

— Udmærket, udmærket, raabte Prinsessen og bøjede sig igen for at se i Spejlet.

Australeren, der havde en Svaghed for at lade fotografere sine Ben (som den Sportsmand han gjaldt for i Reklamerne), havde endelig faaet dem anbragt over Ryggen af en Stol.

— Men De, Grev Ujházy, De, sagde Prinsessen ivrigt — og holdt pludselig inde.

Joán saås ikke. Kun hans Skulder. Maaske vidste han ikke, at Sportsmand-Australeren skjulte ham.

— Nu, raabte Prinsessen.

Det gav et Sæt i alle, da Lyset glimtede, og Mme de Stein skreg.

Den tykke Røg slog hen gennem Vognen, og Prinsessen løb med et „Tak, mine Herrer“, der ligesom slog en Dør i efter hende — som havde hun end ikke Begreb om Forstyrrelsen, hun havde voldt.

— Naa, sagde Jean Roy og skærmede sin Tenor med et Kammerdugs-Lommetørklæde: det er man altsaa nødt til, naar man skal holde sig Bukarest aaben.

Og pludseligt rasende (og irriterede af Røgen og Trækken gennem Døren) — rasende over den hemmelige Ydmygelse, de ubestemt følte, og som de havde givet sig i Vold som de Professionals de var, talte de alle i Munden paa hinanden, mens Rumæneren stod og strittede med sine sværtede Fingre.

Mme de Stein sagde saa højt, at Prinsessens Damer,

der gik med „Kassen“, kunde høre det: Aa, kunde man blot lære at blive halvt saa uforskammet som de Mennesker.

Men da Jean Roy gik forbi Hr. Haagemester, sagde han til Hollænderen:

— Ja De, min Herre, er vel vant til det — at blive fotograferet . . . ved Hofferne.

Da Joán og Australeren vendte tilbage gennem Gangen, fløj Impresario Ledock lige paa dem. Han var i Pels og Uldskjorte. Han havde aldrig Tid til at spise. Paa Rejser besørgede han Udklip og sin Korrespondance:

— Kan man faa en Schnitzel i dette forbandede Tog? raabte han og han røg videre.

Hr. og Fru Bizot skændtes højt bag en halvlukket Dør, mens de ordnede Bagagen, som syntes hovedsagelig at bestaa af en Uendelighed af sribede Uldtørklæder, der lignede Mavebælter.

— Men hvad er det, jeg si'er, raabte Hr. Bizot. Var det mig, der væltede mig ind paa hende? Man agter sig selv eller man gør det ikke. De Mennesker behandler En som var man en Krokodille i Jardin des Plantes.

— Kære Bizot . . . rejser vi maaske for vor Fornøjelse? . . . Hendes Onkel er Præsident for „Musikens Selskab“.

— Sludder. Hvor véd Du det?

— Adolphe, Du véd, at jeg husker mig om . . . jeg hørte hendes Navn og vi førte jo Korrespondance med de Personer ifjor.

Australeren gav sig til at le, mens Joán gik videre. Prinsessen sad med aaben Dør, i et Væld af mørklilla Silkepuder. Hele Kupéen var fuld af Duften af Verveine, hvori hun havde vasket sig, for ikke at være befængt med Lugt af Røgen.

Hun løftede sit Ansigt fra Bogen og sagde, da hun saá Joán:

— Det var ikke kønt af Dem, Grev Ujházy, at De ikke vilde være med paa mit Billede.

Joán svarede:

— Jeg hører ikke hjemme, Prinsesse, blandt Europas Berømtheder.

— Prinsessen smilede og sagde — og mente det som en Kompliment:

— Hvor skulde De ellers høre hjemme?

Der gik en pludselig Skælven over Joáns Ansigt, og han sagde:

— Det er meget sandt, Prinsesse: intetsteds.

Fyrstinde Stourdza vilde holde ham tilbage, kalde paa ham — berørt af noget i hans Stemme. Men Joán var gaaet.

Han sad med en Bog, da Henry Collyett kom ind. Australeren satte sig, sparkende med sine Sportsben og smidende dem over hinanden.

— Læser De? sagde han og blev ved at sparke.

— Nej.

— Sikken Masse Snak, der blev sagt.

— Ja.

— Men Roy er en storartet Tegner.

— Ja.

— Han vilde kunne leve af det.

— Det kunde han sikkert.

Australeren blev ved at sparke:

— Véd De, hvad jeg tænkte paa, mens vi spiste?

— Nej.

— At De skulde egentlig sidde ved de andres Bord.

— Hvorfor?

— Jo, sagde Australeren, for De er jo dog en Greve — skønt De spiller.

Joán stirrede kun frem for sig.

Saa sagde han:

— Der var heller ikke Plads mere.

Alle Samtalestumper fra Middagen flød omkring i Henry Collyetts vimse Hoved. Og idet han atter tænkte paa Jean Roy og det, han havde sagt om sydfranske Viser, der sang indeni ham, sagde han:

— Men Australien vil ogsaa en Gang faa sin Musik

... Musik vokser op af Jorden — af Jorden op i Menneskene, ikke? Men der gaar lang Tid, for Menneskene maa have boet der længe.

Henry Collyett saá paa sine egne Støvler :

— Men, sagde han, før de australske Toner kommer op af Jorden, bliver Australerne heller ikke rigtige Musikere — vel? Eller De forstaar ikke, hvad jeg mener?

Joán stirrede ud i Luften :

— Jo, Henry, sagde han uden at røre sig.

Australeren slog Hælene sammen :

— Men derfor kan man jo nok blive berømt paa et Klavér, sagde han.

Han sad lidt og, stadig med Middagssamtalen i Hovedet, sagde han :

— Men man burde maaske tænke paa at ta'e København —.

— Jeg har aldrig spillet i Danmark, sagde Joán, der sad som før.

— Hm, det var da underligt, naar De er en Halvdansker.

Paa én Gang smilede Joán :

— Det vil jeg altid gøre — tilsidst.

Henry Collyett sparkede igen med sine Sportsben og, mens hans Tanker løb, sagde han og var ved Foto-graferingen :

— Men man er jo ogsaa Gøglere.

Paa en Gang smilede Joán :

— Ja, Collyett, sagde han og stod op.

— Men de andre er det ogsaa, sagde Henry lidt heftigt.

— Maaske nok, sagde Joán : Men de spiller deres Roller bedre og de gør mindre Støj.

Australeren stod lidt :

— Ja, sagde han : det kan nok være.

— Men man bliver vel, hvad man er født til, sagde han.

Joán støttede et Øjeblik Albuen til hans Skulder :

— De er saa viis idag, Collyett ...

— Men, Henry, der er dem, som er født vanskabte. Og de skulde hellere ikke være fødte.

Et voldsomt og hvidt Lys faldt ind paa deres Ansigter. Det var fra Standerne paa Perronen i Wien. Konduktørerne løb ud og ind og trak Kupérunderne ned, medens Dragerne kastede Plaider og Tasker og Kufferter og Pelse ind gennem Vinduerne. Passagererne løb ned ad Vogntrinnene for at røre deres Ben paa den faste Jord, og Brudstykker af alle Sprog hvirvlede rundt i Trækken fra alle Døre, som stod aabne. Jean Roy stod, med et Lommetørklæde om Halsen og i flagrende Kavaj, barhovedet, midt i Vrmlen, skrællende en Appelsin og raabende til den tomme Luft saa højt som en Lastbærer i Havnen ved hans Marseille — mens Mme de Stein (der nikkede til Joán og sagde: Ah, monsieur, on se promène) satte sine Pariserstøvler med Messinghæle trippende i Asfalten og lod de silkeklædte Ben forsvinde noget højt oppe i sine Skørters Virvar.

Fru Bizot, der var i Galoscher, søgte, mens hun uaf-ladelig smilede, med urolige Øjne de Herrer af Bestyrelsen:

— For de modtager os naturligvis, sagde hun: de er her, min Adolphe, vær vis paa, de er her; medens Hr. Bizot, hvis Pels var sammenbunden med et graat Uldtørklæde, sagde:

— Det er mig fuldkommen ligegyldigt. Lad os komme afsted — hvad hedder vor Kro? saa arrig, at hans Øjne stod paa Stilke.

— Det gyldne Lam, Adolphe, det gyldne Lam. Men de er her, min Ven, de er her.

Impresario løb forbi dem med sytten Depecher i Hænderne: Gamle Herre, sagde han til Hr. Bizot: der er et Par Personer, som søger Dem; og han rendte videre, tabende Reklamer og Aviser ud af de stoppede Lommer som en Stud sin Gødning.

— Luk Frakken, raabte han til Jean Roy, mens Hr. Bizot blev staaende med knyttet Haand om Uldtørklæ-

det, martialske og tandløs lignende en Lilleput-Oberst fra et Panoptikon.

— Adolphe, Adolphe, nærmest sang Fru Bizot; hun havde genkendt de „to Personer“, i hvis Nærhed Hr. Haagemester, i en Jagtpels med Snore, vekslede Haandtryk med et fremmødt Medlem af det Bayerske Gesandtskab, der sagde:

— Ja, Hans kongelige Højhed har straks skrevet til Erkehertuginde Valérie . . . .

Impresario løb tilbage med ledige Hænder, og midt i Vrimslen, hvor en sørgeklædt Familie paa syv Slørklædte slog Kreds om en blond Mandsling, der forsvandt under Ankomstkyss, som var han fanget af en Kværn — bemærkede han, at hans Negle kunde trænge til en Udrensning, og han gav sig til at kradse dem med en Staalkniv. Til han røg videre, nikkende, kendende alle, raabende, som var han Stationsforstanderen, der kommanderede under et Togsammenstød; mens de to Rumænere, ubekymrede, Arm i Arm balancerede deres Nøgenhed paa Kanten af en amerikansk Kuffert, og Mme de Stein var landet ved Jean Roys Arm, hvor hun svajede sine Kvindeynder som en Venusfigur fra Forfaldstiden.

— Mine Herrer, aa nej, Hr. Bizot er slet ikke træt. Naar man kommer til Wien, er man kun lykkelig, sang Fru Bizot, og man hørte den unge Bayrer fra Gesandtskabet sige:

— Der er intet behageligere end at gøre sine Venner en Tjeneste. Erkehertuginde Valérie vil modtage Dem straks.

Joán havde ikke talt og ikke rørt sig. Med Hovedet støttet til Kupédørens Karm stod han ubevægeligt, stirrende ud mod Perronen.

Og pludselig hørte han igen Impresarios Stemme, der lød over alle de andre:

— Kære Herrer, mine Herrer, har den Ære, gaar til Budapest, Hr. Jean Roy. Men man gør altid Forretninger. Mine Herrer, Kunsten er at bemægtige sig Frem-

tiden. Jeg har fanget ham i Toget, mine Herrer, i Toget. Det nye Fænomen, min Herre, jeg siger Fænomen, for Kunstnere har man nok af . . . man kan føde Svin med de Herskaber, som viser sig paa Tribunerne. Men Hr. Jens Lund, mine Herrer, vil De se ham? Naar jeg har afleveret Hr. Roy, ofrer jeg mig for Hr. Lund i tre Aar. Men, mine Herrer, han er dyr, han er meget dyr. Vi lever i en Tid, hvor Genierne er blevet Forretningsmænd. Børskurserne, mine Herrer, hænger dem ud af Halsen . . .

— Der er han, mine Herrer . . . der i Kupéen . . . han ser Dem ikke (Hr. Jens Lund sad ved sit Vindu for optrukket Gardin, studerende i en *Courrier universel*, der var hans Livs eneste Læsning), han er en læsende, han er en Aand, mine Herrer, en Aand for sig; der venter ham Bogpakker, Bogdynger i hver Hovedstad i Europa.

De to Gentlemen, som tilhørte Pressen, saá pludselig paa Joán og hilste.

— Ja, sagde Impresario, ligesaa højt som før: det er ham; og han gik videre uden at se paa Joán med saa meget som et halvt Blik.

Joán var blevet blodrød ved Klangens af hans „ham“, som havde en Næve med udspilede Fingre plantet sig midt i hans Ansigt.

Han havde ikke mærket, at Toget rullede bort.

— Skal vi trække Vinduet op? sagde Australeren bag ham.

Og Henry Collyett trak Ruden til, mens Joán satte sig.

— De si'er ingenting idag, sagde Australeren, som altid skulde sige noget.

— Jeg har hørt saa meget efter og tænkt paa saa meget i de sidste Timer, sagde Joán.

— Paa hvad? spurgte Australeren og sparkede.

— Paa saa meget, sagde Joán og lukkede sine Øjne.

Døren blev revet op. Det var Jens Lund. Det gav et

Ryk i Joán. Saa tænkte han, mens den anden stod der i Døren: Hvor er han egentlig lille.

— De er Ujházy, sagde Jens Lund med et Nik.

— Man tør vel sætte sig?

Haanden rakte han ikke.

Joán sagde:

— Det er Hr. Henry Collyett.

Jens Lund nikkede igen:

— Klavér, sagde han, er Verdens værste Instrument. Jeg er meget utilbøjelig til at tro, at selv et Geni kunde vise Talent paa et Klavér. Man maa være glad til, at man er født paa et Skib. Der var ikke Plads til noget Klavér.

— Læser De? sagde han og saá ud over Joáns Bøger, som laa overalt.

— Ja, man maa beskæftige sin Hjerne med noget, sagde Joán.

Jens Lund havde lagt Armene over Kors:

— Der er meget faa, som har Hjerne, sagde han, og enten vilde han altid være uforskammet eller han vidste aldrig, at han var det: Jeg læser aldrig. Naar Mennesker læser, er det, fordi de føler sig tomme. Jeg trænger ikke til Bøger. Jeg har mig selv.

— Jeg taler forresten heller ikke med nogen.

Hr. Jens Lund talte i et besynderligt Stakkato, der ligesom afhuggede hver Sætning og stillede den hen for sig:

— Jeg véd oprigtig talt ikke, hvem man skulde tale med. De fleste Mennesker, der lever, hørte jo op at leve for en Menneskealder siden.

— Hvor skal De hen? spurgte han paa én Gang og saá paa Joán.

— Jeg skal til Bukarest, svarede Joán.

— Og De ogsaa? vendte Jens Lund sig til Collyett.

— Ja.

— Ja, sagde Jens Lund, der stadig havde Armene over Kors: jeg har aldrig hørt Dem spille — — saa jeg kan ikke komplimentere Dem.

— Det behøves heller ikke, sagde Joán og vidste, at Lund løj.

Og mens han blev ved at se paa Jens Lunds Ansigt, følte han — og saa stærkt, at han næsten blev svimmel — paany, som en kold Strøm, Dønningen af den Angst uden Sans, han havde fornummet den Aften i London, da hans Impresario havde sagt:

— Véd De, hvem her er? Jens Lund har gemt sig i en Loge,

og Joán havde følt sine Fingre, som var de sammenfiltrede med Klister, og sin Sjæl, som sad den magtløst kneblet i hans Hals . . .

Uden at høre blev han ved at se paa Lunds Ansigt, hvor Tænderne lyste, som bed de glubsk i Ordene, han sagde.

Joán tænkte paa den anden Aften, Aftenen i Brüssel. Da han, bidende sine Knoer til Blods, kørte hjem fra Jens Lunds Koncert. Paa sine to Knæ havde han ligget i sin Vogn og vidste — at nu var han slagen. Hulket havde han, mens han dunkede sin egen Nakke. Og fortunlet og midt under sin egen Sanseløshed havde han sagt:

— Saa vil jeg ikke spille mer.

Men i tre Døgn havde han været som en drukken Mand — drukken af Ydmygelse . . .

Drukken af Visheden: at han var ikke den største. At han aldrig blev den største.

Hvor det var besynderligt, at Kunsten, der aldrig havde bragt ham Glæde — kunde bringe ham saa megen Smerte.

Og dog var han blevet ved at spille — —

Joán hørte Jens Lund tale til Collyett, og Jens Lund sagde:

— Melbourne, Melbourne, Fædreland — Fædreland, jeg bliver gal, naar jeg hører Tale om Fædreland. Hvorfor mon jeg er den største? Fordi jeg intet Fædreland har. Ja, undskyld, Hr. Klavérs spiller, at jeg taler om mig selv, men jeg er saa oprigtig, at jeg tilstaar, at det er det eneste, der interesserer mig. Hvad interesserer Dem?

Fruentimmer? Naa, om Natten. Men hvad spiller man om? Om sig selv.

Og idet han slog tilbage i sin Tanke, sagde han og lo kort:

— Fædreland? Mine Forældre var behageligere. De gav mig ikke noget. Den Fædrelandsløse er den frie, og jeg blev født paa Havet, der forbinder alle Verdener. Fædreland — hvad er det? Trav om samme Bord, hvor vi drager Tommelen frem som i en Ridse, der graves af Fædrenes Tommeler. Jeg har et Fædreland. Det hedder jeg, min Herre. Og dér er jeg baade Konge og Folk og raadgivende Forsamling og Lovgiver. Jeg er mit Fædreland, hvor jeg har Regeringen.

Jens Lund drejede pludselig sit Ansigt om mod Joán:

— De har det ligesom jeg — De hører aldrig efter.

— Jo, sagde Joán: jeg hører.

— Det ser ikke ud til det, sagde Jens Lund og lo igen.

— Jeg holder ikke af Europa. I hvormange Sogne er det delt? Lad os rystes sammen efter Racer. Jeg spiller for de Hvide. Det skal jeg paatage mig. I Kinesien har jeg maaske en Ligemand, som spiller op for de Gule og raaber til dem: Hør efter, for Satan, her spiller jeg, min egen Konge og min egen Gud, mit eget Rige og mit eget Liv — jeg.

— Naa, for Fanden, De si'er ikke noget . . .

— Nej, fordi jeg hører, sagde Joán, og han tænkte bestandig paa det samme:

— „Nu vil jeg høre op at spille“ — — og han var blevet ved at spille.

Jens Lund havde tiet et Øjeblik. Saa sagde han:

— Forresten blev jeg forbavset. Ved Bordet før. Jeg troede ikke, mine Kolleger var saa kloge, at de kunde frygte for at blive gale.

Joán svarede ikke. Han saá endnu en Gang Spisesalen foran sig med sine Medbrødre, som Prinsesse Stourdza fotograferede, og Perronen, som just var forladt, og hvor

de Damer og de Herrer viste sig for aabent Tæppe for et Parterre af to Journalister.

— Nu vil jeg ikke spille . . .

Men Jens Lund, der bestandig gentog de samme Ting, sagde til Collyett:

— Fædreland, Hr., hvad er det, De hedder? Fædreland — mit Jeg er mit Flag og mit Maal — og hvis Menneskene er latterlige, er det mig ligegyldigt . . .

Og for første Gang lo han langt og hjerteligt:

— For maaske er de ikke latterligere end jeg selv.

— Men Fædreland? Min Moder fødte mig under Ækvator og min Fader var Jordmoderen, der hjalp. Et Fædreland? — og Jens Lund rejste sig, og paa én Gang var det, som om en Maske gled af hans Ansigt, og Aarerne sprang frem af hans levende Pande, mens hans Mund krummede sig og blev bred under hans Spot —: Et Fædreland? Det er ti Sæt Lænker, som vore Forfædre splejsede sammen om vor Hals og vore Fødder. Et Fædreland — det er Love, der river vore Knæ til Blods og gør vore Øjne blinde. Fædreland — Fædrelandet er et Fængsel og en Brønd. Fædreland — ja, det er Mængden, hvor vi løber Spidsrod med Strimer paa vor svulnede Ryg. Fædrelandet, føj for Satan. Fædrelandet er bare det Sted, hvor vi alle er Spedalske og Puklede.

— Ujházy, klatr op paa Bjergene. Klatr derop, og Grænserne ses ikke og er viskede ud, og Staterne, de er ikke. Og Lovbøgerne er ikke og Forbrydelsen er ikke Forbrydelse og Vanæren er ikke Vanære og Skammen ikke Skam, dér er ingen Lovbøger og dér er ingen Paragraffer. Men jeg er — og ingen uden jeg . . .

Jens Lund tav et Øjeblik:

— Jeg er og Stjernerne er.

— Spil for de m, Hr. „Hvad er det nu, De hedder?“ — de hører s'gu li'saa godt som Menneskene. Over os er Stjernerne og Døden. Men nu lever jeg og er fri og spiller baade Stjerner og Død mit Liv op i Ansigtet . . .

— Men De, Grev Ujházy — og Jens Lund drejede

sig om paa Hælen — De er s'gu fra forrige Aarhundrede.

— Ja, sagde Joán, i hvis Tindinger Blodet slog.

Jens Lund lo igen:

— Og hvad jeg si'er, er noget Vrøvl, men hvad jeg tænker, er sandt.

— Ja, sagde Joán og talte sagte: sandt for den, der kan tænke det.

Jens Lund stod lidt. Saa sagde han pludselig til Joán:

— Véd De, hvad De tror om Dem selv, — at De er en Smertens Adelsmand.

— Men, min gode Herre, at bære Smerten adler ingen. At turde adler . . . i vort Aarhundrede . . .

— Naar spiller De i Bukarest? spurgte han uden Overgang.

— Paa Mandag, sagde Joán ud i Luften.

— Hm, jeg skal hen og gi'e min Sjæl i Pest.

— Den nye Sjæl, sagde Joán.

— Nej — og Jens Lund klappede i de oprakte Hænder — min evige Sjæl skal jeg servere for Bankier'ernes Fruer i Pest.

Der blev tyst et Øjeblik. Saa sagde Joán:

— Men De havde dog en Mo'r, som fødte Dem under Ækvator.

— Og en Fa'r, der befrugtede hende ved Archan-gelsk. Men bedste Ujházy, er det ikke fuldkommen lige-gyldigt? Maa jeg spørge, hvem husker Hr. Bonaparte senior. Historien begynder med Hr. Napoleon. Min Fa'r var fra Løgstør og giftede sig med en Bark fra Rudkøbing. Til Besætningen hørte Jensine Jensen, som, be-svangret i Ishavet, bragte mig til Verden under Ækvator.

— Rudkøbing? sagde Joán.

— Ja. De kender det ikke.

— Jo, sagde Joán og talte sagte som før: det er i Danmark.

— Ogsaa Danmark, sagde Australeren og saá fra den ene til den anden, som vilde han maale dem.

— Ja, det kaldes Danmark, sagde Jens Lund: Rud-

købing er paa Langeland og Langeland er en Streg i Havet. Fra Langeland kom Elektriciteten og jeg. Ujházy, Mennesket har intet Udspring. Jeg blev til og er. Hvem skulde have Ret til at kalde paa os? Jeg adlyder ingen. Jeg er, som den jeg er. Og jeg er født om Formiddagen under lykkelige Stjerner . . .

— De tror paa Stjernerne? smilede Joán.

— Hvem véd, hvad han tror? For den, der lever, er Døden ikke. Men hvad der er for den, som er død, véd De det, Hr. Ujházy, undskyld, Grev Ujházy. Jeg har læst, at Jorden er den mindste af Verdenerne, og at hver Stjerne er en Verden. Der var Plads til mange Døde fra en lille Jord . . .

— Og naar De en Gang er død, sagde Joán og talte med et halvt syngende Tonefald, vil De lade et Skib opsøge Ækvator og lade Deres Aske som Støv spredes over Oceanet.

— Nej, sagde Lund.

— Ikke?

— Nej — han blev rød mod sin Vilje over den forunderlige Modsigelse, han inderst og ubevidst fornam: Nej, ligge vil jeg ved min Mo'r; og hun ligger paa Langeland.

Der var gledet et Smil hen over Joáns Ansigt:

— I Danmark, sagde han.

Og maaske for at komme bort fra sine egne Tanker sagde han lidt efter:

— Fruerne i Budapest er skønne, Hr. Jens Lund.

— Kvinderne, sagde han og han sparkede i Gulvet akkurat som Australeren: jeg kender dem ikke. Naar jeg lærer dem at kende, vil jeg sandsynligvis elske dem.

— Saa vil jeg elske mange for ikke at blive kvaset af én.

Joán lo:

— Hvad De dér si'r, sagde en Gang en Inder mig.

— Saa er det altsaa sandt, at Inderne er vise, sagde Jens Lund.

— Han var viis. Han talte om den Dag, da de Gule

vilde komme som en Bølge og lægge sig over os som Sand.

Jens Lund stod op:

— Aa, det skriver de om i Aviserne. Forresten læser jeg aldrig Aviser. De Gule? De vil komme over dem, som lever da. Og vi lever nu.

— Godnat, Hr. Grev Ujházy.

— Godnat, Hr. „Hvad jeg ikke kan huske“.

— Collyett, sagde Henry.

— Collyett, ja. Ligger De med Handsker?

— Med Handsker?

— Ja, om Natten. Det gør jeg. Jeg gnider Hænderne ind med Cream og ligger med Handsker. Det skulde De ogsaa gøre — for Fingrene.

— Godnat, Ujházy. Véd De, hvad jeg tror? De hører til dem, der husker for godt og for meget. Man skal ikke huske — man skal gaa videre. Nu gaar jeg til Budapest.

— Godnat.

Jens Lund nikkede og gik.

De to andre sad en Stund tavse. Saa sagde Henry Collyett:

— Han var mærkelig.

— Ja.

De tav igen, til Australeren sagde:

— Han talte saa meget. Men jeg kan ikke huske det.

Der var Stilhed igen:

— Men maaske, sagde Henry, vil jeg kunne huske det om et Aar.

— Maaske.

Australeren tændte en Cigaret.

— Men, hvordan spiller han da? sagde han og saá paa Joán.

Joán, der sad med lukkede Øjne, svarede ikke straks:

— Spiller? sagde han saa.

— Han spiller fra Bjerget, hvor han staar — med Udsigt over Jorden.

Lidt efter rejste han sig:

— Nu vil jeg lade gøre istand for Natten.

Medens Konduktøren kom ind, stod de i Gangen og så ud i Mørket:

— Nu er vi vist i Ungarn, sagde Henry.

— Ja, sagde Joán: Nu er vi i Ungarn.

Deres Cigaretters Ringe formede sig og løste sig op.

— Hvor sært de slynges, sagde Australeren og fulgte Ringene med Øjnene.

— Ja.

— Jeg har saa tit forsøgt paa, sagde Henry, at danne dem, som jeg vilde. Men det kan man alligevel ikke.

Joáns Øjne fulgte Røgen:

— Det kan maaske Hr. Jens Lund, sagde han.

Men Henry Collyett lo og sagde:

— Han kan vel ikke alt — for Fanden.

De skiltes, og Joán gik ind til sig selv. Han tændte de to Vokslys, som han altid havde med paa Rejse, og stillede dem paa Bordet i to smaa Stager. Saa slukkede han den elektriske Lampe og gik i Seng.

Han laa længe — længer end to Timer, da det bankede paa hans Dør.

Det var Australeren:

— Sover De? sagde han: Jeg véd ikke, men jeg kan ikke sove. Maa jeg sidde her en lille Tid?

— Det maa De gerne, svarede Joán.

De hørte intet uden Togets Støj — nu over en Bro, nu over en Mark, nu forbi en ukendt Stad.

Joán rørte sig ikke. Skæret fra det gule Lys faldt hen over hans stille Ansigt.

— Jeg synes, sagde Australeren sagte, medens han stirrede op mod det røde Loft: at det har været saadan en mærkelig Dag. Og dog er der ingenting sket.

Joán sagde uden at aabne sine Øjne:

— Hvad kalder De at ske, Henry? At vi drukner med Orienttoget i en Flod eller at vi plyndres for vore Checks af en Røver.

Han laa stille igen. Saa sagde han og aabnede Øjnene:

— Nu rejser jeg til Danmark.

— Til Danmark? sagde Henry med et Sæt.

— Ja. Der, hvor jeg vil spille — sidst.

— Joán, sagde Henry og havde aldrig kaldt ham ved Fornavn før.

Men Joán talte ikke mer. Og ogsaa Australeren tav.

Ret op og ned blev han siddende foran de to Voksllys
— som paa en Vagt.

— — —

— — —

Joán Ujházy drejede atter Hovedet paa de danske Statsbaners røde Puder. Akkompagnatøren havde talt til ham.

— Hvad er der? sagde han.

Hans Hoved var tungt. Det var ham, som havde han foran disse flade og regnfyldte Marker genoplevet sit hele Liv.

— Vi er der straks, sagde den lille Pianist, der, præcis som Uhret, var i Gang med at ordne og lukke, nu som hver Dag.

— Allerede? sagde Joán og saá Stationsbyens første Huse.

— Hvor er det, vi spiller her?

— Det er i den Kvindeforening.

— Naa.

Joán stod op:

Og det regner lidt endnu, sagde han og betragtede Husene, som blev fler.

Saa holdt Toget.

Joán fik Kupédøren op:

— Er dette „Grænsen“? spurgte han Konduktøren, der ikke hørte det, og han kunde ligesaa godt have sagt „Vesten for Maanen“.

En halvlille Mand stod ret ud for Kupéen med Pels-hue paa sit Hoved.

— Ja, dette er Grænsen, sagde den halvlille Mand og han tog Huen af:

— Og det er maaske Hr. Ujházy?

— Ja, det er mig.

— Jeg er Formanden, sagde pludselig en lille Ungpige, der traadte frem bag den halvlille Mand, mens alt Blod gød sig op over hendes hvide Ansigt:

— Og det er min Fa'r.

II

JOÁN blev, lidt forvirret, staaende paa Kupétrinnet. Saa sagde han og kom pludselig til at le ved Synet af det lille Ansigt, der blev rødt og rødt og rødere:

— De er ung, Frøken.

Den halvlille Fader sagde:

— Ja, men én skal jo ta'e Mod til sig, og saa blev det min Datter.

De begyndte at gaa hen ad Perronen. Den unge Pige gik ovre paa den anden Side af sin Fader. Alle hilste, men den halvlille og brede Mand nikkede bare til Svar.

— Men det er jo, sagde han, at Forholdene er kun smaa.

Og Joán, der stadig var en Smule forvirret og ikke vidste hvorfor, sagde og tænkte paa den engagerende Forening:

— Ja, jeg haaber da, der kommer no'en.

Den unge Pige vendte Hovedet og saá paa sin Fader. Men han sagde kun som den, der ikke har skænket det en Tanke:

— Jeg véd saamæn ikke. Men det gør der vel da.

— For ellers bliver det jo et Tab for Foreningen, sagde Joán og talte til Frøkenen.

Frøken Gerda Johansen svarede ikke, men blev kun ved at gaa seende ned i Vejen, hvor hun satte sine Fødder. (Hvor hendes Fødder er nydelige, tænkte Joán.)

Og Faderen gentog kun lidt efter de samme Ord:

— Men Forholdene er smaa, og saá ret ud for sig, som vilde han maale, om Telefonpælene stod lige.

Og de tav alle tre, mens de gik videre ad Vejen, og Joán, der ikke vidste noget at sige, vendte sig om mod Hans Haacke, der gik bagved med et Toilet-Etui og en Paraply, der aldrig forlod hans Hænder, fordi de var Gaver fra Kæresten:

— Det er Pianist Haacke, sagde han.

Og da der var blevet hilst, gik de igen videre, og igen sagde ingen noget. Men Tjeneren, som kom bagest og som aldrig generede sig, kunde de høre fløjte.

Men pludselig sagde Frøkenen, som fløj det fra hende eller vilde hun give et hemmeligt Puf til nogen:

— Men Kroen er værst.

Den brede Fader vendte Hovedet ganske lidt mod Joán og sagde:

— Det var derfor, vi havde sat et Par Stuer istand ovre hos os . . . hvis De og Hr. Haacke vil . . .

Men Joán sagde og det kom lidt for hastigt:

— Aa Tak. Jeg skal altid hvile mig, inden jeg spiller.

— Det ka' jeg saa godt forstaa, sagde Faderen i nøje samme Tone som den hele Tid: Jeg vilde osse kun si'e det.

De kom ind i Bygaden, som var lang og opblødt.

— Ja, her er jo ikke brolagt, sagde Hr. Johansen, der havde set ned paa Joáns Kärnthner-Strasse-Støvler.

— Men elektrisk Lys, det har vi, lagde han til.

— Og det er vores Stolthed, sagde Frøkenen, og pludselig lo hun og var enten lettet over, at Joán ikke blev deres Gæst, eller vilde skjule sin Skuffelse.

— Ja, sagde Joán: alt er saa fremskredet i Danmark.

— Man kalder det jo saadan, sagde Købmand Johansen.

— Men her er altsaa Grænsen? spurgte Joán.

— Ja, sagde den halvlille Fader, og der var som en anden Tone i det ene Ord.

— Dér, sagde Frøkenen og pegede med sin Arm: Dér gaar Grænsen.

— Her er saa Kroen, sagde Hr. Johansen og stand-

sede foran en lang rød Længe, hvor Porten lignede et Gab, der var slaaet ind af Stormen.

— Tak, sagde Joán: Saa ses vi.

— Men vi spiser Klokken halvsvy, sagde Købmanden: hvis man ta'r 'et, som vi har 'et.

Han rakte Haanden, og Frøken Gerda rakte ogsaa sin — en lille Haand, følte Joán. Og ved Siden af hinanden, stille, men ligesom begge saa sikre i Skridtene, gik de, Fader og Datter.

Den ene Rude i Gangdøren var blæst ind, og da Joán kom ind i den første Stue stod der et laset Billard, forladt, midt paa det øde Gulv. Hans Haacke satte sig paa en Stol og holdt Etui og Paraply mellem de skrævende Ben — som den, hvem intet angaar, mens Tjeneren, med sine Berlinerøjne spillende af Skadefryd, i en tjenstlig Tone sagde, fra Døren:

— Skal jeg ringe, Hr. Greve?

Berlinereren ringede.

— Der kommer ingen, sagde han og ringede igen — da Døren fløj op, og der røg en Mandsperson ind, som, da han saá Joán Ujházy, begyndte at frisere paa et strittende Haar med sine forfjamsket udspilede Hænder.

— Vi havde bestilt Værelser, sagde Joán.

— Jo, ja — og pludselig fo'r Mandsvæsenets Fingre fra Hovedet ned til et Lommetørklæde, som han bar om Halsen i Stedet for Flip —:

— Men vi troede, at de Herrer var bleven hos Johansen.

Joán sagde:

— Jeg ønskede at blive her.

Der blev revet en Dør op i den næste Stue („Hvor her trækker“, sagde Hans Haacke, der altid frygtede Gigt i sine Fingre) og der lød en skinger og rap kvindelig Røst gennem Rummene:

— Jensen, vis de Herrer over i Selskabslokalerne.

Kelneren, der hele Tiden ligesom løftede sig i Hofterne, sagde:

— Ja, hvis de Herrer vil gaa over; og han gik i Forvejen, over en Gang, ind i tre Værelser med brede og hvidlakerede Skydedøre, der var sprukne i alle Sammenføjninger.

— Ja, hvis de Herrer vil vente her, sagde Kelneren og skubbede et Par Stole frem, som var hvidlakerede og skævtsprukne ligesom Dørene.

— Vil De saa sørge for Kufferterne, sagde Joán til Berlinereren, der gik med Kelneren.

Da de to var ude paa Gangen, sagde Opvarteren og slog med Hovedet, mens han saá ned ad Tjeneren:

— Hvor er De fra, om man tør spørge?

— Jeg er Berliner.

— Ja, den har man jo hørt meget om, sagde Hr. Jensen og begyndte at le uden Grund.

Der kom en Stuepige imod dem med en Bunke fugtige Lagener over Armen. Hun var udringet og bar Koraller. Hun havde faaet sig pandekrøllet, men Baghovedet var i nogen Uorden.

— Her skal Herrerne være, raabte hun og slog Døren op til en Stue paa første Sal.

Men Kelneren løb en Trappe højere op og smækkede en Dør bag sig.

Berlinereren stod midt i Stuen, hvor Pigen begyndte at lægge Lagener paa en blaa Seng, bemalet med gule Arabesker.

— Her maa lægges i, sagde Berlinereren, som bagfra tog et Skøn over den kvindelige Betjening.

— Ja, det skulde der, sagde Jomfruen og slog med et Par røde Labber paa Lagenerne: Men Kakkellovnen har de revet ned, og Varmen (hun pegede over paa noget Jernsprinkelværk, der løb langs Vinduskarmen) har de aldrig faaet færdig. Men vi ka' jo slæve Petroleumsovnen derind til Herrerne.

Inde i Selskabslokalet sad Hans Haacke stadig med Toilet-Etuiet paa sine runde Knæ:

— Naar er det? sagde han ud i Luften.

— Vel Klokken otte, svarede Joán, der stod og saá

paa nogle blaa Fajancekrukker, der pyntede paa de hvide Hylde langs Væggen.

— Hvor? spurgte Hans Haacke igen og atter ud i Luften.

— Her, svarede Joán og saá, at Fajancekrukkerne var af Træ.

Hans Haacke sad lidt, før han sagde:

— Indbød de Folk Dem ikke?

— Jo, svarede Joán og saá igen den lille Formandinde for sig, som hun var dukket frem der paa Bane-gaarden:

— Hun var køn.

— Jeg saá hende ikke, sagde Hans Haacke.

Joán kom til at le og vidste ikke selv, om det var ved Tanken om den lille Frøkens røde Ansigt eller ad Hans Haacke.

— Nej, Haacke, sagde han: For De ser aldrig no'et.

— Der er heller ingenting at se, sagde Haacke og sad som før.

Døren gik, og Berlinereren kom ind for at sige, at der var færdigt:

— For saa vidt, lagde han til.

Joán og Haacke gik ud, og paa Trappen mødte de Kelner Jensen, der, ved Hjælp af meget Vand og mange Vokstumper, var bleven skilt i Panden og saá ud, som havde han et Par Valke i sit Haar.

Jomfruen raabte inde fra et Værelse:

— Jensen, her ska' den anden være; og Pigen kom frem i Døren til et Rum, hvor Bohavet var en brunbejset Seng med to store Dyner.

— Ja, det er her, Herre, sagde Hr. Jensen, der havde faaet fat i Petroleumsovn, som han slæbte ind til Joán.

— Ja, Herren ser til Vinduerne, sagde han: jeg plejer saamæn osse at stoppe dem til med lidt Papir . . . For det er jo rædsomt, som Huset har givet sig. Men det blev jo bygget paa en Eng, som man si'er, da Byen kom op. Men saa maatte jo Thomsen gaa fra 'et a', før

det blev færdig mongteret, og alle Møbler var tegnet i København.

— Og Olesen sidder jo smaat ved 'et, saa nu er 'et jo, li'esom det forfalder.

— Nu ska' jeg! . . . Hr. Jensen fløj til Vinduet, som Joán vilde trække fastere til.

— Tak, sagde Joán.

Men Hr. Jensen blev ved at snakke, mens han uaf-ladelig fingererede ved sit bløde Skjortebryst, der var saa tyndslidt, at man saá hans nøgne Bryst igennem det.

— Men Salen er nydelig, sagde han: hvor Herren skal spille . . . For den blev jo færdig, før Thomsen gik fra 'et a', og det er jo osse Salen, som bærer For-retningen.

— Hvordan? sagde Joán, der gned sine Negle med Cream.

— Gud jo, vi har jo saa mange Slags Forsamlinger her paa Egnen, som man si'er, og Foredrag — mens Hr. Jensen talte, førte han Haarvalkene frem og tilbage i smaa Stød som en kælen Ged — det er jo en oplyst Egn, og Landboerne er, ved Gud, med, som man si'er . . . skønt det er for en anden En svært, naar' man er anderledes vant til mer . . .

— Jeg er jo fra København.

— Og saa er 'et jo enligt paa alle Maader.

— Ja, sagde Joán, der var færdig med Neglene.

— Og man havde jo osse tænkt sig no'et andet, sagde Hr. Jensen:

— Jeg synger jo Tenor, og mine Tanker var jo Theatret.

— Theatret er manges Tanker her i Landet, sagde Joán.

Hr. Jensen smilede:

— Ja, sagde han: og Landet er lille, saa alle kan ikke komme til. Men det ligger vel saadan i Naturen, og Befolkningen er jo oplyst.

Joán stod og saá ud ad Vinduet. Telefonstang efter Telefonstang strakte sig frem ad den lange Gade.

Men vi troede jo, Herrerne blev hos Johansens, sagde Hr. Jensen som en Slags Afslutning:

— Det er jo et yndigt Hus hos Johansens . . . men Hr. Johansen er da osse saadan Ordfører for det Hele.

— Men Herren gaar der vel paa Visit, sagde Hr. Jensen, der endelig bekvemmede sig til at flytte sine stramtindfattede Ben henimod Døren.

Joán vendte sig. Petroleumsovnens oste, saa det stank i hele Værelset.

— Ja, sagde han uden at tænke over det.

— Vil De kalde paa min Tjener.

Hr. Jensen gik.

Joán lagde sig paa Sofaen. Det tegnede Møbel egnede sig ikke rigtig til at ligge paa. Og Petroleumsovnens blev ved at ose. Men hvis han slukkede den, vilde der vel blive saa koldt, at han vilde blive stiv i sine Fingre.

Joán laa og stirrede ud i Stuen. Ruden i Døren var itu og klinket sammen med noget Papir, hvorpaa der stod „Folketidende“. Her i Huset hjalp man paa alle Skader med Trykpapir.

Da Berlinereren kom ind, satte Joán op fra Sofaen med et Sæt, og hans Cheviotsjakke blev hængende i et af Kunstsømmene, med hvilket Betrækket var slaaet paa:

— Nej, sagde han: her bli'er altfor koldt. Gaa over til de Johansens og sig, at jeg be'er om at være der en Timestid. Hvor er Haacke?

— Hr. Haacke har lagt sig.

— Naa.

Berlinereren stod lidt.

— Her i Huset er der heller ikke anden Maade, sagde han. Her maa Menneskeslægten sprælle mellem Lagenerne for at holde Varmen.

— Ja, saa gaar jeg, sluttede han.

Da Joán lidt efter gik ud af Hotelporten, rullede der ham en Landauer forbi. Der sad en ung, sværtbygget Herre paa Forsædet. Joán vendte Hovedet og saá efter Herrens Ansigt, som skulde han have kendt ham.

Saa skraaede han over Vejen til Købmand Johansens

røde Hus. Der var intet Navn og intet Skilt. Den store Længe laa bredt og haardt paa Jorden.

Joán gik ind i Butikken, hvor en Svend uden Næse stod bag en lang og ridset Disk, og han spurgte, om det var her, man gik op til Hr. Johansen. Svenden havde allerede aabnet en Klap og sagt — Joán havde Følelsen af, at Mennesket blev helt svedt —:

— Jo, De ka' gaa denne Vej — da der kom en blondskægget Herre ind ad en Dør:

— Bevar's, nej, vil Herren gaa med mig, sagde han.

Og han førte Joán ud paa Gaden igen og ind ad Porten. Trappen var fuld af Blomster.

— Værsaagod, sagde den blonde Herre, det er deroppe.

Da Joán kom op ad Trappen, aabnede den lille Frøken selv Døren lige ind til Stuerne:

— Velkommen, sagde hun og gav Joán et Haandtryk lige til Tommelroden.

— Vi tænkte jo nok, der var for slemt paa vores Kro. Uh, der er saa fælt. Men her er der ingen, som skal forstyrre Dem. Nu lukker vi blot her (og hun begyndte at lukke Fløjdørene til de andre Stuer som den, der gør noget, som længe har været bestemt) og derinde er der et Sovekammer.

Hun saá et lille Nu ud over Stuen og gik. Joán vilde have sagt noget, undskyldt sig: Men hun var gaaet — gennem Fløjdøren, som hun lukkede.

Joán kom til at smile, som han stod: Her kunde man vist være i Fred. Hvor det var rart. Han blev ved at smile (saa kønt sikker hun var, den lille Formand-Frøken) mens han gik rundt om Bordet under Hængelampen. Det var forstørrede Fotografier alle de Billeder, baade over Sofaen og over Klaveret, med graa Kartoner og i sorte Rammer. Nogle stærke Ansigter og Mændene med Landsbyhalsbind lige op til Hagen. Det Ansigt var mærkeligt. Ja, hvad var det dog, det mindede ham om, de Øjne og den Bygning af Panden? Hvad var det, hvor var det dog? Hvem var det? Jo,

det var hende, Værtinden i det gyldne Horn, hun i Montreuil . . . naar hun sad foran Ilden i sit Køkken om Aftenen. Det var de Øjne.

— Fortæl mer, sagde hun altid: fortæl mer.

Og Joán maatte blive ved at fortælle, mens den Gamle sad med de sære Øjne (ja, det var de samme Øjne) vendte mod Ilden.

— Men hvorfor rejser De ikke selv til Paris, Mme Chabou? havde han sagt.

Men den Gamle havde svaret:

— Her rejser man ikke. Her bliver man siddende. Jeg har bygget Hus, hvor jeg var. Men tænke har man Lov til.

Og til langt ud paa Aftenen maatte han sidde og fortælle Mo'r Chabou om de store Byer og de vide Lande.

— Ja, Herre, sagde den Gamle: Verden er stor.

— Stor og lille, Mme Chabou.

Men hun saá paa ham med sine altfor store Øjne:

— Stor for den, som ikke kender den, sagde hun.

. . . Joán var bleven staaende foran Billedet. Da han vilde gaa videre, var han lige ved at vælte en Flaske Eau de Cologne, som stod paa et lille Bord. Flasken svajede, men han reddede den. Den Stol var magelig. Alle Møbler var egentlig nye men dog saá de ud, som de havde staaet i Stuen længe. Der var tre Hylder under det lille Bord — aa, det var Albummerne.

Joán tog det ene og slog det op.

Dér var hun igen, paa det allerførste Blad. „Bondekønen“ fra Væggen. Ja. Men dette lille Billede var bedre. Hvor de Øjne herskede i det Ansigt. Men Munden lignede en voldsom Streg over Hagen. Joán vendte Bladet. Det var igen de samme Billeder som paa Væggene. Ja. Og alle Øjnene lignede den Gamles. Men Ansigterne blev smallere, den Hage var ikke nær saa bestemt. Og det var, som Øjnene voksede. Hos den unge Pige var det, som var der slet ikke andet end Øjne. Og Munden, den var blevet fyldig med svajede Læber. Joán slog uvilkaarlig om igen til det første Blad.

Hun, den Gamle, havde brændt sine Øjne ned gennem Slægten . . .

Og, det var sandt, den lille Frøken Formand havde haft det samme Blik før, det Nu, hun stod og såå ud over Stuen.

Den Gamle var altsaa — og Joán blev ved at blade i Albummet — Oldemoderen. Og dér var Bedstemoderen med Guldbroche og i den Damaskes Kjole. Men det var Moderen, hun, med den lille Udringning og Medaillonen om Halsen.

Jo, Øjnene var nok de samme. Men Udtrykket i dem havde skiftet. Hos den unge Pige (dér var hun igen med Studenterhue) var der ikke blevet andet end Feber tilbage i Blikket . . .

Hm, alle de næste Billeder, det var nok Faderens Familie. Det var nogle rigtig rare blonde og hyggelige Personer . . . Han dér lignede den Mejerist, som de for ti Aar siden havde faaet ned paa Øen, da hans Fader vilde indrette Mejeriet. Han klagede altid over, at man aldrig kunde faa et rigtigt Glas Øl, og han digtede Vers i en Poesibog — „hvis Hr. Greven maaske vilde læse dem“.

Der gik en Dør i Huset, og Joán slog uvilkaarlig Albummet i.

Han rejste sig og gik hen mod Klavéret.

Hvad var det? Det var virkelig en Fotogravure — efter Corot: sørgmodige og mørke Corot'ske Træer.

Og dér i Vinduskarmen hang der ogsaa et Par. Det var sært at tænke, hvordan de var kommet her. Det dér, deroppe — og Joán bøjede sig frem for at se — det var, ja, det var „*Le Crépuscule*“.

Joán blev staaende og, uden at han vidste det, førte han Haanden hen over sine Øjne. Det var mærkeligt, han havde kunnet glemme, at det idag var hans Moders Fødselsdag. Det var dog første Gang han havde glemt den — alle de Aar . . .

Han huskede godt, hans Fa'r havde taget „*Le Crépuscule*“ bort fra dets Plads ved Kakkelovnen, straks

efter at Mo'r var død, og han havde hængt det op i sin Stue over sit Skrivebord . . .

Maaske var der noget „dansk“ ved det franske Billede — ved det Tusmørke.

Mo'ren sad saa tit og stirrede paa det — ind i dets Skumring, der lukker sig.

Joán drejede sit Ansigt. Han kunde gennem Kroens sidste Vindu se lige ind i et Værelse. Kelner Jensen stod midt paa Gulvet og drejede og svajede sin Skabelon — aa, han stod foran et Spejl.

Joán løftede sine Øjne: Kro-Gavlen var blevet lidt vind. „Hotel Danmark“ læste Joán. Det stod med Rødt paa Hvidt. Men et Par af Bogstaverne var blevet en Smule ufuldstændige, fordi Kalken var faldet ned. Joán blev ved at fæste Øjnene paa det Rødt paa Hvidt, til han lod dem glide ned over Huset. Kelneren stod stadig og udspejdede sig selv, forfra og bagfra, foran sit Spejl.

Men Joáns Øjne gled videre ned over „Danmark“:

Der var Hængsler i den Aabning, der skulde have været Port — fire store nøgne Hængsler . . .

Naar Joán kom hjem, vilde han flytte op i sin Fa's Stuer. Han vilde stille Flygelet dér, hvor Fa's Arbejdsbord stod. De Værelser laa ogsaa mod Nord. Hvor lidt han egentlig havde kendt til sin Fa'r og vidst om ham. Men han havde jo ogsaa altid talt saa lidt, hans Fa'r. Der var de Aar, da han altid læste, tidlig og sildig — alle de brogede Bøger, Lægers Værker og Filosofer og „Erindringer“, læste og læste.

Joán kunde huske en Gang i en Ferie, han kom ind i Faderens Stue:

— Her sidder Du, Papa, hele Dagen, havde han sagt: Skulde vi ikke rejse lidt? Vi kunde dog tage ud til Constanza . . .

— Du kan rejse, sagde Faderen.

— Ja, men Du? Du sidder her og læser og læser . . .

— Ja — og Faderen stirrede igen paa sin Bog — Tiden skal jo gaa, sagde han:

— Og desuden kunde man maaske finde en Forklaring.

— En Forklaring? havde Joán spurgt.

— Ja, svarede Faderen: en Forklaring paa Meningsløsheden.

Og Faderen var blevet ved at læse.

Men de sidste Aar læste han heller ikke. Han red og red kun, Morgen og Eftermiddag, om Formiddagen og naar Solen var gaaet ned, red han alene, Øen rundt, som red han i en evig Kreds. Og nu var han død, alene.

Joán vidste ikke selv, at han havde vendt sit Ansigt og atter stirrede ind i Corots Skumring.

Saa højt hans Fa'r alligevel maatte have elsket hans Mo'r. Men Mo'r — hun havde altid været som En, hvem Blodet langsomt, ganske langsomt randt ud af, til hun var død . . . den Dag. Hvor han huskede hendes Dødsdag, og han havde dog været saa lille. Han var løbet gennem Huset om til alle og vilde holde dem i Haanden og havde spurgt og spurgt: Hvorfor, hvorfor er Mo'r død?

Joán gik atter bort fra Vinduet — gaaende forbi Møblerne, instinktmæssig og uden at se dem, som havde han gaaet der længe.

Der laa et Ugeblad. Det var „Illustreret Tidende“ for i Søndags. Det havde han ikke set.

Joán lukkede Bladet op.

— Aa, dér var hans Billede — det Billede, som Blade altid bragte.

Det bankede.

— Kom, sagde Joán og stod endnu med „Tidenden“ i sin Haand.

Det var den lille Frøken, som bar en Bakke:

— Jeg vilde blot bringe lidt The, sagde hun med sin meget rolige Stemme og, mens hun satte Bakken, lagde hun til, med et ganske lille Smil:

— Ja, dér er Deres Billede.

Joán sagde og slap Bladet lidt hastigt:

— Jeg har siddet og set i Deres Albummer, Frøken. Frøkenen bredte en lille Thedug over Bordtæppet. Hendes Haar var flettet som en Krans, der var stukket en Sølvnaal igennem.

— Det har ikke kunnet more Dem, sagde hun: det er kun min Familie.

— Tværtimod. Den gamle (Joán søgte et Øjeblik om Ordet og sagde saa) den gamle Dame har et dejligt Ansigt.

Frøkenen saá op et Nu:

— Synes De?

— Men det Billede paa Væggen, sagde Joán, der tog Albummet: det er ikke saa godt . . .

— Nej — og hun blev ved med sine rolige Bevægelser at ordne Bordet — det er jo ogsaa kun forstørret.

Joán saá ind i Albummet:

— Men her er Ansigtet dejligt, sagde han.

Frøkenen var blevet ved at ordne Bordet:

— Jeg véd ikke, om Theen skal være stærk, sagde hun og talte stadig i samme stille, sikre Tone.

— Jo, Tak, sagde han og kom til at smile: jeg drikker den stærk.

— Det tænkte jeg nok, sagde Frøkenen, og ogsaa hun smilede et Øjeblik: Naar den saa bare er god nok. Det er saa svært at faa god The paa Landet, selv om vi selv har Forretningen.

Joán havde set fra den Gamles Billede op paa Frøkenens Ansigt: det var næsten ubevægeligt i sin rolige Nydelighed:

— Vi Bønder forstaar os forresten ikke paa The, sagde hun.

Men nu, hvor hun skænkede, saá Joán og vidste ikke, hvorfor han følte noget som en pludselig Glæde, at hun skælvede paa Haanden, saa hun næsten ikke kunde skænke.

Og lidt hurtigt sagde han:

— Skal De ikke selv drikke The, Frøken?

— Jeg vil ikke forstyrre, sagde hun.

— Aa, det gør De ikke. Tværtimod — saa har jeg mindre Tid til at være angst:

— Angst?

— Ja.

— For at spille for os, der ikke har gjort andet end glæde os alle de tre Uger.

Joán havde rejst sig, tagen af den Uro, der altid greb ham før en Koncert, naar han tænkte paa at skulle spille.

— Netop derfor, Frøken, sagde han, og med et Blik rundt i Stuen lagde han til:

— Jeg vilde virkelig saa gerne spille godt her.

— Ja, saa henter jeg mig en Kop, sagde hun og gik.

Da hun var gaaet, tænkte Joán og vidste ikke selv hvorfor: de Folk maa være meget velhavende.

Da Frøkenen kom ind igen, sagde hun og pegede paa det opslagne Album:

— Det er Oldemo'r, sagde hun, og det var, som hendes Stemme var blevet højere eller anderledes.

— Og det, sagde Joán og fulgte Billederne, er Deres Bedstemoder.

— Ja, sagde hun og lo.

— Og det er Deres Mo'r . . . . og det er Deres Søster.

— Ja.

— Deres Søster studerer? Hun er Student . . .

— Ja — og hun tøvede et Øjeblik, mens Stemmen atter skiftede — min Søster er Student.

— Og det er min Broder, sagde hun og det var, som tog hun Vejret: og saa er der ikke fler.

— Deres Broder, hvor er han? spurgte Joán.

Hun drak af sin The:

— Min Broder skal jo ha'e Forretningen . . . han er i Vejle.

— I Vejle, gentog Joán.

Slaaet ved hans Tonefald sagde hun hurtigere:

— Aa ja, er der ikke dejligt i Vejle? Jeg synes, det er det dejligste Sted . . . saa blaåt og grønt der er.

— Jeg har aldrig set det ved Sommer, sagde Joán.

— Ja, men det skulde De . . . jeg kommer jo saa tit til Vejle. Træerne ved Vejle de holder sig saa længe — og der er saa blankt ved Vejle. Saa ligger vi tit i en Baad, naar vi har spist paa Munkebjerg.

Joán sagde:

— Min Mo'r var født i Vejle.

Der gik et Nu.

— Var det i Vejle? sagde hun og talte sagtere.

— Ja, i Vejle, gentog Joán, og hans Stemme var meget lav.

Og smittet af noget i hans Stemme sagde hun næsten i samme Tone:

— Og saa kom hun til at rejse saa langt?

Joán saá paa én Gang paa hende:

— Ja, langt, sagde han.

Men maaske for at ændre Stemningen sagde hun og talte lidt afbrudt, men muntert:

— Men der er nu ogsaa dejligt om Vinteren. Der er, synes jeg, saa levende altid i Vejle . . . og Folk, de saadan træder til og taler højt i Gaderne . . . Jeg holder nu næsten mer af Vejle end af København.

— End af København?

— Ja, det er maaske fordi København er for stor for saadan En fra Landet . . . eller jeg véd ikke, ikke stor nok.

— Ikke stor nok?

Joán saá paa hendes lille Ansigt, der pludseligt blev rødt og rødere — som paa Stationen:

— Ja, jeg har da aldrig set en større . . . Men man tænker sig dog saa meget, naar man prøver at forestille sig en stor By . . .

— Ja.

De tav, og hendes Ansigt var atter blevet blegt.

— De har set alle Byer, sagde hun.

— Mange, sagde Joán: Og alle Byer ligner hinanden.

Hun vendte sit Ansigt:

— Gør de?

Hun bøjede atter Hovedet:

— Men De har dog set dem, sagde hun, og hun føjede til, med et Smil, der sitrede lidt om hendes Mund: De fleste faar dem aldrig at se.

Men atter skiftende sagde hun:

— Men min Broder har set meget — de Aar, han var til Søs.

— Har han været til Søs?

— Ja, tre Aar. Men saa skulde han jo ha' Forretningen, og maaske havde han heller ikke rigtig Mod, jeg véd ikke, til at blive ved Søen.

Der var stille lidt, til Joán spurgte, blot for at sige noget:

— Hvor var han da?

— Han var i Kalifornien — hun udtalte Navnet saa langt, saa det blev som saa meget fjernt — og i Shanghai.

— Der skal være meget smukt i *The settlement* i Shanghai, sagde Joán.

Og pludselig spurgte han:

— Hvad hedder De egentlig, Frøken?

— Hvad jeg hedder — og hun lo, mens hun gjorde nogle smaa Bevægelser med sine Hænder op i Luften — jeg hedder Gerda.

— Gerda, sagde Joán og gentog det: Det er nemt at sige.

— Ja — og Gerda blev ved at le —: og Deres Navn er der ingen, som kan sige. Vi har øvet os og øvet os paa det. Men vi vidste jo slet ikke, hvordan det skulde siges.

— Joán, sagde han: Joán, sig det.

— Joán.

— Joán, gentog Frøken Gerda.

Men han gav sig til at le:

— De siger det li'esom Ane.

Frøken Gerda lo:

— Ane, hvem er det?

— Det er min gamle Pige . . . hun er ogsaa fra Vejle.

— De er alle fra Vejle, sagde Gerda og smilede.

— Ja.

Og pludselig strakte Joán Haanden frem og slog an paa Klavéret:

„I Vejle er jeg født,
dér har jeg hjemme . . .“

— Aa, at De kan vore Sange, det er dejligt . . .

Joáns Hænder faldt bort fra Tangenterne:

— Den sang jo min Mo'r.

Gerda havde rejst sig.

— Ane fulgte med Moder derned, sagde Joán.

— Til Deres Fædreland.

Joán sad stille.

— Det er Ungarn, sagde Gerda og talte lavt ligesom han: der skal være saa smukt i Ungarn. Jeg havde en Fætter, der havde været i Ungarn.

Joán havde flyttet sig over paa Klavérstolen:

— Hvad vilde De da helst se af Verden — spurgte han.

— Helst? hun gentog Ordet meget langsomt, og gennem Skumringen, der var begyndt at falde i Stuen, saá han hendes altfor store Øjne, der ligesom søgte gennem Rummet.

— Helst Bjergene.

Joán sagde:

— Ved mit Hjem er der Bjerger.

— Er der?

Det hørtes knap.

Joán vendte sig paa Klavérstolen:

— Og naar De saa ikke er i Vejle eller i København, saa sidder De her?

Gerda havde sat sig, lidt langt borte fra ham, i en Stol ved Vinduet:

— Ja, nu maa jeg jo være hos Fa'r, nu, han kun har mig.

— Men saa kommer Deres Søster hjem i Ferierne....

Der var stille et Øjeblik. Saa sagde Gerda:

— Min Søster er død.

— Død? Det havde uvilkaarlig givet et Sæt i Joán.

— Ja, ifjor.

Hun rejste sig igen:

— Men nu skal jeg vist ha'e Theen ud.

— Hvorfor?

Hun svarede ikke, men samlede kun Thetøjet sammen:

— Skal jeg ikke tænde Lampen?

— Aa nej, jeg sidder gerne i Mørkning. Mørkningen er lang i Danmark.

— Ja, Aa, det er min bedste Tid.

Og hun lo igen:

— For saa skal man ikke bestille noget.

— Hvad bestiller De da, Frøken Gerda?

— Jeg, Grev Ujházy — og hun lo paa Navnet, som hun ikke kunde sige.

— Ujházy, rettede Joán.

— Ujházy, stavede Gerda.

Joán lo:

— Nu var det næsten rigtigt.

— Ja, næsten, sagde Gerda, der stod med Bakken.

— Men hvad bestiller De saa, Frøken Gerda?

— Jeg bestiller meget. Jeg har jo Husførelsen — hun skød Munden lidt frem — og saa skal jeg føre noget af Bøgerne. Det er Bestyreren, der siger, at jeg for Fa'rs Skyld skal ta'e Del i Forretningen . . .

— Bestyreren . . . hvem er Bestyreren?

— Det er den Herre, som viste Dem herop.

Pludselig sagde Joán, med en Slags Mandfolke-Inkvisition:

— Han var net.

Gerda svarede:

— Han har været her to Aar. Fa'r kan jo ikke ha'e med Butikken at gøre, naar han har baade Trælasten . . . og Vinhandelen.

Hun aabnede Døren. Inde i den anden Stue var der

tændt, saa Lyset faldt ind over Joán, som han stod, og Frøkenen sagde og saá paa ham i Skæret:

— Jeg kan slet ikke tænke mig, at De virkelig er kommen . . .

— Jo, sagde Joán: nu staar jeg her.

Paa én Gang nejede Frøken Gerda:

— Ja, sagde hun hastig og igen blev hun rød: Tak for nu.

Og hun lukkede Døren.

Joán blev staaende lænet til Dørstolpen: Saa blødt dog Dansk var, Tonefaldet. Det havde saa tit, i de Aar, syntes han, ligget inde i hans Hoved som en Melodi, han ikke kunde komme rigtig paa, en Visemelodi, han halvt havde glemt.

Men han havde handlet dumt nu, hvor han alligevel havde villet til Danmark. Han skulde straks fra den første Dag have været sammen med rigtige Mennesker. Og han havde bare været sammen med Kunstnere, som lignede alle andre Verdens Kunstnere. De var bare fattigere og mere slidte i Kanterne, og deres Koner gik med skraaede Kjoler. Joán kom til at smile — hans Tanker sprang saadan som altid, naar han var lidt glad — og han tænkte paa Festen i København. Det havde været saa venligt af de Folk at indbyde ham til den Fest. Mændene sad, med deres Halvlærreds skæve Skjorter, som de, der sjældent kommer til Festbords, og var de kommen der, vilde de skam spise for Pengene. Men Fruerne sad, med hule Øjne og Granatbaand om de udpinte Halse, aandsfraværende og krammede om de vaskede Handsker. „Aa ja, Hr. Greve,“ havde Joáns Dame sagt straks, de kom til Bords (hun lignede en Seniliakaktus i Hovedet, saadan flød hendes Isse med Haartotter), „man bliver saa forvirret og saa forvildet i Øjnene, naar man først skal ha'e sine Fem til Sengs og saa i Tøjet.“ Kunstnerfruene havde lignet Garnisonsdamerne i Orsówa i de Aar, Regeringen ikke udbetalte Officerslønninger. Men hun var blevet ved at tale, hans Dame: „Ja, undskyld, undskyld, jeg véd det

saa godt, at jeg bomrer i mit Tyske. Man har dog studeret i Leipzig, men man glemmer, og gør man først den Dumhed at gifte sig, gaar jo Ens Kunst og det bliver Huset det Hele, skønt nogen, der takker, er der saamæn ikke“ . . .

Og pludselig havde hun gnedet sig ned over begge de udstaaende Kindben og sagt:

— Ja, hvad mener nu egentlig De, saadan en Berømthed, om Livet?

. . . . Joán blev ved at smile, mens han gik hen over Gulvet:

— Nej, saadan i Sprog havde de egentlig ikke deres Styrke i Danmark. De rejste vel ikke. Man blev hjemme, her i Danmark. Hans Moder havde heller aldrig rigtig kunnet lære Ungarsk. Hans Fader havde altid talt Dansk med hende. Hvor godt han huskede hendes Stemme. Den var ogsaa saa ganske stille og ligesom halvbange.

Joán havde sat sig ved Klavéret. En Melodi gled langsomt frem under hans Hænder . . . hvordan var nu Ordene, de Ord? Hans Mo'r sagde dem saa tit, naar Joán, han sang dem, alle Melodierne, foran den sorte Kakkelovn med Fødderne:

Og Maanedsdagen . . .
Maanedsdagen . . . .

Joáns Hænder slap Tangenterne . . .

De havde tændt et Par Lygter paa Gaden. Deres Skær faldt gennem Vinduernes Blomster ind over alle Billeder. Saa stille her var. Han hørte Fodgængernes langsomme Skridt paa Gaden. Nu gik de vel hjem fra Arbejdet og fra Markerne.

Joán blev ved at søge om de Ord:

Men Maanedsdagen derefter
laa han i sorten Muld.

Hans Mo'r havde saa tit sat sig hen ved Vinduet om Aftenen, med Hænderne op under Hagen, og stirret ud.

— Hvad ser Du dog efter, Maria? havde hans Fa'r spurgt.

— Jeg ser hjem.

Nej, nej, han fandt det ikke . . . hvordan det var :

Men det var sig Ridder Hr. Aage,
det var Ridder Hr. Aage . . .

Men den lille Frøken maatte vide det. Hun vidste det naturligvis.

Joán rejste sig og bankede paa, før han aabnede Døren. Der stod en Dame inde i den inderste Stue, under Lampen. Hun vendte sig, hun havde saadan et benet Ansigt.

— Undskyld, sagde Joán. Men er Frøkenen her ikke?

— Nu skal jeg kalde, svarede Damen og flyttede sin knoklede Figur.

— Aa, Frøken, sagde Joán, da Gerda kom ind — Døren lod hun staa, saa Lampernes Lys faldt ind over Klavéret — :

— Det var en Melodi, der faldt mig ind . . . men jeg kan ikke komme paa Ordene . . .

Og han slog atter an :

Det er Ridder Aage.

— Det var Ridder Hr. Aage, sagde hun.

— Ja.

— Aage, rettede hun og lo et Nu.

— Aage, sagde Joán, og der kom et Smil over Navnet: det har jeg aldrig kunnet sige.

— Aage, gentog hun og aabnede Munden vidt :

Det var Ridder Hr. Aage,
han red sig under Ø.

— Ja, sagde Joán, der fulgte hendes langsomme Stemme paa Tasterne :

Fæsted han Jomfru Else,
hun var saa væn en Mø.

Joán blev ved at spille, mens Frøken Gerda halv-sang :

Fæsted han Jomfru Else,
alt med hin røden Guld.
Maanedsdagen derefter
laa han i sorten Muld.

Der var tyst et Nu. Saa sagde Frøken Gerda :

— Det er en sørgelig Sang.

— Ja, sagde Joán.

Hans Hænder laa endnu paa Tasterne. Fodgængernes
Trin lød op fra Vejen.

— Hvor der er stille her, sagde Joán.

— Ja.

Joán spillede igen.

— Det var min Mo'r, der sang den saa tit.

Gerda svarede ikke, og ingen af dem talte.

Saa sagde Frøken Gerda og hendes Stemme lød højere :

— Nu skal jeg tænde Lampen.

Joán rejste sig og saá paa hendes Hænder, mens hun
tændte. Saa sagde han og stirrede ind i Lampen — og
han talte i samme Tone som før — :

— Det er min Mo'rs Fødselsdag i Dag.

— Det var underligt, at jeg netop idag . . . . skulde
komme her.

Hun holdt Kuplen i sin Haand :

— Ja, sagde hun i samme Tonefald som han: det
var underligt.

Hun satte Kuplen paa — og maaske ved en Tanke-
forbindelse, maaske ogsaa blot for at sprede hans Sind
— sagde hun muntert :

— Nu skal De se Stedet, hvor jeg er født . . . det er
ikke stort.

Og hun lo.

Hun tog et Fotografi ned af Væggen — med et me-
get lille Hus: kun fire Fag og en Gadedør.

— Og de to Vinduer var Butikken, sagde hun.

Hun pegede paa Billedet :

— Det er min Mo'r, sagde hun: og det er mig, hun
har paa Skødet.

— Og dér er Deres Søster, sagde Joán.

Lidt hastigt svarede hun:

— Ja, det er min Søster.

Og hun blev ved:

— Min Mo'r var jo saa ung, da hun døde — lige, da vi var kommen herover i det nye Hus. Hun havde længtes saadan efter at komme herover, siger Fa'r. Men saa døde hun — bare fire Maaneder efter.

Joán talte ikke.

Og Bedstemo'r var ogsaa død som ung. Men Olde-mo'r hun levede dem alle over. Hun levede, til jeg var ni Aar.

— Saa var hun gammel, sagde Joán og smilede uden at vide hvorfor.

Ogsaa Frøken Gerda smilede:

— Ja, hun var tre og halvfems Aar, sagde hun: Og hun gik i Forretningen til den sidste Dag.

Hun hængte Billedet hen:

— Men saa kom Faster i Huset.

— Det er Deres Faster, sagde Joán og bøjede Hovedet hen mod Stuerne.

— Ja, det er Faster.

Joán lo:

— Hun ligner Ane, sagde han.

— Gør hun? Faster er saa rar.

Men Joán blev ved at le, næsten som vilde han drille hende:

— Men hun ligner Ane, sagde han.

Og et Nu efter sagde han:

— Aa, jeg vil telegrafere til Ane. Saa glæder jeg hende.

— Hvor er Telegrafstationen?

— Den er ved Banen, men Karlen kan gaa med det.

— Nej, jeg vil gaa selv.

— Det er lige ved Banen, sagde Frøken Gerda: Men jeg kan følge Dem.

— Vil De?

— Ja, saa gerne.

— Men først vil jeg sprøjte. Hun tog en Rafrachis-

seur og sprøjtede Eau de Cologne rundt i Stuen, mens Joán lo:

— Hvorfor gør De dog det?

— Jo, for Luften bliver saa daarlig.

Hun blev ved at sprøjte:

— Det gør den altid i et Hus, hvor der er Butik.

— Faster, raabte hun ind i Stuerne: vi skal paa Banen.

Og en Hat tog hun paa og en Kaabe, og Joán kunde ikke komme til at hjælpe hende.

De kom ned ad Trappen, og hun aabnede en Dør og raabte ind:

— Jeg gaar kun ned til Banen.

— Det er til Fa'r. Han vil altid vide, hvor jeg er. Han er blevet saa ængstelig i det sidste Aar . . .

De var kommen ud paa Gaden. Joán vendte sig et Øjeblik: det var Bestyreren, der stod i Butiksdøren.

— Dér stod Bestyreren, sagde Joán.

— Saa? sagde Frøkenen, og de gik til.

— Det er den samme Vej, De kom.

— Men nu er den kønnere, sagde Joán.

— Ja, sagde hun og saá op i Lamperne, der var spændt over Vejen: for nu er her elektrisk Lys.

— Det er vores Stolthed, det elektriske Lys.

Hun saá rundt paa de røde Huse langs Vejen og hun lo igen:

— Men der er næsten ingen, der bruger det, for de har ikke Raad.

— Og vi bruger det heller ikke. For vi kan ikke ha'e det i Stuerne, uden vi ogsaa skulde ha'e det i Butikken . . . Og Fa'r vil ikke ha'e det i Butikken.

— Men hvorfor?

— Nej — og hun blev ved at le — for han si'er, at saa billige Varer som dem, vi maa sælge her, dem skal Kunderne ikke se for godt.

— Deres Fa'r er klog, sagde Joán og lo.

— Ja, sagde Frøkenen og nikkede, pludselig alvorlig.

Der blev mørkere paa Vejen, og et Par Vogne kørte dem forbi.

— De skal til Koncert, sagde Frøken Gerda og uvilkaarligt hviskede hun.

De Kørende saá i Halvmørket, ud som store og sorte Støtter.

— De er derovre fra, sagde Gerda.

— Derovre fra?

— Ja, fra Grænsen, hviskede hun.

De kom ind paa Stationsvejen:

— Her er det.

De gik over en lille Bro, lagt over en bred Grøft:

— Den gynger, sagde Gerda og blev staaende midt paa Broen.

— Ja, sagde Joán og trampede i Træværket.

Da de kom ind i Kontoret, sagde Frøkenen:

— Grev Ujházy — hun tog som et Tilløb til Navnet — skal telegrafere.

— Ja, vær saa god, sagde Assistenten, der havde set op paa hende, og han rakte Joán en Blanket.

Joán gik hen ved en lille Pult og skrev. Apparatet talte med sin korte og rappe Prikken.

Frøken Gerda sagde:

— Herindefra kan man tale med hele Verden.

— Ja, sagde Joán:

— Og her talte De første Gang til mig.

Frøkenen smilte:

— Ja — — at jeg turde.

Joán viste hende Blanketten, paa hvilken han havde skrevet.

— Er det rigtigt? spurgte han.

Gerda tog Blanketten og læste:

„Ane Jensen. Château Ujházy. Orsówa. Serbie. Jeg sender dig, gamle Ane, en hjertelig Hilsen fra Danmark. Din Joán.“

— Ja, sagde Gerda, men sender er med d.

— Nej, jeg kan ikke stave Dansk, sagde Joán, og det kom næsten heftigt.

Han rev Telegrammet i Stykker og skrev igen — langsomt som den, der staver hvert Ord.

— Er det nu rigtigt? spurgte han og rakte hende Blanketten igen, som Gerda læste: „Jeg sender dig, gamle Ane, en hjertelig Hilsen fra Danmark. Din Josse“.

— Ja, sagde hun og lo: nu er det rigtigt.

— Josse, sagde Joán: det vil glæde hende.

Joán betalte, og de gik ud.

Frøken Gerda blev et Nu staaende paa Broen:

— Det var dyrt, sagde hun:

— Men det er jo ogsaa langt — — — og hun saå frem i Mørket:

Saa sagde hun:

— Men jeg holder ikke af at faa Telegrammer.

— Hvorfor?

Hun begyndte at gaa igen:

— Nej, for jeg har en Gang faaet et, der var altfor sørgeligt.

De kom forbi Stationen, og Joán sagde:

— Mon alt mit Tøj er kommet op? (hvad han vidste det var).

— Vi kan da spørge, sagde Gerda.

Joán gik ind gennem Vestibulen ud paa Perronen. Frøken Gerda fulgte efter. Der var ingen, alt var stille. Kun Telegraftraaden sang over dem. De stod ved Perronens Rand. Skinnernes Staal tabte sig derude i Mørket.

Frøken Gerda sagde og talte sagte:

— Jeg gaar saa tit hened — — om Natten (hun vilde le).

— Om Natten?

— Ja, naar Iltoget kommer forbi . . . Jeg maa ikke . . . Men jeg sidder jo oppe alligevel. Og det er saa smukt — alle de lyse Vogne og alle de Mennesker derinde, som man aldrig skal faa at se . . .

— De har da set hundrede Tusind Mennesker, sagde hun.

Og som for at afbryde sig selv pegede hun paa én Gang ud i Mørket:

— Det er Bjerget.

— Bjerget?

— Ja, den Høj kalder vi for Bjerget — hun lo.

— Kan man komme op paa det Bjerg, sagde Joán og lo ogsaa.

— Ja, det kan man . . . og hun begyndte at gaa:

— Men vi skal spise Klokken halvsv.

Hun næsten løb.

De gik langs Skinnerne, og hun sagtnede sin Gang:

— Jeg bliver helt forpustet.

Men Joán sagde og talte meget mildt:

— Naar De nu en Gang skal ud at se hundrede Tusind Mennesker.

— Det kommer jeg aldrig til, sagde hun, og hun rystede paa sit Hoved: Fa'r, han si'er, at Theodor — Theodor, det er min Broder — at han har fartet for os alle.

— Her er det, sagde hun, og de bøjede fra Skinnerne ind over en Mark.

— Da vi var Børn — hun vendte sit Hoved og Joán saá hendes Smil gennem Mørket — legede vi altid „Verdens Lande“. Det var i Gaarden — for den er saa stor — og saa var Tønderne alle Byer, og Vognporten, det var Rom. Men Engen, det var Asien.

— Har De været i Asien?

— Nej, svarede Joán.

De begyndte at gaa op ad Bakken og de naaede dens Rand. Foran dem laa Markernes Mørke. Kun de enkelte Træer stod rundt omkring som en Vagt af Skygger.

De stod tavse foran det stille Mørke . . . tæt ved hinanden . . .

— Men, sagde Joán og talte langsomt og kun halvhøjt:

— Naar De sidder oppe, hvad bestiller De saa, Frøken Gerda?

Hun talte som han :

— Jeg sidder ved Lampen. Det er saa dejligt, naar de sover alle, og der ikke er Lys i et eneste Hus. Saa er man da alene og kan tænke . . .

— Paa hvad?

— Aa, jeg véd ikke. Paa hvad der vil ske . . .

Joán smilede :

— Er der da sket noget? sagde han.

Hun vendte sit Ansigt imod ham :

— Næ, aldrig, sagde hun og rystede paa sit Hoved.

De tav et Øjeblik foran det tyste Mørke.

Saa sagde Joán :

— Hvordan har De faaet „Skumringen“ hjemme paa Deres Væg?

— Jeg har købt det, svarede Frøken Gerda, i et lille Sæt.

— Det Billede havde min Mo'r ogsaa.

— Havde hun? hviskede Gerda.

— Ja . . . det hang ved Kakkellovnen. Det var kommet fra Danmark.

Joán tav paany. Saa sagde han, som var han draget en Vej gennem uudtalte Tanker :

— Men Musik hører De?

Og som om de havde tænkt sammen, sagde Gerda, saa nøje med samme Klang :

— Ja, en Gang imellem.

Men hun skiftede pludselig Tonen :

— Det er i Musikforeningen. Men den er jo Fru Raabels.

— Fru Raabels?

— Ja, Lægens . . . Men ifjor spillede Hr. Green her. Det var dejligt.

— Hvem er Hr. Green? spurgte Joán.

— Det er vores første Violinist. Aa, han spillede Mendelssohn. Det var det dejligste, jeg har hørt.

Joán knipsede pludselig med sine Fingre frem i Mørket :

— Var det saa dejligt? sagde han, og hun saá ikke, at han smilede.

De stod tavse igen. Saa sagde Frøken Gerda med ét:

— Hvad er Josse?

Joán svarede og havde vendt sit Ansigt:

— Det var mit Navn, da jeg var lille. Ane har jo været hos os altid.

— Ja, sagde Gerda.

Fra de tyste Marker hørtes ingen Lyd. Bag dem skinnede Smaahusenes Lys. En Vogns Rullen tabte sig, fjernt, paa Vejen. Joán havde vendt sig og stirrede paa Træernes tyste Skygger.

— Her er Danmark, sagde han.

Frøken Gerda løftede sin Haand — hun vidste ikke, hvorfor hendes Stemme skælvede:

— Og dér er Sønderjylland, sagde hun:

— Det er Sønderjyllands Marker.

— Saa nær? sagde Joán.

De tav igen, til Joán sagde:

— Synes ogsaa De, det er saa sørgeligt?

— Hvad er sørgeligt?

— Med Sønderjylland . . .

— Ja (og hun nikkede). For de er saa trofaste — alligevel.

— Alligevel? . . .

Hun svarede ham ikke, men sagde:

— Og saa er det sandt, hvad Fa'r siger, at vi er jo saa faa . . .

— Men — hun talte lidt hastigere — det forstaar man ikke, naar Ens Fædreland er saa stort.

Joán sagde:

— Mit Fædreland er mindre end Danmark.

— Ungarn? sagde Gerda.

Joán rørte sig ikke:

— Ungarn er ikke mit Fædreland. Mit Fædreland er kun Øen.

— Øen?

— Ja, De kalder den „De Forbandedes Ø“.

Gerda vendte sit hvide Ansigt. Men Joán førte Haanden over sine Øjne:

— Alt det skal jeg fortælle Dem en Gang.

— En Gang, sagde hun.

Joán vilde tale igen og tav — under den samme Tanke.

— Nu maa vi hjem, sagde hun, og hun begyndte at gaa — foran ham og hastigt. Han naaede ned til hende. De gik en anden Vej, som var kortere. Den førte langs en Hæk.

— Det er Kirkegaarden, sagde Frøken Gerda.

— Hvad er væn? spurgte Joán pludseligt.

— Væn? sagde Gerda med et hastigt Ryk: Det er . . . væn.

Og idet hun smilede, sagde hun:

— Det er vist køn.

Men pludselig forvirret uden at vide, hvorfor, sagde hun:

— Hvor vi har været længe borte.

— En halv Time, sagde Joán.

Hun saá frem for sig:

— Ikke mer?

Og de tav igen.

De bøjede ind i Gaden, hvor de elektriske Lamper hang:

— Er det Klokken halvsvy, vi skal spise? spurgte Joán og talte muntert.

— Ja.

— Mange, Frøken?

— Nogle.

Hun lo:

— Det har De godt af. Saa faar De ikke Tid at være bange.

— Saa klæder jeg mig om nu.

— Ja, sagde hun.

De var ved Hotel „Danmark“.

— Farvel saa længe, sagde Joán og gav hende Haanden:

— Og Tak for Vejen.

— Til vores Bjerger, sagde hun og lo som han:

— Farvel, Grev Ujházy.

Hun gik. Men Joán han raabte:

— Det var næsten rigtigt. Farvel, Frøken Johansen.

— Det var galt, svarede Frøken Gerda tilbage.

— Farvel.

Joán blev staaende i Kroens Port, da Kelner Jensen pludselig sagde bag ham:

— Ja, Frøkenen er nydelig.

Joán havde vendt sig rapt og vilde svaret ham.

Men han gik ham kun forbi og op.

— Hvor har Du dog været? spurgte Tanten, da Frøken Gerda kom ind i Stuen.

— Vi har været langt, sagde Gerda.

Og pludselig løftede hun sine Hænder og klappede Fasteren paa begge Kinder.

Bestyreren kom frem i Døren. Han gik i Spisestuen og trak Flasker op.

Joán gik ind i Forstuen, hvor der, midt i Trækken, stod en tyk Mand og tørrede megen Sved af sig med en blaa Lommeklud.

— Ja, jeg er Olesen, sagde han.

Joán nikkede.

— Det er Værten, sagde Manden, der blev ved at tørre sig.

Joán nikkede igen.

— Her bli'er fuldt, sagde Olesen.

— Det er jo godt.

— Ja, er'et? sagde Olesen. For hvad nytter det?

Og idet han saá paa Joán fra Siden, sagde han og slap Lommetørklædet:

— Mon der bli'er Pauser?

— Der bli'er to, sagde Joán, som begyndte at gaa op ad Trappen.

— Ja, gør der? sagde Olesen, hvem Livets Op og Ned havde vænnet til Spørgeformen: Men Salen er lun og nydelig er'en pyntet. Det er hun, Frøken Johansen, som har pyntet den.

Joán sagde og saá ud over Trappen:

— Hvor Frøken Johansen har haft meget Besvær.

— Det har hun, sagde Hr. Olesen, og han tørrede sig igen: Men de Folk har Raad til'et.

Pludselig satte han i Trav, over mod Vinduet, og raabte gennem en udslaaet Rude paa en Jens og tre Kasser med Øl:

— De ska' bringes over i Stalden, raabte han. Hr. Olesen var ved Johansens „Raad“ kommen i Tanker om Muligheden for egen Vinding og tænkte paa Pauserne.

Joán var gaaet op paa sit Værelse, hvor Petroleumsoven var flyttet frem paa Gulvet og de store Kufferter stod uaabnede ved Væggen.

Bag Joán kom Hr. Jensen. Det var, naar han hilste, mest som nejede han.

— Hvor er min Tjener?

— Hr. Tjeneren er gaaet ud.

Joán saá Kuffertnøglerne ligge paa Bordet og sagde:

— Vil De lukke de Kufferter op?

Medens Hr. Jensen rodede ved Kufferterne, som Joán tilsidst selv maatte aabne, snakkede han ustandseligt.

Joán stod ved Vinduet. Nu var der rullet ned for alle Ruder hos Johansens. Saa mange Blomster der var i Karmene. Dem plejede Frøken Gerda og hendes Faster.

Idag fik Ane ikke Telegrammet. Men imorgen tidlig vilde hun faa det. Hvor skræmt Frøken Gerdas Stemme havde lydt, da hun sagde: Jeg har en Gang faaet et Telegram, der var altfor sørgeligt . . .

Joán hørte bag sig Hr. Jensens Stemme:

— Men hvad mig synes, er det en nydelig Familie. Men Sorg har de jo haft, og En véd, hvordan Snakken

løber, som man saadan si'er, naar noget sker i en Provins paa et lille Sted.

Joán vilde vende sit Hoved — maaske for at spørge. Men pludselig sagde Hr. Jensen:

— Men Gud, jeg maa be' undskylde, Hofjægermesteren var her jo og spurgte efter Hr. Greven.

Og han tog et Visitkort frem, som han havde baaret inde under Skjortebrystet:

— Grev Holstein vilde komme igen, sagde han.

— Holstein! det kom fra Joán næsten som et Udraab. Og paa Kortet, han tog, læste han:

— Erik . . . Ja, ja, Erik Holstein. Det var Erik.

— Bor Grev Holstein her? sagde han og var gaaet helt hen til Jensen.

— Ja, Greven har jo Højerup . . . det er kun en halv Mil, Gud, saadan et yndigt Sted og herskabeligt . . .

— Virkelig, nej, virkelig? sagde Joán og vidste det ikke selv. Alle Minder og alle Tanker hvirvlede rundt i hans Hoved: Saa skulde han ogsaa se Erik — ogsaa træffe Erik idag — —

Af Glæde slog han Kuffertlaaget op, og han, der aldrig selv rørte sine egne Ting, gav sig til at rode rundt i Brokadeveste og Silkeveste og Kjolesæt, saa det hvirvlede: Nu maatte han klædes paa.

— Er han gift? spurgte han pludseligt.

— Gud ja — og Hr. Jensen svang Bagkroppen. Men Grevinden er nu sjældent hjemme, men i Udlandet, hvor det er. Ork, og man si'er jo saa meget paa saadan et lille Sted . . .

Den læspende Sladder flød fra Hr. Jensen som det grumsede Vand fra en Tagrende.

Joán hørte ikke mer.

— Jeg skal klædes om, sagde han: Vil De søge efter min Tjener.

Hr. Jensen var pludselig holdt inde med sin Ordstrøm — ved en Idé: han vilde prøve de Klæder paa sig, hvordan de klædte, i Aften, naar her ingen var.

— Saa gerne, sagde han og nejede sig i Døren, lige

ind i Maven paa Berlinereren, som fortørnet saá hen over Kufferterne :

— Hvorfor har Greven pakket ud? sagde han.

— Fordi jeg skulde klædes paa.

— Nu?

— Ja. Jeg vil ha'e Sættet fra London.

Berlinereren trak sine fyldige Næsebor sammen :

— Her? sagde han.

— Ja.

— Vel, sagde Berlinereren som den, der nu én Gang vidste, at han parerede Ordre af en Idiot, der var tilstrækkelig idiotisk til at betale ham med halvandet Hundrede Mark om Maaneden.

Joán gik frem og tilbage, mens han klædte sig af. Han slog Eau de Lubin op i sit Vaskevand og indgned sin Overkrop. Hvor pudsigt hun havde set ud, da hun stod og sprøjtede rundt med den Rafrâichisseur. Men det var sandt, der var tung Luft — ligesom Lugten fra gamle Vinfade. — Hvor længe var det nu, siden han havde set Erik Holstein — tretten Aar, lange tretten Aar. Men saa var han da bleven gift. Og Joán lo, bøjet over Vandfadet: det var, som var det igaar, han hørte Erik, naar han længe havde gloet, sige sit: Ja, med hvem mon jeg bliver gift.

Joán vendte sig:

— Hvor er Haacke? spurgte han og gød sig over med Vand, saa det sprøjtede. Alle hans Bevægelser var saa hastige, og rapt gik det — ud af det ene Par Benklæder og ind i det andet Par Benklæder, mens han talte.

— Han sover, sagde Berlinereren.

— Væk ham, sagde Joán:

— Jeg vil ikke ha'e den Vest. Ta'e den Brokades.

— Vel, sagde Berlinereren, ganske som før.

Men hvor Erik havde elsket Musik. Blinde Hans derhjemme havde det Udtryk i sit Ansigt, naar Joán skulde beskrive ham alle Farver og Solen.

— Ja, han vilde forandre hele Programmet . . . hvor er mit Slips? Mendelssohn vilde han spille (og Joán lo

igen), den, han havde spillet saa dejligt, Hr. Green fra København.

— Væk saa Haacke.

— Vel.

Berlinereren gik.

— Men Folkeviserne — dem han saa tit havde spillet sammen med Erik, mon han kunde dem endnu. Han rev Violinkassen op og tog Violinen frem, og Buen løb hen over Strengene . . . det var hans Mo's Sange.

Døren var gaaet op uden at han havde hørt det:

Den store, svære Mand, der pludselig stod i Stuen, det var Erik . . .

— Joán.

— Dig til Ære, sagde Joán og svang sin Bue, før „Flyv, Fugl, flyv“ lød fra alle Strengene, og Holstein blev staaende med begge Arme rakt frem.

— Du er den Gamle, sagde han og tav igen uden at røre sig.

Joán blev ved at spille nogle Øjeblikke, medens Holstein sagde, og Stemmen slog lidt over:

— Hvor Du ligner Dig selv.

Men Joán, han smed Violinen og slog Armene om Holstein:

— Og hvor Du er bleven tyk, sagde han og kysede Erik Holstein paa begge Kinder:

— Hvor det er dejligt, dejligt at se Dig igen.

— Ja ikke, sagde Holstein.

Og pludselig stod de et Øjeblik tavse og generte, som om de havde altfor meget at sige hinanden eller ingenting at sige.

— Men saa sæt Dig dog, sagde Joán, skønt jeg har travlt.

— Tænk, at det er tretten Aar, siden vi har set hinanden, sagde han og trak sin Kjole paa.

Og de begyndte at tale hastigt, som vilde de skjule en fælles Forvirring. Med „Husker Du“ og „Husker Du“ spurgte og svarede de — til de tav paany og Joán sagde:

— Men nu er Du da bleven gift.

— Ja, sagde Holstein og saá paa sine egne Knæ.

— Og hvem blev hun? sagde Joán og lo.

— Det er min Kusine, sagde Holstein.

— Faar jeg osse hende at se? spurgte Joán, der havde taget Violinen. Buen rørte Strengene.

— Grevinden er ikke hjemme.

Joán stod og spillede og havde næsten ikke hørt det.

— Erik, sagde han, mens han blev ved at spille: Véd Du, det er Mo'rs Fødselsdag idag. Jeg tror, det er derfor, der hænder mig saa meget dejligt.

— Mon? sagde Holstein, og han lo ligesom i gamle Dage.

— Ja, sagde Joán, for her er dejligt.

Holstein havde lænet sit Hoved tilbage mod Væggen og nynnede sagte til Tonerne fra Violinen:

Fæsted han Jomfru Else,
hun var saa væn en Mø.

Joán blev ved at spille og Erik nynnede lidt højere.

Maanedsdagen derefter
laa han i sorten Muld.

Der var kommet et Par Rynker som Skygger i Eriks Pande.

— Naa, skidt med'et, sagde han pludselig og slog de stærke Ben sammen.

— Nu maa vi gaa, sagde Joán og smed Violinen.

— Maa Du gaa? Hvor ska' Du hen?

— Jeg skal ned i Salen og til Johansens, sagde Joán, der talte rapt og tog sine Ringe paa og lukkede for Violinen og var hos Holstein igen — det hele i to Nu.

— Saa gaar jeg med, sagde Holstein.

— Mon? sagde Joán og vrængede efter Erik.

— „Mon“ si'er Værten osse, lo han.

— „Mon“ si'er alle Danske, sagde Erik: Men jeg gaar med til Johansens.

— Værs'go, sagde Joán og gav ham et Nakkedrag, saa Holstein hilste paa sig selv foran Spejlet, hvor de stod.

De saá ind i Glasset begge to, staaende ved Siden af hinanden.

— Hm, sagde Holstein og lo: Du er s'gu blevet et nyt Menneske.

Det slog selv Joán, saa fint og ungt hans Ansigt syntes ved Siden af Eriks, hvis Træk var blevet svære:

— Mon? sagde han og lo igen, saa glad.

— Og jeg er blevet en gammel Proprietær, sagde Erik.

De gik ned ad Trapperne, og Erik sagde, saadan langsomt:

— Men det er nu kedeligt, Du, alligevel, for der var dog saa mange Ting, vi kunde ha'e snakket om og som ikke løber saadan over Tænderne straks.

— Ja, sagde Joán og de gik videre.

Men paa én Gang vendte han sig: .

— Hva' er det for en Sorg, de har haft? spurgte han.

— Hvem?

Joán tav et Sekund, før han sagde:

— Disse Johansens.

Men da stod de paa Tærskelen til Salen og saá Frøken Gerda staa midt paa Scenen.

— Er De her, Frøken? sagde Joán med en Stemme, der klang gennem hele Rummet.

— Kun et Løb, sagde Frøken Gerda: nu gaar jeg.

Joán gik hastigt gennem Salen og aabnede den lille Scenedør.

— Nej, hvor er her nydeligt, sagde han.

Rummet bag Kulisserne var blevet til en hel Stue med store Lænestole og en Broncelampe og Blomster.

— Det er bare lidt Møbler fra min Stue, sagde Frøken Gerda: Der maatte da være lidt hyggeligt.

— Og „Skumringen“ har De hængt herover, sagde Joán, der pludseligt saá Corots Billede, der foran sig, paa Væggen.

— Ja, jeg tænkte, at . . . mumlede Gerda.

Hun holdt inde og, forvirrede eller bevægede, havde de tiet et Øjeblik, da Erik Holstein stod i Døren:

— Godaften, Frøken.

— Ja, jeg har sagt til Joán, fortsatte han, at jeg kommer s'gu med over til Dem.

— Greven er saa velkommen, sagde Frøken Gerda og smilede, skønt hun i det samme Nu tænkte paa, at de allerede kom til at sidde meget knebent.

— Men jeg kommer først efter Bordet, sagde Holstein.

— Som Greven vil, sagde Frøken Gerda og smilede igen — mod sin Vilje.

— Farvel.

Og hun løb op paa Scenen. Men deroppe fra sagde hun ned til Joán:

— Vi spiser straks; og var borte.

Erik Holstein stod og virrede med sit Hoved, pludselig, ligesom i gamle Dage.

— Jeg har s'gu aldrig set, hun var saa nydelig, sagde han.

Men paa én Gang kom Joán i Tanker om, at han havde ikke talt med Haacke. Og med et „Undskyld“ løb han gennem Salen og op ad Trappen i seks Spring, mens han sang om Kisten „paa hans Bag“, som var den fra en Operette.

Han rev Døren op til Stuen, hvor Haacke sad og skrev paa Postkort.

— Jeg spiller Mendelssohn, sagde Joán.

— Hva' behager?

— Vi spiller Mendelssohn iaften, sagde Joán: Koncerten.

— Farvel.

Og han slog Døren i lige paa Haackes Næse.

Da Joán kom tilbage, sad Grev Erik og saá paa Corots „Skumringen“.

— Ka' Du huske, sagde han: det stod Du saa tit og saá paa i Paris, foran Kunsthandlernes Vinduer?

— Ja, sagde Joán.

Erik blev ved at se paa Billedet:

— Nu forstaar jeg'et meget bedre, sagde han med sin trevne Stemme (men over hans Pande kom der de samme Skygger som før):

— Det er s'gu dejligt.

Joán sad og smilede:

— Det er Frøkenen, der har hængt det herover, sagde han.

— Hvordan Satan kommer de Mennesker til at hæn-ge saadan noget op paa deres Væg, sagde Erik: Giftblanderer forstaar sig dog ikke paa'et.

— Giftblanderer?

— Ja, det kalder de ham jo.

— Men hvorfor?

— Aa, sagde Erik, det véd jeg ikke. Her er s'gu mange Øgenavne i Landet og han er jo en Velhaver — efter Forholdene.

Grev Erik hængte „Skumringen“ hen.

— Ja gu' er hun blevet nydelig, plumpede det ud af ham.

— Men nu maa jeg gaa, sagde Joán:

— Farvel saa længe, og Tak at Du kom.

Han havde slaaet begge sine Arme ned om Eriks Skulder, før han gik.

Erik stod i den lille Dør og raabte efter ham:

— Jeg har s'gu aldrig set Dig saa lebendig.

— Det er fordi jeg er kommen til Danmark, svarede Joán fra Salen.

— Men vil Du blive siddende dér?

— Ja, sagde Erik: her ka' man rolig tømme en Whisky.

Joán var gaaet. Erik gik hen til Stolpen ved Scenen og trykkede paa den elektriske Knap, der kaldte Publikum ind — saa det skrattede i hele Huset.

— En Whisky, raabte han til den indsvajende Hr. Jensen.

Erik Holstein sad ene i Halvskumringen og drak, stirrende paa sine egne Ben.

— — —

Ovre hos Johansens ventede Bestyreren ved Opgangen til Trappen.

— Hvis Greven vil gaa ovenpaa, sagde han og fulgte efter Joán.

Døren til Dagligstuen stod aaben, og Stemmerne summede højt, helt ud paa Trappen.

— Her er mange, sagde Joán.

— Ja, her er jo kommet en Del sammen, svarede Bestyreren og bøjede Hovedet igen.

Købmand Johansen kom ud over Dørtærskelen:

— Det var rart De kom, sagde han med Haanden i Joáns: Ja, her er kun et Par Venner (hele Stuen var fuld), men det nytter vist ikke at nævne dem.

Alle havde vendt sig mod Døren, men kun et Øjeblik. Saa talte de igen, mens Hr. Johansen nævnte de Nærmeste og tilsidst sagde med en lille Bevægelse med den venstre Haand, som straks vendte tilbage til hans Lomme:

— Og det er min Bestyrer.

Der kom et Par Gæster, som Johansen trykkede i Haanden, mens en skulderbred Mand med Fuldskæg og Halskæde ned over Vesten sagde til Joán:

— Ja, De kommer jo saa meget rundt — mit Navn er Lorentzen og jeg har Spinderiet, skød han ind som en Parentes — men for os er det naturligvis en stor Begivenhed at se en Mand som Dem.

— Det er min Kone, lagde han til uden Overgang og pegede paa en Dame ved Siden af sig — med et Ansigt, der var blevet rundt som en Kugle og med Haaret strammet bag til i en Top.

— Ja, iaften bliver det et stort Møde, sagde Fru Lorentzen.

Jo, dér var Frøken Gerda — dér i Krogen ved Siden

af en Dame i Blaåt. Joán havde bukket derover to Gange, før han sagde og ret højt:

— Godaften, Frøken.

Og Frøken Gerda svarede — og gjorde et Kast med Hovedet, der blev saa nydelig snapt, fordi hun blev forelegen —:

— Godaften; mens Joán vilde gaa frem og blev standset af en lille Herre i Smoking og med rødkantede Øjne bag en Lorgnet, der sagde:

— Jeg er Lægen — ja, forhaabentlig faar De ikke Brug for mig . . .

Og meget hurtigt blev han ved:

— Ja, Egnen her er skrækslagende. Men hvor er der forresten ikke skrækkeligt, naar man da ikke kan være i København? Naa, den kære Egn faar Greven heldigvis ikke at se.

— Jeg har allerede været paa Bjerget, sagde Joán.

— Nej, har Hr. Greven, indskød en lille og mager Kvindeperson med Blomsterdusk over Øret, for hvem Doktoren gesvindt halvbukkede:

— Det er Madame, sagde han til Joán.

— Bjerget er Egnens bedste Vittighed, sagde Madame, mens Fru Lorentzen ligesom indsugede sine egne lidt løse Mundvige og Frøken Gerda kom til.

— Godaften, Frøken, sagde Joán igen, og deres Hænder mødtes forbi Doktoren.

— Vi har ogsaa en køn Udsigt fra Spinderiet, sagde Fru Lorentzen: Vi kan se lige til Ribe Kirke. Vi paa Spinderiet sætter nu Pris paa den Udsigt.

— Ja, sagde Doktoren, og han lo: Dér modtog Kong Valdemar Dronning Dagmar.

Frøken Gerda sagde, og talte langsommere end de andre:

— Man ser saa langt fra Taarnet i Ribe.

Det havde ringet paa Telefonen inde i den inderste Stue, og det blev ved at ringe.

— Det er om Billetter, sagde Bestyreren, der havde været inde ved Tragten.

— Men der er ingen, sagde Gerda.

— Nej, vi har ingen, raabte en Dame. Det var hende med det blaa Liv.

Og de lo alle, oprømte ved Tilstrømningen; glade ved „Huset“, som var det en Sejr for dem alle og hver enkelt — mens en Tyksak sagde ovre i Krogen og slog Johansen paa Skulderen:

— Ja, det er det, jeg si'er, kom til Stationsbyerne, si'er jeg, dér spænder vi s'gu Hestene for, hva', Johansen, kom til Stationsbyerne — dér kender vi Taget.

Mens Frøken Gerda gik ind til Telefonen, talte de alle højere med lyse Stemmer: Folk, de kunde osse købe Billetter itide . . . altid skulde de opsætte til det sidste Minut.

— Ja, havde vi vidst, at Egnen endelig en Gang vilde lade sig vække, sagde Doktors Fru til Joán: havde vi vidst det, saa var det jo blevet Musikforeningen — men Kassen er mager. Min Mand er Formand og jeg er selv Exécuteur.

— Gerda er s'gu en Knop, raabte Tyksakken over dem alle, mens Lægens Fru sagde til Joán:

— Men nu faar vi da Programmet, som det er trykt? Joán lo, idet Frøken Gerda igen kom frem i Døren:

— Nej, Fru, sagde han: jeg har forandret det Hele.

— Det har De da ikke? sagde Madame: Og vi Musikmennesker, som havde glædet os til Bach.

— Jo, jeg har, lo Joán; mens Damen i det blaa Liv sagde til tykke Larsen:

— Han er storartet, synes jeg.

— Fa'r, Fa'r, sagde Gerda Johansen ind i Støjen: det er Holcks fra Fiskedammen. Men de kan jo ikke komme med.

— Nej, nej, det kan de ikke, raabte den blaa Dame.

— Nej, nej, det er s'gu for silde, raabte Larsen.

Og de lo igen, mens Joán pludselig sagde over mod Frøken Gerda — som tagen af Latteren og Glæden —:

— Jo, jo, Frøken, lad mig komme til Telefonen.

— Hvad vil De?

— Til Telefonen. De Folk maa med, sagde Joán.

De holdt alle op at le, men blev staaende og smilte, mens Joán gik over Gulvet og ind i den anden Stue, og alle talte igen, alle om Joán, næsten i Munden paa hinanden:

— Han er storartet, sagde Damen i det blaa Liv og satte Hænderne mod sine Hofter, mens Lægefruen skød frem til Kandidat Ussing og sagde ind i hans skægløse Fysiognomi:

— Jeg holdt paa, vi skulde ha'e ham i Musikforeningen. Kære Kandidat, der er jo en Sum af Musik i hans Ansigt; medens Forstanderen, der stod mellem to høje Mænd med sorte Klædeskraver helt op i Halsen, sagde:

— Modersmaalet falder ham virkelig kønt paa Tungen.

Men Larsen, der svedende, løb rundt fra den ene til den anden, sagde til Bestyreren:

— Han er s'gu go', hva' Petersen.

Bestyrer Petersen svarede ikke (han stod, saa han gennem Døren kunde følge Joán og Frøken Gerda, der gik ind gennem Stuerne), men en lille Dame ved Siden af holdt de halvknyttede Hænder mod Kinderne og sagde:

— Aa ja, her er dejligt idag . . . det er li'esom der er Fest i Luften. Og da Købmand Johansen gik forbi, greb hun ham i Armen og sagde halvhøjt og forfærdelig hurtigt:

— Tak, at De tog mig med.

Joán standsede inde foran Spisebordet:

— Her skal sidde mange.

— Uh ja, sagde Gerda og førte Skuldrene op og trak dem sammen ligesom En, der skulde i Vandet: naar de bare først sad.

— Er De bange? smilte Joán.

— Aa nej, sagde Gerda, og de naede Telefonen.

De lukkede Døren paa Klem, saa Stemmerne derinde knap hørtes.

— Hvad er Numret? spurgte Joán.

— Vi skal først ha'e Centralen, sagde Gerda, og Joán ringede.

— Jeg telefonerer saa daarligt, sagde Joán.

— Gør De?

Og de smilede hele Tiden.

— Centralen, raabte Joán ind i Tragten, og han fik den.

— Hvad er det saa, de Folk hedder, sagde Joán, der stod med Tragten.

— Holcks fra Fiskedammen, sagde Gerda, som om hun soufflerede.

Men „Fiskedammen“ kunde Joán ikke sige.

— Fiskedammen, gentog Gerda og begyndte at le, ganske sagte.

— Fiiskedam, sagde Joán i Tragten.

Han fik „Dammen“.

— Hvem taler? hviskede Gerda og strakte sit lille Hoved frem.

— En Damestemme, hviskede Joán tilbage.

— Hvad siger hun?

— Hvem hun taler med, hviskede Joán, og deres Ansigter var hinanden ganske nær.

— Med Joán Ujházy, sagde Joán ind i Tragten.

— Hva' si'er de? hviskede Gerda, med Øjne, der straaledede.

— Jo, med Joán Ujházy, gentog Joán i Tragten.

— Hva' si'er de? spurgte Gerda igen og hun skuttede sig ligesom et Barn.

— Men De kan jo sidde lige nedenfor Tribunen, sagde Joán i Tragten.

— Hva' si'er de? hviskede Gerda igen.

— Farvel, sagde Joán i Tragten.

Han ringede af, og den lille Klokkes Lyd var døet hen.

— Hvor de er blevet forbavsede, sagde Frøken Gerda og saá frem i Stuen.

— Det blev de, sagde Joán, der endnu holdt sin Haand paa Telefonen.

Saa sagde Frøken Gerda og flyttede ikke sine Øjne:

— De er vist saa god.

— Hvorfor?

— Jo, sagde Gerda og nikkede — hun havde saadan et langsomt og alvorligt Nik —:

— For det tror jeg.

— Idag er jeg god, sagde Joán og talte sagte, ogsaa han.

Der var stille et Øjeblik.

— Her er Deres Faders Stue, sagde Joán og saá rundt fra den gamle Sofa til det store Pengeskab.

— Ja, her er Faders Stue, gentog Frøken Gerda.

— Nu skal vi spise, brød hun af og løb ind gennem Spisestuen.

— Skal vi ikke spise nu? sagde hun til Faster.

— Jo straks, sagde Fasteren.

Og Gerda gik videre hen til den blaa Dame:

— Aa, bare de sad, sagde hun og lagde sin Arm ind under hendes.

— Aa hva', sagde den blaa Frue, de mærker saamæn ikke, om de støder Knæene mod et Par Bordben; og da Joán kom forbi, vendte hun Ansigtet imod ham:

— De véd slet ikke, hvor vi to har glædet os, sagde hun, og med et Suk, der lignede et langt Pust, lagde hun til:

— Nu er det bare, om de kan sidde stille.

— Men Ida!

— Ja, det er da Spørgsmaalet, sagde Fruen: for vant til Musik er de jo ikke.

Men Forstanderen, som stod et Par Skridt derfra, sagde:

— De er dog vant til Sang.

Og den blaa Frue forestillede Højskoleforstanderen, da der lød en munter og lidt rusten Stemme henne fra Døren:

— Nej, det her er Kniberi, Johansen, det er s'gu Kniberi.

Det var den anden Larsen, Tvillingen, rundhovedet og maskinklippet og trumlet som sin Broder.

— Naa, han er her, sagde han, da han saá sin Tvilling: Ja, saa er det ham, der fylder.

De lo alle, mens Tvillingen kom frem mellem Grupperne.

— Naa, dér er Koncertgiveren, sagde han til Joán: Ja, velkommen. Kendt er De allerede — for paa en saadan Plads er Befolkningen s'gu ved Ruderne . . . Mit Navn er Uhrmager Larsen, Formand i Haandværkerforeningen. Men vi turde s'gu ikke gaa paa Dem. Men nu sidder vi med Smerten — hva' Gerda, ikke? . . . for De gi'er s'gu Overskud, Koncertgiver —

Uhrmageren tørrede sit hele Hoved ligesom Tvillingen:

— Nu gælder det kun, om vi forstaar Deres Musiceren, sagde han og lo: for vi er jo kun Bønder paa Pladsen, skønt Musikforeningen sørger for Opdragelsen — saavidt Midlerne slaar til, sagde Larsen.

Et Par Herrer gav sig til at le, men Hr. Johansen sagde med lidt hævet Stemme:

— Ja, skulde vi saa gaa til Bords.

— Ja, det var rart, sagde Tobakshandleren, og mens de alle, lidt tavse, begyndte at røre paa sig, bød Joán Frøken Gerda Armen.

— Nej, sagde Gerda, her tager vi ikke til Bords.

— Gu' gør vi saa, sagde Uhrmageren: Formanden ska' s'gu sidde ved Koncertgiveren . . .

Og mens han lo med sin korte Latter, der lød ligesom smaa Støn, skubbede han Gerdas Arm ind under Joáns:

— Hun er min Guddatter, sagde han: og hun er go'.

De kom alle ind i Spisestuen, hvor de maatte trykke sig til Væggene og ramlede med Stolene. Nederst stod de i en hel Klump.

— Nu ta'er vi det lempeligt, sagde Købmanden med sin sindige Røst: saa kommer vi nok til Bords.

Nogle fik sig sat.

— Nej, nej, Fru Lorentzen, raabte den ene Tvilling: herover. Her maa vi sit' som i en Char-à-bank med lige Vægt paa hver sit Sæde.

De lo, og Stolene skrabede.

Forstanderen, der holdt sig i Nærheden af Joán, sagde:

— Ja, lidt trangt med Plads, det kender vi fra Højskolen, hvor vi gerne vil se alle Vennerne.

— Nu gik det, sagde Tobakshandleren, der fik sine svære Stolper ned ved Siden af Fru Raabels spinkle Underdel, mens det halve Bord rystede.

— De er jo bange, hviskede Joán, der pludselig havde følt Frøken Gerdas Arm sitre i sin.

— Ja, sagde hun næsten forpustet og vendte Ansigtet op imod ham. Hendes Øjne var helt tomme af Forskrækkelse.

— Naar de bare sad, sagde hun igen.

— Men de sidder jo, sagde Joán saa sagte som før (hvor hun dog lignede en Fugleunge).

— Og De, sagde hun og tog Øjnene bort: kender jo heller ikke saadan — — vores Skik paa Landet.

Joán vidste knap, at han havde grebet om hendes Haand:

— Og saa sætter vi os, sagde han.

— Næ, næ, Bestyrer, raabte Uhrmageren helt oppe fra den anden Ende:

— Koncertgiveren ska' s'gu sidde mellem Formændene.

Og Bestyreren gik bort fra den tomme Stol ved Siden af Gerda, mens den blaa Dame rykkede derned.

— Nu sidder vi jo storartet, sagde hun og trak sine Handsker af.

Gerda havde et Nu set hen efter Bestyreren:

— Ja, Fru Storartet, sagde hun pludselig og lo efter al sin Forskrækkelse.

— Det kalder hun mig, sagde den blaa Frue.

— Ja, sagde Gerda: for det si'er hun altid.

Damen lo, saa man saá tyve hvide Tænder.

— Men er her ikke ogsaa storartet i Danmark?

— Det er her, sagde Joán.

— Men nu maa vi spise, sagde Gerda.

Rundt om spiste de og talte kun lidt, mens Gaflerne sindigt klirrede.

— Flytter De paa Flaskerne, sagde Hr. Johansen, der ellers ikke tog Øjnene fra Naboerne og sin Tallerken — som en Vært, der véd, at er Tingen i Gang, saa glider det.

To Piger i sorte Huer bød Fadene om, mens Fasteren, knoklet og smal, gik til og fra.

— Sæt Dig ned, Faster, hviskede Gerda.

— Men forresten er mit Navn Fru Jespersen, sagde den blaa Dame: Pastorinde Jespersen . . . Det vil sige, min Mand er Kapellan.

— Kapellan? sagde Joán.

— Ja, i den lutherske Kirke, sagde Fru Jespersen.

— Men Pastoren er her ikke?

— Nej, sagde Fru Jespersen: han maatte ud at berette, ligesom vi skulde herhen. — —

— Berette? Joán forstod ikke Ordet.

Men Gerda sagde:

— Aa ja, tænk. Det er gamle Frøken Luckow. Hun var den første, der kom og vilde ha'e Billet: Ham vil jeg Gamle høre, sagde hun. Hun havde dog saa daarligt Raad . . .

Frøken Gerda aabnede Øjnene, saa de syntes endnu større:

— Og nu dør hun idag.

Joán saå ned paa hendes Ansigt: saa let hun skiftede Farve, hun kunde blive helt hvid — ogsaa i Panden.

— Hvor det er underligt, sagde han.

De begyndte at tale højere rundt om, mens Fru Jespersen sagde og holdt Hovedet lidt paa skraa:

— Og nu faar min Mand Dem maaske heller ikke at høre. For han plejer gerne at blive hos dem, til det er forbi. Man kan jo altid sidde og holde deres Haand, siger han.

— Ja, sagde Gerda og kun Joán hørte det, mens Fru Jespersen vedblev i en anden Tone, som i et halvt Suk:

— Og der er jo ikke saa mange, der har Bud efter ham.

Hun tav et Nu og sagde igen:

— Men her paa Egnen dør Folk forresten mest saa roligt.

— Ja, sagde Forstanderen, der sad skraas overfor hende: Menneskene bliver i Reglen gamle her. Og naar der saa løses op, er det, som om Han deroppe lod det ske til sin gode Tid.

Der blev stille et Øjeblik, og de hørte Fru Raabel, der med Kandidat Ussing (som sad saare tæt op ad hende) talte om Mendelssohn.

— Ja, sagde Doktoren, der greb Lejligheden, ned mod Joán: vi spiller ham jo ofte i Foreningen. Vi maa jo, Hr. Greve, desværre holde os til den let forstaaelige Musik her paa Egnen.

— Og Ens egen Smag er dog nærmest Césare Franck, sagde Fru Raabel, der uafsladelig brugte en haandmalet Vifte: Men det maa jo forblive Ens private Fornøjelse.

— Vi kan jo ikke alle være uddannede, Fru Raabel, sagde Fru Lorentzen over Bordet.

De to Damer smilede til hinanden, til Fru Raabel lidt brat vendte tilbage til Mendelssohn og talte om Kapelmusikus Green og Koncertens Finale, han havde spillet ifjor i Foreningen:

— Det var en herlig Musikstund, sagde hun.

Joán strakte Hovedet lidt frem og sagde:

— Det er den, Frue, jeg spiller iaften.

Gerda havde bøjet Hovedet:

— Spiller De den?

— Ja, sagde Joán, og Gerda vidste ikke, hvorfor han lo, mens han knipsede med sine Fingre: Det er den, jeg spiller.

— Ekstra?

— Ja, Frøken Gerda, ekstra.

Doktorfruen sagde:

— Ja, det er Jubelens Musik.

— Eller Forventningens, sagde Fru Jespersen.

Men Joán forstod ikke Ordet, og Frøken Gerda maatte oversætte det.

— Sig det danske Ord igen, sagde Joán.

— Forventning, gentog Frøken Gerda og langsomt.

— Forventning, gentog atter Joán.

Men saa skiftede han Stemme:

— Aa, jeg taler saa daarligt.

— De taler udmærket, svarede Fru Jespersen, og Forstanderen, der altid unødigt bredgjorde alle Sætninger, indskød:

— Det forekommer mig tværtimod, man tør beundre, hvor smukt De har bevaret Modersmaalet.

Joán sagde og saá frem for sig:

— Mo'r talte det vist smukt, det har jeg tænkt paa idag. Men jeg kan kun sige alle udvendige Ting . . .

— Udvendige Ting, sagde Fru Jespersen og lo.

— Ja, fortsatte Joán i en anden Tone: jeg kan ikke sige de Ting, jeg tænker.

Gerda sagde — og det kom lidt brat —:

— Jeg forstaar saa godt (og pludselig bøjede hun hele Hovedet over sin Tallerken) hvad . . . De si'er . . .

Men Fru Jespersen sagde, mens hun holdt op at spise:

— Aa, kan man nogensinde sige, hvad man tænker? Jeg har saamæn aldrig faaet sagt min Mand, hvormeget jeg holder af ham.

— Ja, sagde Tobakshandler Larsen: Vi, Ugifte, bitte Gerda, forstaar os jo ikke paa Kærligheden.

Men Doktorfruen, der forlod Musikkonversationen og Kandidaten, sagde smilende:

— De, Hr. Larsen, taler dog aldrig om andet.

— Jo, lille Frue, det er kun ved Toddyen . . . Men hva' har vi Mandfolk vel andet at tale om, Laarentzen

— hva' — og Kvindfolkene hører s'gu gerne til gennem en Sprække.

Gerdas Øjne søgte op til Faderen. Men Johansen besørgede, uden at se Datteren, oppe ved Bordenden sit Værtskab hjemmevant og sindigt som et Kontorarbejde ved sin Pult.

Forstanderen var begyndt at tale med de to sortkravede Mænd om en Udvisning, men Uhrmageren løftede sit Glas — for de blev i hans Nabolag ved at tale om Musik, som han ikke forstod — og sagde:

— Naa, velkommen, Koncertgiver . . .

— Ja, Larsen, afbrød Johansen og løftede Hovedet.

— Nej, blev Uhrmageren ved, Du behøver ikke at være bange, Johansen . . . jeg ska' ikke holde Tale. For det har Gerda forbudt.

Fru Jespersen gav sig til at le, men Gerdas Strubegik op og ned, mens hun blev blodrød i sit Ansigt.

— Ja, det har hun, sagde Uhrmageren.

— Men jeg vil bare si'e — og Larsen blev ved — Velkommen, Koncertgiver. De er kommen til et tarveligt Land . . . men til et rart lille Land, hvor Hjertet er godt og med Pærerne er der heller ikke no'et i Vejen. Og vi er tilfredse med os selv og vi er glade for de andre.

— Skaal, Koncertgiver.

De løftede alle deres Glas, da der pludselig stak et stort Hoved frem ovre paa den anden Side af Bordet og en lidt kvækkende Stemme sagde ned mod Joán:

— Velkommen fra Europa, Grev Ujházy.

— Hvem var det? sagde Joán med et Sæt. Stemmen havde udtalt Ujházy saa rigtigt.

— Det er Mefisto, sagde Fru Jespersen.

Men Joán sagde halvsagte — og hans Øjne lo —:

— Frøken Gerda, hvorfor maatte Hr. Larsen ikke tale?

Frøken Gerda stemmede Haanden mod Bordkanten:

— Aa, det er slet ikke sandt, sagde hun: Larsen er saa rar . . . men idag . . .

° Hun holdt inde, men Joán sagde og vidste, han havde læst hendes Tanker :

— Jeg synes jo netop, her er saa dejligt.

— Synes De? Der kom et Smil over hendes Ansigt, saa Joán syntes, han havde aldrig set hende smile før — hele Dagen.

Og lidt efter sagde han :

— Her, forstaar jeg, er jo Danmark.

Han flyttede pludselig sine Øjne, og de mødte Bestyrerens.

— Hvad er det, han hedder, Deres Bestyrer? sagde han.

— Han hedder Petersen, sagde hun som En, hvis Tanker har været langt borte.

— Han har et Par faste Øjne, sagde Joán, mens Fru Jespersen lagde til :

— Og en stille Vilje.

Men Frøken Gerda svarede ikke . . . hun sad med Hovedet bøjet. Og paa én Gang sagde Joán, som om hans Tanke vendte tilbage til Sproget, hvorom der var talt :

— Hvad betyder „væn“?

Han havde talt til Fru Jespersen, der gav sig til at le igen :

— Væn? sagde hun : hvordan i al Verden kommer De til at tænke paa det?

— Væn? blev hun ved : væn . . . det er køn eller — hvad er det egentlig, Gerda?

Ogsaa Joán vendte sine Øjne mod Frøken Gerda, eller han havde maaske set paa hende hele Tiden. Men Gerda sagde kun (og det var, som hendes Øjne pludselig blot fulgte et stort Fad med Grønærter, der svingede noget underligt i Uhrmagerens Hænder) :

— Jeg véd ikke — og hun holdt inde et Nu — ja, det er vel køn.

— Nej, ikke køn, sagde Joán og flyttede ikke sit Blik : det er mer.

— Men Forstanderen véd det, sagde Fru Jespersen,

og hun spurgte. Forstanderen sagde: At det var vel vanskeligt at oversætte . . .

— Men fager og væn, blev han ved, hedder det tiest i de gamle Viser . . .

— Hvor har De det fra? spurgte Fru Jespersen.

— Fager og væn, blev Forstanderen ved: det er gode og nordiske Ord om Kvinden.

— Væn, det er nærmest nydelig, sagde Doktoren, der svippede ind i Samtalen og brat vendte Hovedet mod Lorentzen:

— Men hvad mener Fabrikanten? lo han.

Forstanderen citerede mange Verslinjer med „væn“, mens ogsaa Fru Lorentzen, lidt hurtigt, begyndte at tale. Hun sagde, at Ordet af Grundtvig var forklaret som yndig.

Ordet „væn“ fløj over Bordet som en Bold i Buer.

— Men hvor har De det fra? gentog den leende Fru Jespersen.

— Fra en Vise, sagde Joán, og hans Øjne hvilede paa det samme Sted.

— Det er ikke yndig, sagde Kandidaten, hvis Øjne gled forbi Fru Raabels Kind: Yndig si'er det ikke. Nej, den, som har Tække, er væn.

— Jeg kender mange gamle Viser, sagde Joán, som min Mo'r har sunget — og Ane.

Pludselig smilede Gerda:

— Josse, sagde hun og vilde se op og gjorde det ikke: hvor det lyder kønt . . . .

Forstanderen havde Forraad af „væn“, saa det var, som slog hans Sangstumper Kreds om det hele Selskab, da Manden med den skæve Skulder paa én Gang stak Hovedet frem og sagde:

— Fransk, Grev Ujházy, har Ordet ganske homogent: *C'est charmant*.

Det var, som om det franske Ord havde kaldt paa Joán:

— *Oui monsieur*, sagde han og smilede paany:

— *La charmante — charmante c'est ça*.

Men Uhrmageren, der ikke var saa maalkyndig, løftede sit Glas:

— Hvad mener De, Bestyrer?

— Vidne, Du, Laarentzen, sagde han: Her har vi Druen i Huset.

— Vidne, Tvilling, og Du, Doktor Knaabel . .

— Ja, blev han ved, og han talte ned til Joán: her er vi Dus over det Hele, Koncertgiver, li'esom i en Familie. For vi har jo set, de fleste af os, Pladsen her som den bare Mark . . .

— Der stod s'gu ikke meget her for nitten Aar siden — hva' Johansen, andet end din Barak, og den var bitte.

— Men vi har jo lagt Kræfter i, Skaal, Fru Laarentzen . . .

— Ja, sagde Hr. Lorentzen: hvorelængde har egentlig Spinderiet staaet?

— Er det ikke femten Aar, Lorentzen? sagde Fruen.

— Ja, sagde Tobakshandleren, det er femten Aar siden — for det var det Aar, din Kone døde, Johansen . . . men da var der kun ni Huse foruden Gæstgivergaarden og saa Mejeriet . . .

— Saa tidlig døde Deres Mo'r? sagde Joán.

— Ja, saa tidlig.

— Da De var syv Aar?

— Ja, kun syv Aar.

— Men saa tog'et s'gu Fart — og Huse, de fløj op, som fløj de ret op af Marken — nej, det ka' De ikke husk', Bestyrer, for De er bare en Nyskvat paa Pladsen . . .

Doktoren sagde, at han havde været her i ni Aar, men da var der da allerede en Gade . .

— Højskolen har da været her længere, sagde Fru Raabel og bøjede den haandmalede Vifte for Forstanderen.

— Ja, Skolen laa her jo, sagde Forstanderen: paa sin Plads ved Søndena.

— Hvor længe har Bestyreren været her? spurgte Joán.

— To Aar — tror jeg, sagde Gerda.

— Ja, sagde Uhrmageren: en Gade var her — og han lo — men husker Du, Laarentzen, hvordan den saá ud?

De lo alle ved Tanken om Gaden.

— Den var slem, sagde Lorentzen.

— Den er slem endnu, sagde Johansen for Bordenden.

— Ja, Gu' er'en saa, sagde Tobakshandleren: Og Du er dog Sogneraadets Formand.

De talte alle — om Huse, der var blevet bygget, og Lodder, som var lagt til, og Folk, som var flyttet herhen:

— Ja, sagde Fru Lorentzen ned mod Joán: vi begyndte med syv Arbejdere.

— Og nu er vi halvandet Hundrede, sagde hendes Mand.

De blev ved at tale — og dog sindigt — om Apoteket og Centralen og den tekniske Skole.

— Ja, nu gaar s'gu Sludren, sagde Tobakshandleren og gnubbede sig.

— Men skøn er nu Kirkegaarden. Da den sku' lægges an, sagde Uhrmageren, talte jeg s'gu i Sogneraadet ...

— Ja, sagde Johansen og løftede Øjnene: det gjorde Du.

— Nej, den tekniske Skole — det er vores Trumf, sagde Tobakshandleren: Skaal, Bestyrer. De har s'gu mistet Deres Mund.

De blev ved at tale. Men Fru Jespersen vendte sit Ansigt mod Joán:

— Aa, ja, men dejligt har det været — vi kom her som nygifte — at leve midt i det, hvor de hamrede og murede og gravede i Grunden og byggede. At vaagne om Morgen og se dem rejse Tag — — Teglsten ved Teglsten i de røde Rader. Og slaa Vinduet op hver Morgen der kom, og høre de klingende Murskeer ... Véd De, jeg synes ikke, der i Verden er saa dejlig en Lyd

som den lille hastige Lyd af en Murske . . . der li'esom klinger det, synes De ikke, alt det, der bliver til . . .

Hun tav et Øjeblik, og hendes Stemme var forandret:

— Vi har staaet mange Morgener, Henrik . . . min Mand og jeg — for vi har saadan et dejligt Vindu i Gavlen, skønt det vender mod Nord — og set, hvor de spigrede og klinede og hamrede — midt i Solen. Og, véd De hvad, saa yderst ude de lyse Pletter, der grønnes midt i Lyngen — — det var det kønneste.

— Ja, sagde hun: det har været velsignet alligevel.

— Alligevel? spurgte Joán.

Fru Jespersens Ansigt var forandret.

— Ja, alligevel, gentog hun.

Men pludselig lo Præstefruen igen:

— Men alt dette her kan De naturligtvis ikke føle, sagde hun.

— Jo, sagde Joán og talte stille: jeg kan føle det. Og han lagde til:

— Er det da ikke min Moders Fædreland?

— Nej, men min den største Glæde, sagde Uhrmageren og han talte langsomt og skubbede Stolen lidt fra Bordet, for nu var han næsten mæt: Min den største Glæde — det er, naar Vognene ruller i Gaden . . . Saa maa jeg s'gu til Døren, naar de ruller ind ved Gaden og opefter Portene — det er den Vej, de ska' . . . Men den Dag, da de første Gang kom her fra Højerup og var vundet fra Kolding af — — da jeg saá de sejsten Vogne, der var sejsten, Johansen, der kørte ind ad din Port — — da stod jeg s'gu med Taarer i Øjnene.

— Det havde vist Greven ogsaa, hviskede Doktoren til Ussing.

Nogle af de andre lo.

Men Uhrmageren stemmede Hænderne mod sine tykke Knæ:

— Ja, men det gjorde jeg, sagde han.

— Skaal Filosof, sagde han til Manden med den skæve Ryg.

— Men De kender jo Greven fra Højerup, vendte Fru Jespersen sig til Joán.

— Hvor véd De det? sagde Joán og lo.

— Han har jo besøgt Dem. Man har da Telefon, sagde Fru Jespersen, og véd, hvad den skal bruges til...

De talte højere om Sogneraad og Banken og Sparekasser. Nu var der tre paa Pladsen.

Men Joán sagde stille og bøjet frem mod Frøken Gerda:

— Og i alt det har De levet.

— Ja.

— Levet Deres Liv, sagde Joán.

Men Fru Jespersen, der havde hørt det, sagde:

— Aa, nej, Gerda har baade levet og ikke levet i det. Du er baade med og ikke med, synes jeg. Der er altid noget af Dig, Du, som gaar ved Siden af...

— Jeg véd ikke, sagde Gerda: det, man ser, det synes jeg aldrig er saa mærkeligt..

— Som hvad? lo Fru Jespersen.

— Som det, man kunde tænke sig, sagde Gerda.

— Det er sandt, sagde Joán.

— Naa, Børnlille, det kan være sandt nok, der er vel kun én mærkelig Ting i denne Verden, sagde Fru Jespersen.

— Og hvad er det? spurgte Joán og smilede.

— Det er naar to holder af hinanden, sagde Fru Jespersen og hun tømte pludselig sit Rødvinsglas, som drak hun et „Velgaaende“.

— De skulde sætte Dem, Frøken Johansen, vendte hun sig mod Fasteren, der blev ved med at gaa til og fra — som i en arvet Uro fra den Tid, da Fruentimmerne ikke sad med til Bords.

— De er en Livsfilosof, Fru Pastorinde, sagde Joán.

Fru Jespersen svarede:

— De, der sidder stille — ikke? — de faar Tid til at leve.

— Ja, sagde Joán.

— Henrik si'er altid, blev Fru Jespersen ved, og

hun spiste igen: De, der altid løber rundt, Du, løber bare fra Lykken.

— Og fra sig selv, lagde hun til med Munden fuld af Mad.

— Hvad si'er De, Frøken Gerda? spurgte Joán.

Men Fru Jespersen lo:

— Aa, Gerda løber ikke . . . hun har bare Lyst til at løbe . . . Det er li'esom, naar hun skal spille Komedie i Foreningen. Hun har haft tre Roller . . .

— Ti nu stille, sagde Gerda.

— Som hun selv havde bedt om, blev Fru Jespersen ved: og hun har ikke spillet nogen af dem.

— Men hvorfor? spurgte Joán.

— Jo, sagde Gerda: for naar Prøverne kom — — turde jeg alligevel ikke.

— Nej, sagde Fru Jespersen: det er hendes Karakter . . . og derfor bliver hun heller aldrig gift . . .

— Ikke? sagde Joán, og det sagte Ord var næsten undsluppet hans Læber.

De talte endnu om det nye Gymnastikhus, hvor der havde været Opvisning, og om Forsøgsmarkerne ved Landbrugsskolen og igen om Spinderiet — da Fru Lorentzen sagde:

— Men vi Venner kender Spiren og Kærnen.

Og paa én Gang talte de alle om Højskolen, og Samtalen slog sammen om Forstanderen, der maaske i Stillehed havde ventet paa sin Tid, men som nu kun sagde, med et Nik over det brede og hvide Bryst:

— Ja, Greven kender vel næppe vor Skole.

Men Joán sagde, at denne Højskole var dog kendt overalt i Europa.

— Man kan maaske sige i Verden, sagde Forstanderen:

— Ja, Gud ske Tak, vi har mange Venner, og vor største Glæde er at se dem fortsætte Gerningen . . .

Og han talte om det lemlæstede Finland, hvor vi havde mange Lærlinge:

— Ja helt ud til Sagaøen ta'er de Arbejdet op i Glæde, sagde han.

Han talte meget jævnt (men alle tav dog) og han fortalte Joán (maaske med et lille Smil som den, der underretter en meget Uvidende) om, at der jo — og navnlig til vore Kursus om Sommeren, hvor Karle og Piger skiftede — kom Folk fra baade Holland og England.

— For ti Aar siden kom en Inder.

— Ja, sagde Forstanderen med det samme Smil: han havde hørt om os helt i Indien.

— Inderne, sagde Joán: hører mere end man troer. Jeg har haft en Ven, som var Inder.

— Har De? sagde Gerda, der havde drejet sit Hoved.

— Ja . . . i Skolen i Paris.

Gerda sad lidt:

— Hvor mange Steder De har levet, sagde hun.

— Ja, sagde Forstanderen, der blev ved, mens stadig alle tav, skønt de maaske havde hørt det før: det var mærkeligt at se, hvor nøje han vilde vide og hvor vel han forstod . . . Fremmedmaal er jo ikke vor Sag . . . men det gik dog og det gjorde os Glæde . . .

— Og selv for vor Sløjd var han ivrig, sagde Forstanderen.

— Sløjd? sagde Joán: hvad er det?

Han havde spurgt Gerda. Men det var Fru Jespersen, der svarede:

— Sløjd, det er saadan Husflid.

— Hvor meget Folket lærer her, sagde Joán.

— Ja, sagde Forstanderen og bøjede Hovedet: vi vilde gerne naa saa vidt, vi kan — der gror jo Vækst for Fædrelandet paa saa mange Maader.

— Men vigtigst er det at aabne Hjerterne.

Fru Raabel spurgte Forstanderen om noget fra Væveskolen og Forstanderen svarede bredt og sindigt, til han sluttede:

— Men Væveskolen er endnu kun en Sti, en lille

Sti. De unge Piger har godt af at væve. De væver deres Udstyr, de væver deres Brudelin — de væver deres Hjem. Vævestolen kunde genrejse Arnen . . .

Joán havde i Tanker støttet Hovedet i sin Haand, da det gav et Ryk i ham: det var Bestyreren, der havde sagt hviskende men skarpt ned over Bordet:

— Frøken, Deres Fa'r.

— Ja, sagde Frøken Gerda med et Sæt og saá op mod Faderen, der gav hende et Tegn med Øjnene.

— Aa, jeg glemmer mine Gæster, hviskede Gerda.

— Ja, Du gør, sagde Fru Jespersen: og det plejer Du aldrig.

— Nej, sagde Gerda, helt forvirret.

Men Joán sagde, mens Forstanderen talte igen:

— Bestyreren passer paa Dem, Frøken Gerda.

— Aa . . . nej . . .

— Aa, jo . . .

— Er han elskværdig, spurgte Joán.

— Han er dygtig, sagde Gerda og saá paa sin Tal-
lerken.

Og pludselig ivrig lagde hun til:

— Aa, jeg vilde saa gerne ha'e, han blev Fa'rs Kom-
pagnon . . .

— Hvorfor?

— Jo, for saa blev Fa'r mere fri — — og saa kunde
vi ta'e bort lidt tit og rejse . . .

— Og se Bjergene, sagde Joán.

— Ja, og Gerda smilede: Og Ungarn.

— Og „Operaens Trappe“, lo Joán.

Gerda saá paa ham og forstod:

— Ja, det er de Billeder, Boghandleren skaffer mig,
naar jeg er i Vejle.

De andre talte endnu om Væveskolen. Men Forstan-
deren sagde — med en Haandbevægelse over mod Hr.
og Fru Lorentzen —:

— Men her gaar vi ogsaa Haand i Haand med Ven-
nerne paa Spinderiet.

Og han talte om Tegnesterne paa Spinderiet og de

kunstneriske Kræfter, som Fabrikant Lorentzen anvendte til at sammensætte sine Mønstre — mens Raabel smilende spurgte om et Par Arbejderskers Sundhed, og Lorentzen svarede . . . ved at tale om et Par nye Arbejderboliger.

— Og paa de Billeder fra Vejle sidder De saa og ser? sagde Joán.

— Jo, saa tit, før det bliver mørkt.

— Det har jeg ogsaa gjort saa tit, sagde Joán: derhjemme.

De tav begge to og hørte dog vist ikke de andre tale.

— Deres Hus, sagde Gerda og saá fremfor sig: er det stort?

— Ja, det er stort.

— Med Taarne? hun talte i en Tone.

— Nej, der er ingen Taarne. Men der er fire Søjler foran Døren. Fire hvide Søjler.

Gerda nikkede:

— Søjler, sagde hun: Søjler er saa smukt.

— Og naar jeg nu kommer hjem, bliver jeg helt alene i Huset.

Gerda smilede, med et Smil, der gled ud og kun blev som en Skygge over hendes Ansigt:

— Alene med Ane.

— Ja, med Ane.

Fru Jespersen, der var naaet til den syltede Frugt, som hun nød i glade Maader, sagde:

— Aa, Gerda, her er det eneste Madsted i Sognet. Andre Steder maa man nære sig mere kun med det aandelige.

Og hun lagde til, dumpende tilbage til at rejse, for det senere havde hun ikke hørt:

— Ja vist, Gerda vil gerne rejse. Men da hun sidst var i Fredericia med Nattoget, blev hun borte i den Smule Stimmel, og da vi fandt hende igen, rystede hun af Befippelse.

— Skaal min Pige, sagde Fru Jespersen og skyllede Frugten ned.

De andre vedblev at tale om Spinderiet, og Uhrmageren sagde:

— Ja, Laarentzen, det er s'gu dejligt at se dine Arbejderes Unger. Det glæder mig mangan en Gang, naar jeg kommer ud og rundt ved Boligerne.

— Hva', Doktor, det var en nem Sygekasse at faa fat i, sagde han:

— Skaal, Doktor, det var Satan saa fine Knapper De har i Deres Skjort' . . .

— Ja, ikke sandt? sagde Doktoren og fremskød sit Skjortebryst, der var prydet med to store Porcelænsknapper med paamalede Forglemmigejer:

— Det er Madames Arbejde — —

— Ja, sagde Tobakshandleren: De er svært flink til det Maleri, Fru Raabel. Men hvad faar vi saa for Billeder i Foraaret i Kunstforeningen?

Fru Raabel vidste det endnu ikke. Men hun haabede, man kunde skaffe no'en „ung Kunst“.

Lorentzen talte om, at efterhaanden naaedes det vel: at faa Arbejderne her ud paa Landet i en bedre Luft.

Fru Jespersen vendte sig til Joán:

— Hvad tænker De paa? sagde hun, som om hun gav ham et Dunk i Ryggen.

— Tænker? sagde Joán: jeg hører efter og tænker paa derhjemme.

— Aa, sagde Fru Jespersen: jeg kender ikke andet til Ungarn end Maurus Jókai og en Czardás, jeg saá dem danse i Sommerrevyen i Kolding . . .

— Ungarn er ikke mit Fædreland, sagde Joán: mit Fædreland er kun Øen.

— Ja, det har De sagt, sagde Gerda og saá op paa ham.

— Øen, sagde Fru Jespersen: hvad for en Ø? Det lyder som i et Eventyr.

— Ja, sagde Joán og talte sagtere: som i Eventyret om de Forbandede.

Gerda gentog det:

— Om de Forbandede?

— Det er et serbisk Eventyr, sagde Joán, og hans halvlukkede Øjne saá frem: om en fortryllet Ø, hvor ingen Kvinde lever, skønt alle dens Mænd de længes.

— Hvorfor henter de sig ikke no'en Kvinder? sagde Fru Jespersen og lo.

— Det kan de ikke, Frue, sagde Joán: Kvinden skulde komme til dem. Men de syv Dødssynder bevogter dem.

— Men saa kommer der en Kvinde alligevel? sagde Fru Jespersen.

— Ja, sagde Joán: hvis en Kvinde kunde elske en Mand, som er stum og som er blind og som ikke har Øren — da er Fortryllesen hævet.

— Det kan en Kvinde, sagde Præstens Frue, med ét alvorligt.

De tav et Øjeblik.

— Hvor ligger Deres Ø? sagde Gerda.

— Den ligger i Donau, sagde Joán, og hans Stemme ændredes: Men den findes ikke paa Kortet.

Og han fortalte, i langsommere Sætninger, om hvordan den laa, dér paa alle de Landes Grænser. Om Slottet og Vinbjerget, hvor Violerne blomstrede om Foraaet, og Møllen, yderst paa Pynten. Og de Ulykkelige, som Lovene forskød og som søgte Tilflugt.

Joán blev ved at tale næsten som han talte til sig selv, eller han vidste ikke, at han talte til en anden.

— Og den Ø ejer Deres Slægt? sagde Fru Jespersen.

— Ja, sagde Joán: Vi har ejet den sekshundrede Aar.

— Og dér tog Deres Fa'r Deres Mo'r hen — fra Vejle.

— Ja.

Fru Jespersen sad et Øjeblik. Saa sagde hun:

— Hvor to Mennesker maatte kunne blive lykkelige paa Deres Ø.

Forbavset, som ved det, man aldrig har tænkt, slog Joán Ujházy sine Øjne op:

— Lykkelige?

Og et Nu efter sagde han:

— Ja, det er sandt.

Gerda havde ikke talt. Men Vipperne paa hendes Øjenlaag sitrede som hos En, der ser mod Lyset, eller som hos nogen, der skal græde.

Men skyllet fra Stemning til Stemning hastigere end nogen Tid i sit Liv — og uden at han vidste ret, hvordan eller hvorfor — talte Joán igen om sit Hjem, brattere og kortere:

Om Sprogene, der blandedes, og ingen kunde ét, og om Hadet, der brød ud, og Slagsmaalene, dér, hvor alle var landflygtige. Og man tog Rovdrift af Jorden, som var Ingens Hjemstavn og som de alle forbandede.

— Uh, sagde Fru Jespersen: De skræmmer med Deres Ø.

Men Joán, der havde tiet, sagde:

— Men kan De da ikke forstaa . . . nu, hvor jeg kender Mo'rs Fædreland.

— Jo, sagde Præstens Frue.

Og Joán, der atter skiftede Tone, sagde med et Smil:

— Her, Frue, kunde Menneskene blive lykkelige.

— Det er sandt, sagde Forstanderen, der kun halvt havde hørt: i dette Land kunde alle være lykkelige.

— Men, blev han ved: de fra Søndena er vor Velmagts Vagt.

Han bøjede sig frem mod de to Mænd med de sorte Kraver og Kvinderne for Bordenden, som ikke bevægede deres Ansigter.

De havde alle tiet et Nu — da Fabrikant Lorentzen begyndte at tale om en Udvisning, mens de sortkravede Mænd svarede langsomt, med sært enstonige Stemmer, som læste de op af en Bog.

Joán havde bøjet sig frem og betragtet de forandrede Ansigter langs Bordet:

— Hvem er det? spurgte han.

Og Frøken Gerda sagde, og hendes Stemme havde et andet Fald:

— Det er Sønderjyderne.

Fru Jespersen lagde til og talte halvsløret:

— Der er kommet mange.

— Men nu vil vel Gendarmerne notere dem ved Grænsen.

Joán sagde — og vidste ikke selv, at hans Stemme lød som de andres —:

— Min Mo'r og Ane talte saa tit om Krigen — da var hun Barn . . . men hun huskede det saa godt.

Joán betragtede atter Sønderjydernes Ansigt.

— Hvor de maa længes, sagde han.

— Hvordan, sagde Fru Jespersen.

— Jo, sagde Joán (og Fru Jespersen forstod ham ikke) for deres Fædreland er jo til, og de er kun skilt derfra.

Som om kun det ene Ord havde naaet hende, sagde Gerda og vendte ikke Hovedet:

— Længtes Deres Moder meget?

— Ja, sagde Joán: hun længtes.

Og de tav begge, saa to Gange maatte Forstanderen sige:

— Men heller ikke Søndena faar Hr. Greven at se.

Anden Gang hørte Joán det og med en meget klingende Stemme svarede han:

— Jo, Hr. Forstander, naar jeg kommer igen.

Frøken Gerda havde paa én Gang løftet begge sine Hænder næsten i Højde med sit Ansigt, mens Fru Jespersen brød ud:

— Aa ja, det skulde De gøre — komme her en Sommer. Saa er her saa dejligt.

Og Forstanderen sagde:

— Ja, De burde sandelig se Mødrenelandet om Sommeren.

Alle greb de Tanken, talende ned til Joán, indbydende ham alle — mens kun Købmand Johansen blev ved at tale om Udvisningerne med de to Kvinder, der i deres sorte Silkeliv var ret op og ned, som var ogsaa de ud tørrede til Mænd.

— Ja, komme sku' De s'gu, raabte Uhrmageren: Vi ska' være go'e ved Dem.

— Og paa Fabrikken er der Gæsteværelser, sagde Fru Raabel og bøjede sig kært over mod Fru Lorentzen.

— Ja, Hjerterum har vi, sagde Fru Lorentzen og nikkede tilbage.

De talte alle om Sommeren og om Udflugter og Skibelund Krat og om „Modersmaalet“.

— Det Værk blev skabt i en god Time, sagde Forstanderen.

Men Lægen sagde:

— Nej, nej, det nytter ikke og det nægter jeg ikke — om Sommeren faar jeg Hjemvé efter Skodsborg; og Uhrmager Larsen sagde:

— Ja, jeg ta'er nu osse en Gang imellem over og ser paa Dyrehaven. Den er køn saadan en Formiddag, naar Dyrene græsser.

Men Tobakshandleren sagde til den ene Sønderjyde:

— Jeg synes nu, at Christiansfeldt er Fa'en saa nydeligt.

De talte alle om Dyrehaven og Eremitagen og Landstederne. Fru Raabel havde jo haft sine lyseste Dage dér, hos sin Onkel, Etatsraaden, ved Springforbi, hvor hele Huset var fuldt af Musik.

Men Fru Jespersen, der dog selv var Københavner, forsvarede Jylland:

— Aa nej, aa nej, maa jeg be' om Jylland . . . jeg véd ikke . . . men Jylland er saa stort. Det hænger sammen med Verden . . . og saa ser man saa langt, helt ud til Lyngen.

— Nej, der er ikke noget dejligere, sagde hun: end at staa paa „Bjerget“, naar Solen er gaet ned.

Joán havde smilet:

— Og, sagde han og talte til Gerda: hvor synes De, der er dejligst om Sommeren?

— Jeg, sagde Gerda (og maaske havde hun ikke hørt ret meget af, hvad der var talt) . . . jeg . . . jeg synes, det er kønnest, naar Mosekonen brygger.

Hun tav et Nu :

— For saa tænker man paa saa mange Ting . . . eller man tænker slet ikke.

Joán havde nikket :

— Men der er dog smukkeste ved Munkebjerg, sagde han.

— Ja, sagde Gerda og vilde le : det er der.

Paa en Gang var det, som Samtalen gled ud, og man hørte Fru Raabel, der talte til Kandidaten og endnu var ved Springforbi — da Uhrmageren løftede sit Glas :

— Ja ja, sagde han og hele det kuglede Hoved svedte : et Glas ska' der nu drikkes. Karen Post ska' s'gu mindes. Ære være hende.

— Ja, sagde Broderen : Ære være hende.

De to Brødre drak, og de andre fulgte efter, mens der et Øjeblik blev stille i Stuen.

— Ja, sagde Tobakshandleren : hun var sejt og tro.

— Til hende gik man, naar det kneb, sagde Uhrmageren og nikkede ned til Gerda.

— Ja, sagde Gerda stille.

— Hvem er Karen Post? spurgte Joán, der havde set om imod hende.

— Det er jo Oldemo'r.

— Ja, sagde Uhrmageren, jeg husker hende saa grant. Det var den sidste Aften, hun flyttede sine Ben. Jeg kom ind hernede i Boden, og dér stod hun og havde talt Kassen op og havde faaet tændt sit Tællelys . .

— Hun sku' jo gaa i Seng ved sit Tællelys.

Han skiftede igen Tonen :

— Naa, Karen Post, De holder ud, si'er jeg saa, De gi'er'en ikke op, si'er jeg saa . . . Nej, Jørgen Larsen, sa' hun saa, En maa staa paa sine Ben, sa' hun saa og var li'esaa fast i sit Ansigt, til En falder.

— Og saa gik hun op . . . med sin Praas . . .

— Og saa om Morgen var hun død.

— Det er s'gu den kønneste Død, jeg har kendt, sagde Uhrmageren :

— Men hende er det s'gu, der har bygget Bulen, sluttede han.

Der var stille endnu. Kun Doktoren sagde nogle Ord — da Købmand Johansen rejste sig:

— Ja, saa be'r vi vel ta'e til Takke, sagde han.

Men idet Gerda rejste sig, saá hun op paa Joán og sagde — og det lød, som havde hun al den Tid kun tænkt paa det —:

— Hvor det maa være dejligt at eje Deres Ø . . .

— Eje hvordan?

Gerda smilede:

— Dér maa man da kunne gøre alle lykkelige.

— Lykkelige?

Joán havde bøjet sit Hoved frem og det var, som alle Bordets Lys straaledede over hans Ansigt.

— Tak for Mad, sagde Fru Jespersen lige ved Døren og lo til Joán.

— Tak for Mad, gentog Joán og saá ikke hendes Haand.

De raabte alle Tak for Mad og de trykkede alle Hænder.

— Velbekomme Greve, sagde Uhrmageren.

— Velbekomme, sagde Joán og hørte det ikke selv.

— Ja, det er jo Landsens Skik, sagde Fru Raabel, der var trængt frem til Joán med sine Spillehænder.

— Velbekomme, sagde Joán, og havde bestandig det samme Skær i sine Øjne.

Fru Raabel var allerede begyndt at tale — som den, der endelig faar Tag — om Æren for saadan et lille Sted og Glæden og at han vilde spille Mendelssohn:

— Lykkens Musik, sagde Kapelmusikus Green.

Joán gav sig til at le, overmodigt, næsten uforskammet, som en tyveaarig:

— Havde han nogensinde været lykkelig, sagde han, og begge Tommelfingre sad i hans Vestehuler.

Fru Raabel gav sig, muligvis lidt forvirret, ogsaa til at le, mens Uhrmageren, der hørte Joáns Latter, kom hen imod ham:

— Velbekomme, Koncertgiver, sagde han og tog med sine Næver begge Joáns Hænder: De er s'gu et herligt Menneske.

— De ogsaa, sagde Joán og beholdt Uhrmagerens Hænder, der svedte.

— Drikker vi paa det, sagde Uhrmageren.

— Ja, men jeg skal spille, Hr. Larsen, sagde Joán, der huskede de fremmede Navne som den, hvis Hjerne paa én Gang kan huske alle tusinde Ting.

— Vi nipper, sagde Larsen og skænkede i et Par smaa Glas:

— Det er Johansens den bedste, sagde Larsen: her er man s'gu ved Kilderne.

— Skaal, Koncertgiver . . . Hej, Bestyrer, De ka' være Vidne . . . Naa, han hø'er'et ikke. Saa Skaal, Koncertgiver.

— Skaal, Hr. Larsen.

Hr. Larsen drak ud. Rundtom talte og drak og lo de. Doktoren, der var en Tusindkunstner, jonglerede med to Likørflasker.

— Tab dem ikke, tab dem ikke, sagde Gerda, hvis Ansigt lyste.

Cigarerne var blevet tændt og Røgen laa allerede over Stuen som en let Damp.

— Tab dem ikke, tab dem ikke.

Den anden Tvilling slog bagfra Joán paa Skulderen:

— Ja, Koncertgiver, her ka' man lære at være glad.

— Ja, sagde Joán og lo igen, som maatte han bestandig le.

— Det har De Ret i, Larsen, raabte Doktoren, der svingede Flasken ind under sin Arm og greb den over sin Skulder:

— Det kommer af, at vi har skyldfri Hjerter.

Joán havde vendt sit Ansigt mod Gerdas:

— Tab dem ikke, raabte uvilkaarlig ogsaa han.

Og han og Frøken Gerda kom paa én Gang til at le — sammen, ad Likørflasken, der stadig fløj; da en Haand rørte ved Joáns Arm, og Fru Jespersen sagde og forestillede en slank Mand med et skægløst Ansigt:

— Det er min Mand.

— Saa kom De dog, Hr. Pastor.

— Ja, jeg naaede herhen, sagde Præsten: jeg vilde jo gerne følge min Kone.

Og henvendt til Fruen sagde han:

— Hun gik bort saa stille og kønt, Du.

Gerda kom til:

— Men, Hr. Pastor, De ska' ha'e no'et at spise.

— Hun er død, sagde Fru Jespersen.

— Er hun? sagde Gerda — men det samme Smil laa straalende helt ud over hendes Træk —: Aa, hun var saa god og rar. Hun tænkte da paa alle Mennesker.

— Ja, Dem holdt hun af, sagde Præsten.

— Aa, Herregud ja, naar man var der til Kaffe — og Fru Jespersen lo halvt —: og hun var kommen til Sæde paa sin Forhøjning og begyndte paa sit:

— Ja, Gerda-Skat er kær. Lille Fru Jespersen, er hun ikke kær . . . men vi skulde ha'e hende gift.

— Det er som Ane, sagde Joán.

— Ane? spurgte Præsten.

— Det er min Barnepige.

Rundtom blev de ved at tale og le. Uhrmageren gik omkring og skaalede i hver Gruppe, standsende med sit Glas i Haanden:

— Hør, han er et herligt Menneske, sagde han og nikkede, lige ind i hvert Ansigt.

— Skaal, Laarentzen.

Og han gik videre.

Støjen slog op omkring dem, mens Fru Jespersen sagde til Joán:

— Vil Ane ogsaa ha' Dem gift?

Gerda var gaaet et Par Skridt, men Præsten blev, og ogsaa Gerda blev staaende.

— Aa, sagde Joán, og hans Stemme fik som i Ly af Støjen en egen Klang: hver Gang jeg kommer hjem og hun ta'er imod mig i Orsówa, ser hun paa mig og stikker det store døde Øre op til min Mund, og jeg raaber — for jeg véd, hvad det er, det gælder —: „Nej, lille Ane“ . . . „Aa, Herregud“, siger saa Ane, „aa, Herregud“ . . .

— Stakkels Ane, sagde Fru Jespersen.

— Ja; stakkels Ane! . . . og Joán lo pludselig sagte.

Ogsaa Præsten lo, uden at vide hvorfor. Men Gerda sagde og tog hans Haand:

— Nu skal Pastoren spise . . .

— Ja, sulten er jeg blevet, sagde Hr. Jespersen: Hvor De er kold om Hænderne.

— Aa, nej.

Men Fru Jespersen, der fulgte efter dem med Joán, sagde:

— Gerda, Du bli'er altid kold af Glæde.

Uhrmager-Tvillingen var naaet videre. Han stod foran Bestyreren og nikkede ham ind i Ansigtet med samme Overbevisning:

— Skaal, Bestyrer. Men véd De hva' . . . han er et herligt Menneske.

Fru Jespersen og Joán var standset i Døren til Spisestuen. Der var dækket til Præsten ved et Hjørne af Bordet. Det skulde gaa i en Fart, og Gerda, der stod ved Siden af ham, smurte Maden, mens Pastoren spiste.

Faster Grethe bød, lavmælt og knoklet, af alle Fade paa én Gang.

— Tak, lille Frøken, Tak, lille Frøken, sagde Præsten.

Joán stod lænet til Dørstolpen og saá paa den spisende Præst. Gerdas Hænder løb saa hjemmevant over den hvide Dug. Fru Jespersen spurgte sin Mand om Begravelsen:

— Naar den mon skulde være?

— Paa Mandag vel, sagde Præsten.

— Nej, sagde Fruen, Du ka' tro, det bliver Søndag. For Familien fra Kolding kan da bedst komme en Søndag.

— Tak, lille Frøken, Tak, sagde Præsten henvendt til Fasteren: alle Fade var kommet ind igen.

— Frue, sagde Joán og flyttede ikke sine Øjne:

— Hvor Liv og Død her er gode Venner.

Fru Jespersens Ansigt blev i et Nu alvorligt:

— Men er det ikke Maalet?

— Jo, sagde Joán, og de tav.

— Nej, nej, Hr. Pastor, Filet'en maa De smage — den er fra Kolding.

— Ja, Henrik, Maden — og Fru Jespersen lo igen — er kommet fra alle Kanter . . .

— Vist ej . . .

— Jo, min Pige, det er den, og, ih, min Pige, hvor har Du været bange. Men jeg sagde — hun vendte sig mod Joán —: Vil han ikke spise, maa han saamæn la' være.

— Var De bange for mig?

— Ja, sagde Gerda og hviskede, saadan hastigt: Og De spiste heller ingenting.

— Men nu er jeg sulten, sagde Joán og slog sig ned paa en Stol.

— Er det sandt — og Gerdas Ansigt lyste — vil De ha'e et Stykke?

— Ja Tak.

Gerda lo:

— Hvor det var dejligt . . . med hvad?

— Med ligemeget.

De lo begge to, mens Gerda smurte — saa til Pastoren og saa til Joán.

— Nu morer Gerda sig, sagde Fru Jespersen.

— Ja, sagde Gerda og rakte paa en Kniv et Stykke til Joán.

— Det er næsten li'esaa godt som at spise i Køkkenet, lo Fru Jespersen.

— Ja, sagde Gerda og blev ved, som Forklaring til

Joán: For jeg holder saa meget af at spise i Køkkenet.

— Jeg med, sagde Joán: for jeg maatte ikke — som Barn. Men jeg løb altid ud til de to Kokke.

— Kokke? gentog Gerda, som var Kokke noget forunderligt.

— Ja, vi havde jo to, sagde Joán, der spiste. Det var Rumænere.

— Rumænere skal være saa kønne, sagde Fru Jespersen.

— Kære Jomfru, blev hun ved: jeg faar igen Appetit af at se paa de andre.

Og Fru Jespersen begyndte, med en lang Arm, at smøre selv.

— Deres Sprog skal være saagodtsom Latin, sagde Præsten, der talte om Rumænerne.

— Ja, det er næsten Latin.

— Hvor De kan mange Sprog, sagde Gerda og talte i samme Tone, som da hun sagde „Kokke“.

— Mange og ingen.

Fru Jespersen, der lagde Filet ovenpaa Smørrebrødet og Tomater ovenpaa Filet'en, sagde:

— De har allerede gjort Fremskridt i Dansk.

— Synes De? sagde Joán og saá smilende frem over Bordet:

— Nu skulde vi slukke Lysene, saa vi sad alene under Lampen.

— Ja, sagde Gerda: det gør vi.

Og hun og Joán løb rundt og slukkede alle Lysene.

— Puh,

— Puh,

— Puh,

med lange Pust ind i hver Flamme.

— Men hvad tænker Fa'r, sagde Gerda pludselig og standsede foran det næstsidste Lys.

— Og Bestyreren? sagde Fru Jespersen.

— De tænker, vi har det rart, erklærede Joán, der atter sad ved Bordet.

— Ja, sagde Gerda og gjorde en Bevægelse med sine Læber, som pustede hun en Sæbeboble.

Gennem Døren lød Selskabets Stemmer. Tvillingerne talte højest.

Joán så frem over Bordet, hvor den hvide Lyskreds af Lampen skinnede med sine Damaskesstjerner:

— Aa, nu skulde Ane se os!

En Stol blev rykket ind ved Siden af Joán — og Grev Holstein, som ingen havde hørt komme, satte sig paa den med et Plask:

— Her har Du det rart, sagde han.

— Erik.

— Godaften, Frøken. Godaften, Hr. Pastor — og til Fru Jespersen nikkede han —: Ja, jeg gik denne Vej. I Stuen var Stimmelen s'gu for tæt.

— Greven er velkommen, sagde Gerda og bøjede Hovedet.

Grev Holstein lo og så ud over Fadene:

— Dette var en behagelig Mad.

— Vil Du osse ha'e? og Joán lo.

— Ja Tak, sagde Holstein, hvis Du byder.

— Det gør vi, sagde Joán, og han drejede sin Stol og aabnede Buffeten og tog et Glas ud og Tallerkener ud — mens de lo.

— Ogsaa en Gaffel, sagde Frøken Gerda.

— Og en Kniv, sagde Erik.

— Her er de, sagde Joán, der havde fundet dem i Skuffen.

Erik spiste, og Fru Jespersen snakkede. Joán sad og så paa Erik: han havde det samme gamle Tag, naar han spiste, og førte Maden saadan med et Snub ind i sin Mund, men hans Fingre var blevet mere svære.

— Véd Du, Joán, det minder om Michel, ikke? . . . naar vi stak fra Kostholderen og spiste paa Knejspe.

— Tak, sagde Fru Jespersen.

— Det var det dejligste, vi vidste, sagde Grev Erik.

Og han fortalte om Bagstuen: Husker Du, husker Du, tæt ved Luxembourg, hvor de havde gemt sig, for

at ingen skulde „dage“ dem, og de spiste røgede Nor-manner-Sild, for de lugtede af Danmark.

— Men han gik forresten mest for sig selv og lukkede Øjnene, sagde Grev Holstein om Joán med sit gamle halvmisfornøjede Nik.

Frøken Gerda havde støttet Hagen paa sin Haand, saa det lille opadvendte Ansigt laa i Lampens Lys:

— Du levede s'gu altid, Joán, saadan paa Siden af os andre.

De lange Øjenhaar var langsomt gledet ned mod Frøken Gerdas Kind.

— Men saagu holdt vi af ham, alligevel.

— Skaal, Joán.

Grev Holstein drak, og da han satte Glasset, sagde han:

— Hør, Frøken Johansen, mon min Rhinskvin er kommen hjem?

Der fo'r en hastig Rødme op i Joáns Ansigt, men Frøken Gerda sagde blot, med en umærkelig Drejning af Hovedet:

— Det véd vist Bestyreren, Hr. Hofjægermester.

Joán lo, som en Dreng — af en Glæde, han næppe selv forstod.

— Hvad ler Du af? spurgte Holstein, der selv var blevet hel forvirret.

— Af Dig.

— Naa, sagde Holstein (og havde dette her ligesom en stor og skikkelig Hund ved sig), det ka' der vel osse være Grund til.

Men endnu forvirret over sin egen Bommert sagde han:

— Men den bedste Tid var dog, naar Du spillede.

— Ja, sagde Joán, saa godt Du kunde følge mig. Du, Erik, har altid fornummet Musik.

— Du har vel lært mig'et, sagde Erik. Og hans Fingre begyndte at spille paa Bordet ligesom paa et Klavér:

— Hvordan var'et nu, den gik, Hanas Vise . . .

Joán nynnede den, og Holstein nynnede med, mens han stadig bevægede sine Fingre henover Dugen — glide over og skiftende Melodien, nynnende en ny, mens Joán faldt ind og Fru Jespersen, halvt leende, kvad med:

Danmark, dejligst Vang og Vænge,
lukt med Bølgen blaa,
hvor de voksne danske Dreng
kan i Leding gaa — —

De sang højere, med glade Stemmer, mens Uhrmageren kom frem i Døren:

— Nu synger s'gu Greverne, raabte han ind til de andre.

Og paa én Gang sang de alle, stimlende sammen, i begge Stuer — stærkt og højere, mens Holstein standse og Joán havde rejst sig:

Mod de Sakser, Slaver, Vender,
hvor man dem paa Tog hendsender, —
Én Ting mangler ved den Have:
Ledet er af Lave.

Joán var gaaet frem. Fra Spisestuens Halvmørke saá han ind mod dem, der sang. De fleste havde sat sig. Med Ansigterne ind mod Rummet sang de ud i Luften:

Efter Ønske vokste Volden,
Dannevirke kaldt,
som har mangan Tørning holden,
til den slet forfaldt.

Pastoren sang med, dæmpet, frem over Bordet.

Ledet, sagde Dronning Thyre,
har vi hængt, Gud Vangen hyre,
at den ingen Fremmed bryder
eller Hofbud byder.

Sønderjyderne stod op. De sang med løftede Ansigter og saa langsomt. Den ene Frue havde lagt sin ene Haand ovenpaa den anden foran sit flade Bryst.

Joán rørte sig ikke.

Uhrmageren sad endnu med halvt løftet Haand og holdt et Glas, som han havde glemt:

Dannemark vi nu kan ligne
ved en frugtbar Vang,
hegnet trindt omkring. — Gud signe
den i Nød og Trang!

Gerda vidste ikke selv, at hun paa Taaspidserne var gaaet hen mod Joán.

Mens de blev ved at synge, alle altfor langsomt, lød det i Skumringens tunge Luft saa besynderligt, næsten som Sangen i en Krypt:

Gid som Korn opvokse Knægte,
der kan frisk mod Fjenden fægte
og om Danebod end tale,
naar hun er i Dvale.

Sangen døde hen, men ingen talte.

Købmand Johansen stod i Døren mellem begge Stuer. Det var, som blev han større, fordi han stod paa Tærskelen.

Saa sagde Gerda, som om hun gættede Joáns Tanker, og vendte Ansigtet halvt op imod ham:

— For Fa'rs Fa'r døde ved Dybbøl.

— Faldt han? sagde Joán sagte som hun.

— Ja, den femtende April.

Og lidt efter sagde hun og nikkede langsomt:

— Han blev skudt.

— I Skanserne? spurgte Joán og talte som hun.

— Ja, i Skansen.

Inde i Stuen havde de ikke talt. Det var Fru Lorentzen, der begyndte at synge igen. Hendes Stemme var skær og fast. Fru Jespersen faldt i, siddende ved Siden af sin Mand. De sang begge to med Ansigterne vendt op mod Lampen.

Lidt efter brød alle ind, saa Sangen steg:

I Danmark er jeg født, dér har jeg hjemme,
dér har jeg Rod, dérfra min Verden gaar.
Du danske Sprog, du er min Moders Stemme,
saa sødt velsignet du mit Hjerte naa'r —

— Den kan jeg, hviskede Joán.

— Kender De den? sagde Gerda, og hun smilede.

— Ja. Den sang min Mo'r.

Og, meget lavt, sang Joán med — kun Melodien, uden Ord:

Du danske, friske Strand,
 hvor Oidtid's Kæmpegrave
 staar mellem Æblegaard og Humlehave, —
 Dig elsker jeg! — Danmark, mit Fædreland!

De sang lidt hurtigere, mens Forstanderen førte Sangen.

— Sig mig Ordene, hviskede Joán.

— Ordene?

— Ja.

De sang igen, mens Gerda sagte hviskede Sangens Ord, staaende tæt ved Joán, der atter sang, Ordene med — fangende dem fra hendes Læber:

Hvor reder Sommeren vel Blomstersengen
 mer rigt end her, ned til den aabne Strand?
 Hvor staar Fuldmaanen over Kløverengen
 saa dejlig som i Bøgens Fædreland?

Den ene Sønderjyde havde lagt Armen ned om sin Hustrus Liv, mens Gerda blev ved at hviske Digtets Ord:

Du danske, friske Strand,
 hvor Dannebrogen vajer, — ...

— Syng med, hviskede Joán.

— Jeg kan ikke synge.

— Aa, nok, sagde Joán.

Og ganske spædt, som var hun bange — mens det samme Lys kom over begges Ansigter — nynnede hun:

Gud gav os den, Gud giv den bedste Sejr! —
 Dig elsker jeg! — Danmark, mit Fædreland!

Holstein sad med Hovedet støttet i begge Hænder og saá paa Joán, der sang:

Du Land, hvor jeg blev født, hvor jeg har hjemme,
 hvor jeg har Rod, hvorfra min Verden gaar,
 hvor Sproget er min Moders bløde Stemme
 og som en sød Musik mit Hjærte naa'r, —

Erik Holstein blev ved at sidde og se paa Joán:

— Nej, det vidste man s'gu aldrig, for hvem Livet vilde sætte Agerhønen paa Bordet.

Joán havde bøjet sig for at gribe Gerdas de hviskede Ord. Deres Ansigter laa saa nær ved hinanden — da Sangen standsede.

— Det næste Vers? sagde Joán.

— Der er ikke fler.

— Ikke, sagde Joán, og han blev ved at smile.

Men pludselig vendte han sig:

— Nu skal jeg over at spille.

— Ja, sagde Gerda og havde glemt det, hvortil hun saa længe havde glædet sig:

— Det er Tiden.

— Ja, høje Tid, sagde Grev Holstein og rejste sig.

— Farvel saa længe, sagde Joán, og hastigt tog han begge Frøken Gerdas Hænder.

— Farvel, sagde Gerda og, brat kom det:

— Og Tak.

Hun havde sagt det ene Ord med en ganske lille Stemme, og Joán saá paa hende, som han ikke forstod. Men saa sagde han — og igen saa hastigt:

— Nej, men nu skal jeg takke.

Og i et Sæt begyndte han at sige Farvel og gav Haanden, dem alle Haanden — og man kunde tro, han var befriet ved at komme bort og det var vel dog ikke det, da han trykkede alle Hænder. Men foran Købmand Johansen blev han staaende og saá ind i hans Ansigt, som vilde han læse i det:

— Nu skal jeg spille, sagde han igen.

— Men Tak, føjede han til.

Og igen gav han Hænder til alle, Stuerne rundt.

— Farvel, Hr. Bestyrer, sagde han og blev ved:

— Farvel, Farvel . . .

Til han var ude af Døren med Holstein.

Alle Stemmerne summede bag dem.

Joán og Erik kom ned paa Gaden. Der var helt fuldt af Mandfolk og Kvindfolk med løftede Skørter — under de elektriske Lamper.

— Halløj, halløj.

En Char-à-banc svang forbi ind mod Hotellets Aabning, saa nær, at Hjulene skurede næsten Grev Eriks Ben. Men fra Vognen raabte to Damestemmer:

— Er det Dem, Hr. Hofjægermester. Godaften — Godaften.

— Godaften, Frøken Halck, raabte Grev Holstein: Vil De køre mig over.

Endnu en Vogn kørte op, og den anden standsede.

Inde i Porten hørte man Olesens hæse Bas, og en Herre, der ærbødigt tog Hatten af, sagde:

— Her er livligt, Hr. Hofjægermester.

— Godaften, Hr. Landinspektør — ja, Fa'n ta'e mig, Karrusellen gaar.

Erik havde vendt sig og saá ned ad Landsbygaden, hvor Folk blev ved at komme — i Klatter — Bønder og Bønderkoner i Sjaler og Galoscher, under det elektriske Lys.

— Ja, sagde han: det er s'gu et underligt Land — det Land, vi lever i.

— Et storartet Land, sagde Joán og løftede sin Haand: Men skynd Dig.

Han drejede ind ad Porten, som Vognen spærrede.

Oppe hos Johansens begyndte de at spille. Klaverets Toner slog gennem de aabnede Ruder ud over Gaden.

Joán var standset: Skyggerne deroppe gled hen over de nedrullede Gardiner.

— Det er Fru Raabel, sagde Erik; jeg kender hendes Sommernats-Drøm.

— Her slipper vi ind, sagde Joán, og han løb ind i Porten foran den næste Vogn.

I Gaarden trampede Hestene, og der blev raslet med Seletøj, og de løb med Lygter.

— Jeg henter Violinen. Gaa Du derover, sagde Joán. Han talte i saa korte Sætninger og løb ind i Gangen. Trappen tog han som i to Sæt.

Under ham skreg det med Olesens Bas:

— Jensen — til Helvede — Jensen.

Og Hr. Jensen løb imod ham ud fra en Krog, snurrende rundt paa sine Taaspidser som en Balletease:

— Om Forladelse — Gud, hvor bli'er her fuldt, sagde Hr. Jensen.

Joán kom op til Værelserne. Dørene stod aabne, og inde i Stuerne tog Damerne Tøjet af og havde bredt det over Sengene. Paa Tærskelen stod to unge Piger og trak hvide Handsker paa.

— Godaften, Godaften, hilste Joán.

Og de unge Piger saá ham og tav og glemte deres Handsker, og alle Hoveder kom frem for at se efter hans Ryg. Men de to løb forskrækkede ind til deres Moder.

Joán lukkede sin Dør op.

— Greven kommer sent, sagde Berlinereren, der gemte en tændt Cigar bag sin Ryg.

Joán gik hen til Vinduet: de spillede derovre endnu. Skyggerne gled hen over de hvide Gardiner. Joán havde lukket Vinduet op. Men Tonerne gled bort i Lyden af de Kommendes Trin.

Nogle Stjerner skinnede svagt paa den ganske blaa Himmel. Kun en eneste, lige dér, funkede saa stærkt.

Og som vilde han indsuge selve Himmelen med dens blege Stjerner og stirre ind lige til Gud Faders Skød . . . strakte Joán sit Hoved tilbage, mens den ene og eneste Tanke sang i alt hans Væsen. Den ene Tanke, der havde sunget siden da i hans Nerver og hans Hjerter og hans Hjerne (og han troede, det var den, som bar hans flyvende Fødder):

— Dér maatte man da kunne gøre alle Mennesker lykkelige.

Alle lykkelige.

— Skabe Lykken og et Fædreland.

Det var ikke Vej og det var ikke Maal. Det var ikke Tanker og ikke Planer — kun som en Sang i hans Hjerte:

— Skabe Lykke og et Fædreland.

— Greven bliver syg, sagde Berlinereren lige ved ham.

— Ja, sagde Joán og greb sin Violinkasse, som han svang.

— Har De Champagnen?

— Ja, sagde Berlinereren og lagde til:

— Flottes Weingeschäft hier — haben alte Marken . . . sonderbar.

Joán gik over Gaarden og gennem Salen og saá ingen.

Erik sad inde i Rummet med udstrakte Ben.

— Naa, er Du dér? sagde Joán: hvor er Haacke? og han tænkte ikke paa sit eget Spørgsmaal.

— Derovre, sagde Erik.

Og Joán saá (og saá ham ikke) Haacke, der ovre paa den anden Side stod foran en Nodepult med opslagne Noder og uafladelig krummede de udspilede Fingre, som om han vilde magnetisere Hr. Mendelssohns Aand.

— Hvad Fanden er det, han gør, sagde Erik og saá paa Hr. Hans Haacke som paa en Tudse uden Hale.

Men Joán svarede ikke. Med Violinen i sin Haand stod han foran „Skumringen“ og smilte.

Berlinereren slog Champagnen op i Glassene.

— Det er nu rart, her er en Stol, sagde Erik og tømte sit Glas.

— Ja, sagde Joán, og han saá med det samme stille Smil rundt paa alting.

Holstein havde siddet og set paa Joán, der stod saa slank, med Brystet frem. Saa sagde han og drak:

— Hvor faar Du dine Klæder syet?

— Disse er fra London, sagde Joán, der med Violinen i sin Haand gik rundt som fra Møbel til Møbel og fra Stol til Stol.

— Ja, Møblerne er nydelige, sagde Erik.

— Ja.

Og som om de havde Magt til halvvejs at mødes i deres Tanker, sagde han, ligesom i en anerkendende Tone:

— De gaar nu i det Hele godt i deres Stuer derovre.

— Hvem? og Joán vidste godt, hvem han mente.

— Disse Johansens.

Joán svarede ikke. Støj og Stemmers Lyd trængte ind fra Salen.

— Panden er køn paa hende, sagde Holstein, der blev ved at tale med smaa Pauser, ganske som i gamle Dage, naar de laa ved Siden af hinanden, paa deres Senge i Sovesalen.

— Men Øjnene var kønnere paa Søsteren, sagde han.

Joán strøg sagte Violinens Streng.

— Og Ryggen, den var flottere.

Joáns Bue strøg over Strengene, som søgte den om Toner, der vilde sammenføjes:

I grønne Øer, mit Hjertes Hjem hernede, —
Dig elsker jeg! — Danmark, mit Fædreland!

— Mon de er kommen? sagde Joán pludselig og stod op.

— Det hjælper vel, sagde Erik.

Joán stod ved Hullet i Døren. Han saá hen over de forreste Bænkes lystklædte Damer:

— De er ikke kommen, sagde han.

— Hvem? spurgte Erik.

— Damerne, sagde Joán og blev ved at se derud.

Længere nede var der Rader, hvor Mænd sad for sig og Kvinder for sig. De var alle sortklædte. Men bagest, trykkede sammen og klemte sammen, sad der lutter Unge, Piger og Mænd, med fremstrakte Hoveder eller Hagerne støttede i Hænderne, i lyttende Stillinger, som om de allerede trænede sig til at lytte.

Men næsten ingen talte.

— Hvor de er stille, sagde Joán.

— Ja, sagde Erik: naar de først kommer ind, bli'er de forsigtige.

Men nu kom de — dér var Uhrmageren: hvor havde han et godt Ansigt. Og Tobakshandleren, der skubbede sin Mave frem gennem Trængslen ved Sidevæggen; og Doktoren med en Stol og Fru Raabel . . .

— Nu har vi dem saagu', sagde Erik, som stod ved det andet Hul i Døren.

— Ja, sagde Joán og havde ikke hørt, hvad han sagde, mens han blev ved at se mod Salen:

Fru Jespersen stod alene nede ved Døren.

Og dér paa anden Bænk sad dog allerede Hr. Johansen.

En Herre i en meget udenlandsk Vest og rødslipset var kommen ned fra Scenen:

— Skal der tændes? spurgte han paa Tysk. Det var Elektrikeren fra Itzehoe.

— Men, Gerda, sagde Fru Jespersen nede ved Døren: saa Du kommer sent.

— Ja, jeg gør.

— Hvad skulde Du ogsaa klædes om for? sagde Fru Jespersen, der sprang i Tanken:

— Min Pige, det gik jo storartet . . .

— Synes Du? sagde Gerda og hun lagde til (og sagde, hvad hun havde tænkt, det eneste, hun havde tænkt i alle disse tredive Minutter):

— Han gik saa hastigt . . .

— Kære Gerda, sagde Fru Jespersen, og nu var de oppe gennem Midtergangen: Det er altid saadan, naar Kunstneren springer op i dem.

Og mens de kom ind og satte sig, Frøken Gerda ved Siden af sin Fader, hviskede Fru Jespersen, der havde overskuet Salen:

— De er her alle —, ogsaa Fru Raabels Kyllinger.

— Skal vi tænde? gentog Herren med den noget overdrevne Vest.

— Ja, sagde Joán, og han vendte sig ikke.

— Hvor hun var bleg.

— Hun er nydelig, sagde Holstein, og i en Tone, som om han forundret vejede den hele Familie Johansens Mærkværdigheder, sagde han:

— Og hun er saagu' osse hjemme i Klæderne.

Købmand Johansen havde rejst sig og var gaaet hen til Scenedøren, som han aabnede.

— Ja, sagde han med sin langsomme Stemme: saa mener jeg, de er kommen.

— Tak.

— Men De kommer da ind — og Joán smilede —: med Formanden.

— Tak, sagde Købmanden: hvis vi ikke forstyrrer.

Og idet han gik, sagde han:

— Ja, naar de nu bare vilde sidde stille.

— Det gør de nok, sagde Joán og han lo.

Joán løftede sine Arme:

— Hvor er Haacke, sagde han som en Feltherre, der kalder sine Tropper.

— Her.

— Farvel, sagde Joán med Benet paa den lille Trappe.

— Lykke, sagde Erik og lod, som han spyttede efter Joán tre Gange.

Men Joán lo ham straalende lige ind i hans Ansigt:

— Kom saa, raabte han til Haacke.

Grev Erik gik ud til sin Plads.

Men da han var gaaet, raabte Joán, fra Scenegulvets Rand, til Berlinereren:

— Alex, bring mer Champagne — ind ad Bagdøren — og Glas.

Og han var inde.

Han søgte at se og han saá ingen. Rampen skilte ham fra dem i Mørket.

Saa kaldte Klavéret paa ham.

— Jo, der sad Erik . . . og der — — de andre.

— Hun havde foldet sine Hænder over sit Knæ og bøjet sit Hoved.

Nu faldt han ind.

Han vidste ikke, han tænkte ikke, hørte kun Tonerne stige — svulmende stige og stige, svulmende folde deres brede Vinger ud:

— Bredden — Bredden, den han aldrig havde naaet . . .

Lykkelig fulgte han, over sit Hoved, Tonernes Slag — som en Fugleflok foran hans aabnede Øjne.

Og pludselig ramtes han — og Violinen sang højere — af en eneste Tanke:

— Kan Du naa mer, Jens Lund.

Og i næste Nu vilde han se — se derud og kunde ikke og spillede videre . . .

hyllet ind i sine egne Toners Ild, som stod han paa et lysende Baal.

Det var forbi. Hans Liv havde siddet i hans Hænder.

Han havde nede i Rummet kastet sig i en Stol.

Erik kom ind og stod foran ham. Han var helt bleg i Ansigtet.

— Er Du blevet saa stor? sagde han, og der hang et Par Taarer i hans Øjenvipper.

— Ja, sagde Joán: iaften spillede jeg for at sejre.

— Er det Hurra, de raaber? sagde han, og af Træthed smilede han, næsten som et lille Barn.

Dernede dundrede de og raabte de og trampede de.

— Kom, kom, raabte Haacke.

Joán var derinde.

— Dér sad hun — som før, som om hun slet ikke havde rørt sig, med bøjet Ansigt. Jo, Handskerne havde hun taget af. De blottede Hænder laa foldede. De var ligesaa blege som hendes Ansigt — hendes lille Ansigt.

Joán var ude igen.

— Kom, kom, raabte Haacke.

— Nej, nu vil jeg ikke mer, sagde Joán, der stod paa Scenegulvets Rand ved Siden af Erik.

Og Holstein sagde:

— Det var skønt, Du, og endnu betaget lagde han

Haanden ind om Joáns Liv, trykkende ham ind til sig et Nu, som kunde han have været en Kvinde.

— Champagne, Alex, raabte Joán og lod sin Haand glide hen over Eriks Haar.

— Nu skal vi drikke med Formanden.

Døren blev lukket op. Men det var Hr. Jensen, der kom. Han bar en stor Bakke, fuld af Blomster, mens han snoede Overkroppen som en Slange.

— Nej, hvor den er smuk, sagde Joán og løftede en Buket af Orkidéer op imod sig.

— Ja, den er s'gu køn, sagde Holstein, næsten i en Studsen.

Joán havde læst paa Orkidéernes Kort:

— Med vor Tak. Fra Bestyrelsen.

— Hvor lille Haandskriften var og ligesom tøvende. Men hvert enkelt Bogstav smukt.

— Den er fra Bestyrelsen, snoede Hr. Jensen sig.

— Og den her fra Fru Raabel, sagde Holstein og tog tre Hyacinter, som var ombundne med et Bastbaand.

Joán stod endnu med Orkidéerne i sin Haand, da Døren gik igen:

— De sad stille, lo han til Købmanden. Men det var Frøken Gerda, som hans Øjne traf.

Men Købmand Johansen gik hen imod Joán og sagde, mens han tog hans Haand:

— Det var herligt, Tak.

Der var noget i Mandens Stemme, der fik Joáns Kinder til at sitre et Øjeblik.

— Det var dejligt, sagde Erik, der slet ikke kunde faa Stemningen af sig igen.

Købmanden og Erik begyndte at tale med hinanden, mens Joán sagde — og han havde vist set paa hende hele Tiden —:

— Frøs De dernede, Frøken?

— Jeg? aa nej, sagde Gerda — mens hun førte Hænderne hen over sine Øjne som for at borttørre et

Par Taarer, som ikke var der, og et Smil brød ud over hendes Ansigt —:

— Jeg var kun saa glad.

— Jeg syntes, De frøs, sagde Joán og smilede — ogsaa han.

Og pludselig blev de staaende og vidste ikke, hvad de skulde sige, nogen af dem — slet ikke.

— Og Tak for Blomsterne, sagde Joán.

— De er fra Bestyrelsen, sagde Frøken Gerda.

— Det vil sige fra Dem, lo Joán.

— Ja, da ogsaa fra Fru Jespersen, lo hun.

— Ogsaa? sagde Joán.

Men de tav igen ligesom før, og, paa samme Tid, gik de hen til Hullerne i Døren.

— Hvor de snakker nu, sagde Joán.

De talte alle pludrende, vendte mod hinanden, fra Bænk til Bænk, med klingre Stemmer, Salen over i en Fortumling. Af de Unge bagest havde mange rejst sig. To af de unge Mænd stod og hamrede begge Hænder ned i en Bænkeryg, som om de trængte til at slaa. Men midt i Salen, i Midtergangen, stod en blond Pige og førte uafsladelig den venstre Haand over sin Pande, som vilde hun fjerne Haar, som ikke var der.

Mens de blev ved at tale.

— Det er underligt, sagde Joán og saá derud: det er ligesom de var forbavsede.

— Det er de da ogsaa, sagde Frøken Gerda.

Joán smilede ved det selvfølgelige i hendes Tonefald, og han sagde:

— Men hvad var saa kønnest?

Frøken Gerda vendte sit Ansigt:

— Det alt, sagde hun.

Det var som Joáns Haand sitrede en lille Smule om Dørgrebet. Saa sagde Frøken Gerda — og Stemmerne slog stadig op derude —:

— Det er sært, det er ligesom man stod saa langt borte . . .

— Det gør vi ogsaa, sagde Joán ganske sagte.

Men Frøken Gerda havde vist ikke hørt det, for hun pegede kun, lidt hurtigt, ud i Salen og sagde:

— Dér sidder Sønderjyderne.

Det var midt i Salen, de sad, ubevægelige, med ranke Rygge, saa ranke næsten som stemmede de imod, hvad der var uden om dem.

— Ja, sagde Joán: dér sidder de.

Og lidt efter:

— De har Fiskeransigter.

— Fiskeransigter?

— Det tænkte jeg paa ved Bordet. Jeg saá en Gang nogle Fiskere ved Adriaterhavet. De havde saadan et Blik i Øjnene og saadanne magre Ansigter . . .

Han tav et Øjeblik. Saa sagde han, med et Par Øjne, som saá han det dejlige Hav:

— Der er saa skønt ved Adriaterhavet.

— Er der?

I deres Stemmer var den samme Klang, og han sagde:

— Der var saa mange dejlige Steder, De skulde se.

Gerda tav lidt. Saa sagde hun med et Smil, der ikke rigtig vilde komme:

— Men jeg har mange Billeder fra Venedig.

— De holder saa meget af Billeder, sagde Joán.

— For, ikke sandt? sagde hun og vendte sit Ansigt imod ham: Billeder er saa stille.

— Jo.

Men Frøken Gerda saá ud i Salen og, idet hun igen talte om Sønderjyderne, sagde hun — næsten som vilde hun gøre en Undskyldning for de Ubevægede midt i Glæden:

— Men de holder nu mest af dansk Musik.

— Aa ja, jeg skulde ogsaa have spillet noget dansk.

— Aa ja, sagde Gerda og hendes Ansigt lyste: kan De?

Erik kaldte bag dem:

— Joán.

— Ja, sagde Joán og drejede sig i et Sæt.

— Hva' bli'er det til? sagde Erik med et Glas i sin Haand.

— Jo, nu bli'er det, sagde Joán og lo.

— Skaal, raabte han over Scenen: Haacke, gaa los.

— Gaa los med Chopin.

— Men saa maa vi da gaa, sagde Gerda.

— Nej, tværtimod, sagde Joán og han løb hen til Flasker og Glas: det er Haacke vant til . . .

Han ordnede alting, Glas og Flasker, og satte med et Svup Fru Raabels Hyacinter midt ned i Køleren.

— Dér fik de den, sagde Købmand Johansen, der pludselig lo med en ejendommelig stille Latter, som lo han dobbelt saa meget indvendigt:

— Og den havde de godt af.

— Haacke, slaa los, raabte Joán:

— Men hvor er Fru Jespersen?

De lo alle, mens Grev Erik hvislende hviskede ud gennem Hullet:

— Fru Jespersen, Fru Jespersen,

— Fru Jespersen,

og Hr. Haacke var begyndt.

— Fru Jespersen.

— Hyss, sagde Gerda.

Døren gik op, og Fru Jespersen hviskede ind imod dem, saadan saa tydeligt, som man hvisker paa Theatret:

— Hvad skal jeg?

— Lukke Døren, hviskede Erik ligesaadan.

— Og faa et Glas, sagde Joán.

Fru Jespersen listede frem:

— Hyss, sagde Erik, og de lo igen, som lo de bag Lommetørklæder.

Fru Jespersen kom ned paa en Stol.

— Skaal, hviskede Joán, og de drak.

Hr. Haacke slog haardt i.

— Det er en Polonaise, sagde Fru Jespersen.

— Ja, svarede Joán og skød Læberne fremefter.

— Og De har hørt den før, hviskede Fru Jespersen.

— Ja, sagde Joán tilbage.

De hviskede som Børn i en Klasse, mens Læreren „gennemgaar“. Naar Hr. Haacke slog haardest, fløjtede Grev Holstein sagte til.

— Hyss, han kan høre det, sagde Gerda.

— Han hører kun sig selv, hviskede Holstein tilbage.

— Det er sandt, nikkede Joán som en Dreng og pludselig gav han Fru Raabels Hyacinter en Sinkadus, saa de dukkede sig i Køleren.

— Ja, de er storartede, sagde Købmanden og lo ligesom før. Han morede sig stadig over Fru Raabels pju-skede Blomstergave.

— Saa, sagde Erik.

Polonaisen var forbi.

— Nu kommer der en Vals, sagde Joán og han hviskede endnu, skønt ingen spillede.

— Ja, sagde Gerda med et Nik.

— For han forandrer ikke Programmet, sagde Fru Jespersen og bøjede sig frem.

— Nej sagde Joán og han lo.

Valsen begyndte, og de lyttede lidt.

— Se ham, se ham, sagde Erik, der havde rejst sig halvt i Sædet og saá ind paa Hr. Haacke, hvis Fingre rutschede over Tangenterne.

De rejste sig alle halvt og saá ind efter Fingerkunstneren.

— Nu vil jeg sgu' se Fru Raabel, sagde Grev Holstein og han listede hen til Hullet.

— Fru Jespersen, hviskede han: Fru Jespersen, og han trak Skuldrene op af Fornøjelse, mens han keg gennem Hullet, ud paa Fru Raabel.

Fru Jespersen maatte derhen. De lo begge to, uden Lyd, saa man saá det paa deres Ryg.

Købmand Johansen var gaet hen til Scenens Rand og saá ind paa de hoppende Fingre.

Saa løftede Joán sit Glas mod Frøken Gerda:

— Nu takker jeg — Bestyrelsen, sagde han hastigt.

Og pludselig hvid i sit Ansigt, hvid ligesom hun, lagde han til:

— For det altsammen.

Valsen var forbi.

— Du almægtige Gud, hvor han spiller forbandet, sagde Holstein.

Men derude klappede de.

De derinde havde alle sat sig igen.

— Men den sidste kan han, sagde Joán.

— Er det ogsaa Chopin? spurgte Erik.

— Ja, en Mazurka. De hviskede igen.

Hans Haacke havde bukket og tørret sig og begyndt.

— Den spillede jo jeg, sagde Erik og halvrettede sin Ryg: i gamle Dage.

— Ja, sagde Joán.

— Men hvordan Fanden — hva' er det?

Erik havde bøjet sig frem og hviskede ganske sagte, mens der i hans Øjne kom noget som hos en Jæger, der sporer Vildt:

— Hva' er det, Joán?

Hans Haacke spillede tusmørkeagtigt, mens han løftede et ganske lille Thema frem, saa sært og spøgelseagtigt, som sneg de Døde sig ind og dansede i hans Mazurka.

De lyttede alle.

— Ja, er det ikke besynderligt, hviskede Joán, og heller ikke han vilde miste en Tone.

— Hvem har lært ham det? hviskede Holstein over til Joán, alt mens han hørte med ti Øren.

— Han selv, nikkede Joán.

Det lille Thema vendte højere tilbage. Frøken Gerda havde lagt sin Haand over paa Fru Jespersens Skulder.

— Ja, er det ikke besynderligt, sagde Joán:

— At han, der er saa ligeud . . .

— Hvordan? sagde Erik, hvem Haacke pludselig interesserede.

— Han, som er født i Brüx og elsker en Pige i Brüx og kun tænker paa Kæresten i Brüx og spiller Udstyr sammen paa sjette Aar.

— Kan en Kunstner være saa trofast? hviskede Fru Jespersen til Joán, der svarede: De, der flakker mest, er maaske mest tro.

Themaet kom for sidste Gang. Frøken Gerda havde aabnet sine Øjne.

Saa var Mazurkaen forbi.

Tæppet gik op og gik ned. Alle traadte de op paa Scenen til Hr. Haacke.

— Hvordan er det, De ta'er det? raabte Holstein og han satte sig ved Flygelet: det er pragtfuldt . . . men hvordan er det?

Og Erik begyndte at spille, mens Hr. Haacke stod hos.

— Saadan? hva'?

Erik blev ved at spille.

Dernede snakkede de. Fru Jespersen stod ved Tæppehullet.

Frøken Gerda gik langsomt frem, stirrende paa Flygelet.

— Hvad tænker De paa? sagde Joán og bøjede pludselig sit Hoved ned over hendes Skulder.

Frøken Gerda fo'r med Hænderne over sine Øjne og hun sagde med en Stemme, der lignede et Barns:

— Jeg véd ikke. Jeg synes, det er, som jeg bare drømte.

— Hvad? sagde Joán.

— Det altsammen, sagde hun og pludselig smilede hun op i hans Ansigt.

Men Fru Jespersen havde vendt sig fra Hullet:

— Men Gerda, raabte hun, hva' 'ska' vi gøre ved Sønderjyderne?

— Ja, Fru Jespersen, sagde Joán og havde løftet sit Hoved (mens de lo allesammen, for han kunde ikke sige Jespersen):

— Nu skal vi spille for Sønderjyderne.

— Erik, sagde han: vi fortsætter.

— Fortsætter! hvem? sagde Erik, der blev ved at spille.

— Du og jeg, sagde Joán.

— Med hvad? sagde Holstein.

— Aa ja, brast det ud fra Gerda, der havde forstaaet.

— Vi spiller, Du og jeg.

— Du er gal, sagde Holstein og slap Tangenterne.

— Jo, jo, sagde Joán: bare de gamle Viser — ligesom hos „Kostholderen“, ligesom hos Hr. Dupierre.

— Den var nu storartet, sagde Johansen: det var noget for alle.

— Men jeg kan s'gu ikke, sagde Erik, der var helt vaad i Haanden.

— Jo, De kan, sagde Fru Jespersen.

Joán begyndte at aftale: De begyndte med den og saa tog de den.

Joán slog Akkorder an og Erik havde sat sig.

— Hva' si'er Formanden, sagde han ynkeligt.

Men Gerda stod ved Flygelet og lo:

— Hun takker Hofjægermesteren.

— Aa, Gud hjælpe mig.

— Men saa maa vi ta'e det alvorligt, sagde han og svedte over den hele Krop og vilde dog saa gerne.

— Kom saa, sagde han, og han og Joán aftalte og fik i Orden Rækkefølgen og Gangen.

De andre snakkede.

— Hold Deres Mund, raabte Erik.

— Ja, sagde Fru Jespersen.

Akkorderne lød:

— Men hvem skal si'e det, sagde Erik midt i det.

— Si'e? Det var Fru Jespersen.

— Ja, til Publikum, snerrede Erik: det maa da si'es.

— Ja, det er rigtigt, sagde Købmanden.

— Det maa Raabel, sagde Fru Jespersen.

— Ja, det ka' Doktoren, sagde Købmanden.

Og han gik hen til den lille Dør og kaldte ud i Salen:

— Hr. Raabel, Hr. Raabel,

omtrent som kaldte han paa en af sine Kommis'er.

Doktoren snurrede ind:

— Det er Verdenskunst, sagde han: Det er Verdenskunst, for den maa man bøje sig.

— Ja, sagde Johansen.

— De vil tale med Dem, og han pegede op paa Scenen.

Doktoren svirrede derop.

— Ja, min Hustru brænder, sagde han: brænder efter at takke.

— Ja, det er dumt at si'e, det er dumt at si'e, blev han ved til Joán: Men det er Verdenskunst. For den bøjer man sig.

Joán svarede:

— Vi spiller nogle Folkeviser, Hofjægermesteren og jeg, sagde han: og vi vilde bede Dem underrette Publikum.

— Hofjægermesteren?

— Ja, sagde Erik saa ynkeligt som før.

— Men det er kolossalt — Doktoren var fuldkommen forvirret og gav sig til at trykke de malede Knapper fast i sit Skjortebryst — jeg er fuldkommen enig . . . det var netop mit Hverv i Studentersamfundet.

— Men hvad — — hvad vil Hofjægermesteren jeg skal si'e? sagde Doktoren og genvandt paa de tre sidste Ord ganske sin Fatning.

— Forberede Skandalen, sagde Grev Erik, der stadig slog Akkorder an, mens Joán dæmpet spillede.

Doktoren lo som af en behagelig Spøg og sagde allerede inde i sin Rolle:

— Men er det danske Folkeviser?

— Alle Slags, sagde Joán. Men vi slutter med danske.

— Altsaa Folkeviser . . . til Akkompagnement. Doktoren talte, som om han memorerede en Tale.

— Ja, jeg er beredt, sagde han og med et Slag i Haanden som en Leder af en Dilettantkomedie sagde han:

— Fri Scene.

— Han rev s'gu Traaden fra mig, sagde Erik og stod op fra Flygelet.

— Fri Scene, sagde Fru Jespersen og løb op mod Baggrunden, hvor Gerda gik.

— Nynner Du, Gerda? spurgte hun helt forbavset.

— Gjorde jeg? sagde Gerda og virrede med Hovedet.

Men til Joán, der stod i Kulissen, sagde hun straalende, lige da Tæppet gik op:

— Nu har vi forandret hele Programmet.

— Ja, sagde Joán og saá paa hendes lysende Ansigt, mens han sagde de to Ord, som om det var noget helt andet, han sagde hende:

— Hele Programmet.

— Hva' Fa'en er'et, han si'er? sagde Erik, der gik nede i Rummet op og ned, og af Angsten var blevet helt let i Skridtet.

Hr. Dr. Raabel holdt en Tale, hvori han indflettede baade Stedets Tak og Musikforeningen. Men da han nævnede Hofjægermesteren, Hr. Greve Erik Holstein, lød der et bredt og højt:

— Den er s'gu storartet. Det kom fra Uhrmageren. Fru Raabel havde rejst sig fra sin Stol.

Johansen stod i Kulissen — den højre Haand havde han i Lommen — og saá ind paa Hr. Doktoren, til Tæppet gik ned.

— Saa, Hr. Hofjægermester, nu er De i Dammen, sagde Fru Jespersen.

Der lød fra Salen en Summen som fra syvogtresindstyre Bikuber, der var stukken med Pinde.

— Kom nu, Erik, sagde Joán: og drik et Glas.

— Nej, nu er det vist ikke værd, jeg sløver mine Evner, sagde Erik, der ikke vidste, om han stod paa sine Ben.

— Farvel, sagde Joán til Frøken Gerda og slog ind i hendes Haand.

— Farvel.

— Nu, Erik, sagde Joán: saa begynder vi med Hannas Vise.

— Jeg vil sidde der, sagde Erik pludselig og sprang hen til Flygelet.

Man kunde hørt en Fjer dale gennem Luften, da Tæppet gik.

Men Joán begyndte straks. Nænsomt gled Hanas Sang ud i Rummet med Violinens Toner, og Erik Holstein følte det, som blev hans Fingre lindere paa Tangenterne. Og Josefs Sange kom. Josef fra Stalden og Hr. Christopulos' sære Melodier, som de steg op i Skumringen; og Vinhøstsangen, Vinhøstsangen fra Skrænten, dér, hvor hans Moder sad, tæt under Vinstocken og stirrede over Vandet:

Fagre Ord
fryde mangt et Hjerter.
Fagre Ord
har forvoldt mig Smerte.
Fagre Ord.

Violinen sang som hans Moders lille Stemme:

Fagre Ord
volde tit, vi græde.
Fagre Ord.

Hr. Hans Haacke havde rejst sig fra sin Lænestol.

Men Violinen klang højere; og ind i „Dejlig er Jorden“ brød Marchen fra Orsówa — brat og som i Trods. Som haarde Hæle, der klang mod Sten, brød Tonerne frem i Ubarmhertighed, indtil „Der er et yndigt Land“ stille sneg sig ind — som Kirkegaardens Fred.

Erik fulgte Violinen langsomt. Hans Øjne var blevet mørkeblaa som hos Hr. Dupierre.

Men Marseillaisen kom, og dæmpet, som i Hjemvel-længsel, sang de mættede Strenger som om et Minde:

elsker, elsker det! og tænker
paa vor Far og Mor
og den Saganat, som sænker
Drømme paa vor Jord!
og den Saganat, som sænker
Drømme paa vor Jord.

Erik havde drejet sit Hoved, mens hans Hænder fulgte Melodien. Han og Joán smilede til hinanden.

Men i samme Nu, paa et Tegn til Erik, at han skulde holde op, slyngede Joán Godards Berceuse ind, mens Violinens Toner sang alene.

I Salen var der tyst.

Det var, som om en stille og frygtagtig Lykke varsomt vuggede sig frem og slog Øjnene op og saá sig om og spurgte, om den var vaagen, eller den drømte. Og den fandt sig selv og vidste, at Lykken var, og lukkede sine Øjne igen — af Lykke.

Joán havde løftet sit Ansigt.

Nu sænkede han det:

— Dér sad hun.

De vidste ikke, at der var det samme Smil paa deres Ansigt.

Men da faldt Erik ind og Ridder Aage lød under Buen.

Fæsted han Jomfru Else,
hun var saa væn en Mø,

steg som en Jubel fra Strengene.

Atter og atter kom det, som vældede det frem og op fra selve Instrumentets Bund. Atter og atter sang det, som skulde den sprænges og briste, Buen:

Fæsted han Jomfru Else,

og han brød af, og alvorsfuldt som en Salme, men en Salme til Tak, klang i Rummet:

Du Land, hvor jeg blev født, hvor jeg har hjemme,
hvor jeg har Rød, hvorfra min Verden gaar,
hvor Sproget er min Moders bløde Stemme
og som en sød Musik mit Hjerte naa'r, —
Du danske, friske Strand
med vilde Svaners Rede,
I grønne Øer, mit Hjertes Hjem hernede, —
Dig elsker jeg, — Danmark, mit Fædreland!

Joán havde rejst sit Hoved, og de Ujházyers Øjne var aabnede helt.

- Der maatte alle kunne blive „lykkelige“.
- Alle lykkelige.
- Skabe Lykken og et Fædreland.

I grønne Øer, mit Hjertes Hjem hernede,
Dig elsker jeg! —
Danmark, mit Fædreland!

... Erik havde rejst sig, mens Joán greb hans Haand ...

Det var ikke Bifald. Det var Tummel af Skrig og af Raab.

— Nu spillede Du Dansk, sagde Erik og klemte Joáns Haand.

— Gjorde jeg?

Og Tæppet gik op og gik ned.

— Dér var jo Bestyreren bag hende ...

Tæppet gik op igen.

— Hvem er han? sagde Joán, mens han bukkede.

— Hvem?

— Bestyreren ..

— Han — han er Bestyrer, sagde Erik.

Og Tæppet gik ned, men maatte op igen. Det var, som de raabte for at raabe blot; og de klaskede i de løftede Hænder. Men pludselig satte, midt i Salen, Uhrmageren op paa en Bænk — to maatte hjælpe ham — og ind i Raab og Trampen skreg han som en Trompet:

— Og saa et Leve for Formanden.

— Aa nej, brast det ud af Gerda, ganske højt, og hun dukkede sig helt ned bag sin Fader.

Men Erik lo:

— Ja, Formanden leve, raabte han og svingede med sin Haand, mens Joán faldt ind:

— Formanden leve. Hun leve!

raabte han ud over Salen. De stod op og de svingede deres Hatte:

— Hun leve!

Joán raabte det igen.

Mens Uhrmageren, der stod paa sin Bænk, saa rød og saa bred som en Hane, skreg et:

— Op med hende!

mens Hurraerne klang, og de lo.

Men Gerda løb ind gennem Scenedøren.

— Ja, nu kan det være nok, sagde Erik, og Tæppet faldt.

Joán var løbet ned ad den lille Trappe og stod foran Gerda:

— Vaagnede de? sagde han.

— Hvem?

— Sønderjyderne.

Derude klappede de endnu — og satte i igen, som i Takt.

— Ja, saá De dem ikke? sagde Gerda, og der var Smil over alt, hvad baade hun og han sagde.

— Nej, sagde Joán: jeg havde glemmt dem.

Og paany forvirret eller alt for glade tav de igen, mens derude Støjen døde — til Gerda sagde, og, alt mens hun talte, listede en pludselig Bedrøvelse sig frem over hendes Stemme:

— Ja, denne Aften vil vi — huske længe.

Og som var hun bleven bange for sin egen Stemme, som hun selv havde hørt, lagde hun til og forsøgte et Smil:

— Her er det jo saa sjældent, at noget sker.

Oppe paa Scenen prøvede Erik den lille Mazurka igen.

Gerda (der maaske, ligesom Joán, tænkte hundrede Tanker og ingen og hørte og hørte ikke) sagde og havde drejet sit Hoved om efter Flygelet:

— Det er, som de græd, mens de danser.

— Ja, sagde Joán, men hans Stemme lød som en Lykkeligs.

Der laa et Program paa Bordet: *Joán Ujházy-Koncert* stod der med store Bogstaver. Gerda tog det op, og

med et helt andet Tonefald (mulig var det Klengen i hans „Ja“, der havde skiftet det) læste hun og smilede:

— Joán Ujházy.

Joán stod bag hendes Skulder og saá som hun paa det hvide Blad:

— Joán Aage Ujházy, sagde han og smilede.

— Aage? hun havde vendt sit Ansigt.

— Ja, sagde Joán: jeg hedder ogsaa Aage.

— Aage, gentog hun.

— Ja.

Hun slap det hvide Blad, og det faldt ned paa Dugen:

— Vi skal vist gaa.

— Ja, sagde Joán og han raabte højt: Erik, nu skal vi hjem.

Erik Holstein hørte det ikke, og et Øjeblik lyttede de begge til Chopins Mazurka, mens Joán havde taget Orkidéerne i sin Haand . . .

III

— Erik, raabte Joán og, endnu gladere: vi skal hjem.

— Ja, sagde Erik og sprang op: Er vi budne?

— Ja, vil De komme? sagde Gerda.

— Ja, Gu' vil vi, sagde Erik og kom ned ad Trappen og tog den næstsidste Slat af Champagnen, mens Døren gik op, og Fru Jespersen kom ind, fulgt af sin Mand.

— Maa ogsaa min Mand takke Dem? sagde hun. Han skal gøre det kort.

— Ja, sagde Pastoren: Tak (og han trykkede først Joáns Haand). Men saadan spiller De nu heller ikke hver Dag.

— Nej, Hr. Pastor, det er sandt, sagde Joán: det gør jeg ikke.

— Tak, lille Gerda, sagde Præsten og trykkede ogsaa hendes Haand, medens Fru Raabel, der havde set Scenedøren aaben, var sluppen ind, hektisk over Kindbenene af Begejstring, lidt fugtig i Mundvigene:

— Det var, hvad vi ventede, sagde hun: Verdenskunst . . . Verdenskunst; og hun beholdt alt for længe begge Joáns Hænder.

Doktoren var fulgt efter, og Købmanden holdt Døren aaben for Forstanderen og Hr. og Fru Lorentzen. Hele Rummet blev fuldt, mens alle takkede.

— Det har været en skøn Time, sagde Forstande-

ren: De danske Toner gjorde godt. De ligger os dog næst.

— Ja, dér var Hjerteklang, sagde Fru Lorentzen. Grev Holstein havde fat i Berlinereren:

— To Flasker, sagde han og pegede paa Champagnen.

Pastor Jespersen var standset foran ham:

— De skulde pleje Deres Gaver, Hr. Hofjægmester.

— Pleje og pleje, Hr. Pastor.

— Ja, jeg synes nu, sagde Præsten, at det altid kan berige En selv.

Men Fru Raabel sagde til Joán og ret højt:

— Ja, vi Musikfolk tør jo maaske nok tilstaa, at vi foretrækker Mendelssohn . . .

Dr. Raabel stod foran Hr. Lorentzen:

— Kære Fabrikant, sagde han: jeg sad og sagde én Ting til mig selv — en eneste Ting: det er Verden, som er brudt ind over os.

De stod alle op ad hinanden og talte alle. Joán var gaaet helt ind til Væggen (men bestandig smilede han og hørte, mens han hørte intet) medens Fru Raabel, der havde en uafsladelig Trang til at beføle hans Hænder, talte om Enkeltheder hos Mendelssohn, Enkeltheder, den kære Kapelmusikus ganske vist gengav anderledes.

— Men det er naturligvis kun en Opfattelse, sagde hun.

Berlinereren havde været nede og raabt paa Champagnen, som Hr. Jensen løb med.

— Hvem har bestilt den? skreg Hr. Olesen fra Skænken.

— Det er til Greven, skreg Jensen.

— Ja, raabte Olesen: hva' for en Greve?

Men Hr. Jensen var borte.

— Vi skriver'en for Koncertmesteren, sagde Olesen til Stuepigen, der var hidkaldt til Pulten.

Og et Par Kunder, der havde faaet Piberne frem, gav sig til at skoggerle foran Skænken.

Grev Holstein hældte i Glassene :

— Hr. Fabrikant.

— Værsgo', Hr. Forstander. Forstanderen stod hos Hr. Haacke, der forsikrede, at han var blevet dybt bevæget ved de gamle Melodier :

— Dänische Lieder, sagde han : alte dänische Lieder — nicht wahr?

Fru Raabel, der ogsaa havde faaet et Glas, sagde til Gerda, der stod ved Siden af sin Fader :

— Tak, Frøken Johansen, Tak — for Dem er det jo, man maa takke, desværre. Men næste Gang bliver det Musikforeningen. For nu ta'er vi Mod til os.

— Men, sagde hun og smilede til Hr. Johansen : det er ikke alle Hænder, der forvandler alt til Guld, hvad de rører ved.

De talte alle i hver Krog. Man hørte Forstanderen, der med Hr. Haacke stadig talte om Folkeviserne. De er jo vore, sagde han : Og fremmede kan vel ikke helt — da Doktoren slog paa sit Glas. Han vilde her paa Stedet, paa selve Stedet, paa Valpladsen endnu en Gang . . .

Doktoren kom ikke videre . . .

Det var Uhrmageren, der dumpede ned ad Trappen.

— Ja, det er mig, sagde han og greb et Glas. Tak, sagde han til Joán : det var storartet . . . Men De, Hr. Hofjægermester, De er en Helt.

Han løftede sit Glas :

— For det kendt' vi, sagde han, mens de alle lo, og Doktoren vilde fortsætte :

— Om vi saa her paa Valpladsen endnu en Gang . . .

— Drikker for Hofjægermesteren, sagde Joán.

— Ja, den er hørt, raabte Larsen.

— Ja, for Hr. Hofjægermesteren, sagde Gerda.

— Naturligvis, sagde Doktoren, der havde trukket i sin Manchet, saa den var revet løs, mens Joán svingede sit Glas tre Gange som en Ungarer, der skriger Eljen : Erik leve, raabte han. De skreg et Leve og de

stødte Glassene sammen. Og saa et Hurra, raabte Larsen, og de raabte Hurra tre Gange.

— Jeg ka' s'gu, sagde Larsen og klinkede: aldrig høre den om Else, uden at jeg ska' faa Taarer i mine Øjn'.

— Skaal, Hr. Koncertmester.

De klinkede sammen, to og to.

Joán holdt endnu sit Glas mod Eriks.

— Ja, Tak for idag, Du, sagde Erik.

Der gik med ét en Trækning over Hofjægermesterens Ansigt, og han skød Læberne frem, før han drak:

— For, Josse, det er jo ikke Fests dage altsammen — her i Landet.

— Hr. Hofjægermester, det var Fru Raabel, der kom med sit Glas i Haanden: der var Musik, der var Musik deri . . . nu kan De da ikke undslaa Dem i Musikforeningen.

Dr. Raabel, der havde løftet Flasken og set, om der var mer, skænkede i og sagde:

— Det var forbavsende, ganske forbavsende. Min Kone sagde i ét væk: Det er virkelig Musik, det er virkelig Musik.

Fru Lorentzen, der stod ved Bordet, sagde pludseligt over til Fru Raabel, langsomt og venligt og pegende paa Hyacinterne:

— Det er Frøken Luckows Hyacinter . . . jeg kender dem paa Farven.

— Ja, Fru Lorentzen, svarede Fru Raabel, der syntes rørt: det var Fru Luckows sidste Vennegave til hendes Læge.

— Og nu har de prydet ved et lille Festlag. Det hørte vi, sagde Fru Raabel og vendte sig til Gerda, der havde revet Blomsterne op af Hr. Olesens Køler.

— Saa skulde vi maaske gaa, foreslog Købmanden, der længe intet havde sagt.

— Ja, sagde Joán: saa gaar vi.

De andre gik i Forvejen gennem Salen.

— Her er mørkt, hviskede Joán: Pas paa.

Og han stødte mod Bænkene.

— Jeg er kendt, sagde Gerda.

— Det var en Bænk! . . . Og han strakte Armen frem, som vilde han lede hende.

— Jeg holder mig til Væggen.

— Hvor er I? raabte Holstein bagude.

— Her, sagde Joán.

— Hvorfor Satan har han slukket? bandede Erik.

— Jo, for nu er det forbi, sagde Gerda, der havde lukket sine Øjne.

Ved Siden af hende, i Mørket, svarede Joán hviskende:

— Nej.

Men han vidste ikke, om hun havde hørt det, og han kunde ikke se hendes Ansigt.

— Tog I Blomsterne? sagde Erik bagved dem.

— Ja, sagde Joán og holdt fast om Orkidéerne.

— Hvor har De faaet de Blomster fra, saa skønne de er, spurgte Joán i Mørket.

— Fra Vejle.

— De faar alting fra Vejle.

— Ja.

Og pludselig i en anden Tone, lavt, sagde hun:

— Nu er Deres Moders Fødselsdag snart forbi.

— Ja.

De var tæt ved Døren.

— Hvem er det? sagde Joán, der havde rørt ved en Mandsskulder.

— Bestyreren! svarede en Stemme:

— Købmand Johansen sendte mig op at vise Dem Vej.

Bestyreren strøg en Tændstik:

— Her er to Trin, sagde han, og Tændstikkens Lys faldt paa de tre Ansigter.

— Tak, sagde Joán, og Frøken Gerda fulgte.

Fru Jespersen stod endnu og tog Tøjet paa ude, hvor der var Lys.

— Men Hr. Haacke? spurgte Gerda pludselig og så sig om, som gjorde Lyset hende igen til Værtinden.

— Ih, ham har Fru Raabel inviteret.

— Hjem til sig? sagde Erik og lo, mens han fik Ærmet i Overfrakken.

— Nej, sagde Fru Jespersen, der lo som han: over til Johansens.

De kom ud i Gaarden, Herrer og Damer løb rundt mellem Vogne, mens Heste stampede.

— Godaften, Fru Jespersen, lød en Damestemme fra en Vogn:

— Aa, hvor var det . . .

Og Damen holdt inde, da hun så Joán.

Fru Jespersen lo. Ja, sagde hun og pegede op mod Vognene: Nu kommer Svien. Nu skal der ages nogle Mil.

— De Stakler, sagde Joán.

— Aa nej, sagde Præstefruen, og som om hun havde gennemløbet en hel Tankerække, tilføjede hun:

— Kunstnere er egentlig ikke taknemmelige.

— Hvordan?

— Jo, for hvad maa det dog ikke være for en Vel-signelse at kunne give andre al den Glæde.

Der gik et Lys over Joáns Ansigt, og han vendte sig:

— Frøken, hvor er De?

— Her, sagde Gerda, der gav Bestyreren Besked om, hvad Vin der skulde bringes, op af Kælderen til Herrerne.

De kom ud paa Gaden. Vinduerne i „Danmark“ var smækkede op, saa Stemmerne lød ud over Vejen. Inde i den inderste Stue lød et Klavér.

Joán var standset, da de begyndte at synge:

Og husker I saa i denne Nat,
før vi af Fæstningen drog,
og alle Røster forstummed brat,
mens Midnats-Klokken slog!
Da raabte han: Børn, før Klokken igen

slaar tolv, i Kolding vi staa, —
vi sejret har, men ikke derhen
idag, ej imorgen vi naa;
thi paa Valen sover Olaf Rye.

— Hvad er det, de synger? spurgte Joán, der stod mellem Gerda og Fru Jespersen.

— Sangen om Olaf Rye, svarede Fru Jespersen: den synger de altid — de dernedefra.

— Ham der faldt?

— Ja.

Derinde gentog de Verset, mens de tre blev staaende paa Gaden.

— Hvordan er Ordene? spurgte Joán.

Fru Jespersen sagde dem:

Vi sejret har, men ikke derhen
idag, ej imorgen vi naa;
thi paa Valen sover Olaf Rye.

— Se Stjernerne, sagde hun og løftede Ansigtet: saa mange der er.

— Ja, sagde Gerda, og hendes fugtige Øjne saá dem ikke.

De stod lidt.

Saa sagde Joán, maaske blot for at sige noget:

— Hvor den ene lyser stærkt.

— Ja, sagde Fru Jespersen, og de stod alle med opadvendte Ansigter: det er Venus.

— Ja, sagde Gerda og Joán paa samme Tid.

— Men aldrig har jeg set, halvhviskede Joán, Stjernerne saa skønne som ved Bosphorus.

— De var da alle Steder, sagde Fru Jespersen, der bestandig saá opad mod Himlen.

— Ja . . . Og Joán smilede: Men nu vil jeg blive hjemme.

— Hjemme? Gerda havde vendt sit Ansigt: Hvordan?

— For nu vil jeg gøre Mennesker lykkelige, sagde Joán og saá paa hendes Ansigt.

Fru Jespersen blev ved at se op:

— Kan man gøre Mennesker lykkelige?

En Mand, der kom skridtende bagved dem, strøg dem, lidt haltende, forbi.

— Ja, jeg gaar derop, Frøken Johansen, sagde han: jeg kommer ubuden. Men hos Deres Fa'r véd jeg altid, jeg er velkommen.

— Ja, sagde Gerda, der var faret sammen: Nu kommer vi andre.

Den Haltende gik videre, over mod Johansens Port.

— Hvem er han? spurgte Joán og saá efter den skævryggede Mand.

— Det er Magisteren, svarede Gerda, der gik hastigt: han har et Hus herude.

Men Joán sagde og saá op mod Johansens Ruder:

— Gid der ikke var saa mange.

— Det er der, sagde Gerda ligesaa sagte som han.

Maaske havde de ikke troet, at ogsaa Fru Jespersen havde hørt det, men hun sagde med sin runde Stemme:

— Ja, der er hele Egnen.

— Den, Grev Ujházy, kommer man ikke løs af.

De kom ind i Gangen, og ved Foden af Trappen sagde Gerda (som om her ved Trappens første Trin alle hendes Ængstelser for iaften havde mødt hende) og hun trak Vejret saa langt:

— Men de kom da alle.

— Hvordan alle? spurgte Joán, der blev staaende.

— Jo, sagde Gerda og virrede med Hovedet: vi vidste jo dog ikke, om de fra Musikforeningen vilde møde, nu, da det ikke var dér.

— Saa meget De har haft at tænke paa, sagde Joán.

— Ja, smilede Gerda.

Mens de gik op ad Trinnene, sagde han:

— Men har det saa været saadan — som De havde tænkt?

Gerda tøvede:

— Det har været anderledes, sagde hun, og Ordene snublede.

— Eller, sagde hun og hun talte lidt stakaandet af Bevægelse eller en Følelse, hun næppe kendte selv og dog bekæmpede:

— Det vil jeg maaske først vide — — om fjorten Dage.

— Om fjorten Dage? og Joán lo ganske stille.

— Ja, sagde Gerda ligesom før: jeg mener . . . man véd dog aldrig, hvordan noget var, før man har tænkt sig om.

Men Joán sagde, og hvert Ord kom hastigt, men tydeligt:

— Hvad der er sket, véd man.

Joáns Læber stod aabne under hans stærke Aande.

— Ikke jeg — — tror jeg, sagde Gerda, og de var ved Døren.

— Naa, Gudskelov, sagde Fru Jespersen: det har givet bedre Plads.

Der var aabnet til alle Stuer, hvor Herrerne allerede sad rundt om ved deres Læskedrikke. Det var ligesom de pustede og strakte sig lidt og sagde ikke saameget.

— Vil De ikke hvile Dem lidt? spurgte Fru Jespersen.

— Tak, sagde Joán som den, hvis Tanker er andetsteds, og han saá pludselig alle Ansigterne omkring sig:

— Her er fler end før.

— Nej, sagde Fru Jespersen (der havde set frem over Stuerne, hvor nu Damerne, der havde nettet sig, kom ind): det er ganske det samme.

— Er det?

De gik ind i Købmandens Stue, hvor der ingen var.

— Her er stille, sagde Joán og saá uvilkaarlig rundt paa de gamle og stærke Møbler.

— Ja, sagde Fru Jespersen: her staar Egnens Penge-skab.

— Og det er Karen Posts Sofa, vedblev hun og pegede.

Hun gik hen til Vinduet. Fra Kroen lød der bestandig Stemmer og Sang. En enkelt Vogn rullede bort endnu. Paa Agestolen sad de Kørende tavse.

Fru Jespersen sagde til Joán, som stod ved Siden af hende .:

— Nu sidder de og tænker over det.

— Tænker fjorten Dage, sagde Joán, og Fru Jespersen forstod ikke hans Tonefald.

— Aa ja, saadan en Aften giver Luft paa Pladsen.

Joán, der betvang en Uro i sit Væsen, sagde:

— Men her interesserer Menneskene sig dog for alt, synes jeg.

— Ja, svarede Fru Jespersen og hun slog med sin Finger ligesom en Cirkel paa Vindussprossen:

— For alt det.

— Men det har været dejligt for Gerda, sagde hun og saá ud i Luften: Og hun kan nok trænge til det. Her i Huset er der saamæn trist nok for hende, siden den Ulykke skete.

— Ulykke skete?

— Ja, da Emilie selv gik fra Livet.

— Søsteren? Tog hun sig af Dage?

Fru Jespersen vendte sig:

— Aa, vidste De ikke det . . . aa nej, hvor kunde De det . . .

— Men, sagde hun igen og talte langsomt: Gerda er blevet meget for sin Fa'r og hun dæmper meget af paa alt det haarde i hans Natur. Og min Mand og jeg — jeg vilde saamæn tit ikke vide, hvordan mit Humør vilde staa, hvis vi ikke havde Gerda. Saa dejligt her ogsaa er, min Mands Stilling er jo lidt vanskelig her paa Egnen.

Hun tav et Øjeblik og hun sagde, mens hendes Tanker atter var ved Gerda:

— Naar blot hun maa blive lykkeligere end Husets andre Børn.

— Er det Dig, Gerda? Fru Jespersen vendte sig.

Frøken Gerda stod paa Dørtærskelen og sprøjtede med sin Rafrachisseur.

— Det er en Sygdom, Gerda, med din Sprøjten, lo Fru Jespersen.

Men Joán havde strakt Hænderne imod hende:

— Gi'er De mig en Smule?

Gerda gik langsomt frem og stænkede Eau de Cologne ned over hans Hænder.

— Nej dog, stænk ham i Ansigtet, sagde Fru Jespersen: det kan da mærkes.

Gerda løftede Flasken og den fine Regn faldt ind over Joáns Kinder.

— Tak, Tak, sagde han og saá ind i hendes lille Ansigt.

— Nej, nej, det svider i Øjnene, raabte han og han gned dem med de fugtige Hænder, saa Øjnene sved endnu mer.

— Ja, Fru Jespersen lo: men noget efter bliver de saa klare.

— Ja, raabte Grev Holstein fra Dørtærskelen: la' ham faa Øjnene op, Frøken.

— Alle de Ujházy'er, blev han ved: de har halvlukkede Øjne.

— Og alle i Frøken Gerdas Familie har store Øjne, sagde Joán, og det var, som hans Stemme vilde holde hende fast, idet hun gik.

Erik og Joán blev ene ved Vinduet.

Saa sagde Joán, der holdt Haanden om Vindussprossen:

— Hvad var der — Du — — med Frøken Gerdas Søster?

— Med hendes Søster . . . . hun druknede sig. Det var vist i Espergærde — det er der noget, der hedder.

— Ja — — men hvorfor druknede hun sig?

— Véd s'gu ikke. Der var s'gu ikke no'et galt fat. Men hun havde jo trumfet det igennem, at Student, det vilde hun være. Og saa da hun var blevet det og skulde studere videre, siger de, hun kunde ikke rumme det.

— Og saa tog hun sig af Dage, sagde Joán langsomt.

— Ja, sagde Erik: saa druknede hun sig altsaa.

Erik tav et Øjeblik:

— Sørge ligt nok var det. Men for Johansen kunde

det gerne være en Straf — skønt han er vel straffet nok med Sønnen.

— Naa — og Erik saá ud paa Vejen — hvem har mon ikke tænkt paa at drukne sig — — naar man saadan en Dag staar og stirrer ud over Vandet . . . og Livet.

Joán hørte vist ikke efter og var inde i en anden Tankegang:

— Stakkels Frøken Gerda, hviskede han.

Og han gjorde et Par Skridt, næsten som maatte han gaa ind til hende.

— Naa, sagde Erik og fulgte efter: hun skal jo nu ikke ta'e den Examen.

— Over hendes Liv er der vel besluttet, sagde han.

Der gik et Glimt over Joáns Ansigt.

— Naa, nu er Du den, hviskede Erik. For i Døren løb de lige paa Fru Raabel.

— Aa, sagde Fruen: herinde er der køligt.

— Ja, her er Luft, sagde Erik og smøgede sig forbi paa „Luft“.

— Aa ja, sagde Fruen: det er, som Blodet steg En til Hovedet med de mange Tanker, men de vækkes jo op igen og kommer uvilkaarligt . . . ved Aftener som denne.

— Ja, Fruen har selv studeret Musik? sagde Joán, hvis Øjne var, fangende, ude i Stuerne.

— Ja, sagde Fru Raabel, i Leipzig — to Aar. Det var en dejlig Tid — da haabede man. Men der skal vel ogsaa Held til, selv om man har Gaven. Beethoven var nu min Stormester. Og naar man ikke hører til dem, der vil slaa af, og det er et lille Land, hvor mange føler sig kaldede og de ukaldede undertiden trænger sig mest frem, saa bliver man sprunget over.

— Ja, det sker jo, sagde Joán til Fru Raabel, der talte som den, der har ventet længe.

— Og Gaven selv bliver det mindste af det, sagde hun: Jeg koncerterede naturligvis ogsaa nogle Gange . . . men saa si'er man til sig selv, naar man ikke vil

slaa af: Du gemmer det hellere hen — ind i Dig selv, siger man, som dit dyre Eget . . .

— Men naturligvis, undertiden, saadan naar man hører de andre — det forstaar De bedst, som har hørt saa megen saakaldt Musik, saa tænker man nok, og det gnaver lidt i En: Ja, Vejene i Livet er underlige.

— Ja, sagde Joán (der talte Gerda med Erik): Livet kan føre En forunderligt.

— Ja, sagde Fru Raabel og blev ligesom inderligere paa Grund af Joáns Tonefald: Livet har Masker . . . det har Masker, saa vi bli'er hængende . . . ja, det véd De nu ikke, for De er naturligvis osse af dem, som Livet har været god imod. Det høres — det hørtes iaften paa Deres Musik . . . Øret, Hr. Greve, det har man dog bevaret.

Fru Raabel holdt inde et Øjeblik. Maaske ventede hun paa en Anerkendelse af Øret . . .

— Men, sagde hun, som hele Tiden havde en sær Virren med Hovedet, som om Fluor plagede hende i Tindingerne:

— Men saa blev man jo gift . . . For mig har det jo osse været særlig svært, med den dobbelte Gave, at træffe Valget, fordi jeg jo osse maler og naaede saamæn lige til Charlottenborg. Og saa kunde man vaagne om Natten og saa kaldte Beethoven — — kender De det — aa ja, naturligvis, naar man er forfulgt af en Sats og kan ikke komme fra den . . .

— Men, blev hun ved og sprang igen i sin Tanke — min Fa'r han sagde saa tit og, Gud, maaske havde han Ret: Du løber, min Pige, fra det ene til det andet, fordi Du vover ikke Springet . . .

— Alting er at vove, sagde Joán.

— Ja, sagde Fru Raabel.

— Men nu er man jo gift, begyndte hun igen: og man lever i de fælles Interesser — for, Gudskelov, dem har man.

— Ja, sagde Joán (Gerda stod ved Klavéret nu, hvor Erik havde sat sig).

— Og saa har vi jo Musikforeningen, som jeg fik dannet, osse for min Mands Skyld, Tiden er vanskelig for Læger, og hvor man lægger et Arbejde. Ja, desværre, det var jo ikke os — nu iaften, vi vovede det ikke, naar Forholdene er smaa og desuden, det maa man jo sige, for den lille Frøken Johansen er det heller ingen Risiko. Naar det er d e m, er der jo mange, desværre, som føler sig tvungen til at gaa med — det ligger jo i Forholdene — dér, hvor Pengeskabet staar og Panteobligationerne gemmes, har man Magten, hvor en anden maaske sidder med Viljen og Gaven.

Fru Raabels Stemme havde lydt lidt skarpere.

— Og man taler, sagde hun og skiftede Tone: og lægger Beslag paa Dem, og saa vækker man vel bare Misundelse, fordi man bliver hørt (og Fru Raabel trykkede rørt og synligt begge Joáns Hænder) af den store Mand og Dagens Helt . . . Men, De vil fatte det: naar man lever her, kan man nok brænde efter en Forstaaende . . .

— Ja, sagde hun og sprang paany: det er Forstaaelsen, det skorter paa, og det gør En træt mange Gange i Foreningen . . . for hvor der ingen Forstaaelse er, af Værdierne, mener jeg, de sande Musikværdier, De forstaar mig, hvordan skal man saa samle Tilslutning? Og her paa Egnen — fra Højskolen og d e t har vi jo intet at vente. De har hørt deres Sang — lad os ikke tale om d e t . . . de Folk har Interesse for d e t (Fru Dr. Raabel slog med den haandmalede som en tyk Grænsestreg gennem Luften) og hvad der er udover Hartmann er af det onde. Kære Mester, De forstaar, at elske Wagner og leve mellem Folk, der ikke er naaet til Beethoven.

Joán havde støttet sig til Dørstolpen. Erik sad endnu foran Klavéret, hvor Gerda stod med „Weyse“ i sine Hænder.

Fru Raabel, der havde tiet et Øjeblik, sagde:

— Man sidder med sin Gave — og man sidder med Gaven og tørrer ind . . .

Erik slog an derinde. Det var Sangen om Ridder

Aage, og Blodet skød pludselig op over Fru Raabels Kindben :

— Og iaften, Mester, jeg nægter det jo ikke, vibrerede mine Fingre, da Hofjægermesteren forsøgte sig. Det var jo meget net, og man kunde maaske ikke forlange mere . . . Men Hænderne er jo svage — selv om Grev Holstein maaske har noget af Gaven — har haft . . .

Erik blev ved at spille :

Fæsted han Jomfru Else,
hun var saa væn en Mø.

— Men man tænkte jo paa, De forstaar mig, Mester, tænkte jo paa: bare en Gang selv at kunne haft den Glæde . . .

Joán havde gjort tre Skridt :

Maanedsdagen derefter
laa han i sorten Muld.

Fru Raabel havde pludselig fulgt Joáns Blik ind mod Klavéret og vistnok misforstaaet hans Smil, for hun sagde og talte om Hofjægermesteren, hvis Tand var hvas overfor Foreningen og hendes Beethoven :

— Ja, sagde hun og smilede forstaaende: der gives mange Drømmere her i Landet, og naar de halvvaagner af deres Drømme, gnider de deres Øjne som Kritikere.

— Ja, naturligvis er Fruen blevet Kritiker, sagde Joán pludselig og gik, mens Fru Raabel blev staaende med det virrende Hoved, som havde hun faaet en Slat Vand i Ansigtet.

Inde i Stuerne sad de og talte i Smaaflokke. Forstanderen, der havde staaet sammen med Fru Lorentzen og de to sønderjyske Fruer, satte sig i Faster Anes Stol — en høj Lænestol med Høhynde og Kunstvævning — og sagde :

— Ja, dette er en Stol for mig. Vi fra Vore foretrækker det haarde Sæde.

— Og han talte om den glade Fremgang, der virkelig var kommen i vor Snedkerskole.

— Ja, sagde han: vi gaar kun frem Skridt for Skridt, men vort Fyrretræ med de gamle Mønstre vinder frem. Vi har allerede den Glæde at kunne tænke paa, at vort kønne Husgeraad staar i mange Hjem, Hjem og Gaarde Landet over — — og det minder altsammen, det er Kærnen ved det, det minder og holder fast ved selve Gerningen . . .

Joán var naaet frem forbi Fru Lorentzen, da Pastor Jespersen standsede ham:

— Naa, De er kommen fri, sagde Præsten: jeg var ellers sendt af min Kone for at fri Dem fra „Gaven“.

Joán smilede, maaske lidt aandsfraværende, men pludselig sagde han og gik hen mod en Vindusfordybning:

— Hvor Deres Frue er elskværdig — — og hvor det er godt, Frøken Gerda har haft hende.

Kapellanen saá et Øjeblik paa ham.

— Naa ja, sagde han: de to hjælper hinanden. Man trænger nok til 'at hjælpes ad, Grev Ujházy. Her idetmindste er der nok at bære — og var vi ikke to, min Hustru og jeg, til at bære det, havde jeg vel ogsaa forlængst søgt bort. Men naar man er to, saa holder man ud. Det er jo den store Velsignelse.

— Det maa det være, sagde Joán stille.

— At dele er at finde Fred, fortsatte Præsten.

— Ja, sagde Joán og han vilde atter gaa — derind,

da den lille Haltende skød sit Hoved op bag ham og Præsten:

— Og de Herrer taler? sagde han i fire Kvæk.

— Om Livets Bekymringer, Hr. Magister.

— Hm, sagde Magisteren: Emnet er rigt og her paa Egnen mangfoldigt. Men det er ikke noget for en fremmed. Hr. Ujházy, De skal bevare Deres Turistindtryk, som er Landets Græsgange og Folkets Kultur . . .

— Men maaske maa jeg takke Dem. Jeg er ikke musikalsk, men, takket være Deres Violin, drømte jeg i en Time Verden gylden og nogle Drømme om igen.

Joán løftede Hovedet.

— Ja ja, kære Herre, sagde Magisteren: Drømme er ikke meget værd . . . nej, de er ikke. Men hvad vi drømte, er dog vore Drømme.

Joán, der maaske var inde i en helt anden Tankegang, sagde:

— Dette er min sidste „Violintur“.

— Ja, sagde Præsten: det er der sagt noget om, at Greven ikke vil spille mer.

— Og hvorfor? spurgte Magisteren.

Joán saá frem mod Klavéret:

— Fordi jeg tror, sagde han: at jeg nu bør handle.

Magisteren saá ud over Stuen:

— I hvilket Parti vil De melde Dem ind? sagde han og drejede sig bort paa den halte Hæl.

Erik sad endnu og slog Akkorder an, mens han stadig talte til Gerda om Joán:

— Nej, i gamle Dage var den ikke saa gunstig . . . han var som oftest meget bedrøvet, og snakke ud om Sagerne gjorde han heller ikke. Men der var vel ikke saadan noget rigtigt Hjem paa den Ø. For Moderen var jo død, og hun havde vist ikke været meget lykkelig, tænker jeg.

Gerda sagde brat:

— Var hun ikke lykkelig?

— Tja — jeg véd ikke. Hun var jo fra Vejle, sagde Grev Holstein, som om han gav en hel Forklaring.

Og lidt efter sagde han, mens han saá ind mod Klavéret:

— Min Kone er ikke længere end fra Lauenburg, Frøken Johansen.

— Nej, jeg tror ikke — og han slog atter an paa Klavéret — at Kærlighed er nogen Exportartikel, der egner sig til at passere Grænserne.

Gerda havde støttet Hovedet mod Klavéret, mens Erik blev ved at spille:

— Og saa har han levet i alle de fremmede Lande, sagde hun langsomt.

— Ja, sagde Holstein og drejede sig om paa Klavérstolen:

— God Aften, Hr. Magister, nikkede han til den Halte.

— Vi sidder og grunder, Frøken Johansen og jeg — over alt det, som Menneskene véd bag efter.

— Hæ, sagde Magisteren: alting véd man først bag-efter . . . Vi taler og véd ikke selv, hvorfra i Sjælen det kommer. Og selve Ordene, vi siger, fører os videre — et Skridt videre mod et Maal, vi ikke gør os klart . . .

— Det er forresten rigtigt, sagde Erik: det Hele er et grangiveligt Tusmørke.

— Ja, sagde Magisteren: og Folk løber paa hinanden og forbi hinanden.

— Hva' si'er Frøkenen?

— Ingenting, sagde hun og rystede paa sit Hoved. Men da Magisteren haltede bort, sagde hun og havde maaske ikke tænkt paa andet end paa de Ord:

— Men hvis han nu blev her?

— Hvem — naa — Joán?

Grev Erik skød Læberne frem.

— Synes De egentlig, her er saa rart at sidde — for dem, der er fød t til at sidde her?

Men i samme Nu vendte han sig om mod Joán, der kom hen over Gulvet, og sagde leende:

— Frøken Gerda si'er, hun synes, Du skulde blive her.

Og han rejste sig.

Der var strømmet et Lys ud af Joáns Øjne — mens han sagde:

— Men her er ikke min Plads.

Gerda havde atter sænket sit Ansigt.

— Jeg maa rejse hjem, sagde Joán, og brat fløj det ud af hans Mund:

— Men Danmark ta'er jeg med mig . . .

— Lad os se det, sagde Erik.

De talte lidt, og Joán vidste næppe hvorom — hørte kun Eriks Stemme og hendes.

— Gaar De, Frøken, spurgte han saa.

— Jeg er jo Datter i Huset, svarede Gerda sagte og vilde smile.

— Hvorfor var Frøken Gerda bedrøvet? sagde Joán, da hun var gaaet.

— Jeg véd s'gu ikke, sagde Erik: men vi svinger min Salighed alle op og ned idag, som var vi Kviksølv under Jordskælv.

— Kom. Vi trænger til noget drikkeligt. . . Hvor findes de meget ærede Flasker? vendte han sig til Doktoren, hvem han vilde fly.

— Her i Huset, sagde Doktoren, findes de baade paa første Sal og i Kælderen. Og han lo ad sit eget Vid.

Men da Grev Holstein var gaaet, sagde Doktoren saa rapt, som greb han til for at trække en Tand ud:

— De har talt med Madame, Hr. Greve — ja, hun længtes efter det. Naa, morsomt er det jo heller ikke — og navnlig for Madame . . . Hver ta'er jo disse Bønder efter sit Temperament — ikke sandt? og man er jo heldigvis Københavner af en Aargang, der har lært at grine ad det meste. Og hvis man overhovedet, kære Herre beslutter sig til at holde ud i den Institution, der kaldes Ægteskabet — her paa Egnen er der nu ikke saa mange, der burde opretholdes — naa, hvad jeg vilde si'e, skal man blive i det, ikke sandt, hjælper det jo altid med de fælles Interesser . . . det andet hjælper man dog efter paa, naar man er et Mandfolk, ikke sandt?

— Men paa den anden Side, røg Doktoren videre, mens der kom en vis Betænkelighed i hans Stemme: paa den anden Side, kære Herre, saadan et Talent som Madames, jeg mener, et Talent, der ligger hen — det gnaver lidt paa Humøret, ikke sandt. En anden ta'er det jo — ja, Madame har naturligvis sagt Dem det — mere overlegent . . .

— Jeg var bestemt for Opéra comique, sagde han med et Sæt i Ordene.

— Lille Stemme, fortsatte han: men man sagde:

Skuespillerbegavelse. Men, saa var Familien imod det. Kortsagt — man blev Læge.

Dr. Raabel slog Smut med Læberne:

— Her paa Egnen.

— Tak, sagde han til Fasteren, der bød Vin rundt paa en Bakke. Da Joán intet Glas havde taget, lagde han til med et fortroligt Nik (Dr. Raabel var i det Hele en fortrolig Mand, der talte om andre og om sig selv som til en Medvider):

— Her i Huset skal man ta'e, hvad der bydes — fra den bageste Kælder.

— Og sin egen Vin skal man forskrive fra Mønster, sagde han og lo. Men han vendte hastigt tilbage til sin lidt op og ned gaaende Tankegang og fortsatte om sin Bliven Læge:

— Naa, hvem véd, hvad det var godt for? Kære Herre, et lille Land med en stor Hovedstad og en mærkelig Kultur — — Kultur til en vis Grad over det Hele, for dette Bræk (og Doktoren slog med Hovedet ind mod Forstanderen) er vel ogsaa en Slags Kultur — et Land som dette, kortsagt, det bliver noget af et Drivhus. Mange Evner, ser De, der drives op til en vis Højde — en vis Højde, ikke sandt, og ikke videre. Men kritisere kan alle og Resultatet, kære Herre — naa . . .

— Men i Ægteskabet . . . man kender dog sig selv, ikke sandt? lidt saadan „miskendt“ bliver der dog altid tilbage — og to Misfornøjede i ét Ægteskab — naa . . .

— Har De truffet et lykkeligt Ægteskab?

— Jeg ikke, kære, svarede Doktoren sig selv.

— Naa, heldigvis er man overlegen, sagde han og drak igen.

Og uden nogensomhelst tilsyneladende Sammenhæng sagde han:

— Jeg gi'er aldrig til Monumenter. Men til Hørup gav jeg s'gu. Det havde han fortjent.

— Men — og atter sprang Dr. Raabel i Tanken —: Det var naturligvis kedeligt for Madame, at hun ikke

fik Æren at spille med „Berømmelsen“. Men Synd var det at miskende Hofjægermesteren — falder os jo ikke ind. Han véd s'gu, hvor Nælderne bider — med Grevinden siddende i Potsdam og . . . „Giftblanderen“ her . . .

Joán saá Frøken Gerda, der inde i Spisestuen stillede Fade frem paa Bordet, hvor der var kommet Dug paa igen.

— Hun er nydelig, sagde Doktoren paa én Gang: og der er noget ved hende, der tiltrækker. Madame og jeg har s'gu ogsaa gjort mange Forsøg paa at faa hende ind i vor Kreds, hvor der dog er Interesser. Men jeg véd ikke, naar man taler til hende, kære Herre, der er noget ved det Pigebarn, som om man kastede sine Ord i en Brønd.

— Det er sandt, sagde Joán og saá pludseligt paa Lægen.

— Ja, ikke? De har faaet det samme Indtryk. Men, i det Hele, en besynderlig Familie — — naa, jeg er da ikke deres Læge . . . jeg er jo fra København . . .

Hr. Raabel skød Røgen fra Cigaretten ud gennem Næsen og sagde:

— Skal vi blande os?

Joán gik ind.

De spiste rundt om, siddende med Tallerkenerne i Skødet eller staaende i en Vinduskarm — mens Frøken Gerda og Fasteren bød Fade om. Grev Holstein stod paa et Dørtrin og haandterede en Tallerken med Salat.

De to sønderjyske Fruer saá fra deres Tallerkener udover Stuerne og Anretningen, med deres skarpe Øjne, og den ene sagde til Fru Lorentzen:

— Her er mange Slags Skikke her i Kongeriget.

Fru Lorentzen, der spiste langsomt, fordi hun havde for Skik at smage paa andet Hus's Mad, sagde:

— Ja, de har gerne villet se mange, men paa Fabrikken holder vi jo paa at sidde i Kreds ved et Bord . . .

— Osse hos os, sagde den anden sønderjyske Frue og hun lagde til: i den danske Befolkning.

Men Forstanderen, hvem Kandidat Ussing bragte et nyt Fad, sagde:

— Fremmed Gæst fejres med fremmed Sæd.

Købmanden, der gik langsomt omkring, talte til Joán:

— Greven maa ta'e sig no'et.

— Ja, De maa s'gu ta'e en Bid, sagde Uhrmageren, der trillede frem efter en Tallerken til Joán. Hej, Gerda, Koncertgiveren har ingenting, og han maa s'gu trænge til'et.

Frøken Gerda bragte et Fad og stod foran Joán.

— Hvor De er en god Husmoder, sagde han.

— Ja, ikke sandt, sagde Uhrmageren: hende ku' man vær' tjent med . . .

Gerda gled bort, hendes Ansigt var bøjet over Fadet med et Smil til hver, hvem hun bød — et Smil, der ikke naaede op til hendes Øjne.

Men Uhrmageren, der vendte tilbage til sit, at Joán ku' træng' til'et, sagde:

— Men Gu' Fader bevar' mig, hvor maa'et vær' anstrengende . . .

Han mente Spillet:

— En anden kraftig Mand holdt s'gu ikke til'et.

De to havde sat sig i en Krog.

— De talt' med Pastoren, saá jeg, sagde Uhrmageren: ja, det er en herlig Mand — hva' de saa si'er. Og jeg og min Bro'er, vi gaar saamæn osse en Gang imellem ind og hør' ham. Men det er jo Usseldom at sit' dér en halv Snes Stykker. Jeg si'er'et osse til Johansen: Du ku' gern' gaa med, si'er jeg, for at fyld' . . . for Johansen, han er jo uafhængig og vi osse, naar man har en go' Forretning . . . Naa, Højskolefolk, de er jo nu ikke af dem, der laver økonomisk Krig — saadan aabenbart da . . . . Det er jo mer, at de lægger Forretninger a n til saadan at støtt' Magten . . .

— Men, blev Uhrmageren ved: for Pastor Jespersen er'et Synd og Skam. For sig mig, Koncertgiver, hva'

ka' det nytt', han præker, naar ingen hører hans Præken . . . saa han faar jo ingenting udrettet. Men, paa den anden Side — for man maa s'gu se Tingen fra alle Sider i vore Dage, ikke osse? han ta'er jo ikke noget Parti, den Mand, hverken til Missionen, det bitre Sprøjt, eller til det grundtvigske . . . og hvem skal saa høre ham — her paa Egnen?

Uhrmageren lo og, idet han sprang tilbage i sine Tanker, sagde han:

— Men Johansen, han er nu af de Folk, som la'er sine Fruentimmer besørge Guds frygten . . .

Købmanden gik forbi, med Haanden i sin Lomme. Man saá Knoerne, som var Haanden knyttet.

Han standsede og saá ud over Stuen:

— Bestyrer, De ku' ta'e et Fad.

Og Bestyreren tog et Fad fra Bordet og bragte det rundt — dér gik Hr. Petersen, lige efter Frøken Gerda.

Uhrmageren saá efter ham, mens alle talte rundtom, og Hr. Johansen selv havde begyndt at skænke i Glasene.

— Ja, sagde Uhrmageren: jeg ku' und' Johansen, at det nu sku' gaa, som han vil . . .

— Gerda, blev han ved, er en herlig Pige, og Johansen ku' nok træng' til det, med alle sine Fejler. For han er jo en haard Negl . . . og han er vel nok blevet stridere paa det sidste . . .

— Og Drengen, den Knægt i Vejle, faar Johansen aldrig noget ud af, det jeg troer . . .

Joán, hvis Ansigt havde faaet et uroligt eller næsten anspændt Udtryk, sagde:

— Ja, men hvorfor, Hr. Petersen?

— Det var Larsen, jeg hed, sagde Uhrmageren og grinede, saa han slog paa sine Ben.

— Næ, sagde han saa: der er s'gu ingen Ryg i den Knægt . . . han har bare Stivelsen andre Steder — hvad Theodor skal, det ka' han ikke døje; og hvad han vilde, det ku' han ikke staa ud med.

— Men nu ka' de' jo osse vær' de samm' — naar Petersen en Gang ta'er det . . .

— Bestyreren?

— Ja, det er da vel Meningen, sagde Uhrmageren og, idet han tog sit Glas, sagde han :

— Har De drukket med Tobakshandleren?

Købmanden, der skænkede af en Flaske Bordeaux, var naaet hen til Grev Holstein, som stod ved Siden af Fru Jespersen.

— Til denne Salat, Johansen, sagde Grev Erik og talte i en lidt ubetænksom Tone: skulde De egentlig rykke ud med Deres berømte Bourgogne.

— Det var Ret, Hr. Hofjægermester, sagde Købmanden og lo, mens der var fløjet et ganske kort Glimt ud af hans Øjne: Hofjægermesteren forlanger selv ind her hos os Bønder.

— Men, blev han ved og styrede sin Stemme: det ka' Hofjægermesteren godt faa, hvis Hofjægermesteren selv vil hente den. Hofjægermesteren véd, hvor den ligger.

Grev Holstein havde bidt i sin Læbe:

— Det var storartet, Johansen, sagde han og pludselig lagde han til:

— Saa kan Grev Ujházy se Kælderen.

— Joán, raabte han: vi to skal ned i Kælderen.

Og maaske som et hemmeligt Svar til Købmanden lagde han til:

— Og Frøken Gerda kan vel lyse os — ikke, Frøken Gerda?

Der var blevet stille et Øjeblik — mens Joán rejste sig.

— Gerda? sagde Johansen, saa det korte Navn hørtes skarpt:

— Naa, ja, lys Du, Gerda, for Herrerne. Fru Jespersen gaar nok med . . .

Bestyreren var standset ovre i Spisestuehjørnet, med Fadet i den fremstrakte Arm:

— Jo Tak, vi har, sagde Kandidaten, der havde fulgt hans Blik, og han lo til Fru Raabel.

Men Fru Raabel sagde til Bestyreren:

— Ja, osse jeg, ellers Tak,

hvorpaa Fruen, der ikke havde glemmt Grev Ujházys Bryden fra hende, fortsatte til Kandidaten:

— Men, kære Kandidat, jeg er oprigtig nok til at si'e — midt under Festglæden — mig blev det noget af en Skuffelse. Gud bevar's, det er jo Verdenskunst — — maa vel være det . . . men det^er mærkeligt, mange af dem, der siges at have mest, de har, naar man kommer dem paa Livet, alligevel ikke Begreb om Værdierne . . .

Joán var gaaet frem mod Gerda:

— Vil De lyse for os?

— Ja . . . og en tæt Rødme var slaaet op i hendes Ansigt.

— Tak.

— Men jeg kommer ellers aldrig i Kælderen.

— Hvorfor? sagde Joán og det var, som hans Øjne vilde bade hendes Ansigt i deres Blik.

— Nej, sagde Gerda og hun talte, under hans Øjnes Lys, i en sært glidende Tone, der ikke svarede til hendes Ord:

— Oldemo'r vilde aldrig ha'e det.

— Saa gaar vi vel, sagde Fru Jespersen, der kom til.

— Hvor skal de nu hen? — Fru Lorentzen vendte sig og saá efter dem. Hun talte temmelig højt.

Mens Kandidaten bøjede sig frem mod Fru Raabel og hviskede hastigt:

— Naar kan vi mødes?

— Der er saa lidt Sygdom i denne Tid, sagde hun frem over sin Tallerken.

De to Sønderjyder, der havde spist ved selve Spisebordet, havde rejst sig og gik frem og tilbage, tavse, som Folk, der venter — maaske paa at vække Opmærksomhed.

Fru Raabel vendte Hovedet imod dem og sagde:

— Og hvad synes saa De, Hr. Mathiesen?

— Det var jo altid danske Toner, sagde Hr. Mathiesen.

— Ja, kære Proprietær, og ungarsk Sauce.

... De fire gik ned ad Trappen. Gerda gik forrest med et Lys, bag hende kom Joán: hvor hendes Haar fik mange Farver, fra Sort til Brunt, i Lysets Skær.

Bag dem talte de andre, mens Gerda lukkede Kontordøren op.

— Vi skal da ha'e Lygte, sagde Erik.

— Ja, sagde Gerda og tog Lygten ud fra Hylden, men kunde ikke faa den op.

— Lad mig! ... Og Joán aabnede den.

Tændstikken rystede i Gerdas Haand, mens hun vilde tænde!

— De ryster paa Haanden, Frøken Gerda ...

— Ja, sagde hun og vilde le: jeg har altid været bange for Kælderen.

— Hvorfor dog? spurgte Joán og han tændte, mens Holstein havde lukket Kælderdøren op.

— Jo, for Oldemo'r sagde, at det spøgte, fordi hun vilde aldrig ha'e mig derned.

— Ja, jeg skal ikke derned, sagde Fru Jespersen.

— Jo, faldt Gerda hastigt ind.

— Nej, jeg bliver her, sagde Præstefruen og satte sig ved Pulten, mens hun i det samme udbrød:

— Men, kære Børn, der ligger et Telegram ...

— Aa nej, sagde Gerda og gjorde en Bevægelse, som vilde hun holde sig for Ørene, og hurtigt sagde hun:

— Hvor er det fra?

— Fra København, sagde Holstein og havde læst over Fru Jespersens Skulder.

— Aa, naa! ... Og Gerda tog Vejret.

— Nu skal vi ned i Underverdenen, sagde Erik højt, som En, der vil bryde af.

— Ja, ta'er Du Lygten, Erik?

Erik havde taget den og var nede ad de første Trin.

— Mørkt er her, sagde Joán: Kom saa, Frøken Gerda.

— Ja, sagde Gerda og gik et Par Trin.

Kældervedet slog fugtig op imod dem, blandet med Vindunst, mens Joán paa Trappen, med opstrakt Haand havde vendt sig i Halvmørket.

— Kom nu.

— Ja . . .

— Tag min Haand.

I Lyset nedefra, fra Lygten, saá Joán hendes hvide Ansigt:

— Her er min Haand . . .

— Aa nej (og paa én Gang virrede hun med Hovedet, og det var næsten, som hun talte gennem Graad, Barnegraad) det er saa dumt . . . men De maa gaa alene.

— Frøken Gerda — — —

— Hvor De er bange af Dem!

— Ja, sagde hun og var løbet op ad de fem Trin, som flyede hun — og Døren gled i.

Joáns Haand var falden ned, næsten som var den hugget af ham.

— Kommer Du, sagde Erik.

Joán vidste ikke, at han var nede af Trappen og traadte paa de muldne Sten:

— Hvor Luften er tung.

— Ja, sagde Erik, der lø, mens han løftede Lygten, saa de mægtige Vinfade saás næsten som Skibsskrog i Halvmørket:

— Det er jo heller ikke I u t t e r skær Drue, der ligger her i den mere folkelige Afdeling . . .

Han løftede Lygten højere:

— Men vil Du se, det er storartet, den Masse Sprit.

— Her blandes s'gu Giften.

Pludselig vendte han Lygten:

— Hun troede, det var fra Vejle, sagde han og standsede.

— Hvilket? Telegrammet?

— Ja, sagde Erik og gik igen: fra ham, Drengen . . .

for der kommer vist no'en Expres-Meddelelser fra den Kant.

— Men hvad er der da med ham? spurgte Joán.

— Véd s'gu egentlig ikke, sagde Holstein og aabnede en Bræddedør: da han var til Søs, kunde han ikke holde det ud, og nu, hvor han er til Lands, gør han Dumheder, fordi han ikke er til Søs.

— Her er s'gu det Allerhelligste, sagde Erik og stillede Lygten fra sig: Se, gamle Ven — det er Oxehoveder . . . og der er Flaskerne.

Erik pegede paa de lange Hylder hvor, oppe og nede, Flaskerne laa, Flaske ved Flaske, med deres fremstrakte Halse.

— Hva' Du, sagde han: ja, det er storartet.

— Men Du er helt bleg, fortsatte han og han aandede selv tungt ud: Ja, Luften kan nok slaa En.

Han skubbede Læberne frem ligesom betænksomt og sagde:

— Det er vel osse Luften her, der har „slaaet ind“ i Familien.

— Hvordan? sagde Joán i et Ryk.

— Jeg mener, at ha'e al den Dunst af al denne her Sprit op gennem Huset saadan evig og altid og leve i — det kunde da let drive dem saadan kunstig op, baade Evner og alting — — og saa ta'e paa Viljen og den Slags med det samme.

— Ja, sagde Joán, jeg forstaar det.

— Men, spurgte han hastigere: Frøken Gerda?

— Ja, hun er jo sød nok, men hun skulde s'gu ud af Huset med det samme.

— Ja, sagde Joán og havde knyttet Haanden.

— Naa, men her har vi Bourgognen! . . . ta'er Du de to Flasker? . . . det er s'gu ikke værd at skaane ham, Giftblanderen. Har Du dem? Tak!

Erik holdt Lyset op igen:

— Saa gik vi, sagde han.

De gik tilbage gennem Kælderen, og Erik lukkede Bræddedøren.

— Naa, sagde Erik og saá igen hen over de vældige Tønder: det meste af denne her Sprit, den gaar nu over Grænsen . . .

— Og no'et til Højerup, sagde han: naar det er rent ad Helvede til.

Pludselig havde Erik lænet sig ind til en af Sprittøndernes Bund, og staaende op, med Panden mod Træet, hulkede han, saa han skjælv.

— Erik, Erik, raabte Joán.

— Erik, sagde han sagtere.

— Erik, hvad er det?

— Aa Du, det er ad Helvede til! . . . Og Erik blev ved at hulke.

— Naa, sagde han og vendte sig, mens Graaden endnu sad i hans Stemme: det er ingenting . . . det skal Du ikke ta'e Dig af . . .

Han tørrede sig med Lommetørklædet i hele Ansigtet:

— Saadan under Jorden har vi vel alle vore Anfægtelser.

— Kom saa, sagde han, men efter at være gaaet et Par Skridt standsede han igen, og for at tale om noget og noget andet, sagde han:

— Men naar det Rakkerpak (Ordene kom langsomt, som om han endnu søgte om sin Tanke) hugger i Johansen, som vel osse har fortjent det, naturligvis, saa er s'gu Forstanderens Fusel meget værre end Johansens Gift . . .

— Højskoleforstanderens?

— Ja, Forstanderen og al hans Aftapningsanstalt af Livssyn er vist ikke bedre. Og Stanken af hans Kultur-Sprit staar op gennem hele Landet . . .

De havde naaet Trappen. Ved det nederste Trin vendte Erik sig og han lagde sin Haand, der endnu skælvede, paa Joáns Skulder:

— Naa, lille Josse, Livet er vel saadan, at En bliver glad og en anden bliver mindre glad.

— Saa var vi deroppe, sagde han og løb op ad Trappen.

— De maa da ha'e set det Hele, sagde Fru Jespersen: saa længe De blev borte.

— Ja, sagde Erik.

Men Gerda havde kun vendt sine Øjne mod Joán.

— Og Joán har Gevinsten, lo Erik og pegede paa Flaskerne.

-- Men saa slukker vi, sagde han og pustede ind i den aabnede Lygte.

— Ja, hviskede Gerda og stirrede ind mod det slukkede Lys.

— Telegrammet, sagde Fru Jespersen og tog det.

Joán vilde sætte Lygten ind paa Hylden, men Gerda sagde:

— Nej dér! . . . og hun flyttede den, mens hun med en underlig træt Stemme tilføjede:

— Her har alt sin Plads . . .

Holstein havde aabnet Døren oppe paa første Sal og Stemmerne slog ned imod dem. Købmanden stod lige indenfor Døren, som om han havde ventet:

— Her er Saften, sagde Holstein og løftede de to Flasker.

— Mente Hofjægermesteren ikke, at der skulde være et Glas til os alle? Og mens der i Købmand Johansens Øjne kom det samme Glimt som før, bød han Bestyreren at hente nok.

— Og Glassene, sagde han til Gerda, der kom med Joán.

— Ja, Fa'er.

— Dem fra Auktionen, beordrede Købmanden, der atter havde Haanden i sin Lomme.

— Ja, Fa'er, sagde Gerda, der, som angst, havde drejet sit Ansigt.

Erik Holstein havde vendt sig om paa sin Hæl.

. . . . Gæsterne havde holdt op at spise, og de gik snakkende ud og ind. Alle Stuer var fulde af Cigarrøg.

Joán gik ind i Spisestuen, hvor Gerda stod og stillede

Glas paa Bakken. Hun saá dem vist ikke selv, mens hun stillede dem, Glas ved Glas, med deres brede gyldne Kanter.

— Hvad tænker De paa, Frøken Gerda?

Gerda saá ikke paa ham:

— Nu tænkte jeg paa Deres Mo'r, sagde hun.

Joán stod lidt:

— Jeg tror, De tænker paa for mange tunge Ting, sagde han.

— Tunge? gentog hun.

— De er saa skræmt inde i Dem, sagde Joán, og de talte med samme Stemmer.

Gerda nikkede — en Gang.

Og Joán sagde, og hastigt:

— Og alt det — — skulde De bryde ud af — — og bort fra.

Frøken Gerda havde krammet om Glasset.

Men som om han havde sagt alt for meget eller sagt det altfor pludseligt og flyede tilbage til noget andet, sagde Joán:

— Nu Deres Søster . . .

— Min Søster? han hørte det knap.

— Ja, jeg mener . . . mener, det skulde ikke skabe Dem saa mange tunge Tanker.

Hans Øjne stirrede paa hendes Bryst, der brat steg op og ned:

— Et Menneske er raadigt over sit Liv, sagde han.

Og paany lagde han pludselig til, med en anden Stemme:

— De ogsaa over Deres.

Et Øjeblik stod hun som den, der skal falde.

Saa sagde hun og Ordene kom møjsomt, men de kom tydeligt:

— Det er ikke det, at hun døde.

— Hvad da?

Gerda havde løftet sit Ansigt halvt.

— Det, at hun havde taget paa sig, hvad hun ikke kunde.

— Gerda, sagde Joán og greb om hendes Haand — og et Nu havde hun gengældt hans Haandtryk som En, der drukner.

— Vil De maaske skænke i Glassene, Fru Raabel, sagde Gerda til Lægefruen, som paa Dørtærskelen sendte Øjnene langt frem over sin Vifte.

— Bestyreren vil hjælpe Dem, sagde hun og gik.

Fru Raabel talte om de dejlige Glas:

— Ja, her i Huset samles der sammen til Fremtiden. Disse Glas er nu erhvervede paa Højerup. Hun lo: Det er osse som en Slags Tak til Hofjægermesteren for Assistanzen . . .

Men pludselig sprang hun og sagde:

— Nu var maaske Tiden kommen, vilde være kommen — for lidt Musik.

Joán, der knap havde hørt, sagde:

— Har vi ikke haft for megen Musik, Frue? — og gik.

Fru Raabel spildte paa Sølvbakken . . .

Pastoren stod alene ved et Vindu:

— Aa, er det Dem, Hr. Pastor, sagde Joán, som pludselig saá hans Ansigt.

— Ja, sagde Præsten, og som en Slags Forklaring af Joáns Bleghed tilføjede han:

— Ja, Luften er tung dernede i de Kældere.

— Men Grev Holstein — og han smilede ganske lidt — véd, hvor Vinene ligger.

Joán svarede ikke, og lidt efter sagde Kapellanen:

— Vi, min Hustru og jeg, holder saa meget af ham. Han hjælper saa gerne og han hjælper kønt.

— Og dem, blev han ved, som min Hustru og jeg gerne vilde hjælpe, er det ikke altid saa let at skaffe Hjælp til. De staar næsten altid uden for — — ligesom vi selv. Men til Højerup gaar man aldrig forgæves.

Saa mærkede Præsten, at Joán ikke hørte, men han talte alligevel:

— Naar De, Grev Ujházy, som min Hustru si'er, en Sommer kommer her tilbage — —

— Kommer tilbage?

— Ja . . .

Pastoren skiftede Tone:

— Saa kunde De maaske gøre en god Gerning . . .

— Gøre en god Gerning?

— Kan jeg ikke tale aabent til Dem? sagde Præsten: Man kan se, hvor meget Hofjægermesteren holder af Dem — — og ved at være en Sommer paa Højerup, tror jeg, De kunde gøre en god Gerning. Der er . . . der er saa mange store Gaver hos Hofjægermesteren. Men der skulde kaldes paa dem.

Joán var blevet opmærksom:

— Ja.

Og pludselig sagde han:

— Men — ja, tilgiv, Hr. Pastor (og han saá atter Erik for sig, som han havde staaet op mod den Vintønde, hulkende, dér nede i Kælderen) . . . men hvad er der da i Vejen paa Højerup?

— Man véd aldrig, sagde Præsten: jeg mener, det ene Menneske om det andet, hvordan Livet har formet sig. Vi Mennesker tror at se, og ser dog ikke en Gang, hvad der foregaar lige ret for vore Øjne — —

Joán havde nikked.

— Men Grevinden er jo . . . ja, det er hans Kusine — — men hun er jo fra et andet Land, som vel er vedblevet med at være hendes Land . . .

— Vedblevet . . .

— Ja, blev Pastor Jespersen ved: De véd, hendes Fader er Generaladjutant hos Kejseren. Grevinden er midt ud af noget helt andet . . . og her er hun aldrig blevet hjemme — heller ikke paa Højerup — —

Joán stirrede ud i Stuens Luft.

— Og saa sidder Hofjægermesteren altfor meget ene — — og — —

— Ja, sagde Pastoren, og ogsaa han saá ud i Luften: Der er saa mange Maader, hvorpaa det kan gaa i Stykker for to Mennesker.

— Og hvis det saa, sagde han lidt efter, var paa en

anden Egn, hvor man lod en Mand med sine egne Meninger — for Hofjægermesteren har Meninger — lod ham komme til . . . Men her paa Egnen . . .

Fru Jespersen gik hen til dem.

— Skal vi ikke ha'e et Vindu op, sagde hun:

— Røgen trækker saa græsselig sammen.

Præsten aabnede, og Fruen bøjede sig et Øjeblik ud ad Vinduet.

Ovre fra Hotel Danmark lød Sangen igen.

— De nytter Tiden, sagde Fru Jespersen.

Joán havde lænet sin Nakke mod Væggen — derovre sang de:

Det Land endnu er skønt,
thi blaa sig Søen bælder,
og Løvet staar saa grønt.
Og ædle Kvinder, skønne Møer
og Mænd og raske Svende
bebo de Danskes Øer . . .

— Men Telegrammet, sagde Fru Jespersen og greb det i sin Lomme.

— Hvilket Telegram? spurgte Præsten.

— Til Johansen, sagde Fruen og gik.

— Hvad kan det være? — . . . Præsten syntes urolig.

— Det er fra København, sagde Joán ud i Luften.

— Naa, Gudskelov, saa er det kun Forretning.

Sangen lød derovre:

I Danmark lyder Hjertesproget,
og dér er Sandhed ingen Mand for broget,
de to høre begge Vorherre til,
saa vel derfor han og Danemark vil;
mens Linden mon løves.

I Danmark blomstrer Kærligheden — —
Guldæbler modnes dér i Frode-Freden,
og dér skal man finde de Visers Sten. — —

Joán Ujházy lyttede endnu . . .

— Hva'er'et for no'et?

— Hva' staar der om? sagde Uhrmageren til Købmanden, hvem Fru Jespersen havde givet Telegrammet og som, efter at have læst det, rakte det til Forstanderen.

— Det er de nye Bevillinger, som er vedtaget, sagde Forstanderen.

— Det er Lønningerne, som de har vedtaget, gentog Købmanden til Tvillingen.

— Naa, sagde Uhrmageren og satte sig igen: ja, vi skal nok den Vej.

Men Fru Lorentzen sagde til Forstanderen:

— Det var vel, hvad vi havde haabet.

Købmanden, der havde faaet Telegrammet igen og viklet det sammen og sammen, saa det lignede en Troldkælling, sagde:

— Nu vil de Herrer Københavnere rase! . . . Og han begynde at gaa hurtigere hen over Gulvet, mens Forstanderen svarede Fru Lorentzen:

— Naturligvis, naturligvis, vi maatte vel haabe det. Men paa den anden Side, naar man som vi har Føling med Befolkningen . . . et Forslag som dette, der er nødvendigt, naturligvis, det er nødvendigt, men, set fra alle Sider, det splitter. Det splitter — — nu, hvor alle gode Kræfter burde være med til Samling — —

— Samling er god, sagde Fabrikanten haardt, men først Landsfjenderne frem.

— Kære Fabrikant, brød Forstanderen ind, De er nu højre Fløj . . .

— Er det Bevillingerne, raabte Raabel, der var løbet ind i Stuen med et guldrandet Glas i sin Haand.

— Det er, hvad det er, sagde Købmanden og gik ham forbi, mens Hr. Raabel sagde og lo:

— Saa gaar vi altsaa lige ind i den luende Galskab. Men der var naturligvis ikke andet at vente af d'Herrer.

Fabrikanten svarede og lod, som talte han til Forstanderen:

— Forsvarssagen er god. Den bringer Landsfordærverne frem, saa man kan se dem.

— Taler Fabrikanten til mig? raabte Raabel, mens Forstanderen, der stod midt i Kredsen, sagde:

— Ja, her paa Egnen vil der jo aldrig findes Bund for Tanken om et forsvarsløst Fædreland.

— Men vi har vort gamle Program, snerrede Ussing fra en Krog.

— Et Program maa der til for dem, der vil samle, svarede Forstanderen.

Raabel gjorde en Bevægelse med Tungen, som om han havde Opstød:

— Og bagefter kan det bruges som Serviet til at aftørre Fadet.

Uhrmageren gryntede over sit Glas — og holdt pludselig op.

— Men vi Unge vil ikke samles om at slaa af, sagde Ussing, der stod med Hænderne i Lommen.

Men Raabel sagde:

— Aa, her i Landet er der sat Præmie for at slaa af.

Joán havde pludselig løftet sit Hoved og saá paa de raabende Herrer.

— Hvorom taler de? sagde han til Erik som En, der vaagner.

— De taler, svarede Erik.

— Men om hvad?

— Om at forsvare Fædrelandet, min Ven, sagde Erik og han smilede: det er her i Landet Politik.

Men Ussing, der talte hastigt og rød i sit Hoved, sagde, at ét burde huskes: at de Unge var opdraget i de gamle Grundsætninger.

Fru Lorentzen standsede ham ved at gentage Ordet: Grundsætning, mens Hagen blev bred over Guldkæden og hendes Øjne gik fra Kandidaten over til Fru Raabel, der var kommen foran paa Dørtrinnet, hvor hun stod med den haandmalede sammenslaet i den halvløftede Haand som en Pind.

— Men, raabte Raabel, lad os kun — lad os kun.

Idag er det to hundrede Tusind til et Par blaa Bukser og imorgen marcherer vi lige ind i Fæstningen . . .

— Hørup er død, mine Herrer, og der er sat Præmie paa Forræderiet.

— Ja, talte han ind mod Fabrikanten, jeg er min Mening bekendt.

Tobakshandleren gik bag om Joáns Ryg og sagde grinnende ned over hans Skulder, halvsagte:

— Gu' er han ej, Koncertgiver.

— Det véd vi, at De er, sagde Fabrikanten, der vejede sin Guldkæde i Haanden.

— Det gamle Program, sagde Ussing til Fabrikanten: var Neutraliteten meddelt til Magterne og en Politivagt; medens Forstanderen talte om: at ganske vist ogsaa han i et saa vanskeligt Spørgsmaal (og han udtalte g'et) vilde haabe paa Læmpe; at man, hvorman han ikke tvivlede, vilde læmpeligt forberede Befolkningen.

— Forberede Folkeaanden, sagde Forstanderen: Folkeaanden, som, naar den først er vakt, aldrig har svigtet her i Danmark.

Grev Holstein, der stod ret op og ned ad en Væg med Cigaretten mellem Læberne, sagde ud over Stemmerne:

— Og mens De forbereder, Hr. Forstander?

Forstanderen drejede sig:

— For os, Hr. Hofjægermester, sagde han, og hans Stemme skjælv lidt: har Vorherre altid haft sin Mening med vort lille Danmark.

— Den Mening var i nogle hundrede Aar: Hug en Hæl og klip en Taa.

— Det er maaske, sagde Forstanderen, hvis Adamsæble gik op og ned: ikke alle, der ser, hvad der blev bevaret.

— Nej, Hr. Forstander! — og Erik stirrede paa Skyen fra sin Cigaret: jeg véd det ikke.

— Men, sagde Forstanderen midt i sin Kreds: hvad der først skal dyrkes, er Kærligheden til Fædrelandet...

— Og hvad der skal rykke frem, er Kanonerne raabte Raabel og lo, mens han raabte: Og naar Kanc-

nerne er rykket frem, bygger vi Krudttaarne, og naar vi har bygget Krudttaarne, armerer vi Voldene, og naar Voldene er armeret — falder vi for Fædrelandet . . .

Han førte sin Haand gennem Luften, som gav han en Sjover en Lussing.

— Gu' gør vi saa. Min Herre, husker De Overgangen til Als.

Magisteren havde rejst sig i en Krog:

— Dybbøl kom først, sagde han.

— Det har De, Magister, opdaget meget sent, sagde Doktoren, og henne i Stuen lo de.

Joán var gaaet frem næsten midt i Rummet, og det var Gerda, han spurgte igen med den samme Stemme som før:

— Men hvorom er det, de taler?

Gerda svarede:

— Det er kun Politik, sagde hun.

— Men hvorom? sagde Joán.

— Her paa Egnen er det altid om Forsvaret, sagde hun som den, der taler om noget, hvorover hun aldrig selv har tænkt.

— Forsvaret? spurgte Joán: Forsvaret af Landet — selve Landet?

— Ja, svarede Gerda og saá paa ham, halvforbavset ved noget i hans Stemmes Klang.

Joán gik fra hende, et Par Skridt, med et besynderlig anspændt Udtryk i sit Ansigt — anspændt maaske for at forstaa alle de danske Ord.

Men til Raabel, der endnu var ved Taarnene, sagde Fabrikanten tværs gennem Stuen:

— Men Forsvaret er ikke Forsvaret. Det er Sagen, som —

— Som? Doktoren rejste sig som en Top.

— Skiller mellem dem, der vil være med os, og dem, som er i mod os, sagde Lorentzen.

Der fløj et lille Smil frem fra Lægens Øjne — rakt ind i Fabrikantens Ansigt, før han sagde:

— Hvori, Fabrikant?

Det var, som Fabrikanten pludselig var gledet paa sin Støvle; men Forstanderen havde vendt sig mod Raabel:

— Ven Lorentzen har Ret, sagde han: Denne Sag er Mærke i de større Ting.

Tobakshandleren stod bagved Joán:

— Saa, sagde han og grinede ned over Joáns Skulder:

— Der blev Laarentzen Bêt. For ham kan Raabel tuml'.

Og Tobakshandleren blev staaende, midt i Striden, med Hænderne paa sin Ryg, svedende af Fornøjelse.

Men Raabel havde vendt sig mod Forstanderen igen og — med en oratorisk Kolbøtte — raabte han:

— Jeg kender her i Landet ingen formaalstjenligere Forretning end Forræderiet . . .

Fru Raabel skubbede med den haandmalede sin Ægtemand ind i hans Rygrad, og, da han drejede sig, hviskede hun:

— Du er altsaa gal?

— Ja, Madame, hviskede Raabel tilbage: jeg har giftet mig med Dem.

Og han vendte sig som en Vind igen — hen mod Grev Holstein:

— Men, sagde han: vi har, Herren være lovet, Vælgerne tilbage.

— Ja, sagde Erik halvhøjt: Kvæget er foreløbig paa Stald.

Det gav et lille Sæt i Doktoren, men saa fniste han:

— De ka' s'gu ha'e Ret, sagde han og løftede sine Skuldre: Men Vælgerne er dog Vælgerne, ikke sandt? Og Vælgerne vil tale. Den jyske Bonde har sund Fornuft og den jyske Bonde er radikal.

— Det er han, sagde Kandidaten, som gik op og ned.

— Ja, skød Fru Lorentzen ind: Kandidaten er enig med Doktoren.

— De, Hr. Doktor, sagde Forstanderen og talte venligen som den, der ønsker Afslutning: kender dog næppe vor kære Befolkning som vi, der har Føling saa mangesteds. Der er én Ting, vor jyske Befolkning har

— den har Tillid. For den véd, de Mænd, der styrer nu, er dens egne.

— Og de er Jyder, sagde Købmand Johansen og slyngede det ene Ord fra sig som en Sten.

Men Forstanderen havde vendt sig til Sønderjyderne, som han syntes stod ligesom lidt ene, og han talte om Skytteforeningerne, i hvilke han ret som saá en Vej.

— Til den Dag kommer, sagde han: hvor Ret gaar for Magt.

Fru Raabel var svajet over Gulvet (der var to uknappede Hægter i hendes Nederdel) og gled forbi Kandidaten:

— Ussing, hviskede hun: De skulde vare Dem for Fru Lorentzen.

— Man har sin Overbevisning, snærrede Kandidaten.

— Du skal vel osse ha'e Brødet, sagde Fru Raabel: og Du kender det Fruentimmer.

— Du skulde tale højere, sagde Kandidaten arrigt.

Fru Raabel gled videre — hen til Joán:

— Alt dette her, sagde hun venligt — og haabede endnu en Gang paa Skærsommernatsdrømmen firhændigt — forstaar De ikke noget af . . .

— Nej, svarede Joán, bestandig med det samme Udtryk i sit Ansigt:

— Jeg forstaar det ikke.

— Heller ikke jeg, sagde Fru Raabel og saá op imod ham: Virkeligheden flygter vi for — vi af vor Art.

Man hørte stadig Forstanderens jævne Strøm af Ord om Skyttebevægelse og Skytteforbund, hvortil jo nu, sagde han, Drengeforbundene synes at ville slutte sig, hvad der vel kunde blive til Velsignelse, hvis de kunde holdes fri for en usund Indflydelse,

mens Raabel raabte ovre i Hjørnet og tilsidst havde vendt sig til Tobakshandleren og sagde:

— Det glade Vanvid kan dog ikke sejre! og pludselig snoede sig om og sagde til Joán:

— Hvorom taler Madame?

— Vi taler om, sagde Fruen: at alt dette er noget, som vi ikke forstaar.

— Nej, sagde Doktoren: det vil jeg tro.

— En Fremmed, kære Greve, og han lo: der slipper ind her i Landet, maa tro, han er sluppet ind i et Galehus . . .

— Her er den sunde Fornuft jo død, sagde han. En Fremmed vil slet ikke fatte det.

Han tog Joán i Kjoleopslaget og førte ham, mens han blev ved at tale, bort fra Madame:

— Men et Forsvar, kære Greve, har man hørt Mage til Vanvid? et Forsvar af denne Klat Jord — et Forsvar med vore Soldater. Har De set vore Soldater? Naa ikke? De vilde heller ikke tro Deres Øjne. (Og Doktoren lo.) Kære Herre, vi ligger midt mellem to Stormagter. Stormagter, Kære, behag at betragte Kortet. Og vi skulde tænke paa at forsvare os? Hvis de Herre kan tro paa det, ikke sandt! — burde de belægges med Haandjern, Kære. Og hvad vi vil, vi, der har Fornuft i Pæren, er ganske klart, klart og simpelt: Vi lader Landet ligge aabent. Og hvis Landet ligger aabent, hvem skulde saa falde paa at besætte det, ikke sandt? Og hvis det blev besat, ikke sandt! — saa reklamerer man, Kære, og det samlede Europa ta'er sig af En . . .

— Men for saa vidt (Doktoren trak Skuldrene op) for saa vidt har de Folk jo en Undskyldning: Man kan aabne hver Hjernebælte fra Gedser til Skagen — ikke sandt? og der er ikke en Kat, der ta'er den Sag alvorligt. Kære Greve, vi Danske er dog, Gud være lovet, et Folk af Ironikere. Men et Parti skal naturligvis ha'e en Sag.

— Og vi andre, sagde Doktoren og lo, skal have noget at kæmpe mod . . .

Han lo:

— Forsvarssagen, kære Greve, mellem os sagt, hvis Forsvarssagen døde — — det vilde være et Grundskud paa selve Radikalismen.

Doktoren saá paa Joán, hvis Ansigt syntes træt eller næsten pint, og han sagde:

— Men alt det kender De naturligvis fra Deres eget, kære Fædreland? . . .

— Jeg har intet Fædreland, sagde Joán langsomt.

— Nej, nej, Doktoren smilede: en Mand som De bliver Kosmopolit, det er klart . . .

Og som den, der endelig har fundet en Ligesindet, til hvem man kan sige alt, sagde han:

— Men, kære Ven, i vort Hjem og inden vore fire Vægge er vi det vel, Gud være lovet, alle. Tiden glider dog frem, ikke sandt? og havde jeg en Søn — men Madame har kun skænket mig Døtre — vilde jeg . . . men man kan jo ikke sige den Slags . . . vilde jeg i fuld Oprigtighed ønske ham, at vi alle var opslugt af Tyskland. Det vilde jo være hans Lykke — et stort Land, ikke sandt? Det store Land byder dog den store Chance . . .

— Men det vil ogsaa komme, sagde han.

— Vort Slægtled har dog gjort Fremskridt og vore Børn (Doktoren smækkede med Tungen) vil ikke være anlagt for Sentimentaliteter.

— Min Fødeø, sagde Joán og talte som før, er bedækket med Blod.

— Ja saa, ja saa, sagde Raabel, ligesom forvirret ved Joáns Tone.

— Den er dækket med mine Forfædres Blod.

Doktoren lo, med en usikker Latter:

— Ja, andre Tider og ikke sandt? andre Forestillinger . . .

— Og en anden Race, andre Racer, bedste Herre.

— Men vi Danske og Blod, kære Hr. Greve, vi Danske og Blodsudgydelse. Vore Evner gaar sandelig ikke i den Retning. De skulde vide, hvor mange af mine Kolleger der opgiver Studiet, fordi de besvimer i Operationsstuen . . .

— Ja, De ler, sagde han.

— De ler, gentog han og saá paa Joán, der havde let ganske kort.

Og pludselig sagde Doktoren til sig selv — for der

var noget ved Joán, som var der ingenting Levende bag hans Londonner Skjortebryst —:

— Han har s'gu ikke forstaaet et Ord.

— Bæstet har ikke forstaaet et Ord.

Og uden at finde noget at sige, stirrede Hr. Raabel paa sin egen Cigaret, til han vendte sig om paa Hælen.

— Han er jo dum, sagde han til Madame, der stod i Døren.

— Det er kun hvad jeg har set hele Tiden, svarede Fruen.

— Pure dum, sagde Doktoren.

Da han drejede sig, saá han Hans Haacke, der sad halvgemt bag et Gardin og stirrede paa sine egne lidt for store Fødder:

— De er lidt mat, sagde Doktoren, og han lo:

— Ja, saadan en Rejse maa s'gu heller ikke være ublandet morsom.

— Navnlig ikke, sagde Fruen, for den, der skal være Nummer to paa Rejsen.

— Men, lagde hun til: det er vel i det mindste heller ikke hvert Sted, der festes mellem Kulisserne som her. Jeg følte for Dem.

— Sie meinen, gnädige Frau, sagde Hans Haacke.

— Jeg beundrer Dem, jeg med mine Nerver vilde aldrig have kunnet spille til Ende under den — Champagnestøj.

— Man værner sig til sin Stilling, sagde Haacke, der slet ikke havde hørt nogen Støj, men som følte sig smigret ved at beklages.

— Ja, behageligt maa det ikke være, sagde Doktoren.

Gerda havde skænket igen og kom frem i Døren med en Bakke, da Fru Jespersen mødte hende.

— Gerda, sagde hun halvsagte, hvorfor har Du taget de Glas — iaften, hvor Grev Holstein selv er her?

— Fader forlangte det, svarede Gerda uden at slaa Øjnene op.

— Det tænkte jeg, sagde Fru Jespersen, og, henvendt til Joán, fortsatte hun:

— De bliver træt, Grev Ujházy, men naar Mændene først begynder at tale om Politik, bliver der altid Sturvask.

— Jeg tænker paa saa meget andet, svarede Joán.

— Det samme gør jeg, sagde Fru Jespersen leende.

— Og alligevel var der en Tid — og hun skiftede i Stemmen — hvor jeg var med til at samle ind til Kanoner. Men nu er der talt om den Ting i tyve Aar. Og ja, jeg tror, mon ikke vi Danske har en Evne til at se en Ting fra alle Sider og give Alle Ret og Ingen Ret? Vi sidder og drejer og drejer Garnet, til Nøglet bliver liggende i Skødet og hele Garnvindet er kommet i Ulave.

— Eller, sagde Fru Jespersen med et Suk, som gav hun det op: det er maaske kun det, at jeg rentud ikke har Kræfter til at tænke paa, hvad der vil ske om halvhundrede Aar.

— Ikke Kræfter? gentog Joán.

— Ja, maaske er det dér, det brister, sagde Fru Jespersen: Der er et Sted hos os Danske, hvor vi har sat Styrken til.

Joán holdt Øjnene ret mod Gerda.

Maaske paavirket af hans Tankestrøm slog Fru Jespersen pludselig over og vendte sig om mod Gerda:

— Men Gerda har det saamæn ikke nemmest — hun sidder midt mellem Købmanden og Bestyreren.

— Saa maa Frøken Gerda rejse sig, sagde Joán og vilde le.

Forstanderen var vendt tilbage til Folkeopdragelsen og „Ledet“:

— Hvis vi blot kaldte vort Forsvar Fredsværn, sagde han, og gjorde det til et Led i den sunde og rette Opdragelse . . .

— Det bliver et dyrt Led, fo'r Ussing ind.

— Dyrt og dyrt, sagde Forstanderen: naar vort Folk kun fandt Samlingsvejen . . .

— Det er en Vej, Ungdommen aldrig gaar, sagde Kandidaten.

— Saa maa Ungdommen la'e være, faldt Købmand Johansen ind.

Men Ussing sagde og fulgte med sine Øjne kun uafbrudt Fru Raabel og Haacke :

— Om Dem, Købmand Johansen, véd man, hvor De staar.

— Véd Kandidaten det?

— Ja, raabte Ussing og stadig hidsigere (nu gik Fru Raabel og Haacke til Klavéret) :

— At De er en Venstremand, der holder paa Befæstningen.

Raabel havde drejet sig og lo :

— Vor ærede Vært holder paa Befæstningen, sagde han, for saa mister vi Københavnere Dyrehaven.

— Maaske har Doktoren Ret, sagde Købmanden, med et Glimt imod ham.

Forstanderen var ligesom gledet ud fra Kredsen og sin Medhjælper, og Fru Lorentzen sagde staaende paa Dørtærskelen :

— Ja, vi paa Fabrikken mener nu om Kandidat Ussing, at hans Plads var ikke . . . hvor den er . . .

Og Fru Lorentzen tog fast om Guldkæden.

— Kære Ven, sagde Forstanderen: jeg tror, at De kender min Mening, hvad jeg personligt mener. Men Ungdommen er vanskelig . . . den er meget vanskelig at holde sammen. Hvor mange af vore tohundredehalvtreds, ja, vi er i dette Halvaar oppe paa det Tal af Karle og Piger . . . men hvor mange troer De, vi beholdt, hvis vi ikke tog mange Hensyn?

Fru Lorentzen svarede ikke. Men Forstanderen sagde fastere :

— Det er vor aandelige Styrke, at vi rummer Afskygningerne.

Og da Fru Lorentzen endnu intet sagde, lagde Forstanderen til og saá hende ind i det rødslaede Ansigt :

— Men det er sandt, fra Doktorens Hus kommer i det Hele intet godt.

Fru Lorentzen slap Kæden. Men Ussing, der bestandig havde Øjnene inde hos Fru Raabel (Blomsten paa

hendes Haar ligefrem daskede Hans Haacke paa Kinden) sagde snærende over mod Forstanderen:

— Vi Unge vil i denne Sag tilsidst forlange et klart Standpunkt.

Forstanderen havde rettet sig og han gjorde med Haanden en Bevægelse, som slog han paa en Klokke:

— Det Standpunkt vil vi tage, sagde han: I en Sag, vi Lægmænd ikke kan overskue, vil vi, naar Tiden er inde, følge dem, der har Ansvaret.

De havde pludselig alle hørt efter, mens ogsaa Tobakshandleren havde rejst sig med sit Whiskyglas.

— Og de, som til den Tid, fortsatte Forstanderen, ikke er med os, vil ikke mere være blandt vore.

Der var stille et lille Nu. Saa sagde Doktoren til Magisteren, der havde stukket Hovedet frem:

— Saa, der talte Hovedkvarteret.

Og han sparkede med sin sprukne Lakstøvle:

— Og man smed Ansvaret fra sig! . . . han spyttede ud gennem Musetænderne.

— Ligesom alle de andre, sagde Magisteren.

— Der fik Kandidaten sin Opsigelse, sagde Tobakshandleren, der var gaaet ind i Spisestuen.

— Faar jeg saa et af Grevens Glas, bad han og bøjede sig over til Gerda.

— Saa, forkyndte Fru Jespersen i et Sæt: Nu er hun der.

Inde fra Klavéret lød Musik.

— Naa, sagde Tobakshandleren og grinede: er hun kommen paa Stolen — naa, hun har ogsaa længe kløet . . .

Det var Fru Raabel og Hans Haacke, der spillede firhændigt.

— Men det maa jeg se, sagde Fru Jespersen og gik.

— Sku' vi sæt' os, Koncertgiver, foreslog Tobakshandleren, for den' her bliver nok lang . . .

Stemmerne rundt om døde hen, mens Doktoren fløj igennem Stuerne.

— Hyss.

— Hør, det her har ikke været saa grinagtigt for

en Fremmed, sagde Tobakshandleren og skubbede til Joán med sin svære Albue. Men nu har de vel skændtes til Ende om deres Meninger.

Tobakshandleren lo sagte og tømte Glasset:

— Men jeg siger nu, Meninger og Meninger — hva' Koncertgiver? Man har sin Disk, lever med sin Disk . . . der er s'gu Centrummet . . . saa ka' de gerne snakk' . . .

— Naa, sine Meninger har man naturligvis — Gerda, hvor har Du sat den Flask'? — men jeg si'er, Koncertgiver, hva' kan 'et nu nytt' og snakk' og snakk' om den Fare og den Fare?

— Fare? sagde Joán, og saá frem over Glassene.

Gerda havde sat sig, tæt ved Gardinet lyttede hun til den Beethovenske Sonate.

— Ja, Faren og Faren, som de stopper i os i Højre — for jeg er nu Højremand, Koncertgiver, i mit Hjerte — men man ka' nu li'egodt ikke gaa rundt og glo paa Faren hver Dag, saa ku' man jo li'esaagodt gaa rundt og miste sit Livs Fornøjelse ved at tænke paa sin Død og sin Begravelse . . .

Og som om Ordet Begravelse førte hans Tanker videre, sagde han og drak igen:

— Og forresten saa ka' man s'gu si'e som min Fætter paa Vesterbro — jeg og min Bro'er vi ta'er jo tit til København, saadan skiftevis . . . for her er man jo Borger og kan ikke dandere den som man maa, naar man er Mandfolk . . . Men nu min Fætter, han er Odd Fellow, han si'er saa tit: Naa, si'er han, naar vi er for os selv, naa, si'er han, naa Du, naar vi først er lagt i Karetten, ka' det vel være os det samme, hvem der saa tramper paa Jorden.

Ovre paa den anden Side Bordet stod Fabrikanten og talte med en Sønderjyde.

— Ja, sagde Sønderjyden, vi har set paa to Gaarde ved Skive.

— Her gøres Musik, hvæsede Doktoren og løb ud igen.

— Ja vel, hviskede Tobakshandleren over sit Glas; og da han saá, Doktoren var ude, hviskede han over Bordet:

— Hvor er det, Du vil købe, Mathiesen? Sønderjyden gentog: „ved Skive“.

— Det er til Nummer to, sagde Larsen, og han blev ved:

— Ja, I faar go'e Priser dér Sonden for Aaen for Jeres Ting og Sager, I Landmænd.

— Hyss, sagde Fabrikanten.

— Ja, sagde Larsen og gnubbede med sin Albue: Doktoren ka' s'gu faa En til at tie stille, Fabrikant.

De tav alle, mens Musikken lød ind gennem Rummenene.

Men pludselig bøjede Tobakshandleren sig frem over sit Glas og halvgrinede fortroligt til Joán:

— Det er jo Doktoren, som maa hjælp', naar Smaapigerne hos Lorentzen er ved at bli'e for svære.

Joán havde ført sin Haand to Gange eller tre Gange hen over sine Øjenlaag, som om hans Øjne sved.

Saa stod han op.

Tonerne blev ved at lyde, men Joán skelnede dem ikke.

Tæt ved Frøken Gerda havde han lænet sit Hoved mod Væggen og stirrede mod Stuens Ansigt. Saa lukkede han sine Øjne. Det var, som skulde hans Hjerte standses, fuldt af en Bedrøvelse, paa hvilken han ikke kendte Navn.

De blev ved at spille.

Gerda havde vendt Ansigtet opad. Øjnene havde hun lukket.

Joán lod under sine halvlukkede Laag Blikket hvile paa hendes Ansigt.

— Frøken Gerda, hviskede han.

Hun rørte sig ikke, og i de stille Træk var der ingen Bevægelse.

— Frøken Gerda, sagde han igen.

To Taarer piblede frem under hendes Øjenhaar.

Men som ved Synet af de Taarer al hans Bedrøvelse flygtede under en urimelig Glæde eller et Haab, sagde han:

— Nu skal De ikke græde.

Gerda rørte sig ikke. Som den, der er bunden og ikke kan rejse sig, lod hun Taarerne løbe ned ad sine Kinder.

— Hvorfor græder De? hviskede Joán.

Men pludselig tav han, som om han havde svaret sig selv paa sit eget Spørgsmaal, og han grebes paany af den samme Smerte, der var uovervindelig og afmægtig.

— Nu har vi vel snart nok af Musik, sagde Købmanden, der gik gennem Stuen paa Vej til sit Kontor.

— Hun la'er sig s'gu ikke standse, sagde Tobakshandleren og grinede.

— Mon Skive er en givende Egn, sagde Fabrikanten og knyttede atter Samtalen med „Søndenaa“.

Næsten mekanisk* havde Gerda rejst sig eller som kaldt paa i Søvn — af Købmandens Stemme.

Joán gik frem. Det var, som hørte han alle de Talendes Stemmer ganske fjernt, og alligevel gjorde de hans Øre ondt. Han vidste knap, at han var gaaet hen til Pastor Jespersen, og alligevel havde han maaske søgt til ham som til en klog Ven.

Pastoren stod med Magisteren.

Og Joán, der traadte til, hørte Pastoren sige:

— Det glædede mig saa meget at se Deres Udmærkelse.

— Jeg véd ikke, sagde Magisteren, om det tør glæde mig.

— Kære Magister, sagde Præsten, at blive udmærket af det franske Akademi er dog saa sjælden en Æresbevisning.

— Ja, netop derfor.

Og idet hans hæse Stemme slog over, sagde Magisteren og saá paa ingen af dem:

— Jo større mit Navn bliver, des mere Skade kan det gøre.

Han krængede sin frø-agtige Mund :

— Det er hele Summen af mit Liv.

— Kære Hr. Magister, sagde Præsten, De ser det altfor sort.

— Nej, bedste Pastor — og Magisteren rystede paa sit Hoved, mens han stirrede ud i Luften — jeg ser kun Sandheden lige ind i Øjnene. Skulde vel en Regneme-ster som jeg ikke kunne gøre mit eget Regnestykke op?

Købmand Johansen vendte tilbage gennem Stuerne og standsede :

— Magisteren er saa tavs iaften, sagde han med Haanden i sin Lomme.

— Ja, kære Købmand, sagde Magisteren og lo: Nar-ren finder ingen Grund til at tale, naar Folket selv tager Ordet.

Og han gik ved Siden af Johansen.

Joán fulgte ham med Blikket og spurgte :

— Hvad har dog ramt det Menneske?

Den trætte Smerte i Joáns Stemme lod Præsten vende sit Hoved.

— Ramt, ja, det er han, sagde han og syntes selv bevæget.

Han tav et Nu og sagde saa :

— Og hvad det værste er : egentlig ramt gennem sig selv.

— Gennem sig selv?

— Ja, jeg mener, sagde Præsten, gennem det, han ikke formaaede — det han ikke overkom. Magisteren hørte til dem, der stod fremmest i Rækkerne i alle de Aar, da Raabet var europæisk Kultur og Byggen kun paa Kultur. Og da han var meget nær den berømteste af dem alle, blev han jo naturligvis en Fane i Partiet, der svang og svingede med hans Navn og Berømmelse — det er Matematiker, han er . . .

— Men saa? sagde Joán.

— Ja, sagde Præsten, saa skiftede han vel Anskuel-ser om Kulturen, efterhaanden som han saá dens Virk-ninger. Og jeg véd ikke rigtigt, hvordan det var, for jeg

var ikke i København den Gang og jeg er jo ogsaa yngre — men jeg tror, han paa et Møde bekendte sit Frafald, navnlig vistnok i den usalige Forsvarssag. Saa holdt han flere Møder, og hans Parti, der maatte vælge det Vaaben, der her til Lands slaar hurtigst ned — lo ham ud . . .

— Og, sagde Præsten: for Latteren gik han. Gik og forlod det Hele.

— Nu boer han her — ude i et lille Hus, han har ladet bygge. Og hans gamle Parti har lidt efter lidt listet hans Navn ind igen og bruger det til Vaaben for alt det, som han ikke mere mener, og han tier — og overkommer ikke mere . . .

Joán talte ikke, og Præsten sagde:

— Latteren har skyllet mange Kræfter bort her i Landet.

Joán, der muligvis ikke havde hørt hans sidste Ord, sagde ud for sig:

— Her er saa mange Ubeslutsomme.

— Det ligger i Blodet.

Og pludselig smilede Præsten og sagde:

— Aa, der er noget, der falder mig ind . . . en Mand, som De, Grev Ujházy, bliver vist paa Deres Vej overfaldet med mange snurrige Spørgsmaal. Vi almindelige Mennesker sidder jo rundt i vore Kroge og brænder inde hver med sit og saa ryger vi ud med det, naar vi ser en Lejlighed . . . Det var Hamlet, jeg kom til at tænke paa . . .

— Hamlet? . . . Joán kom uvilkaarlig til at smile.

— Ja, han var lidt af et Studium for mig i min Ungdom — det har ikke altid været min Hensigt at blive Præst — og Forholdet mellem Hamlet og Ofelia syntes mig altid vanskeligst at komme efter . . .

— Ofelia? sagde Joán og saá paa Præsten — hastigt.

— Ja, man kan jo leve saa længe med en digterisk Figur, at man ligesom vil vide alt om den. Og jeg mener, om det ikke var Hamlets største Nederlag, at han ikke (Præsten søgte et Øjeblik om Ordet, som om han var blevet skræmt) tog Ofelia . . .

— Hvis hun lod sig tage, sagde Joán.

Men da han havde sagt Ordene, lyste der et pludseligt Smil over hans Ansigt.

— Døde hun mon ikke, fortsatte Hr. Jespersen, fordi han ikke havde taget hende?

Og paa én Gang lagde han til, lidt forvirret og som om maaske Præsten maatte gøre en Slags Undskyldning:

— Ja, det er en gammel Æstetiker, der spørger. Vi er alle Æstetikere paa Bunden her i Landet.

Da Joán endnu intet svarede, vendte Præsten sig og sagde, maaske for helt at vinde bort fra Hamlet og Ofelia:

— Fru Raabel har megen Færdighed.

— Ja, sagde Joán, der pludselig hørte, at de spillede endnu: jeg har egentlig ikke hørt efter.

Og hastigt lagde han til:

— Skal vi ikke sætte os? og han gik frem mellem Damerne, der sad i en Halvkreds under Hængelampen.

Doktor Raabel havde hørt Joáns Ord og forlod sin Dørstolpe.

— Der burde være Grænser, sagde han til Ussing, selv for en Salon-Zigeuner.

— Deres Mand og jeg, sagde Joán, der satte sig ved Siden af Fru Jespersen, har talt om Hamlet . . .

— Om Hamlet og Ofelia.

Gerda stod lænet til en Stol.

— Skal De ikke sidde, Frøken? spurgte Joán, og hun satte sig.

De spillede endnu, da Fru Jespersen sagde, bøjet frem og sagte:

— Grev Ujházy, De kunde gøre Gerda en uhyre Fornøjelse.

— Hvilken?

— At lade hende se den Ring, sagde Fruen og pegede paa Joáns Lillefinger: hun er rent vild efter Stene og Ringe.

— Fru Jespersen dog, hviskede Gerda.

Joán lo, lidt for højt, saa Fru Raabel strammede sin Ryg ved Klavéret.

— Blot vi er i Kolding, sagde Fru Jespersen, er hun ikke til at drive fra Guldsmedevinduerne.

— Her er den, sagde Joán og rakte Gerda Ringen.

— Hvor den er dejlig! . . . Og Gerda stirrede paa Brillanten, men Ringen selv holdt hun mellem sine Fingre som noget fremmed, eller som om den var for tung.

— Ja, den er dejlig, sagde Fru Jespersen.

— Holder De saa meget af Ædelstene? spurgte Joán, der kun saá Gerdas Ansigt.

— Ja.

— Hvorfor?

— Aa, det har hun fra Romanerne, lo Fru Jespersen.

— Se, Henrik, sagde hun til sin Mand, der tog Ringen og betragtede den som en glad Kender.

— Ja, den er ren i sit Spil, sagde Joán.

— Sjælden, sagde Præsten.

— Jeg har faaet den af en Ven, der nylig døde.

Og pludselig sagde han, lidt højere og som den, der forfølger en Hensigt:

— Han faldt i en Duel.

Gerda havde løftet sine Øjne.

— En Duel? sagde Fru Jespersen.

— Ja, han blev dræbt, han var den sidste Hertug af Monthieu.

— Dræbt? udbrød Gerda.

— Men af hvem? spurgte Fru Jespersen.

— Af en stor Maler, sagde Joán, hvis Stemme kun kaldte paa En: Maleren Adelskjold, hvis Hustru han elskede.

Fru Lorentzen havde faaet Ringen og holdt den foran sig som et Løg.

Men Joán blev ved, og det var, som om hans halv-hviskende Stemme fulgte Klavérets Toner:

— Det var en Spaadom i François' Slægt, at den sidste Monthieu skulde betale Livets Lykke med Døden.

Fru Lorentzen gav Løget fra sig til Forstanderen, som var traadt til.

— Hvor gammel var han? spurgte Fru Jespersen halvsagte og fremadbøjet.

— Saa gammel som jeg, sagde Joán og saá kun Gerda, hvis Øjne var fæstede paa Rummet, som vendte hun Bladene i en Bog, hvori hun læste.

Forstanderen, der havde set paa Ringen, gav den fra sig og sagde:

— Ja, vort lille Land kender jo ikke saadanne Kostbarheder og de Forhold.

— Nej, sagde Fru Jespersen og smilede med et Smil, som Forstanderen ikke saá: det er lidt langt herfra.

— Det er vel i Paris, sagde Fru Lorentzen, som om hvert af Byens fem Bogstaver stinkede.

Men Joán, hvis Stemme stadig lød, som om den sagte kaldte, vedblev i en besynderlig Higen efter at sætte sin døde Ven eller mulig sig selv i Ramme:

— Monthieu var det fineste Menneske, jeg har kendt. Han var Guy de Maupassants Ven . . .

— Har De ogsaa kendt Maupassant? spurgte Fru Jespersen.

— Guy de Maupassant? ja, jeg har set ham et af de sidste Aar, han levede.

— Har De læst hans Bøger? spurgte han Gerda.

— Ja, jeg har læst dem, sagde hun, med det samme fjerne Udtryk i sine Øjne.

Købmanden, der havde set paa Joáns Ring, gav den tilbage og sagde — med noget af Pengemandens Vrede over en urentabel Værdi:

— Ja, man sætter jo mange Penge i den Slags Sager i Udlandet.

— Vi har ikke Blikket derfor, sagde Forstanderen.

— Frøken Gerda holder dog meget af ædle Stene, sagde Joán og smilede. Han havde set hendes Øjne følge Ringen, der atter gled over hans Finger.

— Det er noget i hendes Natur, sagde Købmanden med den samme halvvrede Stemme.

Musikkens Toner lød stærkere, mens Fru Jespersen sagde og havde støttet Hagen i sine Hænder:

— Det er besynderligt, at saa mange af de store Romanforfattere mister deres Forstand.

— Det kommer maaske ogsaa af deres Liv, sagde Fru Lorentzen, hvis Mund lignede den sammenrimpede Ende af en Pølse:

— Man hører dog, hvordan der leves i de udenvælt-ske Samfund.

Fru Jespersen havde vistnok ikke hørt det, for hun nævnede kun med den samme ærbødigt stille Stemme Dostojewskys Navn.

— Det har staaet i en Føljeton, sagde den ene sønderjyske Frue:

— Fra København.

Men Fru Lorentzen sagde fra sin Plads ved Siden af „Søndenaa“, hvor Damerne havde vendt sig og dannede ligesom en Front:

— Det er jo kendt, at i Kapellanboligen har man Smag for alt.

Forstanderen greb ind:

— Vore Skjalde er heldigvis sunde. Og jeg tilstaar, jeg stifter ikke Bekendtskab med ret meget af det, som for Tiden sendes ind over Grænsen. Det er vel andre Sæder der udenvælts, og aandeligt set er der lidet Nyt.

Men Fru Jespersen, der ikke vilde bøje af, slog pludselig Gerda paa hendes Knæ og sagde leende:

— Sover Du, Gerda?

— For Gerda har det, blev hun ved til Joán, med at falde i Søvn ligesom Tornerose.

Joáns Ansigt sitrede et Nu:

— Bag de høje Hække, sagde han.

Musikken var pludselig hørt op, og alle tav som i et Ryk, saa man hørte Fru Raabel, der rejste sig fra Klavéret, sige til Hr. Hans Haacke, der var overdreven svedt:

— Ja, man føler, hvor den ægte Musikværdi sidder, og da hun kom hen i Døren, sagde hun med et Smil, der dirrede en Kende:

— Men for Tilhørerne var det for langt.

Alle havde rejst sig og stimlede sammen og takkede meget højt, med mange Ord — Fru Lorentzen i Spidsen. Deres Lovtaler slog ligefrem Kreds om Hans Haacke og Fru Raabel, mens Fru Lorentzen trykkede Hænder som ved et Vennemøde og de to Søndenaas-Rygge var vendt mod Joán som to sorte Stænger.

Joán havde staaende hilst Fru Raabel med et Buk.

Og Doktoren, der havde set det, sagde ret højt:

— Ja, hvad man ikke har hørt, gør man jo klogt i ikke at udtale sig om.

Men Fru Lorentzen, hvis ubevidst opsamlede Galde flød ud som Kvæder og Honning over Fru Raabel, sagde:

— De skulde dog oftere slutte Dem til os paa Fabrikken.

Fru Raabel, der virrede beskedent med Levkøjdusken frem og tilbage, sagde:

— Ja, maaske kan vi Stakler herhjemme ogsaa v o r t.

— En Smule, sagde hun.

Forstanderen, der et Øjeblik havde været lidt forstumlet over Fru Lorentzens Hjerteligheder mod Fru Raabel, skyndte sig at sige:

— Det herhjemme fra er jo det, som vi forstaar med Hjertet . . . Og han var i samme Nu saa inderlig glad ved den pludselige Tanke om, at Samarbejdet med Us-sing, ved Forstaaelse, kunde bevares.

Men Joán, der hastig havde sat sig og vilde tale, nu, alle de Folk var gaaet, spurgte Gerda:

— Hvorfor siger De aldrig Deres Mening?

— Hvordan?

— Deres Mening? gentog kun Joán.

Gerda, der bestandig sad med fremstrakt Hoved — men Skikkelsen gled ligesom ind i hendes Stol — sagde:

— Mening . . . jeg har vel ingen . . . kun saadan hvad jeg tænker . . .

— Tornerose, lo Fru Jespersen, med en Latter, som ikke var helt glad: Tornerose.

Men saa sagde hun :

— Ens egen Mening, Grev Ujházy, tror De ikke, den dør hen?

Og idet hun saá hen for sig, sagde hun :

— Her i Landet tror jeg kun, vi har fem eller seks Meninger — — — der er ikke Plads til flere. Og alt det andet kommer der ikke Vækst i.

— Nej, sagde Præsten, der havde stillet sig ved Siden af sin Kone: Her i Landet tier mange af de Bedste, og alle de Næstværste ler — —

— Ler?

— Naa, sagde Præsten, i denne Egn smiler man kun. Men Smilet kan udrette det samme.

Fruen havde rakt sin Haand op over sin Skulder :

— Min kære Ven.

Og de to mødtes i et Haandtryk.

Joán havde med Øjnene fulgt deres Hænder. Og som om han i et Spring satte ud i sine egne Ord, begyndte han at tale om François de Monthieu og Guy de Mauissant og Paul Hervieu, hans Ven, hvis Tale han havde hørt i Akademiet; og om Mme Vardot, til hvem Turgénjev havde sunget: Hun var firsindstyve Aar og skøn endnu — en Garcia.

Og han talte om Versailles, hvor han havde elsket at gaa med Monthieu og den yngste Mac Mahon. Der var saa skønt i Kastanjealléerne, i Oktober, Kastanjerne, hvis Blade dufter, naar de falder.

— Dér boede Fru de Monthieu, saa længe François han levede.

Joán fortalte om Festen i Hertugindens Hus, hvor Medicæerne havde levet for en Nat, og Fru Adelskjold i sit vinrøde Fløjl, bedækket med Rohanernes Ædelstene, blev hilst, med løftede Klinger, af al Firenzes Ungdom.

Joán blev ved at tale, hastigt, som vilde han med sine Ord, som med en gylden Stav gennem Luften, pludselig tegne alt det Liv, alt det Liv derude, som var de Størstes og hans . . .

Fru Jespersen havde bøjet sit Hoved.

Gerda sad som før. Kun hendes Skuldre sank sammen som blev hun mindre, mens Joán ikke tog Blikket fra hendes Ansigt.

Og han blev ved at tale. Han talte om Berlin, hvor alle Livets Døre stod aabne og Vest mødtes med Øst; og Asiens Mænd saá man og Kvinder, som kom over Atlanterhavet . . .

Han talte hastigere, blandende Sprogene, uden at finde Ordene, blivende ved — og saá kun hendes Ansigt, der blev som fjernere og fjernt for hans Øjne. Og dog blev han ved. Og inde i ham, inde et Sted i ham, spurgte han pludselig sig selv: hvorfor taler Du om alt det, Du afskyer? og han vidste hvorfor; og vidste, — vidste paa én Gang sikkert, at det var forgæves; forgæves, helt forgæves. Og dog blev han ved: foran hende (og hun lignede et sammensunket Barn) blev han ved at tale og fange. Til han standsede et Nu og hørte Erik sige — som En, der vilde afbryde:

— Det er nu langt borte, alt det.

Joán havde pludselig flyttet sine Øjne rundt paa dem, der hørte til, mens han snublede over sine egne sidste Ord . . . og Erik gav sig til at le enten for godmodigt at dække ham eller for at standse ham.

Joán saá Forstanderens Ansigt, der hvilede med et Smil tæt over den nedarvede nationalliberale Festflip; og Tobakshandleren, der skævede med en optrukken Mund, saa hans Øjne blev væk; og Kandidaten, der vrængede halvt over mod Fru Lorentzen — mens Doktoren lo og sagde frem i Stuen:

— Tal Tysk, Hr. Greve, den gaar bedre.

I ét Nu, i mindre end et Sekund, var det ved denne Latter, som om hans Minder og alle hans Erindringer, hans Barndoms, hans Ungdoms og hele hans Livs Erindringer slog ned over ham, ham, Joán Ujházy — udsmilet, udlet, hujet af; ham, Joán Ujházy, her midt mellem Fremmede.

Og som om Smerten endnu en Gang gav ham tyve

Øren, hørte han Fru Raabel sige til Hans Haacke, mens hun lo kort:

— Nu vil han pace forbi os — — os to Stakler, medens Forstanderen sagde ud over sin Flip til Fabrikanten:

— Ja, alt det er vel Europa, som det kaldes; men Ussing havde trukket Skuldrene i Vejret og sagde til Fru Lorentzen:

— Disse Ungarere har altid rigeligt med Broderier paa deres Frakker.

Men Fru Jespersen, der intet havde hørt, havde løftet sit Hoved og sagde:

— Det er alt det, som vi to, Gerda, aldrig faar at se. Gerdas Øjne var lukkede.

Men paa én Gang havde Johansen løftet sin knyttede Haand (gættede hans stærke Hjerne pludselig Spindet i dette Rum, Spindet mellem to Mennesker?) og han sagde vredt:

— Nej, vi trænger ikke til saa store Hjul.

Da paa én Gang alle tav, hørte man Fru Lorentzen saa mindeligt bede Hr. Hans Haacke, om han dog ikke vilde spille lidt endnu, før vi alle skal gaa — —

— Ja, nu skulde vi vel gaa, sagde Erik.

Det ene Ord havde ramt Joán som et Stød.

— Ja, sagde han og forsøgte at staa op.

Doktoren stod paa Dørtærskelen og saá paa ham ved Siden af Uhrmageren.

— Hvad har Manden drukket? sagde han.

— Jeg véd det s'gu ikke, sagde Uhrmageren og fniste: Men Johansens Bryg er altid stærkt — hva'?

Hans Haacke var gaaet til Klavéret. Det var Mazurkaen, han begyndte at spille.

De sad alle stille, maaske fordi de vilde vise, at nu hørte de efter. Johansen stod fremme i Stuen. Den knyttede Haand hvilede i hans Ærmegab.

Men dreven frem og næsten uden at høre eller at fatte sine egne Ord talte Joán igen, om „Øen“ — om de Forbandedes Ø, hvor han vilde skabe Lykke . . .

Og han talte om, hvordan den skulde blive et Fristed for de Pinte; og de Ulykkelige vilde de modtage og Forbryderne, der var flygtede, og de Mange, som Livet havde slaaet med Saar, de skulde tage imod dem . . .

Han talte og vidste ikke selv, hvorfra han fik sine egne mange Tanker — om et Hospital, de vilde bygge ude ved Moders Mølle og Munkebjerg vilde de kalde det . . .

Gerdas Øjne hvilede stumme paa hans Ansigt.

— Munkebjerg skal det hedde og Havnen kalder vi Vejle — —

Joán havde standset et Nu.

— Til Minde om Deres Mo'r, sagde Fru Jespersen, saa sagte som han.

— Ja, til Minde, sagde Joán pludselig — og han fornåm det, som havde han med sine Hænder afbladet et helt Træ.

Men Fru Jespersen trak paa én Gang Skuldrene sammen i en Frysning (fornåm ogsaa hun, at her skete noget, her, hvor intet skete?)

— I den Mazurka, sagde hun, danser Genfærdene.

Præsten, som stadig stod bag ved sin Hustru, sagde langsomt:

— Ja, hvor Kunsten dog er rig. Jeg synes, det er, som vi i Aften havde faaet til Givende et helt Liv.

— Maaske De ogsaa har det, Hr. Pastor, sagde Joán, og han var staaet op.

Købmanden havde ikke taget Øjnene fra sin Datter. Mazurkaen var endt.

Johansen havde kaldt paa sin Bestyrer.

— Skænk et Glas rundt og lad Gerda hjælpe Dem. Der skulde skænktes det sidste Glas.

Et Nu havde Joán støttet sig til Eriks Skulder.

— Du har s'gu talt for meget, sagde han, da han fornåm Joáns Legeme saa tungt.

— Og man skal stikke Fingrene i Jorden, før man giver sig hen, sagde han og lo.

Og ved hans Latter lo ogsaa Joán — højt, et Nu.

Doktoren hviskede til Johansen, i hvis Ansigt en Flamme var brudt ud:

— Nu griner de Herrer Grever af Pøbelen.

— De gør maaske det, sagde Købmanden og førte pludselig den knyttede Haand kort gennem Luften som en Hammer.

— Men der er vel dem, som kunde tage Vejret fra dem, sagde Hr. Raabel smigrende.

Johansen svarede ikke mere, men gik kun, mens hans Øjne stadig fulgte hans Datter, hen over Gulvøt mod Damerne, der stod i en Klynge, som om de beredte sig til Opbrud.

— Vil Damerne allerede bryde op? sagde han.

Damerne talte om en Aften-Syskole, som Fru Lorentzen havde stiftet for Arbejderskerne.

Men Fabrikanten sagde haardt gennem Stuen:

— Ja, vi har Foreninger nok og lige galt gaar det . . .

— Foreninger, sagde Forstanderen og ligesom glattede Luften med sine Hænder, er dog af megen Gavn i det stille og gode Arbejde.

Men Sønderjyden Hr. Mathiesen havde spurgt, hvordan det gik med Arbejdsforholdene paa Spinderiet, og Hr. Lorentzen svarede med en Stemme, der pludselig lignede Købmandens:

— Hvordan det gaar? Vi flyttede ud paa Landet for at ha'e Arbejdsfred — men Landsfordærverne flytter efter os. I Kolding er Pakket snart værre end i København.

— Ja, sagde Johansen, og det var, som hans ulmende Harmen, der hverken kendte hvad eller hvem, pludselig brød sig Vej og slog ud over det ene Ord København: Købstæderne er ikke andet end Københavner-Aflæggere . . . Smaa-København . . .

— Men vi ka' vel nok faa knækket dem, sagde han og førte Haanden op og ned, mens hans Ansigt blev rødt: Standset de smaa Hjul og det største med og faa en Tap sat i 'et, saa det ikke napper mer . . .

Ansigtet havde han vendt mod Erik og Joán, mens et underligt usikkert Glimt skiftede i hans Øjne:

— Men det hjælper vel, sagde han, og pludselig lo han med en Latter, som Joán aldrig havde hørt: det hjælper vel nok, naar vi først faar en Jernring langt om dem. Vi ku' vel nok faa Fæstningen, og det kunde blive Jyderne, der byggede den.

— Saa, nu snurrer Johansen, sagde Raabel til Ussing og han svang sig paa sin Hæl.

— Naa, sagde Uhrmageren til Holstein, nu er vi ved København, Hr. Hofjægermester.

Men Sønderjyden, der med Fabrikanten var bleven ved at tale om Arbejdsforholdene, sagde:

— Ja, hos os er jo Haanden stærkere, det kan ikke nægtes.

Og mens, idet Samtalen bredte sig som Branden i det tørre Ved, alle Stemmer lød klingert og i et sært højt Stemmeleje — sagde Fabrikanten:

— Maaske vil der komme den Tid, hvor vore Børn vil indse, at de hørte hellere til . . . der hvor Styret er stærkt og de oprakte Snuder faar de Smæid, de skal ha'e.

Men Fru Lorentezn sagde hastigt og som for at mildne:

— Naar man endda ikke havde Bladene.

Og mens de pludselig slog ned over Bladene, sendende deres Vrede ud over Aviserne og Aviskrapylet, talte Købmanden over de andre med det samme sælsomme Udtryk i sine Øjne som før:

— Ja, Aviserne, det Skidt, gyder Olien paa Aksen, saa Hjulet kan løbe og snappe, sagde han, uimodstaaeligt blivende ved det bestandige Hjulets Billede, der sygt havde rammet og taget hans stærke Hjerne fra Sønnens Forlis og Datterens Død.

De blev ved at tale om Bladene, mens Raabel sagde til Grev Holstein:

— Saa, nu rejser Jyderne sig. Men, kære Hofjægermester, hvad skulde vi stakkels Udliggere gøre, hvis vi ikke havde vort Morgenblad, der hver Dag holder Latteren frisk . . .

Men Uhrmageren sagde til Joán, der syntes, at han hørte alle Røster og hvert Ord som i en Fonograf:

— Nu har vi Johansen . . . se nu. Ja, han er en Negl. Men mod København er han nu for haard, for det ka' gerne stikk' ham — for han er en Negl — at vise en Københavner ud og købe af en Tysker, naar de rejser her . . .

— Men, sagde Larsen, jeg mener dog, at saa ska' man heller hold' paa sit eget . . . naar de sælger til samme Priser da . . . og hold' sig patriotisk . . .

Gennem Stemmen hørte man Ussing, der sagde:

— Men vor frisindede Presse er ubestikkelig . . .

Magisteren dukkede frem ved Siden af Grev Erik:

— Jeg vilde ønske, sagde han og hans Ord lød, som kastede han en Haandfuld Sten mod en Mur: at den var bestikkelig. Saa vilde den dog maaske kunne købes til at tjene et stort Maal.

— Og hvem skulde rejse det Maal, Magister? fløj det ud over Eriks Mund.

Men Forstanderen sagde og hævede Stemmen:

— Vort lille Folk er et Folk i Stilhed. Ogsaa de store Maal, Hr. Hofjægermester, naa'r vi i det Stille.

— Men Strømningerne udefra, sagde Forstanderen, og hans Øjne strejfede Magisteren, har bragt mange Ukrudtsfrø til Spiring. Dog, vi er vel nu paa Veje til at lære at lukke til i vort gode danske Hus og være trofaste mod vort eget.

Ovre i Raabels Hjørne havde Samtalen vendt sig og var paany hugget ned over Forsvar og Provisorier, og Doktoren sagde til Ussing:

— Faren, kære Ven, Faren — bliv os fra Livet med Faren. Vi er dog et lille Folk, som beviser sin Ret til at være til . . . hvor er der flere Evner, kære Ven?

Pludselig gav han sig til at le.

— Og Faren — Faren . . . har De læst det, Kandidat? kolossalt. Jeg læste det forleden . . . en Pokkers Fyr, hvor han skriver: Døden er ikke, skriver han. Ikke sandt, kære Ven, man sætter sig paa Enden: Døden er ikke — godt og kort . . . Men Manden har jo

Ret. Det er et Spørgsmaal løst. Og Faren, kære Kandidat, Faren er heller ikke, naar vi ikke ser den.

Uhrmageren talte stadig til Joán, hvis Øjne fulgte kun Frøken Gerda: alle Farver var som slukte over hendes Ansigt, mens hun, ved Siden af Bestyreren, skænkede Købmandens Vin mellem de talende Mænd.

Fabrikanten sagde med sin skærende Stemme over til Forstanderen:

— Alle de Ukrudtspirer er det, som skal kvæles . . . Og i samme Nu snurrede Doktoren rundt og lo lige ind i Fabrikantens Ansigt.

Fru Jespersen var traadt hen til Joán.

— Nu maa vi gaa, sagde hun, min Mand og jeg.

— Og, sagde hun og saá ud for sig . . . og saa ses vi maaske aldrig mere.

Joán kunde ikke svare. Men Fru Jespersen fulgte hans Blik:

— Ja, ja, nu skulde alle bryde op. Stakkels Gerda ser virkelig ud, som kunde hun ikke rumme mer.

Hun drejede Hovedet og saá paa Joán:

— Men De er ogsaa træt, Grev Ujházy, nu maa De hvile Dem.

— Ja, sagde Joán, nu vil jeg faa Tid til at hvile.

Han tog Præstefruens Haand:

— Og gid De maatte være lykkelig, sagde han.

— Lykken er saa stort et Ord, sagde hun:

— Godnat og sov vel, Grev Ujházy.

Rundt om lød de stridende Stemmer endnu, og over dem alle hørte man Kandidat Ussing, der raabte:

— Et Folks Liv beror paa dets moralske Ret.

Men Forstanderen, der de sidste Minutter havde svajet saa besynderligt paa sine Hjulben, som stod han paa et rullende Dæk, slog paa sit Glas — én Gang og to Gange, mens Fru Lorentzen og Damerne kyssede og der blev stille.

— Ja, kære Venner, jeg véd det vel, sagde han, her skal jo ikke tales. For Købmand Johansen, vor kære og gode Vært, er ikke Ven af Ord. Han hører, vi véd det

alle, til dem, der slaar til uden den megen Talen, og Mænd som han bør æres. Men vi har vel idag alle følt vort Sind i mange Slags Svingning, ogsaa fremmed Svingning, som vi skal vogte; Svingning ved den store Kunst, som idag er bragt os derudefra, fra det, man gerne vil kalde en større Verden — alle de fremmede Toner, som den kære Gæst (Forstanderen vendte sig mod Joán) bragte os, og for hvilke vi takker, hjertevarmt takker vi ham.

— Og maaske, blev Forstanderen ved, mest netop for de fremmede Toner. De er ikke vore. Men ham ligger de nærmest. Og vort eget lille Hjerteeje af Sang og Tone, det er saa helt vort eget og det naa'r vel det danske Sind bedst fra den gamle danske Strengelig . . .

Forstanderen løftede halvt sit Glas. Men Joán havde ikke set det. Et efter et var Forstanderens Ord faldet i hans Øren, som Draaben efter Draaben.

Fru Raabel havde nærmet sig med sit Glas.

— Ja, sagde hun og smilede varmt op i Joáns Ansigt, det er jo ogsaa, hvad der stod derinde i „Illustreret“ til Deres Billede: Fremmed Haand bør bringe fremmed Gave . . .

— Men, Tak, sagde Fru Raabel og holdt sine Øjne lige ind i Joáns — som to Klingspidser.

Men Forstanderen havde fortsat:

— Ja mange Tanker er vel idag vakt — og nu kalder Ven Ussings gode Ord paa mig, det Ord, der nylig blev sagt. Det var et godt Ord og det bør mindes: Den moralske Ret . . . ja, Venner, og det Ord vendte først og fremmest mine Tanker mod Jer, I Kære, Trofaste fra Søndena, Vundernes Aa — —

De fire Sønderjyder traadte frem som foran en Front.

— Ja, I Kære og Tro . . . det er Jeres Ret, som giver Jer Modet, saa I holder ud paa Jeres Vagtjeneste for det gamle Land — holder ud trods Vold og Tyskerlov, der spærrer; og holder den danske Tunge ren paa Jeres Børns Læber. Og I gør vel. Retten giver Sejr tilsidst —

thi kun hvor Retten er, der er Han deroppe, som aldrig slap sit Danmark, som vi ikke vil slippe ham.

De fire fra Sønderjylland stod ranke, ret op og ned i Lampens Lys, mens Doktoren hviskede til Ussing og blinkede med det ene Øje:

— Vagten staar s'gu storartet.

Men Ussing, hvis Ansigt var forandret og som holdt sine Hænder let foldede ved Randen af sin Vest, sagde halvhøjt:

— Hvad mener De?

Medens Forstanderen havde fortsat:

— Ja, vi er kun et lille Folk, og de, der med fremmede Tunger vil præke om fremmed Sæd, der ikke er os i Blodet skaaret — de har kaldt vort gamle Land for et Husmandsbrug. Men Navnet er vor Ære. Fremmedfolks Kunster kender vi ikke. Overfor hvad der ikke er vort, men kun Vælskmands Sæd og Vælskmands Tale, der har vi vort gode danske Smil. Og, Venner, der er Værn i vort Smil. (Forstanderen talte med en vis halvtvungen Harm, opsparet i ham enten mod noget, der i disse Timer havde hidset ham, eller mod noget, han ikke havde mægtet at forstaa). Lad os Husmænd bevare det, det sunde og det lune danske Smil.

— Rigtigt, sagde Doktoren og traadte frem.

Forstanderen havde vendt sig, meget hurtigt, og han gjorde med Haanden sin Yndlingsbevægelse, som slog han en Kreds i Luften:

— Kære Raabel, sagde han, ogsaa vi to, og det vil glæde alle, vil kunne forstaa hinanden. Thi det er en god Gave, som vi, der er danske, ejer — vi ejer Evnen til at mødes. Og hvis vi strides, er det dog kun Ordstrid — — Strid om Ord, og den naa'r ikke Hjertebunden.

De var alle traadt tættere sammen, og Fru Lorentzen havde lagt sin svære Arm ind i sin Mands.

Fru Lorentzen nikkede over Guldkæden, mens Søndenaas Øjne flakkede ud, som om de syntes, at Forstanderen svævede en Smule ud fra „Emnet“.

— Men endnu et Ord, sagde Forstanderen, og han

stirrede ud i den røgopfyldte Luft, vilde jeg sige, og det Ord skal være om Drømmene.

Joáns Ansigt lyste hvidt, som et Marmor, fra Væggen, hvor han stod.

— Om Drømmene og om Evnerne. For, Venner, de to Ord hører sammen. Om Drømmesiden i Danmark skal vi værne, thi Drømmesiden er kostelig og bundet dybt. Og de gode Drømme giver stærke Evner, og Drømme maler de skønne Billeder paa vor Væg. Drømmesiden — ja, med Digtertale og med Skjaldesange vil vi lune Huset og takke Reden i vort lille Danmark. Og da skal vort lille Hus ogsaa nok samle. For der er jo dem, der gerne vil bryde ud, og der er dem, som vil rive ned. Men Danmark fanger, og de, som vilde ud — de vender hjem, og de, som rev ned, de giver sig til at bygge med og de samles om det lille gode danske Hus, Fædrehuset, som vi alle vil tjene.

— Fædrehuset, Venner, med danske Mænd og ægte danske Kvinder — det vil vi værge.

Forstanderen vendte sig igen, og med en lidt anden Stemme sagde han:

— Ja, Doktor, skal vi saa raabe: det lille Fædreland leve.

Doktoren og Ussing og Forstanderen satte i med et Hurra, mens de fire Sønderjyder pludselig og paa én Gang fra de otte Læber satte i med Sang:

Lad os da vente og ikke forsage,
agte paa de varslende Tegn under Sky . . .

Forstanderen havde biet et Øjeblik.

Men nu sang han med, og Fru Lorentzen fulgte:

bære de tunge Formædelsens Dage,
atter skal i Danmark en Morgen der gry.

Ussing slog Takt, mens Fru Raabel sang med:

Kommer da Luftningen frisk over Strand,
ruller da vældig den vækkende Torden,
da skal du atter, mit Fædreland,
løfte dit Hoved fra Jorden.

Gerda var standset, med Vinkanden i sin Haand. Hendes Læber bevægede sig, uden Lyd, efter Ordene, som hun havde sunget fra sin Barndom.

Da skal Du se dine Sønner staa rede,
og da skal den hvislende, giftige Snog,
som nu tør frækt sig i Solskinnet brede,
flygte for dit Blik til den mørkeste Krog.
Da skal dit ældgamle Banner paany
vinke til Sejr de faa mod de mange,
og da skal atter blandt Sværdenes Gny
runge de frejdige Sange.

Doktoren var sprunget op paa en Stol og raabte et „Danmark leve“, og med sin løftede Haand førte Forstanderen de nye Hurraer — mens de alle, Mænd og Kvinder, midt i den røgfyldte Luft, syntes som en raabende Flok af Skygger.

Men Fru Raabel, der havde nærmet sig Forstanderen, sagde, endnu mens Hurraerne klang:

— Ja, det si'er jeg jo altid: Forstanderen har dog Gaven.

Doktoren sprang ned af Stolen:

— Ja, sagde han: naar man hører Dem, tror man Dem, kære Hr. Forstander.

— Og, sagde han og løftede sine Skuldre: hvad er det osse egentlig, man strides om?

— Nej, sagde Forstanderen: vi vil dog alle det samme. Og han trykkede Lægens Haand.

— Men store Talere har vi endnu, sagde Raabel.

— Ja, svarede Forstanderen og betragtede uvilkaarlig sig selv i Spejlet: Ordets Evne blev vel ikke os Danske nægtet. Men meget beror ogsaa her paa Opdragelsen. Vi har altid beflettet os paa Ordets Røgt.

Bestyreren var traadt hen bag Gerda:

— Lad mig bære Vinkanden, sagde han.

— Tak.

Og Gerda havde givet ham den.

— Skal vi saa bryde op fra Gildet, sagde Erik over mod Joán: Det var sidste Akt.

— Ja, sagde Joán og flyttede ikke sit Hoved:

— Nu skal jeg sige Farvel.

Og rank, som en Genganger vilde gaa, gik han ind gennem Stuerne. Menneskene saá han ikke og hørte ikke deres Tale. Men Rummene saá han, mens det var, som alt hans Blod havde forladt hans Hjerter. Der stod Købmandens Skab og der var hans Plads, hvor han sad med sine svære Bøger. En Dag skulde Bestyreren føre dem videre.

Der havde de siddet. Det var Festbordet. Nu var Dugene plettede . . .

Hundrede Aar — hundrede Aar var der gaaet siden da.

Her var Oldemo's Stol, og der var hendes Skammel . . . og der hang de, alle Billeder . . . de fra Vejle.

Der havde „Skumringen“ hængt. Imorgen vilde den komme paa Plads igen.

Imorgen.

Det var, som Joán opspilede sine Øjne: Imorgen.

Men saa rakte han Haanden rundt og saá ikke Ansigterne og talte paa Fransk til dem, der ikke forstod det; og vaktes op, da han stod ved Klavéret og hørte Tobakshandleren, der sad over Tasterne og søgte efter „Ridder Aage“ med én Finger:

— Ska'et nu være, sagde Larsen: ja, det var en herlig Dag.

Men Larsen gav sig til at le, saa de runde Øjne helt forsvandt.

— Men De er en Ræv, Koncertgiver, sagde han og slog atter an paa „Jomfruen“ med sin ene Finger: For paa den Overraskels' faar De s'gu fuldt to Maanedere, Jylland over.

Joán havde forstaaet ham, og en Blodstrøm slog op i hans Ansigt.

— Tror De? sagde han kun, og han gik videre.

Der stod hun, ved Døren, hvor han skulde ud . . .

— Kommer Du? sagde Erik.

— Nu kommer jeg, sagde Joán.

Hun rørte sig ikke — han skulde gaa de sidste Skridt.

Nu var han der (og følte, at alt Lyset laa paa hans Ansigt og hun havde gemt sit):

— Lev vel, Frøken.

— Lev vel.

Men saa skød Magisteren op ved Siden af dem og sagde med sin Fuglestemme:

— Ja, vi vil nu længe mindes Dem . . .

Joán havde vendt sit Ansigt mod Gerda:

— Ogsaa De?

Et Nu (med et Blik som en Hinds, der bløder, skudt i sin Lænd) havde Gerda løftet Øjnene op paa ham.

Og Joán var gaaet og Døren lukket. Og Joán, han vidste, at de to Ord „Ogsaa De?“ vilde han angre at have sagt og være lykkelig ved at have sagt — hele sit Liv.

Erik og han kom ud paa Vejen, der var mørk, og pludselig hørte de Hurlumhej fra Vinduerne. Det var Gæsterne, der var strømmet til Ruderne. Fru Raabel havde grebet de halvvisne Blomster fra Spisebordet og, lænet over Hr. Ussing, kastede hun dem ned over Joán, mens Raabel, oppe paa en Stol, raabte et Hurra ud over Gaden, og ovre i „Danmark“ alle Folk løb til Ruderne.

— Skynd Dig, sagde Erik og som om han gylpede noget væmmeligt op i sin Mund, sagde han:

— Huh, hvor er dette Land et forbandet Theater. Og det er Geménheden, som sidder i Sufflørkassen.

Bag dem blev de ved at raabe, mens Erik og Joán gik ind gennem Hotel „Danmark“s aabne Gab. I Gæstestuerne var der fuldt endnu.

Ovre i Bagsalen var der nogle, der dansede. Gennem Ruderne saá man Parrene, hængende ind i hinanden, køre over det støvfuldte Gulv.

— Ja, sagde Hr. Jensen, der svajede foran Erik op ad Trappen, og hvis Klæder sad paa ham, som havde de i Aftenens Løb været af og paa ti Gange:

— Det er Afholdsfolkene. De maa jo osse ha'e no'et, og saa ta'er de'et dér.

Hr. Jensen vendte sig igen og lo:

— Trappen gynger, det er ved den mejen Bevægelse. Det kommer af Grunden.

— Vær saa god, sagde han og slog Døren op til Joáns Værelse.

Hr. Jensen gik, og Erik havde sat sig paa Sofaen. Støjen i Huset slog op gennem det slet sammenføjede Gulv som Larmen fra et Marked.

Joán stod ved Vinduet.

— Hvad ser Du efter, sagde Erik og rejste sig træt.

Joán havde stirret mod Købmandens nedrullede Gardiner.

— Efter Skyggerne, sagde han.

Violinkassen stod paa Bordet, og Joán lukkede den op:

— Saa har jeg spillet, sagde han.

— Hvad skal det si'e?

Joán blev ved at se paa Violinen, men i hans tomme Øjne var der ingen Sorg:

— At jeg skal ikke spille mere.

— Men Mand, Du skal jo spille imorgen i Esbjerg, sagde Erik, der ikke vidste, om Mennesket ikke var blevet forstyrret.

Men Joán rystede stille paa sit Hoved:

— Nej, her blev Rejsen forbi.

Erik, der ikke begreb et Ord, tav et Øjeblik og sagde saa:

— Men hvad vil Du da?

— Nu rejser jeg hjem, sagde Joán og han lukkede Violinkassen.

Der var stille i Værelset. En Vogn kørte frem i Porten.

Erik sagde og havde sat sig igen:

— Og hvad vil Du dér?

Joán svarede ikke, og Holstein spurgte igen og skød Læberne frem:

— Vil Du bygge dine „Hospitaler“?

Joán rystede paa Hovedet:

— De bliver aldrig byggede.

Han stod lidt. Saa sagde han :

— Skal vi ikke gaa et Øjeblik? Luften herinde er daarlig.

Da de kom ned i Porten, rullede Vognen lige bort. Det var en Char-à-banc med mange Mennesker. Henne paa den mørke Vej begyndte de at synge, saa det lød gennem Mørket :

Det Land endnu er skønt,
thi bla i sig Søen bæltrer,
og Løvet staa saa grønt.
Og ædle Kvinder, skønne Møer,
og Mænd og raske Svende,
bebo de Danskes Øer.

— Det er dem fra „Søndenaa“, sagde Erik.

— Ja, sagde Joán, og mens selve Sangen paa én Gang naaede helt til hans Bevidsthed, saá han pludselig Ane for sig, naar hun sad dernede, derhjemme, syngende over hans Moders Grav.

— Ja, sagde han sagte: det er den Sang.

Men for overhovedet at sige noget og tale noget sagde Erik, der stadig var tilmode, som havde Vejen slaaet en pludselig Revne :

— Og nu synger de lige til Grænsepælen, og saa bli'er det hørt af Gendarmen — — og saa chikanerer han dem . . . en anden Gang.

Joán svarede ikke.

Men Erik fortsatte :

— Men forhaabenlig dør de med de danske Hjerter i Behold og bliver ikke stillede overfor „Afstemningen“ — —

— Forhaabentlig? sagde Joán og vendte sit Hoved.

— Ja, sagde Erik og vilde le: For de fleste er jo Agrarer.

Joán havde vist ikke forstaaet ham. Mens Sangen døde hen over Marken, gik de tavse.

— Lad os gaa op paa Bjerget, sagde Joán.

De gik hen over Stien. Himlen var endnu blaa og mange Stjerner var der fremme.

— Det er næsten som en Efteraarsnat, sagde Erik. Joán svarede ikke. Maaske huskede han de tusinde Ting; eller han havde maaske allerede begravet det alt.

De kom op paa den lille Bakkes Rand. De saá kun saa kort i Mørket.

Erik, der bestandig gerne vilde tale, kun for dog at bryde den døde Tavshed, sagde:

— Hertil gik en Gang mine Jorder.

— Gik, sagde Joán og hørte pludselig efter.

— Ja, før jeg maatte begynde at sælge fra . . .

— Hvorfor maatte? spurgte Joán og havde glemt sit eget. Er det daarlig Jord?

— Næ, sagde han: Men det er daarligt med mig.

— Ja, Erik, men hvorfor?

Det var kommet hurtigt, men Joán standsede atter — saa brat som den, der har spurgt om noget, han véd.

— Hm, sagde Erik, det véd Du vist godt. Her i Landet er man ikke sammen tre Timer med en Vens Venner, uden at man faar Besked.

Han stod lidt. Saa sagde han, og hans Stemme dirrede gennem Luften:

— Jeg gad gerne vidst, om der her i Landet er en Ryg, som ikke bløder efter en Vens Hug.

Og som om Joáns tavse Ansigt, der var vendt imod ham, spurgte, sagde Erik:

— Det er Landets Sød.

— Vi er spøgefulde her i vort Danmark, sagde han: og spøgefuldest ta'er vi paa Næstens Rygte og Liv . . .

— Men Du holder jo dog saa meget af hende, sagde Joán, der bestandig tænkte paa Eriks Hustru.

— Ja . . . og hun maaske ogsaa af mig.

— Men, blev han ved: det er altsaa gaet galt.

— Ja, hviskede Erik, og begge betragtede Mørket.

De tav igen, til Joán sagde og brød Stilheden:

— Hvem købte din Jord?

— Købmanden.

— Han?

— Ja, sagde Erik: han har en stærk Haand og . . .

ta'er vel ogsaa Stumperne. Vi fra Gaardene, Du, hænger kun ved Hovedbygningerne af Bondekøbmandens Naade.

Han tav et Nu. Saa sagde han:

— Og saa en Dag skal Bestyreren føre Forretningen videre, men først skal han tjene — de syv Aar.

— Det har jeg forstaaet, sagde Joán ud i Mørket.

Erik vendte sit Hoved ved Klengen i hans Stemme. Men han talte ikke straks. Over Markerne hørtes en fjern Brusen.

— Men Du, Joán — vi er jo ikke gamle — hvorfor søger ikke Du Dig en Hustru?

— Jeg? sagde Joán.

Begge saá de mod Nattogets Vej og Lokomotivets Lys — som et Ildøje, der betragtede dem gennem Mørket.

— Jeg? sagde Joán og hans Stemme var saa bleg som hans Ansigt:

— Erik, jeg maa dø alene.

— Men hvorfor dog?

— Øen har ingen Kvinder. Hvem skulde jeg saa elske?

Og stigende, som i en uudgrundelig Smerte, sagde Joán:

— Og hvis jeg elskede, hvorledes skulde jeg saa kunne tale? Jeg har jo intet Modersmaal.

Erik havde strakt sine Hænder frem imod ham:

— Joán.

Han fandt ingen Ord, kun hans Navn. Men en Stund efter sagde han sagte:

— Og spille vil Du ikke mer?

— Nej, sagde Joán og talte atter roligt: dette var min sidste Rejse, og idag er den forbi.

— Men hvorfor?

— Fordi jeg har hørt en Større.

Erik saá paa ham:

— Og Du vilde være „den Største“?

— Nej, men den anden spiller om det Større.

— Om hvad?

— Han spiller en ny Jubel.

Erik blev ved at se paa ham — som den, der ikke forstaar.

Men Joán sagde kun:

— Han sprængte over Tjørnehækken.

Mørket laa over dem som Kaaber, der skjulte deres Skikkelser.

— Men hvad vil Du da nu?

Joán svarede frem fra Mørket:

— Vi maa blive paa Øen og dø paa Øen — alle vi, der hedder Ujházy.

Men Erik sagde, og hans Røst sitrede:

— Men her, Joán, her var dog din Moders Hjem — find Dig et Fædreland her.

Joáns Stemme lød haardere, mens han svarede langsomt:

— Hvis dette er et Fædreland, er det ikke mit.

Og smerteligere, mens han stirrede ud i Natten, sagde han:

— De elsker det ikke, fordi de endnu har det. Og hvis der var En, som elskede det, da vilde de stene ham.

Han stod lidt.

— Vi skal gaa, sagde han.

— Lad mig føre Dig, sagde Erik og tog hans Arm. De gik tavse. Begge følte, at den andens Legeme skjalv — som af Kulde.

De kom forbi Kirkegaardsmuren.

— Det er Kirkegaarden, sagde Erik.

— Ja.

— Mon de har faaet Fred? sagde Erik.

Joán svarede ikke, og de talte ikke mer.

Men da de stod foran „Danmark“s Port, sagde Erik, og Ordene brast frem:

— Joán, jeg synes, dette er altfor sørgeligt.

— Hvilket? sagde Joán.

Og mens han smilede, sagde han:

— Naar jeg nu tier, som jeg saa stridt har ønsket,

er kun det Lidet tabt. Hvad gav jeg vel Menneskene, som vil mindes?

— Men Livet, Joán, Livet?

Joán havde løftet sine Øjne mod Købmandens slukkede Hus:

— Saa dansk var jeg dog maaske, Erik, at ogsaa jeg kun kunde drømme om Lykken — og drømme om at skabe den for de andre.

Det trak i Eriks Ansigt:

— Og ses vi aldrig mer?

— Maaske.

Han bøjede Munden frem mod Eriks Kind:

— Godnat, sagde han og han gik.

Støjen i Huset var døet hen. Kun i Baghuset larmede nogle Mandfolk endnu.

Da Joán kom ind i sit Værelse, sad Hans Haacke paa en Stol.

— Er De ikke gaaet i Seng?

Hans Haacke blussede op i hele det runde Ansigt.

— Nej, sagde han: fordi der var en Ting, jeg vilde sige Dem straks, Grev Ujházy. Fordi man er en Akkompagnatør, kan man vel være en Kunstner, og jeg la'er mig ikke mer Deres Forhaanelser byde . . .

— Forhaanelser, bedste Hr. Haacke.

— Ja, Forhaanelser . . . man holder ikke Sold, mens jeg spiller . . .

Joán trak paa Skuldrene:

— Kære Haacke, De er blevet helt forstyrret her i Landet.

— Ja, sagde Hans Haacke: fordi man her finder Venner, der siger En Sandheden om, hvordan man bliver behandlet.

Joán havde smilet.

— Ja, sagde han langsomt: de Danske siger Sandheden. Deri har De Ret.

Han havde ringet.

— Men vi, bedste Haacke, sagde han: tales ved imorgen.

Hr. Hans Haacke vilde sige noget, men gik.

Da Berlinereren var kommen ind, sagde Joán:

— Det er halvotte, vi skal rejse.

— Halvotte? sagde Berlinereren: halvotte . . . det er Toget sydpaa.

— Ja.

— Skal vi da . . . sydpaa?

— Vi skal bort, sagde Joán.

Berlinereren havde tændt de to Vokslys ved Sengen.

— Godnat, sagde han og gik.

Joán Ujházy klædte sig af. I Huset var der tyst. En sidste Vogn ruliede frem oppe over Gaden. Det var de sidste Sønderjyder, og de sang.

Joán laa paa sin Seng. Vokslysenes Skær faldt gult over hans Ansigt:

Og husker I saa i denne Nat,
 før vi af Fæstningen drog,
 og alle Røster forstummed brat,
 mens Midnatsklokkerne slog.
 Da raabte han: Børn, før Klokken igen
 slaar tolv, i Kolding vi staa.
 Vi sejret har, men ikke derhen
 idag, ej imorgen vi naa . . .

Sangen gled bort.

Joán havde strakt sine Arme frem mod Sengens Hovedgærde. Haandfladerne var vendt opad, i Lysenes Skær.

INDHOLD

	<i>Side</i>
MIKAËL	7
DE UDEN FÆDRELAND —	169

MIKAËL trykt efter Udgave Aar 1904.
DE UDEN FÆDRELAND — trykt efter
Udgave Aar 1906.

PT
8123
B3
1920
Bind 5

Bang, Herman Joachim
Vaerker i mindeudgave
[2. opl.]

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 07 06 16 010 8